قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى

تۈنجى قەدەم

ئادىلجان سادىر سەپرائىي
阿迪力江·萨德尔 著

中国出版集团
现代出版社

قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى
ئادىلجان سادىر سەپرائىي
中国出版集团
现代出版社

责任编辑：李 鹏
封面设计：遠東書局 YDSJ

ISBN 978-7-5143-4623-7
9 787514 346237 >
定价：300.00元

南京遠東書局
投稿热线:025-51939999
E-mail:yd99999@126.com

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى

تۇنجى قەدەم

ئادىلجان سادىر سەپرائىي
阿迪力江·萨德尔 著

中国出版集团
现代出版社

图书在版编目（CIP）数据

古道传奇 / 阿迪力江·萨德尔著.
-- 北京 : 现代出版社, 2016.1
ISBN 978-7-5143-4623-7

Ⅰ. ①古… Ⅱ. ①阿… Ⅲ. ①长篇小说－中国－当代
Ⅳ. ①I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2016)第 017613 号

古道传奇

著　　者　阿迪力江·萨德尔
组稿统筹　南京远东书局
责任编辑　李　鹏
出版发行　中国出版集团　现代出版社
地　　址　北京市安定门外安华里 504 号
邮政编码　100011
电　　话　010-64267325　010-64245264（兼传真）
网　　址　www.1980xd.com
电子信箱　xiandai@cnpitc.com
印　　刷　廊坊飞腾印刷包装有限公司
开　　本　700×1000　1/16
印　　张　28.5
字　　数　440 千字
版　　次　2016 年 1 月第 1 版　2016 年 1 月第 1 次印刷
书　　号　ISBN 978-7-5143-4623-7
定　　价　300.00 元
版权所有，翻印必究；未经许可，不得转载

www.uyghurkitap.com

作者简介

阿迪力江·萨德尔，男，维吾尔族，中共党员。1983年生于新疆喀什市。从2000年开始在网上写作。是当代维吾尔族网络作家里的先锋。代表作品有《寻墓记系列》，《路》，《不明身份》等。他从2004年开始在新疆喀什地区莎车县英吾斯塘中心小学从事教育事业。

قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى

ئاپتورى:ئادىلجان سادىر سەپرائىي

رەتلىگۈچى:نەنجىڭ يۈەندۈڭ كىتابچىلىقى
مەسئۇل مۇھەررىر:لى پىڭ
نەشر قىلغۇچى:جۇڭگو نەشر گورۇھى   ھازىرقى زامان نەشرىياتى
ئادرېسى:بېيجىڭ شەھرى ئەندىڭ مېن ۋەي ئەن لى خۇا 504-قورو
پوچتا نومۇرى:100011
تېلېفون: 010-64267325
تور ئادرېسى:www.1980xd.com
ئېلخەت ئادرېسى:xiandai@cnpitc.com
كىتاب باسقان ئورۇن:لاڭفاڭ فىيتىڭ مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
فورماتى: 700×1000   1/16
باسما تاۋىقى:28.5
كىتاب نومۇرى:ISBN 978-7-5143-4623-7
باھاسى:300.00يۈەن
2016-يىلى1-ئايدا تۇنجى نەشر قىلىندى،2016-يىلى1-ئايدا تۇنجى بېسىلدى.

www.uyghurkitap.com

قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى

تۇنجى قەدەم

ئاپتورى :ئادىلجان سادىر سەپرائىي

كىرىش سۆز

ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرۈپ، بىرقانچە يىل بىكار يۈرگەن خىيالچان ياش ئەغزەمجاننىڭ تاساددىبىي بىر پۇرسەت بىلەن، ۋەتەنپەرۋەر، مىللەتپەرۋەر قەدىمىي يادىكارلىقلار مۇتەخەسسىسى ئەينىددىن غوجا بىلەن تونۇشۇش ئارقىلىق، ئۆزىگە نەچچە مىڭ يىللىق سىرلارنى يوشۇرۇپ ياتقان تەكلىماكان قۇملىقىغا قىلغان سەپىرى ۋە سەپەر جەريانىدىكى خىلمۇخىل قورقۇنۇچلۇق، كومىدىيەلىك ۋەقەلەر تەسۋىرلەنگەن بۇ رومان، مىنىڭ ئۇزۇن يىللىق ئىزدىنىشىم ۋە تەپەككۇرۇمنىڭ مەھسۇلىدۇر.

بۇ رومان، قەشقەر-خوتەندىكى كەڭ دائىرىلىك تارقالغان تەكلىماكان ھەققىدىكى رىۋايەتلەر ۋە تار دائىردە ساقلىنىپ قالغان بايانلار ئاساس قىلىنىپ يىزىلغان بولۇپ، ئەسەر تىلى جەھەتتە بىرىنجى شەخس تىلىدا، خوتەن قەشقەرنىڭ يەرلىك شىۋىسى ئىشلىتىلگەن بولۇپ، ئۇيغۇر تىلىنىڭ سېھرى كۈچى نامايەندە قىلىنىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، تۇرمۇشقا يېقىن، ئارتۇق بايان-تەسۋىرلەردىن خالىي بولۇش قاتارلىق ئالاھىدىلىكلىرى بىلەن ئوقۇرمەنلەرنىڭ قىزىقىشىنى قوزغايدۇ.

ئاخىرىدا مىنى ئىزچىل قوللاپ كەلگەن بارلىق قېرىنداشلارغا چىن كۆڭلۈمدىن رەھمەت ئېيتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، سەمىمىي تەكلىپ-پىكىرلەرنى بېرىپ، ئەسەرنىڭ كېيىنكى قىسىملىرىنىڭ تېخىمۇ ياخشى چىقىشى ئۈچۈن ياردەم قىلىشىنى چىن كۆڭلۈمدىن ئۈمىد قىلىمەن!

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

1-باپ تەڭگىدىن باشلانغان سەپەر..................1-بەت
2-باپ تۇنجى قەدەم..................19-بەت
3-باپ ئوڭۇشسىزلىق..................37-بەت
4-باپ كەچمىشلەر ۋە رىۋايەتلەر..................49-بەت
5-باپ قەشقەردىكى كۈنلەر..................60-بەت
6-باپ ئايفون ۋە قارا كۆينەك..................72-بەت
7-باپ ئۇ ياقتىكى ئىشلار..................83-بەت
8-باپ تاشنىڭ رىۋايىتى..................96-بەت
9-باپ ئەخمەقلىق ماڭىلا خاس..................110-بەت
10-باپ يېڭى بايقاش..................121-بەت
11-باپ كۆمۈلگەن ئۈمىد..................134-بەت
12-باپ قۇملۇق ھەققىدە..................147-بەت
13-باپ ئوڭۇشسىزلىق..................163-بەت
14-باپ مەن نەدە؟..................180-بەت
15-باپ بۇ چۈش ئەمەس..................195-بەت
16-باپ دوختۇرخانىدا..................212-بەت
17-باپ قەشقەرگە قايتىش..................228-بەت
18-باپ ئۆيدىن قېچىش..................241-بەت
19-باپ ئەپلىشىش..................254-بەت
20-باپ خەتەردىن كېيىنكى خېجىللىق..................268-بەت
21-باپ مىنىڭ كۆزۈم..................282-بەت
22-باپ قەبرىگە قەدەم بېسىش..................302-بەت
23-باپ ھارام تاياق..................317-بەت
24-باپ ئۆز-ئۆزىنى تەھلىل قىلىش..................331-بەت

25-باپ كىلىشمەسلىك..............................344-بەت

26-باپ ئاھ ...! بىگىم..............................358-بەت

27-باپ خەيىرخوش ،مازار مۆشۈكى! 371-بەت

28-باپ ئۇ كىلىپ كەتتى..............................385-بەت

29-باپ بىگىم كەلدى ،غوجام كەتتى......................400-بەت

30-باپ ئەينىدىنىڭ كۆندىلىك خاتىرىسى..............414-بەت

31-باپ بىگىمنىڭ كۆندىلىك خاتىرىسى.................425-بەت

32- باپ خىزمەت ۋە ئارخىپ..............................435-بەت

www.uyghurkitap.com

1- باپ تەڭگىدىن باشلانغان سەپەر

مېنىڭ ئىسمىم ئەغزەمجان. سائەت تاقاش، گالستۇك ئېسىش بىلەن زىنھار خوشى يوق، خىيال سۈرۈشكە دەرىجىدىن تاشقىرى ئامراق، سەپرا مىجەز ئەغزەمجان.

مەن ئۆكۈنىمەن، ئاتا-ئانامنىڭ ئىقتىسادىنى ۋە ۋاقتىمنى ئىسراپ قىلىپ ئالىي مەكتەپتە ئوقۇغۇنىمغا ئۆكۈنىمەن. كىچىكىمدىن باشلاپ بىرەر ھۈنەرنىڭ پېشىنى تۇتۇپ ئۆگىنىپ، ئوقۇشقا كەتكەن پۇللارنى دەسمىي سالغان بولسام، بۈگۈنكىدەك خىزمەت ئىزدەپ نەچچە يىل يۈرگۈچە، كىچىك دۇككاندىن بىرنى ئېچىپ، ھۈنەرۋەنلىك قىلمامتىم؟! بىرىدىغان ئىمتىھاننىڭ ھەرقاندىغىنى بىرىپ باقتىم، مەن ئۆتكىنىمگە ئاتا-ئانام قوشۇلمىدى، ئاتا-ئانام تەلەپ قىلغىنىغا مەن ئۆتەلمىدىم، مانا ئەمدى مەن ئۇلارنىڭ كۆزىگە سەت كۆرىنىپ، ئۇلار مېنىڭ كۆزۈمگە سەت كۆرۈنۈپ يۈرگىلى ئۇزۇن بولدى، ھەتتا مەھەللىدىكى بىكارچى بالىلارمۇ مېنى مەسخىرە قىلىپ: «ئەغزەمكو، يانا ئىمتىھان بەمىدىڭما؟» دىيىشىپ چىشىمغا تىگەتتى.

بەزىدە تىلىۋىزىيە پىروگىراممىلىرىدىكى قۇرۇق قول بىيىپ كەتكەن، تاسادىپىيلا يول تىپىپ قالغان، كىچىك سېتىقچىلىقتىن مىليۇنىر بولۇپ كەتكەن، مەلۇم كىتاپنى ئوقۇپ تىجارەتتە مۆجىزە ياراتقان....دىگەندەكلەرنىڭ چىنلىقىدىن گۇمانلىنىپ قالىمەن. مىنىڭچە ئۇنداق بىيىشتىن لاتارىيە ئىلىپ مۇكاپات چىقىپ بىيىپ كىتىش ئاسانىراق. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىر نۇرغۇن پىروگىراممىلارنىڭ ئەپتى-بەشىرىسى ئېچىلىشقا باشلىدى. «ئاسانلا مۇۋاپىقىيەت قازىنالايسىز»، «پالانچىنىڭ تىجارەت ئېگى سىزنى مىليونىر قىلىۋىتىدۇ»، «مەنمۇ ئەسلى بەك نامرات ئىدىم، مۇشۇ ئۇسۇل بىلەن بىيىپ كەتتىم» دىگەندەكلەرنىڭ ھەممىسى قۇرۇق گەپ، ئۇنىڭ ھەممىسى بېيىپ بولغانلارنىڭ دەپ قويغان سەپسەتىسى! خىزمەت تېپىش تەس، مائاشى

يۇقىرى خىزمەت تېپىش تېخىمۇ تەس،ئورنى ھەم مائاشى يۇقىرى خىزمەت تېپىش ئاساسەن مۇمكىن ئەمەس.ئەگەر كىچىك ئىشلاردىن بىيىپ كىتىش مۇمكىن بولىدىغان ئىش بولسا مىنىڭ 9 ياش ۋاقتىدىن باشلاپ موزدۇزلۇق قىلىۋاتقان ئاغىنەم قارى كىچىك بىلەن دائىم بىلگايتىسنىڭ،ئىكسىۋاينىڭ تىجارەت ئۇسۇللىرىنى ئۆگۈنۈپ يۈرۈيدىغان،شۇنچە تېرىشىپ پۇل تاپالمىغانلىقى ئۈستىگە، ساراڭ بولۇشقا ئازلا قالغان دوستۇم روزى جاپپار بىيىپ كەتكەن بولاتتى!

مەقسەتسىز ھالدا كوچا ئايلىنىۋاتىمەن.پەچەت ماشىنىلارنى ھەيدەپ يۈرگەن گۈيلارغا ھەم ھەۋەس قىلىمەن ھەم ھەسەت قىلىمەن.ھەي....كىم بىلىدۇ،مەن شۇ كۈنگە ئۇلاشقىچە،قېرىپ كىتەمدىمەن تېخى.

كىتىۋتىپ توساتتىن كۆزۈم «ئاسارە-ئەتىقە دۇنياسى» دەپ ھەيۋەتلىك ۋىۋىسكا ئاسقان،ئەمما ئۆزى كىچىككىنە بىردۇككانغا كۆزۈم چۈشۈپ قالدى.مەن ئەزەلدىن ئاسارە-ئەتىقىگە قىزىقمايمەن ھەم قىزىقىشىممۇ خالىمايمەن،لىكىن بۇ نۇمۇسسىز دۇككانىدارنىڭ 30 كۇۋادىرات مىتىر كەلمەيدىغان بۇ دۇككىنىغا ئۆزىدىن يوغان نام قويۇۋالغىنىغا كۈلگۈم كىلىپ ،ئۇنىڭ ئۈستىگە ھازىرغىچە ئۇيغۇرلارنىڭ بۇنداق تۈردىكى دۇككانلارنى ئاچقانلىقىنى كۆرۈپ باقمىغاچقا كىرىپ باققۇم كەلدى.

كىرىپلا دۇككاندارغا سەپسالدىم:سىم بۇرۇت قويۇۋالغان ،ئۆلچەملىك زىدانىچە چاچ پوسونىغا ئىگە،ئاز دىگەندىمۇ50 دىن ئاشقاندەك كۆرۈنىسىمۇ،چىرايىدا تۈزۈك قورۇق يوق،كۆزلىرى يوغان ھەم نۇرلۇق،سەل پاناق،قارامتۇل كەلگەن بىر كىشى ئىشىك تۈۋىدىكى پۈكەيدە ئولتۇرۇپ تىلفۇندا سۆزلىشىۋاتاتتى.دۇككانىنىڭ تىلغا ئالغۇدەك يىرىمۇ يوق،مەن بۇرۇن ئاندا-مۇندا كىرىپ باققان ئاسارە-ئەتىقە دۇككانلىرىدەك پاكىزە ۋە ئازادىمۇ ئەمەس،تامنى بويلاپ تىزىلغان3 قەۋەتلىك5 دانە مال ئىشكاۋىغا ئەسكە-تۈسكىلىكلەر تىزىلغان،ئادەمنىڭ تىخىمۇ قوۋغىسىنى ئىگىدىغىنى

شۇكى، ئاشۇ ئەسكىلىكلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ ئۈستىگە ئۆلچەملىك نومۇر بەلگىسى سېلىنغان ئىدى.

-قاندا ئەكەك ،بىرە نەسە لازىممۇ،ياكى ساتىدىغان گۆخەر بامۇ؟!

تۇيۇقسىز ئارقامدىن پەيدا بولۇپ قالغان دۇككانىدارنىڭ زىل ئاۋازى مېنى سەل چۆچىتىۋەتتى.ئۇنىڭ ئۈستىگە مېنى كىچىك بالىنى ئەركىلەتكەندەك«ئەكەك» دېيىشى مېنىڭ نىرۋامنى قوزغىدى.

-قايدا؟!كۆرەپ باقسام بوممامتى!مال ئاسامۇ كۆرەپ بىقىپ ئالىمەن!

دۇككاندار مېنىڭ دوق بىلەن ئېيتىلغان سۆزلىرىمنى قىلچە كۆڭلىگە ئالماي،كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ:

-بولىدا،خالىغانچە كۆسلە.لېكىن قىزىل بەلگە سېلىنغانلىرىنى قول بىلەن تۇتۇشقا بوممايدا.

«قول بىلەن تۇتۇشقا بولمىسا پۇت بىلەن ئېلىپ كۆرەمدىمەن،ياكى بۇقېرى مېنى بىرنەرسە ئالمايدۇ دەپ زاڭلىق قىلىپ شۇنداق دەپ قويدىمۇ؟» كۆڭلۈمدە شۇلارنى ئويلىغاچ،راستىنلا بىرنەرسە ئالغىلى كىرگەن ئادەمدەك ،ئەسكىلىكلەرگە سەپ سېلىپ قارىدىم.ھەقىقەتەن ئاز بىرقىسىم بويۇملارنىڭ ئۈستىگە قىزىل نومۇر بەلگىسى سېلىنغان ئىدى.كۆزۈمنىڭ قۇيرۇقىدا ئۇ قېرىغا قاراپ باقتىم،ئۇ پۈكەيگە بىرىپ ئولتۇرۇپ بولغان ئىدى.چىرايىدىن مېنى مەگىستىمەسلىك ۋە مەغرۇرلۇق چىقىپ تۇراتتى.«ھۇ ئالدامچى قېرى!ئەخلەتلىرىڭنى ئادەم ئالداپ سېتىشتىن باشقىنى بىلمەيسەن ھەقچان!جىنىم چىقىپ كەتسىمۇ سېنىڭ ئەخلەتخاناڭدىن بىرەر ئەسكىلىكنى سېتىۋىلىپ،كۆز ئالدىڭدا تاشلىۋەتمىسەم!» كۆڭلۈمدىكى ئەسەبلەر يەنە ئۇلغايدى.لېكىن نىمە سېتىۋالسام بولار؟يېنىمدا5-6 يۈز سوم پۇل بار.ئەڭ ياخشىسى بىرقانچىنى سېتىۋىلىپ بىراقلا تاشلىۋېتەي!

ماللار ئارىسىدىن ماڭا ناھايىتى تونۇش بولغان بىرنەرسە،يەنى بىرتال كونا تەڭگە چېلىقتى.قەيەردە كۆرگەن بولغىيتىم،ھە...بىرچاغدا

www.uyghurkitap.com

خوتەنلىك نەۋرە ئۇكام بەرگەن ھېلىقى تەڭگىگە ئوخشايدىكەن،ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇتەڭگىنىڭ ئۈستىگە قىزىل بەلگە سىلىنىپتۇ.،مىنىڭ ئۆيۈمدە تاشلىنىپ ياتقان تەڭگىنى بۇيەردە قىزىل نۇمۇر چاپلاپ ساتقىنىغا قارىغاندا، بۇيەردىكى نەرسىلەرنىڭ تايىنى يوق ئىكەن.بىردىنلا چىرايىمغا مەغرۇرلۇق تەپتى.

-ما تەڭگىنى ئالاي!قايدا ساتلا؟

قېرى مىيىغىدا كۈلۈپ قويۇپ بىشىنى چايقىدى.

-مىنى ئالامايدىغان كۆرەپ قالدىما؟

-بۇ تەڭگە سىتىلمايدا.

-نىمىشقا؟!

-قىزىل بەلگە سىلىنغان بويۇملار ئاساسەن سىتىلمايدا،ئۇلارنى مەن بىرژقىسىم موزىيخانىلىغا ئىجارىگە بىرىمەن.

كاللامدا بىرخىل چۈشەندۈرۈپ بولمايدىغان سىزىم پەيدا بولدى.

-بۇتەڭگە شۇنچە تۇتىيامۇ؟مەن ئۆيىنىڭ خالاسىغىمۇ مۇشتا تەڭگىنى تاشلاپ قويايتىمە ئەمەسما!

قېرىنىڭ خۇشخۇي چىرايى بىردىنلا ئۆزگۈپ،تاتىرىپ كەتتى،ۋە ئالدىمغا كىلىپ،مىنى ئۇرىدىغاندەك ئەلپازدا ۋارقىرىدى.

-سىلىنىڭ دادىلىرى ئوباما ئوخشىمامدا!؟سىلىنى تونىماي قاپتىمەن،بۇرۇنراق شۇندا دىگەن بوسىلىرى ئالدىلىرىغا چىقىپ قارشى ئالتىم ئەمەسما!چىرايىلىرىدىن ئۇيغۇر ئوخشايدۇ دەپ قاپتىمە،ھەي ....مىنىڭ بۇ كۆزەم سەل چاتاقكىن!

ئۇنىڭ زەھەردەك گەپلىرى،دادامنى چىشلەپ تارتىشلىرىدىن چىشلىرىم غۇچۇرلاپ،مۇشتلىرىم تۈگۈلۈپ كەتتى،لىكىن نىمە دىيىشىمنى بىلەلمىدىم.

-ماڭا قايىلىسا،بۇدىگەن500 يىل بۇرۇنقى مىللەتلەر ئىشلەتكەن مىتال تەڭگە!سىلىنىڭ خالاغا تاشلاپ قويىدىغان ،بىز كويغا15 نى بىرىدىغان

www.uyghurkitap.com

پۈچەك تەڭگە ئەمەس،ئۆزلىرىڭىز خىلى ئوقۇغان ئەدەمدەك تۇرىلا،لېكىن سەل چاتاق با ئوخشايدا.يانلىرىدا پاچە پۇل بولسا تاكسىغا چىقىپ دوختۇرغانىغا بېرىپ باقسا جۇما!

چىدىغۇچىلىكىم قالمىدى.دەقىقە ئويلانغاندىن كېيىن ئۆزۈمنى تۇتىۋېلىپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا زەردە قىلدىم.

-شۇنداما؟!مەن سىلىنىڭ ئەخلەتخانىدىن گۆھەر تېپ بىلىپ،تۆرىگە تىزىپ قويىدىغان مۇتەخەسسىس ئىكەنلىكلىرىنى بىلمەپتىمە.مەن ئۆيىدىكى خالادىن ئاشۇندا تەڭگىنى ئېلىپ كېلەي،موزېيخانىدىكى تۇققانلىرىغا دەپ قويسا،بۇدا مېنىڭكىنىمۇ بىللە تىزىپ قويسۇن!

قېرى گەپ قىلماي بىرىپ ئولتۇردى ۋە يېنىدىن تاماكىنى چىقىرىپ پۇرقىرىتىپ چەكتى.ئۇنىڭ چىرايىغا بىرقانچە مىنۇت تىكىلىپ تۇردۇم،ئۇنىڭ ھېچ ماڭا قارايدىغان تەلەتى يوق.مەنمۇ گۇرسۇلدەپ دەسسەپ چىقىپ كەتمەكچى بولدۇم.توساتتىن ئۇ ئاغزىنىڭ ئۇچىدىلا: «ئىسمىم ئەيندىن،ئەگەر ئۆيىلىرىدە شۇندا تەڭگە بولسا ئەكەسە،كۆرەپ باقاي» دىدى.مەن جاۋاپمۇ قايتۇرماي چىقىپ كەتتىم.

ئۆيگە كىلىپلا ھىلىقى تەڭگىنى ئىزدەشكە باشلىدىم.دائىم ئىزدىمىگەندە ئالدىمغا پۇتلىشىپ تۇرىدىغان بۇتەڭگە،بۈگۈن ئىزدىگەندە زادىلا تىپىلمايۋاتاتتى.ئۈستەل تارتمىسى،كارىۋات ئاستى،ساندۇق....ھېچ يەردە يوق.بولدىلا،يوق بولسا مەيلى،لېكىن ئەيندىن قېرىنىڭ ئالدىدا مازلىشارمەنمۇ؟!ياق!!!چوقۇم تېپىشىم كېرەك.ئاخىرى دەرېزىدىكى قۇرۇپ قالغان گۈل تەشتىكىنىڭ ئىچىدىن ئۇ قوتا تەڭگىنى تاپتىم .تەڭگىنى قولۇمغا ئېلىپ سىنچىلاپ قاراپ،دۇككاندىكى تەڭگىگە تامامەن ئوخشاشلىقى كۆرۈپ يۈرىكىم جايىغان چۈشتى......

ئەتىسى ئادىتىمگە مۇخالىپ ھالدا سەھەر تۇرۇپ،ئەيندىن قېرىنىڭ دۇككىنىغا قاراپ ماڭدىم.كاللامدا ئۇنىڭغا نىمە دىيىش،تەڭگىنى ئالدىغا قانداق تاشلاش توغرىسىدا ھەرخىل خىياللارنى قىلىپ ماڭدىم .

1) كىرىپلا ھېچنىمە دېمەستىن تەڭگىنى ئۈنىڭ ئالدىغا تاشلايمەن ۋە سوققۇشتا يەڭگەن خورازدەك كېدىيىپ تۇرۇپ«مۇشتا تەڭگە شۇدۇ!مانى ئەمدى نەگە تىزىپ قويىلا؟!» دەپ ئەڭ سەت ئاۋازىم بىلەن قاقاھلاپ كۈلىمەن.

2) تەڭگىنى قولۇمغا ئېلىپ ئۇيان-بۇيان چۆرۈپ ئۇنىڭغا كۆز-كۆز قىلىپ بولۇپ،ئۇنىڭغا تۇتقۇزماي چىقىپ كېتىمەن.ئۇ چاقىرىپ قالسا«بىزنىڭ ئۆينىڭ خالاسىغا باسا!ئاشەدە بەك جىق!» دەپ ئارقىمغىمۇ قارىماي چىقىپ كېتىمەن.

3) كىرىپلا«مانا تەڭگە،سىلىگە ساتاي،قانچە پۇلغا ئالىلا؟» دەيمەن.

4) كىرىپلا«بەك چوڭ سۆزلەۋاتىتىلە،مۇشۇ تەڭگە شۇدۇ؟500!يىللىق تارىخقا ئىگە،پەقەت ئوبامادىلام با تەڭگە!» دەيمەن.

دۇككان ئالدىغا كەلگەندە كىيىملىرىمنى تۈزەشتۈرۈپ،چىرايىمنى قەستەن جىددىي تۇسكە كىرگۈزۈپ،بىردەم تۇرىۋالدىم.ئاندىن مەغرۇر قەدەم بىلەن دۇككانغا كىردىم.

ئەينەكنىڭ قېرى پۇكەيدە ئولتۇرۇپ بىر كونا كىتاپنى قېتىرقىنىپ كۆرۈۋاتاتتى.مېنىڭ كىرگەنلىكىمنى كۆرۈپ،چىرايىنى ئۆزگەرتمەستىن ئورنىدىن تۇرۇپ،ئالدىمغا كېلىپ قول تەڭلىدى.ئۇنىڭ بۇنداق قىلىشىنى ئويلاپمۇ باقمىغان مەن،گاڭگىراپ تۇرۇپ قولۇمنى تەڭلەپ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشتۈم.بايام ئويلىغان پىلانلىرىم بىراقلا غايىپ بولدى ۋە ئىختىيارسىز ھالدا يانچۇقۇمدىن تەڭگىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا بەردىم.ئۇ خۇددى ناھايىتى موھىم ھەم نازۇك بىرنەرسىنى ئالغاندەك ناھايىتى ئاۋايلاپ پۇكەينىڭ ئۈستىدىكى گىزىت ئۈستىگە تەڭگىنى قويدى.ئاندىن تارتمىدىن دىرىبۇندەك بىرنەرسىنى ئېلىپ تەڭگىگە سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى.ئۇنىڭ چىرايى بارغانسىرى قىزىرىشقا،نەپىسى بارغانسىرى تېزلىششكە باشلىدى.ئالاھەزەل10 مىنۇتتىن كېيىن ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ بىردەم ماڭا بىردەم تەڭگىگە قاراپ مېنى ئوڭايسىزلاندۇرۇپ قويدى.«بۇ

قىرى مىنى ئوغرى دەپ ئويلاپ قالدىمۇ نىمە؟» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.

-بۇ...بۇ تەڭگىدىن يەنە باما؟نەدىن تاپقان؟قاچان،چىم بەرگەن؟...!

ئۇ تىتىرەك ئاۋازى بىلەن مەندىن بىر يولىلا نۇرغۇن سۇئاللارنى سورىۋەتتى.بىردىنلا ئۇنىڭ مىنى سوراق قىلىشى مىنىڭ غەزىۋىمنى يەنە قوزغاپ قويدى.

-نىمە؟!مىنى سوراق قىلاي دەتاملا؟!بۇندا تەڭگە دىگەن مىنىڭ ئۆيەمنىڭ خالاسىدا بەك جىق.ئۇنىڭ ئۇستىگە...

-چاقچاقنى قويسا ئۇكام!

ئۇ گىپىمنى بۆلۈپلا،ئەستايىدىل قىياپەتتە ماڭا تىكىلدى.

-بۇ تارىخى ئەھمىيتى ناھايىتى يۇقىرى قەدىمىي بويۇم،بۇنداق تەڭگىدىن هازىرغىچە تېپىلغىنى جەمئىي5 تال.مەندە2 تال با،قاغىنى رايۇنلۇق موزىيخاندا.بۇ تەڭگە ئارقىلىق ئاز دىگەندە500 يىل بۇرۇنقى تارىخ ئىشانىسىنى،مىللەتنىڭ ئىزناسىنى،دەۋىر كۆرۈنىشىنى تەكشۈرۈپ بىلىۋالغىلى بولىدا......

ئۇنىڭ يەنە نىملەرنى دىگىنى كاللامغا چۈشمىدى.بىردىنلا بۇ تەڭگە ئاتاقلىق يازغۇچى مەمەتئىمىنكام يازغان«قۇم باسقان شەھەر» دىگەن روماندا تەسۋىرلەنگەن رىۋايەتلەردىكى ھىلىقى تەڭگە شۇمۇ نىمە دەپ ئويلىنىپ قالدىم.كىيىن يەنە ئىنكار قىلىۋەتتىم.چۈنكى رىۋايەتلەردىكى ئۇ تەڭگىدە يالىڭاچ ئايالنىڭ سۈرىتى بار ئىدى.مەندىكى بۇ تەڭگىدە بولسا گۈل نەقىش ۋە چۈشىنىكسىز بىرقاتار خەتلەرلا بار ئىدى.

-دىمەكچىلىك بۇتەڭگە مىنىڭ يۇقارقى بايانىمدىنمۇ چوڭ ئەھمىيەتكە ئىگە.شۇڭا بايامقى گەپلىرىمنى كۆڭۈللىرىگە ئاماي،تەپسىلاتىنى دەپ بەسىلىرى بولاپتىكىن.

نىمە دىسەم بولار،ئەپسانىۋى رىۋايەتتىن بىرنى توقۇپ،بۇقىرنى ھەيران قالدۇرىۋەتەيمۇ ياكى راست گەپ قىلايمۇ؟ئۇنىڭ گىپىنىڭ ۋەزنىگە قارىغاندا بۇ تەڭگە تارىخى ئەھمىيەتكە،يۇكسەك تەتقىقات

قىممىتىگە ئىگە ئىكەن،كەلگۈسىدە بىرەر ساھەدە نامىم قىلىش مۇمكىنچىلىكىنى ئويلاپ يەنىلا راست گەپ قىلىشنى توغرا تاپتىم .ئۇ بۇ تەڭگىنى مەن-1999 يىلى خوتەنگە ئوينىغىلى بارغاندا،مەندىن2 ياش كىچىك چىقىدىغان نەۋرە ئىنىم ئەلى بەرگەنلىكىنى،ئۇنىڭ قايسىدۇر بىر قۇملۇق ئارىسىدىكى قەبرىدىن تېپىۋالغانلىقىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ناھايىتى ھاياجانلاندى.

-ئو...ياخشى،ياخشى!ئۇ ئىنىلىرى ھازىرمۇ خوتەندىما؟

-شۇندا.

ئەيىندىن تاغا بىردەم سۈكۈتكە چۆمگەندىن كېيىن،ماڭا ئۆزى بىلەن بىللە خوتەنگە بىللە بىرىپ تەڭگىنىڭ ئىز-دېرىكىنى قىلىشقا خالاش-خالىماسلىقىمنى سورىدى.مەن ئۆزۈم تۇزۇك تونىمايدىغان بۇ قېرى بىلەن سەۋەپسىزلا تەڭگە ئىزدەيمەن دەپ خوتەنگە بىرىشنى خالىمىدىم.ئەمما تۆۋەندىكى بىرقانچە سەۋەپ مىنىڭ دەرھال ئېرىتتى(بولۇپمۇ2- -3سەۋەپ).

1) ئەيىندىن ئەپەندىم ئۆزىنىڭ كىملىكىنى ۋە بۇرۇنقى خىزمەت كىنىشكىسىنى كۆرسەتتى(ئەيىندىن خوجا،63ياش،قەشقەر شەھرىدىن.رايۇنلۇق قەدىمىي يادىكارلىقلارنى قېدىرىپ تەكشۈرۈش ئورنىدىن پىنسيگە چىققان).دىمەك بۇ ئادەم ئىشەنچىلىك.

2) ئۇ مىنىڭ بۇتەڭگەمگە50 مىڭ يۈەن نەق پۇل بىرىپ سىتىۋالىدۇ.خوتەنگە بىللە بىرىپ قىممىتى بار يىپ ئۇچى بىلەن تەمىنلىسەم،يەنە50مىڭ يۈەن تاپان ھەققى بىرىدۇ50.مىڭ يۈەن!

3) بىرىپ-كىلىش،يىتىپ-قوپۇش،يىمەك-ئىچمەك قاتارلىق بارلىق خىراجەتنى ئۆزى چىقىرىدۇ.ئەگەر ئۇنىڭ خىزمىتىگە ماسلىشىپ نەتىجە ياراتسام،مىنى بىۋاستە ياخشى خىزمەت ئورنى بىلەن تەمىنلەيدۇ.

4) ئۆزۈمنىڭمۇ ئۆيدىكىلەرنىڭ كۆزىگە سەت كۆرۈنگىچە ساياھەت قىلىپ كەلگۈم بار.

www.uyghurkitap.com

5) كىم بىلىدۇ تېخى، خوتەنگە بېرىپ ئەلنىڭ ياردىمىدە يەنە مۇشۇنداق تەڭگىدىن ئەللىك-ئاتمىشنى تېپىۋالسام،خا!خا ....

-ھە،بولىدۇ،مېنىڭمۇ تارىخى بىر ئىش قىلغۇم باتى بوممىسا،لېكىنزە....

-چۈشەندىم،سەل ساقلىسىلا .

ئەيىندىن تاغا دىققەت قىلمىسا پۇكەيلەر ئارىسىدا پەرق ئەتكىلى بولمايدىغان بىر كىچىك ئىشىكتىن كىرىپ كىتىپ،ھايال ئۆتمەي بىر توقام پۇلنى ئېلىپ پۇل ساناش ئۈسكىنىسىگە سالدى.پۇلغا قاراپ شۆلگەيلىرىمۇ ئېقىپ كەتتى .ئۇنىڭدىن پۇلنى ئېلىپ، ئۆيگە بېرىپ ئاتا-ئانامنى خاتىرجەم قىلىپ قويۇپ،ئەتىسى مېڭىشقا پۇتۇشۇپ ھاياجان بىلەن ئۆيگە قاراپ يول ئالدىم.

ئۆيگە كەلگەندىن كيىن،ئاتا-ئانامنى نىمە دەپ قايىل قىلىش ئۈچۈن كۆپ ئويلاندىم.ئەگەر ئۇلارنىڭ ئالدىغا پۇلنى قويۇپ راست گەپ قىلسامۇ،ئۇلار مىنى چوقۇم «خىروئىن سودىسى بىلەن شۇغۇللىنىپتۇ» دەپ ئويلىشى ئىنىق.«خىزمەت ئىزدەيمەن» دىگەن گەپنى ئېغىزىمغا ئالالمايمەن،چۈنكى بۇ گەپ ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسىگە رىئاكسيە قىلىدۇ.ئەڭ ياخشىسى «ساۋاقدىشىمنىڭ تويىغا بارىمەن» دەپ قويۇپ،ئاندىن خوتەندە ئۇزاقراق تۇرۇپ قالىدىغان ئىش بولسا،« خىزمەت تاپتىم» دەپ ئۇلارنى خاتىرجەم قىلىش قارارىغا كەلدىم.

ئۆيدىكىلەرنى تەستە قايىل قىلدىم.تۆۋەندىكى مەن مېڭىشتىن بۇرۇنقى ئاتا-ئاتام بىلەن مىنىڭ ئوتتۇرامدا بولۇشقان سۆزلەر:

-خوتەنلىك بىر ساۋاقدىشىمنىڭ تويى بولىدىكەن ئەتە،شۇڭا مەن بېرىپ كېلەي دىگەن.

-بولاپتۇ،بېرىپ كەل،ساۋاقدىشىڭ يامان بالىكەن،خىزمەتكە چىقىپ بولاشنىڭ سىرتىدا تېخى تويمۇ قىلماقچىكەن.

دادامنىڭ ماڭا دارىتمىلاپ دىگەن گەپلىرى مىنى بەكمۇ خىجىل قىلىۋەتكەن بولسىمۇ،ھەرھالدا قوشۇلغانلىقىدىن بىرئاز ئەمىن

تاپتىم.كۆڭلۈمدە:« دادا،سىنىڭ ئوغلۇڭ ئۇنچە يارامسىزلاردىنمۇ ئەمەس،قاراپ تۇر،بىركۈنى شان قۇچۇپ قايتىپ كېلىپ،باققان ئەجرىڭگە ياخشى جاۋاپ قايتۇرىمەن» دىگەنلەرنى ئويلىدىم.

-يولغا چىقىش ئالدىدىكى تولا بالىنىڭ كۆڭلىگە ئازار ۋەمەيلى!بالامنىڭمۇ رىزقىغا پۈتۈلگىنى بادۇ!داداڭنىڭ گېپىگە قۇلاق سالماي،خۇشال-خۇرام ئويناپ كەل بالام،ئالە!ما مىڭكوينى ئېلىپ با،يەتمەي قاسا تىلپۇن قىلاسە.

-شۇندا،شۇندا،رىسقىغا پۈتۈلگىنى بادۇ،لېكىنزە ....مەن كۆرەممەي كىتىپ قىلىشتىن ئەنسىرەيمەن ئەغزەمجانىنىڭ ئاشۇ رىسقىنى!

-بولا،بولا جىما ئەمدى!قايدا قىلىتىلە بالىغا بىسىم قىلىپ؟!بىزدىن قاسا ئىگەم تاشلاپ قويماس!

ئاپام دادامغا بىر ئالىيىپ قويۇپ، قولۇمغا پۇلنى زورلاپ تۇتقۇزۇپ قويدى.ئۇنىڭ سۆزلىرى يۈرىكىمنى ۋىژژىدە ئېچىشتۇرۇپ ئۆتتى،بىردىنلا كۆزۈمگە ياش كەلدى.دادامىمۇ كېلىپ بېشىمنى سىلاپ قويۇپ،بىرھازا تۇرغاندىن كېيىن «خۇدايىمغا ئامانەت!» دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى....

ئەتىسى پۈتۈشكىنىمىز بويىچە ئەيىنىدىن تاغىنىڭ دۇككىنىغا كەلدىم.ئۇمۇ تەييار بولۇپ تۇرغان ئىكەن.قىسقا سالام-سائەتتىن كېيىن بىرماشىنىنى كىرا قىلىپ ماڭدۇق،لېكىن ماشىنا بىكەتكە ئەمەس،باشقا تەرەپكە كىتىۋاتاتتى.

-يەنە بىرەيلەن باتى ئېلىۋالىدىغان..ئۇنى ئېلىۋىلىپ ماڭىلى.

ئەيىنىدىن تاغا گەپنى قىلىپ بولىشىغا،ماشىنا « پارلاق روھى ساغلاملىق مەركىزى» نىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى.«بۇ ساراڭلارنى داۋالايدىغان جايغۇ؟بۇ قېرى ساراڭدىن بىرنى ئېلىپ ماڭمايدىغاندۇ؟!» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.ماشىنىدىن چۈشۈپ،ئۇنىڭ «ساقلاپ تۇرسا» دىگەن گېپىگە ئۇنىماستىن، ئۇنىڭ بىلەن بىللە دوختۇرخانىغا كىردىم.

-ئوھوي،كەسە،كەسە!يوقاپ كەتلە ئەيىنىدىن،بۇدۇنيادا باموْيا،ھېچ

www.uyghurkitap.com

تىلفۇنمۇ قىمايلا،توختاپ قاغان كامۇيا؟....

چاچلىرىغا ئاق كىرگەن دوختۇرخانا باشلىقى،سالامىنىڭ تۈرنىغا ئابدۇكىرەمكامىنىڭ قوشىقىغا ئوخشاپ قالىدىغان بىرقاتار قوشاق ئوقۇپ ئۇنى قۇچاقلاپ كۆرۈشتى.

-هاها،كەلدۇق،كەلدۇق!يوقاپ كەتسەم مەن ئەگەر،مىنى ئىزدەپ سورالا،تىلىپۇنۇم توختاپ قاسا،پۇلىنى تۆلەپ قويالا.....

بېشىغا ئاق كىرگەن ئىككى قېرىنىڭ بۇ قوشاقلىرىدىن غىدىقىم قىلىپ،قاقاهلاپ كۈلۈپ كەتتىم.«توۋا،ساراڭلارنى داۋالايدىغان دوختۇرلارمۇ ئۆزۈن ئىشلىسە ساراڭ بولۇپ قالىدۇ دەپ ئاڭلىغان،بۇ دوختۇرخانا باشلىقمۇ ئاز قاپتۇ» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.

-بىگىمنىڭ هالى قانداراق؟!

-قەدىرئەۋال،قەدىر ئەۋال.يانىلا تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىۋاتىدا.

-هە...مەن بۇ قېتىم ئۇنى تەكلىپ قىغىلى كەلدىم.

-ئو...ياخشى بوپتا،مەن ئۇنى چاقىرتاي ئەمىسە.

دوختۇرخانا باشلىقى چىقىپ كىتىپ،هايال ئۆتمەي ئىشخانىغا،45-50ياشلار چامىسىدىكى، ناهايىتى بەستلىك،چاچ-ساقاللىرى ئۆسۈپ كەتكەن،قاشلىرى قويۇق،كىلىشكەن،لىكىن توختىماي بۇرنىنى كوچىلاپ تۇرىدىغان،بىمارلار كىيىمى كىيىۋالغان بىرەيلەن كىرىپ كەلدى.«خۇدايا توۋا،بۇقېرى راستىنلا بىر ساراڭنى ئىلىپ ماڭماقچىكەندە،ئەمدى قانداق قىلارمەن» دەپ ئويلىدىم.خىيالىمنى داۋاملاشتۇرغىچە ئەينىدىن تاغىنىڭ قوشىقى يەنە باشلاندى.

-بۇ كۆنلەرنىڭ ئۆتۈشى ئەسلى ئۇ بىر رەڭ،ئۆز تۇرمۇشۇڭغا زىنهار، ئۆزۈڭ سالغىن زەڭ!

-زەڭ سالساڭ بۇ تۇرمۇشىنىڭ يولى بولۇر كەڭ،زەڭ سالمىساڭ گەرتۇرمۇش، دوزاق بىلەن تەڭ!

ۋاه!ساپ شىئىر-قوشاق ئوقۇپ ساراڭ بولۇپ كەتكەن نىمىلەرمۇ

بۇ!؟ئۇلارنىڭ پاساھەتلىك شېئىرلىرىدىن ھەيران قالدىم.
ئەينىدىن تاغا ئۇنىڭ بىلەن قىزغىن قول ئېلىشىپ كۆرۈشكەندىن كېيىن،مىنى ئۇنىڭغا تونۇشتۇردى.
-ئەغزەمجان،يىگى ژىپ ئۇچى بىلەن تەمىنلىگۇچى.بۇقېتىمقى تەكشۈرۈش خىزمىتىنىڭ يولباشچىسى!بۇياق،مىنىڭ كونا قەدىنىسىم،تەقىقاتچى،ئالىم، بىلال سەردار بىگىم!
ئۇنىڭ بايىلا بۇرنىنى كولىغان قولىنى تۇتقۇم كەلمىگەن بولسىمۇ،ئەدەپ يۈزىسىدىن ئۇنىڭ بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشتۇم.«ھىم ! تەتقىقاتچى،ئالىمىش تېخى،ئىنىقلا داۋالىنىۋاتقان ساراڭغۇ ! ؛ چىرايىمدا كۈلكە بولسىمۇ ئىچىمدە ئېغىر مەنىستىمەسلىك تۇيغۇسى بار ئىدى.
-مەن بۇيەدە پەقەت تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىۋاتىمە،دوستۇم نامان(دوختۇرخانا باشلىقى) مىنىڭ سالامەتلىكىمدىن ئەنسىرەپ بۇيەگە ئەكىلىۋاغان!
بىلالنىڭ سۆزى مىنىڭ قەلبىمنى كۆرىۋالغانىدەك ئېيتىلغاچقا قىزىرىپ كەتتىم.ئۇ قولىنى يەنە ماڭا تەڭلەپ ئۆزىنى تونۇشتۇردى.
-كەمىنە،بىلال سەردار بىگىم بولىمەن،ئادەتتە بىگىم دەپ چاقىرسىلا بولىۋىرىدا!
مەن ئۇنىڭ بۇرنىنى كوچىلىغان قولىنى يەنە بىرقېتىم سىقىشقا مەجبۇر بولدۇم.ئۇ تەييارلىق قىلغىلى كىرىپ كەتكەن پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ،كۆڭلۈمدە«بۇ ساراڭنى مەن تېخى بىگىم دەپ چاقىرامدىمەن؟!يولدا تونۇشلار كۆرۈپ قالسا قانداق قىلارمەن دەپ تۇرسام تېخى!» دىگەنلەرنى ئويلىۋالدىم.ئالاھىزەل10 مىنۇتلاردىن كېيىن بىلال بىرقۇر پادىچىلار كىيىمى ۋە ساياھەت قالپىقىنى كىيىپ،يوغان سومكىنى مۈرىسىگە يۈدۈپ ئالدىمىزدا پەيدا بولدى.خىلىلا ئىسكەت كىرىپ قالغان بولسىمۇ،ئۇنىڭ بۇرنىنى كولاپ تۇرىشى توختىمىغان ئىدى.
دوختۇرخانا ماشىنا توختىتىش مەيدانىدىكى «يەر يولۋىسى» ماركىلىق

دالا ماشىنىسىنى ھەيدەپ يولغا چىقتۇق.ماشىنىنى ئەينىدىن تاغا ھەيدەپ ماڭدى.مەن بىلال بىلەن بىللە ئارقا ئورۇندا ئولتۇردۇق.ماشىنا تىنز سۇرئەتلىك تاشيولغا چىققۇچە بىرئېغىزمۇ پاراڭ سىلىشمىدۇق.ئەينىدىن تاغا ئۆزىدىن باشقا ھېچكىم بىلمەيدىغان بىر غەزەلگە غىڭشىپ ماشىنا ھەيداۋاتاتتى.

مەن قەدىرىڭگە يەتمىسەم،سىنى ئىزلەپ بارارمەنمۇ؟!

ئۇيۇق يارغان تاغلاردا،قۇم-بوران قازارمەنمۇ....

بىلال بولسا كېرىلىپ ئولتۇرۇپ،ئۇخلاپ قالغاندەك قىلاتتى.سۈكۈتتىن بىزار بولۇپ ئەينىدىن تاغىنى گەپكە سالماقچى بولدۇم.

-بىز مۇشتالام يولغا چىقامدۇق؟!

-قايدا دەيلا؟

-ھىلىقى...قازغۇچ،زەھەردىن مۇداپىئەلىنىش قاپقىقى،ئورۇن بەلگىلىگۈچ دىگەندەك نەسلىنى ئىلىۋالامدۇق دەيمە.

-ھا-ھا....!ئۇكام،سىلە توردىكى ھىكايىلەرنى بەك جىق ئوقۇپ كىتىپلا،فانتازىيەلىك فىلىملىنى بەك كۆرەپ كىتىپلا،ئۇنىڭ ئۈستىگە بىر كىپەن ئوغرىسى ياكى ئەتكەسچى ئەمەس،سىلە دىگەن ئۇ نەسلىنى ھازىر مەدىكا كىپەن ئوغرىلىرىمۇ ئىشلەتمەيدا!

ئەينىدىن تاغا گېپىنى قىلىپ بولۇپ يەنە خۇددى بىرى قىچىقلىغاندەك قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئۇ كۈلگەنسىرى خۇددى مىنى زاڭلىق ئىتىۋاتقاندەك بىلىنىۋاتاتتى.

-ئۇندا بوسا بىز ئاۋىياماتكا،تانكائاتار،لازىر نۇرلۇق ئەسۋاپ ئىشلىتىدىغان ئوخشىمامدۇق!

زەردەم بىلەن ئۇنىڭغا دوق قىلدىم.ئۇ پەرۋايىغا ئالماي،تەمكىنلىك بىلەن ئارقىغا بىر قاراپ قويۇپ:

-سىلە خاتىرجەم بوسا،بىزدە ئۇنىڭدىنمۇ ياخشى ئەسۋاپلار با.ئۇنىڭ ئۈستىگە «بىز» ئىشلەتمەيمىز،بىگىم بىلەن مەن ئىشلىتىمەن،سىلە

پەقەت ژىپ ئۇچى تىپىپ ، بىزگە ھەمراھ بولاپ بەسلىرىلام بولىدا-.دىدى.
-كەمىنە بىلال بىگىم ۋە ئەيىنىدىن غوجا بار يەردە سىلىنى ھەرگىز ئارتۇق ئاۋارە قىلمايمىز.
بىلالنىڭ توساتتىن چىققان ئاۋازى مىنى چۆچىتىۋەتتى.قاچانلاردا ئويغاندىكى بۇساراڭ!ئۇلارنىڭ ھەر بىر سۆزىدىن مىنى مازاق قىلغانلىقى چىقىپ تۇراتتى.
-شۇنداق!بىرلىرى غوجا ، بىرلىرى بىگىم ،مەن مالاي!
سەپرايىم يەنە ئۆرلەپ قالدى.بىر ھازا سۈكۈتتىن كىيىن ئەيىندىن قېرى «ئۇكام ،بۇ بىزنىڭ فامىلە مەسىلىسى ،ئۇندا خاتا چۈشەنمىسىلە ،ئالدىمىزدا جاپا ،خەتەر كۆپ بولىشى مۇمكىن.سىلىنىڭ مىنى ژىپ ئۇچى بىلەن تەمىنلىگەنلىكلىرى ئەڭ چوڭ خىزمەت ،قاغىنىنى باشقا كەگەندە كۆرەمىز» دەپ كەيپىياتنى ئوڭشىغان بولدى.
ئۇلارغا گەپ قىلىشتىن رايىم يىنىپ يالغاندىن ئۇخلىغان بولۇپ كۆزۈمنى يۇمىۋالدىم.لىكىن ئىچىمدە ئۇلارنى يۈزمىڭنى قارغىغاندىن باشقا ماۋۇ يىنىمدىكى ساراڭ بىگىمنىڭ تۇيۇقسىز كىسىلى تۇتۇپ مىنى بوغۇپ قويىشىدىنمۇ ئەنسىرەيتتىم.
كۆزۈم يۇمۇقلۇق.ماشىنا ناھايىتى سىلىق كىتىۋاتاتتى.كاللامدا نۇرغۇن خىيال.مەشھۇر يازغۇچىمىز مەمەتئىمىن ھوشۇر ئاكىنىڭ «قۇم باسقان شەھەر» رومانى ،داڭلىق تور يازغۇچىلىرىدىن جەنۇبى مەزھەپ ئۇچىنچى تاغنىڭ «كىپەن ئوغرىسى» خاتىرىسى ،جاڭ مۇ يەنىڭ «جىن ئۆچۈرگەن شام» دىگەندەك ئەسەرلىرىنىڭ مەزمۇنى ....خىيالىمنى چىرمىۋالغان ئىدى.كىم بىلىدۇ مەنمۇ شۇنداق ئاجايىپ-غارايىپ ۋەقەلەرگە ،ئويلىمىغان بايلىقلارغا ئىگە بولۇپ قالامدىمەن تىخى.خىيال سۈرگەنسىرى كەيپىم كۆتۈرلۈپ ،مەۋھۇم دۇنيانىڭ ئىچىگە باشچىلاپ كىرىپ كەتتىم.
1. بىز قۇملۇقتا چۆرگىلەپ يۈرۈپ رىۋايەتلەردىكى بىغەملەر شەھرىنى

www.uyghurkitap.com

تىپىۋالىمىز.ئاقكۆڭۈل ساددا يەرلىك خەلىق بىزگە ھىلىقى تۇگمىسى تەڭگە چىقىدىغان كومزەكنى سوۋغات قىلىدۇ،مەن ساناپ بولالماي نەچچە قېتىم ھوشۇمدىن كىتىمەن.پەقەت مەن ئالغان تەڭگىلا ھەقىقى تەڭگە بولىدۇ،.ئەيىندىن بىلەن بىلال ساراڭ ئالغان تەڭگىلەر قەشقەرگە بارغاندا تېزەككە ئايلىنىپ قالىدۇ.مەن ئۇلارنى بىرلىكتە روھىي كىسەللىكلەر دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىۋىتىپ،تەڭگىلەرنى پۇلغا ئايلاندۇرۇپ،بىر كېچىدە مىلياردىرغا ئايلىنىپ كىتىمەن.

2. مەن«كىپەن ئوغرىسى» رومانىدىكى باش پىرسۇناژ ۋۇشيەن.ئەيىندىن مىنىڭ مۇشاۋىرىم.بىلال مىنىڭ قوغدىغۇچىم.بىز بىرلىكتە تەكلىماكاننىڭ قوينىغا سىڭىپ كىرىپ،كىشىلەر بايقىمىغان سىرلارنى بايقايمىز،نۇرغۇن بايلىق ۋە يوشۇرۇن قوغدىنىش ئەسلىھەلىرى ئورنىتىلغان قەبرىلەرنى تاپىمىز.بەلكىم غەيرى مەخلۇق ياكى ئالۋاستىلارغىمۇ يولۇقىشىمىز مۇمكىن.شۇنداقتىمۇ بىز يەنىلا بارلىق سىرلارنى يېشىپ چىقىمىز،بارلىق بايلىقلارنى ئېلىپ كىتىمىز.چۈنكى بىلال ئەسلى يالغان ساراڭ بولىۋالغان ئەزىمەت پالۋان،ئەيىندىن بولسا قەبرە قىزىش مۇتەخەسسىسى.شۇنىڭدىن كىيىن نۇرغۇن شەخسلەر ۋە ئورگانلار مىنى قەبرە ئىزدەشكە تەكلىپ قىلىدۇ.مىنىڭ تەۋەككۈلچىلىك ھاياتىم باشلىنىپ،مەن بىر رىۋايەتكە ئايلىنىمەن.

3. مەن «جىن ئۆچۈرگەن شام» رومانىدىكى باش پىرسۇناژ خۇ بايى.ئەيىندىن بىلىملىك قىدىرىپ تەكشۈرۈش ئالىمى.بىلال بولسا ماھىر كىپەن ئوغرىسى.بىز بىرلىكتە رىۋايەتلەردىكى كىرورەن شەھرىنى تىپىپ چىقىمىز.ئۇيەردە ھىچكىم كۆرۈپ باقمىغان غەيرى ئۆسۈملۈك،جانلىقلار بار.بىز مىنىڭ يىتەكچىلىكىمدە ئۇيەرنى تۇغرا،بىخەتەر قېزىپ چىقىمىز.يولدا بىزگە يەنە بىر تۈركۈم نامدا قىدىرىپ تەكشۈرۈش،ئەمەلىيەتتە بايلىق ئىزدەش مەقسىتىدە ماڭغان قوشۇن ئۇچرايدۇ.ئۇلار بىز بىلەن يوشۇرۇن جەڭ قىلىدۇ،بىزگە سۇيىقەست

قىلىشنى ئويلايدۇ.ئەمما ئۇلارنى بىز ئەقىل-پاراسىتىمىزگە تايىنىپ يېڭىمىز.قايتىپ كەلگەندىن كېيىن مەن بىشىمدىن ئۆتكۈزگەن جەريانىمنى رومان قىلىپ يېزىپ،يەرشارىدىكى ئەڭ بازار تاپقان يازغۇچى بولىمەن.

4. مەن يەنە قايسىدۇر بىر روماندىكى باش پېرسوناژ.ئەيىندىن بولسا ئەتكەسچى،بىلال بولسا داڭلىق ئېكسپېدىتسىيەچى.بىز ئوخشىمىغان مەقسەت،ئوخشاش بىر نىشاننى كۆزلەپ ماڭىمىز.يولدا بىزگە نۇرغۇن تالاپەتلەر ئۇچرايدۇ.مەن تەمكىنلىك بىلەن ھەممىنى قىيىنچىلىقلاردىن غالىپ كىلىمەن.كۆزلىگەن نىشانغا كەلگەندە بارلىق يوشۇرۇن ئىشىك،ئازگال-خەندەكلەرنى پەقەت مەنلا تېپىپ ئاچالايمەن.ھىكايىنىڭ تەرەققىياتى بويىچە بولغاندا بىز ئۇيەرگە يېتىپ بارغاندا،يەنە بىر توپ قوشۇنلار ئۇيەرگە بىزدىن بۇرۇن يېتىپ بارغان بولىدۇ.بىز ئۇلار بىلەن قاتتىق تىركىشىمىز،ئۇلارنىڭ باشلىقى گۈزەل بىر قىز،ئۇ مىنىڭ سالاپىتىمگە ۋە ئەقىل-پاراسىتىمگە قايىل بولۇپ بىزگە قوشۇلۇپ كىتىدۇ.بىز بىرلىكتە بايلىقنى ئېلىپ كىتىمىز .

5. مەن جۇۋ دېدۇڭنىڭ «لوپنۇر كۆلىنىڭ سىرى» رومانىدىكى باش پېرسوناژ.بىز تەكلىماكانغا سىڭىپ كىرىپ،ئۇقۇشماي ۋاقىت تونىلىغا كىرىپ قالىمىز.ئۇيەردە نۇرغۇن ئويلىمىغان كىشىلەر ۋە ۋەقەلەرنى ئۇچرىتىمىز.مەلۇم دۆلەتتە غايىپ بولغان ئايروپىلانمۇ ۋاقىت تونىلىغا كىرىپ قىلىپ،مۇشۇ يەرگە قونغان بولىدۇ.مەن بارلىق يولوچىلارنى يىتەكلەپ،ئۇلارنىڭ مەنىۋى داھىيسى بولۇپ،قۇتقۇزۇش ئەترىتىنىڭ كىلىشىنى كۈتىمىز.مەن ئاچارچىلىققا ۋە ئۇسسۇزلۇققا چىداپ،يىمەك-ئىچمەكنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بىرىمەن.نۇرغۇن كىشىلەر ماڭا قاتتىق قايىل بولۇپ،بىر ئۆمۈر ماڭا ئەگىششنى قارار قىلىدۇ،نۇرغۇن قىزلار ماڭا ئاشىق بولۇپ قالىدۇ،مەن قانداق تاللاشنى بىلەلمەي،تەڭقىسلىقتا قالىمەن.ئاخىرى بارلىق كىشىلەر مىنىڭ

يىتەكچىلىكىمدە قۇتقۇزۇش ئەترىتى بىلەن تېپىشىپ، ئامان-ئېسەن قايتىمىز. دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى مەتبۇئات ۋاستىلىرى مېنى قوغلىشىپ يۈرۈپ زىيارەت قىلىدۇ. داڭلىق ژۇرناللار-گېزىتلەرنىڭ باش بېتىگە مېنىڭ سۈرىتىم بېسىلىدۇ.

6. بىز خوتەندىكى نەۋرە ئىنىمنىڭ يول باشلىشى بىلەن ئانچە قىينالمايلا ھېلىقى تەڭگىدىن سان-ساناقسىز تاپىمىز. ئەينىدىن بىلەن بىلال ئۈچىمىز تەڭ بۆلىشىمىز. مەن مىلياردېر بولۇپ كېتىمەن. خىزمەت ئىزدەش، ئىمتىھان بېرىش دېگەنلەردىن مەڭگۈلۈك خوشلىشىمەن. ئاتا-ئانامغا جۇڭگونىڭ ئەڭ گۈزەل يېرىدىن، ئەڭ پۇزۇر داچا ئېلىپ بېرىپ، 100نەپەر خىزمەتكار ياللاپ، بىر ئۆمۈر ئۇلارنىڭ شاھ-خانىشلاردەك ئۆتىشىگە كاپالەتلىك قىلىمەن. قېرىنداشلىرىمغا نىمىنى خالىسا شۇنى ئېلىپ بېرىمەن. تويۇمدا داڭلىق ناخشا چولپانلىرىنى ناخشا ئوقۇتىمەن، مېنى رەت قىلغان ھېلىقى سۇغۇق تەلەت باشلىقلارنىڭ ئالدىدىن ئەڭ ياخشى ماشىنىدا ئولتۇرۇپ، توپا توزۇتۇپ ئۆتۈپ كېتىمەن. داڭلىق چولپانلار بىلەن قۇچاقلىشىپ رەسىمگە چۈشىمەن، ئۆتكەندە ھاجەتخانا تاپالماي قىينالغان كوچىغا ھەقسىز ھاجەتخانىدىن10 نى سالدۇرىمەن. مېنى تازا كولدۇرلاتقان ھېلىقى قىزنىڭ تېلفۇن نومۇرىنى ئۆچۈرىۋېتىمەن، ئالدىمغا كېلىپ يالۋۇرسا «كەچۈرسىلە! سۆيگۈنىڭمۇ ئۆچىدىغان، كۆچىدىغان چاغلىرى بولىدىكەن، مەن توي قىلىپ بولدۇم» دەپ قويۇپ، ئارقىمغىمۇ قارىماي كېتىپ قالىمەن. رەت-رەت ئېگىز قەۋەتلىك بىنالارنى سېلىپ، بىر كىۋادىرات مېترىنى500 يۈەندىن سېتىپ، ئۆي باھاسىنى مىسلى كۆرۈلمىگەن دەرىجىدە تۆۋەنلىتىپ، ئۆي غېمىدە يۈرگەنلەرنى خوش قىلىپ، جازانىخور ئۆي-مۈلۈك سودىگەرلىرىنى بىنادىن سەكرەشكە مەجبۇر قىلىمەن. يەنە تېخى.....

مەن ئۆز خىياللىرىمدىن سۆيۈنۈپ ھوزۇرلىنىۋاتقان پەيتتە، پۇچۇق

www.uyghurkitap.com

قاپاقتىن سۇ تۆكۈلگەندەك بىر ئاۋازمۇ كۆلىۋاتاتتى.كۆزۈمنى ئېچىپ شىرىن خىيالىمنى بۇزغان ئاۋازنىڭ ئىگىسىنى تاپتىم.بىلال ساراڭ!ئۇ ئاغزىنى بىر چەتكە قىيسايتىپ،كۆزىنى چىڭ يۇمۇپ، خۇددى تولىمۇ كۆلكىلىك بىر ئىشنى كۆرۈپ قالغان ئادەمدەك قاتتىق كۆلىۋاتاتتى..كەيپىم يەنە ئۇچتى.ئۇ مىنى زاڭلىق قىلىپ كۆلمىگەندۇ؟!ئۇ ھەرقانچە يامان بولسىمۇ خىياللىرىمنىمۇ بىلىۋالمىغاندۇ؟ !بىزگە قانداق ھەمراھ قوشۇلدى؟ !ئۇ زادى قانداق ئادەم؟!ئادەمنىڭ كۆڭلىدىكىنى،خىيالىمنىمۇ بىلەلەمدۇ؟!ياق،بەلكىم ئۇ بىر چۈش كۆرگەندۇ،ياكى ساراڭ بولغاندىكىن ئاشۇنداق ئۆزىچىلا كۆلۈپ كىتىغاندۇ.ئۆزۈمنى بەزلەپ تۇرسام،ئۇ كۆزىنى لاپپىدە ئېچىپ قويۇپ،ئاندىن كۆزىنى يۇمۇپ يەنە ئاشۇنداق يىقىمسىز كۆلۈشكە باشلىدى.ياق!ئۇ ئۇخلىماپتۇ.ئۇ ساراڭ مىنى زاڭلىق ئىتىۋىتىپتۇ.

بولدىلا،نىمىلەرنى ئويلاپ كەتتىم مەن!ئۇ بىر ساراڭ خالاس.يەنە خىيالىمنى داۋاملاشتۇرۇشنى ئويلىغان بولساممۇ،قەتئىي بايامقىدەك ھىسسياتقا كىلەلمىدىم.غۇم،گۇمان ئارىلاش تۇيغۇلار ئىچىدە ئۇيقۇغا كىتىپتىمەن.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تور ئادرېسى

2- باب   تۈنجى قەدەم

-كەلدۇق!ئويغانسا ئەمدى!

ئەينەدىننىڭ يىنىك سىلكىشى بىلەن ئويغۇنۇپ كەتتىم .كۆزۈمنى ئاچقاندا بىز خوتەن شەھرىگە يېتىپ كىلىپ بولغان ئىدۇق.ئەينەدىن بىلەن بىلال ماڭا چالا ھېجىيىپ ماشىنا سىرتىدا تۇراتتى.بۇ ئوغرىلار مەن ئۇخلاپ قالغاندىكى شۆلگەيلىرىم ئىقىپ قالغان ھالىتىمنى كۆرگەنمىدۇ؟!ياكى ئۇيقۇچىلىقتا ئوسورۇپ سالدىممۇ؟!ياكى تۇرۇپ-تۇرۇپ جۆلۈيدىغان كىسىلىم تۇتۇپ قالغان بولسا تاققا-تۇققا سۆزلىرىمنى ئاڭلاپ قالغانمىدۇ؟...!نىمىشقىمۇ ئۇخلاپ قالغاندىمەن دىسە!ماشىنا ئەينىكىگە قاراپ چاپلىشىپ كەتكەن چاچلىرىمنى تۈزەشتۈرگەچ ،شۆلگىيىمنى چاندۇرماي سۈرتىۋالدىم ،ئاندىن ماشىنىدىن چۈشۈپ ،ئىككىسىگە بىر ئالىيىپ قويۇپ نەۋرە ئىنىم ئەلىگە تىلفۇن قىلدىم.

20 مىنۇتتىن كىيىن ئۇ ئالدىمىزغا پەيدا بولدى ،ئاندىن بىر ئۇلارغا بىر ماڭا قاراپ تۇرۇپ كەتكەندىن كىيىن سالاملىشىپ بىز بىلەن قول ئىلىشىپ كۆرۈشتى.ئادەمنىڭ ئىناۋىتىنى مەنتەڭ قىلىپ ،ھىلىقى بىلال ساراڭ يەنىلا ماڭقىسىنى كوچىلاپ تۇرغىنى تۇرغان.ئەلى ئۇنىڭ بىلەن ناھايىتى تەستە قول ئىلىشقاندىن كىيىن ،ماڭا ئەلەملىك قاراپ قويدى.مەن كۆرمەسكە سىلىپ باشقا ياققا قارىۋالدىم.

- قىنى ،ئاكا!ھېرىپ كەلدىڭلار ھەقىچان ،ئۆيگە مىھمانلارنى باشلاپ ماڭايلى ئەمىسە!(ئەلى گەرچە خوتەندە تۇغۇلغان بولسىمۇ ئۇ يەرلىك شىۋىدە سۆزلىمەيتى)-دىدى ئەلى.

-سىلەرنى ئاۋارە قىلىساق قاندا بولىدا ،بىز مىمانخانىدا ياتىلى ،ئەگەر ۋاقتىلىرى بوسا بىرگە تاماقلانساق قايدا؟

ئەينەدىن تاغا ئەلىنىڭ تەكلىۋىنى چىرايلىق رەت قىلدى.مىنىڭچە بولغاندىمۇ ئانچە تونۇشمايدىغان ،تولۇق بىلىشمەيدىغان ،نىرۋىسىنىڭ نورماللىقىدىن گۇمانىم بار بولغان بۇ ئىككەيلەننى تاغامنىڭ ئۆيگە

باشلىغۇم يوق ئىدى، ئەمما خوتەنلىك جاھىل، ئادەمگەرچىلىكى كۈچلۈك نەۋەرە ئىنىم ئەلىنىڭ جاھىللىقى تۇتۇپ قالدى.

-ئۇندا دېيىشىپ كەتمىسە! بىز يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ «ئەسسالام» دەپ قويغان كىشىنىمۇ ئۆيىگە باشلايدىغان خەلق بىز! ھەرقايسىلىرى مېنىڭ ئاكامنىڭ دوستلىرى ......ياق، (ئۇ ئۈچىمىزنىڭ ياش پەرقىمىزنىڭ بەك چوڭلۇقىنى كۆرۈپ گېپىنى ئۆزگەرتتى) تونۇشلىرىكەنلا، خوتەنگە كېلىپ بىزنىڭ ئۆيگە كىرىشمىسلە، بىزنى كۆزگە ئىلىشمىغان بولىشىلا!

ئەلى مېنىڭ كۆز چىمچىقلىتىشىمغا پەرۋا قىلماستىن ئۇلارنى ئۆيگە زورلىدى. نۇمۇسسىز ئەينىدىن ماڭا بىر قاراپ قويۇپ «ئەدەم ئەتكەنگە، تازىم ئەت دەپتىكەن، ماڭىلى!» دەپ ئەلىنى ماشىنىغا باشلىدى، مەنمۇ ئامالسىز ئۇلارغا ئەگىشىپ ماشىنىغا چىقتىم. يولدا ماڭغىچە «ئەگەر تاغامنىڭ ئۆيىدىكىلەر مەندىن نېمىگە كەلگەن دېسىغۇ، تويغا كەلگەن دەرمەن، بۇلار كىم دېسە نېمە دەپ تونۇشتۇرارمەن؟! ماشىنىدا غەپلەت ئۇيقۇسىنى ئۇخلاپ ماڭغۇچە ئەلىگە ئەھۋالنى چۈشەندۈرۈپ، كېلىشىۋالسام بولماسمىدى؟!» دېگەنلەرنى ئويلاپ بېشىمنىڭ ئىچىمۇ، تېشىمۇ قىزىپ كەتتى.

تاغامنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلدۇق، تاغام ئىشىك ئالدىدا بىزنى كۈتۈپ تۇرغان ئىكەن. سالام-سائەتتىن كېيىن، ئۆيگە كىردۇق. ئۇلار خىلى راۋۇرۇس تەييارلىق قىلغان ئىكەن. نېمە دەپ تونۇشتۇرۇشنى بىلمەي تۇرغىنىمدا، بىلال ساراڭ دۇئادىن كېيىن، تونۇشتۇرۇشنى باشلىۋەتتى.

-بىز قەشقەر ۋىلايەتلىك قەدىمىي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزىدىن، ئەغزەمجاننىڭ كەلگۈسىدىكى خىزمەتداشلىرى، ھازىر ئۇ ماڭا ئەگىشىپ پاراكتىكا قىلىۋاتىدا. ئىسمىم بىلال سەردار بېگىم، ئادەتتە بېگىم دەپ چاقىرساڭلار بولاۋېرىدا، بۇياق ئەينىدىن خوجا، بىز خىزمەت ئىشى بىلەن بۇياققا ئۆتىشىمىز، ھەقاسلىرىنى بىسەرەمجان قىپ قويدۇق!

ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ قان قۇسۇۋەتكىلى تاسلا قالدىم. مەن تېخى مۇشۇ ساراڭغا ئەگىشىۋاتقان پاراكتىكانتىمىشمەن. بولدىلا، قانداقلا بولمىسۇن بۇ ساراڭ مېنى تونۇشتۇرۇش غېمىدىن خالاس قىلدى، ساددا تاغام ئۇلارغا ھۆرمەت نەزىرى بىلەن قاراپ:

-يوغىسۇ، يوغىسۇ، بىگىمنىڭ بۇگېپى بولمىدى، ھەرقايسىلىرى ئەغزەمجان بانىسى بىلەن كەلمىسىلە، بۇياققا ئۆتۈشلىرى تەس، ھېلىمۇ خەۋەرسىز قىلىپ، لايىقىدا تەييارلىق قىلالمىدۇق-دەپ مەزگە شەرەتلىدى.

ئىسىت بىچارە تاغام، مۇشۇ ساراڭنى بىگىم دېمىگەن بولسىچۇ! بىلال كۆزىنىڭ قۇيرۇقىدا ماڭا مەسخىرىلىك قاراپ قويۇپ، تاماققا ھوجۇمنى باشلىدى. مەن تاماقنى ناھايىتى تەستە يېدىم. تاماقتىن كېيىن، بىز ئەيىندىن قەشقەردە تۇرۇپ ئىلىپ قويغان مېھمانخانا ياتىقىغا كىرىپ، مەسلىھەتنى باشلىدۇق.

مەن ئەلىگە ئىشنىڭ تەپسىلاتىنى سۆزلەپ بەردىم (ئەلۋەتتە تەڭگىنى 50مىڭ يۈەنگە ساتقانلىقىمنى ئېيتمىدىم، بولمىسا ئۇ يېرىمىنى ماڭا بەر دېيىشى، ھەتتاكى تەڭگىنىڭ ئۇچۇرىنى يوشۇرۇپ، ئۆزىلا سېتىشى مۇمكىن!). ئەلى بىرھازا ئويلاندى. قايسى ۋاقىتتا ماڭا قانداق تەڭگە بەرگەنلىكى ئۇنىڭ ئېسىگە كەلمەيۋاتاتتى. ئەيىندىن ئاپىراتىدىكى سۈرەتنى كۆرسەتكەندىن كېيىن، ئاندىن تەستە ئېسىگە ئالدى.

-ۋاي بۇ 6-7 يىل بۇرۇنقى ئىشلارغۇ! ئۇ قەبرىلارنى قۇم بېسىپ كەتكەن بولىشى مۇمكىن، قۇم بېسىپ كەتمىگەن تەقدىردىمۇ ئۇنداق بويۇملارنى خەقلەر جايلاپ بولدى.

ئەلىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ مەن قاتتىق ئۈمىدسىزلەندىم. لېكىن ئەيىندىن چىرايىنى ئۆزگەرتمەستىن:

-مەيلى ئۇنداق تەڭگە بولامدۇ -بولمامدۇ مۇھىم ئەمەس، مۇھىمى ئۇ قەبرىنىڭ ئورنى-! دېدى.

-ئۇ قەبرە خوتەن شەھرىدە ئەمەس، ئۇيتوپا يېزىسىدا.

-ئۇنداقتا بۈگەن ئارامنى ياخشى ئېلىپ، ئەتە يولغا چىقىلى.سىلىمۇ ئۆيگە قايتىپ ئارام ئالغاچ قەبرىنىڭ ئورنىنى ياخشىراق ئويلاپ باقسىلا، سىلىنىمۇ ياخشى رازى قىلىمىز.

-نېمە؟ رازى قىلىمىز؟ !ئاكىلار، مەن ئەلىمەن !تۇققىنىمنىڭ ئىشى ئۈچۈن قان ئالسام ئالىمەن، پۇل ئالمايمەن، خوش!

ئەلى گۈرسۈلدىتىپ دەسسەپ چىقىپ كەتتى.ئۇنىڭ خۇيى تۇتۇپ قالغان ئىدى.دۆت، تەييار پۇل بېرىمەن دېسە خاپا بولىۋاتقىنىنى!راستىلا ئىقتىساد ئېڭى يوق بۇ ئۇكامنىڭ!

-رەسمى ئەكەك تۈكى با بالىكەن جىما بۇ، ئەغزەمجانغا پەقەت ئوخشىمايدىكەن!

-راس، ئۇيغۇرلارنىڭ نوچىسى خوتەندىن چىقىدۇ ئەمەسما!

ئىككىسىنىڭ مېنى كەمسىتىپ قىلغان سۆزلىرى قۇلىقىمغا يىڭنە سانجىلغاندەك ئاڭلانغان بولسىمۇ، يەنە زورىغا ئۆزۈمنى بېسىۋالدىم.

-شۇندا، ماڭا پەقەت ئوخشىمايدا، ھەقاسىلىرىغا بىكىرىغا ئىشلەپ بېرىدىغان ئەدەم بوسا چىرايلىق كۆرۈنىدا!خىياللىرىنى خام ئەيلەشمىسە، ئۇنىڭ ھەققىنى كەمىنە ئەغزەم تۆرە(بۇ تەخەللۇسنى مەن بىرقانچە سائەت ئويلىنىپ، ئۇ ئىككىسىنىڭ غوجا، بىگىم دېگەن ئىسىملارنى بىسىپ چۈشۈش ئۈچۈن تاپقان) ئالىدۇ!

-تۆرەم؟!ئىسلە قايداسىگە تۆرەم بولاپ قاللا ئەمدى؟

-ماڭىمۇ دادام ئاشتا ئەكىلەتمە ئىسىم قويغان، بۇمۇ فامىلە مەسىلىسى!شۇڭا بۇدا مېنى تۆرەم دەپ چاقىرساڭلار بولاۋېرىدا!

ئۇلار ماڭا دەقىقە تىكىلىپ تۇرۇپ قالدى دە، ئۆز ياتاقلىرىغا كىرىپ كېتىشتى.كۆڭلۈمدە ئۇلارنى يەڭگەنلىكىمدىن خۇرسەن بولۇپ ياتاققا مەغرۇر كىرىپ كەتتىم.

كىچىچە ناھايىتى ياخشى ئۇخلاپتىمەن.كەيپىممۇ بەك ياخشى قوپۇپتىمەن.مەن ئورنۇمدىن قوپقان چاغدا، ئەلى كىلىپ بولغان ئىكەن.بىز

ئاددىلا ناشتا قىلغاندىن كېيىن،ئۆيتوپا يېزىسىغا قاراپ يولغا چىقتۇق.مەنزىلگە يېتىپ بارغاندىن كېيىن يول بويى سۈرگەن خىياللىرىم كۆپۈكتەكلا غايىپ بولدى.نەدە مەن ئويلىغاندەك سىرلىق ھەم گۈزەل قۇملۇق؟نەدە مەن ئويلىغاندەك تىلسىم تۇزاقلار؟كۆز ئالدىمدا نامايەن بولغىنى بولسا يول بويى قاتار ئۆسكەن تېرەكلىك،ئاندىن تېرەكلەر بارغانسىرى ئازىيىپ توغراقلىق،ئاندىن يىرىمى قۇملۇققا تۇتىشىپ كېتىدىغان قۇمساڭغۇ تۇپراق....

بىز ئۇ يەرگە يېتىپ كەلگەندە،ئەلى ئالدىمىزدىكى قۇملۇقنى كۆرسىتىپ مۈرىسىنى قىسىپ قويدى.دىمەك ئۇ قەبرىنى ھەقىقەتەن قۇم بېسىپ كەتكەن ئىدى.بارلىق ئۈمۈد-ئارزۇلىرىم كۆپۈككە ئايلاندەك ھېسسىياتقا كەلدىم.

-ئېنىق جەزىملەشتۈرەلەملا؟-ئەيىندىن قۇملۇق تەرەپكە قاراپ تۇرۇپ ئەلىدىن سورىدى.

-بەك ئېنىق دەپمۇ كېتەلمەيمەن.لېكىن ئاساسەن مۇشۇ يەرگۇ دەيمەن.

-سىلە بۇيەرگە نىمە دەپ كەگەن؟ ئاشۇ ۋاقىتتا دەيمەن.

-تولۇق ئوتتۇرىدىكى بىر ساۋاقدىشىمنىڭكىگە ئوينىغىلى كېلىپ،تاساددىپى ئۇچراپ قالغان.

-ھىم....ئۇ ساۋاقداشلىرىنى تاپقىلى بولاما؟

-بولىدۇ،مەن ئۇنى ئىزدەپ كېلەي.

-ياق،بىز بىللە ئۇنىڭ ئۆيىگىلا بارايلى!

ئەيىندىن كۆڭلىگە نىملەرنىدۇر پۈككەن بولسا كېرەك،بىزنى ئېلىپ،ئەلىنىڭ يول باشلىشى بىلەن ئۇنىڭ ساۋاقدىشىنى ئىزدەپ ماڭدۇق.بىز ئۇنىڭ ئۆيىگە كەلگەندە،ساۋاقدىشى ئۆيدە يوق بولۇپ چىقتى،لېكىن ئۇنىڭ دادىسى ئەلىنى تونىۋالدى.بىز ئۇ ئاكىنىڭ زورىغا ئۇنىماي،ئىشىك ئالدىدىكى كىچىك سۇپىدىلا ئولتۇردۇق.ئەيىندىن بىلەن بىلال توختىماي ئۇ كىشىدىن بىرنىملەرنى سوراۋاتاتتى،مەن ئۇلارنىڭ

گىپىگە قۇلاق سالماي،ئەلى بىلەن بولۇپ كەتتىم.
-ئۇكام،سەندە ھېلىقىدەك تەڭگە يانا باما؟
-ياقەي!ئاشۇ بىرتاللا،قانداق سوراپ قالدىڭغۇ؟
-ياق دەيمىنا ئەمدى.باشقا مىتال،تۇچ بويۇملار بوسىمۇ مەيلىتى،بامۇيا؟
-يوق.سەن زادى قانداق قىلىسە ئاشتاق كونا لاپىغىلارنى.
-ھېي!سەن بىلمەيسە دەيمە،ئالىملار ئاشۇ كونا بويۇملار ئارقىلىق،نۇرغۇن تارىخى شاھىتلارنى دەلىللەيدۇ.قەدىمكى مىللەتلەرنىڭ ئىزناسىنى تاپىدۇ.....
ئەينى چاغدا ئەينىدىنىڭ ماڭا دىگەن دەبدەبىلىك سۆزلىرىنىڭ ئىسىمدە قالغىنىنى ئەلىگە ئاغزىمنىڭ شالىنى چاچرىتىپ تۇرۇپ سۆزلەپ كەتتىم.ئەلى خىلى ئۇزاق تۇرۇپ كىتىپ،ئاندىن بىشنى يەنىلا «يوق» دىگەن مەنىدە چايقىدى،ئىست،بېيىشتىن ئۈمۈدۈمنى ساپ ئۈزدۈم ۋە ئەينىدىن بىلەن بىلالىنىڭ قىشىغا باردىم.ئۇلار يەنىلا ھېلىقى ئاكا بىلەن سۆزلىشىۋاتاتتى.
-بۇيەردە مازار مۇشىگى مەتىسلىم دەپ بىرى بار،ئاشۇنىڭدىن سورىساڭلار قۇملۇق دەمدۇ،خارابىلىق دەمدۇ،قەبرە دەمدۇ ھەممىنى بىلىدۇ.ئۇنىڭ ئۆيى-3 "كەنت-6 مەھەللىدە،سورىساڭلار ھەممەيلەن تونۇيدۇ.لىكىن ئۆزى بەك قۇۋ،ئاچكۆز ئادەم.ئاسان-ماسان بىركىمگە بىرنەرسە دەپبەرمەيدۇ.
-ئوھوي!ماندا ئەدەم با دەيلى!رەھمەت سىلىگە ئاكا!
ئۇلار تىزلا خوشلىشىپ بىزنى ئىلىپ مەتىسلىم دىگەن ئادەمنى ئىزدەپ ماڭدى.ئۆچۈپ كەتكەن ئۈمۈدۈم يەنە ئوت ئىلىشقا باشلىدى.بىز يىتىپ بارغاندا مەتىسلىم دىگەن ئادەم ھويلىسىدا رەسىم سىزىپ ئولتۇرغان ئىكەن.بويى بىرمىتىر ئاتمىشمۇ چىقمايدىغان،قارا رەڭلىك ئىشتان-چاپان كىيىۋالغان،يوغان شاپ بۇرۇتلۇق،پىشانىسى ئالدىغا خىلىلا بۆرتۈپ

چىققان، كۆزلىرى يۇمۇقراق، شاپاق دوپپىنى پاتۇرۇپ كىيىۋالغان قاپقارا بۇ ئادەمنىڭ رەسىم سىزالايدىغانلىقىغا ئەقلىم ھەيران قالدى. بىلال ئۇ ئادەمنىڭ دىققىتىنى بۆلمەستىن رەسىمگە قاراپ تۇرۇپ كەتتى، ئۇنىڭ نۇرلۇق كۆزلىرى يەنىمۇ نۇرلىنىپ كەتكەندەك بىلىندى، ئاندىن ئەينىدىنگە مەنىلىك قاراپ قويدى. ئەينىدىن بېشىنى لىڭشىتىپ ماقۇللۇق بىلدۈرگەندىن كېيىن، بىلال يېنىك يۆتىلىپ قويدى. مەتسىلىم ئورنىدىن تۇرۇپ بىزگە بىرقۇر سەپسالغاندىن كېيىن بىز بىلەن قولىنىڭ ئۇچىدىلا كۆرۈشۈپ قويدى ۋە نېمە گەپتى دېگەندەك قىلىپ قولىنى قورسىقىنىڭ ئۈستىگە جۈپلەپ قويۇپ، ئېگىلىپ تۇردى.

-بىز قۇملۇقتىكى بىرقەبرىنى ئىزدەپ كەگەن!

-ئۇيەرگە بارغىلى بومايتۇ!

-نېمىشقا؟

-جىن با دېتۇ!

-سىلە بىز دېگەن قەبرىنىڭ قاسى ئىكەنلىكىنى بىلمەي تۇرۇپ نېمىشقا شۇنچە كەسكىن جىن با دەپ ھۆكۈم چىقىرىلا؟

-ھەممىسىدە جىن بار!

-ماندا ئىش ۋا دەيلى، مەيلى! سىلە بىزنى باشلاپ ئاپىرىپ قويسىلىرىلام بولدى، ئاندىن قايتىپ كەتسىلە.

مەتسىلىم بېشىنى قەتئىيلىك بىلەن چايقاپ رەت قىلدى. مىنىڭ خۇيۇم تۇتۇپ كەتتى، گەپ قىلاي دەپ تۇرۇشىمغا، بىلال سارىك يېنىدىن بىر باغلام پۇلنى (پەرىزىمچە بەش مىڭ يۈەن چىقىدۇ) مەتسىلىمنىڭ قولىغا تۇتقۇزدى. مەتسىلىمنىڭ پۇلنى ئېلىپ يۈگۈرۈپ ئىچكىرىدىكى ئۆيگە كىرىپ كەتتى، ھەممىمىز نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلەلمەي قالدۇق، ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئۇ تۇلكە ئوغرى خەلق ئەسكەرلىرى كىيىدىغان مەشق كىيىمىدىن بىرنى كىيىپ ئالدىمىزغا پەيدا بولدى.

-ماڭىلى ئەمىسە ئاينا، كەچ كىرسە تاپقىلى بولمايتۇ!

ئاغزىمغا ئەمدى ئالغان مىنېرال سۇنى پۈركۈپ چىقىرىۋەتتىم.يو پانا ! مەندىنمۇ پۇلغا ئامراق ئادەملەر باركەن ئەمەسمۇ،ھازىر تىخى«جىن بار،بارغىلى بولمايدۇ» دەۋەتاتتى،پۇلنى كۆرۈپ جىندىنمۇ قورقمىدى دېسە!ئەلىمۇ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.شۇنداق قىلىپ بىز قەبرە ئىزدەپ يولغا چىقتۇق.

دىگەندەك بىز يەنە ئەلى باشلىغان ھېلىقى يېرىمى قۇملۇققا تۇتىشىپ كېتىدىغان جايغا كەلدۇق،مەتسىلىم ئەينىددىنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ يول باشلاۋاتاتتى.ئەلى« قايتىپ كەت!» دىگىنىمگە ئۇنىماي بىز بىلەن ئارقىدا ئولتۇرۇپ بىللە ماڭدى.قۇملۇققا خېلى ئىچكىرلەپ ماڭغاندىن كېيىن،مەتسىلىم دومباق بىريەرنىڭ ئالدىدا ئەينىددىنى توختاتتى،ئاندىن ئۇ دۆڭنىڭ ئارقىغا ئۆتۈپ بىزنى شەرەتلىدى.مەن ھەيران قالدىم،قەبرىنى شۇنچە ئاسانلا تېپىۋالدۇقمۇ؟تىخى بەلگىسى شۇنچە ئېنىق بىريەردىن؟بۇنداق قەبرىدە بىرنەرسە تۇرامدۇ؟ !مەتسىلىم دىگەن بۇ قاقباش پۇلنى ئېلىۋېلىپ بىزنى قۇرۇق قەبرىگە باشلاپ قويۇپ قۇتۇلماقچى ھەقىچان.قاپاقلىرىم بارغانسېرى تۈرۈلۈشكە باشلىدى.چۈنكى دۆڭنىڭ كەينىدە تاشلار بىلەن قورشالغان كىچىك بىر ئازگال تۇراتتى.ئەينىددىن سۇئال نەزىرى بىلەن مەتسىلىمگە قارىدى،مەتسىلىم سەزگۈرلۈك ھەم قەتئىيلىك بىلەن بېشىنى لىڭشىتتى. بۇ كۆرۈنۈشلا كۆرگەنلا كىشى ئۇلارنىڭ«مۇشۇ يەر راس شۇمۇ؟» دېسە،«ئىللا-بىللا خاتاسى يوق» دەپ جاۋاپ بەرگەنلىكىنى بىلىۋالالايتى.لېكىن مەن بىلالىنىڭ پۇلىنىڭ قۇدۇققا چۈشكەنلىكىنى جەزىملەشتۈرۈپ بولغان ئىدىم.ئەينىددىن بولسا سومكىسىدىن بىر خاتىرە ئېلىپ ،يەنە بىر قولىدا كىچىك ئورۇن ئۆلچىگۈچنى ئېلىپ،خاتىرىسىگە بىرنىملەرنى يازدى.بىرىپ كۆرۈپ باقتىم.ئۇ خاتىرىسىگە«20100801،مىردىئان14. 69گىرادۇس،ئېغىز تەخمىنەن 1. ...7» دىگەندەك ئەخلەت بىرنىملەرنى يازغان ئىدى.بىرھازادىن كېيىن ھەممەيلەننى بىريەرگە يىغىپ

ئەستايىدىل هالدا تۆۋەندىكىلەرنى ئورۇنلاشتۇردى.

1. بىلال ئاۋال چۈشۈپ ئەھۋال ئىگەللەيدۇ،مەتىسلىم قوشۇلسا بىللە چۈشسە بولىدۇ.
2. ئەلى بىلەن مەن يۈك-تاقا ساقلايمەن.
3. ئەينىدىنىنىڭ ئولتۇرۇپ قىلىدىغان باشقا موھىم ئىشى بارمىش!
4. بىلال چىقمىغۇچە ھېچكىم،ھېچ يەرگە كەتسە بولمايمىش!

گەرچە كۆڭلۈمدە بارلىق بايلىقنى بىلالنىڭ ئىلىۋېلىشىدىن ئەندىشە قىلسامىمۇ،لېكىن قانداق خەۋپ-خەتەر يوشۇرۇنغانلىقىنى بىلگىلى بولمايدىغان ئازگال ئىچىگە كىرىشتىن تىخىمۇ قورۇقتۇم.تىلىفۇنۇمدىكى «ئەركىشى بولساڭ100 دىن ئۆتۈپ باق» دېگەن ئويۇنۇمنى باشلىۋەتتىم....

بىرچاغ بولغاندا بىلال بىلەن مەتىسلىم يېنىپ چىقتى.ئاندىن ئەينىدىنىنىڭ يېنىغا كېلىپ ئەھۋالنى چۈشەندۈردى.

-بۇ قەبرىنىڭ ئوچۇق تۈگىنىغا ئۇزۇن بولاپ كېتىپتا،ھېچقاندا زەھەرلىك ئىس،خەتەرلىك ئەۋلار يوقكەن،لېكىن بۇ قەبرىنىڭ ئەسلى ....

بىلالنىڭ ئاۋازى بارغانسىرى پەسلەپ،پەقەت ئەينىدىن ئاڭلىغۇدەكلا ھالەت پەيدا بولدى،مەتىسلىمۇ ئۆزىنى سوراپ يىراقراق كەتتى،مىنىڭ ئۇلارنىڭ زادى نېمە دېيىشكەنلىكىنى بەك ئاڭلىغۇم بولسىمۇ لېكىن ئىناۋىتىمنى ساقلاپ قىلىش ئۈچۈن،يالغاندىن پەرۋاسىز بولىۋېلىپ،تاماكىدىن بىرنى تۇتاشتۇرۇپ،ئۆزۈم ئىجاد قىلغان مەلۇم ناخشىغا غىڭشىپ قويدۇم.ئۇلار بەك ئۇزۇن پاراڭلاشمايلا بىزنىڭ ئالدىمىزغا كەلدى.ئاندىن ئەينىدىن ماشىنىدىن ئىلىپ چۈشكەن قول چىراقلارنى ئەلىدىن باشقا ھەممىمىزگە بىردىن تارقاتتى.

-چىرىپ كۆرەپ بىقىشنى خالايدىغانلار بىز بىلەن چىسەڭلا بولىدا،ئەلىجان سىلە خاپۇماي نەسە-كىرەكلىگە قايلاپ قويامىلا؟!

ئەينىدىن سۇئال نەزىرى بىلەن ئەلگە قارىدى.ئەلى تېزلا قوشۇلدى.ئۇنىڭ بايلىق ماكانىنى كۆرگۈسى يوقمىكىنتاڭ!

-ئورەك ئېغىزى سەل كىچىككىن،لىكىن ئىچى چوڭ،چۈشكەندە دىققەت قىلىشالا جۇما!

بىلال بۇگەپنى ماڭىلا قارىتىپ دىگەندەك ماڭا تىكىلىپ قاراپ قويدى.مەن دىمىغىمنى قېقىپ،چىچىمنى يانغا تاراپ قويدۇم .بۇ مىنىڭ«ئاكاڭ قارىغايدا سو يوق!» دىگىنىم ئىدى.بىلال غەيرى بىر كۈلۈپ قويۇپ،باشلامچىلىق بىلەن ئازگالغا چۈشۈپ كەتتى،ئارقىدىن مەتسىلىم،ئارقىدىن ئەينىدىن،ئەڭ ئاخىرىدا مەن چۈشتۈم.راست گەپ قىلسام،ئىچىمدە قىزىقىشتىن بەكرەك قورقۇنۇچ بار ئىدى.كىم بىلىدۇ،ئىچىدە جىن-ئالۋاستى بولمىغان تەقدىردىمۇ يىلان-چايانلار بارمۇ تېخى!ئازگالغا چۈشۈش جەريانىنى سۆزلىمەيلا قوياي،ئىشقىلىپ مىنىڭ چۈشۈش قىياپىتىم كۆپچىلىكنىڭ ئارىسىدا ئەڭ ھەجۋىيغۇ دەيمەن،ھەرنىمە بولسا ئىچى قاراڭغۇ ئىكەن.بولمىسا بۇ ساراڭ-قېتىشلارنىڭ كۈلكىسىگە قالاركەنمەن.

ئازگال ئىچى قەبرە شەكلىدە ئەمەس،كىچىك ئۆي شەكلىدە ئىدى،مەن قالايمىقان چىراق تۇتۇپ ھەممە يەرنى كۆزىتىپ باقتىم،سەل دىمىقلىقىنى ۋە غەيرى پۇراقنى ھىسابقا ئالمىغاندا،ئادەمنى قورقۇتقۇدەك باشقا ئالاھىدە ئەھۋال يوق ئىدى.ئەينىدىن ھەربىر تاملارغا،تاش-توپىلارغا قاراپ چىراقنى چىشلەپ،خاتىرىسىگە بىرنىمىلەرنى يازماقتا،بىلال مەتسىلىمنىڭ باشلىشى بىلەن يەنىمۇ ئىچكىرلەپ ماڭماقتا ئىدى.

-ۋايجان!جىن!

مەتسىلىمنىڭ چاشقاندەك چىرقىراق ئاۋازى مىنى ئوڭدامغا ئۇچۇرىۋەتتى.تەستە ئۆمىلەپ قوپۇپ قېچىشقا تەمشەلدىم،لىكىن مەتسىلىم ۋە مەندىن باشقا ھىچكىم قاچىدىغاندەك ئەمەس.بىلال قويۇق قاشلىرىنى يىمىرىپ،مەتسىلىم «جىن!» دەپ قاچقان تەرەپكە قاراپ

www.uyghurkitap.com

مىڭىۋاتاتتى.ئەيىندىن مىنىڭ ھالىتىمگە قاراپ،گۆلىيىپ قويۇپ ئۇنىڭ ئارقىدىن ئەگەشتى.مەتسىلىم ماڭا قاراپ-قاراپ قويۇپ،بېشنى تاتلىغىنىچە ئۇلارنىڭ كەينىدىن ماڭدى.مەنمۇ چۈشەندۈرگۈسىز خىجىللىقتا ئۇلارغا ئەگەشتىم.

بىر ئادەم بېشىنىڭ ئىسكىلىتى ،چىشلىرى چۈشۈپ كەتكەن ئېغىزىدىن«شارت-شارت» قىلىپ ئۈزۈن تىلىنى چىقىرۋاتاتتى.مىنىڭ پۇتلىرىم تىترەشكە باشلىدى،«ياخۇدا!نىمە كارامەت بۇ؟» دەپ ئويلىدىم. بىلال ئىلگىرلەپ بىرىپ،پۇتى بىلەن ئىسكىلىت كاللىنى ئاستا تېپىپ ئۆرىدى.ئىچىدىن بىر كەسلەنچۈككە ئوخشايدىغان جانلىق قىچىپ چىقىپ كۆزدىن غايىپ بولدى.بىلال ئاۋال مەتسىلىمغا ئاندىن ماڭا قاراپ ھىجىيىپ قويدى.«ھۇ قوتا مازار مۈشىكى،ئاشۇنچىلىك نەرسىدىن قورقۇپ يۈرگەن ھالىڭغا،قانداقمۇ قەبرىمۇ قەبرە،خارابىلىقمۇخارابىلىق مارىلاپ يۈرەلەيدىغانسەن؟!سىنى مازار مۈشۈكى ئەمەس،مازار توخوسى دىسە مۇۋاپىق بولغۇدەك!ھەجەپمۇ قورقۇتتى مىنى!» ئىچىمدە مەتسىلىمنى يۈزمىگنى تىللىدىم.ئۇ قېلىن ئوغرى يەرگە قاراپ گەدىنىنى قاشلاپ ھىجىيىپ قويۇپ.يەنە سەپىنىڭ ئەڭ ئالدىغا ئۆتتى.بۇ قەبرىگە بىرقانچە قەبرە ئۇلاشتەك تۇراتتى.بەلكىم ئەسلى ئايرىم بولسىمۇ،قۇمغا كۆمۈلگەندىن كىيىن،بايىلىق ئىزدەيدىغانلار تېشىپ،ئۇلاپ قويغان بولىشىمۇ مۇمكىن!شۇلارنى ئويلاۋاتسام،يەنە«ۋايجان !» دىگەن چىرقىراق ئاۋاز قايتا «سايرىدى» .نىملا بولمىسۇن قاچماي،ئالدىغا بىرىپ بايىقى ئىناۋىتىمنى قايتۇرۇپ كەلمەكچى بولدۇم.ئەمدى ئىككى قەدەم مىڭىشىمغا،ئاۋال بىلال،ئاندىن مەتسىلىم،ئاخىرىدا ئەيىندىن بوراندەك قېچىپ كىلىپ، چىقىش ئېغىزىغا ياماشقىلى تۇردى،بەلكىم ئىشتىنىمغا چىقىرۋەتكەن بولىشىمۇ مۇمكىن،قانداق قېچىپ چىققىنىمنى،قانچە قىتىم يىقىلغىنىمنى بىلمەيمەن،ماشىنىغا يۆلىنىپ تىنالماي ئولتۇرۇپ قالدىم.

بىزنىڭ ئارقىمىزدىن تەخەيدەك كىلىدىغان بىر ياۋا ئىت،ئازگالدىن

چىقتى ۋە بىزگە يىقىنلاشماي تۇرۇپ قاۋاپ خىرىس قىلدى.« ئۇف ! ئىتكەنغۇ!گەرچە يوغانراق بولسىمۇ ،ئىشقىلىپ ئىت!ما پوركۆتەك ئەيىنىدىن قېرى ھەجەپ تىز يۈگۈرەيدىكىنا؟يېشىغا پەقەت ماس كەلمىگەن ھالەتتە تىخى!ماڭا بىر ئېغىز قاچ!دەپ قويماي ئۆز ئالدىغا قېچىۋىرىشىنى بۇ ۋاپاسىزلارنىڭ!» ئۇلارغا نەپرەت بىلەن قاراپ،ئىچىمدە بىر-بىرلەپ تىللاپ چىقتىم.بىلال قولچىراقنى يۇقىرى نۇر ھالىتىگە ئەكىلىپ،ئىتنىڭ كۆزىگە تەگلىدى،ئىت قاۋىغاچ ئارقىغا داجىپ،قاياقلارغىدۇر قېچىپ كەتتى .

نامازشام ۋاقتى بولاي دەپقالغان ئىدى.ئەيىنىدىن «ئەتە كىلەيلى!» دەپ ماشىنىغا چىقتى.بىزمۇ ماشىنىغا چىقتۇق.يولدا ماڭغاچ ئۇلارغا قاتتىق كايىپ كەتتىم:

-ئەيىنىدىن تاغا!سىلىنى ياشانغان،تېنى ئاجىز دىسەم،قاچىدىغان چاغدا مەندەكتىن ئۇننى قاتلايدىكەنلىيا؟!تىخى مۆمۇ دەپ قويماي!ماۋۇ بىلال بىگىم ئەپەندىمغۇ،ئولىمپىكقا قاتناشسا چوقۇم مىدال ئالىدىكەن!

-مەتىسلىمكو،باشقىلا سىلىنىڭ خىلى تەرىپلىرىنى قىلىۋاتتى،لىكىن تەرەتلىرى سەل بوشىراقمۇ بۇگەن،يا ژۇرەكلىرى ئاجىزمۇ؟

مەتىسلىم ئاغزىنى ئۆمەللەپ بىرنىمە دىمەكچى بولدىيۇ،گىپىنى يۇتىۋەتتى،ئەيىنىدىن قېرى بولسا گىپىمنى پىسەنتىگە ئالماستىن،كەينىگە قاراپمۇ قويماستىن تەنە جاۋاپ بەردى:

-ئەغزەمجان،بوسىغۇ سىلىنى ژۇدۇپ قاچسام بەك ياخشى بولتى،ئەمدى بايام سىلە دىگەندەك ياش چوڭىيىپ قالدى ئەمەسما،ئۆزىمىزنى ئاران كۆتۈرىمىز!سىلىدەك ۋاقتىم بوسا چوقۇم ھەممىڭلىنى ژۇدۇپ ئاچىقىپ قويىتتىم!

ئەلى قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى،غىققىدە بولۇپ گەپ قىلالماي قالدىم.گەپ چۆرگىلەپ يەنە مىنىڭ بىشىمغا كېيىلىپ قالدى.ئەگەر ئەلى ئىنىم بولۇپ قالمىغان بولسا بىرمۇشت بىلەن32 چىشىنى تولۇق تۆكىۋەتەتتىم سەت ھىجايغىنىغا!

ئەلىنىڭ نوقىشى بىلەن كارىم بولماي،بارلىق دەردىمنى مەتىسلىمدىن ئالدىم.

-ئاشۇ كەسلەنچۈك جىنما؟!ئاشۇ ئىت جىنما؟!ئەدىكى بىنەسىلەردىن قوقاپ،خوتۇن كىشتەك چىقرايدىكەنلا!

-خاپا بولمىسلا،مەن خاتا كۆرۈپتىمەنىيا ئەينا،ئەمما راس جىن بار دىتۇ باشقىلار!بوۋامنىڭ دىيىشىچە....

-ئا ....تولا قۇرۇق گەپ قىممىسا!كەيپىمنى ئۇچۇرۇپ!

مەتىسلىم يەنە گەدىنىنى قاشلاپ گەپتىن توختاپ قالدى.ماشىنا قوزغالدى.مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە قايتىپ كەلگەندىن كىيىنمۇ ئۇنىڭغا گەپ ئېتىپ ئاچچىقىمنى چىقىرىۋالدىم.

ئەتىسى سەھەردىلا يولغا چىقتۇق،ئەلىنىڭ ئىشى چىقىپ قالغاچقا بىز بىلەن بىللە بارمىدى.يەنە شۇ قۇملۇق، يەنە شۇ ئازگالنىڭ ئىچى .كېچىنىڭ ياقى مەن ئۆز-ئۆزۈمگە ھەرقانداق ئەھۋال ئاستىدا،ئەمەلىي ئەھۋالنى كۆرمەي تۇرۇپ قاچماسلىققا،چوڭ سۈپەت بولۇشقا قەسەم قىلغان ھەم ئۆزۈمنى ھەرخىل ئۇلۇغۋار،باتۇر قىياپەتتە تەسەۋۋۇر قىلىپ باققان ئىدىم.ماشىنا توختىغاندىن كىيىن ھەممەيلەن پەسكە چۈشۈپ ئەينىدىننىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىنى ئاڭلايمىز دەپ ئۇنىڭ ئېغىزىغا قاراپ تۇردۇق.ئۇ گېلىنى يىنىك قىرىپ قويۇپ «ئورۇنلاشتۇرۇش» قىلىشنى باشلىدى:

-گەپنى قىسقا قىلاي!

1) ئىچىگە چىگەندىن كىيىن مەيلى قايدا ئەۋالغا يولۇقمايلى چوقۇم تەمكىن بولىلى،شىتتىكلام ئىشتانغا چىقىرىۋىتىدىغان ئەۋال بولاپ قامىسۇن!(ئۇ بۇگەپنى ماڭا قاراپ دىمىگەن بولسىمۇ،چىرايدىكى مەڭستمەسلىك ئىپادىسىدىن ئېنىقلا ماڭا قارىتىپ دىگەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى!)

2) مەيلى قاندا بويۇم ئۇچرىمىسۇن ھىچكىمنىڭ قالايمقان

ئىلۇۋىلىشقا،يۆتكىشكە بومبايدا،بۇمۇ ھەممىمىزنىڭ بىخەتەرلىكى ئۈچۈن!گەپ تۈگىدى!

ئۇ گىپىنى قىلىپ بولۇپ بىلال ساراڭغا«سىلىنىڭ گەپلىرى بارمۇ؟» دىگەن نەزەردە قاراپ قويدى.بىلال ساراڭ بۇرنىنى بىردەم كولىۋەتكەندىن كىيىن،تاماكا چىكىپ ،قاپىغىمنى سۈزۈپ ئولتۇرغان ماڭا بىر قارىۋىتىپ،«ئەڭ ياخشىسى ھىچكىم تىگىدە تاماكا چەكمىسۇن!» دەپ قويدى.مەن دىمىغىمنى قىقىپ قويۇپ تاماكىنى كۈچەپ بىرقانچىنى تارتىۋىلىپ،ئاندىن تاشلىۋەتتىم.بىز ئاستا ئورەككە چۈشۈشكە باشلىدۇق.

بىز بۇ قەبرىگە ئوخشمايدىغان قەبرىگە ئىچكىرلەپ كىرگەنسىرى،ئۆيلەر يوغىناپ كىتىپ بارغانسەك بىلىنىپ كىتىۋاتاتتى،ئەينىدىن قەدەمدە بىر توختاپ بىرنىمىلەرنى خاتىرلەيتتى.بىلال بولسا يەردىن تاش،توپا ئىلىپ پۈراپ بىقىپ،ئەينىدىنىگە بىرنىمىلەرنى دەيتتى.مەتسلىم بولسا بىر نەرسىدىن قورىققاندەك بەك ئەركىن بولالمايۋاتاتتى.مەن بولسام بىلال ساراڭ تاماكا چىكىشمىگە يول قويمىغاچقا ئىچىم تىتىلداپ، تۆت ئەتراپقا قاراپ ماڭاتتىم.بىردەمدىن كىيىن بەك ئىچىم سىقىلىپ،مەتسلىمگە گەپ تاشلىدىم.

-بۇيەردە قاندا بويۇملار بولىشى مۇمكىندۇ؟

-بىرنەرسە قاممىدىيا ھازىر.

-ھەممنى سىلە جايلاپ بوللىما؟

-ياق ئۇكام،نادا ئاندا ئاسان ئىش باكىنا!

-ئۇندا ۋوسا بىژنەسە يوقلىقىنى سىلە نىمە بىلىلا؟

-دىسەم ئىشەنمەيتۇ،بۇيەردە بىرنەرسە بولسمۇ ئاچىقساق بولمايتۇ.

-نىمىشقا؟

-جىن باريا ئەينا.

-ئا ھاي...يەنە شۇگەپما!نەدە جىن باكىن؟خىجىل بولماي يەنە شۇندا

www.uyghurkitap.com

دەتىلىيا!

-راس ئۇكام، راس! رەھمەتلىك بوۋام دېتتۇ: «قەبرىدىن نەرسە ئالماڭ، ئالسىڭىز تىرىك قالماڭ!» ، ئىشقىلىپ بۇيەردە راس جىن بار، سىلەر ئىشەنمىسەڭلار مەيلى، ئىشقىلىپ مەن ئىشىنىمەنيا ئەينا!

بىرچاغلاردا توردا مودا بولغان بۇ سۆزنىڭ، تەكلىمان ۋادىسىدىكى بىر دېھقاننىڭ ئاغزىدىن چىققانلىقىدىن ھەيران قالدىم ھەم قاتتىق كۈلگۈم كەلدى.

-ئەمىسە دېسە، قاندا جىن باكىن؟

-دېسەم بومايتىيا.

-نىمىشقا؟

-قورقۇپ كېتىلا.

-خا...ھەقانچە قوقانچاق بوسامۇ سىلىدەك ئەمەس، ئاۋال بى دەپباقاملا؟

مەتسلىم ئۆزىنىڭ ياش ۋاقتىدا بىر ئاغىنىسى بىلەن بىللە بىر قەبرىگە بارغانلىقى، ئۇ يەردە گىگانت ئادەمنىڭ ئۇلارنى قوغلىغانلىقى، كېيىن بىرنەرسىنىڭ ئۇلارنىڭ پۇتىدىن تارتىپ قۇتۇلدۇرۇپ قويغانلىقى ھەققىدە سۆزلەپ بەردى.مەتسلىم داۋامىنى سۆزلەۋاتقاندا، بىلال بىزنى چاقىرىپ قالدى.بىز نىمە ئىش بولغاندۇ دەپ ئۇنىڭ قېشىغا باردۇق.

-ھازىر بىز تۇتاش مازارنىڭ موھىم يېرىگە چىرىمىز، بۇيەردە سەل غەيرى پۇراق تۇرىدا، ھازىردىن باشلاپ ھېچكىمنىڭ ھېشقاندا نەرسىنى تۇتۇشىغا بومايدا، بىژدەك ئەيىندىن خوجىنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىنى ئاڭلايمىز!

بىلال گېپىنى قىلىپ بولۇپ بىزگە تەكشى قاراپ چىقتى.مىنىڭ «نىمىشقا؟» دەپ سورىغۇم كەلگەن بولسىمۇ، چوڭ سۈپەت بولۇش ۋەدەمنى ئۇنۇتماي، يېنىك باش لىڭشىتىپ ماقۇللۇق بىلدۈردۇم.بىلال قۇم بىلەن توسۇلۇپ قالغان ئېغىزنى قولى بىلەن(پەلەي كىيىكلىك) ئاستا كولاپ چۇشۇردى.ئادەم پاتقۇدەك بوشلۇق ئېچىلغاندىن كېيىن، بىشنى

ئىچىگە تىقىپ،ئوكسىگىنسىزلىنىپ كەتكەن ئادەمدەك،قاتتىق-قاتتىق پۇرىدى.ئاندىن بىزگە شەرەت بىرىپ،ئۆزى ئىچىگە باشتا كىرىپ كەتتى.بىزمۇ ئاستا-ئاستا ئەگىشىپ كىردۇق.

ۋاھ......!مانا بايىلىق دىگەن!گەرچە تەڭگە بولمىسىمۇ ھەرخىل شەكىلدىكى تۇچىسمان بويۇملار،گىردىگە ئوخشاپ قالىدىغان،بىلەيگە ئوخشاپ قالىدىغان،ھورنانىغا ئوخشاپ قالىدىغان ھەرخىل شەكىللىك بويۇملار ئۇيەر-بۇيەردە تاشلىنىپ تۇراتتى.ئەمدى ئالدىمغا مىڭىشىمغا ئەيىندىن قولى بىلەن مىنى توسۇپ قويدى.ئاندىن ماڭا جىددىي ئاۋازى بىلەن(لىكىن مەن ئەينى ۋاقىتتا ئۇ خۇددى قەستەن جىددىي قىياپەتكە كىرىۋالغاندەك ھىس قىلغان ئىدىم)« سىلەر توختاپ تۇرۇڭلا!مەن سۇرەتكە ۋە خاتىرىگە ئىلىۋالاي!» دەپ بىزنى توختىتىپ قويدى.

مەن چوڭ سۈپەت بولۇشقا ئۆزۈمگە ۋەدە بەرگەن بولسامۇ،بۇقىتىمقى چىرايىم چوقۇم يىغلىغاندىنمۇ بەتتەر بولىشى مۇمكىن.«ئۆلگۈر قىرى!بىرنەرسە تاپقاندىمۇ سەن ئاۋال،قاچقاندىمۇ سەن ئاۋال!» دەپ ئىچىمدە قاتتىق رەنجىدىم .مەتسلىم بولسا ئۇنىڭ مۇشۇ گىپىنى كۈتۈپ تۇرغاندەك دەرھال كەينىگە بىرنەچچە قەدەم داجىدى.ئەيىندىن ھەربىر بويۇمنى بىردىن رەسىمگە تارتىپ،ئاندىن خاتىرىسىگە بىرنىمىلەرنى يازاتتى،بىلال بولسا يەنىلا ئىتتەك ئۇنى-بۇنى قولىغا ئالماي تۇرۇپ ئىگىشىپ پۇرايتتى.مەن بىكار قاراپ تۇرىۋىرىپ ئىچىم سىقىلىپ كەتتى،ئارقامغا ئۆرۈلۈپ بىرقانچە قەدەم مىڭىپ ئۇياق-بۇياققا قاراپ باقتىم.مانا!ئوغرىغا مال كەم بولماپتۇ دەپ،بايا بىلال كولىغان كىرىش ئىغىزىنىڭ ئىچ تەرىپىدىلا ياڭاقتىن سەل يوغانراق بىر پارچە قاشتىشىدەك،ئاتنىڭ شەكلىگە ئوخشاپ قالىدىغان بىرنەرسە كۆزۈمگە چېلىقتى.چاندۇرماي ئىلىپ،قويۇن يانچۇقۇمغا سالدىم.ئاندىن بىرنەرسە كۆزەتكەن قىياپەتكە كىرىۋالدىم.ئىچىمدە چەكسىز خۇشاللىق.ئۇلار يەنىلا ئۆز خىزمىتى بىلەن ئالدىراش....

مەتسىلىم ساقلاپ بولالماي، تامغا يۆلىنىپ مۈگدەپ قالغان ئىدى. بىلال ئۇنى كۆردى بولغاي، قىشىمىزغا بېرىپ، «ئىچىڭلا پۇشۇپ كەتكەن بوسا، ماشىنىغا چىقىپ ئارام ئېلىڭلا» دېدى. بۈگەپ ماڭا تارا خوشياقتى، مەتسىلىم ئىككىمىز سىرتتقا چىقىپ، ماشىنىدا ئولتۇردۇق. مەن يەنە تېلفۇن ئۈيۈننى باشلىۋەتتىم. تۇرۇپ-تۇرۇپ چاندۇرماي قويۇن يانچۇقۇمدىكى تاشنى سىلاپ قوياتتىم. ۋاقىت ئۆتىۋەردى، چۈشكە يېقىن ئۈلار يىنىپ چىقىپ، يۈز-كۆزلىرىنى چايقاپ چالا-پۇلا بىرنەرسە يەپ يەنە ئازگالغا(بىلالنىڭ سۆزى بويىچە ئىيتقاندا تۇتاش مازارغا)كىرىپ كەتتى.

مەن ئالدىرىماي تاماق يەپ(تاماق= قېتىق+ نان)، تېلفۇندا ئۈيان-بۇيانىنى رەسىمگە تارتىپ ۋاقىت ئۆتكۈزدۈم. ئۇ ئىشتىنمۇ زېرىكىپ، يەنە ماشىنىغا چىقىپ ئولتۇردۇم. قاچانلاردا ئۇخلاپ قالدىم بىلمەيمەن. بىرچاغدا بەدىنىمنى تىترەك بېسىپ ئويغىنىپ كەتتىم.

ئەتراپ قاپقاراڭغۇ. ماشىنىدا مەتسىلىم يوق. ئەينەكتىن پەسكە قارىدىم. ئۇيەر-بۇيەردە گۈلخان يېقىلغان بولۇپ، هەربىر گۈلخان ئەتراپىدا10-9ياش ئۆپچۆرىسىدە بوي-تۇرقى بار توپ-توپ باللار چۆرگىلەپ ئۇسۇل ئويناۋاتاتتى. هەيران قالدىم، شۇنچە كىچىدىمۇ بۇ باللار قۇملۇقتا نىمە ئىش قىلىدىغاندۇ؟! شۇنچە قارىسامۇ ئۈلارنىڭ چىرايىنى زادىلا ئىنىق كۆرەلمىدىم. ماشىنىدىن چۈشۈپ بىرقەدەم مېڭىپلا بەدىنىمنى تىترەك باستى.

چۈنكى ئۈلارنىڭ هەممىسى قىزىل كىيىم كىيىۋالغان بولۇپ، كىيىملىرىنىڭ يېڭى ساڭگىلاپ تۇراتتى، چاچلىرى يۈزىنى يېپىۋالغان ئىدى. ئوتنىڭ رەڭگى يېشىل ئىدى. پۇتۇم قېتىپ قالغاندەك زادىلا قىمىرلىيالمىدىم. ئىسمىگە كەلگەن ئايەتنىڭ هەممىنى ئوقۇپ باقتىم، ئەتراپتا هېچ ئۆزگۈرۈش يوق. بەدىنىم چىپىلداپ سوغۇق تەرلەپ كەتتى، كۆزۈمنى يۇماي دىسەم بىرسى كىلىپ بوغۇپ قويارمىكىن دەپ ئەنسىرىدىم. قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكەنلىكىنى بىلمەيمەن، بىرچاغدا قىزىل

كېيىملىكتىن بىرى ئالدىمغا كېلىپ بىرنەرسىلەرنى دېگەندەك قىلدى،گېپىنى زادىلا ئاڭلىيالمىدىم.ئۇ ماڭا بارغانسىرى يېقىنلاپ كەلدى،يۈزۈمگە ئىسسىق بىر شامال ئۇرۇلغاندەك بولدى.ھوشۇمنى يوقاتتىم....

www.uyghurkitap.com

3-باپ ئوڭۇشسىزلىق

بېشىم تىنگى يوق ھاڭغا كىرىپ كېتىۋاتقاندەك ھالەتتە.قاپىقىم بەكلا ئېغىر.پېشانەمگە مۇزدەك بىرنەرسە تەگكەندىن كىيىن،بېشىم سەل ئوڭشالغاندەك بولدى.يەنىلا كۆزۈمنى ئاچالمىدىم.ئۈيقۇچىلىق بىلەن باش ئاغرىقى ئىچىدە قانچىلىك ياتقىنىمنى ئۇقمايمەن.بىرچاغدا كۆزۈمنى ناھايىتى تەستە ئاچتىم.ئەتراپىمدا بىرقانچە ئادەم تۇراتتى.يەنە جىن بولۇپ قالمىسۇن دەپ كۆزۈمنى قايتا-قايتا سۈرتۈپ قارىدىم،يوغانباش ئەيىندىن،بىلال سارىك،مەتسىلىم،ئۇكام ئەلى!

ئەلى ياشلىرى لىغىلداپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ماڭا تىكىلىپ تۇراتتى.

-خۇدايىمغا شۈكرى!ھەجەپ قورقۇتتىڭا ئادەمنى ئاكا!

-مەن.....ماڭا جىن ئۇچرىدى!جىن!جىن!!

-ھاياجانلانماي، ئالدىرىماي سۆزلىسە.زادى نىمە ئىش بولدى؟!

مەن ئەيىندىننىڭ گېپىگە جاۋاپ بەرمەي،ئەتراپىمغا نەزەر سالدىم:رەڭگى ئۆچۈپ كەتكەن پەردە ئارىلىقىدىن قۇياش نۇرى بىمالال كىرىۋاتقان دەرىزە،ھاك بەرگىلى ئانچە ئۇزۇن بولمىغان تام،قويۇق موخىرەك پۇرىقى.....دېمەك مەن ھازىر مەتسىلىمنىڭ ئۆيىدە ئىكەنمەن.ئورنۇمدىن تۇرۇۋشقا شۇنچە تىرىشقان بولسامۇ،بىلىمىنىڭ تۆۋىنىدە سىزىم بولمىغاچقا زادىلا تۇرالمىدىم.ماڭا زادى نىمە بولدى؟!جىن-شاياتۇنلار مېنى بىرنىمە قىلىپ قويدىمىكىنە؟!ئۆزۈمنى(توغرىسىنى ئېيتقاندا ئۈستۈنكى بەدىنىمنى) زەردە بىلەن كارىۋاتقا تاشلىدىم.بىلال مەتسىلىم بىلەن ئەلىنى چىقىپ كېتىشكە شەرەتلەپ،ئاستا يېنىمغا كېلىپ ئولتۇردى.ئاندىن ماڭا بىرتال تاماكا سۇندى.مەن بېشىمنى باشقا ياققا بۇرىۋالدىم.

-تۆرەم!ئاندا قىمماي بىرەتال چىكىپ قويىلى!

ئۇنىڭ مېنى«تۆرەم» دەپ ئاتىشى مېنى قايىل قىلدىمۇ ياكى تاماكا چەككۈم كەلدىمۇ ئەيتاۋۇر ئۇنىڭ قولىدىن تاماكىنى ئېلىپ،تۇتاشتۇرۇپ

قاتتىق-قاتتىق شورىدىم.گەرچە ئۆپكەم قىقىلىپ كەتكەن بولسىمۇ بىشىم بايامقىدىن سەل ئارام تېپىپ قالدى.ئاندىن بىلال بىلەن ئەينىدىنكە ئەھۋالنى سۆزلەپ بەردىم.ئۇلارمۇ ماڭا بولغان ئەھۋالنى سۆزلەپ بەردى:

مەن هوشۇمدىن كەتكەندىن كېيىن،ئۇلار مىنى ماشىنا يىنىدىكى قوملۇق يەردە بايقاپتۇ.قانچە تووۋلاپ،سىلكىپمۇ ئويغىتالماي،ماشىنىغا يۆلەپ ئىلىپ چىقىپتۇ.ئەينىدىن بىشىمنى تۇتۇپ قاتتىق قىزىتىپ كەتكەنلىكىمنى،لىۋىمنىڭ ئاقىرىپ كەتكەنلىكىگە قاراپ،شامال دارىپتۇ دەپ هۆكۈم قىلىپ،مىنى مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە ئىلىپ كەپتۇ.بىلالنىڭ تىباپەتتىن خىلىلا خەۋىرى بولغاچقا دوختۇرخانىغا ئاپارماپتۇ،تاغامنىڭ ئۆيىگە ئاپىراي دىسە ئۇلارنىڭ ئەنسىرەپ،نىزىرقاپ سوراپ تۇرىۋىلىشىدىن ئەنسىرەپتۇ.مەن ساق بىر يىرىم كۈن هوشسىز يىتىپتىمەن.بىلال ھەرخىل يەرلىك دورىلارنى ياساپ مىنى داۋالاپتۇ(ئاشۇ بۇرنىنى كولىغان قولى بىلەن ياسىغان دورىنى قانچىلىك ئىچكەندىمەن،بىردىنلا كۆڭلۈم ئېلىشىپ كەتتى).

-ئەمىسە مەن نىمىشقا ماڭالمايمەن؟!

-سىلە هوشسىز ياتقاندا پۇتلىرىنى يىلان چىقىۋاپتىا !بىگىم زەھەرنى قايتۇرۇپ بولدى،بىرقانچە كۈندىن كېيىن ئوڭشىلىپ كىتىلا!

-ئۇنداقتا ھىلىقى جىنلارچا؟!

-مەن نىمى دىدىم ھازىر!سىلىگە سوغۇق تىگىپ كىتىپتۇ ئەمەسما،مازارنىڭ ئىچى ئىسسىق ھەم دىمىق،سىلە تالاغا چىقىپ شامال بىلەن ئۇچرىشىپلا،ئۇنىڭ ئۈستىگە ماشىنىدا ھاۋا تەڭشىگۈچنى تازا ئىچىپ قوياپ ئۇخلاپلا ،شۇنىڭ بىلەن شامال دارىپ قىزىتىپلا،كىچىدە ئۆندەرەپ قوپاپ،خىيالى سەزگۈ بىلەن قۇملۇقتا يىتىپ قاپلا!

-ھەجەپ مەتىسلىم شامال دارىپ قامماپتىيا؟!

-ئۇ ئەدەم دىگەن مۇشۇ تۇپراقتا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن تۇغراقتەك مەزمۇت ئوغرى.سىلە ئەمدى تىخى ياش ئەمەسما،قۇۋۋەتلىرى سەل ئاجىز كەپقاپتا!

ئەينەدىنىنىڭ گېپى مىنى خىلىلا قايىل قىلدى.تووۋا!دۇنيادىكى ھەممە پالاكەتچىلىك ماڭىلا كەپتۇ دىسە.مازادىن چىقسام شامال دارىپ قالسام،شامال دارىپ ھوشۇمدىن كەتكەندە پۇتۇمنى يىلان چېقىۋالسا!ھەي....كىمنىڭ قارغىشىغا كەتكەن بولغىيتىم؟نىمە پوق يەپ قوتا تەڭگىنى ئىزدەپ بۇ قۇملۇققا كەلگەن بولغىيتىم؟ !ئىمىشقا بەدەن چىنىقتۇرۇپ ،مەتسىلىمدەك قاۋۇل بولمىغان بولغىيتىم؟!ھەي....

دىگەندەك بىرقانچە كۈن ئارام ئىلىش ،بىلال بەرگەن مەلھەمنى چېپىش ئارقىلىق يەرگە چۈشكىدەك بولدۇم.ماڭالايدىغان بولغان كۈنۈم ئەڭ ئارزۇ قىلغىنىم بولسا ، مۇنچىدا بىرقات تېرەم سويۇلۇپ كەتكۈدەك بىر يۇيۇنۇش بولدى.چۈنكى-4-3 كۈندىن بىرى قوپماي يىتىپ، سىسىپ كەتكەندىمەن ،ئۆزۈممۇ ئۆزۈمگە سىسىق پۇرىغاندەك بىلىنىپ، بەك سىقىلىپ كەتتىم.لىكىن بۇيەردە مۇنچا يوق ئىدى.

-مەتسىلىمكوا!ئەتراپتا ژۇيۇنغۇدەك بىرەر جاي باما؟

-بار،لىكىن خېلى يىراقتا ،سىلە ئەمدى قوپلىيا تىخى،ئۆيىنىڭ ئارقىدا سىلە سۇ ئۇزۇپ ئۇيىنىغىدەك بى تۇڭ باتۇ ،ئەشىنگدا بى چاقىناملا ئەينا.

-تاينىلىق ئاۋىياماتكا با دىمىلە ،قېنى بى كۆرەپ باقاي!

مەتسىلىمنىڭ يۇمۇرلۇق گەپلىرىدىن كەيپىم كۆتۈرلۈپ قالدى.بىز ھويلا ئارقىسىغا مېڭىشىمىزغا ئەينىدىن زورلاپ گىلىنى قىرىپ قويدى.مەتسىلىم موھىم بىرئىشنى ئىسگە ئالغاندەك ئەندىكىپ تورۇپ قالدى،ئاندىن ماڭا قاراپ چالا ھىجىيىپ:

-ۋۇجىنەم!مۇشۇ ئۇۋاتەككۇ كاللامىنىزە!ئۇ تۇگىنى ئۆتكەندە خوشنامنىڭ تۇقۇنىنىڭ نەۋرە ئىنىسىنىڭ تونۇشىغا بىرىپ تۇغاندەك قىلغان-دىدى .

-ۋوجوا!!!ئىمانىدا مۇرەككەپ مۇناسىۋەت بۇ؟!ھەراس،ئاشۇندا يوغان تۇگىنى كۆتۈرەپ ئەكىتىشكە ،ئاشتا مۇرەككەپ ئەدەم كىتىدا راس!

مەن سۆزۈمنى قىلغاچ تىز قەدەملەر بىلەن ھويلىنىڭ ئارقىسىغا ئۆتتۇم.دىگەندەك كىچىك«شەرق شاملى» ماشىنىسىنىڭ كوزۇپىدەك

كىلىدىغان بىر تۈگسىمان قۇتا بۇلۇڭدا تۇراتتى.بۇنداق يوغان تۈگنى مەتسىلىمنىڭ قەيەردىن تاپقانلىقىغا ئەقلىم يەتمەي قالدى.تۇلۇڭ ئىچىگە ئۆيدىن تارتىپ چىقىرىلغان شىلانكا سېلىنغان ئىدى.ئارقىمدىن تاپ بېسىپ كەلگەن مەتسىلىم ئوگايىسىزلىنىپ، ئادىتى بويىچە گەدىنىنى قاشلاپ ھىجىيىپ قويدى.مەن بىرتەرەپتىن كېيىمىنى سالغاچ بىرتەرەپتىن مەتسىلىمگە تەنە قىلدىم.

-ۋۇي!ھىلىقى قۇشناچىمنىڭ بىژنىمىسىنىڭ بىژنىمىسى چاندۇماي ئەكىلىپ قوياپتا ئەمەسما!يامان بالىكەن جۇما !

مەتسىلىم بىرنىمە دىمەكچى بولۇۋىدى،ئەيىندىن ئۇنى تارتىپ ئىلىپ ماڭدى.«ھۇ مازا توخىسى!ئاكاڭ قارىغايدىن قوتا تۈگۈگنى ئاپاپ!ما ئەيىندىن قېرىنىمۇ دەيمە،ئۆزىچە خەققە قىلتاق قۇرۇپ شەرەت بىرىپ!» ئۆز-ئۆزۈمگە غودۇرغىنىمچە تۈگنىڭ ئىچىگە كىرىپ،شىلانكىدىن سۇ چۈشۈردۈم.

ۋاھ~مانا راھەت دىگەن!ئاغىنىلىرىم بىلەن ھورمۇنچىغا چۈشكەندىمۇ بۇنداق راھەتلەنمىگەن مەن!

مىنى تاشلاپ كەتكىنىڭ راسمۇ؟

مەنمۇ سەندىن قۇتۇلغانغا خوش.

يىغلامدىكىن دىمە ئامرىقىم،

تۇنجى ئەمەس ماڭا يوقۇتۇش.

رىرارا رىرا......

19ياش ۋاقتىمدا شېئىرىنى يىزىپ23.ياشتا ئاھاڭىنى كەشىپ قىلغان،ئۆزۈملا بىلىدىغان بۇ ناخشامنى غىڭشىپ، شاھ مۇنچىدا يۇيۇندۇم.مەتسىلىم ماڭا سوپۇن ۋە بىر لۆڭگە ئەكىلىپ بەردى.شۇ يۇيۇنغىنىمچە خىلى ئۇزاقتىن كىيىن تۈگدىن يىنىپ چىقتىم .بارلىق ھارغىنلىق،كىسەللىك،خاپىلىق كۆتۈرلۈپ كەتكەندەك يىنىكلەپ قالدىم.لىكىن ئۆي ئىچىدىن زادىلا ئەينەك تاپالمىدىم،مەيلى،سۇغا قاراپ

چىچىمنى تارايچۇ!

سۇدىكى شولامغا قاراپ سەل ئەندىكىپ قالدىم. چۈنكى ئېغىرىم ئۆز ئورنىدا ئەمەستەك قىلاتتى. بەلكىم سۇدا شۇنداق كۆرۈنگەندۇ. چېچىمنى تاراپ بولۇپ، يەنە خاتىرجەم بولالماي، يانفونۇمدىن ئۆزۈمنى كۆرۈپ باقتىم. كۆزۈمگە قاراڭغۇلۇق تىقىلدى! ئاغزىم ئوڭ قۇلىقىمغا يېقىن جايغا سۈرۈلۈپ قالغان ئىدى! يانفون قولۇمدىن چۈشۈپ كەتتى، ئورنۇمدىلا ئولتۇرۇپ قالدىم. ئاڭغىچە ئەلى ۋە بىلال يۈگۈرۈپ كېلىپ مېنى يۆلەشتى. مەن ئۇلارنى قاتتىق سىلكىۋېتىپ، جان-جەھلىم بىلەن ۋارقىرىدىم:

-ماڭا ئەينەك بېرىڭلار!!!

ئۇلار بىر-بىرىگە خېلى ئۇزاق قاراشقاندىن كېيىن، ئەينەكدىن بىرىنى يېنىمغا ئەكىلىپ قويۇشتى. ئەلى ئېغىر قەدەملىرى بىلەن ئۆيدىن بىر ئەينەكنى ئېلىپ چىقىپ، تىترەپ تۇرۇپ ماڭا تۇتقۇزۇپ قويدى. مەن ئەينەككە يېنىش-يېنىشلاپ قارىدىم. دەرۋەقە ئاغزىم ئېغىر دەرىجىدە مايماق بولۇپ قاپتۇ. لېكىن مەن نىمىشقا سەزمىدىم؟! بايا مەن مۇشۇ مايماق ئاغزىم بىلەن تاماكا چەكتىممۇ؟! نىمىشقا بۇنداق بولىدۇ؟! مەن تېخى توي قىلمىغان تۇرسام؟! ئەمدى مايماق ئاغزىم بىلەن قانداق خىزمەت تاپىمەن؟! دوس-دۈشمەنلىرىمنىڭ يۈزىگە قانداق قارايمەن؟! خەقنىڭ «مازا كولاپ ئاغزىغا جىن تېپىۋېتىپتۇ» دىگەن سىسىق گېپىنى ئاڭلاپ ياشامدىمەن؟... ئەينەكنى قەھرىم بىلەن تامغا ئاتتىم. ئەينەك پارە-پارە بولۇپ قۇمساڭغۇ توپىغا چۈشتى. خۇددى مېنىڭ يۈرىكىمدەك!

ئۆيگە كىرىپ ئۆزۈمنى كارىۋاتقا تاشلىدىم، بايا غايىپ بولغان ھارغىنلىق، كېسەل، خاپىلىق ھەسسىلەپ تۇتۇپ كەتتى. كۆزۈمنى تورۇسقا تىكىپ نۇرغۇن خىياللارنى سۈردۈم.

1. مۇشۇ يەردىن قوپقانچە، شەپكىنى چۆكۈرۈپ كىيىپ، تومشۇغۇمنى يۆگەپ، ئۇدۇل ئۈرۈمچىگە بېرىپ، يىشۆيۈەندە ئاغزىمنى داۋالىتىمەن. تولۇق

ساقايمىغۇچە ھەرگىز قايتىپ كەلمەيمەن!
2. مەلۇم نۇقتىدىن ئېيتقاندا ،ئەيىنىدىن بۇ ئىشقا مەسئۇل بولىشى كېرەك ،شۇڭا داۋالىنىش چىقىمىنى ئۇ تۆلەيدۇ!
3. بەلكىم يامان داخاندىن بىرسى ئوقۇپ قويسا ئوگىشلىپ كىتىشىم مۇمكىن.
4. ئوگىشلالماي قالسام مىيىپلار ئىدارىسىدا ئىشلەرمەن ،ئەمما ئېغىزى مايماقلىقمۇ مىيىپلىققا كىرەمدىغاندۇ؟!
6. بىزنىڭ ئۆينىڭ ئالدىغا كۆندە يىرتىۋەتسەم كۆندە چاپلاپ قويىدىغان ھىلىقى«ھەرقانداق كۆزى ئالىغاي،ئاغزى مايماق،قولى تۇتماس،پۇتى باسماسنى مەخپىي ئوردا رىسىتىپى بىلەن داۋالايمىز،ئۈنۈمى بولمىسا پۇلىنى ئون ھەسسە تۆلەيمەن» دىگەن ئېلاننى چاپلىغان شىئەيلىپنىڭ قىشىغا بارىمەن.....
چەكسىز خىياللار بىلەن ئۇخلاپ قاپتىمەن.بىرچاغدا ئويغانسام،ئەلى يىنىمدا ھىجىيىپ ئولتۇرۇپتۇ.غۇژژىدە ئاچچىقىم كەلدى.
-بەك خوش بولاپ كىتىپ بارامىلا غوجوم!دۈشمەن ئىزدەپ بىژيەگە بامىسامۇ بولىدىكىن جۇما!
-ھەي ئاكا،جىنىڭ گەپ قىلسام ھازىرقى تۇرقۇڭمۇ بەك سەت ئەمەس جۇمۇ،چىچىڭنى ئۇچ بۇرجەك قىلىپ ياساتساڭ،بىز كىچىك ۋاقتىمىزدا كۆرىدىغان دىگىداڭ مۇشۇك فىلىمىدىكى جىنئەنگىلا ئوخشاپ قالىدىكەنسەن!
ئىككىمىز قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتۇق.كۈلۈپ بولۇپ يەنە كۆڭلۇم بۇزۇلدى.ئۇ مىنى تۇرتۇپ تۇرغۇزدى.ئاندىن دالان ئۆينى كۆرستىپ:
-ئاۋال ئاش يەيلى .ئاندىن ساڭا بىر خوش خەۋەر بار!
-مۇشۇ ئاغزىم بىلەن قاندا ئاش يەيمە؟نىمە خەۋەرتى؟
تۇيۇقسىز يانفۇنۇم ساراپ كەتتى.ئاپامدىن كەلگەن ئىدى.ۋەي دىيىشىمگە ئۇلگۇرمەيلا ئاپام قار-بوران يىغلاپ سۆزلەپ كەتتى.

-بالام ! بامۇياسەن؟ ئاتكۈنىنىڭ ياغى بى تېلېفون قىپمۇ قويمايسەنيا؟!نەچچە كۈننىڭ ياغى چۈشۈم بۇزۇلۇپ،قويغان-تۇتقىنىمنى بىلمەي ژۇدۇم.چىژلىقتۇ؟!

ئاپامنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ يۈرىكىم شۇررىدە قىلىپ ئىرىپ كەتكەندەك بولدى،بوغۇزۇمغا بىرنەرسە كەپلىشىپ،يامان تەستە ئۆزۈمنى تۇتىۋالدىم ۋە چاندۇرماي جاۋاپ قايتۇردۇم.

-چىژلىق!چىژلىق!ئاھاي ئاپا!مەنىيا كىچىك بالا بوممىسام،ھەجەپ ئۇشۇق ئەنسىرەپ ژۇرۈيدىكەنسە!مەن ناخايىتى ياخشى دەيمە.

-تۇينى كۆچۈرەپ،يەڭگىلىكمۇ قىپ بوغانسە ھەقىچان؟!ئىشتىنىڭ يىنىپ كەل جۇما!

ئاپامنىڭ يۇمۇرىستىك سۆزلىرى مىنى قىلچە كۈلدۈرەلمىدى.

-تۇي تۈگىگىنى ىۋاخ!ساۋاقداشلار ژىغىلىپ قايتىكەممىز،5-4كۈن ئويناپ كىتەيلى دەپ قالدۇق!

-شۇندا بوسىمۇ تېلېفون قىلىپ تۇراسە!پۇلۇڭ تۈگىدىمۇيا!

-ياق،تۈگىسە دەمە!ماقا،ما ئاغىنىلە تولاۋاتىدۇ،چىقىپ چىرەي.

ئۆزۈمنى يىغىدىن ئارانلا تۇتۇپ تۇرغاچقا تېلېفوننى تىزراق قويۇشقا ئالدىراپ كەتتىم .

-ئىشەك سۇيدىكىنى ئازراق ئىچەسە جىما!خۇدايىمغا ئامانەت!

-خۇدايىمغا ئامانەت!

تېلېفوننى قويۇپلا ئۆزۈمنى تۇتىۋالالماي بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتىم.ھەي ئاپا،ھەي ئاپا!پەرزەنتىڭگە زەرچىلىك ئىش بولۇپ بولغىچە سىزىپ بولىسەن!مۇشۇ تۇرقۇمنى كۆرسەڭ نىمىمۇ بولۇپ كىتەرسەن؟!ئىھ !ئۇلۇغ ئىگەم!ئاتا-ئانامغا ئۇزۇن ئۆمۈر بەرگەيسەن!

ئويلىغانسىرى يىغا تۇتۇپ،چاچلىرىمنى قامالاپ،ئەيىندىن،بىلال،مەتسىلىم،ئەلىنىڭ ئالدىدا ئىناۋىتىمنىڭ چۈشۈشىنىمۇ ئويلىماي ئۈن سىلىپ يىغلاپ، ئىسەدەپ كەتتىم.(ھازىر

ئويلىسام كۆلگۈم كېلىدۇ،ئاغزى مايماق بىر يىگىت ئۆيىنىڭ ئوتتۇرسىدا ھاڭراپ يىغلاۋاتقان،ئەتراپىدا بۇرنىنى كولايدىغان،گەدىنىنى تاتىلايدىغان... ئىشقىلىپ ھەرخىل قىياپەتتىكى تۆت ئادەم نىمە قىلىشنى بىلمەي قاراپ تۇرغان.تەسەۋۋۇر قىلىپ بىقىڭلار).

بىرھازادىن كېيىن«ئۇۋى!» دەپ بىر ئۇلۇغ كىچىك تىنىۋېتىپ ئورنۇمدىن تۇردۇم.بېسملىرىم خېلىلا يېنىكلەپ،كەيپىياتىم جايىغا چۈشۈپ قالغان ئىدى.قاي زامان مەن بۇنداق ئېچىلىپ يىغلاپ باقمىغانىغا !مىنىڭ تۇرغىنىمنى كۆرۈپ ئەلىدىن باشقىلار چىقىپ كىتىشتى.قورسىقىمۇ خىلى مەھكەم ئىچىپ كىتىپتۇ.مەن دالان ئۆيگە چىقىپ،(بەلكىم مەتىسلىم ئەتكەندۇ)تەڭلىگە ئۇسۇلغان پولونى كۆتۈرۈپ بايا مەن ياتقان ئۆيگە كىرىپ كەتتىم.ئۇلارنىڭ مىنىڭ مايماق ئاغزىمدا پولو يىيىشمنى ئىچىدە زاڭلىق ئىتىپ كۆلىشنى خالىمىدىم.تاماق يەپ بولۇپ،تاماكا چىكىپ ئولتۇردۇم.بىلال كىرىپ يىنىمدا ئولتۇردى.ماڭا ئۇزۇن بىر قارىۋەتكەندىن كېيىن،بۇرنىنى بىردەم كورچىلىۋېتىپ:

-تۆرەم!سىلىنىڭ بۇ ئەۋالىنى مەن ساقايتالايمەن،خاتىرلىرىنى جەم قىلسا-ئىدىدى.

مەنمۇ ئۇنىڭغا قايتا-قايتا قاراپ قالدىم.ئىچىمدە«ئەجىبا بىزنىڭ ئۆيىنىڭ تىشىدىكى تامغا ئىلان چاپلىغان ئەۋلىيا شىلەيلى مۇشۇ بىلال ساراڭ ئوخشامدۇ؟!ياكى بىلال رىۋايەتلەردىكى لوقمان ھەكىمنىڭ تۇققىنىنىڭ قوشنىسىنىڭ تونۇشىمىدۇ؟!» دىگەنلەرنى ئويلىدىم.بىلال قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

-مەن سىلە ئويلىغاندەك ئۇندا يامان تىۋىپلاردىن ئەمەسمەن،لىكىن كەمىنە بىلال سەردار بىگىم بۇنچىلىك شامال دارىشنى ساقايتىشنىڭ پىرىمەن!

يو پاناھ! ما ساراڭ رەسمى يامانكەن!بۇ گۇيىنىڭ ئالدىدا خىيال سۈرۈشتىنمۇ قورقسا بولىدىكەن ئادەم.نىمىنى ئويلىسام شۇنى بىلىپ

www.uyghurkitap.com

قالغىنىنى دەيمەن!ھەيرانلىق بىللە بىلەن مەندە ئۇمۇد تۇغۇلدى.ئۇ يانچۇقىدىن مومغا ئوخشاش يومشاق بىر نەرسىنى ئېلىپ«چاينىغاچ تۇسا،مەن ھازىر چىرىمەن!» دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.بىشىغا كەلگەننى كۆرەرمەن دەپ ئۇ نەرسىنى چاينىدىم،تەمى خۇددى بىزنىڭ يەرلىك ئىسسىقلىق چاي دورىلىرىغا ئوخشاپ قالاتتى.چاينىغانسىرى ئېغىزىم تېلىپ كەتتى،بارا-بارا ئېڭىكىم چۈشۈپ قالغاندەك بۇرنۇمنىڭ تۆۋەن قىسمى پۈتۈنلەي سېزىمىنى يوقاتتى.مەن ئۇ نەرسىنى يەنە چاينىدىمۇ-چاينىمىدىمۇ بىلەلمىدىم،قولۇمنى ئاغزىمغا تىقىپ باقسامۇ زادىلا سېزىم يوق!ئاللا كارامەت!مانى كۆرۈڭ ئەمدى،بولسا ما سارالڭ بەرگەن نەرسىنى يەپ ساپ گاچىلام بولۇپ كىتەي!

بىلال قولىدا كىچىك بىر قاپچۇقنى ئېلىپ كىرىدى،ئىچىدىن ھەر يوغان يىڭنىلەرنى ئالدى،ئاندىن چاقماق بىلەن ئىپتىدائىي ئۇسۇلدا دىزىمفىكسىيە قىلىپ،ئوڭ يۈزۈمگە پەم بىلەن سانجىشقا باشلىدى.گەرچە دەسلەپتە قورققان بولسامۇ ،ئەمما يۈزۈمدە سىزىم بولمىغاچقا،كىيىن ھىچ ئىش بولمىغاندەك تۇرۇپ بەردىم.بىرەر سائەتتىن كىيىن ئۇ يىڭنىلەرنى ئېلىۋىتىپ،ئىسپىرت بىلەن يۈزۈمنى قايتا-قايتا سۈرۈتتى.ئاندىن نەرسىلىرىنى يىغىشتۇرۇپ:

-خاتىرجەم ئۇخلىسا،خۇدايىم بۇرىسا ئەتە ساقىيىدا-!دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.مەن چۈشۈنۈكسىز خىيال،گۇمان ئىچىدە ئۇخلاپ قالدىم.

ئەتىسى ئويغۇنۇپلا،يۈگۈرەپ بېرىپ مەن تاشلىۋەتكەن ھىلىقى ئەينەكنىڭ پارچىسىنى ئېلىپ قارىدىم.شۈكرى!يۈزىمىڭ شۈكرى!ئېغىزىم جايىدا تۇراتتى.دەسلەپتە ئەينەكتىن سۆيۈندۈم،پارچىسىمۇ ھەممە نەرسىنى ئەينەن كۆرسىتىپ بىرەلەيدۇ ئەمەسمۇ!ئاندىن بىلالدىن قاتتىق سۆيۈندۈم(ھەتتاكى ئۇنىڭ ئاشۇ بۇرنىنى كورچىلىغان قوللىرىغا سۆيۈش خىيالىدىمۇ بولدۇم).يۈگۈرۈپ كىردىمىۇ ئۇنى كۆرۈپ ھاياجاندا گەپ قىلالماي،قولىنى مەھكەم سىقتىم.

-ماڭا رەخمەت ئېيتىپ ژۇمىسلە!بىز ئۆز ئەدەملىغۇ! ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇئىشتا بىزمۇ سەل-پەل بىخۇت تۇرۇپ قاپتۇق ئەمەسما.

بىلال قولۇمنى چىڭ سىقىپ تۇرۇپ ماڭا مۇشۇ گەپنى قىلىپ قويۇپ ،ئەينەدىنىنىڭ يېنىغا چىقىپ كەتتى .ئەلىمۇ ئۆيىگە قايتىپ كەتتى .شۇ ئىشتىن باشلاپ بىلالغا بولغان كۆز قارىشىم بىراقلا ئۆزگىرىپ كەتتى.ئۇنى بۇندىن كېيىن «بىگىم» دەپ چاقىرىشنى قارار قىلدىم!مەن ئادەتتە ئاسان بىرسىگە قايىل بولمايمەن،لىكىن ئۇنىڭغا تولۇق قايىل بولدۇم،ئەلۋەتتە بۇنىڭغا مىنىڭ شەخسى غەرەزلىرىممۇ ئارىلاشقان.يەنى:

1) بىلالنىڭ، ياق !بىگىمنىڭ مۇشۇ ماھارىتىدىن پايدىلىنىپ،ئاشۇنداق كىسەللەر ماڭا ئۇچراپ قالسا،داۋالىتىپ ئارىلىقتىن پايدا ئالىمەن!كىم بىلىدۇ پاتىنىت هوقوقى ئېلىپ زاۋۇت قۇرامدىمەن تېخى!

2) ئىمكانىيەت بولۇپ قالسا ئۇنىڭ چاپىنىنى كۆتۈرۈپ يۈرۈپ،ئۇنىڭ ماھارىتىنى ئۆگۈنىۋىلىپ،قەشقەرگە قايتىپ ،مەنمۇ ئۆي-ئۆيلەرگە ،كوچا-بازارلارغا ئىلان چاپلاپ،تىۋىپلارنىڭ شاھى پىرىغا ئايلىنىمەن.

3) پەقەت بولمىغاندا بىگىمنىڭ ھىلىقى ناركوز قىلىدىغان بىرنىمىسىنى ياساشنى ئۆگۈنىۋىلىپ،چىش ئاغرىقلىرىغا ساتىمەن.چۈنكى مەن چىش ئاغرىقىنىڭ دەردىنى بەك تارتقان،بەك تارتقان!چىش ئاغرىقى تۇتقان چاغدا ھەرقانداق ئادەم پۇلىنىڭ كۆزىگە قارىمايدۇ ئەمەسمۇ!

چۈش- پىشىم بولغىچە مۇشۇنداق خىياللارنى سۈرۈپتىمەن.ئەينەدىن بىلەن بىگىم «سىلە تولۇق ساقىيىپ بوغىچە ياخشىسى ئاقا سەپ خىزمىتىگە مەسئۇل بوغاچ تۇسا«دەپ قويۇپ ،مەتىسلىمگە بىرنىمىلەرنى تاپىلاپ چىقىپ كىتىشتى.بۇ ئىنىقلا«سەن پاداڭنى باق» دىگەن گەپقۇ!ئەمما مەن قەتئىي كۆڭلۈمگە ئالمىدىم .مەن بارسامۇ ھىچ ئىش قىلىپ بىرەلمەيدىكەنمەن،بارسام-بارمىسام ئوخشاش ھەققىمنى

ئالىمەن.لېكىن ئۇلار ماڭا زادى قانچىلىك ھەق بېرەر؟ئەگەرچە قەبرىنى بىۋاستە مەن تېپىپ بەرمىگەن بولسامۇ،ئەلى ئارقىلىق ئۇنىڭ ساۋاقدىشىنىڭ دادىسىنى، ساۋاقدىشىنىڭ دادىسىنى ئارقىلىق مەتسىلىمنى،مەتسىلىم ئارقىلىق قەبرىنى تاپتىمغۇ!پۇل بەرمەي قالسۇن قېنى!كەمىنە ئەغزەم تۆرەممۇ بوش ئادەملەردىن ئەمەسمەن!بولۇپمۇ پۇل ئالىدىغان چاغدا!

بىكارچىلىقتا ئىچىم پۇشۇپ قىلىدىغان ئىش تاپالماي،مەتسىلىم بىلەن پاراڭلاشتىم.ئۇ مەن سورىغان سوئاللارغا تىلىنىڭ ئۇچىدىلا جاۋاپ بېرىپ،مېنىڭ كۆڭلۈمنى بىرقىسىملا قىلىپ قويدى.مەن داۋاملىق ئۇنىڭ بىلەن قېرىشىۋەردىم.

-نىم بوللا مەتسىلىمكو!قوقىنىچلىرى تېخى بىسىلمىغان ئوخشىمامدا!

-دىمەيتمە!

-نىمىنى دىمەيلا؟

-ئۆزلىرىگە بالا تاپلىيا تۆرەم!

-قايدا بالا تىپىپتىمەن،مەن تېخى توي قىممىدىم جۇما!

-مەن بالا-قازا دىدىميا!

ئۇ ماڭا ئالىيىپ قويۇپ،ھويلىغا چىقىپ كەتتى.مەن ئۇنىڭغا ئەگىشىپ چىقتىم .مەتسىلىم ھويلىدىكى كۆتەك ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ موخۇرەك چېكىشكە باشلىدى.مەن كۆلۈپ تۇرۇپ ئۇنىڭ ئۇدۇلىغا كىلىپ زوڭزىيىپ ئولتۇردۇم.

-چاخچاق قىپ قويدۇم دەيمە!نىم بولدى بۇگەن سىلىگە!

-سىلىنى جىن ئۇرۇۋەتتىيا!

-جىن؟!ئاندا ئەمەستۇ!ئەيندىن تاغام ماڭا......

مەتسىلىم گىپىمنى بۆلۈپلا ماڭا قايناپ كەتتى.

-يەنە ئىشەنمەيتۇ!بويۇنلىرىنىڭ تۆپىدىكى قاپاقمۇيا كالىلمۇ؟!مەن گادايي جىنىمدا ئۆلارنىڭ سىلىنى قورقاپ كەتمىسۇن دەپ ئەشتا دەپ

قويغانلىقىنى بىلدىميا ئەينا!

-نىمىشقا مىنىلام جىن ئۇرىدا؟!باشقىلانى ئۇمايدا؟!

-سىلە بىرنەرسىنى ئىلىۋالىيا!

-نىمە؟....!

توغرا !ئىرقانچە كۈندىن بىرى ئەھۋالىم ياخشى بولمىغاچ،ھىلىقى قەبرىدىن ئىلىۋالغان قاشتىشىدەك نەرسىنى تولۇق ئىسىمدىن چىقىرىپتىمەن.بۇ ئەينۇ ئوغرى مۆگىدەپ ئولتۇرغان بىلەن ھەممىنى كۆزىتىپ تۇرۇپتۇ.تۆتەيلەن بىللە كىرسەك ماڭىلا پالاكەت ئۇچرىشى بىكار ئەمەسكەندە !يۈگۈرەپ كىرىپ چاپىنىمنى سالغان جايدىن، پۇرلىشىپ مەينەت بولۇپ كەتكەن چاپىنىمنى ئىلىپ،قويۇن يانچۇققا قولۇمنى سالدىم.مۇزدەك بىرنەرسە قولۇمغا ئۇرۇلدى.مەن ئۇ تاشنى ئىلىپ مەتىسلىمنىڭ يىنىغا چىقتىم.ئۇ خۇددى يىلاندىن سەسكەنگەندەك،ئورنىدىن دەرھال قوپۇپ ئارقىغا داجىدى.مەن تىخمۇ ھەيران قالدىم.

-مەتىسلىمكا!زادى نىم بولدى؟!نىمىدىن قوقايلا؟!

-ھەي....دىسەم ئىشەنمەيتۇ.

-ئىشىنىتۇ،ئىشىنىتۇ!

مەن سەل تىرىكىپ خوتەن شىۋىسىدە ئۇنىڭغا جاۋاپ بەردىم.

-ماڭ قايىلىسا!بۇرۇن سىلىگە ئىشەنمەپتىكەممە،ئەمدى نىمە دىسىلە ئىشىنىمەن،مىنى تولا قوقاتماي،بى دەپبەسە!

ئۇ بىرھازا ئويلانغاندىن كىيىن يەنە كۆتەك ئورۇندۇققا كىلىپ ئولتۇردى.مەن ئۇنىڭغا بىرتال تاماكا تۇتتۇم.لىكىن ئۇ قولىنى يىنىك پۇلاڭلىتىپ قويۇپ،يەنە موخۇرەك يۆگىدى ۋە بىشىدىن ئۆتكەن-كەچكەنلىرىنى ماڭا سۆزلەپ بىرىشكە باشلىدى....

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تورى

4- باپ كەچمىشلەر ۋە رىۋايەتلەر

مەتىسلىمنىڭ ئۆزىنىڭ كەچمىشلىرى:

1) 70- يىللارنىڭ باشلىرى.

مەتىسلىم : كەنتنىڭ مال باقارى.ئۇ چاغلاردا تۇزۇك بىرەرۋاخ تاماق يېيىشمۇ چوڭ ئىش.مەتىسلىمدەك نۇرغۇنلىغان ياشلار،ئانچە-مۇنچە قەبرىلەردىن تېپىۋالغان«مۇت» پايدىنى ئوغۇرلۇقچە سىتىپ بىرقانچە كۈن «ياشۇىلىش«قا ئادەتلەنگەن.

بىركۈنى كەچتە مەتىسلىم "كەنتتە ماللارغا يەم-بوغاز بىرىپ بولۇپ،«مۇت» پايدا ئىزدەپ قوملۇقتىكى بىرقەبرىگە بارىدۇ.ئىچىگە كىرىپ شام يېقىپ ،تاشقا ئايلىنىپ كەتكەن بىر ئانا-بالا جەسەتتىن باشقا ھىچنىمە تاپالمايدۇ.تازا سىنچىلاپ قاراپ بالا جەسەتنىڭ ئوڭ قولىدا گىردە شەكلىدىكى بىر نەرسە،سول قولىدا نەيگە ئوخشاش بىرنەرسە بارلىقىنى كۆرۈپ مىگىبىر مۇشەققەتتە ئۇنى ئاجرىتىپ ئىلىپ چىقىپ كىتىدۇ.

ئەتىسى نازمازشام ۋاقتىدا ئىشنى تۈگىتىپ، كەنت ئىغىلىدىن چىققاندا،ئىشىك تۈۋىدە5-4ياش چامىسىدىكى بىر بالىنى كۆرۈپ قالىدۇ.مەتىسلىم ئۇبالىدىن قانداق سۇئال سورىسا ئۇ بالا پەقەت بىر ئىغىز«قورسىقىم بەك ئىچىپ كەتتى» دىگەن گەپتىن باشقا گەپ قىلمايدۇ.ئاقكۆڭۈل مەتىسلىم ئۆزىنىڭ ئەتىگەنلىك ناشتا ئۈچۈن ئىلىپ قويغان يىرىم زاغرىسىنى بالىغا بىرىش ئۈچۈن ئارقىغا يىنىپ كىرىدۇ.لىكىن ھەرقانچە ئىزدەپمۇ زاغرىنى قويغان يىرىدىن تاپالمايدۇ.

ئۇ خىلى ئىزدەپ بىقىپ تاپالماي يىنىپ چىققاندا بالا كۈلۈپ تۇرۇپ ئۇنىڭغا«قورسىقىم تويدى» دەيدۇ.مەتىسلىم بالىدىن نىمە يىگەنلىكىنى سورىغاندا بالا«تۆت قولاق ،ئىككى جۈپ كۆز» دەپ قويۇپ كۆك ئوتقا ئايلىنىپ يوقاپ كىتىدۇ.مەتىسلىم قورققىنىدىن ئۆيىگە بىرىپلا قاتتىق ئاغرىپ قالىدۇ.

ئەتىسى چۈشتىن كېيىن ئۇ «كەنتكە بارغاندا ئېغىلدىكى ئىككى كالىنىڭ قۇلاقلىرى ۋە كۆزلىرى ئويۇلغانلىقىنى كۆرىدۇ.» كەنت كادىرلىرى ئۇنى قاتتىق تەنقىدلەپ،ئۇنى مالباقارلىقتىن ئېلىپ تاشلاپ،گەدىنىگىچە قەرىز ئارتىدۇ.

مەتسېلىم شۇ كېچىسى بوۋىسىنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئېلىۋالغان نەرسىلىرىنى بىر يۈرەكلىك دوستى بىلەن جايىغا ئاپىرىپ قويىدۇ.شۇنىڭدىن تارتىپ ھېچ ئىش بولمايدۇ.

2) 80-يىللارنىڭ ئوتتۇرى .ھېلىقى ئىنقىلاپ تۈگەپ،خەلق خىلى ئەركىن بولۇپ قالغان چاغلار.

ئىچكىرى ئۆلكىلەردىن،چەتئەللەردىن كەلگەن ساياھەتچىلەر،يەرلىك خەلقنىڭ ساقلىغان،تېپىۋالغان بويۇملىرىنى خېلى قىممەت ئالىدىغان بولۇپ كىتىدۇ5.بالىلىق بولۇپ بولغان مەتسېلىم،بوۋىسىنىڭ نەسىھەتىنى قايرىپ قويۇپ،تۇرمۇشىنىڭ قىسىنچىلىقىنى دەپ يەنە قەبرىگە بارىدۇ.

بۇ قېتىم ئۇ بىر ئايالنىڭ قەبرىسىدىن ياقۇتلۇق چاچ قىسقۇچقا ئوخشاپ قالىدىغان بىرقانچە بويۇمنى ئېلىپ كىتىدۇ.شۇ كۈندىن باشلاپ ئۇنىڭ ئەڭ كىچىك ئوغلى(2ياشقا كىرمىگەن) كۈندە كەچتە ئىشىك تەرەپنى كۆرسىتىپ قىرقىراپ يىغلايدىغان بولۇپ قالىدۇ.مەتسېلىم بەك ئېرەنشىمەيدۇ.لىكىن مالنى سېتىشتىن سەل ئەنسىرەپ قالىدۇ.

بالىسى كۈندە جۆيلۈپ يىغلاش،كېچىدە بىرسى ئۆيدە ياتقانلارنىڭ بېشىنى سىيىلىغاندەك سېزىم بولۇش،ئىتلىرىنىڭ (ئۇنىڭ دىيىشىچە ئۆيدە ئۈچ ئىت باققانىكەن) ھەركېچە ئەنسىز قاۋاش .... قاتارلىق ئىشلاردىن كېيىن، ئۇ نەرسىلەرنى ئۆز ئورنىغا ئاپىرىپ قويۇشقا مەجبۇر بولىدۇ،ھەممىدىن قورقۇنۇچلىقى شۇكى، شۇ ئىشتىن باشلاپ ھەر سەيشەمبە كۈنى كەچتە ئۇنىڭ ئىشكىنى بىرى چېكىدىغان بولۇپ قالىدۇ،ئاچسا ئادەم يوق....

3) بىر قېتىم بىرقانچە ئاغىنىسىنىڭ زورى بىلەن يەنە «ھەركەت» كە

قاتنىشىپ قالىدۇ. بۇ قېتىم ئۇلار خېلى كۆپ تەڭگە ۋە مىتال بويۇملارنى قولغا چۈشۈرىدۇ. مەتسىلىم بەك قورقۇپ كەتكەچكە، ئۇلاردىن ھېچنېمە تالاشمايدۇ ھەم ئۆز ئالدىغىمۇ نەرسە ئالمايدۇ. ھەپتىدىن كېيىن ئۇنىڭ بىلەن بۇقېتىملىق ھەركەتكە قاتناشقان دوستلىرىنىڭ بىرسى ئېلىشىپ قالىدۇ. يەنە بىرسى ئۆيىدە ئۆلۈپ قالىدۇ. ئۆلۈپ قالغان رەھمەتلىك دوستىنىڭ چىرايىنى كۆرگەن مەتسىلىم نەچچە ھەپتىگىچە قارا بېسىپ ئۇخلىيالمايدۇ ....

4) گەرچە كەنتتىن، يىزىدىن يەرلىك خەلىقنىڭ قالايمىقان قۇملۇققا كىرىشىنى چەكلىگەن بولسىمۇ، يەنىلا توختىماي قۇملۇققا كىرىپ تەلەي سىنايدىغانلار ئۆسمەيدۇ. مەھەللىدە قۇملۇقتا ئۆلۈپ قالىدىغان، يوقاپ كېتىدىغانلارنىڭ سانى ئاۋىپ كېتىدۇ....

مەتسىلىم ئاڭلىغان خەلق رىۋايەتلىرى:

1) كونىلارنىڭ دېيىشىچە قۇملۇقتىكى قەبرىلەردە، قەۋرىدىكى بايلىقىنى ساقلاپ ياتىدىغان جىنلار بارمىش، بىرسى ئېيتىشمىسا، ئۇلارمۇ ئېيتىشماسمىش، شۇنداقلا بىرنەرسە ئىلىۋالسىلا، ئاشۇ ئادەمنى ھەرگىز بوش قويمايمىش. بۇرۇنقى زاماندا ناھايىتى ئىلىمگە توشقان يۈرەكلىك بىر كىشى قۇملۇقتىكى يوشۇرۇن قەبرىدىن بىر گۆھەرنى ئېلىپ كەتكەنمىش. كېيىن جىنلار ئۇ كىشى بىلەن بەك كۆپ ئېتىشىپ كېتىپتىمىش. ئۇ كىشى كېچە-كۈندۈز ئۆيىدىن چىقماي، ئايەت ئوقۇپ يۈرۈپىمۇ. جىنلار بىلەن كۈچ ئېلىشالماي، ئاخىرى ئىككى كۆزى تۇتۇلۇپ قاپتىمىش. ئۇ كىشى ئەما پېتى خېلى ئۇزۇن يىل ياشاپ، ۋاپات بولۇش ئالدىدا مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى بىلەن دەۋرداش بولغان ياشلارنى يىغىپ مۇنداق نەسىھەت قىپتىمىش:

قۇملۇقتىكى قەبرىلەر ۋە خارابىلىقلار تىلسىملانغان. ئىگىسىنى تاپمىغۇچە ھېچنەرسە ئۇيەردىن چىقىپ كەتمەيدۇ. شۇڭا قەتئىي ئىسىڭلاردا تۇتۇڭلاركى، ئىچىگە ئاسانلا ئالغىلى بولىدىغان نەرسىلەر

قويۇلغان قەبرىلەرگە زىنھار ئاياق باسماڭلار، چۈنكى ئۇ قۇملۇقتىكى جىنلارنىڭ سىلەرنى توزاققا دەسسىتىش ئۈچۈن سالغان يەمچۈكى! كىچىك بالا ياكى مەزلۇم كىشى دەپنە قىلىنغان قەبرىلەرگىمۇ زىنھار ئاياق باسماڭلار، چۈنكى مەن ئاشۇ يەردىن نەرسە ئېلىپ چىققانىنىڭ دەردىنى تارتىۋاتىمەن! ئۇنداق قەبرىلەرنى دىۋە مالائىكىلەر قوغدايدۇ! گېپىمنى چوقۇم ئېسىڭلاردىن چىقارماڭلار....!

2) قۇملۇققا يېقىن ئولتۇراقلاشقان بەزى چوڭلارنىڭ دېيىشىچە، ئۇلار پات-پات كېچىسى قۇملۇقتا داقا-دۇمباقنىڭ، قىقاس-سۈرەننىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپ قالىدىكەن. ئەينى چاغدىكى يۈرەكلىك ياشلار بىر كېچىسى زادى قانداق ئىش ئىكەنلىكىنى بىلىش ئۈچۈن قۇملۇققا كىرىدىكەن. يەتتە كۈندىن كېيىن پەقەت ئېلىشىپ قالغان بىرلا ياش يىگىت قايتىپ كېلىدىكەن، لېكىن ئۇ كۆپچىلىككە «بەك زور ئادەم، بەك زور ئادەم!» دېگەندىن باشقا ھېچنىمە دەپ بېرەلمەيلا ئۇزاق ئۆتمەي ئۆلۈپ كېتىدىكەن....

3) قۇملۇقتا غايەت زور مەخلۇقلار ھەم گىگانت ئادەملەر بارمىش. پات-پات قۇملۇققا يېقىن ئادەم بار رايونلارغىمۇ كېچىدە پەيدا بولۇپ قالىمىش. كۆرگەنلەرنىڭ قورقۇپ يۈرىكى يېرىلىپ كېتىپ ئۆلەرمىش....

4) قۇملۇقتا ئادەمنى ئېزىقتۇرۇپ كېتىدىغان بىرخىل شاياتۇنلار بارمىش. ئادەملەر ئۇلارنىڭ ئېزىقتۇرۇشى بىلەن قۇملۇقتا يول تاپالماي، ئۇسسۇزلۇقتىن، ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كېتەرمىش....

مەتسىلىمنىڭ بوۋىسىنىڭ ھېكايىسى:

1) مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى ھايات چاغدا مۇشۇ مەھەللىنىڭ ھۆرمەتكە سازاۋەر ئاقساقىلى ئىكەن. مەرھۇم ياش چېغىدا ناھايىتى بەستلىك، خۇشخۇي، يۈرەكلىك بولغاچقا، مەھەللە چوڭلىرىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن، يوقاپ كەتكەن بىرقانچە ياشلارنى ئىزدەش ئۈچۈن، ئېشەكنى ھارۋىغا قېتىپ، يېتەرلىك ئوزۇق-تۈلۈكنى يوغان تۇلۇم ۋە خورجۇنغا

www.uyghurkitap.com

قاچىلاپ يولغا چىقىپتۇ(ئۇ زامانلاردا يىمەك-ئىچمەك ناھايىتى قىس بولغاچقا،ئۇزۇق-تۈلۈكنى ھەممە ئۆيدىن يىغىش قىلىپ بېرىپتىكەنمىش).شۇ ماڭغانچە يەتتە كۈن مېڭىپتۇ.لېكىن ھېچكىمنى تاپالماپتۇ.ئىشەك ئىسسىقتا ئۆلۈپ قاپتۇ.مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى مىڭ تەستە ئۇزۇق قاچىلانغان خورجۇننى ۋە تۇلۇمنى سۆرەپ مېڭىپ بېقىپتۇ.لېكىن يۈك بەك ئېغىر بولغاچقا،بىر قەبرە ئالدىدا ھالسىزلىنىپ يىقىلىپتۇ.شۇ يىقىلغانچە ھوشسىز يېتىپ يېرىم كېچىدە ھوشىغا كەپتۇ.

ئۇ يەنە يۈك-تاقلارنى سۆرەشتۈرۈۋاتقاندا،ئۇزۇن ئاق يەكتەكلىك بىرەيلەن پەيدا بولۇپ ئۇنىڭ يېنىغا كەپتۇ.

-نىمىگە كەلگەن بالا سەن بۇيەرگە؟

مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى بېشىنى كۆتۈرۈپ،بۇ ئاق يەكتەكلىك ئادەمگە قاراپتۇ.ئايدىڭ كېچىدە بۇ ئاق يەكتەكلىك كىشى شۇنچىلىك سۈرلۈك كۆرۈنۈپ كېتىپتۇكى،ئادەتتە مەھەللىنىڭ نوچىسى سانىلىدىغان مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى «ئاھ...» دەپلا ئولتۇرۇپ قاپتۇ.چۈنكى ئۇ ئاق يەكتەكلىك كىشىنىڭ كۆزلىرى قىپقىزىل،چىرايى پاختىسى ئۆرلەپ قالغان رەختتەك،چاچلىرى دەرۋىشنىڭكىدەك ئۇزۇن ھەم ئاق،تاياقتەك قوللىرىدىكى قاپقارا تىرناقلىرى يېرىم مېتىردىن ئۇزۇن ھەم يۆگىلىشىپ كەتكەن ئىكەن.

-مەن سەندىن سوراۋاتىمەن!

مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى قورقۇپ تۇرۇپ جاۋاپ بېرىپتۇ.

-مەن*** مەھەللىسىدىن كەلدىم.بىرقانچە ياشلار قۇملۇقتا يوقاپ كەتكەن،جامائەتنىڭ ھاۋالىسى ۋە دۇئاسى بىلەن ئىزدەپ كېلىشىم.

ئاق يەكتەكلىك ئادەم بىردەم ئويلانغاندىن كېيىن،مەتسىلىمنىڭ بوۋىسى تۇرغان جاينىڭ قىيپاش ئۇدۇلىنى ئۇزۇن تىرناقلىرى بىلەن چەنلەپ كۆرسىتىپتۇ.

-ئاشۇ يەردىن ئۇدۇل مېڭىۋەر!ھەرگىز ئارقاڭغا قارىما!ئۆيۈڭگە

بارالايسەن!

-لېكىن مەن ماۋۇ ئوزۇق-تۈلۈكنى ئېلىپ ماڭالمايدىغاندەك تۇرىمەن.يۇرتىمىزدا ئاچارچىلىق بولۇۋاتىدۇ،بۇ ئوزۇق-تۈلۈكنى تاشلاپ كەتسەم بولمايتتى.

مەتىسلىمنىڭ بوۋىسى ئاشۇ گەپنى قىلىپ بولغاندا،ھېلىقى ئاق يەكتەكلىك شۇنداق بىر ئالىيپتۇكى،ئۇنىڭ جىنى چىقىپ كېتەيلا دەپ قاپتۇ.

-خەيىر...مەن بۇلارنى مۇرەڭگە ئېلىپ قوياي،ئارقىڭغا قارىماي مېڭىۋەر!

ئاق يەكتەكلىكنىڭ گېپىنى ئاڭلىغان مەتىسلىمنىڭ بوۋىسىنىڭ پۇت-قولىغا ئازراق جان كىرىپ،دەرھال تۈلۈمنى مۇرىسىگە ئالماقچى بوپتۇ.كۆندۈزى ھەرقانچە كۆچەپمۇ كۆتىرەلمەي،سۆرىگەن بۇ تۈلۈم ۋە خوجۇن ئۇنىڭ مۇرىسىگە ئاسانلا چىقىپ قاپتۇ.ئۇ ئارقىسىغا قاراشقا پېتىنالماي،ھېلىقى ئاق يەكتەكلىك كىشى كۆرسەتكەن تەرەپكە قاراپ مېڭىشقا باشلاپتۇ.مېڭىپتۇ،مېڭىپتۇ....لېكىن زادىلا ھارغىنلىق ھېس قىلماپتۇ.خۇددى مۇرىسىگە ئۇچى ئاران ئىلماشقان يوكلەرنىڭ زادىلا ئېغىرلىقى يوقتەك.تاڭ ئېتىشقا يېقىن مەتىسلىمنىڭ بوۋىسىنىڭ كۆز ئالدىدا مەھەللىسى غۇۋۋا پەيدا بولۇپتۇ.ئۇنىڭ كۆڭلى ئارامىغا چۈشۈپ،«ھېلىمۇ ئوزاق ماڭدىم،ئاڭمۇ ئاتاي دېدى،مەھەللىمۇ كۆرۈندى،ئەمدى ئارقامغا قاراپ باقاي» دەپ ئويلاپ ئارقىغا قاراپتۇ.لېكىن قارىغىنىغا مىڭ پۇشايمان ئوقۇپتۇ.چۈنكى ئۇنىڭ ئارقىدا ھېلىقى ئاق يەكتەكلىك كىشى ئىككى تىرنىقىنى تۈلۈم بىلەن خورجۇنغا سانجىپ،ھاۋادا لەيلەپ ھېجىيىپ تۇرىمىش.

-مەن ساڭا نىمە دىگەن؟!

بۇ مۇدھىش ئاۋاز بىلەن تەڭ،مەتىسلىمنىڭ بوۋىسى مۇرىسىدىكى يۈكنى تاشلاپ،بارلىق كۈچى بىلەن قۇيۇندەك يۈگۈرەپ مەھەللە تەرەپكە قېچىپتۇ.شۇ قاچقانچە مەھەللىگە كىلىپلا يىقىلىپ قاپتۇ،نامازدىن يانغان

كىشىلەر ئۇنى بايقاپ،مەھەللىگە ئېلىپ كىتىپتۇ....

2) مەتىسلىمنىڭ بوۋىسىنىڭ قولىغا كونا قەبرە ئىزدەيدىغانلاردىن قالغان بىر نىشانە چۈشۈپ قىلىپ،قىزىقىش ۋە شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىگە بەرداشلىق بىرەلمەي،بىر توپ يارەنلىرى بىلەن ئاشۇ قەبرىنى ئىزدەپ،نۇرغۇن نەرسىلەرنى تېپىپ قايتىپ كەپتۇ.لىكىن ئەتىسىدىن باشلاپ پۇتى باسماس بولۇپ قىلىپ،5يىلغىچە پالەچ بولۇپ،بەك تەستە ئوڭشالغاندىن كىيىن،خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىپ،ھېلىقى نەرسىلەرنى يارەنلىرى بىلەن جايىغا ئاپىرىپ قويۇپتۇ.

3) مەتىسلىمنىڭ بوۋىسى قۇملۇقتا غايىپ بولغانمىش.ئۇزۇن يىللارغىچە قايتىپ كەلمىگەچكە،ئۇرۇق-تۇققانلىرى ئۇنى ۋاپات بولغانغا چىقىرىپ،نەزىرىسىنى بەرگەنمىش.ھازىرغىچە ھىساپلىسا بوۋىسىنىڭ يوقاپ كەتكىنىگە50يىلدىن ئاشقانمىش ....

ئۇنىڭ ھىكايىلىرىنى ئاڭلاپ بولۇپ،تىنىم شۈركىنىپ، سۇر بىسىپ كەتتى.گەرچە تېخى قاراڭغۇ چۈشمىگەن بولسىمۇ، خۇددى ئەتراپىمدا جىن ئۇلاشقاندەك سىزىم بولۇپ،تۆت تەرەپكە توختىماي قاراپ قوياتتىم.نىمە يوق يەپ بۇ جىن ئۇۋىسىدىن تاش ئىلىپ چىققان بولغىيتىم،ئەمدى مەن نىمە كۈنلەرنى كۆرەرمەن،ئىسىت.....بارغانسىرى پۇت-قولۇمدا جان قالمىغىلى تۇردى .مەتىسلىم چىرايىمغا بىر قاراپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

-قورقۇپ كىتىلا دىسەم ئۇنىمايىتتۇ تۆرەم،دىمىسەم بوپتىكەنمەن ئەسلى!

-ياق...مەندە چاتاق يوق،دىگەنلىرى بەك ياخشى بولدى.

مەن چاندۇرماي شۇنداق دەپ قويۇپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ،تاماكىدىن بىرنى يېقىپ غەمگە چۆمدۈم.

قانداق قىلىشىم كېرەك؟!بۇنى ئاپىرىپ قويايمۇ؟!ئاپىرىپ قويغىدەك جۈرئەت مەندە بارمۇ؟!مەتىسلىمگە ئورنىغا ئاپىرىپ قويۇشنى ئۆتۈنسەمچۇ؟ !توغرا! شۇنداق قىلاي.ئۆز ئەقلىمگە ئۆزۈم بارىكاللا

ئوقۇپ ،مەتىسلىمنى شىلاشقا باشلىدىم.

-مەتىسلىمكا!ئەمدى سىلى خىلى تەجرىبىلىك ئەمەسما.شۇڭا خاپىۇمماي مانى چاندۇماي تاشىۋىتىپ كەممەملا!

مەتىسلىم بىشىنى چۈمادو ئىچكەن ئادەمدەك قاتتىق چايقىدى.مەن ئىچىمدە كۈلۈپ كەتتىم.« سىنىڭ دوراڭنى مەن بىلمەمدىمەن ،ھۇ تويماس ئوغرى!» .دەرھال ياتاق ئۆيگە كىرىپ ،يۈرىكىمدىن قان تېمىتىپ تۇرۇپ 5توقماقنى سۇغۇرۇپ ئەچىقىپ ،ئۇنىڭ ئالدىغا تاشلىدىم ۋە مەنىلىك كۈلۈپ قويدۇم.ئەمما ئويلىمىغان يەردىن مەتىسلىم پۇلغا قاراپمۇ قويماي ، ماڭا تىكىلىپ تۇرۇپ موخۇركىنى قاتتىق تارىتتى.

-ماڭا جانىنىڭ لازىمى بايا تىنخى!مەن ھەرگىز ئاپامايتمە!

-ۋوي!مەتىسلىمكووو! ماڭا قايلاپ دەپباقسا ئاشۇ گەپنى !ھەجەپ باشلاپ باغاندا ئۇندا دىمەۋاتتىلە!

-ئىككى ئىش ئوخشمايتۇ!

-مانداقىلىلى!سىلە ئاپىرۋەتسە ،مەن يەنە بىرتوقماق قوشاي.چىم بىلدۇ جىنلار تېخى سىلىدىن خوش بولاپ ،بىنەسەمنى ئەكەپ بەگەن ياخشى ئەدەم دەپ سىلىنى مۇكاپاتلاپ...ياق قوغداپ قالامدۇ تېخى.

-سىلە ئاپاسىلىمۇ ئەشتا قىلىۋىرىتىيا!ئەينا يول!مەن بارمايتمە!

كىينىكى دىئالوگلارنى يازمايلا قوياي ،سۆيۈملۈك خوتەن خەلقىنىڭ ئەڭ تېپىك ئالاھىدىلىكىنى مەتىسلىمدىن تولۇق ئىسپاتلىدىم.ئاغزىمنىڭ بىرقات تېرىسى چۈشۈپ كەتتى ،پۇلنى ئىچىمدە ئۇنى قارغاپ تۇرۇپ ئون توقماققا چىقاردىم.........يەنە ئاقمىدى.

ئاخىرى جىلە بولۇپ ياتاققا كىرىپ ،كارىۋاتقا ئۆزۈمنى تاشلىدىم.ئەمدى قانداق قىلىمەن؟!مىنى يەنە قانداق جىنلار ساقلاپ تۇرغاندۇ؟ئەگەر ئاپىرىپ بەرسەم ئۇلار مىنى مەتىسلىمنى كەچۈرگەندەك كەچۈرۋىتەرمۇ؟!ئەگەر ئۇنداق ئىش بولسا مەتىسلىم نىمىشقا پۇلنى ئىلىپ ئاپىرىۋەتمەيدۇ؟!چوقۇم بىرگەپ بار.مەن زىھنىمنى بىر يەرگە يىغىپ پىلان

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

تۆزدۈم.

1) چاندۇرماي ئاپىرىپ قەبرە ئېغىزىغا تاشلاپ قويىمەن دە، غىپپىدە تىكىۋىتىمەن.لىكىن جايىغا چۈشمەي قالسا جىنلار يەنە مىنى خاپا قىلىدۇ.دىمەك بۇ پىلان ئەتكەس قىلىندى.

2) بىرىپ ئەيىنەدىن بىلەن بىگىمگە تاشنى بىرىمەن.لىكىن بۇنداق قىلسام ئۆلارنىڭ ئالدىدا چۈپرەندە ئوغرى بولۇپ ئىناۋىتىم يەنە ئېغىر دەرىجىدە تۆكۈلىدۇ.ئەتكەس!

3) تەمكىنلىك بىلەن ئۇ يەرگە كىرىپ ،نەق جايىنى تېپىپ قويۇپ قويىمەن.بۇ پىلان خىلى بولىدىكەن،لىكىن مەندە شۇنچىلىك جۈرئەت بارمۇ؟!

4) قۇملۇققا بىرىپ مازارغا كىرىپ بولغىچە جىنلار مىنى جايلاپ كىتىدۇ!يۇقارقى پىلاننىڭ هەممىسى ئەتكەس!

5) ئۆلسەممۇ قۇملۇققا بارمايمەن.تاشنى دەرهال قەشقەرگە قايتىپ،يامان قارىمدىن بىرنى تېپىپ پاناه ئىزدەيمەن!!!

ئۇزاق ئويلىنىپ باقتىم،ئىختىيارسىز ئاران ئەسلىگە كەلگەن ئېغىزىمنى سىيلاپ قويدۇم.شۇنداق قىلاي،5- پىلاننى ئىجرا قىلاي،ئەمدى قەدەم بىسىپلا مۇشۇنداق ئاۋارىچىلىققا يولۇقسام،رەسمىي يامان يەرلەرگە كىرىپ قالسام،بىكار تايىنى يوق پۇلنى دەپ ئاغزىم مايماق،پۇتۇق سايماق بولۇپ قالمىسۇن يەنە.

دەرهال ئورنۇمدىن تۇرۇپ نەرسە-كىرەكلىرىمنى يىغىشتۇردۇم.ئاندىن يىڭى پايپىقىمدىن بىرنى قۇربان قىلىپ،هىلىقى ئۆلمىگۈر تاشنى يۆگەپ،مەن ياتقان ئۆيدىكى ئۇستەلگە قويۇپ قويدۇم.ئاندىن شېئىر يازىدىغان خاتىرەمدىن بىرقانچە ۋاراق يىرتىپ ئەيىنەدىن ۋە بىگىمگە خەت يىزىشقا باشلىدىم.

ئەيىنەدىن تاغا،بىگىم:

مەن كەتمەكچى.سەۋەبىنى مەتسلىم ئاكىدىن سوراڭلار.لىكىن سىلەرگە

تەۋسىيەرىم شۇكى، ئۇنىڭ گېپى راست!بۇ قۇملۇقتىكى قەبرىلەردە راستىنلا جىن بار!سىلەر مېنى ئالدىغان چاغدىلا مەن بىلىپ بولغان(بۇيەرنى مەن قەستەن ئۆزۈمنى ئەقىللىق كۆرسىتىش ئۈچۈن يېزىپ قويدۇم).مېنى جىن بەك خاپا قىلىپ كەتتى.سىلەرمۇ ئۆزۈڭلارغا ئاگاھ بولۇڭلار،بۇ يەردە تەڭگە ئىزدەيمەن دەپ بىرەر پىشكەللىككە يولۇقۇپ قالىسىلەر!

بىلال سەردار بېگىم.سىلىگە كۆپ رەھمەت،بۇدا كېسىلىم قوزغىلىپ قالسا سىلىنى يەنە ئاۋارە قىلىشىم مۇمكىن.

ئەينىدىن تاغا، ئەگەر راستىنلا تەڭگە تېپىۋېلىپ قالسىلا پايدىنىڭ بىرقىسمىنى ئىنىم ئەلىگە،بىرقىسمىنى ماڭا بېرىشنى ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمىسا،بولمىسا ۋىجدانلىرىغا،ۋەتەنگە،خەلققە يۈزكىلەلمەيلا!

مەن سىلەرنى دەپ ئاغزىم مايماق بولۇپ قالدى،پۇتۇمنى يىلان چىقىۋالدى!!!!

خەيىر!ئاللاھقا ئامانەت!ھەراست،مېنىڭ تېلېفون نومۇرۇم.189*******كەچ سائەت ئوندىن كېيىن تېلېفون قىلماڭلار،چۈنكى مەن ئۇخلايمەن!بېگىم !سىلە چوقۇم ماڭا تېلېفون قىلسىلا،كېسىلىم يەنە قوزغىلىپ قالامدىكىن دەپ بەك ئەنسىرەۋاتىمەن!

ئەمدى رەسمىي خوش!

ئەغزەمجاندىن.

خېتىمگە قايتا-قايتا قارىغاندىن كېيىن،ئەغزەمجاندىن دىگەن خەتنى جىجىۋېتىپ،ئەغزەم تۆرىدىن!دەپ يېزىپ قويدۇم.ئاندىن خەتنى ھېلىقى تاشنىڭ تېگىگە باستۇرۇپ قويۇپ،سومكامنى ئېلىپ،مەتىسلىمگە«تاغامنىڭ ئۆيىگە بېرىپ كېلەي» دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتىم...

خوتەن-قەشقەر تاش يولى.ئاپتۇبۇستا مەتتوختىنىڭ شاش ناخشىلىرى ياڭرىماقتا.ئارقىدىن سانىغاندا ئۈچىنچى ئورۇن،سول تەرەپ دەرىزە

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يېنىدا ئولتۇرغان مەن.

توغرا، مەن ۋاز كەچتىم. ئۇيتوپىدىن چىقىپ، تاغامنىڭ ئۆيىدىكىلەر بىلەنمۇ كۆرۈشمەي، ئۇدۇللا قايتتىم، مېنىڭچە بولسا قانچە تېز كەتسەم شۇنچە ياخشى. ھېلىمۇ يۈرىكىمنىڭ بىرىيېرىدە ۋەھىمىنىڭ نوتىلىرى بىخ ئۇرىۋاتىدۇ. ۋەھىمە خۇددى قاراڭغۇ كارىۋات ئاستىغا يوشۇرۇنغان يىلانغا ئوخشايدۇ. مەيلى ئۇ چاقىدىغان ياكى چاقمايدىغان بولسۇن، ئالدىڭىزغا چىقىپلا قالسا قورقۇپ چىرقىراپ كېتىسىز!

دىققىتىمنى ئامالىنىڭ بارىچە چېچىشقا ئۇرۇندۇم. ئاپتوبۇس ئېكرانىدا مەتتوختىنىڭ ناخشىسى تۈگەپ، مەلۇم بىر سەنئەت كېچىلىكى باشلاندى. ساپلا ناتونۇش ھەۋەسكار ناخشىچىلار، قىزلار چىرايلىق ئەمما گىرىمى بەك قويۇق، كىيىملىرى بەك ئوچۇق. ئوغۇللار خېلى كېلىشكەن، لېكىن چاچلىرىنى كورىيەلىك زەيپانىلەردەك قويىۋالغان، تېخى بەزىلىرى تارىمغىنىغا18 كۈن بولغان چاچلىرىنى پۈلەڭلىتىپ، ئادەمنىڭ بەدىنىنى توخۇئەت باستۇرۇۋېتىدۇ.

كەيپىم تېخىمۇ ئۇچتى! مۇشۇمۇ ئۇيغۇر سەنئەت كېچىلىكىمۇ؟! مۇشۇمۇ ئۇيغۇر بالىلىرىمۇ؟! « ئۆلۈپ كەتسەممۇ سۆيىمەن سېنى...... تاڭ ئاتقىچە ئۇخلىماي، ساڭا قوشاق يازدىم...» دىگەنمۇ ناخشىمۇ؟! ئۆلۈپ كەتكىچە ۋەتەننى، خەلقنى، مىللىتىڭنى سۆيۈش! تاڭ ئاتقىچە ئۇخلىماي قوشاق يازغۇچە، ئاتا-ئاناڭنىڭ پۇتىنى تۇتۇپ قويۇش!! خەلق ناخشىلىرىنى بۇزۇپ ئوقۇغۇچە بىرىپ نە سايە بولسا شۇيەردە ئويناش !!!

مۇشۇنداق زىددىيەتلىك پىكىرلەر ئىچىدە يول تېخىمۇ ئۇزۇن بىلىنىپ بەك تەستە قەشقەرگە دەسسىۋالدىم، ئەي، ئەزىزانە قەشقەر، مەن كەلدىم!

5-باپ   قەشقەردىكى كۈنلەر

ئۆيگە كىرسەم ئۆيدە ئاپام بىلەن سىڭلىم بار ئىكەن.ئۇلار بىلەن بىرئاز ئەسرالىشىپ،قورسىقىمنى ئەستەرلىۋېلىپ،ئارام ئالمايلا مەلۇم ئاغىنەمنىڭ قوشنىسىنىڭ تۇققىنىنىڭ تونىشى بولغان قارىمنىڭ ئۆيىگە باردىم.قارىمغا ئەھــۋالنى چــالا-پــۇلا،راس-يالغــاننى ئارىلاشــتۇرۇپ،ئۆزۈمگە زىيانلىق،ئىناۋىتىمنى تۆكىدىغان جەريانلارنى ئېلىۋېتىپ تۇرۇپ سۆزلەپ بەردىم.قارىم گەپلىرىمنى سەۋرىچانلىق بىلەن ئاڭلاپ بولغاندىن كىيىن:

-تەقدىرسىز قىل تەۋرىمەيدا،بەندىچىلىكتە پۈتۈلگەننى كۆمەي ئامالىمىز يوق،كوزا كۈندە سۇنمايدا،كۈنىدە سۇنىدا....

-ئاھاي...قارىم،ماندا بى سورىغان گەپكە جاۋاپ بەسەدەيمە!ئەدەمنى قوقاتماي.

-دىمەكچىلىــك ئــارتۇق غەم يىمەڭــلا.بولــدىغان ئــش بولاۋىرىدا،خاتىرجەم بەندىچىلىك قىلساڭلا بىرئىش بولاپمۇ كەتمەس.

-ماندا تۇما،پۈتۈك.....دىگەنــدەك نەسىلىنى ياساپ بەسەڭلا ئىسىپ يۈسەم سەل بوشەنرەك بولامدىكى دەيمە.

-ئۆزەڭلىگە،ئىگەڭلىگە ئىشەنمەي تۇرۇپ،داپو ئىسىۋالساڭلىمۇ بوشەن بولامايسىلە.بەك قوقاپ كىتىپسىلە،خاتىرجەم بولاڭلا.

-سىلىنىڭچە ماڭا ئۇچرىغان جىنمىدۇيا؟

-خۇدانىڭ ئالىمى بۇ!بەندىلەر ھاياتلام بولىدىكىن ھەقىسىم نەسىلىنى كۆرىدا.لىكىن يەنە سەۋەپنىڭ ئالىمى دەيدىغان گەپمۇ بار ئەمەسما،شامال چىقمىسا دەرەخ لىڭشىمايدا.

-ۋاي جىنىم قارىم!ماندا مەن چۈشەنگۈدەك بىر گەپ قىلسا دەيمە!شۇ سەۋەپنى قاندا قىلىمىز دەپ كەلدىمغۇ قاشلىرىغا سىلىنىڭ!

-ئەمدى ئەغزەمجان، مۈشكۈلنى سالغان ئىگەم سەۋەبىنىمۇ ئۆزى قىلىــدا.كەلمەكنىــڭ كەتمىكــى با،كىلىــدىغاننى توســقىنى بومىدا،كىتىدىغان چاغدا ئۆزى كىتىۋىرىدا.

-ۋوجو...قارىم،بولدىلا،بىڭگەپكىلا جاۋاپ بەسە ماڭا.جىن بامۇ يوقمۇ؟
-با!

قارىمنىڭ ئەڭ ئاخىرىقى جاۋابىدىن باشقا بارلىق سۆزلىرى مەن ئۈچۈن ساپلا قۇرۇق گەپتەك،«قاسساپ قېنى؟» دەپ سورىسا،«نان ياققىلى كەتتى» دىگەندەك بىلىنىپ كەتتى .قارىمنىڭ ئۆيىدىن قانائەتلىنەرلىك جاۋاپ ياكى تۇمارغا ئېرىشەلمەي،سولىشىپ ئۆيگە قايتىپ كەلدىم.

ياتاق ئۆيۈمدە ياتقاچ ئۆز-ئۆزۈمدىن سورىدىم:مەن راستىنلا ئوشۇق ئويلاپ كەتتىممۇ؟!ئۇنداقتا مەتسلىم نىمىشقا شۇنچە پۇلغىمۇ ئاپىرىپ قويمايدۇ ئۇ قوتا تاشنى؟....!ئويلىغانسىرى ئۇيقۇم قاچتى.كومپيوتىرنى ئېچىپ مۇشۇنىڭغا ئالاقىدار گەپلەرنى ئىزدەپ باقتىم.توۋا!توردا ھازىر بۇنداق ئىشلارنى ئىلمىي چۈشەندۈرۈش ئەمەس،ئىخىمۇ كۆپتۈرۈپ چۈشەندۈرىدىكەن.كۆرگەنسىرى قورقۇنۇچ باستى.تۆۋەندە مەن كۆرگەن مەزمۇن:

بەيدۇ:

ئاغزى مايماق بولۇپ قىلىش:شامال دارىش سەۋەپلىك يۈز مۇسكۇل نېرۋىلىرى تارتىشىپ قىلىشتىن كىلىپ چىقىدۇ.ياكى نېرۋا خاراكتىلىكمۇ بولىدۇ.

قوللايمەن 3تۈكۈرىمەن9587

ئىنكاس:

مەن كىپىنەك:نىمىشقا قول ياكى پۇت،كاسا مۇسكۇللىرى تارتىشىپ قالماي،يۈزىنىڭلا تارتىشىپ قالمايدۇ؟!

جىياڭنەن مەنزىرسى:يۇقىرىقى قەۋەتنى قوللايمەن!

يى فەن:نىمىشقا ھايۋانلارنىڭ ئاشۇنداق بولمايدۇ؟

راھىپ سەنشيۇۋ:مەندە ئاتا مىراس دورا بار،ئۈنۈمى بولمىسا پۇلىنى قايتۇرىمەنqq9613:*** .

rossi:مەنمۇ-1قەۋەتنى قوللايمەن!

دولان:مومامنىڭ دىيىشىچە ئۇنى« جىن ئۇردى» دەيدىكەن.

قەقنۇس:مېنىڭ مىدىستىنادا ئوقۇپ كەلگەن نەۋرە ئاكامۇ بۇنىڭغا ئىشەنمەيدىكەن،شۇڭا مەنمۇ ئىشەنمەيمەن!

بەخت نۇرى:دوختۇرخانىمىز ئەڭ ياخشى مۇلازىمەت،ئەڭ ئىسىل ئۈسكۈنە ۋە ئەڭ تۆۋەن باھادا شامال دارىشنى داۋالايدۇ.ساقايمىسا پۇلى ئون ھەسسە قايتۇرىلىدۇ،ئادىرىسى*****

ئاكاڭ بىر رىۋايەت:بىر توپ ئەخمەقلەر!

....

بۇلارنى كۆرۈپ يۈزلۈمنى يەنە بىرقىتىم سىيلاپ بېقىپ،ۋەھىمنى بىسىش ئۈچۈن تورىدىكى قەھرىمانلار بىرلەشمىسىگە كىرىپ كەتتىم،لىكىن كاللامدا بىر ئاڭ:مەن تۇگىشىپتىمەن....

كۈنلىرىم مەنىسىزلىك ئىچىدە ئۆتمەكتە.ئۆيدىكىلەر بىۋاستە دىمىسىمۇ ھەرخىل بىشارەتلەر بىلەن مىنى خىزمەت ئىزدەشكە قىستاپ سىرىتقا چىقىشقا مەجبۇر بولغىنىمنى ھىسابقا ئالمىغاندا،ئاساسەن تالاغا چىقماي،ئۆيدە تور ئويۇنى ئويناپ،كىنو كۆرۈپ،فانتازىيەلىك ھىكايىلەرنى ئوقۇپ،تەكلىماكان،شىنجاڭدىكى قەبرىلەر توغرىسىدا توردىن ماتىريال ئىزدەپ ،پەقەت كۆرگىدەك نەرسە تاپالماي قالسام دوستۇم ساپايىنىڭ بىلوگىنى كۆرۈپ كۈن ئۆتكۈزدۈم.

مانا بۈگۈن مەن قايتىپ كەلگەن 6- كۈنى.ئەيىندىن بىلەن بىگىم تىلىفۇنمۇ قىلىپ قويمىدى.ئەلىگە 28 قىتىم تىلىفۇن قىلدىم.ياكى ئېتىك ياكى مۇلازىمەت رايۇنىدا ئەمەس.ئىچىم تىتىلداپ كەتتى.ئۇلار نىمىشقا ماڭا تىلىفۇن قىلمايدۇ؟!ئۇلار نىمە ئىش قىلىۋاتىدۇ؟!ئۇلار مىنىڭ خىتىمنى كۆرمىدىمۇ؟......چىگىش خىياللىرىمنى يەنە باشلىدىم.

1) ئۇلار خىتىمنى بىرتىيىنغا تەڭ قىلماي،يەنە ئۆز خىزمىتىنى داۋاملاشتۇرىۋاتىدۇ.ھەتتاكى ئوقۇپمۇ سالمىغان بولىشى مۇمكىن،بەلكىم مىنىڭ ئۇلارغا نىسپەتەن ھىچقانداق قىممىتىم يوق.

2) ئۇلار نۇرغۇن تەڭگە ۋە قەدىمىي يادىكارلىقلارنى ئېلىپ،ماڭا پۇل بېرىشنى ئېغىر كۆرۈپ غىپپىدە تىكىۋەتتى!ئۇلارنى ھەرگىز تاپالماسلىقىم مۇمكىن!

3) مېنى مەتسلىم دىگەن ئوغرى ئالداپ قاچۇرۇۋەتكەن،ئۇلارنىڭ تىلى بىر!بايلىق بار قەبرىنىڭ ئىز-دېرىكىنى تېپىپ بولغاندا،مەندەك يا پۇلى يا ئىقتىدارى يوق بىرسى ئۇلار ئۈچۈن بىر يۈك!

4) ئۇلارنىمۇ ماڭا ئوخشاش جىنلار جايلىۋەتتى،بەلكىم مەندىنمۇ ئېغىرراق دەرىجىدە.شۇڭا مېنى ئىزدەش ئۇياقتا تۇرسۇن.ئۆزلىرىنىڭ ئەھۋالى بىلەن باش قاشلىغۇدەك ئارام يوق يۈرگەندۇ!

دەسلەپتە ئۇلارنىڭ مال-دۇنيانى ئېلىپ قېچىپ كەتكەنلىكىدىن كۆڭلۈم پەرىشان بولغان بولسىمۇ،كېيىن يەنىلا ئۇيەردە جىن بارلىقىنى ئويلاپ سەل خاتىرجەم بولدۇم.بولسا ئەينىدىن بىلەن بىگىمنىڭ ئىككىلىسىنىڭ ئېغىزى مايماق بولۇپ قالسا،خا-خا.....!ئىككىسى بىر-بىرىنىڭ مايماق ئېغىزىنى ئوخشايمەن دەپ ھېلىقى مومىدەك نەرسىنى ماكچايناپ،شۆلگەيلىرىنى ئېقىتىپ ئازاپلانسا!ئەينىدىن مايماق ئېغىزىنى كالچايتىپ تۇرۇپ تاز بېشىنى قاشلىسا،بىگىم مايماق ئېغىزىنى كالچايتىپ تۇرۇپ بۇرنىنى كولىسا،مەتسلىم بىرچەتتە چالا ھېجىيىپ ئۇلارنى زاڭلىق ئەتسە......كەيپىم كۆتۈرلۈپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.ئاپام يۈگۈرۈپ كىرىپ پىشانەمنى تۇتۇپ بىقىپ چىقىپ كەتمىگەن بولسا قاچانغىچە كۈلەتتىمكىنتاڭ!

قاغا قاق قىلىدۇ،ئۆز كۆڭلىنى خوش قىلىدۇ دىگەندەك مەن ئۆزۈمنى شۇنداق خىياللار بىلەن ئالداپ يۈرسەممۇ،ئەمەلىيەتتە سائەتتە بىرقېتىم تېلىفۇنغا قاراپ قويىمەن،تۇرۇپ-تۇرۇپ تېلىفۇنۇم بۇزۇلۇپ قالدىمىكىن ياكى توختاپ قالدىمىكىن دەپ ئۆيدىن ئۆزۈمگە تېلىفۇن قىلىپ باقىمەن،مەن زادى نىمىگە تارتىنشۋاتىمەن؟!پۇلغىمۇ؟!ئۇلارغىمۇ؟!ياكى مېنى جىن ئۇرغاندىن كىيىن كاللامدىن سەل چاتاق چىقتىمۇ؟....!ئۆزۈمنى

بەزلەپ بولالماي ئۇخلاپ قاپتىمەن.

بىرچاغدا ناتونۇش ئىككەيلەننىڭ پاراڭلاشقان ئاۋازى قۇلىقىمغا كىرىپ قالدى.ئۇيقۇمدىن چالا يېشىلدىم،لىكىن كۆزۈمنى ئاچماي،ئورنۇمدىنمۇ تۇرماي يېتىۋەردىم.

-ئەنە،ئويغىنىپ كەتتى،ئويغىنىپ كەتتى.

-ياق،قوپ،يېنىغا بارىمىز.

ناھايىتى پەس ئەمما ئېنىق ئېيتىلغان بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ چۆچۈپ كەتتىم،كۆزۈمنى تەستە ئاچالىغان بولسامۇ،لىكىن بەدىنىمنى قىمىرلىتالمىدىم.بېشىمنى ئىككى يانغا بۇرىيالمىغاچقا،كۆزۈمنىڭ قۇيرىقىدا كارىۋاتنىڭ سول تەرىپىدە ئادەم سىياق ئىككى نەرسىنى غىل-پال كۆرگەندەك قىلدىم.ئۇلار مەن تەرەپكە يېقىنلاپ كېلىۋاتاتتى،لىكىن زىنھار ئاياغ تىۋىشى يوق.ئۇلار ئالدىمغا كېلىپ ھاۋاغا كۆتۈرۈلدى.ئۇلارنى ئېنىق كۆرۈپ قاتتىق ۋارقىراپ كەتتىم،ئەمما ئاۋازىم زادىلا تېشىغا چىقمىدى .

يۈزىنى توسىۋالغان ئاپپاق چاچلىرى ئارىسىدىن پەقەت كۆكۈش كۆزلىرىنىلا پەرق ئەتكىلى بولىدىغان،يەردىن بىر مېتىردىن ئارتۇق بوشلۇقتا لەيلەپ تۇرغان ئۇ ئىككى نەرسە ماڭا تىكىلىپ قاراپ تۇراتتى ! ئاۋازىم چىقمىغاچقا،كۆزۈمنى قاتتىق يۇمىۋالدىم،يەنىلا ئۇلارنىڭ ماڭا تىكىلىپ تۇرغانلىقىنى ھېس قىلالايتىم(ئىشەنمىسەڭلار،سىلەر سىناپ بېقىڭلار)،لىكىن15 سېكۇنتتىن كېيىن يەنە كۆزۈمنى ئاچتىم.چۈنكى بىرنەرسىدىن كۆرمەي قورقىقاندىن،كۆرۈپ قورقىقان ياخشىراقكەن!ئۇلارنى كۆرۈپ يەنە يۇمىۋالدىم،يەنە ئاچتىم،يەنە يۇمىۋالدىم....

سىلكىپ تارتقان قول بىلەن تەڭ بەدىنىم لەسسىدە بوشاپ،بەدىنىمنى كونترول قىلالىدىم،چاچراپ تۇرۇپ كەتتىم.

-بالام!نىم بولدۇڭ؟!

«ئۇف!!!» ئاپا مىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىدىم،ئاندىن ئۆزىنى كۆردۈم.

-قارا بىسىپتا، يا بى ياتقان يېرىڭنى پاكىزلاپ ياتمايدىكەنسە!
-قارا....قارا بىسىپتىما!
-قايلا بالام!قوپاپ كارىۋىتىڭنى جايلىۋېتىپ يات، بوممىسا خىلى پاكىز بىقىپتىم، پەقەت تەبىيىتىڭ يوق چوڭ ۋولاپ قالدىڭ...
ئاپامنىڭ مىنى بىرمۇنچە ئەيىپلەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.كارىۋاتتا ئولتۇرۇپ خىلى ئۇزۇن مەڭدەپ قالدىم.مىنى قارا بىسىپتۇدە !لىكىن ئادەمنى كۆزى ئوچۇق تۇرۇپمۇ قارا باسامدۇ؟!مىنى راس قارا باستىمۇ؟!ئورنۇمدىن يەنە تۇرۇپ كارىۋاتقا سەپسالدىم:ياستۇق لۆڭگىسى يەرگە چۈشۈپ كەتكەن،كارىۋات بىشىدا يانفۇن،مىيى،توك قاچىلىغۇچ،كىتاپ،يىرىمى قالغان كىرىمنى،تونۇگۈن سىلىۋەتكەن مايكام....
بەلكىم راست قارا باسقاندۇ.لىكىن ھىلىقى ئىككى جىن....جىن دىگەن سۆز ئېسىمگە كىلىشى بىلەنلا گۈلدۈرلەپ بىرىپ خالانىڭ ئىچىدىكى ئەينەككە قاراش ئۈچۈن يۈگۈردۈم.شۈكرى!ئاغزىم جايىدا ئىكەن.
-ۋۇجۇ!تەرىتىڭ قىستاپ كەتمىگەن بوسا قانچىلىك ياتتىڭ؟!ئوغىتىپ قويمىغان بوسام ئىشتانغا چىقىرىپ قويدىكەنسە ھە 30 غا چىرەي دىگەن ئەكەك بالوم!
ئاپام مىنى تەرىتى قىستاپ خالاغا يۈگۈردى دەپ ئويلاپ قالغان ئىدى.ئۇنىڭ گىپىگە پەرۋا قىلماي يۈزۈمنى يۇيۇۋېتىپ،مىھمانخانا ئۆيگە چىقتىم.ئاپام تەخسىگە پۆرە ئىلىپ قويغان ئىكەن.ئۇنى يىگەچ تىلىۋىزۇرنى ئاچتىم.
-مەيلى سەپەردە،مەيلى ياتاقتا،مەيلى ئۆيدە بولاي مەن ئىزچىل **چىينى ئىچىمەن!
-ھازىر پەقەت-3 نومۇرلۇق قىزلا سىزگە چىراق ساقلاپ قالدى،ئۇنى تاللامسىز ياكى ۋاز كىچەمسىز؟!
-ئەسلى باھاسى1999يۈەن،ھازىر پەقەت499يۈەن،ماناھ ى قالدى،7تىسى

قالدى....تېلېفوننى دەرھال قولىڭىزغا ئېلىڭ!
-كونا پۇلنىڭ باھاسىنى مۆلچەرلىگىلى بولمايدۇ،ھازىر 1977- يىلى بېسىلغان بىريۈەنلىك پۇلنىڭ باھاسى3000يۈەن!كەلگۈسىدە ئون ھەسسە،ئەللىك ھەسسە بولۇپ كېتىدۇ!
-دوختۇرخانىمىز شەنبە-يەكشەنبە،ھېيت-بايراملاردا دەم ئالمايدۇ!سەھەر كەلسىڭىز80 پىرسەنت ئېتىبار!
-ھازىرقى جەمئىيىتىمىزدە ئەرلەرنىڭ بەدىنىنى سوغۇق ئېلىپ كېتىش،ئېلمىي ئوزۇقلانماسلىق تۈپەيلىدىن توقسان پىرسەنت ئەرلەردە بۆرەك سوۋۇپ كېتىش،ئىقتىدارى ئاجىزلاش كېسەللىكى بولۇش ئومومىيۈزلۈك ئەھۋالغا ئايلىنىپ كەتتى.نۇرغۇن ئائىلىلەر مۇشۇ سەۋەبتىن بۇزۇلۇپ كېتىپ باردۇ،سىزنىڭ مەسئۇلىيەتچان،قۇدرەتلىك ئەر بولغىڭىز بارمۇ؟بۇنىڭ چارىسى ئاسان،ئامرىكا ۋە مالايسىيادىكى تەتقىقاتچى ئالىملار كەشىپ قىلغان،قەتئىي ئەكسى تەسىرى يوق بولغان****تابلېتىنى ئىستىمال قىلىڭ.تۆۋەندە بىز***خانىمىدىن يولدىشىنىڭ بۇ تابلېتنى ئىچكەندىن كېيىن بولغان ئۆزگىرىشىنى سوراپ باقايلى!مەرھەمەت....
ئىلاننىڭ ئۈستىگە ئىلان،ئىلاننىڭ ئىچىدە ئىلان،تىگىدىمۇ،تۆپىدىمۇ ئىلان!بىر-بىرىدىن ئۆتە لاۋزا،تېتىقسىزلىقىنى تىخى !ئاخىرى پۇتبول قانىلىدىن قايتىلاپ بەرگەن گىرمانىيە ئا دەرجىلىك بىرلەشمىسىنىڭ مۇسابىقىسىنى كۆرۈشكە مەجبۇر بولدۇم.
-بوسا يۇيۇنىۋېتىپ،كارىۋاتنى تازلىۋېتىپ يات،بۈگەن سەيشەمبە ئەمەسما،يانا قارا بېسىۋامىسۇن جۇما!
ئاپامنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ تېلېۋىزورنى ئۆچۈرۈپ مۇنچىغا كىردىم،كارىۋىتىمنى چالا-پۇلا تازلاپ چىراقنى ئۆچۈرمەي يەنە ياتتىم.توساتتىن كۆزۈم تورۇستىكى پۇتبولدىن چوڭراق دائىرىدە قاپقارا ئىزناغا چۈشۈپ قالدى.دەرھال يۈگۈرۈپ قوپۇپ ئاپامنىڭ يېنىغا كىرىدىم.
-ئاپو!تورۇستىكى ئىز بۇرۇن بامىتىيا؟!

www.uyghurkitap.com

-ئاھاي!كاللاڭنىڭ دەدى بامۇيا بالام!ئەتىگىنى قوپماي ساپان چۆرىگەن كالىدەك ئۇخلايسەن،كىچىسى ئوغرى مۇشۇكتەك كومپيوتىرغا قاپلاپ ئولتۇرىسە،30غا چىگەن ئەدەم سەندەك بولامدا؟!يا خىزمەت.....

ئاۋازىم بەك قاتتىق چىقىپ كەتكەچكە دادام ئويغىنىپ كىتىپ كايىشقا باشلىدى،ھەرنىمە بولسا ئاپام گەپنىڭ قامچىدەك يىرىگە كەلگەندە دادامنى توختىتىپ قويدى.

-بولا،بولا!بەك جىق سۆزلەپ كەتلە،بايام ئەغزەمجاننى قارا بىسىپ قاپتىكىن،تويغۇزمىسا ئەمدى بىچارە بالىنى!

-شۇندا،شۇندا!ئاپىدا كەچكىچە جىنىنىڭ كىتىپىنى ئوقۇپ،مۇشۇكياپىلاقتەك كىچىدە ئۇخلىماي ژۇسە،ھىلمۇ جىن بوغماپتا!

ئاستا كەينىمگە يىنىپ چىقىپ كەتتىم.ئاپام ئارقامدىن چىقىپ مىنىڭ قىشىمغا كىردى.

-بالام،سەنمۇ تولا ساراڭدەك ژۇگىرى ژۇمەي كۆزەڭگە ئوخلىساڭ بومامدا!

-قايلا ئاپا،ئا تورۇستىكى ئىز بۇرۇن بامتى؟!

-ئاھاي!نىمە ئۇخلا دىسە تورۇستىكى ئىز دەي ژۇرەيدا ماۋۇ!

-ۋاي جىنىم ئاپا!ئانىڭغا قايلا دەيمە!ئا ئىز بۇرۇن بامتى يا يوقمتى؟

ئاپام تورۇسقا بىر قاراپ قويۇپ،سەل ئويلانغاندەك قىلدى.

-مەن ھىيتلىق ئۆي كۆتۈرگەندىغۇ ھىچ ئىز بادەك قىممىغان،ئەتە ئۆكاڭدىن بى سوراپ باقە جۇما!سەن بى تامچى بوممىغاندىكىن تامدا ئىز بامۇ-يوقمۇ دىمەي ئۇيقۇڭنى ئۇخلا،ھىلى داداڭنىڭ ئۇيقۇسى قىچىپ كەتسە،ئوبدان چۇشەندۇرۇپ قويمىسۇن يانا!

ئىشىك تەرەپكە قاراپ قويۇپ جىمىپ كەتتىم.دادامنىڭ ئويغىنىپ ماڭا تامدىكى ئىزنى «چۇشەندۇرۇپ» قويۇشىنى زادىلا خالىمايتىم.ئاپام چىراقنى ئۆچۈرۈپ چىقىپ كەتكەندىن كىيىن يەنە ساراسىمگە چۈشتۈم.ياق!مىنى قارا باسمىغان!ئۇ چوقۇم جىن!ئىمىشقا تاشنى قوياپ قويسامۇ ماڭلا چاپلىشۋالىدىغاندۇ دەيمەن!ياكى ئۇرنىغا

ئاپىرىپ قويمىدى دەپ ئەسكەرتىپ قويغىلى كەلگەنمىدۇ؟!ئەيىندىن بىلەن بىگىم ئۇ تاشنى ۋە خېتىمنى تېخى كۆرمىگەنمىدۇ؟!ئىتتىككىرەك بىرەرسى ئالغان بولسا جىنلار شۇنىڭغىلا ئىسلىسا، مەن قۇتۇلۇپ قالامتىم؟!ئەتە سىگلىمدىن تامدىكى ئىز بۇرۇن بارمىتى دەپ سورايمۇ يا؟!ياق!!!ئۇ ئىنىق جىننىڭ قىلمىشى،مەن ئۆزۈم بىرىپ ئاپىرىپ قويمىسام بولمامدۇ نىمە ئۇ جىن ئۆۋىلىغان تاشنى!

قورقۇنۇچ ۋە ئەنسىزلىك ئىچىدە تاڭغا يىقىن ئاران كۆزۈمگە ئۇيقا كەلدى.تاماققىمۇ قوپماي،چۈشتىن كىيىن تۆتلەرگىچە ئۇخلاپتىمەن.ئويغانغاندىن كىيىن،يۈزۈمنىمۇ يۇيماي سوۋۇپ قالغان تاماقنى شاپىلدىتىپ يەپ بولۇپ،ئالدى بىلەن كەلگەن تىلفۇن ۋە ئۇچۇرلارغا قارىدىم (ئۇلاردىن يەنە خەۋەر يوق)،ئاندىن كومپيوتىرنىڭ ئالدىغا كىلىپ ئولتۇردۇم .دۇنيادىكى ئەڭ بىمەنە ھەم غەيرى ئىشلارنى تەتقىق قىلىپ يۈرۈيدىغان دوستۇم ساپايىنىڭ ساقاللىق باش سۈرىتى(كىيۇ-كىيۇدىكى)يورۇق تۇرۇپتۇ.ئۇنىڭدىن مەسلىھەت سورىماقچى بولدۇم.

مەن:دۇنيادا جىن بار دىسە ئىشىنەمسەن؟

ساپايى:ئىشىنىمەن!

مەن:سەن كۆرۈپ باققانمۇ؟

ساپايى:(مەنىستىمەسلىك چىراي ئىپادىسى)كۆرگەنمۇ دىدىڭمۇ؟!قانچە قېتىم كۆرگەنلىكىمنىڭ سانىنىمۇ بىلمەيمەن!

مەن:ئىشەنگىنى قىلەۋا!

ساپايى:ماقۇل،ئىشىمنى قىلاي!ماڭا ئەمدى گەپ قىلغۇچى بولما!

مەن:توختا!توختا!سەندىن سورايدىغان يەنە بىر ئىش بار؟

ساپايى.....:

مەن:ئۇنداق قىلماي گەپ قىل دەيمەن!

ساپايى:(توردىن چۈشۈپ كەتكەن ھالەت)

مەن:خا-خا!ئاكاڭ قارىغاينى ئالدايمەن دىمە!سەن يوشۇرۇن ھالەتتە!
ساپايى....:
مەن:راس گەپ قىلسام،مەن جىنغا يولۇقتۇم.ھازىر ئۇلاردىن قۇتۇلالماي قىينىلىۋاتىمەن.
ساپايى:ھە!!!راستمۇ؟جىن قانداق بولىدىكەن؟!سىنى قانداق قىلدى؟!
مەن:(مەنىستىمەسلىك ئىپادىسىدىن ئۇنى قوشۇلغان قوسۇش ئىپادىسىدىن ئۇنى)
ئۇنىڭدىن مەسلىھەت سوراشنىڭ بىھۇدە ۋاقىت ئىسراپ قىلىش ئىكەنلىكىنى ھىس قىلىپ كىيۇكىيۇنى ئۈچۈرىۋەتتىم.سان-ساناقسىز جىننى كۆرگەنمىش تېخى!تۇفى!
ئويۇن ئويناشمۇ خوش ياقماي كارىۋاتقا چىقىپ ياتتىم.خىيال سۈرگەنسىرى قورقۇنۇچ بىسىپ،يانفۇنغا تىڭشىغۇچ سىلىپ ناخشا ئاڭلاپ ئۇخلاپ قالدىم.بىرچاغدا قاتتىق توڭلاپ ئويغىنىپ كەتتىم.كۆزۈمنى ئاچسام ئەتراپ قاپقاراڭغۇ،بەدىنىم تولىمۇ قاتتىق ھەم سوغۇق جايدا جاغىلداپ تىترەۋىتىپتۇ.ئورنۇمدىن تەستە تۇرۇشۇم بىلەن تەڭ ئەتراپ يورۇپ كەتتى.كۆزۈم يورۇقلۇققا كۆنگەندىن كىيىن ئاندىن بىلدىمكى،مەن بىزنىڭ ئۆينىڭ سىرتىدىكى كارىدوردا ئىكەنمەن!
ئاۋازلىق چىراق،مەن چىقارغاش شەپىدىن كىيىن يورۇپ كىتىپتۇ،ئۆينىڭ ئىشىكى يوغان ئىچىلىپ قاپتۇ.ئەنسىزلىك ھەم خىجىللىقتا،دادام-ئاپاملارنىڭ ئويغۇنۇپ كىتىشىدىن ئەنسىرەپ،پۇتۇمنىڭ ئۇچىدا غىپپىدە ئۆيگە كىرىۋالدىم.كارىۋاتقا چىقىپ يوتقاننى يىپپىمۇ يەنە توڭلاپ كەتتىم.بىر ھازادىن كىيىن سەل ئىسسىغاندەك بولۇپ،سائەتكە قاراپ باقتىم.شىنجاڭ ۋاقتى سائەت ئۈچ!مەن قانداق بولۇپ يالىڭاچ ھالەتتە كارىدورغا چىقىپ قالدىم؟!قانداق بولۇپ سوغۇق پەشتاقتا ئۇخلاپ قالدىم؟!كۇنىدۇزى بولغان بولسا نى ئات،نى نۇمۇس!مەن«چۈش سەيلىسى» كىسىلىگە گىرىپتار بولۇپ قالدىممۇ؟....!

ئەتىسى ئورنۇمدىن قوپالماي،قىزىتىپ،زۇكامداپ،دوختۇرخانىغا بېرىشقا مەجبۇر بولدۇم.ئامبۇلاتورىيىدە ئاسما ئاستۇرغاچ بۇنداق كېتىۋەرسەم بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ،جىددىي تاقابىل تۇرۇش تەدبىرى ئويلىنىشقا باشلىدىم.

1) مەتىسلىمنىڭ دېگىنى راست.مەن تاشنى ئوغۇرلۇقچە ئاچىققان ئىكەنمەن،چوقۇم ئورنىغا قويۇپ قويىمىسام،جىنلار مىنى بوش قويمايدۇ!لېكىن مەن ئۆيەرگە قانداق بېرىشقا جۈرئەت قىلالايمەن!

2) مىنىڭ بۇ ئەھۋالىم شۇنى ئىسپاتلىدىكى،ھېلىقى تاشنى ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى ئالماپتۇ ھەم خېتىمنىمۇ كۆرمەپتۇ!ياكى جىنلار كىم ئېلىۋالغان بولسا شۇنىڭغىلا چاپلىشىدۇ،ئەگەر ئۇلار تاشنى يوقىتىپ قويغان بولسا تۈگەشكىنىم شۇ!

3) مەن ئەمدى يالغۇز ياتماسلىقىم كېرەك!تولۇق ساقىيىپ بولغۇچە چوقۇم ئاتا-ئانام بىلەن بىللە ياتىمەن!ياكى ئۆزۈمنى كارىۋاتقا باغلاپ قويىمەن!

4) ھېلىقى قارىمىدىنمۇ يامانراق قارىمىدىن بىرسىنىڭ قېشىغا بېرىپ،پاناھلىق تىلەيمەن!

ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن يەنىلا خوتەنگە بېرىشقا جۈرئەت قىلالمىدىم.كەچ بولغاندا ئاپامنى ئاستا چاقىرىپ چىقتىم.

-ئاپو!بۈگەن سەن بىلەن بىللە ئۇخلايما؟

-ئوھوش!ماڭە نېرى غوجام!تويپاقتەك ۋوغاندا قوغامنى ئەگمەي!

-راس گەپ قىلايما؟

-ھە.

-مەن كىچىك ۋاقتىمنى بەك سېغىندىم قايلا.سىنىڭ ھېدىڭنى ۋە پەپىلىشىڭنى بەك،بەك سېغىندىم!

-ۋىيى ما بالىنى!

ئاپام پېشانەمنى تۇتۇپ باقتى.

-قىزىتماڭ يانا سەل باكىن جىما بالام،يانا شىككۈن ئاسما سالدۇرىۋەت!
-ۋوجون!ئىمدا قىلىسە دەيمە!مەن....مىنى تولا قارا بىسىپ قوقاپ...
-ئىم دىدىڭ ئوغاۋالو هازىر؟!قوقتىم دىدىڭما؟
ئارقىمىزدىن دادامنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.خىجىللىقتىن يەرگە كىرىپ كىتىشكە ئامال تاپالمىدىم.
-قوققان بوساڭ مەن بىللە ياتايما؟
-يا بولدى.
-ۋىيى!مەن داداڭ جىما سىنىڭ!قوقساڭ مەن با!بىللە يىتىپ مۇڭدىشىمىز تىخى!
-يا بولدى.ئاپامغا چاقچاق قىپ قويدۇم.
سۆزۈمنى تۈگىتىپلا يالغاندىن تىلىفۇن قىلغان بولۇپ،ياتاق ئۆيۈمگە كىرىۋالدىم.دادام بىلەن ياتقاندىن جىن بىلەن بىللە ياتقىنىم تۈزۈك!چۈنكى دادام بىلەن بىللە ياتسام قورۇنۇپ،پۈتۈمنىمۇ خاتىرجەم سۇنۇپ ياتالمايمەن،ئۇنىڭ ئۈستىگە دادامنىڭ تەلىم-تەربىيە ۋە ئادەمنىڭ پىسخىكىسىنىڭ ئەڭ نازۇك يىرىگە هوجۇم قىلىشنى ئاساسلىق مەزمۇن قىلغان«پاراڭ» لىرىنى زىنهار ئاڭلىغۇم يوق !
ئۇزۇن يىللار ئىلگىرى ئەتىگەندە چىنىقىش ئۈچۈن ئالغان،ئەمما زادىلا مەيدانغا چىقىپ باقمىغان سەكرەش تانىسى بىلەن ئۆزۈمنى كارىۋاتقا باغلاش ئۈچۈن نۇرغۇن تىرىشچانلىق كۆرسەتتىم.ئىككى سائەتكە يىقىن سىناق ئىلىپ بىرىپ،كىنولاردىكى ئۆزىنى باغلاپ قويۇشنىڭ تۈپتىن يالغان ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۈرۈپ،سالپىيىپ ئولتۇرۇپ قالدىم.ئەگەر ئاپامغا« مىنى كارىۋاتقا باغلاپ قوي» دىسەم هەرگىز ئۇنىمايدۇ،ئۇنىغان تەقدىردىمۇ دادام بىلىپ قالسا مىنى ئاپام بىلەن قوشۇپ،ئاپتونۇم رايۇنلۇق-4دوختۇرخانىغا ياكى يەكەن ناهىيىلىك بىھەشۋاغ دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىپ قويىدۇ.ئامالسىز بۇ كىچىنىمۇ ئاساسەن ئۇيقۇسىزلىق ۋە ئىزتىراپ ئىچىدە ئۆتكۈزدۈم....

6-باپ ئايفون ۋە قارا كۆينەك

كۈندە دەككە-دۈككىدە، قورقۇنۇچتا يۈرۈپ، ئاغرىقچان بولۇپ قالدىم.كۈنلىرىم ئاساسەن ئۆي بىلەن دوختۇرخانىنىڭ ئارىسىدا ئۆتۈپ كىتىپ باراتتى.بۈگۈنمۇ دوختۇرخانىغا ئاسما ئاستۇرغىلى باردىم.ئاسما تۈگىگەندىن كيىن پەشتاقتىن خيال بىلەن چۈشۈۋىتىپ، تۇيۇقسىز بىرسىگە قاتتىق سوقۇلۇپ كەتتىم. «تاراس» قىلغان ئاۋازدىن چۆچۈپ، بىشىمنى كۆتۈرۈپ قارىسام، ئالدىمدا يارىشىملىك بۇرۇت قويۇۋالغان، مەن بىلەن تەڭ دىمەتلىك كۆرۈنىدىغان بىر ئاداش بىر ماڭا، بىر يەردىكى بەش-ئالتە پارچە بولۇپ كەتكەن ئايفونغا قاراپ تۇراتتى.

كۆزلىرىمگە ئىشەنمەيلا قالدىم:پەشتاقتا ئايفون پارچىلىرى چىچىلىپ ياتاتتى.ئايفونىنىڭ بۇقەدەر نازۇك ئىكەنلىكىنى زادىلا ئويلاپ باقماپتىمەن.سەل خىجىل بولۇپ يىگىتكە قارىدىم.كۆڭلۈمدە بۇ ئاداش بىلەن بىرەر قەپەس دىيىشىپ قالىدىغان بولدۇم دەپ ئويلىغان ئىدىم.

-ئادىش، قايدا قىلىمىز ئەمدى؟!

ئۇ يىگىت سىپايىلىق بىلەن ئىغىز ئاچتى.

-مەن قايىلىماي مىڭىپتىمە، خاپۇماڭلا.

-مەنغۇ خاپۇمايمەن، لىكىن ئىي يەگە چۈپ كەتكەن ئايپۇننى بەش توقماقتا ئايتىكەنمە قايلاڭلا!

-شۇنداما؟!مەن تەخى باكاغا ئاغان ئوخشايدۇ دەپتىمە، قايدا قىپ بەسەم بولىدا سىلىگە؟!

ئۇنىڭ تەنە گەپلىرىدىن سەل ئوغام قايناپ قالغان ئىدى.لىكىن يىگىت تەلەپپۇزىنى ۋە چىرايىنى ئۆزگەرتمەي تۇرۇپ يەنە ئىغىز ئاچتى.

-بىلىمە.سىلىمۇ قەستەن قىممىدىڭلا.بوسىغۇ يولامغا مىڭىۋەسەم بولىتى،مەنمۇ شۇ تەستە ئاغان دەڭلا ما تىلپۇننى،قاغان زىيان ئۆزەمگە بوسۇن،سىلە بىژ توقماقنى تاشلىۋىتەمسىلە؟!

www.uyghurkitap.com

بىردەم ئويلىنىپ قالدىم.دىمىسىمۇ ئايفون ئەرزان نەرسە ئەمەس،ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ چېقىلىپ كىتىشىگە مىنىڭمۇ بەلگىلىك مەسئۇلىيتىم بار ئىدى.ئۇنىڭ مىڭ يۈەن تەلەپ قىلىشى ھەرقايسى جەھەتتىن ئىددىيەمدىن ئۆتتى .يىنىمدىن مىڭ يۈەننى ئىلىپ ئۇنىڭغا بەردىم ۋە ئەپۇ سوراپ پەشتاقتىن چۈشۈپ كەتتىم،ئۇ ئۈستىگە چىقىپ كەتتى....

«كىچىسى جىنلار خاپا قىلسا،كۈندۈزى مۇشۇنداق نەس بىسىپ يۈرسە،ھىلىقى ئۆلگۈر تاش ئاخىرى بىشىمغا چىقامدۇ نىمە؟» دىگەنلەرنى ئويلاپ ماشىنا توختىتىش ئورنىدىن مىنىڭ توكسىكىلىتىمنىڭ ئالدىغا باردىم.پۈتۈمغا بىرنەرسە پۈتلاشقاندەك بولدى،يەرگە قارىسام،توكسىكىلىتىمنىڭ يىنىدا بىر تومپىيىپ تۇرغان قارا رەڭلىك پورتمال تۇراتتى.«قارىغۇنى كۆزىدىن ئايىسىمۇ،ھاسىدىن ئايماپتۇ» دىگەن شۇ دەئالدى-كەينىمگە قارىۋىتىپ،ئايىقىمنىڭ شوينىسىنى ئەتكەن بولۇپ پورتمالنى يانچۇقۇمغا تەستە سالدىم.بىر تۇرۇپ يانچۇقتىن زىيان چىقىپ بولغۇچە،غايىپتىن كەلگەندىكىن ئىچىدىكىنى ئىلىپ ماڭاي دەپ ئويلىغان بولساممۇ،يەنە بىر تەرەپتىن بۇ يەرنىڭ دوختۇرخانا ئىكەنلىكىنى،بۇ پورتمالنىڭ بىمار ياكى بىمار ھامىيسىنىڭ ئىكەنلىكىنى ئويلاپ شەيتىنىمغا ھاي بەردىم.

ئورنۇمدىن تۇرۇپ ماشىنا توختىتىش مەيدانىنىڭ چىتىدىرەك بىر يەردە توختاپ تاماكا تۇتاشتۇرۇپ،پورتمالنىڭ ئىگىسىنىڭ كىلىشىنى كۈتتۈم.ئەگەر ھازىر «بۇ پورتمال كىمنىڭ؟!» دەپ ۋارقىرايدىغان بولسام،ھازىر ماشىنا توختىتىش ئورنىغا كىرىپ-چىقىۋاتقان كىشىلەر،ئاۋازىمنى ئاڭلىغان يولوچىلار،ھەتتاكى ماڭالايدىغان بىمارلارمۇ «مىنىڭ،مىنىڭ!» دىيىشىپ يۈگۈرەپ كىلىشى مۇمكىن ئىدى.شۇڭا مەن سۈكۈت ئىچىدە ساقلىماقچى بولدۇم.چۈنكى پورتمالنى يۈتتۈرۈۋەتكەن كىشى چوقۇم ئۆزى بارغان-كەلگەن ھەممە يەرنى تىمىسقلاپ

ئىزدەيدۇ.مۇشۇ يەرگە كىلىپ ئۇياق-بۇياق قارىغان،چىرايىدىن ئازاپ يىغىپ تۇرغان بولسا،ئۇ دەل مۇشۇ پورتمالنىڭ ئىگىسى دىيىشكە بولاتتى.

نەق مەيدانغا دۆمبەمنى قىلىپ،پورتمالنى ئاچتىم.چۈنكى پورتمالنىڭ ئىچىدە نىمە بارلىقىنى بىلمىسەم،ئىگىسىنى دەلىللەش قىيىن بولاتتى.پورتمالنىڭ ئىچىدە نەق پۇلدىن بەش-ئالتەيۈز يۈەن،ئوخشىمىغان بانكا كارتىسىدىن قەۋەت-قەۋەت قىلىپ،ئاز دىگەندىمۇ ئونى سىلىنغان.ئۇنىڭدىن باشقا بىلگىلى بولمايدىغان بىر تالاي هۆججەت-تالون بار ئىدى.پورتمالنى ئوتتۇرىدىن ئايرىپ تۇرىدىغان خىرام بۆلگۈچنىڭ بىر تەرىپىدە چىرايىق بىر قىزنىڭ سۈرىتى،يەنە بىر تەرىپىدە خۇشخەتچىلەپ يىزىلغان بىر كۇپلىت شىئىر تۇراتتى.ئۇنى ئوقۇپ شائىرنىڭ ئىستىداتىغا قايىل بولماي تۇرالمىدىم هەم قاقاهلاپ كۈلۈپ كەتتىم.ئۇ شىئىر مۇنداق يىزىلغان ئىدى:

ئۇشبۇ هەميان كىمنىڭكى،
سورىماڭلار مىنىڭكى.
تىپىۋالسىلىرى خاپۇماي،
13*********گە تىلفۇن قىلسا جىما!

كۈلكە ئىچىدە ئۇ نۇمۇرغا تىلفۇن قىلدىم.تىلفۇن ناهايىتى تىزلا ئۇلاندى.

-سالامىلەيكوم!

-ۋائەلەيكۇم!

-چىما؟

-مەن.بىز نەسلىرى يوقتەك تۇرامدۇيا؟

-خاتا ئۇرۇپ قاپلا!

قارشى تەرەپ تىلفۇننى قويىۋەتتى.هەيران قالدىم.ئەمما بىر مىنۇت ئۆتمەيلا ئۇ ماڭا قايتۇرۇپ تىلفۇن قىلدى.

-بايام خاپۇمىسا جىما،ئۇقماي قاپتىمەن،پورتمالىم يوق تۇرىدا.

-ھە ،ھېچقىسى يوق.پورتماللىرى مەندە.
-رەخمەت،ئۆزلىرىنى نەدىن ئىزدەيمە؟
-مەن دوختۇرخانىدا،سىلە نەدە؟
-ۋېيى،مەنمۇ دوختۇرخانىدا ئەمەسما،ما ئىشنىڭ قاملىشىپ قاغىنىنى قايلىسا.سىلى قاسى ياتاقتا،مەن دىكىكىدە چىقاي،ھەراس،كۆگەللىرى نىمە تاتىدا؟دەۋەسە جىما،ئاغاچ چىقىمە!
-يا،ئارتۇق كايىمىسا،مەن ماشىنا توختىتىش مەيدانىدا،ئاشەگىلام چۈشسە!

ھايال ئۆتمەي ماشىنا توختىتىش مەيدانىغا بىرەيلەن ھاسىراپ-ھۆمىدەپ،قولىدا بىر يېشىك «قىزىل كالا» ئىچىملىكى كۆتۈرگەن ھالەتتە پەيدا بولدى.قىززىق ئىشنى كۆرۈڭ،ئۇ دەل بىر باياتىن مەن بىلەن سوقۇشۇپ كىتىپ،ئايفۇنى چىقىلىپ كەتكەن يىگىت شۇ ئىدى.ئۇمۇ مىنى كۆرۈپ خۇددى نومۇسلۇق بىر ئىش قىلغاندەك قىزىرىپ كەتتى.
-قايلاپ بېقىڭلا،ئىچىدىكى نەسلە ساقمىكىن.
-يا.يا...سىلىگە ئىشىنىمىز.
-ماڭىغۇ ئىشىنىسلە،لىكىن مەنمۇ يەدىن تاپتىم ئەمەسما.ئۇنىڭ ئالدىدا بىرەسى يوقلاپ قويغان بوسا دەيمىنا.

يىگىت بىشىنى يىنىك لىڭشىتىپ،قولىدىكى ئىچىملىكنى يەرگە قويۇپ،پورتماللىنى ئېچىپ تەكشۈردى.ھەممە نەرسە تولۇق بولسا كىرەك،ئۇنىڭ چىرايى ئېچىلىپ كەتتى.
-رەخمەت ئاداش،سىلىدەك ياخشى ئەدەم ئاز قالدى جىما ھازىر.ئىسمىم نەسىردىن،تونۇشۇپ قالىلى.
-ئىسمىم ئەغزەمجان!

بىز قول ئىلىشىپ كۆرۈشكەندىن كىيىن،ئۇ ھىلىقى بىر يىشىك ئىچىملىكنى زورلاپ قولۇمغا تۇتقۇزۇپ قويغاندىن باشقا،ئۇنىمىغانغا

قويماي،مىنى تاماققا تەكلىپ قىلىپ تۇرىۋالدى،ئامالسىز ئۇنىڭ بىلەن ئاشخانىغا كىردىم.بىز بەك تونۇشمىغاچقا تۇزۇك پاراڭ تىمىسىمۇ چىقماي،تاماق تېزلا يېيىلىپ بولدى.يىگىت يانچۇقىدىن مىنىڭ يۈەننى ئىلىپ ئالدىمغا قويدى.

-ۋوجوا!ما ئىشىڭلا بومىسدى جىما ئادىش!ئىمدا قىلىسلە؟ئىچىملىك ئاغاندىكىن بولدى دەيمە.

-مانى ئامىساڭلا زادى بومايدا ئەغزەمجان!

-يا،ماندا دىسەڭلا بۇندىن كىيىن قەتتى ئىزدەشمىسەك بولىدا!

-ئاپلا دەيمە.ئاۋال ئىلىڭلا،ئەندىن مەن سەۋەپىنى دەپ بىرىمەن.

نەسىردىن ئۆپكىدەك ئىسىلىپ كەتكەچكە،مەن پۇلنى ئالدىم.ئۇ يانچۇقىنى ئاختۇرۇپ بىر ئايفۇننى چىقاردى ۋە بىرلا قايرىپ،بىرقانچە پارچە قىلىۋەتتى،ئاندىن يەنە قۇراشتۇرۇپ،ئەسلى ھالىتىگە قايتۇردى.ئىشىنىڭ تىگىگە يەتتىم.دىمەك نەسىردىن ئەسلى بىر قويىمچى ئىدى.ئۇ مۇشۇ ئۇسۇل بىلەن مەندەك ئەغزەمجاندىن قانچىنىمۇ ئالداپ بولغاندۇ ھە!بىردىنلا ئۇنىڭدىن يىرگىنىپ كەتتىم.

-دىسەم-دىمىسەم ھازىر مەندىن سەسكىنىپ كەتتىڭلا ھەقىچان.بۇرۇنقىسى كەتتى مەيلى،ھازىردىن باشلاپ بۇندا ئىشتىن قول ئۈزىمەن،ماقا ئەمىسە!

نەسىردىن گېپىنى تۈگىتىپلا،ئورنىدىن قوپۇپ،ھىساپ قىلىپ چىقىپ كەتتى.لىكىن ھىلىقى ئايفۇننى قويۇپ قويغان ئىدى.مەن ئۇنى يانچۇقۇمغا سىلىپ ھەيرانلىق ئىلكىدە سىرتقا چىقىپ كەتتىم....

ئەتىسى ئۆيدە يالغان ئايفۇننى بۇزۇپ،قۇراشتۇرۇپ ئولتۇرسام،نەۋرە ئىنىم ئىرپانجان كىرىپ كەلدى.بىردەم قولۇمغا قاراپ ئولتۇرغاندىن كىيىن،ھاياجاندىن كۆزلىرى نۇرلۇنۇپ كەتتى ۋە قولۇمدىكى يالغان ئايفۇنغا يىپىشتى.

-ماڭا بىرە جىما!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئامبىرى

-بىرەممەيدىكىن دەپ قويسا جىما!
-نىمىشقا؟
-پۇلغا ئاغان.
-ۋوجوا!ئەمدى سەن بولاپ مەن بولاپ،ئاكا-ئۇكا بولاپ ئاشتا دىيىشىپ كىتەمدۇق؟
-مىنى گومپىغا چۈشۈرىمەن دىمە جىما،سىنى ئۇمدان بىلىمە!
-قانچە پۇلغا ئالدىڭ ھە،دىگىنە!
-مىڭ كوي!
-ماگەۋا!مۇشۇ يالغان تىلفۇننى مىڭ كويغا ئالدىڭما؟
-ھە،قاندا؟قىممەت كۆسەڭ ئىشىگىنى قىل!
-100-كوي!
-مۇمكىن ئەمەس!
-150!
-ئىشىگىنى قىل!
-200!
-يوقال!
-300!ئەمدى ساتمىساڭ مەيلى،مىنىڭ مائىشىم يوق بىلىسە!
-ئاله بوپتۇ!

شۇنداق قىلىپ،بۇ يالغان ئايفۇننى ئىرپانجانغا300 يۇئەنگە ساتتىم.ئۇ مەندىن ئالتە ياش پەرق قىلىدىغان بولۇپ،كىچىكىدىن ھەييار ھەم ساختىپەز ئىدى.مىنى ھازىرغىچە قانچىلىك ئالداپ قاقتا-سوقتا قىلغانلىقىنى ساناپ بىرەلمەيمەن.بۇنداق ئوبدان پۇرسەتنى قولدىن بىرىۋەتسەم بولمايدۇدە ئەلۋەتتە!ئۇ يالغان ئايفۇننى قولىغا ئىلىپ بۇزۇپ،قۇراشتۇرغاچ مەندىن قايسى يەردىن سىتىۋالغانلىقىمنى سورىدى.مەن ۋەقەلىكنى ئۆزگەرتىپ،بىرسىنىڭ يەنە بىرسىنى شۇنداق قىلىپ ئالداۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالغانلىقىمنى،ئاندىن ئۇنىڭغا كەينىگە

چۈشۈپ،ئۇنى قورقۇتۇپ يۈرۈپ،300يۈەنگە سىتىۋالغانلىقىمنى ئېيتىپ بەردىم.

-ئۇنى قايدا قوقاتتىڭ؟

-«سىنىڭ بۇ ساختىپەزلىكىڭنى ساقچىغا مەلۇم قىلسام سىنى بىژدەمدە جايلايدا» دىدىم!

-ئۇ نىمە دىدى؟

-«جىنىم ئاكا،قولام سەل قىسقا بولاپ قىلىپ شۇندا بولاپ قالدى،خاپۇما،بۇدا ئۇندا ئىش قىممايمەن» دىدى.

-هە....

ئىرپانجان يىنىك ئىسقارتىپ،سىرتقا چىقىپ كەتتى....

يىرىم كىچىدە تور ئويىۇنى ئويناپ ئولتۇرسام تىلىفۇن كەلدى.ئىلىشمغىلا بىرەيلەن« **دەرۋازىسى ساقچىخانىسىغا بىر كىلىپ كەتسە!» دەپلا تىلىفۇننى قويىۋەتتى،ئەنسىرەپ كىيىملىرىمنى چالا-پۇلا تۈزەشتۈرۈپ سىرتقا يۈگۈردۈم....

ساقچىخانا.ئوڭ كۆزىنىڭ ئەتراپى خىلى ئوبدانلا كۆكىرىپ قالغان ئىرپانجان بىرچەتتىكى ئورۇندۇقتا سالپىيىپ ئولتۇرۇپ كىتىپتۇ.ئوتتۇرا ياش بىر ساقچى ماڭا سالام بىرىۋىتىپ ئەھۋالنى چۈشەندۈردى.

-بۇ ماندا ئىش قايىلىسا.ئۇكىلىرى يالغان تىلپۇن كۆتىرەپ خەقنى ئالدىماقچى بوپتىكىن،خەق ئۇنى تۇتۇپ ساقچىغا مەلۇم قىلدى.بۇ بالا تەخى كىچىككىن.شۇڭا جەمىيەت ئامانلىقىنى قالايمىقان قىلىش،ئىقتىسادى ئالدامچىلىقى قىلىش جىنايىتى بىلەن بىژتەرەپ قىممايلى.تەربىينى چىڭراق قىلىڭلا.لىكىن مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمە بويىچە300 يۈەن كاپالەت تۆلەيسىلە!

مەن دەرهال ئۆزرا ئىيتىپ،يىنىمدىن ئىرپانجان ئۆزى بەرگەن 300پۇلنى ساقچىغا تاپشۇرۇپ،بىرقانچە ۋاراق رەسمىيەتكە قول قويىۋەتكەندىن كىيىن،ئىرپانجاننى ئىلىپ تالاغا چىقىپ كەتتىم.سىرىتقا

چىقىپلا قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.

-كۆلە ،تازا كۆلە!ئۆلگەن بوسام تەخىمۇ خوش ۋولتىڭ ھە سە!

ئۇ مىنىڭ كۈلگىنىمگە ئاچچىقلاپ كەتتى.يولدا ماگغاچ ئۇنىڭدىن بولغان ئىشنىڭ جەريانىنى ئاڭلاپ تېخىمۇ كۈلۈپ كېتىپتىمەن:ئىرپانجان پىيادىلەر كوچىسىدا بىر بۇرادەرنى خالتىغا سولايمەن دەپ ئۇنىڭغا سوقۇلۇپ،ئايفۇنىنى يەرگە تاشلاپتۇ.ئۇ بۇرادەر يەرگە بىر قاراپلا تەرى تۇرۇلۇپ،ئىرپاننىڭ قاپىقىغا بىرنى سىلىپ«ھىي!لاتا!تۆلەۋىرەمدىمە سىنىڭ قوتا ئايپۇنىڭنى!مۇشىنىڭ بىلەن تۆتىنجى قىتىم بولدى جىما!ھەممىڭ شىرىك ئوخشىمامسە ،ماگە ساقچىغا لاتا گوي!» دەپ ئۇنى سۆرەشتۇرۇپ،ساقچىغا ئىلىپ كەپتۇ،ساقچى ئەھۋالنى ئۇققاندىن كىيىن،تىلفۇنىنى مۇسادىرە قىلىپ،ئۇنى قورقۇتۇپ،چوڭلارنى چاقىرىشنى بۇيرۇپتۇ.ئىرپانجان ئۆيدىكىلەرگە دىيىشتىن قورقۇپ،ماڭا تىلىفون قىلىپتۇ....

-تووا،تووا!خوپ بوپتا!چىم سىنى خەقنى ئالدىسۇن دەپتىكىن!ماگا پۇلۇمنى تۆلەپ بە!

-قاسى پۇلۇڭنى تۆلەپ بىرىمە؟

-بايام سىنى كىپىلىككە ئەچىقىمەن دەپ300 كوي تۆلىدىمغۇ؟

-ماگەۋە....سەن بۇندا قوتا بىژىنىمنى ئەكەمىگەن بوساڭ،مەنمۇ بۇندا كۈنگە قامايتىم،سەن تەخى مىنىڭ داۋالىنىش پۇلۇمنى تۆلىشىڭ كىرەك!

-قاسى داۋالىنىش پۇلۇڭنى؟

-كۆزەمدىكى كۆكنى كۆدۈڭمۇيا؟بۇنىڭغا سەن ۋاستىلىق سەۋەپچى جىما!

شۇنداق قىزىقارلىق پاراڭ بىلەن ئۆيگە يىتىپ كەلدۇق.ئىرپانجاننىڭ كۆزى كۆك بولغاچقا،ئۆيىگە بارالماي مەن بىلەن قونۇپ قالدى.بىر كىچە خاتىرجەم ئۇخلاپتىمەن....

يىنىمدا ئىرپانجان بولغاچىكىنتاڭ،بىرقانچە كۈن نورمال ئۆتۈپ

كەتتى.لىكىن ئۇنىڭ كۆزىدىكى كۆكلەر يۇتكەندىن كېيىنلا ئۆيگە قايتىپ كىتىۋالــدى.مىنـــى يەنە غەم باســـتى.كىچـــسى قورقـــۇپ ئۇخلىيالمايىتتىم،كۈنـدۈزى ئۆيقۇدىن بـاش كۆتـۈرەلمەيىتتىم.بۈگـۈن چۈشكە يىقىـن ئورنۇمـدىن تۇرغانـدىن كېيىن،بىرقـانچە دوسـتۇم بىـلەن مەدەنىيەت مەركىزىگە شاھمات ئوينىغىلى باردۇق.ئورۇن قالمىغاچقا،ئۇستا شـاھماتچىلارنىڭ ئويـنـىـشىنى كـۆرۈپ ئولتۇرۇشــقا مەجبـۇر بولدۇق.بىرچاغدا،كىچىك بىر بالا يېنىمغا كىلىپ«ئاكو،ساقچىلا سەندەك قـارا كـۆينەك كەيگەنلىنـى تۇتـىۋاتـىدا،بىزيەگە بۇكـۇۋال!» دىـدى.مەن ئۇنىڭغا«ئىشىڭنى قىل!» دەپ قويۇپ،شاھماتنى كۆرۈۋەردىم.

سـاقچى ماشىنىـسىنىڭ ئەنـسىز چىقىرىغـان ئـاۋازى ئـارقىمىزدىلا ئاڭلانـدى.ھەيرانلىقتـا ھەممەيـلەن ھاڭۋىقىـپ تـۇرۇپ قالـدۇق.سـاقچىلار ئۇيـاق-بۇيـاق قـاراپ مىنىـڭ يېنىمغـا كىلىـپ توختىـدى ۋە ماڭـا سوغۇق ھالـدا«ماشـىنىغا چىقە،سـەندىن سـورايدىغان گەپ بـا!» دەپلا مىنـى تارتقۇشلاپ ئىلىپ ماڭدى.كۆڭلۈمدە جىنـايىتىم بولمىغانـدىكىن نىمـدىن قورقاتتىم دەپ ماشىنىغا چىقىپ ئولتـۇردۇم.ج خ ئىدارىـسىغا كەلگەنـدىن كىيىن،بىر ساقچى مىنى ۋاقىتلىق تۇتۇپ تۇرىـدىغان بىـر زالغـا ئەكىرىـپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.توۋا،بۇ زال ئاساسەن ماڭـا ئوخـشاش قـارا كـۆينەك كـيگەنلەر بىـلەن توشـۇپ كەتـكەن ئىـدى.مەن ھەيـران بولـۇپ تـۇرۇپلا قالدىم.

-ئاناڭگى گۇيلا،باكادىن باكا سولاپ قويدىيا مىنى!

-شۇنى دەڭلا.

-ئىنقلايدىغان ئىش ۋاكىن دەيدىغۇ؟

-نىمە ئىشكىن؟

-بىزكىمنىـڭ سومكىـسىنى قـارا كـوڭلەك كەيـگەن بىرسـى مەدەنـيەت سارىينىڭ ئەتراپىدا بۇلاپ قىچىپ كىتىپتىن....

ئۆلارنىڭ پاراڭلىرىدىن ئىشنىڭ سەۋەبىنى چۈشەندىم.دىمەك ھىلقى

كىچىك بالا ماڭا چاقچاق قىلماستىن،ئەكسىچە راست گەپ قىلىپتىكەن ئەمەسمۇ ئىست!بۇ يەردىن چىقىپلا ئۇ بالىنى تېپىپ پۇل بېلەن مۇكاپاتلاش قارارىغا كەلدىم.لېكىن بىر قانچە قارا كۆينەكنىڭ گېپى مېنى ساراسىمىگە سېلىپ قويدى.

-ساقچىلا بىزنى قاچان قوياپ بېرە؟

-ۋاي تاڭ!ئاڭلىسام بىژكويغا بىژيىل كىسىدۇ دەيدا.

-بۇلاڭچى قانچە پۇل بۇلىغاندۇ؟

-سومكىنى بولىغاندىن بىرە مىڭ كوي بادۇ!

-ئو!!!ئۇندا ۋوسا بىرسىمىزنى مىڭ ژىل كىسىدىغان ئوخشىمامدا؟

-مىڭلا ئادىش،ئوقوغان ئەدەمدەك گەپ قىلىڭلا،كىسىم دىگەن مۇددەتلىك،مۇددەتسىز دەپلا ئارىلىدا!

-بىزغۇ قارىغا كەتمەسمىز؟

-بىژنىمە دىگىنى بومايدا،مالنىڭ ئىگىسى «مۇشۇ بۇلاڭچى شۇ» دەپلام قاسا،بەك ئاۋارە بولاپ كىتىمىز جىما....

ئۇلارنىڭ كىيىن دېيىشكەن گەپلىرىنى ئاڭلاپ بولغۇچە،بىر ساقچى مېنى چاقىردى.لاغىلداپ تىترەپ تۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن ماڭدىم.ساقچى مېنى بىر ئىشخانىغا باشلاپ كىردى.ئىشخانىدا بىر ياش ساقچى،بىر موماي ۋە بىر قىزچاق ئولتۇراتتى.ساقچى مېنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ سورىدى:

-مۇشۇ شۇمۇيا؟

-دەل شۇ!دەل مۇشۇ شۇ!

مومايىنىڭ چىرقىراق ئاۋازى مېنىڭ يۈرىكىمگە ئېتىلغان ئوقتەك بېرىپ قادالدى.ئاھ خۇدا!مەن تۇگەشتىم!مەن قارىغا كەتتىم....!يەردە لەسسىدە ئولتۇرۇپ قالدىم.

-ئاچا،ئوبدان قايىلىسا،نىمدا ھەممە ئەدەمنى مۇشۇ شۇ دەيلا؟!تۈزۈك گەپ قىلسا دەيمە!ما چاقچاق قىلىدىغان ئىش ئەمەس،ئەدەمنىڭ تەقدىرى بىلەن ئوينىشىدىغان ئىش!

ساقچى تەئەددى بىلەن مومايغا سۆزلەپ كەتتى.لىكىن موماي يەنە ئۆزىنىڭ گېپىدە چىڭ تۇرۇۋالدى .ساقچى ئەمدى قىزدىن سورىدى.

-ئۇكام.سىلە قايىلىسا ،مۇشۇ بالا شۇمۇ ئەمەسمۇ؟

قىز ماڭا لەپپىدە بىر قاراپ قويغاندىن كېيىن،تەستە ئېغىز ئاچتى.

-يا...يا...ياق!بۇ...بۇ ئەمەس!ئۇ...ئۇنىڭ...بو..بويى بەك ئېگىز!

پۈت-قولۇمغا قايتىدىن جان كىردى.مىنى ئىلىپ كىرگەن ساقچى مىنى يەنە بىر ئىشخانىغا ئىلىپ كىردى،ئاندىن مەندىن ئەپۇ سوراپ ئىشنىڭ تەپسىلاتىنى ئېيتىپ بەردى:قارا كۆينەك كىيگەن بىر بۇلاڭچى قىزنىڭ قولىدىكى سومكىسىنى بۇلاپ قېچىپ ،مەدەنىيەت مەركىزى ئەتراپىدا غايىپ بولۇپتۇ.شۇڭا ساقچىلار قارا كۆينەك كىيگەن گۇماندارلارنى،بولۇپمۇ مەدەنىيەت مەركىزى ئەتراپىدىكى قارا كۆينەك كىيگەنلەرنى تۇتۇپ،يۈزلەشتۈرمەكچى بولۇپتۇ.بايا مىنى بۇلاڭچى دىگەن موماي،قىزنىڭ ئاپىسىكەن،قىز كىكەچ بولغاچقا،ئاپىسى ۋاكالىتەن جاۋاپ بىرىپتۇ.ئۇ ئايال نىمىنى ئويلىدىكىنتاڭ،ئەكىرگەن هەممە قارا كۆينەكنى «مۇشۇ شۇ!» دەپتۇ،قىز ئىنكار قىلغاندىن كىيىن قويۇپ بىرىلىپتۇ....

ئۆيگە قايتىپ كىلىپ،بۈگۈن بولغان ئىشلارنى ئويلاپ هەم كۈلگۈم كەلدى هەم ئاچچىقىم كەلدى.خەپ!بۈندىن كىيىن هەرگىز قارا كۆينەك كىيمەيمەن....!

7-باپ   ئۇ ياقتىكى ئىشلار

ئەغزەمجان كەتكەن كۈنى سەھەر.

بىلال ئۇ كىتىشتىن بۇرۇن ياتقان ئۆيگە كىرىپ،ئۇستەلگە قويۇلغان خەتنى كۆردى ۋە پايپاقنى قولىغا ئېلىپ دەرىزە سىرتىغا تاشلىۋېتىپ، ئوقۇپ بولۇپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئەيىندىن ئارقىدىن كىرىپ بىلالنىڭ قولىدىكى خەتنى ئېلىپ ئوقۇپ،ئۇنىڭ كۈلكىسىگە جۆر بولدى.

-تۆرەم غىپپىدە تىكىۋېتىپتۇ دە!بەك قوقاپ كىتىپتا!

-بالا ئەمەسما تەخى!ئەينى يىللىرى بىز ئۇنىڭدىن ئۆتە ئىدۇققۇ دەيمە!

-مەنغۇ ئانچە ئەمەستىم،سىلىنىڭ ياش ۋاقتىلىرىغا بەك ئوخشاپ قالىدىكەن.

-چىرايىغۇ مىنىڭ ياش ۋاقتىمغا ئوخشاپ قالىدىكەن،(بىلال قەستەن قويۇق چاچلىرىنى سىلاپ قويىدى)ئەمما خۇي-پەيلى بەئەينى سىلە ئەيىندىن خوجا!

ئۇلار بىر-بىرىگە گەپ ئېتىشىپ تۇرغاندا مەتسلىم كىرىپ كەلدى.ئۇ ئىككەيلەنگە بىر قاراپ قويۇپ چالا ھىجايدى.

-بەگلىرىم،تۆرەمگە راس جىن چاپلاشتىيا ئەينا!

-دىمەك ئۇنى سىلە قوقىتىپ قويۇپلىدە!

-ياق ئانداق ئەمەس،مەن راس گەپ قىلسام سىلەر ئىشەنمەيسىلەر،تۆرەم ئىشىنىپتۇ.

-ھەي....بەزى ئىشلارنى بىلگەندىن بىلمىگەن ياخشى،ھە،سىلى بى كەچۈرمىشلىرىنى سۆزلەپ بەمەملا،ئاشۇ تۆرەمگە دىگەن گەپلەرنىڭ نەق ئۆزىنى!

ئەيىندىن ئەغزەمجانغا سۆزلەپ بەرگەن ھىكايىلىرىنى تولۇق سۆزلەپ بەرگەندىن سىرىت يەنە،تەكلىماكان توغرىسىدىكى،قۇمدىكى قەبرىلەر توغرىسىكى نۇرغۇن ھىكايىلەرنى سۆزلەپ بەردى (ئەغزەمجاننىڭ يۈزىنى ئايىدى بولغاي،ئۇنىڭ تاش ئوغۇرلىغان ئىشنى دىمىدى).ئەيىندىن ئۇنى

توختىتىپ قويۇپ، يەنە خاتىرىسىنى ئاچىقىپ ئۇنىڭ دىگەنلىرىنى خاتىرلەپ قويدى. بىلال پۈتۈن زېھنى بىلەن گەپنى تولۇق ئاڭلاپ بولغاندىن كېيىن قاتتىق بىرنى كىرىلىپ قويۇپ، ئۆز-ئۆزىگە سۆزلىگەندەك سۆزلەپ كەتتى.

-تەكلىماكان ،تەكتىڭ ماكان! ئۇندا چۆككەن سانسىز مېھمان! سىنىڭ سىرىڭنى، سىنىڭ قەدرىڭنى كىملە بىلە، كىملە بىلە! تەكلىماكان توغرىسىدىكى نۇرغۇن رىۋايەتلەر بىكاغا تارقالمىغان....

ئەيىندىنىڭ ئېسىگە توساتتىن بىر ئىش كەلگەندەك بولۇپ، بىلالنىڭ سۆزىنى بۆلىۋەتتى.

-مەتسىلىماخۇن! قۇم كۆچەشكە يانا قانچىلىك قالدى؟

مەتسىلىم خۇددى ئۇستا پالچىدەك بارماقلىرىنى لىكىلدىتىپ ساناپ. ئويلىنىشقا باشلىدى.

-ئازغىنە كەم بىر ئاي باتۇ!

-ھىم....

ئەيىندىن خاتىرىسىگە يەنە بىرنىمىلەرنى يازدى. بىلال ھويلىنى بىر ئايلىنىپ كىرىپ ،مەتسىلىمدىن سورىدى.

-ئۆتكەندە سىلە سىزغان رەسىم قەنى؟

-ۋوجىنەم! تايىنى يوقبى رەسىمتىيا ئۇ.

مەتسىلىم خىجىل بولغاندەك گەدىنىنى قاشلاپ قويدى. ئاندىن قازناق ئۆيگە كىرىپ، پۈرلاپ قويغاندەك بولۇپ كەتكەن رەسىمنى ئۇنىڭغا بەردى. ئۇلار بىرىنجى پارچە رەسىمگە سەپسالدى.

چەكسىز قۇملۇق چوڭ گەۋدە قىلىپ سىزىلغان، ئوڭ تەرەپ ئۈستۈنكى بۇرجىكىدە بىر ئادەم بىشىنىڭ خۇۋا ئىزناسى بار، ئوتتۇرىدا دۈمچەك-دۈمچەك بارغان، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بىر بارخان زەڭگەر رەڭدە ئالاھىدە كۆزگە چېلىقىپ تۇرىدۇ. سول تەرەپ ئۈستۈنكى بۇرجىكىدە قانداق ھايۋان ئىكەنلىكىنى بىلگىلى بولمايدىغان بىر نەرسىنىڭ باش

سۈرىتى بار.بۇ رەسىمنى كۆرۈپ،ئەيىندىن بىلەن بىلال بىر-بىرىگە مەنىلىك بېقىشقاندىن كېيىن،ئەيىندىن مەتسىلىمدىن سورىدى.

-بۇ قايە؟

-بىلمەيتمە!

-راس بىلمەيلا؟

-بىلمەيتمە!

-بىلمىگەن نەسىنى قايدا سىزالايلا؟

-ھەۋەسكە سىزىپ باققان.

ئەيىندىن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى ۋە بىلالغا قاراپ قويدى.بىلال مەتسىلىمگە يېقىنلاپ كىلىپ پەس ئاۋازدا«جىغانشا قەبرىسى» دەپ قويدى.مەتسىلىم توك سوققاندەك بولۇپ ئەندىكىپ كەتتى.ئاندىن ئۇلارغا ئىتتىك-ئىتتىك قاراپ ھودۇقۇپ سورىدى.

-سىلەر...سىلەر نىمە ئەدەملى زادى؟ھەجەپ بۇيەرنى بىلتىكەنسىلىيا!

-بۇ قايە؟

ئەيىندىن قايتىلاپ سورىدى.مەتسىلىم ئۆزىنى سەل توختىتىۋالغاندىن كېيىن سۆزىنى باشلىدى.

-بۇ يەرگە مەن بەك ئۇزاق يىللار ئىلگىرى بارغان.رەھمەتلىك بوۋام ئەشۇ يەردە جىق بىنەسە بار دەيتتى.مەن بىرلا قىتىم بىرىپ تاس قالدىم جاندىن ئايرىلغىلى.

-بىلگەنلىرىنى تولۇق دەپبەسە،ئاز بوسىمۇ كۆپكە تاۋاپ قىلىپ!

بىلال يىنىدىن بىر توقماق پۇلنى ئىلىپ مەتسىلىمگە تۇتقۇزۇپ قويدى.مەتسىلىم بۇ قىتىم ئۆز ئادىتىگە مۇخالىپ ھالدا بېشىنى چايقىدى.

-بەگلىرىمدىن پۇل ئىلىۋەسەم مىنى قاقباش گادايكىن دەپ قالمىسا ئەينا.مەنمۇ بالا-چاقا غېمىنى دەپ ئانچە-مۇنچە ئالغىنىم بىلەن،ئادەتتە بەك مال-دۇنيا ئىزدىمەيتمە.

-ھا-ھا-ھا!

بىلال قاقاھلاپ كۈلۈۋەتكەندىن كېيىن پۈلنى ئۇنىڭ مەيدە يانچۇقىغا زورلاپ سېلىپ قويدى.بۇ قېتىم مەتسىلىم رەت قىلمىدى.

-1981-يىللارمىكىنا ،بى ئاغىنەم بىلەن بىللە ئەشەگە بارغان.كونىلارنىڭ دەپ بەرگەن يولى بويىچە ئاران تېپىپ ،ھېچنىمە ئالالمىغانلىقىڭ ئۈستىگە تاس قالدۇك ئۆلۈپ كەتكىنى.ئاغىنەم دىتۇ ئالىلى!مەن دىتمە قاچىلى....

-ھەي ،ھەي مەتسىلىماخۇن!ماندا بى باش-ئايىغى يا گەپ قىلىلى!

ئەيىندىن خاتىرىسىگە يېزىۋاتقان مەزمۇننى ئۆلىيالماي جىجىۋەتتى ،

-قەبرىنى تېپىپ ئىچىگە كىرەي دەپ تۇرساق يىقىنلا بىر جايدا يوغان دەرەخ كۆرۈندى.چۈلنىڭ ئوتتۇرىسىدا دەرەخ ئۈنەمدۇ دېيىشىپ، ئاغىنەم بىلەن يىقىن بىرىپ قارىساق ،ئەدەمنىڭ پايخۇنىغىلا ئوخشايدىغان دەرەخكەن.بىز يىقىنلاشقاندا ئۇ دەرەخ مىدىرلىغاندەك بولدى.دىققەت بىلەن قارىساق نەدە دەرەخكىنا ،بەك زو ئىدەمنىڭ پۇتى!

ئۈستىگە قارىساق بەدىنى ،ئۇنىڭ ئۇيىندە يوغان كاللىسى كۆرۈندى.ئاغىنەم قانداق بولدىكىنا ئۇقمىدىم ،مەن قىتىپ تۇرۇپلا قاپتىمەن!ئاز دىگەندىمۇ3 مىتىر چىقار ئۇ ئۇۋۋاتەككۇ دىۋە!ئاغىنەم تارتمىغان بولسا تۇرىۋىرتىكەنمە.قىچىپ خىلى بىرىيەرگە بارساقمۇ ھىچ قوغلىمايتتۇ ،شۇنىڭ بىلەن يەنە ئارقىمىزغا قايتىپ كەلدۇق.ئۇزۇن كۈزەتكەندىن كېيىن ،بۇتكەن دەپ ئويلاپ قەبرىنىڭ ئىچىدىن قولغا چىققاننى ئىلىپ ئەمدىلا چىقىشىمىزغا ئۇ دىۋە ئالدىغا ماڭغاندەك زايا بولدى.

بىز ئاستا ماڭساق ئاستا ماڭىتۇ ،تىز ماڭساق تىز ماڭىتۇ ،بىرچاغدا ئالدىمىزغىلا پەيدا بولدى.يەنە ئارقىمىزغا قاچتۇق ،قەبرىگە ئاز قالغاندا ھوشۇقامدىن بىرنەرسە تارتىپ مىنى دارقىرىتىپ سۆرەپ كەتتى ،قۇمغا مىلىشىپ ،كاللام چۆرگىلەپ خۇدىمنى يوقىتىپتىمەن.ئىسىمگە كەلسەم مەللىگە يىقىن بىر يەردە ياقىدەك يىتىپتىمەن ،ئاغىنەم يىنىمدا سىيىق

پۈتىنى يۈزۈمگە توغرىلاپ ئېگىرىغىلى تۇرۇپتۇ.ئورنىمىزدىن قوپۇپ بولغان ئىشلارنى ئەسلىتۇق.يۈزۈمنىڭ بىرقانچە يىرى سۈرۈلۈپ كەتكەنىنى ھەسەپ ئەتمىسەك ساقكەنمەن.مىنى تارتقان نەرسىنىڭ نىمىلىكىنى بىلمىدىم.لىكىن ئاغىنەم بىر ھايۋاندەك نەرسىكەن،ئالدى پاقالچىكىدە ئىككىمىزنى سۆرەپ ئەپكەتتى دىدى....

-ئۇ يەرگە سىلە نىمىگە تايىنىپ تىپىپ باراللا؟

-بوۋام ھايات چىغىدا خاتىرىسىگە مۇشۇنداق رەسىم سىزاتتى.مەن ئۇنىڭدىن «بۇ نە؟» دەپ سورىسام،ئۇ بىشىمنى سىلاپ تۇرۇپ«جىق بايلىق بار يەر بالام» دەيتتى.ئېسىمدە قالغان غۇۋا شەكىلنى سىزىپ نەچچە قېتىم ئىزدەپ ئەشۇ يەرنى تاپقان.

-بوۋىلىرى ئۇ يەردە نىمە بارلىقى توغرىسىدا باشقا گەپ قىممىغانما؟

-ياق.«مەن چوڭ بولغاندا ئەشۇ بايلىقلارنى ئەكىلىمەن» دىسەم،بوۋام«سىڭگەن ناننى يەپ ياشا بالام،ئۇ سەن بارالايدىغان يەر ئەمەس» دەيتتى.

-كىيىن يەنە قايتا بالىمۇ؟

-تۇۋا دىسە خوجام!خوتەك جىنىدا پۈتى سىيپىلىپ كەتكەن يەرگە قايتا دەسسىمەيتۇ.

-ھا-ھا !راس دەيلا.ئۇ يەرنى ھازىرمۇ تاپالامالا؟

-ھىم....تەس.ئۇزۇن يىللار بولۇپ كەتتى.تولا قۇم كۆچۈپ كۆمىلەپ كەتتى بۇچاققا.

-شۇنداقتىمۇ ئويلىنىپ باقالا.ئەسلىرىگە كەگەندە بىزگە ئۇھۇ دەپ قويالا!

-ئوبدان،ئوبدان !

ئەيىندىن خاتىرىنى تولۇق يىزىۋالغاندىن كىيىن ،مەتسىلىمگە رەھمەت ئېيتىپ،بىلال بىلەن بىللە چىقىپ كەتتى....

ئەغزەمجان كەتكەن-4 كۈنى.

تۇتاش مازار ئالدى.جامائەت خەۋپسىزلىك ئورگانلىرى ۋە قىدىرىپ تەكشۈرۈش مەركىزىنىڭ خىزمەتچىلىرى ئەينىدىنىڭ يىتەكچىلىكىدە ئىچىدىن سىرىتقا بويۇملارنى توشۇپ چىقىۋاتاتتى،بىلال بولسا چاچلىرى ئاپئاق،ئەمما ساقاللىرى قاپقارا بىرەيلەن بىلەن ھە دەپ مۇنازىرە ئېلىپ بىرىۋاتاتتى.

-سىلىنىڭچە بۇ جىغانشاھ قەبرىسى شۇمىدۇ؟

-ئەمەس.

-ئۇنداقتا بۇ قايسى قەبرىدۇ؟«تۇتاش مازار» مۇ؟

-بۇ قەبرە ئەمەس.

-قەبرە بولمىسا نىمە؟

-تولا مىنى گەپكە سامىسا جىما ئادىشىم!

-ھا-ھا-ھا!ھەي بىگىم،ھەي بىگىم!بەك قىززىقچى جۇمۇ سىلە!مەن سەمىمىيلىك بىلەن سوراۋاتىمەن سىلىدىن.

-بۇ ئەسلى قەبرە ئەمەس،ئىبادەتخانا ياكى قوبۇلخانا!

-تارىختا رىۋايەت تۇسىنى ئالغان ھېلىقى قۇم كۆچۈشتە كۆمۈلۈپ يەر ئاستىغا كىرىپ قالغانمۇ؟

-توغرا.

-ئۇنداقتا سىلەر بۇيەرنى قانداق تاپالىدىڭلار؟

-بىژ يولباشچى باشلاپ تەپ بەدى.

-ئوھو....كىمكىنە ئۇ؟

-دىسەممۇ سىلە تونىمايلا.ئۇ دىگەن يەرلىك دىخان.

-مۇنداق ئىشلار بار دەيلى.مەيلى قانداقلا بولمىسۇن ھەرقايسىلىرىنىڭ زور تۆھپىسىلىرىنى خەلق،ۋەتەن ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمايدۇ.

ئۇلار پاراڭلىشىۋاتقاندا،ئەينىدىن بىر گەۋدىلىك خەنزۇ يولداش بىلەن ئۇلار تەرەپكە قاراپ كەلدى.خەنزۇ يولداش بىگىمگە ھۆرمەت نەزىرى بىلەن بىرھازا تىكىلىپ قاراپ تۇرىۋەتكەندىن كىيىن ئۇنىڭ مۇرىسىنى

چىلىك قاماللاپ ئۆزىگە تارتتى ۋە راۋان ئۇيغۇر تىلىدا ئۇنىڭغا پىچىرلىدى.

-بىگىم!سىزنىڭ يەنە قايتىپ كەلگىنىڭىزنى قارشى ئالىمەن!بىز ھەم ئىدارە سىزگە مۇھتاج!

-چىم مىنى قايتىپ كەلدى دەيدا؟

بىلالنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ئۇ خەنزۇ يولداش ۋە ئاقباش كىشى تۇرۇپلا قالدى.پەقەت ئەينەدىنلا مىيىغىدا كۈلۈپ قويدى.

-مەن ئەزەلدىن ئۆزەمنى ئايرىلىپ باقتىم دەپ ھىساپلىمايمەن.شۇڭا مەن ئۈچۈن قايتىپ كىلىش دەيدىغان گەپ مەۋجۇت ئەمەس!

ئۇلارنىڭ قىتىپ قالغان چىرايى ھاياجان ئىلكىدە ئەسلىگە كەلدى ۋە ئىچ-ئىچىدىن كۈلۈپ كەتتى .ئۇلار پاراڭلىشىۋاتقاندا تۇتاش مازار ئىچىدىكى قەدىمىي بويۇملار ئالاھىدە ئۆلچەم بىلەن قاچىلىنىپ ،ماشىنىلارغا بىسىلدى.

ئەغزەمجان كەتكەن-11 كۈنى.

مەتىسلىمنىڭ ئۆيى.ئەينەدىن ،بىگىم ،ئاقباش ئادەم ،خەنزۇ يولداش پاراڭلىشىۋاتاتتى.مەتىسلىم ئۇلارنىڭ ئارىسىغا قىستۇرۇلىشنى بىئەپ ھىس قىلىپ سىرتتا چىقىپ كەتتى.

-غوجام.سىلە قانداق بولۇپ توساتتىن بۇيەرگە كىلىدىغان بولۇپ قالدىڭىز؟قانداق بولۇپ شۇنچە زور يىڭىلىقلارنى بايقىدىڭلار؟

-بۇنى بىر ياش ئىنىمىزنىڭ تاساددىبىي ئۇچراپ قىلىشى بىلەن باشلاندى دىسەك بولىدا.

-ئۇ...ئىسمى نىمىكەن ئۇ بالىنىڭ؟

-ئەغزەمجان ،تولۇق ئىسمى ئەغزامجان تۆرەم!

-ئەگىزەمجان....(ئۇ«غ» تاۋۇشىنى ياخشى تەلەپپۇز قىلالمىدى).تىخى تۆرەم دەيلى.ئۇنداقتا ساپلا چوڭلىرىم يىغىلىپ قاپتۇدە ،غوجام ،بىگىم ،تۆرەم دەپ!

-ھا..ھا....

-خىخ....

-خا-خا-خا!

ئۇلار بىرلىكتە ئاۋازىنى قويۇپ بىرىپ كۈلۈپ كەتتى.قىسقا كۈلكىدىن كىيىن ئەيىندىن سۆزىنى داۋام قىلدى.

-جاۋ شۇجى!سىزگە دىسەم بۇ بالا پالاكەت بوغىنى بىلەن ئاجايىپ ژۇرەكلىك ھەم قىززىقچى دىسە!بەكرەك چىنىقتۇرساق،بىزنىڭ كەسپىنىڭ ئەخلى بولاپ قىلىش ۋا!

-ئۇ بالا قېنى ھازىر؟

-ئازراق ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچراپ،قەشقەگە كەتتى.مىنىڭچە پات ئارىدا يانا قايتىپ كىلىدا.

-ھە....

جاۋ شۇجى كىچىك خاتىرسىگە ئەغزەمجانغا ئالاقىدار ئىشلارنى يىزىۋالدى.بۇ چاغدا ئاقىباش ئادەم سۆز قىلدى.

-ھېلىقى مەتسلىم دىگەن كىشىچۇ؟

-ئۇ كىشىنى ئاسان ئىندەككە كەلتۈرگىلى بومايدىكىن.ئۆزىغۇ تىرىك خەرىتە بوممىسا.

-بىز سۆزلىشىپ باقامدۇق يە؟

-ياق.ھازىر سىلەر سۆزلەشسەڭلارمۇ بىكا!پەيتى كەلگەندە بىز ئۇنىڭغا تەربىي ئىشلەپ سىپىمىزگە قىتىۋالمىز!

-بىگىمنىڭ دىيىشىچە ئۇ كىشى تولىمۇ سىرلىق ھەم يامانىكەن.شۇنداقمۇ بىگىم؟!

-شۇندا.ئۇ ئادەمنىڭ ئىچىگە چىرىپ چىقىنى بومايدۇ.مەن جىنىمدا ھازىرغىچە ئۇنىڭ نىمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلەممەيۋاتىمەن.

-نىمە؟!

جاۋ شۇجى بىگىمنىڭ سۆزىدىن ھەيران قالدى.

-سىز بىلەممىگەن بولسىڭىز ئۇ ئادەتتىكى ئادەم ئەمەسكەن ئۇنداق

بولسا!

-شۇندا.بىگىمۇ بەزىدە ھەقىقەتەن گاڭگىراپ قالدى.لىكىن ئۇ كىشى ناچار ئادەم ئەمەس،بىگىسى بار، پۇچۇق چاپانغا چىرىۋاغان ئەۋلىيا تىپىغا چىرىدۇ.

-قالغىنىنى سىلەردەك تۆھپىكار پىشقەدەملەر بولغاندىكىن بىز خاتىرجەم.ھېلىمۇ ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان بەك جىق جاپا چىكىپ كەتتىڭلار،سىلەرنىڭ بۇنداق بەدەلسىز مېھنىتىڭلارنى ۋەتەن،خەلق ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمايدۇ!

-نەدىكى گەپنى قىلىدىكەنسىز لاۋجاۋ!كەمىنە بىگىم ئۇندا نام قالدۇرۇشتىن بىزا بوغىنىمغا يامان ئۆزۈن بولاپ كەتتى.

-ئۇنداق دىسەك بولماس.سىلەرنىڭ...

-بولدى.بۇگەپنى قىلىپ بىزنى خىجىل قىلماڭ.

ئەيىندىن جاۋشۇجىنىڭ سۆزىنى بۆلىۋەتتى.جاۋ شۇجى گەپىنىڭ تىمىسىنى يۆتكىدى.

-قالغىنىنى كيىنچە دىيىشەيلى ئەمىسە.لىكىن ئىپسىڭلاردا بولسۇن . ھەرۋاقىت بىز سىلەرگە ھەمدەمدە بولىمىز.ھەرقانداق ۋاقىتتا بىز پۈتۈن سەپ بىلەن ئورۇنلاشتۇرۇشىڭلارنى تولۇق ئاڭلايمىز.قانداق ياردەم ۋە كۆچ كىتەرلىك بولسا دەڭلار.

-بولىدۇ.جاۋ شۇجى!سىزگىمۇ رەخمەت!ئەھەت پىرافېسور،سىلىگىمۇ رەخمەت!

-شۇنداق بولسۇن ئەمىسە!

ئۇلار ئۆز ئارا قايتىدىن قۇچاقلىشىپ،خوشلىشىپ چىقىپ كىتىشتى....

ئەغزەمجان كەتكەن-16 كۈنى.

مەتسىلىمنىڭ ئۆيى.بىگىم بىلەن ئەيىندىن پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى.

-بىگىم،سىلىچە ئەغزەمجان قايتىپ كىلەما؟

-چوقۇم قايتىپ كىلدا.

-ھا-ھا-ھا....مەنمۇ شۇندا ئويلايمە.

-ئەغزەمجان سىلىنىڭچە قانداقراق بالا؟

ئەينىدىن بىگىمنىڭ سۆزىگە دەرھال جاۋاپ بەرمەي، بىردەم ئويلانغاندىن كېيىن جاۋاپ بەردى.

-مىنىڭچە ئۇ قىززىققان، ئىچى كۈشلۈك، يېڭىلىققا ھېرىسمەن، خىيالپەرەس، پۇلپەرەس بولسىمۇ رىقابەت ئېڭى كۈچلۈك بالا. كەمچىللىكى شۇكى تىنى ئاجىز ھەم جىق ئىشلارنى بەك چوڭقۇر چۈشۈنۈشنى خالاپ كەتمەيدا.

-توغرا دىلە. لىكىن بىزگە ئاشۇنداق كۆڭلىدە چۇتۇرى يوق ئادەم لازىم. خىيالپەرەسلىكى ئۇنىڭ ئىجادىي تەپەككۇرغا بايلىقىنى بىلدۈرىدا، ئادەتتە بايلىققا قىزىقمىغان، زىيادە ئېغىر-بىسىق ئەدەم ھەرگىز نورمال ئەدەم ئەمەس. ئەغزەمجان تىپىك نورمال ئەدەملىنىڭ قاتارىغا چىرىدا. ئۇنىڭدىن باشقا سىلە دىگەن كەمچىلىككىنىڭ ئىچىدىكى بىرسى مىنىڭچە كەمچىللىك ئەمەس بەلكى ئارتۇقچىلىق.

-قانى دەيلا؟

-جىق ئىشلارنى ئارتۇق ئويلىنىپ كەتمەسلىك. بۇنداق كىشىلەرنىڭ ھاياتلىققا ئىنتىلىش ئىقتىدارى ئالاھىدە كۈشلۈك بولىدا. تۇرمۇشنى بەك چۈشىنۈپ كەتكەن ئەدەم سىلە بىزدەك ھەممە نەسىدىن گۇمانلىنىدىغان، ھەممە ئىشتىن خۇدۇكسىرەيدىغان بولاپ قالىدا ئەمەسما.

-يەنىچا؟

-يەنە ئۇ كۆرۈنۈشتە پۇلپەرەستەك كۆرۈنگىلى بىلەن ئىچىكى دۇنياسى ساپ. تاشقى مىجەزى سەپرا بولغىنى بىلەن ئىچكى مىجەزى دەرىجىدىن تاشقىرى يۇمۇرىستىك. كاجدەك تەسىر بەگىنى بىلەن ئەمەلىيەتتە ئاسانلا قايىل قىلغىلى بولىدىغان بالا.

-قاندا دەيلا؟

-ئويلا باقسا. ئەگەر ھىلىقى ئىشنى باشقا ئەدەمگە شۇندا دەپ

چۈشۈندۈسەك ئىشىنىپ بىزگە ماسلىشىپ بىرەمتى؟!شۇنچە ئىشلار بولۇپ كەتسىمۇ داۋراڭ سالماي، يۇمۇرىستىك تۈيغۇسىنى يوقاتماي تۇرالامتى؟!

-دىگەنلىرى توغرا.

-تەن ساپاسىنىڭ ئاجىزلىقىنى ئالدىرىماي چىنىقتۇرۇپ پىشۇرۇۋالىمىز.

-ھا-ھا-ھا.....پىشۇرىمىز دەپ كاۋاپ قىلىۋەتمىزمۇ ئۇ بالىنى.

-قاغىنىنى ئەمەلىيەت ئىسپاتلاپ بىرىدا.

-ھە....ئۇ ھازىر نىمىش قىلىۋاتقاندۇ؟

-مەتسىلىمنىڭ گىپىدىن قوقاپ كىتىپ ئۆزىنى ئۆزى ئالدىغىلى كەتتى.

-ھىلىمۇ خىلى ئۇزۇن بولدى.

-ھا-ھا....خاتىرجەم بوسا غوجام، ئۇنىڭ كىلىدىغان ۋاقتى بوپ قالدى.

-ئۇنى مۇشۇندالام يىتەكلەپ كىتەمدۇق؟

-ياق.مىنىڭچە بىز يەنە چوڭراق چاڭچىلە ئويناپ ئۇنىڭ پىسخىك جەھەتتىكى ئاجىزلىقىنى تۈگىتىيلى.

-قايدا ئويان قويىمىز؟

-ئەمەلىي خىزمەت جەريانىدا نۇرغۇن پۇرسەت باغۇ؟بۇندا ئويان قوياشتا سىلە ماڭا ئۇستاز بولالايلا جىما غوجام دەپ قوياي!

-ھا-ھا-ھا!شۇندا، سىلە پەقەت ئويان قويامايلا!

-ھا-ھا-ھا!

ئەغزەمجان كىلىشكە بىركۈن قالغان كۈنى.

يەنىلا مەتسىلىمنىڭ ئۆيى .بىگىم دالان ئۆيىدىكى پاكار ياغاچ تاماق ئۈستىلىگە قالايمىقان قويۇلغان رەسىملەرنى پۈتۈن زېھنى بىلەن كۆرۈۋاتىدۇ. ئەينىدىن بولسا يەنىلا رەسىمگە تارتىش، خاتىرە يىزىش ئىشلىرى بىلەن مەشغۇل.مەتسىلىم بولسا بىگىم بايىلا بەرگەن بىر توقماق پۇلنى چىلىڭ قامالاپ ھىجىيىپ ئۇلارغا قاراپ تۇرىۋاتاتتى.

-يانا باشقا رەسىملەرمۇ بامۇيا؟

-قامىدىيا ئەمدى.مۇشۇ رەسىملىنىمۇ بەك تەستە سىزدىمەن.

-ھە....مۇشۇ رەسىمدىكى ھەممە يەنى بىلەملا؟
-ياق.بەزىلىرىنى خىيالىي سىزىپ قويغان.
-خىيالىي سىزىپ قويغان دېگەچ تۇرىلى ماقا.
بىگىم سوئالىنى توختىتىپ يەنە داۋاملىق رەسىم كۆزىتىشكە باشلىدى.مەتىسلىم خىجىل بولغاندەك «جىندەك ئىش باتى.چىقىپ كىرەي» دەپ قويۇپ سىرتقا چىقىپ كەتتى.بىگىم رەسىملەرنى كۆزىتىپ بولغاندىن كېيىن تۆت پارچىسىنى بىرىيەرگە،قالغانلىرىنى ئايرىم-ئايرىم ھالدا باشقا يەرگە قويدى.ئاندىن ئەيىندىن سورىدى:
-قايلىسا مانىڭغا،سىلە نىمىنى ھىس قىللا؟
ئەيىندىن ئاپىراتىنى قويۇپ ئاۋال بىرىيەرگە قويۇلغان تۆت پارچە رەسىمگە قارىدى،ئاندىن ئايرىم قويۇلغانلىرىنى كۆرۈپ چىقتى.
-بۇ تۆت پاچە رەسىم بىژلا جاينىڭ رەسىمى.مەتىسلىم بۇ جاينى ئىنتايىن موھىم بىلگەن ھەم پۈتۈن كۈچى بىلەن ئەڭ توغرا ھالەتتە سىزىپ چىقىش ئۈچۈن تىرىشقان،خاتالاشمىسام ئۇنىڭدا بەشىنجى قىتىم سىزغىنىمۇ با.لىكىن بىزگە بېرىشنى خالىمىغان.
-بارىكاللا غوجام!سىلىگە مەن ئەزەلدىن قايىلتىم،بۇگۈن تىخىمۇ قايىل بولدۇم.مەن سىلە ئويلىغاننىڭ يىرىمىنى پەرەز قىپتىمەن.لىكىن ئۇنىڭدا يەنە بەشىنجى پاچە رەسىم باللىقىنى ئويلىماپتىمەن.
-بەك ئاشۇرۇۋەتلە،مەنمۇ پەقەت پەرەز قىلىۋاتىمەن.قايلىسا مانا.كۆرۈنۈشتە ھەممە رەسىم ئوخشاش،لىكىن بىرىنجى پاچە رەسىمدە قۇملۇق،قەبرە ۋە بىر سايە گۇگگا سىزىلغان.شىككىنجى پاچىدا ئەدەمنىڭ سايىسى تىخىمۇ ئېنىق گەۋدىلەنگەن.ئۈچىنجى رەسىمدە قۇملۇقتىكى يول غۇۋا شەكىللەنگەن.ئاخىرقىسىدا ئەدەم ۋە يول ئاساسەن تولۇق سىزىلغان.بۇ بىر بوۋاي،گەرچە تولىمۇ قاۋۇل بولسىمۇ،كىيگەن كىيىمىدىن ۋە ساقاللىرىدىن بوۋايلىقى شۇندا ئېنىق بىلىنىپ تۇرۇپتا.ماۋۇ يوللار شۇنچە ئېنىق،ھەتتا توغراق ۋە نامەلۇم گىياھلارمۇ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئەڭ كۆپ ئادرېسى

سىزىلىپتۇ.پەقەت قەبرە يېنىلا شۇنداق غۇۋا....

-توغرا دېلە.بۇ چىمدۇ؟

-مېنىڭچە مەتسىلىمىنىڭ بوۋىسى بولىشى مۇمكىن.

-ماۋۇ رەسىم قەبرە بىلەن ئالاقىدارمىدۇ؟

ئەينىدىن بىگىم چەنلەپ كۆرسەتكەن ئايرىم ئېلىپ قويۇلغان يەنە بىرپارچە رەسىمگە قارىدى.رەسىمدە بۇك-باراقسان ئورمانلىقتا ھەرخىل قىياپەتتە ئولتۇرغان،ياتقان،ئۈمىلەۋاتقان ئادەملەرنىڭ تەسۋىرى بار ئىدى.لېكىن ئۇلارنىڭ بەزىلىرى كۈلۈۋاتقان،بەزىلىرى يىغلاۋاتقان،بەزىلىرى ھېسسىياتسىز ھالدا قېتىپ قالغان ئىدى.

-ئۇنى بېژنەسە دىمەك تەس.لېكىن بۇ كىشىلەرنىڭ كىيىنىشى ۋە تۇرقىدىن ھەممىسىنىڭ يېقىنقى زامان ئەدەملىرى ئىكەنلىكىنى بىلىۋالغىلى بولىدا.

-ئۇ نېمىشقا بۇندا رەسىمنى سىزىدىغاندۇ؟

-تاڭەي.ئىشقىلىپ بۇ ئەدەمنى چىڭ تۇتۇپ قولدىن بېرىپ قويمىساقلام،بۇ رەسىمنىڭ سىرىمۇ ھامان يېشىلىدا.

-ھە....ماۋۇغۇ ھىلىقى جىلانشاھ مازىرى،مانى قاندا قايلىسامۇ ئۆيدەكلام كۆرىنىۋاتىدا،پەقەتلام قۇملۇق ياكى قەبرىگە يېقىن كەممىدى.

ئەينىدىن بىگىمنىڭ سۆزى بويىچە ئەڭ ئاخىرقى بىرپارچە رەسىمنى قولىغا ئالدى.ئۇ رەسىمدە قۇملۇق ئوتتۇرىسىدا بىر ياغاچ ئۆي ۋە تولىمۇ غۇۋا سىزىلغان بىرقانچە ئادەمنىڭ ئوتنى چۆرىدەپ ئولتۇرغان ھالىتى تەسۋىرلەنگەن ئىدى.

-شۇنداكىن.بۇ ئېنىق ئۆي.بەلكىم بۇ بىر مەلە بولىشىمۇ مۇمكىن.

ئۇلار يەنە شۇنداق ئۇزۇن مۇلاھىزە قىلىشقاندىن كىيىن رەسىملەرنى رەتلەپ سومكىغا سىلىپ جايلاشتۇرغاندىن كىيىن سىرىتقا چىقىپ كەتتى....

8-باپ تاشنىڭ رىۋايىتى

يىتىپ ئۆلگىچە ،ئىتىپ ئۆل.

تار يەدە گۆش يىگۈچە ،كەڭ يەدە مۈش يە.

مازادىن نەرسە ئالماڭ ،ئالسىڭىز تىرىك قالماڭ.....

ئۆزۈمگە تۇرلۇك تەمسىللەرنى نەقىل قىلىپ،خوتەنگە يولغا چىقتىم.يىقىندا بولغان ئىشلارنى دىمەيلا قوياي.بۇ ساراڭ جىنلار يا جىنىمنى ئالمىدى ،يا ئارامىمدا قويمىدى.ئۆيدىكىلەرنى ئەلى 99- قىتىم ئۇرغان تىلفۇنۇمنى ئاخرى ئالغاندىن كيىن ،تىل بىرىكتۈرۈپ ئالداپ ماڭدىم.مىڭىش ئالدىدىكى دىئالوگدىن ئارىيە:

باش پىرسۇناژلار:دادام.ئاپام ۋە مەن

ئارقا كۆرىنىش:دادام ساپادا كىرىلىپ ئولتۇرغان.ئاپام ئۇنىڭ يىنىدا ،مەن ئۇدۇلدىكى ئورۇندا.ئارىمىزدا بىر ئەينەك ساجى بار.

-ئۆتكەندە خوتەندە خىزمەت چىقىپ قاغان ،يانا بىرىپ كىلەيمىكى.

-ۋۇجۇ!خوتەندە؟!قايدا خىزمەتكىن؟!

-قەدىمي يادىكارلىقلارنى قىدىرىپ تەكشۈرۈش ئىدارىسى!

-نىمىش قىلىش ئىدارىسى؟!سەن ئەشەدە ئىشلىيەلەمسەن؟

-ئاهاي ،دادا!ئىشلىيەممىسەم يىنىپ كىلەمە!

-مىشەدە باكا ژۇرۇپ جىنىڭنى باقامايسەيۇ ،خوتەندە بىژمە ئىدارىسىدا قايدا ئىشلەسە سەن!

سۈكۈت....

-ۋاي دادىسى ،بى ئوقۇغان زىيالىدەك ،دۆلەت كادىرىدەك گەپ قىلسا!نىمدا بالىنىڭ غورورىغا تىگىلا!

-هىي!سەن ئۇ كەسپتە ئوقۇمىساڭ يا !قىدىرىپ تەكشۈرۈش دىگەن ماندا تىخنىكا كىتىدىغان ،جاپاغا چىدايدىغان ئەكەكلە قىلىدىغان ئىش ئۇۋۇ!(دادام ئاپامنىڭ گىپىگە پىسەنىت قىلماي يەنە ماڭا تەنبىھ بەردى)

-ئۆيدە ئوتتاسام تىخى خاپىلىساڭ ،ئىشلەي دىسەم تىخى بىژنىمە

دىسەڭ.چىك..........

-راس ئىشلەيسە؟!

-ئىشلەمە.

-ماندا ئىشلەمە دىمەي ، ئەكىشىدەك ئىشلەيمەن ،دىمەمسە!

(مۇشۇ چاغدا كىلىشىپ قويغىنىمىز بويىچە ،ئەلىدىن تىلىفۇن كەلدى)

-سالامىلىيكوم!

-هە ،مەنمۇ شۇ باراي دەپ تۇغان ،دادام ئۇنىماۋاتىدا!

-ئەكىلە ئاداش تىلپۇننى!(دادام يانفۇننى مەندىن ئىلىپ ،ئەلى بىلەن بىرهازا پاراڭلاشتى)

-بولاپتا.بىرىپ كەل.مەن سىنى كەمسۇندۇمىدىم بالام،سەن راس ئۇ خىزمەتنىڭ خىلى ئەمەس،ئەمما ئە كىشى دىگەن گەنجىلىك بولىمىز ،مىشەدىكىدەك ئۆمىلەپ ژۇسەك بومىايدا جۇما!

-بامىيە بالام!يىنىمىزدا تۇساڭ مەن رازى ،خەقنىڭ يۇتىدا قىژلىنىپ!

(ئەمدى ئاپام يىنىۋالدى)

-ئاها.....سىلىمۇ بى تۇزۇك گەپ قىلىڭلا!نىمە ئۇ خەقنىڭ ژۇتى دىگەن!ئۇيغۇر با يەنىڭ هەممىسى ئۆزىمىزنىڭ ژۇتى جىما!ئۆلگىچە ئەغزەمجاننى پوكانغا بىسىپ باققىنى بومىايدا ،بىز بى ئاسمانغا تۇۋرۇك بومايمىز ،ئۆلەپ كىتىمىز!مەيلى ژۇت كۆسۇن ،ئىشلىسۇن ،چىنىقسۇن!

شۇنداق قىلىپ يولغا چىقىۋالدىم.

خوتەن.مەتسىلىمنىڭ ئۆيى.

ئۆيدە مەتسىلىم خورەك تارتىپ ئۇخلىغىلى تۇرۇپتۇ.مەن قويۇپ قويغان تاش ۋە خەت يوق.تووۋا !تاشنى ئىككىسىدىن بىرسى ئالغان بولسا جىنلار يەنە نىمىشقا مىنى ئازاپلايدۇ؟ !مەتسىلىمدىن سوراي دەپ ئويلىغان بولسامۇ،ئۇنىڭ كالىدەك تاتلىق ئۇخلاۋاتقان ئۇيقۇسىنى بۇزغۇم كەلمىدى.كۆز پەسلى بولسىمۇ هاۋا ئوتتەك ئىسسىق.مەتسىلىم ئويغانغۇچە هىلىقى يوغان تۇگدا يۇيۇنماقچى بولدۇم.

ئۆينىڭ ئارقىسىغا ئۆتتۇپلا كەيپىم ئۇچتى.چۈنكى ھىلىقى رەھمەتلىك پايپىغىم تاش بىلەن بىللە تۇگىنىڭ يىنىدا تۇراتتى.«ئاناگىنى!ئىمانداق جىنلار مەن بىلەنلا قالىدىكىن دەپتىمەن!ئەيىندىن تاز بىلەن ماگقا بىگىم ئۇنى تاشىۋتىپتىكىن ئەمەسمۇ!» ئىچىمدە ئۇلارنى قانغۇچە تىللىۋىلىپ،قولۇمدا تۇتتۇشتىن ئەيمىنىپ،پۇتۇم بىلەن ئۇ تاشنى يىراققا سۈرۈپ قويۇپ،تۇگىغا چۈشتۇم.

نامازشامغا يىقىن ئۇلار قايتىپ كەلدى.

-ئوھوي!تۆرەم قايتىپ كىلىپلا،بۇنى قايدىن سورامىز؟

-خا ھا!پۇللىرىنى ئۇنتۇپ قاپلا،سىلىنى ساقلاپ تۇرامىز!

ئىككى قىرى سالامنىڭ ئورنىغا قاملاشمىغان قوشاقلىرىنى باشلىۋەتتى.مەن زورىغا كۈلۈمسىرەپ قويۇپ،ئۇلار بىلەن قول ئىلىشىپ كۆرۈشتۇم.ئاندىن ئۆزۈمگە سۈرلۈك تۈس بىرىپ تۇرۇپ ئۇلارغا سۆزلىدىم.

-ئاگلاپ تۇرۇگلا!

بىرىنجىدىن مەن ژىپ ئۇچى ھەققىنى ئاغلى كەلدىم.قوشاقلىرىگلاردىن ئۆرگىلەي !شىككىنجىدىن مەن يازغان خەتتىكى گەپلەنىڭ ھەممىسى راستى،ھەقاسىگلىغا ئىچىم ئاغرىپ كەلدىم . ئۈچىنجىدىن ھىلىقى تاشنى جايىغا ئاپىرىپ قوياي دەپ كەلدىم.

-قاسى تاشنى؟

-مەن يازغان خەتنىڭ تۆپىگە پايپاقتا يۆگەپ قويغان تاش شۇتى.لىكىن بايام ئۆينىڭ ئاقىدا تۇرىدا!

-قەنە؟

مەن قورقۇپ تۇرۇپ ئۇ تاشنى ئىلىپ كەلدىم.كۆگلۈمدە«بىرسى بۇتاشنى قولىغا ئالسىلا مەن قۇتۇلىمەن» دىگەننى ئويلىدىم.ئەيىندىن چىرايىنى پۈرۈشتۈرۈپ،بۇرنىنى بىر قولىدا توسۇپ تۇرۇپ پايپاقنى قولىغا ئالدى.

-بىژقىتىممۇ كەيمىگەن قىزلىقى با پايپاقتى،خاپۇممىسىلىرى!

مەن ئۇنىڭ بۇ يىرگەنگەن قىياپىتىدىن بەكمۇ غەزەپلەندىم.بىلال قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئەيندىن ئاۋال پايپاققا،ئاندىن ماڭا بىر قاراپ قويدى.

-ھە،ماندا دىسە،مەن تىخى سىلىنىڭ پوسمىلىرى ئوخشايدۇ دەپتىمە!

مەن دەماللىققا نىمە دىيىشىمنى بىلەلمەي قالدىم.چۈنكى مىنىڭ ئەس-يادىم ئۇنىڭ تاشنى قولىغا ئېلىشىدا قالغان ئىدى.پايپاق ئاخىرى ئېچىلدى .ئەيندىن تاشنى قولىغا ئىلىپ سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى.ئاندىن نەپەسلىرى بارغانسىرى تىزلىشىپ،چىرايى قىزىرىشقا باشلىدى.بىلالمۇ كۈلكىسىنى توختۇتۇپ،ئۇ تاشقا قاراپ قېتىپ قالغان ئىدى.ئەيندىن ئۆز-ئۆزىگە پىچىرلاۋاتاتتى.

-ئاھ خۇدا....

سىنى ئىزلەپ بارمىغان، كەربالامۇ قالمىغان،

نى شاھانە شىرمەرتنى،ئاھۇ-زاردا خارلىغان!

بىگىم ئۇتاشنى قولىغا ئىلىپ ماڭا ناتونۇش ئادەمگە قارىغاندەك بىشىمدىن ئايىغىمغىچە بىر قارىۋەتكەندىن كىيىن تاشقا يىنىش-يىنىشلاپ قاراپ،يۇراپ كەتتى.مەن ئۇنى تاشنى يالاپ سالامدىكىن دەپ ئەنسىرەپ قالدىم،گەرچە يىڭى بولسىمۇ پايپاققا يۆگىگەن نەرسە ئەمەسمۇ!

-تۆرەم بۇنى نەدىن ئاللا؟!ئەگە ئاپىرىپ قويماقچى؟!

-توۋا،بۇ تاشنىڭ مىشەدە ئۇچراپ قاغىنىنى دىسە!تۆرەم،سىلە نىمىنى تاشلاپ كەتكەنلىكىلىرىنى بىلەملا؟!

ئۇلارنىڭ قاتمۇقات سوئاللىرىدىن بىرىنجى بولۇپ شۇنى ھىس قىلدىمكى،بۇ تاش ھېلىقى تەگكىدىنمۇ ياخشى نەرسە!چۈنكى ئەيندىن تەگگىنى كۆرگەندىمۇ بۇ دەرىجىدە ھاياجانلانمىغان!دىمەك مەن تاسلا قاپتىمەن بىر قىممەت باھالىق نەرسىدىن ئايرىلىپ قالغىلى!

مەن يۈگۈرەپ بىرىپ دىگۈدەك،بىلالنىڭ قولىدىن تاشنى يۇلۇپ ئالدىم.

-ھە،نىمە بولاتىمىز؟!بىگىم غوجامنىڭ يانا مىنى سوتلىغۇسى كەپقاغان

ئوخشىمامدا!!!!!؟

مەن مەغرۇر ھالەتتە،گېپىمنى ئايغىنى سوزۇپ قويدۇم.«ئاھۆ!» مەتىسلىمنىڭ سەت يۆتۈلۈپ بەلگە بىرىشى بىلەن جىنلار ئىسمىگە كىلىپ،تاشنى دەرھال بىلالنىڭ قولىغا يەنە تۇتقۇزۇپ قويدۇم.تاس قاپتىمەن مەتىسلىم ئىسمىگە سالمىغان بولسا،پۇلنى دەپ يەنە جىنلارنىڭ قولىغا چۈشكىلى!

-سىلىنى سوتلىغىلى بولامدا تۆرەەەەەەم!ئەمدى بىز كۆمگەن تاش بوغاندىكىن سىلىدىن سوراپ باقتۇق.

بىلال تاشنى قولۇمغا قايتۇرۇپ بەرمەكچى بولىۋىدى،مەن بىر يىرىم كۆيۈپ كىتىغاندەك كەينىمگە داجىپ كەتتىم.

-چاقچاق قىپ قويدۇق سىلىگە!سىلە زادى نىم بوللا؟ئەمەلى ئەۋالنى بىزگە دەپبەسە جۇما!

ئەيىندىن كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ،بىلالنىڭ قولىدىن تاشنى ئالدى.مەن ئۇلارغا بولغان ئىشلارنى ئاساسەن تەپسىلى ئىيتىپ بەردىم.(چاندۇرماي ئىلىۋالدىم دىمەي،سىرىتقا چىقىۋىتىپ ئۇچراپ قالدى دەپ قويدۇم).

ئەيىندىن بىلالغا ئەستايىدىل ھالدا تىكىلدى.

-دىمەكچىلىك ئۇ رىۋايەت جىلىڭ!

-ئالدىراپ يەكۈن چىقامايىلى،تەكشۈرۈپ بىقىپ ئەندىن....

-ياق،سىلە مىنىمۇ، ئۆزلىرىنىمۇ ئالدىمىسا بىگىم،بۇ نەق ئاشۇ تاش.سىلە مەندىن بەكرەك بىلىلىغۇ دەيمە!

-لىكىن ماڭا بەك تاساددىبىي بىلىنىپ كەتتى .

-تاساددىبىي بىلىنمىسۇن،ئىگەم بۇ تاشنى تۆرەم ئارقىلىق بىزگە ئۇچراشتۇرۇپتا.

ئۇلار مىنىڭ كەچمىشىمگە تەبىر بەرمەي ئۆزىنىڭ گىپىگە چۈشۈپ كەتتى.

-بەگ-غوجىلىرۇم!بۇ تاش جىنلانىڭ پاتىشايىنىڭ تىشمىتىيا؟!

-قايدا دەيلا؟

-مەن بايامنىڭ ياغى بوغان ئىشلىنى سۆزلەپ بەدىم،لېكىن ھەقاسىلىرىدىن ھىچ بى ماڭا پايدىلىق گەپ ئاڭلىمايمەنيا؟

-ھە....ياق،بۇ ئۇنداق تاش ئەمەس،ئەمدى سىلىنىڭ ئىشلىرىغا كەسەك....

ئەينىدىنىڭ قەستەن گېپىنى توختىتىۋالغانلىقىدىن بەك ئاچچىقىم كەلدى.

-بى ئەكىشىدەك پۈتۈن،پۈتۈن گەپ قىلسا ئەينىدىن تاغا!

-سىلە سوغاقچانما؟

-ئاھاي....مەن نىمە دەتىمە،سىلە نىمە دەتىلا دەيمە!سوغاقچان-پوغاقچانى قويۇپ،مىنى قوتۇلدۇرۇشنىڭ چارىسىنى دەپ بەسە!

-ئاۋال جاۋاپ بەسە!

-شۇندا!بەك سوغاقچان،قاندا دەيلا؟!

-ھىم....مۇشۇ تاش سىلىگە زىيان قىپتا.

-مەنبى بۇ تاشنى يىمىگەن،قايدا زىيان قىغاندۇ؟

-بۇ تاش ئادەتتىكى تاش ئەمەس،ئەگەر ئۇزاق مۇددەت كۆمۈلەپ قاممىغان بوسا سىلىنى تىخىمۇ بەك ئاۋارە قىلىتتى!

-ھە؟!ئىنىق گەپ قىلسا،مىنى تولا قوقاتماي!ھىلىمۇ قوقاقتىن تۈنۈگۈن ساقايدىم مەن!

-ئۆيگە چىرىپ پاراڭلىشلى!

ئەينىدىن بىزنى ئۆيگە باشلاپ كىردى.

ئەينىدىن تاشنى ئەينەك قۇتىدەك بىرنەرسىگە ئاۋايلاپ سىلىپ،قاتمۇقات رەختلەر بىلەن ئوراپ،سومكىسىغا سالدى.ئاندىن تاشنىڭ رىۋايىتىنى باشلىدى:

چىيەنلۇڭ خان زامانى .ئەينى چاغدىكى خوتەن دىيارى.

بىر جىسەكچى ئەينى چاغدىكى كىچىك بەگلەردىن بولغان ئەلسۆي بەگكە «يۇرۇڭقاش دەرياسىدا كۈندە كەچتە بىرنەرسە ۋالىلدايدۇ» دەپ مەلۇم قىلىدۇ.ئەلسۆي بەگ دەسلەپتە ئىرەن قىلمايدۇ.

كېيىن كېچىلىك چارلىغۇچى لەشكەرلەر،كەچتە سۇ ئالغىلى چىققان خەلق قايتا-قايتا مەلۇم قىلغاندىن كېيىن،ئەلسۆي بەگ مەخسۇس كۈچ ئاجرىتىپ،يۇرۇڭقاش دەرياسىنىڭ تىگىدىن ئۇ نەرسىنى سۈزۈپ ئاچىققۇزىدۇ.

سۇنىڭ تەكتىدىن يېرىمى قارا،يېرىمى ئاق،بىر قاراشتا بىر-بىرىگە خىرىس قىلىپ تۇرغان مەخلۇققا ئوخشايدىغان قوشمۇشتەك بىر قاشتىشى چىقىدۇ .بۇتاشنى ئۆلىمالار كۆرۈپ،بەگكە ئاپىرىن ئوقۇيدۇ.

-بۇ ئاجايىپ خىسلەتلىك تاشكى،قارىسىنى ئاسقان ياكى تاقىغان ئادەمنى سوغۇق يەلدىن بولغان كىسەل باسالماس،قەھرىتاندىمۇ توڭماس!

-ئېقىنى ئاسقان ياكى تاقىغان ئادەمنى ئىسسىق يەلدىن بولغان كىسەل باسالماس،تومۇزدىمۇ تەرلىمەس !

-ئاپىرىن،ئاپىرىن!بىگىمگە ھەق ئۆزى ئاتا قىلىپتۇ،ئۇشبۇ تاشتىن نەقىش ياساپ ئۆزلىرىگە ۋە جانابى تولون ئاغىچىگە(ئەلسۆينىڭ توقىلى) بىزەك قىلماقنى ئىستەيمىز!

-قانداق بىزەك ياسىساق بولۇر؟

-بۆرە !ئەركەك-چىشى بۆرە!

ئۆلىمالارنىڭ مەسلىھەتى بىلەن بەگ ئەڭ ياخشى قاشتاش ئويمىچىسىغا بۇ تاشتىن بۆرە ياسىتىدۇ.دىگەندەك بۇ تاشنىڭ ئىسسىق ۋە سوغۇقنى ھەيدەشتە ئۈنۈمى ئالاھىدە ياخشى بولۇپ چىقىدۇ.بىر ئۆلىما ئۇنىڭغا«قۇت بۆرە تېشى» دەپ نام قويىدۇ.ئۇنىڭ نامى ئەلگە تارىلىدۇ.بەگ بۇ تاشنى ئۇزاق ئويلىنىش ئارقىلىق چىيەنلۇڭ خانغا ھەدىيە قىلماقچى بولىدۇ.

لىكىن،ئەلسۆي بەگنىڭ قوشكىزەك ئاكىسى ئەلكۆي بەگ «ئەگەر ئىنىم

قۇت بۆرە تېشىنى چىيەنلۈك خانىغا ھەدىيە قىلسا،ئىنىق ئۈنىڭ ئەمەلىي ئۆسۈپ كىتىدۇ،ياق ....!ئىستىدات،ئىلىم جەھەتتە مەندىن بەسى يىراق ئىنىم ئاشۇ غايىپتىن كەلگەن تاشنىڭ ھۆرمىتى بىلەن بىراقلا مەندىن ئېشىپ كەتسە ھەرگىز بولمايدۇ!» دەپ ئويلاپ تۇرلۇك ئۇسۇللار بىلەن ئۇنى قولغا چۈشۈرۈشكە ئۇرۇنىدۇ.

شۇنىڭ بىلەن ئاكا-ئۇكىلار ئوتتۇرسىدىكى بىرمەيدان يوشۇرۇن جەڭ مەيدانغا كىلىدۇ.زادىلا ئامال قىلالمىغان ئاكىسى،نىيىتىنى بۇزۇپ ئىنىسىنىڭ قەستىگە ئوت قويۇپ،ئۇ تاشقا ئىرىشمەكچى بولىدۇ.قەستىدىن پەقەت تولۇن ئاغىچىلا ھايات قېچىپ چىقىپ،تاشلارنى ئېلىپ،تەكلىماكاننىڭ ئىچىدە غايىپ بولىدۇ،شۇنىڭدىن ئىتىبارەن قۇت بۆرە تىشى قايتا كۆرۈنمەيدۇ....

خەلق ئارىسىدا تار دائىرىدە تارقالغان بۇ غەزەل ئۇ ئىشلارنىڭ دەلىلى:

تولۇن ئاغىچە قۇم ئارا،پىغان-دەرتتە ئاھ تاتۇر،

يۇرىكىدىن قان تېمىپ،قوش تاشنى تۇتۇپ ياتۇر....

ئەيىندىنىنىڭ سۆزىگە ئۇلاپلا بىگىم سۆزلەپ كەتتى.

-بۇ رىۋايەتنىڭ يەنە بىر ۋارىيانتى با،باشلىنىشى ئوخشايدا،لىكىن ئاخىرى ماندا:

ئوتنى ئەلكۆي ئەمەس بەلكى ئەلسۆينىڭ چوڭ ئايالى(تۇغماس)گۈلەم ئايىم ياققانلىقى،چۈنكى ئەلسۆي ئۆزىگە توت ئوغۇل تۇغۇپ بەرگەن،ئاجايىپ لاتاپەتلىك توقلى تولۇن ئاغىچىگە ئالاھىدە ئامراق بولغاچقا،كۈندەشلىك ئوتىدا پۇچلانغان گۈلەم ئايىم ئۆزىنى قوشۇپ ھەممەيلەننى ئۆلتۈرمەكچى بولغانلىقى،شۇ قىتىملىق ئوتتا چىرايى كۆيۈپ كەتكەن بولسىمۇ،تولۇن ئاغىچە ھايات قېچىپ چىقىپ،تاشلارنى ئېلىپ تەكلىماكانغا كىرىۋالغانلىقى قەيت قىلىنغان.

بۇنىڭ دەلىلى سۈپىتىدە مۇنداق غەزەللەر بار:

ئىسمى تولۇن،ھۆسنىمۇ ھەم تولون ئېدىلەر،

گۈلەم ئۇتى ئىچرە كۆيۈپ خازان بولدىلەر....

مەن بۇ رىۋايەتلەرگە بىر ئىشىنىپ بىر ئىشەنمەي تۇرۇپ قالدىم.

- راسمۇيا؟!شۇنچە ئۇزۇن ژىل بۇرۇنقى تاشنى سىلە قاندا بىلىلا؟ دىمەك مىنى ئاشۇ ئەلسۆي-پەلسۆي،تولون-پولون دىگەنلىنىڭ جىنلىرى ئاۋارە قىغان ئوخشىمامدا؟

-بۇ پەقەت رىۋايەت،تارىختا ياكى خاتىرىلەردە قالدۇرۇلغان ئەمەس.لىكىن قاشتىشنىڭ ئىچىدە شۇنداق ئىسىللىرى باكى،سىلە ئۇنىڭ رولىنى ئاڭلاپ ئىشەنمەي قاللا!

-ئاھاي...قويسا ئۇندا قۇرۇق تاشنىڭ گىپىنى!رىۋايەت دەيلى ئەسلى.ئۇندا قۇرۇق رىۋايەتنى...

-نىمە؟!قۇرۇق رىۋايەت؟قۇلاقلىرىنى دىڭ تۇتۇپ ئاڭلىسا جىما!

ئەيىندىن بىردىنلا قاپىقىنى تۈرۈپ،يەنە گەپ باشلىدى.

-1923يىلى.

بىرىتانىيەلىك ۋىليام.جامىس بىلەن شىۋىتسىيەلىك ھىندو.لارسون قاتارلىق نامدا ئىكىسپىتىدسىيە قىلىش ئەمەلىيەتتە دۆلىتىمىزنىڭ قەدىمىي يادىكارلىقلىرىنى ئوغۇرلاشنى مەقسەت قىلغان ئىككەيلەن شىنجاڭغا كىرىپ،يۇقىرى باھا بىلەن ئاشۇ تاشنىڭ ئىز-دېرىكىنى بىلىدىغان بىر يولباشچىنى ياللىغان.كىيىن ئۇلار مىڭ بىر مۇشەققەتتە تاشنىڭ ئورنىنى تاپقان.لىكىن نىمە سەۋەپتىندۇر تاشنى ئېلىپ،تاشلارنىڭ رەسىمنى سىزىۋىلىپ قايتىپ كەتكەن.

قايتىپ بىرىپ ئۇزۇن ئۆتمەي جامىس زابويغا ئايلىنىپ.ئىسپىرىتتىن زەھەرلىنىپ ئۆلگەن.لارسون روھىي كىسەل بولۇپ قالغان.

-1953يىلى .

يەنە بىر تۈركۈم چەتئەللىك ئەتكەسچىلەر تاشنىڭ رەسىمنى كۆتۈرۈپ شىنجاڭغا كىلىپ،يەرلىك ھايانكەشلەر بىلەن بىرلىشىپ،تاشنىڭ ئىز-دېرىكىنى قىلىپ تەكلىماكانغا كىرگەن.لىكىن ئۇلار تاشنىڭ ئورنىنى

تاپقاندا قاتتىق قۇم بوران چىقىپ،نۇرغۇن چىقىم تارتىپ ئاران قېچىپ كەتكەن.ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۇقۇمۇشلۇق بىرسى ئۆزىنىڭ چەتئەللىكى نوپوزلۇق بىر ژورنالغا يازغان ماقالىسىدە،ئۇ قېتىملىق قۇم بورانىنى«ئادەمنى قوغلايدىغان قۇم بوران،بىز قۇملۇقنىڭ چىگرىسىغا كەلگەندىن كېيىن ئۇ قۇم بوران ئارقىغا كەتتى» دەپ تەسۋىرلىگەن.

2196- يىلى.

خوتەنلىك يەرلىك بايلار كۆچ تەشكىللەپ،70كىشىلىك قوشۇن بىلەن تاشنى ئىزدەپ تەكلىماكانغا كىرگەن.لىكىن ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن پەقەت بىر ياشلا نىرۋىسىدىن ئاداشقان ھالەتتە ھايات قايتىپ كەلگەن.باشقىلارنىڭ سوئالىغا پەلپەتۇش جاۋاپ بىرىپ ئۈچ كۈندىن كېيىن ئۆلۈپ قالغان.

-1973يىلى.

خوتەنگە چىنىقىشقا چۈشكەن زىيالىيلار يەرلىك خەلقتىن تاشنىڭ رىۋايىتىنى ئاڭلاپ.جەمئىي يەتتە ئادەم تەكلىماكانغا تاشنى ئىزدەپ كىرگەن.ئۇلارنىڭ تاپقان-تاپمىغانلىقى نامەلۇم،لىكىن ئۇلار ھەپتىدىن كېيىن قايتىپ كىلىپ ھەممىسى قاتتىق ئاغرىپ قالغان.باشقىلار تاش ۋە ئۇلارنىڭ كەچۈرمىشى ھەققىدە سوئال سورىغاندا،ئۇلار بىردەك«بىز ھىچنىمىنى بىلمەيمىز،بىز ئېزىتقۇغا ئۇچرىدۇق» دەپلا جاۋاپ بەرگەن.

-1991يىلى.

قەشقەرلىك يەككە تىجارەتچى ئەنۋەر ھاجى بىلەن ئارخىلوگىيە كەسپىدە ئوقۇغان ئالىي زىيالىي بەي موۋ موۋ بىرلىكتە تاشنى ئىزدەپ تەكلىماكانغا كىرگەن.لىكىن ئۇلار ئۈچ كۈندىن كېيىنلا قايتىپ كەلگەن.بەي موۋ موۋ قاتتىق ئاغرىپ،داۋالىنىپ ساقايغاندىن كېيىن يۇرتىغا كەتكەن.ئەنۋەر ھاجىدىن باشقىلار مۇناسىۋەتلىك سوئال سورىغاندا ئۇ«بىز ھىچنىمىنى تاپالمىدۇق» دەپ جاۋاپ بەرگەن.لىكىن ئەنۋەر ئىزچىل قاراڭغۇدا زادىلا تالاغا چىقالمايدىغان بولۇپ قالغان.

-1999يىلى.

داڭلىق ئالىي مەكتەپ ئوقوغۇچىلىرىدىن تەركىپ تاپقان ،ئۆزنگە «ئەسىر هالقىش ئەترىتى» دەپ نام قويۇۋالغان ئارخىلوگىيەلىك قىدىرىپ تەكشۈرۈشنى مەقسەت قىلغان ئېكسپىدىتسىيە ئەترىتى تاشنى ئىزدەپ تەكلىماكانغا كىرگەن.ئۇلار تاشنى بار دەپ ھۆكۈم قىلغان يەرگە بارغاندا قاتتىق بوران چىقىپ،ئۇلارمۇ چېكىنىپ كېتىشكە مەجبۇر بولغان.

ئەيىندىنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ ھەيرانلىقتىن ئېڭىكىم چۈشۈپ قالغىلى تاسلا قالدى.بىردىنلا مىنى يەنە قورقۇنۇچ بېسىشقا باشلىدى.چۈنكى تاشنى ئىزدەپ بارغان،تاپقان-تاپالمىغانلارنىڭ ھەممىسى ياخشى ئاقىۋەتكە ئېرىشەلمەپتۇ.مەن تاشنى تېپىپلا قالماي ئېخى ئېلىپ چىقىپ كەتكەن ،دىمەك مىنىمۇ چوقۇم....

ئەيىندىن چىراي ئىپادەمدىن مىنىڭ ھېسسىياتىمنى چۈشەنگەن بولغاي،كۈلۈپ تۇرۇپ ماڭا تەسەللىي بەردى.

-سىلە ئارتۇقچە قوقاپ كەتمىسە تۆرەم.بۇ ئۇندا جىن تۇغىدىغان تاش ئەمەس،ئالاھىدە قاشتېشى خالاس.

كۆڭلۈم سەل ئورنىغا چۈشتى.

-ئۇندا بوسا بۇ تاش قايسىدۇ؟!مەن دىمەكچى، ھىلىقى سوغىقىمۇ يا ئىسسىقىمۇ؟

-سوغىقى!سىلىنىڭ مىجەزلىرى سوغاق بوغاندىكىن،شۇ كۈنى بۇنى قويانغا سىلىپ ژۆرۈپ،بەدەنلىرىنى بەك سوغاق ئېلىپ كىتىپتا!

-دىمەك بۇ ئاشۇ قۇت بۆرە تىشى دەيلى؟

-مىنىڭچە شۇ.

ئەيىندىن تاشنى ئېلىپ چىراق يورىقىغا تۇتتى.زەن سىلىپ قارىدىم،راستىنلا بۆرە ئىكەن !يايلىسى بولغاچقا ئەينى ۋاقتتا ماڭا ئاتتەك كۆرۈنىپ كىتىپتىكەن،ئەسلى بۇ يايلىق بۆرىكەن ئەمەسمۇ !يىرىم ئېچىلغان ئېغىزىدىن چىشلىرى كۆرۈنۈپ تۇرغان،بىر كۆزىنى قىۇم

www.uyghurkitap.com

تونۇشۇالغان، ناھايىتى گەۋدىلىك، بېشىنى يېرىم ئېگىپ تۇرغان بۇ بۆرە، ماڭا بەك سۈرلۈك ھەم ھەيۋەت تەسىر بەردى.

-مېنى سوغۇق ئېلىپ كەتكەچكىلا جىن خاپا قىلغانمىدۇ؟

-ئۇنىسى مەن بىلمەيمە، لېكىن شۇنىڭ تەسىرى بولۇشى مۇمكىن.

-بۇ تاش قانچە پۇلغا يارايدا؟

-بۇ تاشنى پۇل بىلەن ئۆلچىگىلى بومايدا. قەدرىنى بىلگەن ئەدەمگە دۇنيادىن ئەۋزەل، بىلمىگەن ئەدەمگە كېسەكتىن پەرقى يوق!

ئېسىت! ئىمە دەپ جىندىن قورقۇپ شۇنچە نوچى تاشنى ئۇلارغا بەرگەندىمەن! ئەمدى قايسى يۈزۈم بىلەن «قايتۇرۇپ بېرىڭلار، مەن سىلەرگە ساتايدىيەلەيمەن! مەن نىمانچە قاپاقباش! بېشىمغا كەلگەننى كۆرۈپ، چىداپ تۇرسام بولماسمىتى...ئۆزۈمنى توختىماي ئەيىپلەۋاتقان چاغدا، ئەيىندىنىڭ سۆزى خىياللىرىمنى بۆلدى.

-تۆرەم! سىلىنى تارىخى بىر ئىش قىلدى دىسەك بولىدا! بۇنىڭ تەتقىقات يەكۈنى چىقىپ دەلىللىنىپ قاسا چوقۇم ئىسىملىرى دۆلىتىمىزنىڭ قامۇسىغا چىرىدا!

ئىچىمدە «قانچە پۇل بىرىدا» دەپ سورىغۇم كەلىسىمۇ، ئۇنداق دىيەلمىدىم. راس گەپ قىلسام ماڭا قامۇسقا كىرىشتىن، 5مىليون بەرگىنى ياخشىراق. چۈنكى قامۇستىكى رەسىمنى كۆتۈرۈپ بارسام خىزمەت بەرمەيدۇ، ئۆي بەرمەيدۇ، ھىلىقى قىزبالا «ۋۇجۇ! ھەجەپ يامانكەنلا، قامۇستىكى سىلە شۇما؟ ئەمىسە سىلىگە تىگەي!» دىمەيدۇ ئەمەسمۇ!

-مەلۇم جەھەتتىن بۇ تاشنى تېپىش سىلىنىڭ پېشانىلىرىغا يېزىلىپتىكەن. بومىسا نۇرغۇن ئالىملا، ئېكىسپېدىتسىيەچىلە تاپامىغان تاشنى سىلە ئويناپ ژۇرۇپ تىپىۋالامتىلە! «تەلەي نەدە دىسە دوڭگا ماڭلايدا» دىگەن راسكەن!

«تۇفى! دوڭگا ماڭلاي دىگەن سەن، قىرى تاز!» ئىچىمدە ئۇنى قاتتىق

تىللىدىم.بىلال قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئاپلا ،ماۋۇ بىگىمنىڭ ھەممىنى بىلىپ قالىدىغانلىقىنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن!دىمەك ئۇ ئىزچىل مىنىڭ نىمە ئويلىغانلىقىمنى ،ئۇلارنى تىللىغانلىقىمنى بىلىپ تۇرغانمىدۇ؟ياق ،ھەرقانچە بولسىمۇ ،ئۇندا يامان ئەمەستۇ؟

-سىلىمۇ ئەجرىلىرىگە لايىق جاۋاپ ئالىلا ،خاتىرجەم بوسا!

ئەيىندىنىڭ بۇ گىپىدىن كىيىن كۆڭلۈم يەنە كۆتۈرۈلۈپ قالدى.كۆڭلۈمدە«خا-خا!يەنىلا ئەيىندىن تاغام ياخشى!» دەپ ئويلاپ بولۇپ بىلالغا يەنە قاراپ باقتىم،ئۇ بۇرنىنى كولاپ بىرنەرسىنى خىيال قىلىۋاتقاندەك تۇراتتى.بەلكىم ئۇ «نىمانداق مەيدانى يوق،تۇتامى يوق ئاداشتۇ بۇ!» دەپ ئويلاۋاتقاندۇ.نىمە كارىم،ئىشقىلىپ ئەيىندىن بايام«لايىق جاۋاپ ئالىسەن» دىدى،بۇ دىمەكلىك«پۇل ئالىسەن» دىمەكلىك.ھەرنىمە بولسا مۇشۇ تاشنى دەپ تارتقان كۈلپەتلىرىم بىكارغا كەتمەيدىغان بولدى.

-يانا بىژسى قەيەدىدۇ؟!

بىلالنىڭ سۆزى ھەممەيلەننىڭ دىققىتىنى تارتتى،توغرا!بۇ تاش رىۋايەتلەرگە ئاساسلانغاندا بىرجۈپ بولىشى كىرەك !ئەگەر يەنە جىندىن قورقمىغان بولسام،ھازىرلا يۈگۈرەپ بىرىپ مازارغا باشچىلاپ چۈشكۈم بار ئىدى.

-ھىلىقى ئورچەك مازادا بادۇ!

-ياق،بىز خىلى يەرلەرگىچە تەكشۈرۈپ باقتۇق،با بوسا بىزگە ئۇچرايتى.

مەن يەنىلا ئۈمۈدسىزلەنمىدىم.چۈنكى بۇ تاشنىمۇ ئۇلار بۇرنىنىڭ ئاستىدا تۇرسا كۆرمىگەن،كىم بىلىدۇ مەن يەنە ئاسانلا تىپىۋالامدىمەن تىخى!

-قاچانلىققا يولغا چىقىمىز؟

-نەگە؟

-تاش ئىزىدىكىلىچۇ!

-ھە....ئەتە.سىلىمۇ بىللە بارامالا؟

-بارامە ئەمدى،ئاتايىتىن كەپتىمە.

-باسىلىرىغۇ بەك ياخشى بولىتى.لىكىن زە.....

-لىكىن نىمە؟!

-ھىشنىمە....

-تولام ئىچىمنى سىقمىسا جىما ئەيىندىن تاغا،مەن سىلىنىڭ نىمە دىمەكچى بوغانلىقلىرىنى بىلىمەن!

-بىلگەن بوسىلىرى ياخشى.

ئەيىندىن ناھايىتى ياسالما بىر ھىجىيىپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.كەيىم قىرىق گەز ئۇچۇپ،بىلال بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇرغان مەتسىلىم بىلەنمۇ پاراڭلاشقۇم كەلمەي، مەن ياتاق ئۆيگە قاراپ ماڭدىم.....

9-باپ   ئەخمەقلىق ماڭىلا خاس

ئالدىمدىكى قۇملۇققا،ئازگالغا قاراپ يەنىلا ئىنىم شۈركىنىپ كەتتى.ئىملا دىگەن بىلەن مىنى مۇشۇ يەرگە قەدەم باسقاندىن بىرى نەس بىسىپلا كەلدى.

ئازگالغا يەنە ئەڭ ئاخىرىدا چۈشتۈم.ئىچىمدىكى قورقۇنۇچنى زورىغا بىسىپ،قول چىراقنى يىقىپ ئەتراپنى كۆزەتتىم.ئەينى چاغدا بىگىم تەشكەن بىرىنچى ئىشىكنىڭ ئىچىدە ھىچنىمە قالمىغان ئىدى !ئەيىنىدىن بەلگە قويغان،نۇمۇر سالغان،رەسىمگە تارتقان ھىلىقى نەرسىلەر قىنى؟!كۆڭلۈمدىكى ۋەھىمە،غەزەپكە ئايلاندى.ئەيىنىدىن بىلەن بىگىم ھەممە نەرسىنى جايلاپ بولغاچقا شۇڭا مىنى ئەستىن چىقىرىپ،ئىلغۇن قىلىپمۇ قويماپتىكەندە!

-ھىم!غەزەپ يامان بەگلىرىم،يامان غوجىلىرىم جۇما ھەقاسىلىرى!

ئىككىنچى قاتاردا كىتىۋاتقان ئەيىنىدىن گىپىمنى ئاڭلاپ توختىدى.

-قايدا دەيلا؟

-ئايدا دەيمە!قەنى ئۆتكەندە مەن كۆگەن ھىلىقى نەسلە؟

-بىرىنشقا تىگىشلىك جايىغا كەتتى.

-بانكا كارتىسىغىمۇ يا ھىلىقى سىلىنىڭ ئاسارە-ئەتىقە دۇنياسىغىمۇ؟!

-بوسىغۇ ھەممە ئىشنى سىلىگە مەلۇم قىلىپ تەستىقلىرىنى ئاساق بەك بەلەن بولىتى،ئەمما بەزى چاغدا جىددىي ئىشلىغا جىددى مۇئامىلە قىممىساق بومايدا ئەمەسما .كۆڭەللىرىگە كەگەن ئوخشىمامدا؟!

بۇ قېرى تاز ماڭا جاۋاپ بەرمىگەن بولسىمۇ بەك كۆڭلۈمگە ئالمايتىم،لىكىن ئۇنىڭ بارلىق سۆزلىرى ماڭا يىگىنە سانجىغاندەك بىلىندى.بۇ ئىنىقلا«سەن قانچىلىك نىمتىڭ؟!ئەگە ئاپارساق سەن بىلەن ئالاقىسى يوق!» دىگەن گەپقۇ!

-يا،پەقەت كۆڭلۈمگە ئاممىدىم.بوسا ھىلىقى تاشنىمۇ ئاشەگە ئاپىرىپ قويالا.ھەقاسىلىرى جايلىغان نەسنى مەن قايدا باشقۇرالايمەن!

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر تور ئادرېسى

-جايلاش دىگەن سىلىدىن ئايلانسۇن تۆرەم!ئۇنىڭ ئۈستىگە بىزنەسىنى جايلىيالايدىغان ئەدەم جايلايدا!

-ھى-ھى..

مەتسىلىم مىنى ئۆزىنى شۇنچە تۇتىۋالاي دىسىمۇ، سەت ھىجايغان ئاۋازى تىشىغا چىقىپ كەتتى.بوغۇزۇمغا بىرنەرسە كەپلەشكەندەك بولۇپ قالدىم.نىمە دەپ ھىلىقى تاشنى بۇلارغا بەرگەن بولغىيتىم.ئۇ مىنى«سەن تەييا نەسىنىمۇ جايلىيالماي يىنىپ كەلدىڭغۇ؟!يەنە نىمە دەيتىڭ!» دەپ ئاغزىمنى تۇۋاقلاپ قويىدى.مۇشۇ دەقىقىدىن باشلاپ ھەرقانداق نەرسە تېپىۋالسام ھەرگىز ئۇلارغا كۆرسەتمەي.ئۇدۇل ئاپىرىپ يوغانىراق ئاسارە-ئەتىقە ستىش ئورۇنلىرىغا ئاپىرىشنى قارار قىلدىم.يەنە بىر تاش ماڭا ئۇچراپ قالسا ئىدى،شۇ چاغدا پوچىلىق قىلىشقىنىڭنى كۆرەتتىم!

2- ئۆي،قۇرۇق.3-ئۆي، قۇرۇق ....كەيپىم بارغانسىرى ئۇچتى.«ھەي ئەينىدىن تاز،ھەي ماڭقا بىگىم!جىق نەرسىلەرنى جايلاپ بولاپسىلەر» ئىچىمدە سەپرالار ئۆرلەپ تۇرسىمۇ،ھەممە يەرگە ئىنىچكىلىك بىلەن سەپ سىلىشنى ئۇنۇتمىدىم.ماڭغاچ ئۇچراپ قالغان بىرقانچە ئۇششاق تاش پارچىلىرىنى قولۇمغا ئىلىپ،تەجرىبىلىك قىدىرىپ تەكشۈرگۈچىدەك چىراقنىڭ يورۇقىدا تازا قارىدىم.مەلۇم نەرسىگە شەكلى ئوخشاپ قالغان تاش بولسىلا يانچۇقۇمغا سىلىپ ماڭدىم.

7- ئۆيگە كەلگەن چىغىمىزدا ئالدىمىزدىكى يول توسۇلۇپ قالدى.بىگىم ئۇدۇلىمىزدىكى قومساڭغۇ توپا تامنى پۇراپ بىقىپ،سىلاپ بېقىپ ئاندىن ئېگىكىنى تۇتۇپ توختاپ قالدى.ئۇ بىرنەرسىنى مۇلاھىزە قىلىۋاتقاندەك تۇراتتى.بىردەمدىن كىيىن ئەينىدىن بىلەن قۇلاق يېقىشىپ مەسلىھەتلەشكەندىن كىيىن بىشىنى چايقاپ مەتسىلىمنىڭ يىنىغا كەلدى.

-ئۆزلىرىنى مالال قىپ قويدىغان بولدۇق!

مەتسىلىم بىردىنلا جىددىيلىشىپ قالدى.بىگىم ئۇنىڭغا مىختەك تىكىلىپ تۇراتتى.

-بۇيەرگە كىرسەك بومماپتۇ!

-نېمىشقا؟!

-ھىي-ھىي!بىزگە بىر ئىش بوپ قالامدىكى دەيتمە.

-سىلە چىرىش ئېغىزىنى تىپىپ بەسىلىرىلا بولىدا.ئىچىگە چىمىسىلىمۇ مەيلى.

بىلال سۆزىنى قىلىپ بولۇپ ماڭا قاراپ قويدى.«مەتسىلىمنىڭ گېپىنى ئاڭلىدىڭ،يەنە كىرەلەمسەن؟» دېگىنى ئۇ.

مەن مېيىغىمدا كۈلۈپ قويۇپ مەتسىلىمگە قەستەن سالماق ھالەتتە تەربىيە بەردىم.

-بىگىم راس دەيدا.سىلە چىمىسىلىرىمۇ بولاۋىرىدا.چىرىدىغان تۆشۈكنى تەپ بىرىپ،مىشەدە ساقلىغاچ تۇسا،بىز چىرىمىز!

مەتسىلىم ناھايىتى خاتا بىر ئىش قىلىشقا مەجبۇر بولغان ئادەمدەك«ھىي...ھىي....» دەپ قويۇپ،كەڭلىكى ئۇچ مىتىر ئەتراپىدا كېلىدىغان تامنىڭ ئۇلى تەرەپ ئاستى سول بۇرجىكىدىكى بىريەرنى زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپ سىيلاشقا باشلىدى.بىردەمدىن كېيىن ئىككى قولى بىلەن بىرلا ئىتتىرىپ،ئازراق تۆشۈك ئاچتى.

مەن تام ئۆرۈلۈپ بىزنى قوم بېسىۋالامدىكىن دەپ ئەنسىرەپ تۇرسام،ئۇ ئىككى قولى بىلەن بىرنەرسىنى تارتىپلا چىقاردى.تامنىڭ ئۇ تەرىپىدىن بىر ئىشىك شەكىللىك بوشلۇق ئېچىلدى.سەپسىلىپ قارىسام،ئۇنىڭ تارتىپ چىقارغىنى چاپان شالغا ئوخشاپ قالىدىغان ياغاچ ئىكەن.

مەن تولىمۇ ھەيران قالدىم.مەتسىلىم بۇلارنى قانداق بىلىدۇ؟!بۇ ياغاچ شۇنداق سىپتا قىرىلغان،ئادەمنىڭ قىلمىشى ئىكەنلىكىنى قارىغىمۇ بىلەلەيدىغان تۇرسا!دېمەك مەتسىلىم مازار مۇشىكى دېگەن رىۋايەت بىكارغا تارقالمىغان!بۇ ئوغرى بوش ئادەم ئەمەس!ئۇ بۇ يەرگە خالىغانچە كىرىپ چىقالىغاندىن سىرت،يەنە كېيىن كىرىشكە ئىمكانىيەت قالدۇرغان!

ئەيىندىن كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ،مەتسىلىمنىڭ مۇرىسىگە يىنىك شاپىللاپ

قويۇپ، بىلال بىلەن ئالدى-كەينى بولۇپ يېڭى بوشلۇققا كىرىپ كەتتى. مېنىڭ قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا يەنىلا كۈچلۈك ۋەھىمە بولسىمۇ ئىناۋىتىمنى ئويلاپ، ئەينىدىن ھەركىتىنى ئۆز پېتى دوراپ، مەتسىلىمنىڭ دولىسىغا شاپىللاپ قويۇپ ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن كىرىدىم. مەتسىلىم بېشىنى چايقاپ ئۆز ئورنىدا توختاپ قالدى.

بۆرە تېشى، ئۈنچە-مەرۋايىت، تەڭگە... ھېچقايسىدىن ئەسەر يوق. يېڭى مازار ئۆيىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى يېرىم مېتىردەك كېلىدىغان دۆمچەك تۈپىدىن باشقا ھېچنىمە يوق!

-بۇ يەردىكى نەسىلىنى مەتسىلىمكام قۇرۇغداپ بولاپتا!

ئەلەم بىلەن قەستەن سىرىتتىكى مەتسىلىمنى ئاڭلىسۇن دەپ ئۈنلۈك ئاۋازدا ۋارقىرىدىم.

-ياق! بۇ يە يانا بىر چىرىش ئېغىزى بولىشى مۇمكىن!

بىگىم ھىلىقى دۆمچەك تۈپىنىڭ يېنىغا كېلىپ تۇرۇپ، پەس ئاۋازدا ماڭا جاۋاپ بەردى. ئەينىدىن بولسا يەنە خاتىرە يېزىش، سۈرەتكە ئېلىش... ئىشلىرىنى داۋاملاشتۇرىۋاتاتتى. مەن ئۇ دۆمچەكنىڭ ئەتراپىنى بىرقانچىنى ئايلاندىم، تۈتۈپ باقتىم، تاشتەك قاتتىق. بۇ ھېچقانداق كىرىش ئېغىزىغا ئوخشىمايۋاتاتتى.

-مەتسىلىماخۇن!

ئەينىدىن بىرقانچە قېتىم چاقىرغاندىن كېيىن مەتسىلىم بوينىنى باغلىغاندەك كىرىپ كەلدى. ئاندىن دۆمچەك تۈپىنىڭ سەل سۈرۈلۈپ كەتكەندەك تەرىپىگە كەلدى، ئاندىن ئۇ يەرگە قارىتىپ قاتتىق تېپىشقا باشلىدى. ئۇ ھەربىر قېتىم تەپكەندە ئۇ يەردىكى تاشتەك قېتىپ كەتكەن توپا ئاز-ئازدىن چۈشۈپ، ئادەمنىڭ قولى پاتقۇدەك ئارىلىق ئېچىلدى. مەتسىلىم ئىككى قولى بىلەن ئىنجىقلاپ تۇرۇپ ئۇنى سول تەرەپكە تارتىشقا باشلىدى. ئۇ دۆمچەك توپا قىمىرلاپمۇ قويمىدى.

-مايانغا ئۆتەپ تۇسا!

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

بىگىم ئەدەپ بىلەن مەتىسلىمنى بىريانغا سۇرۇپ قويۇپ، پوقچىنىڭ بەلچىسىدەك يوغان قوللىرى بىلەن ئانچە كۆچىمەيلا دۇمچەك تۇپىنى تارتىشقا باشلىدى.ئۇزاق ئۆتمەي ئۇ دۇمچەك توپا سول تەرەپكە سۇرۇلۇپ ئۇنىڭ ئاستىدىن قۇدۇقتەك بىر كامار كۆرۈندى.مەتىسلىم گەدىنىنى قاشلاپ«ۋۇججىنەم!كىۋچ دىگەن بارىيەدە باركىنا ئەينا!» دەپ چالا ھىجىيىپ قويدى.

رىۋايەتلەردىكى كوھىقاپنىڭ ئىغىزىدەك قاپقاراڭغۇ كامار.ئىچىدىن غۇرۇلداپ قۇم-توپىلارنى توزىتىپ سوغۇق شامال چىقىپ تۇراتتى.مەتىسلىمدىن باشقا ھەممەيلەن ئۇنىڭ ئىچىگە قارىتىپ چىراق تۇتتۇق، يەنىلا ھىچنىمىنى كۆرگىلى بولمىدى.بىگىم كامارنىڭ ئىغىزىدىن چىقىۋاتقان شامالغا بۇرنىنى تۇتۇپ بىردەم تۇرغاندىن كىيىن ئۇمۇدسىزلىك بىلەن بىشىنى چايقىدى.

-بۇيەگە ھازىرچە چىگىلى بومايدىكىن.

-ماشىنىدىن ئاغامچا ئەچىرىپ چىرەمدۇقيا؟

-مەن ئەچىرىپ بىرەي سىلە چىرەملا؟!

بىگىم سۇئالىمغا سۇئال قايتۇرۇپ ماڭا قارىدى.مەن يەنە گەپتە تۇتۇلۇپ قالدىم.نىمە دەپ شۇنداق ئەخمىقانە گەپ قىلغاندىمەن، قانداق قىلىشىم كىرەك؟خىياللىرىم قاناتلىنىپ تىز سۈرئەتتە ئۇچۇشقا باشلىدى.

1. باتۇر ئەزىمەت ئىكەنلىكىمنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن ئارغامچىغا ئىسىلىپ كامارغا كىرىمەن.لىكىن ئۇنىڭ تىگىدە مىنىڭ كىرىشىمنى نىملەر كۈتۈپ ياتقاندۇ!

2. ئىسىلىپ ئەھۋالغا قاراپ بىقىپ، چاتاق بولۇپ قالسا« مىنى تاتىڭلا!» دەپ ۋارقىرايمەن.ھىچ بولمىغاندا ئىچىگە چۈشەلىگەن نوچى بولىمەن!

3. «مەن نىمىشقا چىرىمەن؟ھەقاسىلىرى بەك يامان بوغانىدىكىن بى چۈشۈپ بىقىشاملا!» دەپ ئۇلارنى قىستاپ ئەنتىمنى ئالىمەن.(لىكىن ئۇلار

بەلكىم مۇشۇ گېپىمنى كۈتۈپ تۇرغاندۇ)
قىسقا ئويلىنىپ ئاخىرى 2- پىلاننى تاللىدىم.ۋە مەغرۇر ھالدا ئاۋال ئەينەكنىڭ ئالدىن بىگىمگە قاراپ كۈلۈپ قويدۇم.
-ماقا!ئەينەكتىن غوجام خاپۇماي ئاغامچا ئەچىرىپ بىرەملا؟مەن چۈشمىسەم بۇ كاماغا چۈشكىدەك ئە كىشى يوق ئوخشايدا!
ئەينەكتىن گېپىمنى ئاڭلاپ چىرايى بىر ئۆزگىرىپ يەنە ئەسلىگە كەلدى.
-سىلىغۇ بەك يامان بالا،ئۇنىڭدا سو يوق،لىكىن بىژنەسە بولاپ قاسا زە تىگىدە.......
ئۇ قەستەن جىننى دارىتمىلاپ مىنى قورقۇتماقچى بولىۋاتاتتى.
-خاتىرجەم بوسا،ئايدا نەسىنى تولا كۆرەپ پىشىپ كەتتىم مەن،خاپۇماي ئەچىرىپ بىرەملا يا ئۆزەم چىقايما؟
-مىنىڭ ھىلىقى ئاغىنەم3 يىل بۇرۇن مىشەگە كىرىپ كىتىپ،ھازىرغىچە چىقمىدىيا!كىرسىلىرى بومايتۇ!
-بەك يوغوووون ئىش بولاپتىكىن،سىلىدىن سورىمىغان مەن!
ئاغزىمدا شۇنداق دەپ قويغان بولسامۇ مەتسىلىمنىڭ چىرقىراق ئاۋازى بىلەن تەڭ لەسسىدە يىلىم چىقىپ كەتتى.ئەينەكتىن تاز ماڭا «ھە!چۈشە نوچى بولساڭ ئەمدى!» دىگەن مەنىدە تىكىلىپ تۇراتتى.يەنە مازلاشتىم.ھەممىمىز ئۇن-تۈنسىز ئارقىمىزغا ياندۇق.بىشىمنى تاكى مەتسىلىمنىڭ ئۆيىگە كەلگەندىمۇ كۆتۈرەلمىدىم.
نىمىشقا دۇنيادىكى بارلىق يۈزى تۆكۈلىدىغان،ئىناۋىتى مەنتەك بولىدىغان،خەقنىڭ ئالدىدا مازلىشىدىغان ئىشنىڭ ھەممىسىگە مەنلا ئۇچرايمەن؟!ئىگەم ماڭا نوچىلىق قىلغۇدەك بىر قىتىم پۇرسەت بەرسە بولمامدۇ؟!ئاشۇ ماڭقا ساراڭ بىلەن قىرى تازنىڭ ئالدىدا ھەجەپ تولا مازلاشتىم،ھەجەپ تولا مازلاشتىم...مۇشۇنداق ناچار كەيپىياتتا تاماقىمۇ چىقماي ياتاق ئۆيدە تورۇسقا قاراپ ياتتىم.
ئوڭ تەرىپىمگە ئۆرۈلسەم بىقىنىمغا بىرنەرسە پاتقاندەك بولدى.تۇتۇپ

باقسام،ھېلىقى مەن تېرىپ ماڭغان تاشلار ئىكەن،يانچۇقۇم پولتىيىپ كىتىپتۇ،دېمەك مەن بىلىپ-بىلمەي خېلى جىق تاش يىغىپتىمەن،خا-خا....!كۈلگەن ئاۋازىمنى ئۇلار ئاڭلاپ قالدىغاندەك،ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئىشىكتىن بىشىمنى چىقىرىپ سىرتتنى كۆزىتىپ باقتىم،جىمجىت.

دەرىزىنى تاقاپ،رەڭگى ئۆچۈپ كەتكەن پەردىنى ھىملاپ قويدۇم . ئاندىن يانچۇقۇمدىكى تاشلارنى ئاۋايلاپ ئۈستەلگە قويۇپ،بىر-بىرلەپ سەپسالدىم.رەڭگى ئادەتتىكى تاشلاردىن سەل ئاق،شەكلى بەزىسىنىڭ تاشقا،بەزىسىنىڭ نانغا،بەزىسىنىڭ تۇخۇمغا ئوخشايدۇ،كىچىك بىرسىنى زورلاپ بۆرىگە ئوخشىتىپ باقتىم،ئىشقىلىپ بۆرىگە ئوخشىمىسىمۇ،بىر ھايۋانغا ئوخشايدىغاندەك قىلاتتى.مەيلى نىملا بولمىسۇن بۇلارنى ئۇلارغا ھەرگىز كۆرسەتمەيمەن ھەم دېمەيمەن!ئۆزەمچە ناخشا توۋلاپ كەتتىم،بايامقى ناچار كەيپىياتىم تىزلا كۆپۈككە ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى.

جىنلار كىلىپ بوغسىمۇ،
قۇم-بورانلار سوقسىمۇ،
ئاغزىم مايماق بولسىمۇ،
ئەمدى ساڭا دېمەيمەن!
لايلالايلاي لاي لاي لاي!

بۇ تاشلار بەلكىم ھېلىقى تاشتەك نوچى بولمىسىمۇ ھېچ بولمىغاندا تەڭگىدىن جىقراق پۇلغا يارار؟29!پارچە تاش!بىرسى100 مىڭ بولسا،ۋاھ....

1. تاشلارنى سىتىپ بولۇپ،بۇنداق ماڭقا بىگىم،تاز غوجامنى كۆزۈممۇ كۆرمەيدۇ،نە ياخشى بولسا شۇيەرگە بىرىپ ئويناىمەن!

2. 60-50ئادەم ياللاپ،زامانىۋى قۇراللار بىلەن ھېلىقى قەبرىلەرنى قىزىپ،چۇۋۇپ،ھەممە نەرسىنى ئىككىسىنىڭ كۆزىچىلا ئىلىپ كىتىمەن!

3. «قەرىز ئالماي ئۆي ئېلىشنىڭ سىرى» ،«بىيىش قىيىن ئىش ئەمەس» ،«ئەغزەمچە بىيىش دەستۇرى» .....دەپ كىتاپلارنى يازىمەن!

4. ئەپسانىۋى رىۋايەتتىن بىرنى توقۇپ،«ئەغزەم تۆرىنىڭ ئاجايىپ كەچۈرمىشلىرى» دەپ كىنودىن بىرنى ئىشلەيمەن!ھوللىۋۇتتىن رىژىسسۇر تەكلىپ قىلىپ،ئۆزۈم باش رول ئېلىپ تىخى!

بۈگۈن كىچە مەن ئۇلار بىلەن تونۇشقاندىن بۇيانقى ئەڭ ياخشى چۈشلەرنى كۆردۈم.ئەتىسى سەھەر تۇرۇپ تاماقمۇ يىمەي،ئۇلارغا«ئۆيدىن جىددى تىلپۇن كەلدى،غاچچىدە بىرىپ كىلەي!» دەپ قويۇپ،لاقا-لۇقلىرىمنىمۇ ئالماي،تاشنى يانچۇققا مەھكەم سىلىپ قەشقەرگە يولغا چىقتىم....

يەنە ئوخشاش يول.يەنە ئوخشاش ئاپتوبۇس،يەنە ئوخشاش ئارقىدىراق ئورۇن.ئەمما بۇ قىتىم مىنىڭ كەيپىياتىم تۈپتىن ئوخشىمايدۇ.

ئالدىنقى قىتىم ۋەھىمىدە ماڭغان بولسام،بۇقىتىم ئايەم كەيپىياتىدىمەن!شوپۇر ئۇستامۇ مىنىڭ كەيپىياتىمنى بىلىپ قالغاندەك ئابدۇكىرەمكامنىڭ ئىتوت دىيىنى قويۇپ قويغان ئىدى.گەرچە سانسىز قىتىم كۆرۈپ،گەپ-سۆزلىرى يادا بولۇپ كەتكەن بولسىمۇ،ئىچ-ئىچىمدىن كۈلۈپ،يول ئازاۋىنى ھىس قىلمايلا،چۈشكە يىقىن قەشقەرگە كىلىۋالدىم.

ئۆيگە كىرگىنىمدە دادام-ئاپام مەلۇم ناخشا پىروگىرامىسىنى سۆكۈپ،تىللاپ ئولتۇرۇپ كىتىپتۇ.

-ۋۇجۇ!ئاشۇندا لاتا قاس-قاس گۇيلىنىمۇ ھەپتىلىك چىمپىيون قىلدىيا ماگۇيلا!

-ئى بودەك قىز ۋالىمۇ خىلى يامان ئەمەس ئوقىغان ناخشىنى!

-ما گۇي بىرە باھالىغۇچىنىڭ تۇققىنى ئوخشايدا!ئاھاي....

-ما مەلىممۇ رەسمىي ساختىپەزكىن!نورمال ئەدەم ناخشىنى ياخشى ئوقۇپ شاللىنىپ كەتسە،«كۆڭلەم يىرىم بوممىدى،ھاشىمجانغا مۇۋاپىقىيەت تىلەيمەن....» دەمدا؟!

-شۇڭا دەيمە.ھازىرقى ياش باللا بەك ساختىپەز بولاپ كەتتى!ئۇۋالچىلىققا ئۇچرىغاندىكىن«بەك كۆڭلەم يىرىم بولدى!» ،«مەن پەقەت قايىل ئەمەس!» دەپ بىر ئىغىز جىلك گەپ قىپ قويىسا،ياكى ژىغلاپ قويىسا بىژكىم ئەچىقىپ ئىتىۋتەمدا!

ئىككى مىھرىبانلىرىمنىڭ كايىشلىرىنى زوقلىنىپ ئاڭلىۋتىپ ئۇلارنىڭ قىشىغا كەلدىم.

-چىژ تۇرۇشلا،دادىخان،ئاپىخان!

-ۋىيى!بالام شىككۈن چىدىيامماي قىچىپ كەلدىڭما؟

-يوۋ !دايىم گىپىڭدە تۇمايتىڭ بالام،مۇشۇ دو «بولاممىسام يىنىپ كىلەمە» دەپ ئالدىن بەگەن ۋەدەڭدە تۇرۇپسە ھەنىم بوسا!

ئاپام،دادامنىڭ تەنىلىرىنى پىسەنتىمگە ئالماي،كۈلۈپ قويدۇم.

-بىژنەسەمنى ئۈنتۇپ قاپتىكەنمە،ئاشنى ئاغىنى كەلدىم.كۆمىدىگلىما!ژۈك تاقامنىمۇ ئەكەممىدىم!

-قوساق قاندا؟

-بىكەتنىڭ ئالدىدىن تاماق يىدىم.

-ھە بولاپتا.قاچانلىققا ماڭىسە؟

-ئۈزاققا قاممايمە.مەن بى ژۈيۈنۈپ چىقاي،بەك توپا-تەرەت بولاپ كەتتىم.

مۇنچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ بولۇپ،ئۆزۈم ياخشى كۆرىدىغان لىكىن دادام كۆرسىلا خۇيى تۇتۇپ قالىدىغان بىرقۇر كىيىمىنى كىيىپ،ئەينەككە قاراپ،ئۆزۈمگە تىخىمۇ سىرلىق تۇش بىرىش ئۈچۈن ئاپتاپ توسۇش شەپكىسىدىن بىرىنى چۆكۈرۈپ كىيىپ،بازارغا قاراپ يولغا چىقتىم.

قەشقەرنىڭ ئاۋات كوچىسى.مايىنىڭ ئالدىدىكى تۇتاش ئىچىلغان قاشتىشى دۇككانلىرى.مەغرۇر قەدەم بىلەن-1 دۇككانغا كىردىم.پۇكەيدە ياش خەنزۇ قىز ئولتۇراتتى.مىنى كۆرۈپ ئەدەپ بىلەن«كەلگىنىڭىزنى قارشى ئالىمىز،قانداق قاشتىشى لازىم ئەپەندىم؟» دەپ ئورنىدىن

تۇردى،مەن بىرتال تاشنى ئۇنىڭ ئالدىغا قويۇپ، «كۆرۈپ بىقىڭ» دېدىم.ئۇ تاشقا بىر قاراپ قويۇپ«كەچۈرۈڭ،بىز تاشنى سېتىۋالمايمىز،ئەگەر سېتىش نىيىتىڭىز بولسا،يېنىمىزدىكى 3-دۇككاندىكى لاۋيۇگە كۆرسىتىپ بېقىڭ!» دېدى.مەن ئۇنىڭ دېگىنى بويىچە خام سىمىز،كۆزئەينەكلىك لاۋيۇنى ئاسانلا تاپتىم.

-بۇ تاشلارنى بىز ئالمايمىز.

-نېمىشقا؟

-بىز قاشتېشى ياكى زەر بويۇملار بولسا ئالىمىز،بىلەي ياكى باشقا قۇمقاتما تاشلارنى ئالمايمىز.

-بۇنى بىلەي تاش دېمەكچىمۇسىز؟!

ئۇ «شۇنداق» دېگەن مەنىدە بېشىنى يېنىك لىڭشىتىپ قويدى.«ھىم!سەن پوقنى بىلەتتىڭمۇ!» ئىچىمدە ئۇنى راسا تىللاپ،ئاستا مېڭىپ،ئۆستەڭ بويىدىكى زەرگەر بازىرىغا كەلدىم.

مەن كىرگەن بىرىنجى دۇككاندا20 ياشلار ئۆپچۆرىسىدىكى بىر يىگىت ئولتۇراتتى.سالاملىشىپ كۆرۈشكەندىن كېيىن مەقسىتىمنى ئېيتىپ،تاشتىن بىرقانچىنى ئۇنىڭ ئالدىغا قويدۇم.ئۇ يىگىت يېڭى ھۈنەر ئۆگىنىۋاتقان بولسا كېرەك،تاشنى ئۇياق-بۇياق چۆرۈپ كۆرۈپ بېقىپ،«خاپۇماي بىرژدەم تۇرۇپتۇسا!» دەپ ئىچىدىكى دۇككانغا ۋارقىرىدى.

-دادو!مىيەگە چىقە!

-نىمە؟!

-ما ئاكام ساتقىنى بىرژنەسە ئەكەپتىكەن كۆرەپباقە!

ئىچىدىكى دۇككاندىن كەكە ساقال،پاكىز قىرىنغان بىر بوۋاي چىقىپ كەلدى ۋە مەن بىلەن ئالدىراپ سالاملىشىپ بولۇپ،تاشنى قولىغا ئالدى،ئاندىن بىر ماڭا،بىر تاشقا قاراپ قويدى.

-ئۇكام،يېڭى ۋازانى بىلەملا؟

-بىلىمەن!

-ئاشەدە بىلەي ۋازىرى دەپ بىژيە با،تاختا كۆرۈككە ئاز قاغان يەدە.شۇيەگە ئاپىرىپ باقسا،بىز ماندا قىممەت مال تۇتمايمىز!

قېرى زەرگەر تاشنى ماڭا چاڭگاللىتىپ قويۇپ ئىچىگە كىرىپ كەتتى.مەن ئۇمۇدسىزلەنمەي بىرقانچە دۇككانغا ئەكىرىپ باقتىم.

تەلىيىمگە يارىشا ئاقپىشماق،دوغىلاق بىر زەگەر بالا قولۇمدىكى تاشنى ئىلىپ ماڭا قايتا-قايتا قارىۋەتكەندىن كىيىن،«ماڭسا!» دەپ مىنى دۇككانىنىڭ ئارقىسىدىكى بىر ئامبارغا باشلاپ كىرىدى.مەن ئۇنى ئادەم يوق يەردە باھا قويىدىغان چېغى دەپ ئويلاپتىمەن.ئەپسۇس....ئۇ كۆمۈردەك دۈۋىلەنگەن تاشلارنى ماڭا كۆرسىتىپ تۇرۇپ:

-قانچىلىك ئالىلا؟!بىزدە قانچىلىك ئالىمەن دىسىلىرى با جىما!لازىم بوسا كىلىۋەسە،ماقا،ئۇزاتمىدىم ئەمىسە!

دەپ قويۇپ ئالدى-كەينىگە قارىماي چىقىپ كەتتى.

ئىست....تۇغۇلغىنىمغا!ئاڭلىمىغان چىرايلىق گەپ،سانجىلمىغان نەشتەر قالماي رەسۋايە بولۇپ زەرگەر بازىرىدىن ئاران قېچىپ چىقتىم.

مەن نىمىشقا مۇشۇنداق بىرموچەنگە بەشنى بەرسە خەق قاراپ قويمايدىغان قوتا تاش-داڭگالنى ئىلىپ،مۇشۇ سالاپىتىم،مۇشۇ يىشىم بىلەن دۇككانمۇ-دۇككان،زەرگەرمۇ-زەرگەر قاتراپ يۈردۈم؟!

نى ئات،نى نۇمۇس!بولۇپمۇ ھىلىقى كوسا،قارىۋاي، دەيۈز زەرگەرنىڭ «سىلە نايمانلىقمۇيا؟!كەتكۈدەك پۇللىرى بومىسا قولىرىنى كۆتۈرەپ قويسا،بىرە ۋاراق پۇلنى ئۈرۈپ قويىمىز!» دىگەن گىپى جىنىمدىن ئۆتۈپ كەتتى.مەن نىمە دىگەن دۆت!!!

ئۆيگە كىرىپ ئۆزۈمنى كارىۋاتقا تاشلاپ ئىغىر كەتمەن چاپقان دىھقاندەك ئىچىمگە تىنىپ كەتتىم....

10-باپ يىگى بايقاش

يول بويى«زادى ئەقلىگە شەيتان مىنىۋالغان،ئەس-يادىغا مال-دۇنيا كىرىۋالغان،كۆزىنى پۇل توسىۋالغان ئادەم،بۇرنى بولمىسا پوق يەيدىكەن!مەن بىر ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرۈپ كەلگەن زىيالىي،ئاز-تولا بولسىمۇ بىلىم ئىگىسى تۇرۇپ،شۇنچىلىغان ئەخمىقانە ئىشلارنى قىلىپ يۈردۈم دىسە!ياكى تۈزۈكرەك خىزمەت تاپالماي،ياكى ئاتا-ئانامنى رازى قىلالماي....!» دىگەنلەرنى ئويلاپ،كۆڭلۈم تولىمۇ پەرىشان هالدا خوتەنگە،ئىنىقراقى ئۈلارنىڭ يىنىغا ئەتىسى چۈشتىن كىيىن قايتىپ كەلدىم.

-سىلىنى بەگلىرىم كىلىتۇ دىگەن،راس قايتىپ كەپلىيا تۆرەم ئەينا!
مەتسىلىم مىنىڭ سالپىيىپ قايتىپ كەلگەنلىكىمنى كۆرۈپ ساددىلارچە كۈلۈپ كەتتى.

-قاچان ئاشتا دىگەن؟

-ئۈلۈشكۈن سىلە ماڭغاندا!

-ئۈلار قايدا بىلگەندۇ؟

-هى....دىسەم كۆڭەللىرىگە كىلىتۇ!

-دەۋەسە،كۆڭلەم يىرىم بولىدىغان يەدىن ئۆتەپ كىتىپ بولدۇم.

-بىرمۇنچە تاش-داڭگالنى ئىلىپ ساتىمەن دەپ كەتتى،يامان كۆڭلى يىرىم يىنىپ كىلىتۇ،قالايمىقان گەپ قىممىسا دىگەن ئۈلار!

-نىمە؟!

بۇقىتىم مەندە قىلچىلىك غەزەپلىنىش هىسسياتى بولمىدى.ئەكسىچە پۈتۈن ۋۇجۇدۇمنى خىجىللىق قاپلاپ كەتتى.تاماكىدىن بىرنى يىقىپ جايىمدىلا ئولتۇردۇم.مەتسىلىم مىنى خاپا بولۇپ قالدى دەپ ئويلىدى بولغاي،يىنىمغا كىلىپ گەدىنىنى قاشلاپ بىرهازا ئولتۇرغاندىن كىيىن ئاندىن ماڭا تەسەللى بىرىشكە باشلىدى.

-ئەمدى تۆرەم،ئازمايدىغان بەندە بولمايتۇ.سىلە تىخى ياش،بىر كۈنلىرى

قايتا باش كۆتۈرۈپ چىقسىلىرى بولتۇ،ئاق چىكىپ گاداي بولۇپ كەتكەنلىمۇ هازىي پۇل تىپىپ يۈرۈيتۇ.....
مەتسىلىم دىگەن ئوغرى ماڭا تەسەللى بەردىم دەپ نىملەرنى دەيدىغاندۇ ئەمدى،ئاڭلىغانسىرى بەدەنلىرىم بىرقىسىم بولۇپ،سەپرالىرىم ئۆرلەپ قالدى.
-ئاهاي!نىم دەي ژۈرۈيلا سىلە!مەن قايدا ئىزىپتىمەن؟قايدا خاتالىق ئۆتكۈزۈپتىمەن؟!خۇددى قىرىق-ئەللىك ژىل تۈرمىدە يىتىپ چىققان ئەدەمگە تەربىي قىغاندەك گەپ قىلىي ژۈرۈۋيلىيا!ماڭا نىم بوپتا؟چىم مىنى تاش-داڭگال ساتتى دەيدا؟كاللامىنىڭ توپاق پىشتى يوق مىنىڭ،نەدىكى بىمەنە گەپلىنى قىلدىكەنلا،تولا كەيپىمنى ئۇچاماي،نە سايە ۋوسا شۇ يەدە ئوينىسا ماڭسا!
قولۇم بىلەن ئۇنى ئىترىپ قويدۇم.ئۇ بىزەڭ ئوغرى چالا ھجىيىپ مىختەك ئولتۇرىۋالدى.مەن قوپۇپ كىتىشكە مەجبۇر بولدۇم.
-ۋوي تۆرەم!ئانداق ئىتتىك ئاچچىقلىساق بومايتۇ.مەنمۇ بىر قىتىم سىلىدەك،يا سىلدىنمۇ كاشال ئىشتىن بىرنى قىلغان.
-شۇنداما؟دەپباقسا قەنە!
يەنە ئورنۇمدا ئولتۇردۇم.
-سىلىدەك چىغىممىكى،يا زوراق ۋاقتىممۇ ئىشقىلىپ بىر كۈنى كىچىسى،بىر قەبرىدىن ۋال-ۋال چاقناپ تۇرىدىغان تاشتىن بىرنى ئىلىپ خوش بولۇپ ئۆيگە كەتتىم.ئەتىسى ناماششەمدىن سەل ئۆتكەندە مەتقاسىم خوتەك (مەخسۇس شۇنداق بويۇملارنى ئالىدىغان كىشكەنتۇق)دىگەن ئۇۋۇا تەككۇ ئوغرىنىڭ قىشىغا ئىلىپ باردىم.ئۇ ئوغرى تاشقا بىرقاراپ«ۋوجون ئۇكام،كۆزۈڭگە ئاشناڭنىڭ لاپىغىسىنى تاقىۋامىغانسە ئەينا!» دەپ تاشنى يەرگە ئىتىپلا ئۆيىگە كىرىپ كەتتى.مەن ھەيران بولۇپ ئارقىدىن كىرىپ سورىسام،ئەسلى بۇ تاش مۇشۇك سىيىپ قويغان تاشكەن...

-ھا-ھا-ھا!
-ھىي-ھىي-ھىي!
مەتسىلىممۇ ماڭا قوشۇلۇپ كۈلۈپ كەتتى.كەيىپىم بىلىپ-بىلمەي ياخشىلىنىپ كەتتى.
-مۇشۇك سىيىپ قويغان تاش كەچتە پاقىرامدىكىن؟
-ئەشتا ئوخشايتۇ.
-مازا مۇشكى سىيگەن ئوخشايدا ھە،خا-خا...!
-ھىي-ھىي!.
كەيپىياتىم تولۇق ئەسلىگە كەلدى.ئاندىن ئۇنىڭ بىلەن قىزغىن پاراڭغا چۈشۈپ كەتتىم.
-مەتسىلىمكا،سىلىدىن بىرگەپ سورىسام جىلە گەپ قىلامىلا؟
-يالغان گەپ قىلسا خۇدايىم ئۇرىتۇ.سورىسا قىنى!
بۇ ئوغرىنىڭ ئۆمرىدە راس گەپ قىلىپ باققان-باقمىغانلىقىنى بەلكىم ئۆزىمۇ بىلمەيدۇ ھەقىچان،يالغان تەقۋا بولىۋالغىنىنى تىخى!
-سىلە بۇيەردىكى قەبرىلەرنىڭ ھەممىسىگە بىرىدىن چىرىپ-چىقىپلا ھە؟
-نەدىكىنا ئەينا!بۇ يەردە چاشقاننىڭ كامىردەك قەبرە،كۆمۈلگەن خارابىلىق كۆپ تۇرسا،مەن قانداق ھەممىسىگە كىرىپ چىقالايتىمە،ھىچكىم ئۇنداق قىلالمايتۇ.
-ھە...سىلىنىڭ بالا-چاقىلىرى نەدە؟
-خوتۇنۇم ئۆلۈپ قالغىنى ئۇزۇن بولدى،بەش بالامنىڭ ئۈچى ئۈرۈمچىدە ئىشلەيتۇ،بىرسى چەتئەلدە ئوقۇيتۇ،بىرسى كۇلىدا شىركەت ئاچتۇ!
-يوۋ پانا!مازا جايلاپ خىلى جىق ئىش قىلىۋاپلا جۇما!
-خۇدايىم توۋە دىسە ماقىما!مەن مازاردىن نەسە ئوغۇرلاپ باللىرىمنى باقمىدىم،ھەممىسى ئۆز كۈچىگە تايانغان ئەينا.ئىشلىگەن چىشلەيتۇ،ئانچە-مۇنچە يول باشلاپ ئالغان پۇللىرىمنى كىچىك بالام ئۈچۈن يىغىۋاتىمە!

-ھىم....كىچىك بالىنى باشقا قىرىنداشلىرى باقسا،ئوقۇتسا بوممامدا؟

-مەن ئۆلگەندە باقا ئەينا،مەن تىخى تىرىك تۇرۇپ،ئۇلارغا تاشلاپ قويسام بوممايتۇ.

-سىلىنى ئۇلار يوقلاپ تۇرامدۇيا؟

-يوقلايتۇ!پۇل سالىتۇ،ئەكىتىتۇق دەپ نەچچە قېتىم كەلدى،لېكىن مەن مىشەگە كۆنۈپ كېتىپتىمە،ئايىنىداق ئايالىرى كىنىدىكى ئوچۇق،پاقىسىنىڭ ئۇستىنىدىلا لاتا كىيىتقان،ئەرلىرى موزايدەك غىلجىڭشىپ يۈرىتقان يەلىدە كۆنەمىيىتمە!

بىردىنلا مەتىسلىمگە ھۆرمىتىم قوزغىلىپ قالدى.بۇ بىچارە ئادەم بالىلىرىنى قاتارغا قوشۇپ،خىزمەتكە ئورۇنلاشتۇرۇپ،يەنە بالىنىڭ غىمى بىلەن يۈرۈپتۇ.بەلكىم بالىلىرى ئۇنىڭ دىگىنىدەك قىلىدىمۇ دەيلى،لېكىن يەنىلا ياخشى تۇرمۇش،باياشات موھىتقا كۆنۈپ قالغان بالىلاردىن ۋاپا كۈتمەك تەس!

ھەي جاپاكەش ئاتا-ئانىلار،ھەي بىچارە ئاتا-ئانىلار!ئۇنىڭ مىللىي غورورىنى،ئىمانىنىڭ كۈچلۈكلىكىنى دىمەيلا قوياي،ئىگەم بارلىق پەرزەنتلەرگە،ئىنساپ،ۋاپا ئاتا قىلغايسەن!بىچارە مەتىسلىم ئاشۇ بەش بالىسىنى دەپ قانچە قېتىم گۆر ئاغزىدىن يانغاندۇ؟قانچە قېتىم ئىشتانغا چىقارغۇدەك قورقۇنۇچلۇق ئىشلارنى بېشىدىن ئۆتكۈزگەندۇ؟قانچە قېتىم قووۇم-بوراندا قىلىپ،قېينالغاندۇ؟!

ئويلىغانسىرى مەتىسلىمگە ئىچىم ئاغرىش،قايىل بولۇش بىلەن بىرگە ئاتا-ئانام ئىسىمگە كىلىپ كۆڭلۈم بۇزۇلۇپ كەتتى.تامنىڭ ئارقىغا ئۆتۈپ بىر يىغلىۋالاي دىگەن ۋاقتىمدا،ئەينىدىن بىلەن بىگىم قايتىپ كەلدى.ئۇلارنىڭ ئادەمنىڭ كەيپىنى ئۇچۇرىدىغان قوشاقلىرىنى ۋە جاندىن ئۆتىدىغان تاتلىق گەپلىرىنى ئاڭلىماي دەپ،چالا سالام قىلىپ غىپپىدە ياتاق ئۆيگە كىرىپ يىتىۋالدىم.

ئەتىسى سەھەر.ھىلىقى شامال غۇرۇلداپ تۇرىدىغان قۇدۇقتەك ئىغىز ئالدى.

www.uyghurkitap.com

بىگىم بەدىنىگە مەھكەم تىڭىلغان17 سانتىلىق قىلىنلىقتىكى تاغتىن قاڭقىش ئارغامچىسىنى مۇقىملاشتۇرىدىغان تۇۋرۇك ياساشقا تۇتۇش قىلىۋاتاتتى.مەتسىلىم بىردەم ئۇنىڭ يېنىغا،بىردەم ئەينىدىنىنىڭ يېنىغا پەرۋانىدەك چۆگىلەپ نەسىھەت قىلىۋاتاتتى.

-ۋاي بىگىم!بۇ ئۇۋاتەككۇ ئورىغا چۈشكىلى بولمايتۇ!جان بىلەن ئويناشمىسىلا!

-غوجام.ئۆزلىرى گەپ قىلمىسا بولمىدى.بىگىم بۇ ئورىغا چۈشسە بولمايتۇ.ھېلىقى ئاغىنەمگە ئۈچ يىل بولدى،چىقالمىدىيا ئەينا!

بىگىم كۈلۈپ قويۇپ ئۆز ئىشلىرى بىلەن ئاۋارە،مەتسىلىم قولىدىكى بىر خەرىتىگە قاراپ ،مەتسىلىمنىڭ سۆزىگە ئانچە ئېتىبار بىرىپ كەتمىدى.

-مەتسىلىماخۇن!خاتىرجەم بوسا!ئاخشامۇ يامان ئۇزاق دىيىشىپ كەتتۇق.بىزمۇ جاندىن تويغان سارالڭ ئەمەس،بىڭنەسىنى ئويلاپ شۇندا قىلىۋاتىمىز.

-جۇگۇ-جۇگۇ....بەگ-غوجىلىرىم،مەن گادايىنىڭ گېپىنى بىر ئاڭلاپ قويۇشسىلا!

مەن بۇ ئىشلارغا قاراپ تۇرۇپ ئاچچىقىم كىلىپ قالدى.

-ئەيىنىدىن غوجام!ئىي ئەدەممۇ باكا ئايدا دىمەيدا.ھە قانچە تىگىدە سۇلايمانىنىڭ ئۆزۈكى بوسىمۇ ماندا بى ئويلىنىپ بىقىپ ئىش قىلىلى!

-تۆرەم،ھەي تۆرەم.....بىز مۇشۇ كەسپىنىڭ ئەخلى دىسە.بىزنىڭمۇ تولۇق تەييالىقىمىز با.مەتسىلىماخۇنمۇ،سىلىمۇ بىزنى ئويلاپ شۇندا دەتىلا،رەخمەت.لىكىن ھازىر بۇيەگە چىمىسەك قۇم كۆچەپ قاسا كىيىن تاپقىلى بومايدا.

مەن مەتسىلىمگە قاراپ قويدۇم،ئۇ ئاغزىنى ئۆمەللەپ قويۇپ توختاپ قالدى.

-تەييالىق پۈتۈپ قالدى!مەن چۈپ باقاي ئەمسە!

بىگىم ھېلىقى كوھىقاپ ئېغىزىنىڭ ئاغزىغا كىلىپ بولغان ئىدى.قاپقىم

لىپىلداپ تارتىپ كەتتى.دەرھال ئۇنىڭ يېنىغا يۈگۈرۈپ باردىم.
-بىگىم!ئاندا قىممىسلا بولىتى.قاپىقىم بەك تاتىپ كەتتى.بىز ئىش ۋۇلاپ قاممىسۇن يانا!
بىگىم ماڭا مەن تونۇشقاندىن بۇيانقى ئەڭ يىقىملىق ھالدا كۈلۈمسىرىدى.ئاندىن قولۇمنى مەھكەم سىقىپ تۇرۇپ«خۇدايىم ساقلا!يارىشا!» دەپ قويۇپ سىيرىلىپ چۈشۈشكە باشلىدى.مەن خۇددى ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالىدىغاندەك،ئۇنىڭ ئىگىز،قاۋۇل بەدىنى تولۇق غايىپ بولغۇچە تىكىلىپ قاراپ تۇردۇم.مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرۈكىدىن غىرىسلاپ ئاۋاز چىقىپ،ئۇ تېزلا غايىپ بولدى.
-خۇدايىم ئۆز پانايىڭدا ساقلىغايسەن!
پىچىرلاپ بىگىمگە ئاتاپ نۇرغۇن دۇئايى سالام يوللىدۇم.ئەينىدىن ئورەكنىڭ ئالدىدا بىشنى تىقىپ چىراق بىلەن بىگىمنىڭ ھەركىتىنى كۆزىتىۋاتاتتى.مەتىسلىم كۆزلىرىنى چىڭ يۇمۇۋالغان ئىدى.دەسلەپتە ئەينىدىن ۋارقىراپ يۈرۈپ بىگىم بىلەن ئەھۋاللاشتى.كېيىن بىگىمنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىيالمىدۇق.ئەينىدىنمۇ قايتىپ كىلىپ ھىلىقى خەرىتىسىنى قولىغا ئىلىپ بىرنىمىلەرنى جىجىشقا باشلىدى.مەن مەتىسلىمنىڭ يىنىغا كىلىپ قۇمساڭغۇ يەردىلا ئولتۇردۇم.
-سىلىنىڭ ھىلىقى ئاغىنىلىرى نىمىشقا بۇ يەگە چۈشكەن؟
-نىم باركى دەپ چۈشكەن،
-نىم باكىن؟!
-....
-دىمەملا؟
-ئاغىنەم چىقمىسا مەن نىمە بىلىتمە ئۇ ئۇۋاتەككۇ ئۆرەكتە نىم بارلىقىنى؟
-ئۇچاغدا نەچچىڭلا باتىڭلا؟
-ئۇچىمىز.
-سىلە نىمىشقا چۈشمىگەن؟

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئىگىز ئادرىسى

-مەن قورقىتمە.ئۇنىڭ ئۈستىگە مىنىڭلا بالام باتتى شۇ چاغدا.
-يەنە بىر ئاغىنىلىرىچا؟
-ئارىمىزدا ئەڭ ژۇرەكلىك ئەشۇ يارمۇھەممەت
ئىدى.چۇشمەيلى،چۇشمەيلى دىسەك ئۇنىماي چۇشۇپ كەتكەن.
-سەكلەپمۇيا؟
-تانا بىلەن.
-تاتىۋاساڭلا بومماتى.
-تاتتۇق.لىكىن ئاغامچىنى ئۇزىۋېتىپتۇ.
-چىم ئۇزىۋېتىپتۇ؟
-پىچاق بىلەن ئۇزۇۋېتىكىن.ئۇنىڭدا پىچاق باتتى.ئۆزىمىكىن دەپ ئويلىدۇق.
-ئۇ نىمشقا ئۇزىۋېتىدۇ؟
مەتسلىم مىنىڭ سوئاللىرىمدىن بىزار بولغان بولسا كىرەك،سەل خاپا بولۇپ قالدى.
-ھەيتەڭ!بىلمەيتمە!
-ئاقىدىن چۇشۇپ باقمىدىڭلىمۇ؟
-....
-گەپ قىسا ماندا!مەندىنمۇ بەك تىرىككەككەنلا!
-سىلى بوسىلا چۇشەلەمتىلا تۆرەم!؟
-....
ئەمدى گەپ قىلالماسلىق نۆۋىتى ماڭا كەلدى.توغرا،مەن بۇ قورقۇنۇچلۇق ئورەككە چۇشۇش ئەمەس،ھەمراھلىرىم بولمىغان بولسا بۇ يەرگە كەلگۈدەك يۇرەكمۇ يوق مەندە!
ۋاقىت ناھايىتى ئاستا ئۆتۈپ كىتىپ باراتتى.تاماكىنى ئارقا-ئارقىدىن چىكىۋەردىم.مەتسلىم كۆزىنى يۇمۇپ مۇگدىگەندەك ئولتۇراتتى.ئەيندىن بىردەم خاتىرىسىگە خەت يازسا،بىردەم قولىدىكى خەرىتىنىڭ

ئۇيەر-بۇيەرلىرىگە جىجىپ قوياتتى.
-ئەينىدىن تاغا،بىگىم ھېچ چىقمايدىيا؟
-چىقىدا!
-قاچانلىققا؟
-ۋاقتى كەگەندە!
-شۇ قاچانلىققا ۋاقتى كەگەن بولىدا؟
ئەينىدىن قولىدىكى نەرسىلەرنى يەرگە قويۇپ،ماڭا تىكىلىپ كۈلۈمسىرىدى.
-بەك ئەنسىرەپ قاپلا ھە.بىزدە پۇختا تەييالىق ۋا دەيمە!
-مەتسىلىمكامنىڭ گېپىنى سىلىمۇ ئاڭلىلا.بىرە ئىش بولاپ قاسا قايىدا قىلامىز دەپ......
-مەن تىخى سىلىنى بەك ئىرەنشىمەيدۇ دەپتىكەنمە.بىزگە خىلى كۆڭەل بۆلدىكەنلا جۇما!
كۆڭلۈمدە «شۇنداق بولمايچۇ ئەمىسە! » دىگەن بولسامۇ،ئېغىزىمدىن چىقارغۇم كەلمىدى.
-باكا شىككىلىرىنىڭ بىرەسىگە بىر ئىش بولاپ قاسا،ئەغزەمجان بىلەن شىككى قىرى ئەدەم بىللە كىتىپ بارىتى.بىرسى ئۆلەپ قاپتۇ دەپ بالاغا قاماي دەپ قالدىم.
-شۇنداما؟
-شۇندا.ئەتە-ئۆگۈن ھەقاسىلىرىنىڭ بالا-چاقىلىرى ماڭا ئىسلىۋىلىپ،غوجام- بىگىمنىڭ دەدىگە قاماي مەن.
-ھا-ھا-ھا.........
ئەينىدىن تىرىكىشنىڭ ئورنىغا قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ ماڭا ھىلىقى مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرىكىنى كۆرسەتتى.
-ئانى كۆلىما!بىگىمنىڭ بەدىنىگە ئۈچ تال تانا باغلانغان،ئەگەر بىرە ئەۋال بولاپ قالسا ئۈۋۈ قىزىل تانا مىدىلايدا.ئەندىن بىز تاتىپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئادرىسى

چىقىرۋالىمىز.

-ئەگەر بىگىممۇ ھىلىقى يارمۇھەممەتتەك تانىنى كىسىۋەتسىچا؟

-مەن چۈشىمەن!

جايىمدا تۈرۈپلا قالدىم.دىمەك بۇلارنىڭ پۈختا تەييارلىق دىگىنىمۇ ئەمەلىيەتتە يەنىلا خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىشكەندە!ھىلىقى تۈۋرۈكنىڭ يىنىغا كىلىپ ھەرخىل بەلگىلىك تانىلارغا مىختەك تىكىلىپ قاراپ تۇردۇم.زەرچىلىك قىمىرلاش بولسا دەرھال تارتىش پىلانىنى تۈزدۇم.بىر سائەت،ئىككى سائەت.....كۆزۈم تىلىپ كەتتى.زورلاپ تاماكا چىكىپ يەنە قاراپ تۇردۇم.ئۇلتۇرۇپ قارىدىم،يىتىپ قارىدىم.....شۇنچە تىرىشچانلىق كۆرسەتكەن بولسامۇ ،يارىماسلىقىمدىن يەنە ئۇخلاپ قاپتىمەن....

ھەر تەرەپكە قىچىۋاتىمەن.مىنى نىمە قوغلاۋاتقانلىقىنى بىلمىسەممۇ،ئەمما ۋەھىمە مىنى تولۇق ئەسىر قىلغان.ئەتراپىم ساپلا قۇملۇق.ھەممە يەردىن ۋەھىمىنىڭ ھىدى پۇراپ تۇرىدۇ.ئەتراپىمدىن نىملەردۇر غۇيۇلداپ ئۇچۇپ ئۆتۈپ كىتىۋاتىدۇ.

قىچىۋاتىمەن،بىر چاغدا يەردىن بىرجۈپ قول چىقىپ پۇتۇمنى تۇتىۋالدى.قۇملۇققا پاقىچىلاپ دۈم چۈشتۈم.ئىغىز بۇرنۇمغا نۇرغۇن قۇملار كىرىپ كەتتى،ئۆمىلەپ،مۈدۈرۈپ يۈرۈپ يەنە قاچتىم.لىكىن ئالدىمغا سوغۇق ھەم ئىگىز بىرتام پەيدا بولۇپ قالدى.ئارقامدىكى نەرسە مىنى قىستاپ كەلمەكتە.مانا بىر-بىرىدىن بەتبەشىرە ئۈچ مەخلۇق،ئۇلار ناھايىتى قورقۇنۇچلۇق كۈلۈپ مىنى قىستاپ كەلدى.

-ياق!ياق!!!مەن ھىچنىمە ئاممىدىم،ماڭا يىقىن كەممە !

-تۆرەم!قوپسا ماندا ئەدەمنى قوقاتماي!

-تۆرەم!نىم بولاتىمىز دەيمە؟!

-ئىتتىك بى قوقاغداپ قالىتۇ مۇشۇ تۆرەم!

تەستە كۆزۈمنى ئىچىپ قارىدىم.ئالدىمدا زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپ بۇرنىنى كورلاۋاتقان بىگىم،باش تەرىپىمدە گەدىنىنى قاشلاپ تۇرغان

مەتسلىم،ئاياق تەرپىمدە ماڭا جىددىي تىكىلىپ تۇرغان ئەينىدىن تۇراتتى.خۇداغا يۈزمىڭ شۈكرى!چۈشۈمكەن دە!لېكىن چۈش دېگەن شۇنداقمۇ ئېنىق،قورقۇنۇچلۇق بولامدۇ؟گىلىمدە قۇمنىڭ تەمى شۇنچە ئېنىق!

-چىرقىقتۇ تۈرەم؟!

بېگىم ئۇتتەك قىززىق قولىنى پېشانەمگە قويدى.مەن ئۇنىڭ ئورەككە چۈشۈپ كەتكەنلىكىنى ئېسىمگە كېلىپ دەرھال ئورنۇمدىن تۇردۇم.

-مەندە سو يوق،سىلە قاچان چىقلا؟بەك ئەنسىرىدىم جىما سىلىدىن!

-مەندىن ئەنسىرىمەي ،پات-پات چىنىقىپ قويسا جىما،بەك شىتتىك قوقاغداپ قالدىكەنلا!

-ها..ها....

-هى...هى....

ئاۋال ئەينىدىن،ئاندىن مەتسلىم ئاۋازىنى قويۇۋېتىپ كۈلۈپ كەتتى،مەن سەل تىرىكتىم.

-شۇندا!ھەقاسىلىرىنى قارا بېسىپ باقمىغان ئەمەسما،تازا كۈلىشۋاسا!

ئەينىدىن كۈلكىسىنى تەستە توختۇتۇپ، قورسىقىنى تۇتۇپ تۇرۇپ مەتسلىمنى شەرەت قىلدى.

-ۋايجان....ھۇۇ...!مەتسلىماخۇن سىلى بى دەپ بەسە بوغان ئېشلىنى.

مەتسلىم چالا ھېجىيىپ ماڭا غەيرى قاراپ تۇراتتى.مەن ئۇنىڭ «دېسەم سەت تۇرارمىكى» دېمەكچى ئىكەنلىكىنى بىلدىم.

-ئاھاي! دېسە ھە،نېم بولدى نېم بولدى؟تولا ئاغزىلىرىنى بېزيەلىرىگىچە ئېچىپ سەت ھىجايماي دەۋەسە!

-سىلە ساقلاپ بولالماي ئۇخلاپ قىپلا،بىر چاغدا قارىسام سۇ ئۈزگەندەك پۇت-پاقەلچەكلىرىنى پۇلاڭلىتىپ يۈرىيلا،«تۈرەم سۇ ئۈزۈپ چۈشەپتۇ دە» دەپ يەنە بىردەم قاراپ ئولتۇرسام ،كۆزلىرىنى ئېچىپ يىرىم ئولتۇرۇپ،قوللىرىنى توختىماي مۇنداق،مۇنداق قىلىپ(ئۇ مىنىڭ

يۈگۈرگەن ھالىتىمنى شۇنداق سەت دورىدىكى،ئۇنىڭ ئاغزىغا ئۇرغۇم كەلدى) پۈلاڭلاتلا، ۋۇجىنىنەم ئىنم بوغانتۇ دەپ قەشلىرىگە باراي دېسەم غۇجام مىنى چاقىرىپ قالدى....

مەن ئەلەم بىلەن ئەينىدىنگە قاراپ ھومايدىم.«ھۇ قىرى تاز،تاماشىشارىمنى تولۇق كۆرەي دەپسەندە!» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.

-ئەسلىدە بىگىم تانا تارتىپ بەلگە بىرىپتىكەن.بىز ئۇنى تارتىپ چىقىرىپ بولۇپ قارىساق سىلە قۇمچاقتەك پوككىدەك يىقىلىپ ئاغزىلىرىغا قوم-داڭگال سىلىپ چايناپ يۈرۈيلا...ھى..ھى.....

-بەك يوووووغان ئىش بوپتا،ھەقاسىلىرى خوش ۋولاپ چاۋاك چەپبەلە ھەقىچان!

-ياق ھەي،نەدە ئانداق قىلتۇ،سىلىنى ئويغۇتايىلى دەپ ماڭساق،سىلە يەنە ئۈمىلەپ،دومىلاپ يۈرۈيلا،قەشلىرىگە كەلسەك ئارقىلىرىغا داجىپ،تامغا يۆلىنەپ،«ئاللا-كاللا!مەن بىيمە ئاممىغان،يىقىن كەلمە.....» دەپ چىرقىراپ يۈرۈيلا،شۇنىڭ بىلەن سىلىنى بەك تەستە ئۇيغاتتۇق ئەينا....ھى..ھى.....

مەتسىلىم گىپىنى تۈگۈتۈپلا يەنە سەت ھىجايغىلى تۇردى.ئاغزىمدا ساپ قۇمنىڭ تەمى بولىشى ئەسلى مۇنداق ئىشكەندە !ھەجەپ سەتلىشىپتىمەن،بۇ ئۆلگۈر يەر زادى ماڭا ياقمىدى،ھىچكىمنى قارا باسمىسا مىنى باسدۇ،ھىچكىمنى جىن ئۇرمىسا مىنى....

-كىرەك يوق،سىلە سوغاق قوقاق بولاپ قاپلا!

-رەخمەت،بەك كۆڭەل بۆلىشەپلا!

مەن يىنىمدىن قۇمغا مىلىشىپ،كۆپ قىسمى سۇنۇپ كەتكەن تاماكامدىن تەستە ساق بىرسىنى تىپىپ تۇتاشتۇردۇم.ئىزچىل بۇنداق يەرلەردە تاماكا چىكىشىمگە قارشى تۇرغان بىگىممۇ بۇ دورەم گەپ-سۆز قىلمىدى.بىرھازادىن كىيىن كەيپىياتىم تۇراقلىشىپ،بىگىم بىلەن ئەھۋاللاشتىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

-بىگىم، سىلە ئورەكىنىڭ ئىچىدىن نىمىنى كۆلە؟

-دىسەم ھەيران قالىلا!مەن ئۇ يەرنىڭ تىگىدە يېشىللىقنى كۆدۈم!يېشىللىق!

-نىمە يېشىللىق، قىزىللىق ئۇۋۇ؟

-دەل-دەرەخ!ئورمان!

-ۋۇجۇ!ئاشۇ كوھىقاپنىڭ تىگىدە باغ-ئورمان بامىكىن؟

-مانىگىغا قايلىسا!

بىگىم ماڭا شىخى بىلەن بىللە سۇندۇرۇلغان يوپۇرماقلارنى تەگلىدى.قولۇمغا ئىلىپ تۇتۇپ باقتىم.شۇنچە يىگى ھەم جانلىق،پۇراپ باقتىم،بىريەرلىرى جىگدە پۇرايدۇ.

-مەنمۇ چۈشۈپ باقاي جۇما!

-ئۇ يەر21 مىتىر چوگقۇرلۇقتا ئىكەن،ئۇنىڭ ئۈستىگە بىزدە تەييالىق تازا تولۇق ئەمەس،شۇڭا بۇدا چۈشەلا!

-قاسى بۇدا؟

-بىز قايتىپ مۇناسىۋەتلىك تەييالىق ئىشلىرنى بىجىرىپ كىلىلى،ئەندىن بىللە چۈشەمىز.

مەن ھەيرانلىق ئىچىدە ئۇلارغا ئەگىشىپ،ئۆزۈم كۆتۈرەلىگۇدەك نەرسىلەرنى كۆتۈرۈپ،سىرىتقا قاراپ ماگدىم.

ماشىنىدا ماگغاچ،خىياللىرىمنى ئەركىن قويۇۋەتتىم.

1. ئۇنىڭ تىگىدە ھىچكىمنىڭ ئايىغى تەگمىگەن بىر بوستانلىق بار.مەن ئۇيەرنى بايقىغان تۇنجى قوشۇن.مىنىڭ ئىسمىم كولومبۇدەك تارىخقا يىزىلىدۇ.بەلكىم ئۇيەرگە «ئەغزەم بوستانلىقى» دەپ نام قويۇلىدۇ.

2. دۆلەتتىن بىزنى قاتتىق مۇكاپاتلاپ بىرە تاغادىن پۇل بىرىدۇ.بىزنى نۇرغۇن مەتبۇئات ۋاستىلىرى قوغلاپ يۈرۈپ زىيارەت قىلىدۇ.مەسىلەن:

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تورداكى ئادرېسى

-ئەغزەمجان تۆرەم!ياخشىمۇسىز!مەن شىنخۇا ئاگېنتلىقىدىن!سىزدىن بىرقانچە سوئال سورىسام بولامدۇ؟

-قەنى سوراڭ!

-سىز بۇلارنىڭ ئىچىدە ئەڭ ياش ھەم ئەڭ كىلىشكەنكەنسىز،قانداق بولۇپ ئۇ يەرگە بىرىپ قالدىڭىز؟

-ھە،ھىم...بۇنى بىر ئىغىز گەپ بىلەن سۆزلەپ تۈگەتكىلى بومايدا!

-ئۇنداقتا ئۇ بوستانلىقنى بايقاش جەريانىنى سۆزلەپ بىرەلەمسىز؟

-ھە،ھىم..ئۆھۆ.....!بىز جىق تالاپەتكە ئۇچرىدۇق،قۇم-بوران،ياۋايى مەخلۇق،نامەلۇم جىسىم...دىگەندەك،بەك تەستە تاپتۇق بۇ يەنى!

-ئاخىرقى سوئالىم،بۇ يەرنى مۇناسىۋەتلىك ئورگانلار «ئەغزەمجان بوستانلىقى» دەپ ئاتاپتۇ،سىزنىڭچە بۇ ئاتالغۇ بولۇپتىمۇ؟

-ھە،ھىم...يامان ئەمەس،يامان ئەمەس!بوسا تۆرەم دىگەننى قىتىپ قويسۇن!

-نۇرغۇن ھەۋەسكارلىڭىز سىز بىلەن رەسىمگە چۈشمەكچى ئىكەن،بۇنىڭغا قوشۇلامسىز؟

-بولىدۇ.

مىنى بىرتوپ قىزلار گۇرۇلدەپ كىلىپ ئورىۋالدۇ!خا-خا !

3. «باياۋاندىكى بوستان» ناملىق ھۆججەتلىك فىلىم ئىشلىنىدۇ.مىنى «بۇگۈنكى سۆھبەت» ،«قىززىق نۇقتا» پىروگىراممىلىرىدا توختىماي زىيارەت قىلىدۇ.مەن بىركىچىدىلا پۈتكۈل مەملىكەتكە تونۇلۇپ كىتىمەن.

11- باپ كۆمۈلگەن ئۈمۈد

بىز شۇ ماڭغانچە مەتسىلىمنى ئۆيىگە تاشلاپ قويۇپ، خوتەن شەھىرىگە كىرىپ ئاددىي تاماقلانغاندىن كېيىن، قەشقەرگە يول ئالدۇق. يول ئۈستىدە ئۇخلاپ قىلىپ ئۇلارنىڭ ئالدىدا يەنە سەتلىشىپ قىلىشتىن ئەنسىرەپ دەرىزىنى يوغان ئېچىۋېتىپ شامالغا يۈزۈمنى تۇتۇپ ئولتۇردۇم. بىرەر سائەتتىن كېيىن بەكلا ئىچىم پۇشۇپ كەتتى. بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارنى بىرقۇر ئويلاپ چىققاندىن كېيىن، ئىچىمدىكى سوئاللارنى ئۇلاردىن سوراپ ئايدىڭلاشتۇرماقچى بولدۇم.

-ئەيىندىن تاغا، كاللامدا نۇرغۇن سوئاللار باتى، سورىسام بولاما؟

-سوراۋەسە، سىلىنىڭ ئاشۇ كاللىلىرىغا كەممەيدىغان سۇئال يوق.

-نىمىشقا مەنلا ئاشتا پالاكەتچىلىككە ئۇچرايمەن؟

ماشىنا ھەيدەۋاتقان ئەيىندىن بىر ھازا ئويلانغاندىن كېيىن جاۋاپ بەردى.

-سىلە قايسى جەھەتتىن دەيلا؟

-جىن چاپلىششى، قوقاغداش....دىگەندەكچۇ. ھەقاسىڭلار ھىچنىمە بومىدىڭلا، مەنلام....

-مەتسىلىماخۇن نەلىك؟

-ئۈيتوپىلىق.

-دىمەك ئۇ ژىلتىزىدىن ئاشۇندا شارائىتتا چوڭ بوغان، قان-قىنىدىن قۇملۇق ھاۋارايىغا كۆنەپ كەتكەن، شۇڭا ئۇنىڭغا ھىشنىمە بومايدا.

-سىلە بىلەن بىگىمچا؟

-مەن ئۈزۈن يىل قىدىرىپ تەكشۈرۈش خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان. بۇنچىلىك شارائىت مەن كۆرگەن جاپالارنىڭ قولىغا سۇ قۇيۇپ بىرەممەيدا! بىگىمگە كەسەك، بۇ ئەدەم مەندىنمۇ يامان، ئەقەللىسى ئاشۇ ساغلام بەدىنى ۋە مۇسكۇللىرىغا قايلاپ باقسا، سىلىدەك تۆرەمدىن ئۇننى قاتلايدا.

www.uyghurkitap.com

مەن ئۆزۈمنىڭ ئورۇق،ئۇزۇن قوللىرىمغا ئاندىن ئۇخلاپ قالغان بىگىمنىڭ مۇسكۇللىرى بۆرتۈپ چىققان بىلەكلىرىگە قاراپ قويدۇم.

-دىمەكچىلىك،سىلىنىڭ بەدەنلىرى ئاجىزراقكىن.ياش ۋوغاندىكىن جىقراق چىنىقىپ بەسە.

يەنە ئويغا چۆكتۈم.شۇنداق مەندە چىنىقىش دىگەن ئاساسەن يوق دىيەرلىك،قاي زامان مەن ئەتىگەن قوپۇپ يۈگۈرۈپ،يەر بىغىرلاپ باقمىغانغا.دىمەك مىنى ئاسانلا قارا بىسىپ قىلىشى،ئىتتىكلا قوقاغداپ قىلىشىم بىكار ئەمەسكەن دە.

-جىنلىمۇ تىنى ئاجىزراق ئەدەمنى بوزەك قىلامدا؟

-ئۇنى مەن ئۇقمىدىم.لىكىن ئاغزىلىرىنىڭ شامال دارىپ قىلىشى،سىلىنىڭ موھتقا زادىلا كۆنەلمەسلىكلىرىدىن ھەم زىيادە سوغاقچانلىقلىرىدىن دەپ ئويلايمەن.ئىچمىلىكنى ئاز ئىچسە.

توغرا،دىمىسىمۇ مەن سوغۇق ئىچمىلىكنى بەك جىق ئىچىمەن.لىكىن ئۇلار بىلەن تونۇشۇپ ھازىرغىچە ئۇلارنىڭ بىرقىتىممۇ سوغۇق ئىچمىلىك ئىچكەنلىكىنى كۆرۈپ باقمىدىم.

-سىلىنىڭچە مەن بۇكەسىپكە ماس كىلەمدىكەممە؟

-بەدەنلىرى سەل ماس كەممىدى،لىكىن روھى جەھەتتىن قەبىي ماس كىلىدىكەنلا!

ھىم!بۇ ئىنىقلا «سەن پۇل-مالنى دەپ جاننى سەپ بىرىشتىن يانمايدىغىنى،لىكىن مىجەزىڭ بوش» دىگەن گەپقۇ!

-شۇنداما،سىلە توغما مۆتىدىل مىجەزلىك،قۇۋۋەتلىك بوغاچقا ھىچنىمە بوممايدىكەنلا!ئىگەم سىلىنى مۇشۇندا ئىش قىلىشقىلام يارىتىپتىكىن دە!

-يا ئاندا دىسىلە بەك ئىشىپ كىتىدا،سىلە بىلەن مىنىڭ پەرقىم شۇكى:مەن سىلىدىن سە قوپاپ،سىلىدىن كىيىنرەك ئۇخلايمە،تاماقنى ئوبدان يەپ،چاينى جىقراق ئىچىمە!

-....

نىمە دىيىشىمنى بىلەلمەي بىردەم تۇرۇپ قالغاندىن كېيىن يەنە داۋاملىق موھىم سۇئاللىرىمنى سوراشنى داۋام ئەتتىم.

-بىز خوتەنگە يولغا چىققاندا دېيىشكەن كىلىشىم ئەسلىرىدە باما؟

-بومامتىكى!

-ئاندا ۋوسا، قانداق دېيىشىمىز؟

ئەينىدىن نىمە دىمەكچى بولغانلىقىمنى تىزلا سەزدى ۋە يىنىك كۈلۈپ قويدى.

-ژىپ ئۇچى تەمىنلەپ بەگەن ھەقلىرىنى چوقۇم ئالىلا، خىزمەت مەسىلىسىنى بۇ قېتىملىق ھەرىكەت ئاياقلاشقاندا دېيىشىمىز.

-ۋىيى! مەن سىلىدەك قاۋۇل بومىسامۇ ئىشقىلىپ ھەقاسىلىرى نەدە بوسىلىرى كەينىلىرىدىن بىللە ژۈگەندىمە؟

-شۇندا. تۆھپىلىرى بومىسىمۇ ئەجىرلىرى با، ئۇنىمۇ ئۇنتۇپ قامىدۇق. ما ئىشلىدىن بىرى پۇتىمىزنى ئۈزىلى، سىلىنى راۋۇرۇس رازى قىلىمىز.

-ئۇندا بوسىغۇ بەك ياخشى.

مەن تاماكىدىن بىرنى تۇتاشتۇرۇپ يەنە دەرىزە سىرتىگە قارىدىم. چىن كۆڭلۈمدىكى گەپنى قىلسام مەن ئۇلارغا خىلىلا قايىل ئىدىم. بىگىمنىڭ مىنىڭ ئاغزىمنى ئوگشاپ قويغاندىن باشقا يەنە، باتۇرلىقى، كەمسۆزلىكى، كۈچلۈكلىكى بەك ياقاتتى. ئەينىدىنىڭ بولسا يۇمۇرىستىك تۇيغۇسى، سىرلىقلىقى، كەڭ قورساقلىقى ھۆرمىتىمنى قوزغايتتى، لىكىن ئاشۇ تاتلىق ئاغزى دائىم سەپرايىمنى قوزغاپ قوياتتى.

ئۇلارنى نىمىشقا كەڭ قورساق دەيمەن؟! چۈنكى ئەگەر مەن ئۇلارنىڭ ئورنىدا بولسام، ماڭا ئوخشاش قەدەمدە بىر پۇتلىشىپ ئۆملەپ يۈرىيدىغان، جىنلار كۆرسىلا چاپلىشىۋالىدىغان، قولىدىن ھىچ ئىش كەلمەسنىڭ ئۈستىگە تولا كىسەل بولۇپ قالىدىغان ئادەمنى كۆرگەن بولسام «ماڭ قايىلىسا! سىلە خاپۇماي سايىراق يەگە بىرىپ ئارام ئاغاچ

تۇماملا!سىلىنى بىقىشنى كۆتۈرە ئامىغاندىكىن مەن!» دەپ ئەتىسىلا يولغا سېلىۋېتەتتىم!بۇلار نىمىنى ئويلىدىكىن تاڭ ،ئىشقىلىپ ماڭا ئىنچىكە بىرخىل مۇئامىلە قىلىپ كەلدى.

-ئۆزلىرىنى ئاندا تۆۋەن چاغلىمىسا تۆرەم!سىلىمۇ بوش ئەدەم ئەمەس!

ئۆلگۈر ماڭقا بىگىم يەنە جىنىدەك تۇيۇقسىز سۆزلەپ مىنى چۆچىتىۋەتتى.دائىم مەن ھەقىقى ھىسسىياتىم بويىچە ئىش ئويلانغاندا بۇ سارائ ئاشۇنداق ئويلىغىنىمنى بىلىپ قالىدۇ،بىلىپ قالسىغۇ مەيلى ،تىخى يۈزۈمگە سالىدۇ ،پەقەت كۆنەلمىدىم بۇنداق ئىشلارغا!

-ۋوجووووو!سىلىگە قايدا قەزىم بادۇ دەيمە ،سىلە بۇ دۇنياغا مىنى قوقاتقىلىلام كەپتىكەنلا بىگىم!

-ھا....ھا......

ئاشۇنداق باش-ئايىغى يوق سۇئال سوراقلار بىلەن قەشقەرگە كىلىۋالدۇق.مەن ئۇلار بىلەن ئۆگۈنى سەھەر ئەينىدىنىڭ دۇككىنىنىڭ ئالدىدا كۆرىشىدىغان بولۇپ ئۆيگە كىرىپ كەتتىم .....

-بىزنەسەڭنى ئۇنتۇپ قالدىڭ يانا؟

ئاپام مىنى كۆرۈپ ئالدىمغا كىلىپ باغرىغا باسقاچ چاقچاق قىلدى.

-يا ،ژۇقىرىدىن تەستىق ئالىدىغان ئىش ۋاكىن،شۇڭغا كەگەن ،ئۆگۈنلىككە كىتىمەن.

-ۋۇجۇ!سەنما بالام ،خىزمەتكە تولۇق چىقماي تۇرۇپ ژۇقىرىدىن خوتەندىن قەشقەگە يۆتكىلىشنى تەستىقلاتقىنى كەلدىڭما!

-ئاھاي.تولا ئىچىمنى سىقمىيە!ھىرىپ كەگەندە قوسىقىڭ ئاچمۇيا دىمەي ئەدەمنى زاڭلىق قىلدىكەنسە!

-ۋىيى چىم سىنى زاڭلىق قىپتا!مىنىڭ بالام جۇما سەن ھە ،مەيدەڭنى تىك تۇتۇپ ژۈ!

ئاپام تاماققا تۇتۇش قىلىش ئۈچۈن ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ كەتتى.مەن ياتىدىغان ئۆيگە كىرسەم دادام مىنىڭ كومپيوتىرىمنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ

بىرنىمىلەرنى كۆرگىلى تۇرۇپتۇ.ئاساسەن مىنىڭ ياتاق ئۆيۈمگە كىرمەيدىغان،لېكىن كىرىپلا قالسا مېزىمنى چۇۋۇيدىغان دادامنى كۆرۈپ سەل ھودۇقۇپ قالدىم.

-چىژ...چىژلىقما دادو!

-ماندا سالامىلىكوم دېيىشنى بىلمەمسە سەن؟!چىژلىق،ھە يانا بىژنىمەڭنى ئۈنتۈپ قاپسەنما؟(يوۋ ئاپام بىلەن دېيىشۋالغاندەك!)

-يا...باشقا ئىش بىلەن كەگەن....

سۆزلىگەچ كاربۇتىمغا،كومپيوتېر ئۈستىلىنىڭ ئەتراپىغا كۆز يۈگۈرتىۋالدىم.چۈنكى مەن ھازىرغىچە ئاتا-ئانامنىڭ ئالدىدا تاماكا چېكەلمەيتىم.ئۇنىڭ ئۈستىگە دادام بۇرۇن كىرىپ قالغان چاغلىرىدا«يو پانا!سىنى ئاپاڭ خىلى قولىنى ژۇيۇۋېتىپ تاماق بىرىپ بىقىۋاتىتى.ھەجەپ پاكىز چوڭ ۋولاپ قالدىڭغۇ تاڭ!» دەپ قويۇپ،مىنى كاچاتتىن ئۇننى ئۇرغاندىن ئۆتە ھالغا چۈشۈرۈپ قوياتتى.بۇ قىتىم ئۆيۈمنى پاكىز رەتلەپ قويۇپتۇ،خۇداغا شۈكرى!

-خىزمىتىڭ قايداراق؟كۆنەپ قالدىڭمۇيا؟

-خىلى كۆنەپ قالدىم.

-سەن نىمىش قىلىشقا مەسئۇل بولاۋاتىسەن؟

-مەن...ئاشۇ قىدىرىپ تەكشۈرۈشكە نازارەتچىلىك قىلىشقا مەسئۇل.

-ۋۇجۇ!ھەجەپ مويىم خىزمەتكە قوياپتا سىنى،ئوبدان ئىشلە جۇما!

-ماقا.....

-كىچىك ۋاقتىڭدا كىتاپتىن باش كۆتەمەيدىغان بالىتىڭ،ھازىر كومپيوتېردىن باش كۆتەمەيسە،قايلا سەن نەچچىگە چىگەنلىكىڭنى بىلەمسە؟

كۆڭلۈمگە دادامنىڭ بىرەر نەرسىنى سىزىپ قالغانلىقى كەلدى.

-............

-دۇدىجۇ،ئەمەلىي پۇتبۇل ئويۇنى،قەھرىمانلار بىرلەشمىسى دىگەندەك

قوڭغازلا مىڭىپ ژۇگەندەك كۆرىنىدىغان ئويان دىگەننى ماندا قۇرامىغا يەتمىگەن باللا، باكاچى لالملا ئوينايدا!

«شۈكرى!شۇ ئىشمىتى!» دىۋالدىم ئىچمدە ئۆزۈمگە.

-ئاھاي...دادا، مىنىڭ قايدا ئويۇن ئوينايدىغانلىقمىنمۇ باشقۇرامسە ئەمدى.

-نىمە؟!بوسىغۇ مەن ئۆلمىگەن بوسام «ئوينا بالام!مەن با» دەپ قانۇنسىز ئىش قىممىساڭلام كارىم بومماي ژۈسەم بولىتى، لىكىن مەن ھامان ئۆلەپ كىتىمەن، سىنىڭ نىمىشقا مۇشتا ژۈگىنىڭنى سوراپ، كۆزىتىپ بىلەممىگەندىكىن، مۇشتا كىچىك ئادەتلىرىڭدىن تەكشۈرۈپ بىلىمىسەم بومايدا!

-ماقا مەن ژۈيۈتەي!

-مەن ۋاكالىتەن ژۈيۈپ بولدۇم.سىنى تورغا چىقما دىمەيمەن، لىكىن قەرت-قىما ئويانلىرىنى ئويناش ۋاقىت ئىسراپچىلىقى، پۇتبولنى مەيدانغا چىقىپ رەسمىي ئوينا، قوڭغاز بىرلەشمىسىنىڭ ئويانلىرىنى ئوينىغىچە ماندا ياخشى تور كىتاپلىرىنى كۆائىسىڭدە بوسۇن، ساڭا كۆرەش پەقەت خوش ياقمايدىغان مەزمۇنلا دەل سەن ئەڭ ئىھتىياجلىق مەزمۇن!

-تاماقنى ئەچىرىپ بىرەيمۇيا!

ئاپامنىڭ ئاۋازى بىزنى قوزغىمىغان بولسا دادام ماڭا يەنە قانداق تەنبىھلەرنى بىرىپ كىتەتتىكىن تاڭ....

دادام ئۆيدە بار چاغلاردا ئاغىنىلىرىم بىلەن تالادا، ئۇ چىقىپ كەتكەندە ئۆيدە دىگەندەك بىركۈننى تەس ئۆتكۈزۈپ، ئۆگۈنى خوتەنگە يولغا چىقىۋالدىم.

ئەينىدىنىڭ چىرايى سەل تۈرۈلۈپ قالغان ئىدى .بىگىمدە ھىچقانداق ئۆزگىرىش يوق.

-ئەيندىن تاغا، مىجەزلىرى يوقمۇيا؟

-قايدا دەيلا؟

www.uyghurkitap.com

-سەل قاپاقلىرى تۈرۈلۈپ قاپتا.شۇڭا دەيمە..
-ياق، مىجەزىم شاشقۇ!
-ئۇندا ۋوسا نىمىشقا قاپاقلىرىنى تۈرىۋالىلا؟
-بوسا كۈندە ھىجىيىپ ژۇسەم بولىتى،لىكىن مەندە ئاندا خاسىيەت يوقىتى.
-....
«بۇ قېرى تازىنىڭ كەيپى راس ياخشى ئەمەسكەندە!» دەپ ئويلاپ ئۇنىڭغا ئوشۇق-ئارتۇق گەپ قىلمىدىم.بىردەمدىن كېيىنلا يەنە جىمجىتلىقا چىدىيالمىدىم.ئەيىنىدىنگە گەپ قىلغۇم كەلمەي،بىگىمگە قارىدىم.ئۇ يەنە ئۇخلاپ قالغان قىياپەتتە ئىدى.ئىچىمدە«ھۇ گوللامچى ئوغرى،سەن ئويغاق!ھىلى مەن بىرنەرسىنى ئويلاپ تۇرغانىدىلا تۇيۇقسىز گەپ قىلىپ مىنى قورقىتىۋىتىسەن» دەپ ئويلاپ، ئۇنىڭ ئويغاقلىقىغا تولۇق ھۆكۈم قىلدىم ۋە قەستەن يۇقىرى ئاۋازدا ئۇنىڭدىن سورىدىم.
-بىگىم!ئسلىنىڭچە ھىلىقى يېشىللىق قايدا پەيدا بوغاندۇ؟
ئۇ كۆزىنىمۇ ئېچىپ قويماستىن سۇئالىمغا جاۋاپ بەردى.
-ئۇ يەر ئاستىدا چوقۇم سىرىتتىن ھاۋا چىرىدىغان بىر يەلىرى با ، شۇڭا پەيدا بوغان!
-ئۆزى ئۈنۈپ قاغانمىدۇ يا بىژكىم تىرىغانمىدۇ؟
-مىنىڭچە تەبىي شەكىللەنگەن.
-شۇنچە ھاۋا تولۇق قۇملۇق ئۈستىدە پەيدا بوماي ھەجەپ ئاشتا قۇدۇقنىڭ تىگىدەك يەدە تەبىي شەكىللىنىدىكىنا؟
-ھەجەپ سىلىنىڭ قۇلاقلىرى چاتىراقلىرىغا ئۆسمەي،باشلىرىنىڭ ئىككى چىتىگە ئۆسىدىكىنا؟
-ئاھاي....نەدىكى بىمەنە گەپنى قىلدىكەنلا!
-بىمەنە گەپ ئەمەس.ھەممە ئىشنىڭ قانۇنىيتى بولىدا.
-ھا...ھا......

www.uyghurkitap.com

بايىدىن بىرى گەپ-سۆزلەرگە ئارىلاشمىغان ئەيىندىن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.مەن ئۇڭايسىزلىنىپ گەپىنىڭ تىمىسىنى يۆتكىدىم.

-سىلىنىڭچە قۇملۇقتا جىن ۋامدۇ؟

-جىن؟!بۇنىڭدا سىلىنىڭ جىن ئاتالغۇسىغا بوغان چۈشەنچىلىرىگە قايلايمىز.

-مىنىڭ دىمەكچى بوغىنىم،ئاشۇ بىز با دەپ ھىكايىلىرىنى ئوقىي ژۈردىغان،دۈمبىسى كاۋاك،چاچلىرى ئۇزۇن،بەتبەشىرە جىننى دەيمە.

-سىلە ئايدا جىننى كۆلىما؟

-ياق،لىكىن بالىقىغا ئىشىنىمە!

-ياخشى.

-نىمە ياخشى؟

-ئىشەنگەنلىرى ياخشى.چۈنكى بەزىدە كىچىدە تالادا ژۈگەنىنىڭ پەقەت پايدىسى يوق.

-ئاھاي...ماندا ئەستايىدىل بى جاۋاپ بەسە!

-دۇنيادا بىز بىلمەيدىغان جانلىق بەك جىق.جىنمۇ شۇنىڭ بىژ تۈرى.

-سىلە كۆگەنما؟

-كۆگەن،دەپبەسەم باكا يانا قوقاغداپ،قارا بىسىپ قالامۇ تۆرەم سىلىنى.

-ھا.....ھا.....

يەنە ئەيىندىن تازىنىڭ كۈلكە ئاۋازى.

-دەۋەسە،مەن ئايدا گەپنى تولا ئاڭلاپ پىشىپ كەتكەن.ئالدىراپ بىژگەپتىن قوقاپ كەتمەيمە!

-ئەڭ ياخشىسى دىمەي جۇما.باكا مەندىن خاپۇلاپ ژۈمىسە قوقتىنۋەتتى دەپ يانا!

-ۋاي بىگىم،تولا ئىچىمنى سىقماي بىر دەپ باقسا ھە،قوقاپ ئۆلەپ قاسام ئۆزەمگە ھىساپ!

-ماقا ،بەك ئاڭلىغۇلىرى كەپ كەتتى سىلىنىڭ!
بىگىم ھېكايىسىنى باشلىدى.
بىرىنجى ھېكايە:
مەن يېڭى خىزمەتكە چىققان چاغلا.ئىدارىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بىلەن كورلا تەۋەلىكىدىكى بىر خارابىلىققا تەكشۈرەشكە چىقتۇق.ئەدەم كۈچى يېتىشمەي ئاشەدە بىزگە ھاڭۋىقىپ قايلاپ تۇغان قىرىق ياش ئۆپچۆرىسىدىكى ئەدەمنى ھەققىنى دېيىشىپ ياللىۋالدۇق.
خارابىلىقنى كولاۋاتىمىز.ھەرخىل مودھىش تەلەت قۇرۇق جەسەتلە ،چىرايى بۇزۇلۇپ كەتكەن جەسەتلە....ئىشقىلىپ بىزنى قوقتىدىغان ھەرخىل سياقتىكى نەسلە چىقىۋەدى.قاراڭغۇ چۈشۈشكە ئاز قالغان ئىدى.بىزنى سەل سۈر بىسىپ قولىمىزدىكى ئىشنى توختاتتۇق ،ھېلىقى ئەدەم ھەيران بولۇپ ،بىزدىن سورىدى.
-نىمىشقا توختاپ قالىسىلەر؟
مەن سەل خىجىللىق ھىسياتى بىلەن ئۇنىڭغا راس گەپ قىلدىم.
-ماندا گەپ ئاكا.قاراڭغۇ چۈشۈپ قالدى ئەمەسما.شۇڭا سەل قوقاپ قالدۇق.
ئۇ ئەدەم قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.
-نىمىدىن؟ئاشۇ جەسەتلەردىنمۇ؟
-شۇنداق.
-يۈرىكىڭلار بەك كىچىككەن ھە.ئەگەر ئۇنىڭدىن قورقۇنۇچلۇق چىرايىنى كۆرۈپ قالساڭلار قانداق قىلارسىلەر؟
مەن ئۇنىڭ گىپىنى چاقچاق دەپ ئويلاپ ،ئۇنىڭغا چاقچاق قىپتىمەن.
-ھەقانچە قوقۇنۇشلۇق چىراي بوسىمۇ بايامنىڭ ياغى بىز قازغان جەسەتنىڭ چىرايىدەك بولا!ئەمدى قوقمايمىز ھەقاندا چىرايدىن!
ئۇ ئەدەم يەنە قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى ۋە «مۇنداق چىرايىنى كۆرسەڭلارچۇ؟» دەپلا يۈزىنى بىرلا تارتىپ ،خۇددى رەختىنى ژىتقاندەك

ژىتىپ ئېلىۋەتتى!

قان تېمىم تۇغان،ساپسېرىق چىشلىرىنى چىقىرىپ كۈلۈپ تۇرغان چىرايىنى كۆرۈپ ھەممىمىز ۋاقىراپ قېچىپ كەتتۇق.خېلى ئۇزۇن قاچقاندىن كېيىن ئۆزىمىزنى تۇتىۋېلىپ قولىمىزغا تاش-توقماق ئېلىپ،قول چىراق يېقىپ بايامقى ئورنىمىزغا قاراپ ئاستا يېقىنلاشتۇق.لېكىن ئۇ يەردە ھېچنىمە يوق تۇراتتى.بىز ۋەھىمە ئىچىدە خىزمەت ئەسۋاپلىرىنى يىغىشتۇرۇپ قايتىماقچى بولدۇق.مېڭىۋېتىپ مەن يۇمشاق بىرنەرسىگە دەسسىگەندەك قىلدىم.ئېگىلىپ قايلىسام،مەن دەسسىگەن نەسە ھېلقى ئەدەمنىڭ ژىتىپ تاشلىۋەتكەن يۈزىكەن....

بىگىمنىڭ ھىكايىسى ئاياغلاشقاندىن كېيىن بەدىنىم سەل تىكەنلەشكەندەك بولدى.

-ۋيىي!ئۇ ئەدەممىكىن يا جىنمىكىن؟

-تاڭەي.....كېيىن ئۇ قەتتى پەيدا بوممىدى.لېكىن مىنى خېلى ئۇزۇنغىچە قارا بىسىپ كەتتى.

-ھە....خېلى قوقىنىشلىقكەن.

-خىلىمىكەن تەخى؟ماقا سىلىگە راۋۇرۇستىن بىرنى دەپ بىرەيما؟

-دەۋەسە قوقماي!بۇندا ھىكايىلىرىنى مەن15 ياش ۋاقتىمدا ئوقۇپ شاما قىلىۋەتكەن.

-ھىم.....

بىگىم دىمىقىنى يىنىك قىقىپ قويۇپ يەنە بىر ھىكايىسىنى باشلىدى .

ياز ۋاقتى.سىلىدەك چاغلىرىمتى .

تۆت-بەش ئاغىنىلە بىلەن دالا سەيلىسىگە سەمەن تەرەپكە چىقتۇق.تازا مەنزىرلىك يەدىن بىرنى تېپىپ ئوتۇراپ گىتتار چېلىشىپ،پىۋا ئىچىپ كەچ ۋوغانىنىمۇ سەزمەپتۇق.

بىرچاغدا سىگىم كىلىپ دالدىغا ئۆتەپ ھاجەت قىلىۋاتسام،بىر يوغون ئاق توشقان بەش مىتىر نىرىسىدا ماڭا قايلاپ تۇرۇپتا.كەمىرىمنى باغلاپ

قارىسام ئۇ يەنە شۇ جايىدا ئالدىغا بارسام،سەل يۇگۇرەپ قويۇپ،ماڭا «مەكە،مەكە!» دىگەنىدەك قىلىپ ئالدى ئوك پۇتىنى شەرەتلەيدۇ.كەيىپچىلىكتە ئارقىسىدىن قوغلاپتىمە.قوغلايمە،قوغلايمە....ئاز قاغاندا پەقەت تۇتامايمە.«بولدىلا!» دەپ كىتەي دىسەم،ئۇ توشقان جايىدا توختاپ يانا مىنى زاڭلىق قىلغاندەك ھىلىقى ھەركىتىنى داۋاملاشتۇرىدۇ.يەنە قوغلاپتىمە....

بىژچاغدا ھەممە يە قاراڭغۇ چۇشۇپ يولنى كۆرەممەي قالدىم.نەگە كەگەنلىكىمنى بىلەممەي گاڭگىراپ،ئالدى-كەينىمگە سەپسالدىم.ئالدىمدا يىقىنلام بىژيەدە يورۇق كۆرۈندى.باسام ئۇيەردە يوغون بىر سىدە دەرىخى تۇرىدا.ئۇستىدە،ئاستىدا،ئەتراپىدا چاچلىرى گەدەنگە چۇشكەن،پەرەنجىلىرى ساڭگىلاپ تۇرغان غەيرى ئەدەملە بەزمە قىلغىلى تۇرۇپتا.ھىلىقى توشقان ئۇلارنىڭ يىنىدىلا تۇرۇپ مىنى يەنە كىلىشكە شەرەتلىدى.ھىلىقى ئەدەملىنى كۆزىتىپ باقسام،ھىچ ئەدەم سىياقى يوق،ئۇنىڭ ئۇستىگە دەرەخنىڭ ئۇيەر-بۇيەرلىرىدە «لاپ-لاپ» قىلىپ يىشىل،قىزىل ئوت چەمبىرەكلىرى چۇشۇپ-چىقىپ تۇرىدۇ.كۆڭلۇمگە بىژنەسە كىلىپ ئاستا ئارقامغا ياندىم.دەل شۇچاغدا بىر ئاۋاز ئاڭلاندى.

-توختا!

بىگىم بۇگەپنى شۇنداق قاتتىق ھەم ئۇرغۇلۇق دىيىش بىلەن بىر ۋاقىتتا قولۇمنى كاپپىدە تۇتۇپ قويىۋىدى.پۇتۇن زىھنىم بىلەن گەپ ئاڭلاۋاتقان مىنىڭ جىنىم چىقىپ كەتمىدىيۇ ئىشقىلىپ ئۇنىڭدىن باشقا ھەممىسى بولدى.«ۋايجان!!! » دەپ تىوك تەپكەن ئادەمدەك ئورنۇمدىن ئىتتىك قوپۇپ بىشىم ماشىنىنىڭ ئۇستىگە«توك!» قىدە تىگىپ كۆزۈمدىن ئوت يىنىپ كەتتى،بىشىمدىن مۇشتەك ھۇررەك تىپىپ چىقتى،يۈرىكىم ئاغزىمغا كەپلىشىپ قالدى....

-ھا-ھا-ھا!

ئەينىدىن دىگەن قىرى ئاز كۈلۈپ تىلىقىپ،ماشىنىنى يولنىڭ چىتىگە

توختىتىپ ،يەنە ئۆزىنى باسالماي كۈلۈپ ئۆپكىسى قېقىلىپ كەتتى!مەن خىلى ئۆزۈندىن كېيىن ئېسىمگە كىلىپ،بېشىمنى سىيلاپ بىگىمگە سەت گۆلەيدىم.

-كالللىرىنىڭ دەدى ۋامۇيا!نىمدا قىلىلا؟!

-قايدا قېپتىمە؟

-نىمدا ئەدەمنى قوقتىپ!

-ۋۆجۇ!سىلە قوقاپ ئۆتەپ كەتكەن بالىتىليا؟

-هە؟!نىمىشقا قولامنى تۇتىلا ئەمىسە؟!

-ها.ها...

-ئاهاي.تولا سەت ھىجايمىسا،ما بىشمغا قايىلىسا ماندا،يىرىلىپ كەتمىگەندۇ؟

بىگىم كۈلكىسىنى بىسىپ بىشىمغا قاراپ قويۇپ بىشىنى چايقىدى.

-سىلىدە راس سەل چاتاق ۋاكىن جىما!

-توۋا...دىمەيمەن،قوقاپ كىتىلا دىسەم،خاپۇلاپ قىستىلا،دىسەم تىخى خاپۇلايلا،قايدا قىپپەسەم بولىدا سىلىگە!

-مەن دىمەكچى،ماندا گەپنى ئاغزىمىزدا قىلىمىز،تۆيۇقسىز ئەدەمنىڭ قولىنى تۇتسا بەك قوقايدىكىن ئەدەم!

-خاپۇمىسا،بۇدا ئەمدى دىمەي!

ئاخىرىنى شۇنچە ئاڭلىغۇم كەلسىمۇ،بۇ ساراڭ بىگىمنىڭ يەنە قانداق قىلىقلارنى چىقىرىشىنى بىلمىگەچكە، يەنە گەپىنىڭ تىمىسىنى يۆتكەشكە مەجبۇر بولدۇم.

-سىلىنىڭچە ئۇ يەرنى بىز ئەڭ بۇرۇن بايقىغانىمدۇق؟

-بىرنەسە دىگىلى بومايدا،مەتسىلىماخۇنىڭ گىپىنى سىلىمۇ ئاڭلىلا.

-ئۇنداقتا ھىلىقى يارمۇھەممەت دىگەن ئەدەم تۇنجى بايقىغان كىشىكەندە؟

-ۋايتاڭ...ھەجەپ بۇنىڭغا قىزىقىپ قاپلىيا؟

-ئەمدى چىم بۇرۇن بىژيەنى بايقىسا شۇنىڭ نامى بىلەن ئاتىلىدا ئەمەسما ،بىزنىڭ ئىسمىمىز بىلەن ئاتالسا دەپ ئويلاپ قالدىم.

-خاھ!قانداراق ئىسىم ئويلاشلا؟

«ئەغزەم تۆرە بوستانلىقى» دىگەن گەپ تىلىمنىڭ ئۇچىغا كەلگەن بولسىمۇ ئۆزۈمنى قاتتىق تۇتىۋالدىم.

-«تۆرەم بىگىم غوجام» بوستانلىقى!

-بەك ئۇزۇن بولاپ قالدى!

-ئاندا ۋوسا ،«ئەغزەم ئەيىندىن بىلال» بوستانلىقى!

-يانا بوممىدى!

-ئۇندا ۋوسا « بىلال ئەغزەم ئەيىندىن » بوستانلىقى!

-نەدە ئۇندا مۇرەككەپ ئىسىم بولىدا؟

مەن ئىسمىنىڭ رەت تەرتىۋىنى نەچچە قىتىم ئۆزگەرتىپ باقتىم.بىگىم يەنىلا ماقۇللىمىدى.مەن جىلە بولۇشقا باشلىدىم.

-سىلى بى دەپباقسا ئەمىسە!

-قۇملۇق!

-ئاھاي!«قۇملۇق!» دەپمۇ بوستانلىققا ئىسىم قويامدا بىژكىم!

-چۈنكى ئۇيەدە تۈنۈگۈن قۇم كۆچەپ ھەممە چىرىش ئىغىزى كۆمۈلەپ كىتىپتا!

-ھە!؟...ئەمىسە بىز نىمىشقا بارىمىز؟

-باشقا ئىشىمىزمۇ با ئەمەسما!

بىگىمنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ ،بىشىمنىڭ ئاغرىقى بىلەن ئۇمۇدسىزلىك قوشۇلۇپ پۈتۈن بەدىنىم بەك بىئارام بولۇپ كەتتى.ئىست......نامىم چىقىدىغان پۇرسەت،سەن يەنە كەتتىڭ!

www.uyghurkitap.com

12- باپ قۇملۇق ھەققىدە

مەتسىلىمنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلدۇق.مەن سالامىلىشىشنىڭ ئورنىغا جىددىي ھالدا ئۇنىڭدىن سورىدىم.

-قاچان كۆمۈلەپ كەتتى ئۇ كاما؟

-تۈنۈگۈن چۈشتىن باشلاپ.

-نىمىشقا باكا كۆمۈلەپ كىتىدا؟

-مەن نىم بىلىمىنا ئۇنى تۆرەم!

-كۆمۈلەپ كەتكىچە سىلە قايلاپ تۆلا؟

-خۇدايىم تووۋا تۆرەم،مەن قانداق قىلالايمەن؟!ئىگەم خالىسا كۆمىتۇ،خالىسا ئاچىتۇ....

-سىلە قاراپ تۇرىتلا،بەسە جايلاپ تۇرىتلا!

مەن ئاچچىقىمنى ئۇنىڭدىن چىقىرىپ خوتەن شىۋىسىدە زەردەم بىلەن ئۇنىڭغا تەنە قىلدىم.ئاڭغىچە ئەينىدىن گەپكە ئارىلاشتى.

-ئاھاي...ما گەپلىرى پەقەت بوممىدى جۇما!نىمە گەپ ئۇ قايلاپ تۇرىلا دىگەن؟سىلە بوغان بوسىلىرى قوللىرى بىلەن كۆچۈۋاتقان قۇم-بورانىنى توسالايدىغان ئوخشىماملا؟سىلىغۇ يامان بالا،ئەدەم قىلامايدىغان ئىشنىڭ ھەممىنى قىلالايدىغان!

-مەن ئايدا قىلالايمەن دىدىمما؟

-ئۆزلىرى قىلامايدىغان ئىشنى باشقىلىغا قىلىشنى قىستىمىسا ئۇندا ۋوسا!

-.....

گەپ قىلالماي قالغىنىمنى كۆرگەن مەتسىلىم ماڭا قاراپ «خوپ بولدى ئەينا» دىگەندەك قىلىپ سەت ھىجىيىپ قويدى.

-بولدى،بولدى!ئۆتەپ كەتكەن ئىشنى تەگەشمەي،نۆۋەتتىكى ئىشقا كىلىلى!

بىگىمنىڭ سۆزى بىلەن ھەممەيلەن كايىشتىن،تەنە قىلىشتىن

توختاپ، ئۇنىڭ ئاغزىغا قاراپ قالدۇق.ئۇ ئەينىدىنىنى كۆز ئىشارىسى بىلەن سىرىتقا ئىلىپ چىقىپ كەتتى،مىنىڭ شۇنچە چىققۇم كەلگەن بولسىمۇ،ئىناۋەت مەسىلىسىنى ئويلاپ يەنە تۇرۇپ قالدىم.ئۇلار سىرىتتا پاراڭلىشىۋاتاتتى.مەن مەتسىلىم بىلەن يەنە پاراڭغا چۈشتۈم.

-سىلە ئۇ يەنىڭ كۆمۈلەپ كىتىشىنى بىلەمتىلە؟

-بىلىتمە.

-قايدا بىلىلا؟

-....

-گەپ قىلسا دەيمە!

-سىلە قەشقەرنىڭ هاۋاسىنى بىلەملا؟

-بىلمەمتىكى،شۇمۇ گەپما!

-كىنە!دەپباقسا ئەينىدا بوسا!

-«قەشقىرىمنىڭ قىشى ياز،سوغىقى ئەتىياز» ،قىشتا ئاساسەن بەك قا ياغمايدا.بەك سوغاقمۇ بولاپ كەتمەيدا،لىكىن ئەتىياز ۋاقتىدا تولا بوران چىقىپ،توپا يىغىپ هاۋا ياخشى بوممايدا،يامغۇمۇ بەك يىغىپ كەتمەيدا.

-هىم،خو مەنا!بىر ئوبدان بىلىتكەنلا يۇتلىرىنى!

-هەممە ئەدەم بىلىدا ئۇنى،سىلە نىم دىمەكچى!

-مۇشۇ خوتەن دىيارى،ئۇيتوپا كەنتى مىنىڭ يۇرتۇميا ئەينا،قانداق چاغدا قۇم كۆچىتۇ،قانداق چاغدا هاۋا قانداق بولىتۇ،مەنمۇ سىلىدەك تولۇق بىلىتمە!

-هە،ماندا دىسە،دىمەك بۇ تەبىي ئەۋال دەيلى!

-ئەينداق.غوجام-بىگىملەرمۇ بىلىتۇ بوممىسا!

-نىمە؟!ئۇلا قاندا بىلىدا؟

-مەندىن سورىغانىيا!

-قاچان؟

-ئۇزۇن بولاپ كەتتىيا ئۇنىڭغا!

-ھە ،ماندا گەپ با دەيلى ئەسلىدە!

ئىچ-ئىچىمدىن بىرخىل ئاچچىق ئۆرلەپ كەتتى.دىمەك قىرى تاز بىلەن ساراڭ ئىككىسى بۇ يەرنىڭ كۆمۈلەپ كىتىشىنى بىلىدۇ،ئەمما ماڭا دىمىگەن ،بەلكىم ماڭا دىيىشىنىڭ زۆرۈرىيتى يوق دەپ ئويلىغان بولىشىمۇ مۇمكىن!ئۇنداقتا مەن نىمىگە ھىساپ؟!مىنى ھىچقانداق پىلانغا قاتمىسا،ياكى ھىچقانداق مەسلىھەت سالمىسا ، ئۇلارنىڭ قەلبىدە بىرموچەنىلىك ئورنۇممۇ يوقكەن مىنىڭ!

ئۇلار قايتىپ كىردى،مەن ئۆزۈمنى تولىمۇ تەسلىكتە بېسىپ تۇرۇپ تاماكامنى قاتتىق-قاتتىق شوراپ سىرتتا چىقىپ كەتتىم.سىرتتا تۇرۇپ،بىردىنلا خورلىنىپ قالغاندەك ھىسسىياتقا كەلدىم.ئويلىغانسىرى ئىچىم تىتىلداپ بىرسىنىڭ چىچىدىن يۇلۇپ تازا ئۇرغۇم كەلدى.

-نىم بوللا تۆرەم؟!ئۆيگە چىرىلى ،مەسلەتلىشىدىغان ئىشۋا!

-خىم!

مەن دىمىقىمنى قىقىپ قويۇپ،تاماكىدىن يەنە بىرنى تۇتاشتۇرۇپ بىشمنى باشقا ياققا بۇرىۋالدىم.

-ۋۇجۇ!نىم بولاتىمىز!بىزكىم بىزيەلىرىنى چىمدىۋاممىغاندۇ؟

-قىلىشىۋەسە ئايدا مەخپىي مەسلەتلىرىنى!ھامان مەن بىلەن ئالاقىسى بوممىغاندىكىن!

-ۋىيى!نىم بولدى دەيمە!ئۆزىچە شامالدا قاغان جۇۋاندەك قىيداپ قاپلىيا؟!يا بىگىم بەكرەك قوقتىۋىتىپ خاپۇلاپ قالدىمۇ؟

-ئاھاي...قويسا ئۇندا قوقاق-پوقاق دىگەننى،ئۇندا كىچىك بالىنى ئالدايدىغان قۇرۇق گەپلىدىن قوقايدىغان ئەغزەمجان تۆرەم يوق بىزيەدە!

-ئۇندا ۋوسا نىم بوللا!ماندا ئەكىشىدەك گەنجىڭ گەپ قىسا!

ئەينىدىن ئاغزىمنى تاتىلاۋەرگەچكە ، ئاخىرى ئۆزۈمنى تۇتىۋالالماي قالدىم.

-شۇندا،شۇندا!ھە قاسىلىرى جىڭ ئەكىشى،مەن ئە كىشى

ئەمەس!ھەقاسىلىرى ئەكىشى بوغاندىمۇ رەسمىي ئەكىشىنىڭ ئىسىللىرى!ئىمشقا مىنىڭ بەك جىق ئىشلىدىن خەۋرىم يوق؟!ئىمشقا دايىم مىنى گوللايسلە؟!مەن سىلەرنىڭ نەزىرىڭلىدا ئىمىگە يىساپ؟....!

يەنە ئىمىلەرنى دىگەنلىكىمنى بىلمىدىم.بىگىم بىلەن مەتسىلىم بىزنى ئۇرۇشۇپ قالدى دەپ ئويلىدى بولغاي ،ئۆيدىن يۈگۈرەپ چىقىپ بىزگە قاراپ قويۇپ،ئاندىن ئەيىندىنىگە ئوخشاش مىنىڭ كايىشلىرىمنى سەۋرىچانلىق بىلەن ئاڭلىدى.سۆزلەپ-سۆزلەپ ھىرىپ،گېلىم قۇرۇپ توختاپ قالدىم.مەتسىلىم دەل شۇنى كۈتۈپ تۇرغاندەك ئالدىمغا بىر كاسا سۇنى كۆتۈرۈپ يۈگۈرەپ كەلدى.

-ھاي تۆرەم ھاي!بەك كايىساق بومايتۇ!مانى ئىچسە مانى!

مەن ئۇنىڭ قولىدىكى سۇنى گۈپۈلدىتىپ ئىچىۋەتتىم.

-بەك قايىنساق قىزىل كىكىردەك يىرتىلىپ كەتمىدى دىگەنىدىمۇ،يامان يە يوغىناپ قالىتۇ!

-پۇۋ!

ئۇنىڭ گېپىدىن قاتتىق كۈلگۈم كىلىپ ئاغزىمغا ئىككىنجى قىتىم ئالغان سۇنى پۈركۈپ تاشلىدىم.

-ماڭسا ئىرى،ئاھاي....

-ھا...ھا.....

ھەممەيلەن تەڭلا كۈلدۇق.كەيپىياتىمۇ خىلى ياخشىلىنىپ قالدى.ئەمدى سۆزلەش نۆۋىتى ئەيىندىنىگە كەلگەن ئىدى.

-ئوبدان قوساقلىرىنى بوشىتىۋاللا ھە!ئاڭلاپ تۇسا.ھەممە ئىشنى سىلىگە دىگەن تەقدىردىمۇ سىلە بەك چۈشىنەممەيلا ھەم ھىچقانداق مەسلىھەت كۆستەلمەيلا!ئۇنىڭ ئۈستىگە سىلە قاچان بىزنىڭ گىپىمىزنى ئاڭلاپ،ئورۇنلاشتۇرىشىمىزغا بويسۇنۇپ باققان؟!قۇچقاچ بوسىمۇ قاسساپ سويسۇن دەپ،كەسىپىي ئىشلىغا ھازىرچە سىلىنى ئارىلاشتۇمىدۇققۇ!

ئەيىندىنىڭ سۆزى تۈگىشىگىلا بىگىم سۆز باشلىدى.

-دىسەم-دىمىسەم سىلە ھازىر«ئۇندا ۋوسا مىنىڭ بۇيەدە نىم كىرىكىم؟» دەپ ئويلاۋاتىلا!سىلە گەرچە سەل سەپراراق،پالاكەترەك،پۇلغا ئامراقراق بوسىلىرىمۇ،لىكىن تەپەككۇرغا باي،يۇرەكلىك،ئەپۇچان پەزىلەتلىرى بىزگە يىقىپ قالدى.شۇڭا يىتەكلەپ كىتەيلى دەپ قالدۇققۇ؟

بىگىمنىڭ« راق،رەك...» دىگەندەك ئاجىزلاتما سۆپەتلىرى بىلەن مىنى سۆككىنى كۆڭلۈمگە سەل كەلگەن بولسىمۇ،كىيىنكى ماختاشلىرى قۇلىقىمغا مايدەك يىقىپ كەتتى.بولۇپمۇ ئەڭ ئاخىرقى بىر ئىغىز گىپى ماڭا خىزمەتكە چىقىش ئۇمۇدىنىڭ بارلىقىنى بىلدۈرۈپ قويدى.

-ھە،ماندا دەيلى،مەن تىخى مىنى كىچىك كۆرەپ....

-خۇدايىم توۋا دىسە جۇما،سىلىنى كىچىك كۆگىنى بولامدا؟ناملىرى ھەممىمىزدىن چوڭ جىما سىلىنىڭ!

-راس دىتۇ!مەن گادايغىمۇ بىي ئەيىندا ئات قويۇپ قويسا بومماتتۇ دەيمىنا دادام!

-خا..خا...

-ھىي...ھىي...

-ھا....ھا.....

قىسقا كۈلكىدىن كىيىن ئەيىندىن «خەيىشۇڭ!ئەمدى نەق گەپكە كىلىمىز» دەپ ھەممەيلەننى تىنىچلاندۇردى .ئۆي ئىچى تىمتاس.ھەممىمىز ئەيىندىن تاغىنىڭ ئاغزىغا قاراپ قالغان ئىدۇق.

-شۇندا قىلىپ بىز يىڭى بايقىغان يىشىللىق كۆمۈلەپ كەتتى.چىرىش ئىغىزىمۇ ھەم شۇندا.ئەمدى بىز مەندىكى توغرىلىقىغا بەك ئىشەنىچ قىغىلى بومايدىغان خەرىتىگە ئاساسەن قۇملۇققا ئىچكىرلەپ چىمىسەك بوممىدى.لىكىن بىزدە ماندا بىرقانچە مەسىلە با:

1. ھازىر قۇم كۆچىدىغان مەزگىل.شۇڭا ھەر ۋاقىت قۇم كۆچەش ئىھتىماللىقى با.دىمەك قۇملۇقنىڭ ئىچىدە ھىچكىم-ھىچكىمنىڭ ئامانلىقىغا

كاپالەتلىك قىلامايدا!(ئۇ بۇگەپنى قىلىپ بولۇپ ماڭا قاراپ قويىدى!ھۇ قېرى تاز!)

2. قۇم كۆچمىدى دىگەندىمۇ،بىزدە ئىشەنچلىك يول لىنىيىسى بوممىغاچقا،بىكاغا ئاۋارە بولىشىمىز مۇمكىن.ھەتتا يولدىن ئىزىپ قېلىشىمىزمۇ مۇمكىن!

3. مۇناسىۋەتلىك ماتىريال ۋە خەلق رىۋايەتلىرىگە ئاساسلانغاندا،قۇملۇقنىڭ ئىچكىرسىدە بىز ئويلىمىغان ھەرخىل نەرسىلە بولىشى مۇمكىن.ھەرخىل نەسە دىگىنىمىز ژىرىتقۇچ ھايۋان،غەيرى مەخلۇق قاتارلىقلارنى كۆستىدا!(بۇ قېرى يەنە ماڭا قاراپ قويىدى،مەن ئۇنى ئىچىمدە يەنە تىللىدىم!)

4. بىز ئەتە يولغا چىقىمىز.ھىچكىمنى زورلىمايمىز،يۇقارقى مەسىللىنى كاللىسىدىن ئۆتكۈزەلىگەنلە بوسا بىز بىلەن بىللە باسا بولىدا!گىپىم تۈگىدى!

ئەپەندىنىڭ سۆزى تۈگىشى بىلەنلا مەتىسلىم بىرنىمە دىمەكچى بولۇپ،ئاغزىنى ئۆمەللەپ توختاپ قىلىۋىدى،كۆزى ئىتتىك ئەپەندىن تاغا دەرھاللا ئىنكاس قايتۇردى.

-تۆۋەندە بىزنىڭ يەرلىك يولباشلامچىمىز،روھىي تۈرىكىمىز،تىرىك خەرىتىمىز يولداش مەتىسلىم ئەپەندىنى بىزقانچە ئېغىز سۆزلەشكە تەكلىپ ئىتىمىز!

بىگىم پىتىنى ئۆزگەرتمەي تۇرۇپ كۆچەپ چاۋاك چالدى.مەنمۇ مەسخىرە ئارىلاش چاۋاك چىلىپ قويدۇم.بەلكىم مەتىسلىم ئۆمرىدە تۆت ئادەم بار يەردە نۇتۇق سۆزلەپ باقمىغان بولسا كىرەك،بىردىنلا گەدەنلىرىگىچە قىزىرىپ كەتتى.

-قېنى مەتىسلىم ئەپەندى!يولداشلا يانا بىزقېتىم تەكلىپ ئىتىلى!

ئەپەندىن قىرى ئۇنىڭغا بىسىم قىلىپ يەنە بىزنى چاۋاك چالغۇزدى.

-ۋۇجىنەم!مىنى شاڭخو قىلىشمىسا ئەپنا!مەن نىمە دىيتمە....

-بىزگە ماندا سەممى تەكلىپ-پىكىرلىرى بوسا تاتىنماي دەۋەسە!

-شۇندا قىلىلى،چىم بىلىدۇ مۇشۇ چىكەتسەك سىلى بىلەن قايتا كۆرىشەلەمدۇق-كۆرۈشەممەمدۇق.

مەن دەسلىۋىدە ئەيىندىن بىلەن بىگىمنى ئۇنى مازاق قىلىش،چاقچاق قىلىش مەقسىتىدە شۇنداق دەپ قويدى دەپ ئويلىغان بولسامۇ،بارغانسىرى ئىشىنىڭ ئۇنداق ئاددىي ئەمەسلىكىنى ھىس قىلدىم.چۈنكى ئەيىندىنىنىڭ كۆزلىرىدىن بىرخىل ئىنتىزارلىق،بىگىمنىڭ كۆزلىرىدىن بىرخىل قەتئىيلىك،مەتىسلىمنىڭ كۆزىدىن بولسا ئىككىلىنىش مانا مەن دەپ بىلىنىپ تۇراتتى.مەتىسلىم ئالاھەزەل يىرىم سائەت جىمىپ كەتكەندىن كىيىن،ئاستا گەدىنىنى سىيلاپ قويۇپ سۆز باشلىدى.

-بەگلىرىم ئەتە قانداق ماڭماقچىكىنا؟

-ئاشەدىن ئۇدۇل 30 كىلومىتىرچە مىڭىپ، ئەندىن شىمال تەرەپكە قايلاپ ماڭىمىز،بەلكىم ئاشەدە بىزگە يوغون بىر خارابىيلىق ئۇچرايدا.شۇيەدە ئىزدىنىپ باقىمىز.

-جۇگۇ-جۇگۇ!ئۇنداق ماڭساڭلا پەقەت بومايتۇ!پەقەت بومايتۇ!

مەتىسلىم ئەيىندىنىنىڭ يول لىنىيىسىنى ئاڭلىغاندىن كىيىن بىردىنلا ھودۇقۇپ كەتتى.

-نىمىشقا بومايدا؟

مەن ھەيران بولۇپ گەپ قىستۇردۇم.

-ئۇنداق ماڭساڭلار ئىتتىك ئىزىپ كىتىسلەر!ئۇ يەر دەل قۇمنىڭ بەك كۆچىتتقان يىرىتۇ!

-ئەمىسە قايدا ماڭساق بولىدا؟

-ئارقىمىزغا يىنىپ،كورلا تەۋەلىكىگە يىقىن بىر جايدىن كىرىتىمىز!

-ھە ،ماندا دەيلى!دىمەك سىلە يولنى بىلىلا؟بىز بىلەن بىللە بارىلا؟

-ئاپلا........ھىي..ھىي.....

مەتسلىم ئۆزىنىڭ ئەينەدىن قىرىنىڭ گومپىسىغا چۈشۈپ كەتكەنلىكىنى ھىس قىلىپ ئاغزىنى تۇتۇپ چالا ھىجىيىپ قويدى.مەن ئەينەدىنىڭ زادى نىمە ئۈچۈن مەتسلىمنى گەپكە سالغانلىقىنى ئەمدى تولۇق چۈشەندىم.دىمەك مەتسلىم باشقا كىرىش ئىغىزىنى بىلىدۇ!بىلگەندىمۇ ناھايىتى ئىنىق بىلىدۇ!

-غوجام مىنى گوللاپ خالتىغا چۈشۈردىيا ئەينا ،مىشۇ ئاغزىمىنزە....

-قايىلىسا مەتسلىماخۇن ،راس گەپ قىساق ،بىزدە ھىچقانداق خەرىتە يوق ،سىلە بومىسلىرى زادى بومايتى.سىلىنى قىستىمايمىز.بامىسلىرىمۇ مەيلى ،لىكىن بىزگە ئىنىق بىر يول نىشانىسى ياكى خەرىتە سىزىپ بەسە!سىلىگە قۇرۇق رەخمەت ئىيتمايمىز!

-ياقەي غوجام،مەن ئۇندا مەقسەتتە دىمەيىتمە.ئەمما ئۇزۇن زامانلار بولۇپ كەتتى ،تاپالامدىم-تاپالمامدىم ،ئۆزۈممۇ بىرنەرسە دىيەلمەيىتمە.

-بىز ئاۋال ئىگىمىزگە ، ئاندىن قاسا سىلىگە تولۇق ئىشىنىمىز!

-مەنمۇ سىلىگە ئىشىنىمە!

-كەمىنە ئەغزەم تۆرىمۇ سىلىگە قەبىي ئىشىنىمە!

-ھىي...ھىي...

-خا...خا...

قىسقا كۈلكىدىن كىيىن ئەينەدىن بىردىنلا ماڭا جىددىي سوئال قويدى.

-ھە تۆرەم ئۆزلىرى قايدا قىلىلا؟

-نىمىنى قايدا قىلىمەن؟

-ئاقا سەپكە مەسئۇل بوغاچ تۇراملا يا بىللە خەتەرگە تەۋەككۈل قىلاملا؟

-كۆڭەللىرىگە كەمىسە بىللە بارايمىكى!مىنىمۇ دادام ئوغا ۋالا دەپ تاپقان!

-بايامقى گەپلىنى تولۇق ئاڭلىلا؟

-ۋاي ئاڭلىدىم ،ئاڭلىدىم ،خاتىرجەم بولاشسا ،ھەقاسلىرىغا ئۆلۈكۈمنى ئاتىمايمەن!

www.uyghurkitap.com

-جىن بايا ئۆيەدە!

-ئاھاي!تولا ماڭا بۆ-بۆ كۆسەتمىسە مەتسىلىمكا!جىن بوسا سىلە بىرىنجى بولاپ قۇيرۇقلىرىنى خادا قىلىلا،مۇشۇكتەك!

-ھىي..ھىي....كەلتۈرۈۋاللا ھە بىر قىتىم!

-ھا...ھا.......

ھەممىمىز قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتۇق.ئەيىندىن خاتىرىسىنى سومكىسىدىن ئېلىپ بىرنىمىلەرنى خاتىرلەپ،بىگىم بىلەن«لازىمەتلىكلىنى ئېلىپ كىلىلى!» دەپ چىقىپ كەتتى.مەتسىلىم «قوشنىمىزنىڭ ئەدىمەتچىلىكى باتۇ!» دەپ نەگىدۇر چىقىپ كەتتى.

مەن ياتاق ئۆيگە كىرىپ ياتقاچ خىيال سۈرۈشكە باشلىدىم.راست گەپ قىلسام مەن قۇملۇققا ئىچكىرلەپ كىرىشتىن بەك قورقاتتىم.بىكاردىن بىكار قەبرە ئىزدەيمەن دەپ ھاياتىمدىنمۇ ئايرىلىپ قالارمەنمۇ دەپ ئەندىشە قىلاتتىم.لىكىن ھازىر بەل قويىۋەتسەم،ئۇلار قايتىپ كىلىپ مىنى گەپتە چىقىپ ئۆلتۈرىۋەتمەمدۇ؟!ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇلار نۇرغۇن بايلىق تېپىپ قىلىشى مۇمكىن! ياق گەپتە ئۆلگەندىن قۇمدا ئۆلەي!ئەگەر خەتەر بولۇپ قالسا قانداق قىلىمەن؟!

1. قۇم كۆچۈپ قالسا،مەتسىلىم نەگە قاچسا مەنمۇ ئۇنىڭغا جوبۇدەك چاپلىشىپ قاچىمەن.چۈنكى بۇ ئوغرى ئارىمىزدا بۇيەرنى ئەڭ پىششىق بىلىدۇ!

2. ناۋادا بىرەر ياخشى قەدىمىي بويۇم تېپىۋىلىپ قالسام ھەرگىز يېنىمغا سالماي،ماشىنىغا يوشۇرۇپ قويىمەن،شۇنداق قىلسام جىنلار ماڭا ئېيتىشمايدۇ!

3. ھېچنىمە تاپالمىغان تەقدىردىمۇ ئۇلارنىڭ ئالدىدا بىشىمنى تىك تۇتۇپ گەپ قىلالايمەن!

4. كىم بىلىدۇ ئەيىندىن بىلەن بىگىم ئۇيەرنى بەش قولدەك بىلەمدۇ تېخى!ئەگەر ماڭا بىرەر ئىش بولۇپ قالسا بىگىم يەنە بىرقانداق

قىلىپ داۋالايدۇ!

شۇنداق پىلانلارنى تۈزۈپ ئاخىرى قەتئىي بىرىشنى قارار قىلدىم!

ئەتىسى سەھەر.مېگىشقا تەييارلىق ھالەتتە تۇرىۋاتىمىز.لېكىن،يولغا چىقىشنىڭ تولۇق تەييارلىقى پۈتۈپ قالغاندا،ئويلىمىغان يەردىن مەتسىلىم دېگەن ئوغرى گېپىدىن يېنىۋالدى.

-كىچىنىڭ يارقى چۈشۈم بۇزۇلۇپ تۇرىتۇ ئەينا،مەن بارمايتىمە!

-ۋۇجۇ!يانا نىم بالايىزىم بولدى ما ئەدەمگە!كىچىك بالىدەك قىلىق قىممىسا!

-مەتسىلىماخۇن!چىژلىقتۇ؟!نىمدا بىژ ئۇخلاپ قوپاپلام خوتۇن كىشتەك ۋولاپ قاللا؟

-غەيرى چۈش كۆرەپتىمەنيا كىچىچى!ئەڭ ياخشىسى بارمايلى غوجىلىرىم!

ئەينىدىن بىلەن بىلال شۇنچە گەپ قىلىسمۇ مەتسىلىم«چۈشۈم بۇزۇلۇپتۇ!» دېگەننى بانا قىلىپ بىرىشتىن يالتىيۋالدى.مىنىڭ نىرۋام ئۆرلەپ ئۈزۈمنى شۇنچە تۇتاي دەپمۇ تۇتالماي قالدىم.

-مەتسىلىمكو!قايدا چۈشلىرى بۇزۇلۇپ قاپتا؟!ھەقاندا چۈشلىرى بوسا تەبىرىنى ئۆزەم بىرىمەنغۇ!

ئۇ مىنىڭ چۆجە خورازدەك ھۆرپىيىشىمگە پەرۋا قىلماي،يەنە بىشىنى چايقاپ تۇرىۋالدى.

-ۋاگگىدە ئىتىۋىتىدىغان ئىش بوسىمۇ بى دىمەملا،ماندا-ماندا چۈش دەپ!

-سەخەردە چۈش ئۆرىسەك بومما يتۇ!

-ماقا!ئاندا ۋوسا ھەممەيلەن چىرىپ بىژدەم ئۇخلايلى!چۈش ۋوغاندا چۈشلىرىنى دەپبەسە جىما!

مەن ئۇنىڭ بىلەن بوغۇشۇپ قىلىشتىن ئەنسىرەپ ياتاق ئۆيۈمگە كىرىپ،ئىشىكنى قاتتىق يىپىپ كارىۋاتقا ئۆزۈمنى تاشلىدىم.ئۆزۈمنى

www.uyghurkitap.com

ھەرقانچە بەزلەپمۇ يەنىلا ئۇيلىغانسىرى ئىچىم سىقىلىپ 5 مىنۇتمۇ تۇرالماي يەنە يۈگۈرۈپ چىقتىم.

بىگىم يوق تۇراتتى.ئەيىنىدىن دۈمبىسىنى قىلىۋېلىپ موخۇركا چېكىۋاتقان مەتسىلىمگە قاراپ نېمىلەرنىدۇر خىيال قىلىۋاتاتتى.مەتسىلىمگە يەنە بىرنىمە دەي دەپ ئاغزىمنى ئۆمەللىشىمگە ئەيىنىدىن كاپپىدە ئاغزىمنى تۇتىۋالدى ۋە قۇلىقىمنىڭ تۈۋىگە«ھاي!تۆرەم!ئاندا ۋاقىرىساق بومايدا!ئامالىنى بىگىم ئۆزى قىلىدا!» دەپ قويدى.مەن مەتسىلىمگە سەت بىرنى ئالىيىپ قويۇپ،سۈكۈت قىلىشقا مەجبۇر بولدۇم.ئۇزاق ئۆتمەي بىگىم يوغان بىر توقماق پۇل،مەخسۇس خەرىتە سىزىشقا ئىشلىتىدىغان قەغەز،قەلەمنى مەتسىلىمنىڭ ئالدىغان ئاستا قويدى.ئاندىن ئۇنىڭ يېنىدا زوكۇزىيىپ ئولتۇردى.

-مەتسىلىماخۇن!سىلىنى بىللە بىرىشقا قەتتى قىستىمايمىز.چۈنكى سىلىدە بىزنىڭ ھېچقاندا ھەققىمىز يوق،سىلىدىن قەتتى رەنجىمەيمىز.لىكىن بىزگە ئەسلىرىدە قاغان پىتى بىر يول نىشانىسى سىزىپ بەسە!

-ۋۇجىنەم!بىگىم نېمىش قىلىپ يورۇيتىقانتۇ مانا!

-ماۋۇ بىزنىڭ ئازراق كۆڭلىمىز،ھىلىمۇ مىشەگە كەگەنىنىڭ ياغى سىلىنى تولا ئاۋارە قىلىۋەتتۇق،يىتىپ-قوپاش،يىيىش-ئىچىش ھەممىسى سىلىدىن بولدى.خۇدايىم بۇرىسا،ساق-سالامەت قايتىپ كىلەلىسەك سىلىگە يانا ئايرىم رەخمەت ئېيتىمىز!

بىگىم گەپ قىلغاچ پۇلنى ئۇنىڭ ئالدىغا سۇرۇپ قويدى.راس گەپ قىلسام بىگىمنىڭ گىپىنى ئاڭلاپ،مەتسىلىمگە بىزنىڭ ۋارقىراشقا،بىرەر ئىشقا قىستاشقا ھېچقانداق ھەققىمىز يوق ئىكەنلىكىنى ھىس قىلىپ قالدىم.مەتسىلىم بىگىمنىڭ گىپىنى ئاڭلاپ،كۆزىنى يۇمۇپ گەدىنىنى ئۇزاق قاشىلىدى.(بەلكىم بۇ ئۇنىڭ ئويلىنىۋاتقانلىقى بولسا

كىرەك).ھەممىمىز سۈكۈتتە ئۇنىڭغا تىكىلىپ قاراپ تۇردۇق.

بۇ قېتىم مەتىسلىم ناھايىتى ئۇزاق ئويلاندى.مەن ئاز دىگەندىمۇ سەككىز تال تاماكا چېكىپ بولدۇم.بىر چاغ بولغاندا ئۇ كۆزىنى ئېچىپ قولىغا قەغەز بىلەن قەلەمنى ئېلىپ،چىرايلىق قاتلاپ بىگىمنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويدى.بىز ئۇنىڭ نىمە ئىش قىلماقچى ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي تۇرۇپ قالدۇق.

-ھەي....بىگىم مۇندا دىسلىرى مەن بەك خىجالەت بوپ قالىتمە.سىزىپ بەرسەممۇ يەنىلا خاتىرجەم بولالمايىتمە،ئۆزۈم باشلاپ باراي!

مەتىسلىمنىڭ قاپقارا چىرايى ماڭا بىردىنلا نۇرلۇنۇپ كەتكەندەك بىلىندى.ئۇ يەنىلا بىزگە تارتىنىشىپتۇ.تىگىدىن ياخشى ئادەمدە بۇ !مەن ئۇنىڭ يىنىغا بىرىپ قولىنى سىقماقچى بولىۋىدىم،ئۇ ئالدىغا قويۇلغان توقماقنى موككىدە ئېلىپ قوينىغا سالدى.«ھۇ،پۇلغا تويماس،ئۆلگۈر مازار مۇشىكى!» ئىچىمدە ئۇنى قاتتىق تىللىۋەتتىم،بايا نۇرلىنىپ كەتكەندەك بىلىنگەن قاپقارا،قورۇق چىرايى،ماڭا بۇرۇنقىدىنمۇ قارا كۆرۈنۈپ كەتتى....

ماشىنا ئىچى.بۇقېتىم ماشىنىنى بىگىم ھەيدىدى.ئۇنىڭ يىنىدا ئەيندىن.ئارقا ئورۇندا مەن ۋە مەتىسلىم.بىز ئۆيدىن ئايرىلىپ تاكى يولغا چىققۇچە كۆزۈمنى مەتىسلىمگە مىختەك تىكىپ كەلدىم.ئەمما بۇ قىلىن ئوغرى ھىچ ئىش بولمىغاندەك ماڭا بىزىرىپ قاراپ،توختىماي ھىجىيىپ ئىچىمنى تىخىمۇ سىقىۋەتتى.مەن ئۇنىڭ سەل مۇگىدەپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ،ئۇنىڭغا دوق قىلىشقا باشلىدىم.

-مەتىسلىمكوا!ئۇخلاپ قاممىسلىرى بولىتى!ھىلى يانا چۈشلىرى بۇزۇلۇپ،ماشىنىدىن چۈشتىم دەپ تۇرىۋامىسا يانا!

-ھىي..ھىي..ئەمدى چۈشمەيتمە.

-ھە..كۆڭەللىرىدە ئويلىغان بىژمىگە ئىرىشىپ بوللا،شۇڭا ھىلىغۇ چۈش كۆرەشكىن،رەسمىي جىننىڭ مومىسى كەسىمۇ خىياللىرىغا ئامايلا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھەقىچان!

-ياقەي تۆرەم!راس يامان چۈش كۆرۈپ قالدىمىيا مەن!

-ئاھاي...قويسا ئۇندا پايدىنى كۆسە يوقاپ كىتىدىغان قوتا چۈشلىرىنى!

-مەن كۆرگەن چۈشنى تۆرەم كۆرگەن بولسلىرى قاچىتىلا ئەينا!

-نەگە قاچىتىم!

-ئۆتكەنكىدەك غۇمۇسسىدە قاشقارغا!

-ھەي...مەن ئۆتكەندە قاچمىغان ئەسلى.....

-ھىي...ھىي....

دۇدۇقلاپ قالغانلىقىمدىن پايدىلىنىپ مەتىسلىم سەت ھىجىيىۋالدى.مەن ئەمدى ئۆتۈپ تىشىپ مۇشۇ ئوغرىنىڭ ئالدىدىمۇ گەپتە تۇتۇلۇپ قالدىم دىسە!ئىسىت، كىم مىنى ئەينى چاغدا قورقۇنچاقلىق قىلسۇن دەپتىكەن!

-تولا سەت ھىجايماي ئۇيقىلىرنى ئۇخلىسا ئايانغا قايلاپ!

مەن ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشتىن ۋاز كىچىپ بىشمنى دەرىزە تەرەپكە بۇرىۋالدىم.

-چاقچاق قىلدىمىيا تۆرەم!خاپا بولمىسا قەتئىي!

-خىم!

نەشتىرىنى تازا سانجىۋىلىپ خاپۇلمىسلا دەپ كەتكىنىنى مازار مۇشىكىنىڭ!مەن ئۇنىڭغا جاۋاپ قايتۇرمىدىم.

-ئەمما چۈش كۆرگىنىم راستۇ.ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇيەردە تالاپەتكە ئۇچرىغانلار بەك جىقيا ئەينا!

-مىنى ئالداپ قوقىتمەن دىمىسە!ئۇندا قورۇپ خالتىلىرىغا جىق چۈشكەن مەن!

مەتىسلىم جاۋاپ بىرىپ بولغىچە ئەيىنىدىن سۆز قىستۇرۇپ قالدى.

-تەكلىماكان توغرىسىدا رىۋايەت بەك جىق جىما!مەتىسلىماخۇن راس

دەيدا!

-شۇندا ،مەتسىلىمكامنىڭ گېپى راس، سىلىنىڭمۇ راس، باساقلام مىنى جىن بوغىدا، شۇنداما!

-نۇرغۇن غەيرى رەسمىي تارىخى ماتىرىياللار، خەلقنىڭ ئېغىزدىن ئېغىزغا كۆچەپ يۈرگەن رىۋايەتلە ھەرگىز ئاساسسىز ئەمەس.

مەن بىردىنلا ئۇنىڭ گېپىگە قىزىقىپ قالدىم.بىگىم «ئۆھۆ....!» دەپ يۆتىلىپ قويدى.بۇ ئۇنىڭ«قۇلاق موللىسى بولغۇدەك يۈرىكىڭ بارمۇ سىنىڭ» دىگىنى ئىدى.مەن بىشىمنى سىيلاپ قويدۇم.ھىلىقى ئىششىق تىخى يانمىغان ئىدى.لىكىن غورورۇمنىڭ دەپسەندە بولىشىغا ھەرگىز قاراپ تۇرمايمەن دە!

-نىم بولاتىلا بىگىم؟!ئاللىرى قىچىشىپ كەتتىمۇ يا ماڭا باشقا گەپ باما؟

-يا..تۆرەم، قۇم-توپىدا گىلىم قىچىشىپ قاغان ئوخشايدا!

-ھە...دەۋەسە ئەينىدىن تاغا!ھەقاندا رىۋايەت-ھىكايەت ۋوسا ئاڭلاۋەدۇققۇ!

ئاغزىمدا ئۇنداق دىگىنىم بىلەن كۆزۈمنىڭ قۇيرىقىدا مەتسىلىمگە قاراپ قويدۇم.چۈنكى بۇ ئوغرىنىڭ ئەينىدىن بىلەن بىرلىشىۋىلىپ، ھىكايىگە باشچىلاپ كىرىپ كەتكەن ۋاقتىمدا بىگىمدەك قولۇمنى ياكى بەدىنىمنىڭ باشقا يەرلىرىنى تۇيۇقسىز تۇتۇپ قويۇپ، قورقىتىۋىتىشىدىن ئەندىشە قىلاتتىم.

ئەينىدىن سۆزىنى باشلىدى.

1. سۆزلەپ بەرگۈچى*** :پاسار.ۋىلايەتلىك تاشيول باش ئوچاستىكىسىدىن.

1970-يىلىنىڭ بىشى.قەشقەر-خوتەن تاش يولىنى ياساشقا چۈشكەن كىشىلەر ئارام ئالىدىغان چاغدا ئىسىققا چىدىماي ئوچۇق گەمە شەكلىدە ئورەك كولاپ، شۇ يەردە ئارام ئالىدۇ.بىركىچىسى گۈرۈلدىگەن ئاۋاز بىلەن

www.uyghurkitap.com

تەڭ يەر جىغىلداپ تىترەپ كېتىدۇ. ھەممەيلەن ھەيران بولۇپ، ئۆرە-تۆپە بولۇپ ئورەكتىن چىقىشىدۇ. يىراقتىن يوغان بىر سايە ئۇلار تەرەپكە قاراپ تېز سۈرئەتتە كېلىدۇ.

-قۇم بوران؟!

-ماشىنا؟!

-ھايۋاناتلار توپى؟!

كىشىلەر بىر-بىرىگە سۇئال قويۇشۇپ تۇرغاندا، ئۇ سايە يېقىنلىشىدۇ. نەدىمۇ بوران ياكى ھايۋان، ماشىنا بولسۇن! ئۇ ناھايىتى يوغان بىر ئادەم، ئېنىقىنى ئېيتقاندا بىر ئايال بولۇپ، ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلگەندە ھەممەيلەننىڭ يۈرىكى ئاغزىغا كەپلىشىپ قالىدۇ. چۈنكى ئۇ ئايالنىڭ ئېگىزلىكى تەخمىنەن5مېتىر ئەتراپىدا بولۇپ، خۇددى رىۋايەتلەردىكى دىۋىلەرگە ئوخشاپ كېتىدۇ. ياخشى يېرى شۇكى، ئۇ ئايال كىشىلەرگە چېقىلماستىن ئۇلارغا سۈركىشىپ دېگۇدەك غۇيۇلداپ يۈگۈرۈپ ئۆتۈپ كېتىدۇ....

2. سۆزلەپ بەرگۈچى: جاۋ**، ۋىلايەتلىك تاشيول باش ئوچاستىكىسىدىن.

80- يىللارنىڭ بېشى. يول ئاسراش تېخنىكا ئەترىتىنىڭ ئىنژېنېرى جاۋ**، كىشىلەرنىڭ خىزمەتنى توختۇتۇپ، يېقىنلا بىر جايدىكى قۇم بارخىنىنى كۆرسىتىپ بىرنىمىلەرنى دېيىشىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇلارنىڭ يېنىغا بىرىپ، بىرەيلەننىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئۇ كۆرسەتكەن كىچىك تاغدەك كېلىدىغان قۇم بارخىنىنىڭ ئۈستىدە ئادەم قىياپىتىدە ئولتۇرغان بىرسىمانى بايقايدۇ. دەسلەپتە كۆپچىلىك ئۇنى ھەيكەلمىكىن دەپ پەرەز قىلىشىدۇ، لېكىن ئۇ سىما ئورنىدىن تۇرۇپ، يىراققا قاراپ مېڭىپ، غايىپ بولغاندىن كېيىن كىشىلەر ھەيرانلىقتا ئاغزىنى ئېچىپ تۇرۇپ قېلىشىدۇ.

3. سۆزلەپ بەرگۈچى: قەشقەر شەھەرلىك ساياھەت ئىدارىسىنىڭ پېنسىيونېرى*** ئىسھاق.

-90يىللارنىڭ بېشى.ساياھەت ئىدارىسىدىن تەكلىماكانغا ساياھەت قىلىش ئۈمىكىنى باشلاپ ماڭغان ساياھەت ئەترىتى،تەكلىماكانغا تۇتاش كىتىدىغان بىر يىزىنىڭ بۆك-باراقسان ئورمانلىقىدا چىدىر قۇرۇپ ئارام ئالىدۇ.

ئايدىڭ كىچە.ئىسسىققا چىدىمىغان كىشلەر توپ-توپ بولۇپ،چىدىر ئەتراپىدا ھاۋالىنىۋاتقاندا،توساتتىن ئورمانلىقتىن ناھايىتى يوغان بىر ئادەمسىمان مەخلۇق ئاستا مېڭىپ چىقىدۇ.كىشلەر قورقۇپ «ئالۋاستى!» «ياۋا ئادەم!» دەپ ۋارقىرىشىپ كىتىدۇ.ئۇ گىگانىت ئادەم قاقاھلاپ كۈلۈپ،«مەن ئالۋاستى ئەمەس،ئالۋاستى دىگەن مۇنداق بولىدۇ» دەپلا،يوغان قوللىرىنى ئورمان ئىچىگە تىقىپ،مايمۇنغا ئوخشايدىغان بىرقانچە بەتبەشىرە يۇڭلۇق نەرسىدىن تۆت-بەشنى تۇتۇپ كىشلەرنىڭ ئالدىغا دىۋەيلەپ كۆرسىتىپ قويۇپ،يەنە ئارقىغا يىنىپ،ئورمانلىقتىن ئۆتۈپ،قۇملۇق تەرەپتە غايىپ بولىدۇ ....

بىرى-بىرىدىن ئاجايىپ،بىر-بىرىدىن ۋەھىملىك رىۋايەت-ھىكايەتلەر مىنى ئۆز قوينىغا ئالدى.شۇندىلا مەن مەمەتئىمىن ھوشۇر ئەپەندىنىڭ «قۇم باسقان شەھەر» دىگەن رومانىنىڭ خىيالغا ئاساسەنلا يىزىلمىغانلىقىنى جەزىملەشتۈردۈم.

13- باپ ئوگۇشسىزلىق

شىنجاڭ ۋاقتى سائەت ئىككىلەر ئەتراپىدا، مەتسلىمنىڭ يول باشلىشى بىلەن بىز كۆزلىگەن مەنزىلگە كەلدۇق. قۇملۇق. چەكسىز قۇملۇق. ۋەھىمىلىك، سىرلىق قۇملۇق....

-سەن ئىدىڭ بىر سوزۇلغان دەريا، قۇمغا چۆككەن شانلىق ئىزلىرىڭ،

ئۇل دەريادا بوۋام ئىزناسى، ئىز قوغلىشىپ ئوغۇل-قىزلىرىڭ....

ئەينىدىننىڭ ماشىنىدىن چۈشۈپ بىردىنلا ئىلھاملىرى قوزغىلىپ كەتتى. توۋا...!مەن ئاپئاق قارنى، بىپايان دېڭىزنى، ياپيېشىل يايلاقلارنى كۆرگەندە ھاياجانلانغان ئادەملەرنى كۆرگەن، لېكىن قۇملۇقنى كۆرۈپ ھاياجانلىنىدىغان ئادەمنى كۆرمەپتىكەنمەن. مەن ئۇچۇن قۇملۇق بىر قورقۇنۇچلۇق رايون، دېڭىز دېيىلگەندىمۇ ئۇ مەن ئۈچۈن ھەرگىز چايكىلار ئۇچۇپ يۈرۈيدىغان، گۈزەل قىزلار يۈگۈرشۈپ يۈرگەن دېڭىز ئەمەس، بەلكى خالىغان چاغدا ئادەمنى يالماپ كېتىدىغان ۋەھىمە دېڭىزى!

-ئەينىدىن تاغا، سىلىنىڭ بىرە ئۇلۇغ بوۋىلىرى قۇملۇقتا يوقاپ كەتكەنمىدى؟

-قايدا دەيلا؟

-قۇمنى كۆسىلىرىلام شائىرلىق كېسەللىرى قوزغۇلۇپ، ھاياجانلىنىپ كېتىدىكەنلا، شۇڭا دەيمىنا.

-شۇندا، مېنىڭ نۇرغۇن شانلىق تارىخلارنى ياراتقان قەدىمكى بوۋىلىرىم، ۋەتەن، خەلقنى دەپ قۇملۇقتا غايىپ بولغان تۆھپىكار بوۋىلىرىم مۇشۇ يەردە يوقاپ كەتكەن، سىلىنىڭ ئۇرۇق-تۇققانلىرى ھىندىستاندا بولغان بىلەن، مېنىڭ بارلىق قان-قېرىنداش، ئۇرۇق-تۇققانلىرىمنىڭ ھەممىسى مۇشۇ ئەزىز تۇپراقتا، مۇشۇ ئەزىز ۋەتەندە!

-چىم مېنىڭ ھىندىستاندا تۇققۇنۇم با دەيدا؟! ھىندىستاننىڭ

ئەدەملىرىنى ئەمەس، كىنولىرىنى مەستانە بولاپ كۆگەن ئەدەملىنىڭمۇ ئاغزىغا ئۇغۇم كىلىدۇ جىما يانا دەپ قوياي!

-ھە...ماندا دىسە، مەن تىخى بۇ ۋەتەنىدە، بۇ ژۇتتا سىلىنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى ياشاپ باقمىغان ئوخشايدۇ دەپتىمە تىخى.

- .....

-ھىي..ھىي..تۆرەمنىڭ تۇققانلىرى كورىيادىمىكىن دەيمەن تىخى!

-سىلە گەپكە ئارىلاشماي ئىشلىرىنى قىلسا! بىژكىم سىلىگە ياغلىق ۋەمەيدا!

مىنىڭ تىلىم تۇتۇلۇپ قالغان پەيتتىن پايدىلىنىپ مەتسىلىم يەنە مىنى زاڭلىق ئىتىۋالدى.

-قەنە سىلە دىگەن چىرىش ئىغىزى؟ مۇشۇ قۇملۇقمىتى؟ تاپان ھەققىلىرىنى ئەپ بوغاندىكىن غاچ-غاچ يول باشلىسا ھە! سەت ھىجىيىپ تۇماي!

-خوش تۆرەم، خوش. بەك تىز خاپولايتىكەنلا ئىدەمدىن!

-يا، مەن خاپۇلىقتىن كىيىن تۇغۇلۇپتىكەنمە، لىكىن بىژقىسىم ئەدەملىنى كۆسەم سەل نىرۋام قوزغىلىپ قالىدا ئاشتا!

-ھەرقايىسلىرى جىندەك ساقلاپ تۇرۇشسىلا، مەن غاچچىدە بىرىپ يولنى جايلىۋىلىپ كىلەي!

مەتسىلىم يەنە مەن بىلەن گەپ ئىتىشىشنى خالىماي، خۇددى يۇگۈرگەندەك قىياپەتتە، يورغىلاپ ئالدىغا قاراپ ماڭدى. مەن ئۇنىڭ بۇ قىلىقنى شەخسەن ماڭا كۆرسىتىش ئۈچۈن قىلغانلىقىنى بىلەتتىم. دىگەندەك ئەيىندىن بىلەن بىگىم قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى. مەن ئەتراپىمنى كۆزەتكەن قىياپەتتە تاماكا چىكىشنى باشلىدىم.

ئۇزاق ئۆتمەي مەتسىلىم قايتىپ كەلدى ۋە يولنىڭ ئاساسەن توغرا ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۈرۈپ، ماشىنىغا چىقتى. ماشىنا يەنە قوزغالدى.

-ئاۋۇ يەردىكى تامدەك نەرسىنى كۆرەشلىما؟ ئاشۇ يەرگە قاراپ ماڭىتىمىز!

مەن مەتسىلىم كۆرسەتكەن تەرەپتە راستىنلا بىر قارا تامسىمان سايىنى كۆردۈم.بىز ئۇ نىشانغا قاراپ ماشىنىنىڭ سۈرئىتىنى تىزلەتتۇق.يېرىم سائەتلەردىن كېيىن بىز ئۇ خارابىيلىققا يېتىپ كەلدۇق.مەتسىلىم ماشىنىدىن چۈشۈپ يەنە تۆت تەرەپنى كۆزىتىپ بىقىپ، شىمال تەرەپنى كۆرسەتتى.بىگىم ماشىنىنىڭ سۈرئىتىنى تىزلىتىپ شۇ تەرەپكە قاراپ ماڭدۇق.بىر سائەت.ئىككى سائەت.......بىز خېلى ئۇزۇن مېڭىپمۇ يەنە مەتسىلىم دىگەن جاينى تاپالمىدۇق.مەن ئۇسساپ قاغجىراپ،مېڭەمدىنمۇ تۇتۇن چىقىپ كەتتى.بىز ئىلىۋالغان سۇمۇ ماشىنىدا ئىسسىپ،ئىلمان بولۇپ قالغاچقا،بىر ئوتلاپ قويۇپ يەنە جايىغا سىلىپ قويدۇم.

-بىژمە بىلمەيدىغان ئەدەم نىمىگە يول باشلىغان؟قۇرۇق چۆگىلىگىنىمىزگە تۆت سائەت بولدى مانا!

-ھەجەپ تاپالمىدۇقيا بۇ ئۇۋۋا تەككۇ يولنى....

مەتسىلىم راستىنلا يولنى تاپالمىغان ئادەمدەك چاپاقلىرىنى ئۇۋۇلاپ، يولغا قايتا-قايتا قاراۋاتاتتى.

-مەتسىلىماخۇن،سىلە راستىنلا ھىچنىمىنى سەزمىلىما؟

-ۋۇي غوجام،مۇشۇ يول توغرىيتىيا ئەينا.

-مەن يولنىڭ گىپىنى دىمىدىم،سىلە بىرە غەيرىلىك ھىس قىممىلىما دەيمە؟

-ۋاي ئۇز غوجام!مىنى خىجىل قىلماي دىسىلىچۇ نەق گەپنى!

-بىز دەسلەپتە كۆگەن ھىلىقى پۇچۇق تامدىن بۇيەدە نەچچىسى باتى؟

-ئەشۇ بىرسى باتۇ،ھەجەپ سوراپ قاللىيا بۇنى،ۋوجىنىم....

مەتسىلىم ئەينىدىنىنىڭ سۇئالىغا جاۋاپ بىرىۋىتىپ،مەلۇم بىر ئىشنى ھىس قىلغاندەك توختاپ قالدى.

-يول توغرا بوسلام بولدى.سىلە ئارتۇق ئويلىنىپ كەتمىسە!

بىگىممۇ ماشىنىنى توختىتىپ،مەتسىلىمگە تەسەللى بەردى.مەن ئىسسىقتىن يىرىلىپ كىتەي دەپ قالغاچقىمىكىن ياكى يولنى

تاپالمىغاچقىمىكىن،ئەيتاۋۇر كەيپىم بەك ناچارلىشىپ كەتتى.

-نىمە تام-پامنىڭ گېپىنى قىلىشىمىز؟مەتسىلىمكام يولنى بىلمەيدىغان ھالىغا بىزنى باكاغا چۈگىلىتىپ بۇ قۇملۇقتا!

-مەتسىلىماخۇن بىلەن ئالاقىسى يوق بۇ ئىشنىڭ....

بىگىم كۆلۈمسىرەپ تۇرۇپ ماڭا چۈشەنچە بەردى.ھىم!مەتسىلىم بىلەن ئالاقىسى يوقمىش!ئۇنداقتا مەن بىلەن ئالاقىسى باركەندە!

-سىلىنىڭچە قايدا قىساق ۋولا؟

-مىنى تولا زاڭلىق ئەتمىسە بىگىم.سىلە مەندىن ئۇستا بۇندا ئىشلىغا!

-ئۆزلىرىنى ئۇندا كەمتەر تۇتىۋامىسا دەيمە.

ئىككى ساراڭ مىنىڭ كەيپىياتىم بىلەن كارى بولماي،ئۆزئارا ھۆسىل قىلىشىۋاتاتتى.

-ئاھاي...ئىككىلىرىگە ئىسسىق ئۆتەپ قاممىغاندۇ؟ما يولنىڭ غىمىنى قىلىشسا دەيمە!

-بەگ-غوجىلىرىم يولنىڭ غىمىنى قىلىشىۋاتىدىيا ئەينا!

مەتسىلىم ئۇلارنىڭ ئورنىدا خالىسانە جاۋاپ قايتۇردى.مىنىڭ جۇدۇنۇم يەنە ئۆرلەپ كەتتى.

-رەخمەت،يۈزمىڭ رەخمەت سىلىگە.جاپا چەكلە!ياغلىق ئىلىۋاماپتىكەممە،بومىسا بويانلىرىغا چىگىپ قويىتىم!

-بىز ئىزىتقۇغا ئۇچراپ قاپتۇك!

مەتسىلىم مىنىڭ تەنە گەپلىرىمنى پەرۋايىغا ئالماي قىلغان ئەڭ ئاخىرقى سۆزى مىنىڭ مىڭەمگە بومبا تاشلىغاندەك سىزىم پەيدا قىلدى.دىمەك بىز قۇملۇقنىڭ ئوتتۇرىدا ئىزىتقۇغا ئۇچراپ قاپتۇق!يا كىتەلمەيمىز يا يولنى تاپالمايمىز،ماشىنىنىڭ مىيى تۈگەيدۇ،سۇمۇ تۈگەيدۇ،شۇنىڭ بىلەن بىز ئەيىندىنىنىڭ ئۇلۇغ بوۋىسىنى ئىزدەپ قىنالماي،ئۇدۇل قىشىغىلا بارىمىز....!

پۇتۇن بەدىنىم لەسسىدە بوشۇشۇپ كەتتى.مەن ھىچنىمىگە ئىرىشمەي

تۇرۇپلا مۇشۇ تونۇردەك قىززىق قۇملۇق ئىچىدە بىر ئەينۇ تاز، بىر ساراڭ، بىر مازار ئوغرىسى بىلەن ئۆلۈپ كېتەرمەنمۇ؟تېخى تېوي قىلماي تۇرۇپ!

مىنىڭ قۇملۇقتا سالپىيىپ ئولتۇرۇپ قالغىنىمنى كۆرگەن بىگىم يېنىمغا كەلدى.ۋە يوغان قوللىرى بىلەن پېشانەمنى تۇتۇپ قويدى.

-تۆرەم نىم بوللا؟ئىسسىق ئۆتەپ قامىغاندۇ؟

-بىز ئەمدى قايدا قىلىمىز؟مىشدە ئۆلۈپ قالىدىغان بولدۇق!

مەن ئۇنىڭ سۇئالىغا جاۋاپ بەرمەي، ھازىرلا يىغلاپ تاشلايدىغاندەك ئاۋازدا ئۆز-ئۆزۈمگە سۆزلىدىم.

-ھا...ھا.........

بىگىمنىڭ جاراڭلىق كۈلكىسى مىنى ئازاپ دېگىزىغا تېخىمۇ چوڭقۇر تاشلىدى.مانا، بىگىم رەسمىي ساراڭ بولۇپتۇ،جىنىنى قوغداش بىلەن بولماي تېخى كۈلىۋاتقىنىنى!

-مۇشۇنچىلىك ئىشلىغىمۇ ياقىلىرىنى ژىتىپ،خوتۇن كىشتەك سولىشىپ كىتىدىكەنلا!قوپسا ماندا ئە كىشىدەك!

-تۆرەم بەك قوقاپ كىتىپتا، توغرا چۈشىنىلى،تۆرەم قوقمىسا ئەندىن ئۇنىڭدىن ئەنسىرىسەك توغرا بولىدا.

ئىككىسىنىڭ تەنىلىرى مىنى يەنە غورور سەھنىسگە قايتۇرۇپ كەلدى.

-نىم دىمەكچى ھەقاسىلىرى؟مەن دايىم قوقاپ ژۈسەم ئەندىن توغرا، ياخشى بولىدا.مەنلام شۇندا قوقانچاق، ھەقاسىلىرى بەك يامان، چىن تۆمۈ باتۇر، خاسىيەتلىك ئەدەم بىلاك!

-خا!خا....!

-ھىي...ھىي...

-ھا..ھا..

ئۇلار تەڭلا كۈلۈپ كەتتى.مىنىڭ پۈتۈن بەدىنىم ئاۋال ئوتتەك قىززىدى، ئاندىن تىترىدى، ئاندىن مۇشتلىرىم تۈگۈلدى.

-يامان يىرىم ئىچىلىپ قاممىغاندۇ؟ئىمدا شامال سوققان پو كۆتەكتەك ھېجىيىشلا؟باكا بىزسىلەرنىڭ بىزنىمە قىلىۋېتىمەن جىما!

بىگىم كۆلكىسىنى تەستە توختىتىپ،ئالدىمغا مەغرۇر مېڭىپ كەلدى.ئۇنىڭ 1.90 غا يېقىنلىشىپ قالغان بويى،شىنۋاشىڭگىرنىڭ نەۋرە ئىنىسىنىڭ توققىنىنىڭ خوشنىسىنىڭ مۇسكۇلىدەك بۆرتۈپ چىققان مۇسكۇلى،بازغاندەك يوغان مۇشتلىرىنى كۆرۈپ سەل قورقۇپ قالدىم.شۇنداقتىمۇ مۇشتۇمۇمنى تۈگكەن ھالىتىمنى ساقلاپ تۇردۇم.شۈكرى!ئۇ مەن بىلەن ئۇرۇشقىلى كەلمەپتۇ!

-ئاھاي،تۆرەم!سىلە كىچىك بالا ئەمەس جىما!ھەجەپ شىتتىك ئىشتان سالدىكەنلا بىز ئىشقا!بۇنداق ئىزىتقۇ ھادىسىسى قۇملۇقتا،دېڭىزدا كۆپ كۆرۈلىدىغان نۇرمال ھادىسە،بولاپمۇ ئىسسىق موھىتتا!سىلە فىزىكا ئوقۇغانمۇ يا؟

-دىمەك سىلە بۇيەدىن چىقالايمىز دىمەكچىما؟

-خاتىرجەم بوسا!

-قاندا چىكتىشنىڭ يولىنى دەپ بەسە،ئەندىن تولۇق خاتىرجەم بولاي جىما!

-ماقا،سىلىنىڭ چىرايلىرىدىنلام فىزىكىنى پەقەت چۈشۈنمەيدىغانلىقلىرى چىقىپ تۇرىدا،سىلىگە ئەڭ ياخشىسى ئاددىيراق چۈشەندۈرۈپ قوياي.ئالىملار ماندا تەجرىبە ئىشلىگەن.ئوتتۇز ئادەمنىڭ كۆزىنى تېڭىپ قوياپ،ئۇلانى چوڭ بىز مەيداندىن چىكتىشنى تەلەپ قىغان،لىكىن ئۇلىنىڭ ھېچقاسى چىقاممىغان.

-نىمشىقا؟

-چۈنكى ئۇلار بىزدەك چوڭ چەمبە شەكلىدە ئايلىنىۋەگەن.

-نىمشقا شۇندا قىلىدا؟

-ئۇلارنىڭ ئۆزى چەمبەرنى ئايلىنىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلالمايدا،بەلكى ئۆزىنى«تۈز مېڭىۋاتىمەن» دەپ ئويلايدا.بۇ ھادىسىنى بىز....

-ۋاي بىگىم بولدى قىسا ئەمدى.ھاۋا بەك ئىسسىپ كىتىپ بارىدا.ماشىنىغا چىقىپ پاراڭلىشىڭلا!

ئەيىنىدىن ئۇنىڭ گىپىنى بۆلۈپ،بىزنى ماشىنىغا چىقىشقا ئالدىراتتى.يۇرىكىم جايىغا چۈشتى.نىمىشقىمۇ ئوتتۇرا مەكتەپتە فىزىكا دەرسىنى ياخشىراق ئوقۇمىغان بولغىيتىم؟لىكىن قانچە ئەسلەپمۇ،مەن ئوقۇغان چاغدا بىزگە فىزىكا بىرىدىغان مۇئەللىمنىڭ قۇملۇقتىكى ئېزىتقۇ ھادىسىسى توغرىسىدا سۆزلىگەنلىكىنى ئىسىمگە ئالالمىدىم.يەنە ئېغىزىم قىچىشىپ بىگىمدىن سوئال سورىدىم.

-قاندا چىكىتىمىز بۇيەدىن؟

-دىسەمۇ سىلە بىلمەيلا،بىلسىلىرىمۇ چىكىتەممەيلا.شۇڭا گەپنى ئاز قىلىپ ئارام ئاغاچ تۇسا.ھاۋا سەل يانسۇن.سىلە ماشىنىدا ئوتتۇراپلام بەسىلىرى چىكىتىمىز.

مەن ئۇنىڭغا قانداق گەپ تىپىپ بىرىشنى بىلمەي پۇقۇسلىغاندەك ئۆرۈلۈپلا ماشىنىغا چىقىپ كەتتىم.باشقىلارمۇ ماشىنىغا چىقىپ ئولتۇرۇشتى.بىگىم ماشىنىنىڭ ھاۋا تەڭشىگۈچىنى ئاچتى.غۇرۇلداپ كەلگەن سوغۇق ھاۋا ئېقىمى ماڭا شۇنداق يىقىپ كەتتى.ماشىنىدا ئەيىنىدىن بىلەن مەتسىلىمنىڭ چىرايىغىمۇ قارىمىدىم.چۈنكى دىسەم-دىمىسەم ئۇلارنىڭ كۆزلىرىدە مىنى پارچىلىۋەتكۈدەك مازاق نۇرلىرى چاقناپ تۇرىشى ئېنىق!

ئۆزۈمنى ئۇيقۇغا زورلىدىم،ئىسسىقتىن ھالسىراپ كەتتىممۇ ياكى زىيادە قورقۇپ ئەسلىمگە كەلگەنىنىڭ سەۋەبىدىنمۇ ئىشقىلىپ تىزلا ئۇخلاپ قالدىم.مەن كۆزۈمنى ئاچقاندا بىز مەتسىلىمنىڭ ئۆيىگە ماڭىدىغان چىغىر يول بويىغا كىلىپ بولغان ئىكەنمىز.شۈكرى!مەن راستىنلا ئارتۇق ئەنسىرەپ كىتىپتىمەن.مەتسىلىمنىڭ ئۆيىگە كەلگەندە مىنىڭ ئۇلاردىن قانداق چىقىپ كىتەلىگىنىمىزنى شۇنچە سورىغۇم كەلگەن بولسىمۇ،ئوڭايسىزلىنىپ سورىيالماي،قانغۇدەك سۇ ئىچىۋالغاندىن كىيىن

يەنە خىيال بىلەن ئۇخلاپ قالدىم.

ئەتىسى بىز يەنە ئاشۇ جايغا كېلىپ توختىدۇق.ئەتىگەنلىك ناشتىدا بولۇنغان گەپ-سۆزلەر،مازاقلار مىنى يەرگە تۆت پۈكلەپ تىقىۋەتكەچكە،يول بويى بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدىم.مەتسلىمنىڭ يول باشلىشى بىلەن بىز خىلى ئۇزۇن ئاۋارە بولۇپ، ئاخىرى چوڭ-كىچىك بارىخانلار ئارىسىدا دىققەت قىلمىسا بىلگىلى بولمايدىغان بىر كىرىش ئېغىزىنى تاپتۇق.

-مىشە ئىنىق شۇمۇ؟

-خۇدايىم بۇيرىسا مۇشە دەل شۇيا ئەينا!

-قايدا چىرىمىز؟

-بۇرۇن بىر كىرىش ئېغىز بولىتقان.ھازىر جىق يەرلىرى كۆمۈلۈپ كىتىپتۇ.لىكىن يەنىلا كىرىشنىڭ ئامالى باتۇ!

-ھە!

ئەينىدىن ئۇنىڭغا «مەرھەمەت!» دىگەنىدەك قول ئىشارىسى قىلدى.مەتسلىم بارخانلارنىڭ ئۈستىدە ئۆمىلەپ يۈرۈپ ئۆزى بىلىدىغان كىرىش ئېغىزىنى تىپىشقا تۇتۇش قىلدى.مەن سۈكۈت ھالىتىدە تاماكامنى چىكىپ ئۇنىڭ ھەركىتىگە دىققەت قىلدىم.ئەينىدىن يەنىلا سۈرەتكە تارتىش،خاتىرە يېزىش ئىشلىرى بىلەن،بىگىم بولسا ئىگىز بىر بارخاننىڭ ئۈستىگە چىقىپ يىراقنى كۆزىتىۋاتاتتى.

-مانە،مانە، بەگ-غوجىلىرىم!كىلىشسىلە مۇندا!

بىز يۈگۈرۈپ دىگۈدەك مەتسلىمنىڭ يېنىغا كەلدۇق.مەتسلىم بىر بارخاندىن ئادەم تەسرەك پاتقۇدەك بىر ئېغىز ئاچقان ئىدى.بىگىم ئۇيەرگە ئاۋال قولىنى سىلىپ باقتى،ئاندىن بىشىنى تىقىپ قول چىراق بىلەن كۆزەتتى.بىردەمدىن كىيىن بىزنىڭ يىنىمىزغا يىنىپ كەلدى.

-ئىچىغۇ بەك چوڭقۇ ئەمەسكەن.لىكىن ھاۋاسىدا سەل مەسىلە بادەك قىلىدا!

www.uyghurkitap.com

-سىلىنىڭچە قايدا قىلىمىز؟

-بۇيەنى يامان تەستە تاپتۇق.ھازىر چىمىسەك يانا تاپالماي قالامىزمىكىن دەيمە،لىكىن چىرەيلى دىسەك سەل چاتاق ۋادەك تۇرىدا!

-قايدا چاتاق ۋاكىن؟

مەن ئۆزۈمنى تۇتالماي،بۆگۈنگە تەۋە تۇنجى سۆزۈمنى قىلدىم.

-ۋوي!تۆرەم سىلىنىڭ ئۇنلىرى پۇتۇپ قاممىغانمىتى ئەسلى؟مەن تىخى ئۇنى پۇتۇپ قاغاچقا،زۇماتالىڭ چىشلىگەن ئەدەمدەك ئۇتتاغان چىغى دەپتىمە!

-ۋۇججىنەم تۆرەم!سىلە بارمىتىلە باياملىن بىرى؟مەن تىخى سىلىنى ئۆيدە قالغان ئوخشايدۇ دەپتىمەن ئەينا!

-تۆرەم سۆكۈتنى ياخشى كۆرىدا ئەمەسما ئەزەلدىن....

-ئاھاي،بولدى قىلىشسا ئەمدى،تولا ئىچىمنى سىقماي!بىر كىتىمە باكا ھەممىنى ھەقاسىلىرىغا تاشلاپ بىرىپ!گەپ قىممىسام گاچىكىن،كىچىك تۇسام باچكىكىن دەپقاغانما؟ھە دەپ بەسەم ئەتىگەنمۇ زەھەرلىرىنى سانجىشلا،ھازىرمۇ ئاغزىلىرىدىن پوق تامدۇرۇشۇپ قاۋىشلا!

-چاقچاق،چاقچاق تۆرەم!يۇمۇرىستىك تۇيغۇلىرى نەكەتتى سىلىنىڭ؟خاپۇممىسا دەيمە!

-بىزمۇ سىلىنىڭ كەيپىياتلىرىنى ئوڭشاپ قويىلى دەپ شۇندا دەپ قوياتىمىز،كۆڭەللىرىگە ئاممىسا!

-ۋوي تۆرەم.سىلە دىگەن باچكا ئەمەس،رەسمىي قانات قۇيرىقى يىتىلگەن موللاقچى كەپتەيا ئەينا!

-ھا-ھا-ھا......

مەنمۇ مەتسىلىمنىڭ گىپىدىن كۈلۈپ تاشلىدىم.ھەر ھالدا ئۇلارنى مەندىن كەچۈرۈم سوراتتىم.ئەتىگەندىن بىرى تاش چىشلىۋالغان ئادەمدەك سۆكۈت قىلىشىم ئۇنۇمگە ئىرىشتى.كەيپىياتىممۇ ياخشىلىنىشقا باشلىدى.مەتسىلىم مىنىڭ سۇئالىمنىڭ ئاخىرىنى سوراپ بەردى.

-بۇ يەنىڭ ھاۋاسىدا چاتاق بارمىكىن بىگىم؟

-ياق،ھاۋاسىغۇ چوڭ مەسىلە ئەمەس،لىكىن بۇنىڭ ئىچىدە ئىسسىق-سوغۇق ھاۋا ئېقىمى تەكلا مەۋجۇتكىن!

«ئىسسىق-سوغۇق ھاۋا ئېقىمى تەكلا مەۋجۇت!» ،بۇ دىگەن شامال دىگەنلىكقۇ؟!مۇشۇ مازارنىڭ تىگىدە بوران چىقىۋاتقانمىدۇ؟ياكى نەچچە كۈن ئالدىدا ھىلىقى يىشىللىقنى كۆمۈۋەتكەن بوران مۇشۇ تۆشۈكتىن يەر ئاستىغا كىرىپ كەتكەنمىدۇ؟...ئەقلىم يەتمەيلا قالدى.

-سىلىنىڭچە مۇشۇ كامانىڭ تىگىدە قۇيۇن چىقىۋاتقانمىدۇ؟

-ۋۇجۇ!خىلى ئىلگىرلەش ۋا جىما تۆرەم سىلىدە!

-ياقەي.باشلانغۇچتا خانىم دەسنى ياخشى ئۆتەپتىكىن،«تەبىيەت» دەپ بىژ دەسنى يامان ئەمەس ئۆگىنىپتىكەنمە!

-دىمىسىمۇ بىژقايلاپلام سىلىنىڭ باشلانغۇچتا ياخشى ئوقۇغان بالا ئىكەنلىكىرىنى بىلگىلى بولىدا.

-ۋۇي!ھەجەپ ئىلىملىرى زىيادىكىنا سىلىنىڭ تۆرەم!

ئۆزەمنى قىلچىلىك ماختاپ قويغىنىمغا ئۇلار تۇشمۇتۇشتىن بومبا تاشلاپ مىنى غىققىدە تويغۇزۇپ قويدى.مەن ئۇلاردىن يىراقراق يەرگە بىرىپ تاماكىدىن يەنە بىرنى تۇتاشتۇردۇم.ئەيىندىن بىلەن بىگىم خىلى ئۇزاق مەسلىھەتلىشىپمۇ بىر قارارغا كىلەلمىدى.مەتىسلىم بىر چەتتە موخۇركىسىنى چىشلەپ خىيالغا پاتقان ئىدى.كىيىن ئۇلار مىنى چاقىرىپ قارارنى يەتكۈزدى.

1. ئاۋال بىگىم چۈشۈپ ئەھۋال ئىگەللەيدۇ.قالغانلار سىرتتا خەۋەر كۈتىمىز.

2. بىگىم ئەھۋالنى ئىنىقلاپ چىققاندىن كىيىن ئەيىندىن ۋە مەتىسلىم كىرىدۇ.

3. مەن باشتىن-ئاياق ئاتالمىش«ئارقا سەپ خىزمىتى » گە مەسئۇل بولغاچ تۇرىمەن.

4. ئۇلار ئۇزاققىچە چىقمىسا،مەن ماشىنىغا قايتىپ،ئىشىكنى چېكىپ تاقاپ ئارام ئالغاچ ساقلايمەن.

5. ئەگەر ئۇلار تېخىمۇ ئۇزاققىچە چىقمىسا،مەن ئامال قىلىپ ماشىنىنى ئېلىپ بۇ يەردىن ئايرىلىمەن.

«تۇفى!ھۇ ھارامزادە ئەينىدىن تاز!مىنىمۇ ئاپام ئوغۇل بالا دەپ تۇغقان!بايىلىق ماكانىنى ئاران تاپقاندا ھەرقايسىڭ كىرىسەنۇ،ماڭا قۇرۇق بۆبۆ كۆرسىتىپ،مېنى تالادا قويىشىسەن!ئۇندا ئەخمەق تۆرەم يوق!ھەرقايسىڭنىڭ كەينىدە يۈرۈپ ئاز زۇلۇم تارتمىدىم مەن!» ئىچىمدە قاتتىق غەزەپلىنىپ،ئەينىدىنىڭ قارارىغا قارشى تۇردۇم.

-خاپۇممۇسلىرى مەنمۇ چىرەيمىكى ئىچىگە!ھەقانچە ئىبلىس-دىۋىلىنىڭ ئۇۋىسى بولسىمۇ!

-بىز سىلىنى ئويلاپ ئاشتا دەتىمىز!

-رەخمەت!مېنى ئاقا سەپكە تۇغمىغان ئانام!مەنمۇ ئالدىنقى سەپكە چىقىپ بىژنىمە ئىزدەپ باقايمىكى!

ئەينىدىن يەنە چۈشەندۈرمەكچى بولىۋىدى،بىگىم ئۇنى توسۇپ قويدى.

-تۆرەم،سىلە راس چىرىلا؟

-شۇندا!

-ماقا!مۇراد-مەقسەتلىرىگە بىر يەتكۈزۈپ قوياي ئەمىسە،لېكىن بۇيەنىڭ تىگىدە قايدا ئەۋاللا با،بىزگە قاراڭغۇ،شۇڭا بىزنىڭ كۆرسەتمىمىز بويىچە ئىش قىلالا!

-ماقا!

مەن بۇيەرگە كىرىشتىن بۇرۇنقى پىلانلىرىمنى بىرقاتار ئەسلىۋەتكەندىن كېيىن قەتئىي كىرىدىغانلىقىمنى بىلدۈردۈم.بىگىم ھېچقانداق نەرسىگە ئۆزىنى مۇقىملاشتۇرمايلا ئۇ كامارغا كىرىپ كەتتى.مەن يەنە ئۇنى ساقلاپ ئۇخلاپ قالىمەن ھەقىچان دەپ ئويلىغان

ئىدىم ،لېكىن بۇقېتىم ئۇ ناھايىتى تېزلا قايتىپ چىقتى.بىز گۇررىدە ئۇنىڭ يېنىغا ئولاشتۇق.

-بەك ئىچكىرلەپ چىرەممىدىم.تازا خاتىرجەم بولاممىدىم.

مەن ئۇنىڭدىن «ئىچىدە نىم باكىن؟» دەپ سوراشقا تەمشەلگەندە ئۇنىڭ سۆزى مېنى توسۇپ قويدى.

-ئەينى چاغدا سىلە چىگەندە تىگە قايداراقتى؟

-مەن كىرگەندە ھېچقانداق ئىش بولمىغان.ئەمما شۇچاغدىمۇ «ۋېي..ۋېي..» قىلىپ چىرقىرىغان ئاۋازلاردىن تىنىم شۈركىنىپ كەتكەن.

-ھىم...كىيىنچۇ؟

-كىيىن....كىيىن مەن ھېچنىمە ئالالماي يېنىپ چىققان.

-يالغۇز چىگەنما؟

-ياقەي غوجام،مەندە نادا ئۇنداق يۈرەك با دىتۇ!ئۇچىمىز كىرگەن!

-ئىچىنىڭ قۇرۇلمىسىنى ئەسلىيەلەملا؟

-كىنە...ئويلاپ باقاي.

مەتىسلىم دىگەن ئوغرى يەنە كۆزىنى يۇمۇپ،گەدىنىنى قاشلاپ «ئويلىنىش» ھالىتىگە كىردى.مەن ئۇنىڭ راستىنلا ئويلىنىۋاتقانلىقىغا ئىشەنمىدىم.ھەم بۇندىن كىيىنمۇ بۇ ئوغرىغا قەتئىي ئىشەنمەسلىكنى قارار قىلغان ئىدىم.

-بىرقانچە ئۆيلەر تۇغاندەك قىلغان،قايسى ئۆيگە كىرگەنلىكىم تازا ئىنىق ئىسىمدە يوق،ئىشقىلىپ بىرسىدىن«ۋېي...ۋېي...» قىلىپ ئاۋاز چىقىپ تۇرىتۇ.

ئۇ بۇگەپنى قىلغاچ«ۋېي..ۋېي...» دىگەن چاغدا ماڭا قاراپ قويدى.«ھۇ مازار مۇشىكى!سىنىڭ مازاردىكى ئاسلانلىرىڭ ئاشۇنداق چىرقىرىغاندۇ!مىنى قورقىتىمەن دىمە!» مەن ئىچىمدە شۇنداق دىگەچ ئۇنىڭغا مەغرۇر قاراپ قويدۇم.

-ھىم.بولدى.ئاندا ۋوسا مەن يەنە بىرقېتىم چۈپ باقاي،سىلە بىللە

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تورلۇق ئامبىرى

چۈشەملا؟

-مەن..ھىي...

مەتسلىم چالا ھىجىيىپ،يا ياق يا ماقۇل دىمىدى.بىگىم ئۇنىڭ جاۋاپ بېرىشىنى ئۇزاق كۈتمەيلا يەنە كامارغا قاراپ ماڭدى.

-توختىسا بىگىم!مەن بىر چۈشەي سىللى بىلەن!

مەن مەردانە قەدەم تاشلاپ بىگىمگە يېقىنلاشتىم.ئۇنىڭ كۆزلىرى بىرقىتىم نۇرلىنىپ يەنە ئەسلىگە كەلدى.

-رەخمەت تۆرەم!گەپلىرىنى ئاڭلاپ شۇندا خوش ۋولدۇم.بىخەتەرلىكنى كۆزدە تۇتۇپ،يانىلام ئۆزەم چۈپ باقاي!

بىگىمنىڭ بۇ قىتىمقى سۆزلىرىدىن قىلچە باشقىچە مەقسەت ھىس قىلالمىدىم.

-ھاي تۆرەم ھاي!مەنمۇ چۈشتىمە!

مىنىڭ باتۇرلىقىمغا چىدىيالماي قالغان بولسا كىرەك،مەتسلىم دىگەن ئوغرىنىڭمۇ يەنە كىرگۈسى كىلىپ قالدى.

-ھىلىقى«ۋىي-پىي» قىلىدىغان ئۆي باتى تىگىدە جۇما!

مەن قەستەن ئېغىزىمنى مايماق قىلىپ ئۇنىڭ بايامقى ھالىتىنى دوراپ قويدۇم.

-ئۇغۇ شۇنداق،ئەمما ھەرقايىسلىرىنى خەتەرگە تاشلاپ قويغۇم كەلمەيتۇ!

-ئۇنداقتا بىز قايتا پىلان تۈزىلى!

ئەيىندىن بىزنى ۋارقىراپ توختىتىپ قويدى.

-ئاھاي...پىلان ئۆزگەرمىسۇن،پەقەت مىنىڭ ئونۇمغا سىلىنى ئالماشتۇرۇپ قويساقلام بولىدا!سىلە ئاقا سەپكە مەسئۇل ۋوغاچ تۇسا،بىز ئۇزاقىچە چىقماي قاساق،سىلە ماشىنىنىڭ ئىچىگە چىرىۋالالا يا ماشىنىنى ھەيدەپ كىتەلا!

مەن مەغرۇر ھالدا ئەيىندىنىڭ گىپىنىڭ بىلىگە تەپتىم.ئويلىمىغان

يەردىن ئەينەدىن تاز«ماقا ئەمىسە!ئۆزەڭلىگە دىققەت قىلاسىلە!» دەپ قويۇپ ماشىنىنىڭ يېنىغا كەتتى.

-خىم!

مەنمۇ دىمىقىمنى قاتتىق قىقىپ قويۇپ، بىگىم ۋە مەتسىلىمگە ئەگىشىپ ئورەككە كىرىپ كەتتىم.ئېزىپ كەتمەسلىك ئۈچۈن، ئۆتكەنىدىكى پىلانىم بويىچە مەتسىلىمگە چاپلىشىپ دىگۈدەك ماڭدىم.

قاپقاراڭغۇ، تار يول.ئەتراپتىكى قۇم-توپىنىڭ رەڭگى سىرتتىكىسىگە زادىلا ئوخشىمايتتى.يەر خۇددى ئادەمنى يۇتىدىغان پاتقاقلىقتەك يۇمشاق ئىدى.مەن بىرقانچە قىتىم توساتتىن چۆكۈپ كەتىسەم قانداق قىلارمەن دەپ ئەندىشىمۇ قىلىپ قالدىم.لىكىن ئۇنداق ئىش يۈز بەرمىدى.بىز ئالاھىزەل50 مېتىردەك ماڭغاندىن كىيىن مەتسىلىم بىزنى ئوڭ تەرەپكە باشلاپ ماڭدى.

بىگىم ئالدىمىزغا چىراق تۇتىۋىدى، دىگەنىدەك بەزىلىرى ھاڭدەك ئوچۇق، بەزىلىرى قۇم بىلەن توسۇلۇپ كەتكەن قاتار ئۆي شەكلىدىكى ئېغىزلار كۆرۈندى .بىگىم ئوچۇق ئۆيلەرگە بىر-بىرلەپ چىراق تۇتتى.ئىچىنى تازا ئىنىق كۆرەلمىگەچ، تىخىمۇ ئىچكىرلەپ كىرىشكە مەجبۇر بولدۇق. 1- ئوچۇق ئۆينىڭ ئىچىدە ھىچنىمە بايقىمىدۇق،2-ئۆينىڭ ئىچىدە ئاندا-مۇندا تاشلىنىپ تۇرغان ساپال بويۇملار،-3ئۆي.........ئوچۇق ئۆيلەرنىڭ ھىچقايسىدىن ماڭا يارىغۇدەك بىرەر نەرسە ئۇچرىمىدى.بىگىممۇ سەل ئۈمۈدسىزلەنگەنىدەك تۇراتتى.

-قەنە سىلە دىگەن ھىلىقى چىقىرايدىغان ئۆي؟

مەن مەتسىلىمدىن سورىدىم.مەتسىلىم ئېتىلىپ قالغان ئۆيلەرنىڭ ھەممىسىگە قۇلىقىنى بىر-بىرلەپ تۇتۇپ باققاندىن كىيىن، ئېتىلىپ قالغان ئۆينىڭ2- سىنى كۆرسىتىپ قويىدى.مەن بىگىمنىڭ توسىشىغا ئۇنىماي يىقىن بىرىپ قۇلىقىمنى تۇتۇپ باقتىم.راستىنلا بىرخىل چىرقىرىغاندەك ئاۋاز غۇۋا ئاڭلىنىپ تۇراتتى.لىكىن ھەرگىز مەتسىلىم

دىگەندەك«ۋىي-ۋىي» ئاۋازى ئەمەس،بەلكى«فىش..فىش..» قىلغان ئاۋازدا ئىدى.بۇ ئوغرىنىڭ دوراش ئىقتىدارى ئادەتتىكىچە تۆۋەن ئەمەسلىكىنى ھىس قىلدىم.

بىگىممۇ قۇلىقىنى تۇتۇپ ئاگلاپ بولغاندىن كىيىن،بىردەم ئويلىنىپ تۇرۇپ قالدى.مەن كۆگلۈمدە ئۇنىگمۇ قورقىدىغان چاغلىرى بولىدىكەن دەپ ئويلاپ قالدىم.ئەپسۇس مەن خاتا ئويلاپ قالغان ئىدىم.

-شىككىگلار چىقىپ كىتىگلا،مەن بۇ يەنى ئىچىپ كۆرەپ باقاي.

مەن ئۇنىڭ گىپىدىن ھەيران قالدىم.بەلكىم ئۇ بىزنىڭ، تىخىمۇ كونكرىت قىلىپ ئىيتساق مىنىڭ بىخەتەرلىكىمدىن ئەنسىرەپ قالغاندەك تۇراتتى.

-بىگىم،مەن ئۇنداق دوستىنى تاشلاپ قاچىدىغان خۇنۇك گادايلاردىن ئەمەسمەن،مەن سىلە بىلەن بىللە كىرىمە!

ئىككىلىنىش باسقۇچىدا تۇرىۋاتقان مەن،مەتسىلىمنىڭ گىپىنى ئاگلاپ تولۇق بىرقارارغا كەلدىم.

-مەنمۇ ئوغاۋالا!سىلىنى تاشلاپ قوياپ چىكەتمەيمە!ئۇنىڭ ئۈستىگە مەتسىلىمكام بۇيەنىڭ ئىچىگە نەچچە قىتىم چىرىپ-چىقىپ بوغان ھەقىچان!

-ياقەي تۆرەم،مەن ئۇيەرگە كىرىپ باقمىغان.

-نىمىشقا؟

-قورقىتمە!

-ھازىر نىمىشقا قوقمايلا ئەمىسە؟

-....

مەن ئۇنىڭ تىلىنى تۇتۇپ قويغانلىقىمدىن خۇشال بولۇپ تىخىمۇ يۈرەكلىك بولۇپ كەتتىم.بىگىم توسۇلغان جايلارنى قولى بىلەن سىيپاپ تەكشۈردى.

-ئاساسەن قۇم بىلەن توسۇلۇپ قاپتا.ئىچىشقۇ ئاسان ئىش،لىكىن

ئىچىدە نىم بالىقى بىر مەسىلە دە!
-سىلىنىڭچە نىم بادۇ بىگىم؟
-ئىنىق بىژنەسە دىيەممەيمەن.
-سىلىنىڭچىچۇ مەتسىلىمكا؟
-مىنىڭچە بىرەر هايۋان بامىكىن دەيىتمە.
-هايۋانمىدۇ؟مۇشۇكمىيا؟
-ئىي...چاقچاق قىممىدىميا مەن تۆرەم!
-بولدى!مەن ئىغىزنى ئاچاي،شىككىڭلا سەل دالدىغىراق تۇرۇڭلا!
بىز دالدىغا ئۆتتۇق.
-تىخىمۇ نىرىغا!
بىز يەنە ئىككى قەدەم يىراقلاشتۇق.
-تىخىمۇ!
«هۇ ساراڭ بىگىم،ئۆزۈڭنى بەش بارماق تىغىنى تىشىپ چىقىدىغان سۇنۇۋكۇڭ،بىزنى تاگىسىڭ ئويلاپ قالدىڭما؟!» ئىچىمدە ئاچچىقىم كەلگەن بولسىمۇ يەنىلا ئارقىغا داجىدىم.بىگىم قولى بىلەن كۆچەپ ئىتتىرىپلا ئۇ ئىغىزنى ئىچىۋىتىپ،بىزنىڭ قىشىمىز يۈگۈرەپ كىلىۋالدى.
مىنىڭ تىنىقىممۇ توختاپ قالغانىدەك دەرىجىدە سۆكۈتتە تۇرغىنىمنىڭ،كۆزۈم تىلىپ كەتكۈچە قارىغىنىمنىڭ هىچقانداق نەتىجىسى بولمىدى،چۈنكى ئۇيەردىن ئازراق شامال چىققانلىقىنى هىساپقا ئالمىغاندا،هىچقانداق بىر سادا ياكى ئۆزگىرىش پەيدا بولمىدى.بىز ئۇيەرگە يىقىنلاشتۇق.مەن تىزراق مىگىپ ئەڭ ئالدىدا ئۇيەرگە يىتىپ بىرىپ، چىراقنى ئىچىگە تۇتتۇم.
ئۇيەر-بۇيەردە چوقچىيىپ تۇرغان كىچىك-كىچىك قۇم دۆۋىلىرى.نىمىلىكىنى بىلگىلى بولمايدىغان هايۋانات سۆڭەكلىرى....
-خىم!«ۋىي-ۋىي» قىلغان هايۋانلا مۇشۇ شۇ ئوخشايدا!
مەتسىلىم ماڭا پەرۋا قىلماي يىراقتا تۇرۇپ ئۇ يەرنىڭ ئىچىگە نەزەر

سالدى.بىگىم بىردەم قارىغاندىن كىيىن توساتتىن قاتتىق ۋارقىرىدى.

-تۆرەم !تىز قاچسا!

مەن قاتتىق ھودۇقۇپ ئۇنىڭغا قارىدىم ،ئۇ شۇنداق دەپ قويۇپلا يەردە دۈملا يىتىۋالدى.مەتىسلىم نەلەرگىدۇر غايىپ بولغان ئىدى.مەن ئىسمىنى يىغىپ بولغىچە ئۆيىنىڭ ئىچىدىن ۋىژىلداپ بىر قارا سايە تىز سۈرەتتە ئىتىلىپ چىقتى!

مەخلۇق؟!

ئالۋاستى؟!

گىگانىت ئادەم؟!

ئىمە ئىكەنلىكىنى پەرەز قىلىپ بولغىچە ،قارا سايە بىلەن بىللە ئۇچۇپ كەلگەن قۇم-داڭگاللار ئۇدۇل ئاغزىمغا ،يۈزۈمگە تىگىپ ،قولۇم بىلەن دالدىلىنىشقىمۇ ئۈلگۈرمەي ئارقىمغا سەنتۈرۈلۈپ چۈشتۈم،ئاندىن قاتتىق بوران مىنى تار يوللارغا سوقۇپ يۈرۈپ خىلى بىرىيەرلەرگە ئاپىرىۋەتتى.ئاسمان-زىمىن چۆرگىلىگەندەك بولۇپ پۈتۈن سىزىمىمنى يوقاتتىم.

14-باپ مەن نەدە؟

قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكەنلىكىنى بىلمەيمەن.ناھايىتى تەستە كۆزۈمنى ئېچىپ،ئۇرۇپ چىقىۋەتكەنىدەك ئاغرىۋاتقان بەدەنلىرىمنى قوزغاتتىم.ئەتراپىم يەنىلا چەكسىز قۇملۇق.زەھەردەك قىززىق ئاپتاپ.

مېنى سوقۇۋەتكەن نەرسە زادى نېمە؟مەن ھوشۇمدىن كەتكەندىن كېيىن نېمە ئىشلار بولدى؟مەن قانداق بولۇپ سىرىتتىكى قۇملۇققا چىقىپ قالدىم؟بىگىم،ئەينىدىن،مەتسىلىملار قەيەرگە كەتتى؟.....بېشىم تىخىمۇ قاتتىق ئاغرىپ كەتتى.ئەتراپىمغا يەنە تەپسىلى سەپسالدىم،ئۆزگىرىش يوق،قۇملۇق،ئاپتاپ....

-بىگىم!

-مەتسىلىمكو!

-ئەينىدىن تاغا!

ھېچ سادا يوق.مەن سەل قورقۇشقا باشلىدىم.ھەرقانچە بولسىمۇ ئۇلار مېنى قۇملۇققا تاشلاپ كېتىپ قالمىغاندۇ؟ئۇلارنى مېنى سوقۇۋەتكەن ئالۋاستى جايلىۋەتمىگەندۇ؟ياق!مەن ھېچنېمە بولمىغان يەردە،ئۇلار تېخىمۇ بىخەتەر!ئۇلار قەستەن مېنىڭ ئاچچىقىمنى كەلتۈرۈش ئۈچۈن مۆكۈۋالغانمىدۇ؟

-ھەي ماڭقا يەپ قاغان بىلال ساراڭ!

-ھۇ ئەينىدىن دىگەن ئەينۇ تاز!

-مازا ئوغرىسى مەتسىلىم!

سادا يوق.يەنە قوشاق قېتىپ ئۇلارنى قاتتىق ھاقارەتلىدىم،يەنە سادا يوق.دىمەك....دىمەك ئۇلار مېنى تاشلاپ كەتكەنلىكى ئېنىق!بۇ دۇنيادا زادى ھېچكىمگە ئىشەنگىلى بولمايدۇ،ئۇنىڭ ئۈستىگە تونۇشقىلى بىرقانچە ئاي بولغان،مەقسەت-مۇددىئاسى ئېنىق بولمىغان ئۇلاردەك ئادەملەرگە!مەن ئەمدى قانداق قىلىمەن؟ئۆمرۈمدە قۇملۇقتا ئەمەس،يىزىدا ئېزىپ قالسامۇ يول تاپالماي قېينىلىدىغان مەن،ئەمدى نېمە كۈنلەرنى

www.uyghurkitap.com

كۆرەرمەن؟مۇشۇ يەردە ئۆلۈپ كېتەرمەنمۇ؟ياق !مەن چوقۇم بۇيەردىن ساق چىقىپ كېتىپ،ئۇلاردىن ئەنتىمنى ئالىمەن!

شۇنداق خىياللار بىلەن دەلدۈگۈنۈپ ئالدىمغا قاراپ ماڭدىم.بىرەر ئۆي،بىرەر ئادەم ئۇچراپ قېلىشنى ئىگەمدىن تىلەپ ماڭدىم،مىنى تاشلاپ كەتكەن ئۇ ئۇچىنى ئۇيغۇر تىلى لوغىتىدە بار بولغان بارلىق «چىرايلىق» تىللار بىلەن تىللاپ ماڭدىم؛ئاتا-ئانامنى ئويلاپ ماڭدىم؛كالLAMدا ئويدۇرۇپ چىقارغان مۇكەممەل ئاشىقىمنى ئويلاپ ماڭدىم....

گاللىرىم قۇرۇپ،پۇت-قولۇمدا جان قالماي،يىقىلىپ كەتتىم.تەستە ئوڭدامدا بولۇپ مىنى قامچىلاۋاتقان ئاپتاپقا،بىرپارچىمۇ بۇلۇت يوق ئاسمانغا قارىدىم.بىردىنلا قۇلىقىمغا«تاقىراق،تاقىراق» قىلغان ئاۋاز كىرىپ قالدى.غەيرەتلىنىپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ،ئاۋاز چىققان تەرەپكە قارىدىم.

بىر ۋىجىككىنە گەۋدە، كونا بىر ياغاچ بويۇمنى تاقىراقشىتىپ ئولتۇراتتى.چاچلىرى كۆمۈشتەك ئاق،بەدەن قۇرۇلىشى10 ياش بالىلاردەك ۋىجىك بىر ئايال، بىركاللەك يېپنى ئىگىرىپ ئولتۇراتتى.«قۇملۇقتا بۇ موماي يالغۇز يىپ ئىگىرىپ ئولتۇرامدىغاندۇ؟دىمەك يېقىن ئەتراپتا ئادەم بار دىگەن گەپ!» دىگەنلەرنى ئويلاپ، زور ئۈمىد بىلەن ئۇنىڭغا يېقىنلاشتىم.

-چوڭ ئانا،چىڭ تۇلىما؟

-.....

مەن ئۇنىڭ قۇلىقىنىڭ ئېغىر بولۇش مۇمكىنلىكىنى كۆزدە تۇتۇپ،ئاۋازىمنى يۇقىرى كۆتۈردۇم.

-سالامىلىيكوم چوڭ ئانو!چىڭ تۇلىما!

ئۇ موماي قولىدىكى ئىشنى توختىتىپ ئاستا ئارقىغا ئۆرۈلدى.ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ ھەيران قالدىم.ئاپئاق چىرايىدا قورۇقتىن ئەسەر

يوق!يۈزىگە ماس كەلمىگەن ئورا كۆزلىرى يوغان ھەم قارا، بۇرۇن، ئېغىزى ناھايىتى كىچىك، نىشە رەڭ كۆينىكىنىڭ ئىچىدىن ئاران چىقىپ تۇرغان بويۇنلىرىمۇ ئۇنىڭ چىرايىدەك ئاق.

-موماڭنى تىپىپ موما دە جىما، لامىزەللە!

ئۇنىڭ چىرقىراق ئاۋازىدىن چۆچۈپ كەتتىم .مىنى بىكاردىن بىكار تىللىغىنىغا بەك ئاچچىغىم كەلگەن بولسىمۇ، ئۆزۈمنى زورىغا بىسىۋالدىم.

-خاپۇمىسا ،مەن چاشلىرىغا قايلاپ تەخى....

-خي..خي....

ئۇ كۈلۈمسىرەپ ئورنىدىن تۇرۇپ ماڭا قاراپ كەلدى.بويى بىرىيىرىم مىتىرغىمۇ يەتمەيدىغان، كۈلۈپ تۇرغان ئېغىزىدا چىشلىرىمۇ قالمىغان بۇ ئايال، موماي بولماي نىمە!لىكىن ئۇنىڭ چىرايى زادىلا مومايلارغا خاس ئەمەس.مەن ئارقىمغا داجىدىم.

-ھېي!قورقىۋاتامسەن؟

مەن نىمىشقا ئۇنىڭدىن قورقىمەن؟!ئۇ ئاشۇ بوي-بەستى بىلەن مىنى نىمە قىلىۋىتەلەيتى!مەن ئورنۇمدا توختاپ ئۇنىڭغا قايتا سالام بەردىم.

-سالامىلىيكوم!چىڕ تۇلىما؟

-چىڕلىق، چىڕلىق!ھە ئاكىجان ،نىم با ساڭا بۇيەدە؟

ئاكىجان؟!مۇشۇ يىشىنى بىلگىلى بولمايدىغان ئايالنىڭ مىنى ئاكىجان دەپ كىتىشلىرىدىن ئۆرگىلەي!

-ھە...ماندا ئىشتى ،مەن قۇملۇقتا ئىزىپ قاغان دىسە، يول تاپاماي ژۈسەم سىلە ئۇچراپ قاللا.

-نىمىگە كەگەن قۇملۇققا؟

-مەن...مەن خىزمەت سەۋەپىدىن كەگەن.

-خىي..خىي....

ئۇنىڭ چىرقىراق كۈلكۈسىنى قايتا ئاڭلاپ تىنىم شۈركىنىپ كەتتى.

-ماڭە!مەن سىنى قۇتقۇزۇپ قوياي!

www.uyghurkitap.com

ئۇ كۈلكىسىنى توختىتىپ ئارقىغا ئۆرۈلۈپ ماڭدى.مەن يەنە ئۈمۈدلىنىپ ئۇنىڭ ئارقىسىغا ئەگەشتىم.ئۇ ۋىجىك بولغىنى بىلەن يولنى ئاجايىپ تېز ماڭىدىكەن.مەن يۈگۈرەپ دىگۈدەك ئاران يېتىشتىم.ئۇنىڭ يىپ ئىگىرىش ئەسۋابىنىڭ يېنىدىن ئۆتكەندە،كۆزۈم ئۇ ياغاچ ئەسۋاپنىڭ قاپاقتىن يوغانراق چىقىدىغان يىپ ئىسلىغان قۇلىقىغا چۈشۈپ قالدى.

چۇۋۇلغان يىپلار ئادەمنىڭ چاچلىرىغىلا ئوخشايتتى،ئۇنىڭ ئاستىدا قورۇق باسقان پېشانە،ئۇنىڭ ئاستىدا پۈرۈلگەن چىراي....مەن ئورنۇمدا توختاپ قالدىم.بۇ يىپ كاللىكى نىمانداق ئادەمگە ئوخشايدۇ؟ئۇنىڭ ئۈستىگە ماڭا شۇنداق تونۇش بىر ئادەمگە!كۆزۈمنى ئۇۋۇلۇۋېتىپ يەنە قارىدىم.ئۇزۇن ئاق ئارىلاشقان چاچ،تۈپتۈز قورۇق،پۈرۈلگەن بولسىمۇ كىلىشكەن كۆرۈنىدىغان قاڭشارلىق چىراي....ئاھ خۇدا!!!بۇ بىگىمنىڭ بېشىغۇ؟!بىگىمنىڭ بېشى!!!بېشىم پىررىدە قايغاندەك بولدى.

-خىي....خىي.....

ئارقامدىن يەنە ھىلىقى ئايالنىڭ كۈلكىسى ئاڭلاندى.دەرھال ئارقىمغا ئۆرۈلدۈم.

-ماڭمامسەن!سىنى قۇتقۇزۇپ قوياي!

-مەندىن نىرى تۇر!

مەن ئارقىمغا داجىشقا باشلىدىم.كۆزۈمنىڭ قۇيرىقىدا يەنە ھىلىقى باشقا قارىدىم.خاتاسى يوق،نەق بىگىمنىڭ بېشى!بۇ ئالۋاستى ئايال، ئارىمىزدا مەن ئەڭ يامان دەپ بىلىدىغان بىگىمنىمۇ جايلىۋېتىپتۇ!دىمەك بۇ ئايال ھەرگىز ئادەم ئەمەس!

-نىم بولدى ساڭا ئاكىجان؟!مەندىن قورقىۋاتامسەن؟

-سەن....سەن ئالۋاستى!

-خىم!

ئۇ ئايالنىڭ بىردىنلا چىرايى تۈرۈلۈپ كەتتى.

-ياخشى نىيەت بىلەن قۇتقۇزۇپ قوياي دىسەم مىنى ئالۋاستى دەيسىنا

سەن!

-ئاۋۇ ئادەمنىڭ كاللىسى نەدىن كەلدى ئۇندا ۋوسا!

-قايسى ئادەمنىڭ كاللىسى؟!

ئۇ ئاجايىپ تېز سۈرئەت بىلەن قولىغا يىپ كاللىكنى ئالدى ۋە ماڭا دىۋەيلەپ كەلدى.

-ئاله مانە!قارغۇ!

مەندە ئۇكاللىنى قولغا ئالغۇدەك يۈرەك نىمە قىلسۇن،يەنە ئارقىمغا يىنىپ تۇرۇپ ئۇنىڭ قولىدىكى يىپ كاللىككە قارىدىم.تۇۋا!نەدە بىگىمنىڭ كاللىسى بولسۇن !ئۇ ئىنىقلا چىگىلىشكەن يىپ كاللىكى تۇرمامدۇ!لىكىن بايام ماڭا نىمىشقا ئۇنداق كۆرۈنمىدى؟!قايتا-قايتا قارىدىم،ئوخشاشلا يىپ كاللىكى!بىردىنلا ئوڭايسىزلىنىپ قالدىم.

-ۋوي...ئاپلا خەشمەت!خاپۇممىسا جىما ئاچا..يا..ئۇكام!بايام ماڭا ئايدا كۆرىنەپ قاپتا.

-هە،ماڭە ئەمىسە!

ئۇ يىپ كاللىكنى ماڭا تۇتقۇزۇپ قويۇپ يەنە ئارقىغا ئۆرۈلۈپ ماڭدى.تۇۋا!ماڭا ئىسسىق ئۆتۈپ قالدىمىكىنە!ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭغاچ يىپ كاللىكنى ئۇياق-بۇياق چۆرۈپ قارىدىم.كاللەكنى ئارقىغا ئۆرىگىنىمنى بىلەرمەن،يەنە بىگىمنىڭ سەل كۆكىرىپ كەتكەن،بوينىدىن ئۈزۈلگەن كاللىسى ماڭا چىرايىنى پۈرلەشتۈرۈپ قاراپ تۇراتتى.

-ۋايجان!

كاللەكنى تاشلىۋەتتىم.بىگىمنىڭ كاللىسى يەردە4-3 نى دومىلاپ توختىدى.ھىلىقى ئايال شاپىدە ئارقىسىغا قاراپ ئاجايىپ سەت كۈلۈپ كەتتىكى،بەدىنىم تىكەنلىشىپ كەتتى.ئۆزۈم بىلىدىغان ھەممە ئايەتنى ئوقۇغاچ،ئارقىمغا ئۆرۈلۈپلا قاچتىم.خېلى ئۇزۇن قاچقىچە ئۇ ئايالنىڭ ۋەھىملىك كۈلكىسى ئاڭلىنىپ تۇردى.تاكى ئۇ ئاۋاز تولۇق يۈتكىچە قاچتىم.بىشىم قىيىپ،كۆزلىرىم ئالاچەكمەن بولۇپ كەتتى.

www.uyghurkitap.com

بىرچاغدا ئالدىمغا بىز باشتا كەلگەن چاغدىكى ھىلىقى پۇچۇق تام ئۇچرىدى.ئۇف...!شۈكرى!دىمەك مەن قۇتۇلۇشقا ئاز قاپتىمەن.تامغا يۆلىنىپ دىمىم سىقىلىپ ئولتۇرۇپ قالدىم.بىردەم دىمىمنى ئىلىۋالغاندىن كىيىن،خۇددى دۈشمەننى كۆزىتىۋاتقان ئەسكەردەك،ھىلىقى ئايال قوغلاپ كەلدىمىكىن دەپ،تامدىن بىشىمنى سەل چىقىرىپ بايامقى يۆلىنىشكە قارىدىم.

يوق....!يۈرىكىم سەل ئورنىغا چۈشتى.ئاستا ئورنۇمدىن تۇرۇپ،تامنىڭ دالدىسىدىن تولۇق چىقىپ خاتىرجەم كۆزەتتىم.يەنە يوق!يۈرىكىم تولۇق ئورنىغا چۈشۈپ،بايىقى ئىشلارنى تەپسىلى ئويلىدىم.

-مىنى ئىزدەۋاتامسەن ئاكىجان؟

ئارقامدىن ياڭرىغان چىرقىراق ئاۋاز مىنىڭ ئەمدى ئورنىغا چۈشكەن يۈرىكىمنى،ئىغىزىمدىن چىقىرىۋىتىشكە تاسلا قالدى!ئارقامغا قارىيالماي ئالدىمغا دۈگۈجۈپ يۈرۈپ قىچىپ، خىلى بىر يەرگە بارغاندا ئاندىن ئارقامغا قارىدىم.ئۇ ئالۋاستى ئايال مەندىن2 مىتىر يىراقتىلا قاراپ تۇراتتى.قولىدا يىپ كاللىكى!

-ئاله مانى!مۇشۇ كاللىمكەن؟!

مەن ئەمدى ئۇنىڭ گومپىسىغا چۈشمەيمەن!مەن قولۇمغا ئالسامىلا ئۇ بىگىمنىڭ كاللىسىغا ئايلىنىپ قالىدۇ!جاۋاپ بەرمەي يەنە قاچتىم!بۇ قىتىمقى قىچىشنى مىنىڭ ھاياتىمدىكى ئەڭ ئۇزۇن،ھەم ئەڭ جاپالىق قىچىش دىسەم بولىدۇ.قىچىۋىرىپ،كۆزلىرىم ھىچنىمىنى پەرىق ئەتەلمەي قالدى،پۇت-قوللىرىم سىزىمنى تولۇق يوقاتتى.شۇنداقتىمۇ توختىماي قاچتىم.تاكى ئالدىمدا ئوت يورۇقلىقى كۆرۈنگىچە!

يۈگۈرىۋىرىپ يۈرەك سوقۇشۇم،تومۇرۇمدىكى قانلارنىڭ شۇرۇلداپ ئاققىنىمۇ ئۇزۇمگە ئاڭلىنىپ تۇردى.ئالدىمدا غىل-پال ئوت يورىقى كۆرۈندى.كۈندۈز بولغاچقىمىكىن ياكى مەن بەك ھىرىپ كەتكەچكىمىكىن تاڭ ئۇ ئوت يورىقى خۇددى مەۋھۇم نەرسىدەك،خىيالىي سىزىمدەك

بىلىنىپ كەتتى.

كۆزۈمنى يۇمۇۋېلىپ ،توختاپ ئىككى قولۇمنى ئىزىمغا تىرەپ، ئېغىر-ئېغىر ئىنىدىم.مارافونچە يۈگۈرەشنى كەشىپ قىلغان خەۋەرچى قىدىپىك ئەسلى قورقۇنۇچتىن مۇشۇنداق يۈگۈرەپتىكەندە!ئادەمنى ۋەھىمە باسقاندا شۇنچە چىداملىق،شۇنچە يەلتاپان بولۇپ كېتىدىكەن ئەمەسمۇ.سەل دىمىمنى ئىلىۋالغاندىن كېيىن يەنە ئەتراپىمغا قارىدىم.قۇملۇق،ئاپتاپ........

ھىلىقى جادۇگەر قوغلاپ كەلمەپتۇ.ئالدىمدا ئوت كۆرۈنۈپ تۇراتتى.يىقىنلاپ باردىم،راستىنلا قۇرۇق شاخلار بىلەن گۈلخان قىلىپ يىقىلغان ئوت!مۇشۇنداق ئىسسىقتا قانداق ئالجىپ قالغان ئادەملەر ئوت يىقىپ ئولتۇرغاندۇ؟ئوتنىڭ يىنىغا5 قەدەم كىلىدىغان جايدا توختىدىم.ھازىرقى ئەھۋالىمدا ھىلىقى خوتۇن يەنە كەلسىمۇ قاچقىدەك ماجالىم قالمىغان ئىدى.

ئوتنىڭ يىنىدا بىر كونا تۇماق ۋە بىر تەمبۇر تۇراتتى.ھەيرانلىقتا ئاۋايلاپ بىرىپ يەنە قارىدىم،راستىنلا مىزى چۇۋۇلۇپ كەتكەن تۇماق ۋە كونا بولسىمۇ تارىلىرى تولۇق تەمبۇر تۇراتتى.تۇماقنى پۇتۇم بىلەن نىرىراق تىپىۋىتىپ،تەمبۇرنى قولۇمغا ئالدىم.تو ۋا!مۇشۇ يەردىمۇ تەمبۇر كۆتۈرۈپ يۈرۈيدىغان ئەلنەغمىچى بارمىدۇ؟ياكى ئۇمۇ ھىلىقى خوتۇندەك غەيرى نەرسىمىدۇ؟!

-ھاي قويسا ئۇستام،تەمبۇرۇمنى ئەپنا!

بوم ئەمما ئىنىق ۋارقىرىغان ئاۋازنى ئاڭلاپ ئارقىمغا ئۆرۈلدۇم.(تولا قورقۇپ سىزىمىم تۆۋەنلەپ كەتتىمۇ قانداق،بۇقىتىم ئانچە چۆچۈپ كەتمىگەن ئىدىم).خوجۇن ئارتىۋالغان،بىرىيەرلىرىدىن مەتىسلىمگە ئوخشاپ قالىدىغان،لىكىن مەتىسلىمدىن ياشىراق ھەم كىلىشكەنرەك،چاچلىرى ئوخشىمىغان بۇغدايلىقتەك ھەم شالاڭ ھەم قىسقا،بۇرۇتلىرى ئەگمە ھەم قىلىن،كۆزلىرى پارقىراپ تۇرىدىغان بىر

ئادەم قولىدا توشقاندىن بىرنى تۇتۇپ، ماڭا ئېھتىيات بىلەن قاراپ تۇراتتى .تەلەپپۇزىدىن قارىغاندا بۇ ئادەم چوقۇم خوتەنلىك،كىم بىلىدۇ چىرايىنىڭ مەتسىلىمگە ئوخشىغانلىقىغا قارىغاندا مەتسىلىمنىڭ تۇققىنىمۇ تىخى!مەن سەل ئۇمۇدلەندىم.

-ھە...ماندالام كۆرەپ باقتىم.باشقا نىيىتىم يوق.

مەن زورىغا كۈلۈمسىرەپ تەمبۇرنى جايىغا قويۇپ ،يىراقىراق جايغا داجىدىم.

-ھە،ئاندا بوسا مەيلى،ئوغىيمىكىن دەپتىمەن تىخى ئەينا،ھى..ھى....

ئۇ ئادەم خاتىرجەم بولۇپ،كۈلگەچ مىنىڭ قىشىمغا كەلدى.كۈلۈش شەكلى،ئۇسلۇبىدىن تارتىپ مەتسىلىمگە ئوخشاشلىقىنى دىمەمدىغان!پەقەت گەدىنىنى قاشلىسىلا مەتسىلىمنىڭ دەل ئۆزى بولىدۇ بۇ ئادەم.

ئۇ مەن بىلەن قول ئېلىشىپ كۆرۈشكەندىن كىيىن،مەن تىپىۋەتكەن تۇماقنى ئىككى قىقىۋىتىپ،پۈدىۋىتىپ بىشىغا كىيىۋالدى.ئاندىن ماڭا «ھە!كەسە ئۇستام ،جىندەك ئوتاسىلا ماقىما» دەپ قويۇپ يىنىدىن يوغان بىر ساپلىق پىچاقنى ئېلىپ توشقاننى بوغۇزلاشقا باشلىدى.«ھە،ئەسلى بۇ ئادەم توشقان قاقلاش ئۈچۈن ئوت يىقىپتىكەندە!» دەپ ئويلىغاچ ئۇنىڭ يىنىدا موككىدە ئولتۇردۇم.قولى چەپەر بۇ كىشى بىردەمدىلا توشقاننى ئادالاپ،خوجۇندىن داتلىشىپ كەتكەن بىر ئۈزۈن زىخنى ئېلىپ توشقاننى ئۆتكۈزۈپ،ئوتقا سالدى.

-خوش ئۇستام،نەدىن سورايمىز ئۆزلىينى؟

-ھە،مەن قەشقەلىق،خىزمەت ئىشى بىلەن مىشگە كەگەن،يولدىن ئادىشىپ قالدىم دىسە،شۇنىڭ بىلەن سىللە ئۇچراپ قاللا.

-ھە....خۇدىيىم ئۇچراشتۇرۇپتۇ بىزنى ئەينا،مەن ھەممە يەنى بىلمەنيا.

-ۋوي!ھەجەپ بەلەن بولدى،يولنى تاپاماي بەك قىژنالدىم،بەك

www.uyghurkitap.com

قىژنالدىم...

-ئىسمىڭىز نىمىكەن ئۇستام سىڭىلىك؟

-ئىسمىم ئەغزەمجان، سىڭىلىچا؟

-يارمەمەت!

-ھە...يارمەمەتكا، بۇ يەنى نە دەيمىز؟

-قۇملۇق دەيمىز ئەينا.

-شۇ قۇملۇقلىقىغۇ قۇملۇق، ماندا بى بىرە ژۇتىنىڭ تەۋەلىكىمۇ دەيمە؟

-ھە، بۇ يەرنى ئاقبوستان دىتۇ.

-ھە.....

مەن تولۇق خاتىرجەم بولغاندىن كىيىن، پۇرقىراپ پىشىۋاتقان توشقان گۆشىگە قاراپ قورسىقىمنىڭ دەرىجىدىن تاشقىرى ئىچىپ كەتكەنلىكىنى چوڭقۇر ھىس قىلىپ، شۆلگەيلىرىم ئىناۋىتىمنى مەنتەك قىلىپ شۇرۇلداپ ئېقىپ كەتتى. يارمەمەت كۈلۈپ كەتتى. ئاندىن تەمبۇرىنى قولىغا ئالدى.

-توشقانىنىڭ پىشىشىغىمۇ خىلى بار دىسە ئۇستام، بىي پەدە چىلىپ بىرەيما؟

-بولىدا، بولىدا، قەنى!

كۆيدەگىلى كىش يوقتەك، مىنى كۆيدۈرەمسەن شادىخان،

كىرپەكلەرىڭ ئاتقان ئوقتەك، ئۆلتىرەي دەمسەن شادىخان.

ۋىژىلدايدۇ يۈرەكلەرىم، ئۆزگىلەرگە باقما شادىخان،

مەن گادايمۇ شاش يىگىتمەن، ئۇنتۇپ قالما ماقىما شادىخان....

يارمەمەت شادىخانغا خىلى ئۇزاق چالدى. ناخسىنىڭ خىلى پەيزى بولسىمۇ، مىنىڭ كۆزۈم توشقاندا بولغاچ، تازا ھوزۇرلىنالمىدىم. ئۇنىڭغا گەپ قىلاي دىسەم ھۆرمەتسىزلىك بولمىسۇن دەپ سەۋر قىلدىم. ئۇ ھىچ توختايدىغاندەك ئەمەس، ئاخىرى ئۇ پائۇز چىلىۋاتقاندا ئۆزۈمنى تۇتالماي«يارمەمەتكوائىي توشقان كۆيەپ كىتىدا!» دەپ سالدىم.

-ۋوجىنەم!غەزەل بىلەن بولۇپ راس تاس قاپتۇ كۆيۈپ كەتكىلى ئەينا!

www.uyghurkitap.com

يارمەمەت خوجۇنىدىن رەڭگى ئۆچۈپ كەتكەن بىر رەختنى ئېلىپ ئالدىغا يايدى ، ئاندىن قىزىق رىختنى ئاۋايلاپ ئېلىپ رەخنىڭ ئۈستىگە قويدى، يەنە خورجۇنىدىن قاپاقتىن بىرنى ئېلىپ بىر يۇتۇم ئوتلاپ ،توشقاننىڭ ئۈستىگە پۈۋلىدى.

توشقاندىن ۋىژىلداپ مەززىلىك پۇراقلار تارىدى.يارمەمەت پىچاقنى ئېلىپ توشقاننى پارچىلىدى ۋە بىرىنجى پارچىسىنى ماڭا ئۇزاتتى.ئەييۇھاننناس،قورسىقىم بەك ئاچتىمۇ ياكى يەرلىك توشقان گۆشى مۇشۇنداق تاتلىق بولامدۇ ئىشقىلىپ ئاغزىمغا ناھايىتى تېتىدى.ئېغىزىمنىڭ كۆيۈشى بىلەن ھىساپلاشماي يالماپ-يالماپ يۇتتۇم....

قورساق تويۇپ كىكىرگەندىن كىيىن،بىردىنلا جاندەك ئۆتكۈدەك ئۇسسۇزلۇق مىنى قىيناشقا باشلىدى.يارمەمەتتىن سورىمايلا ئۇنىڭ قاپىقىنى ئېلىپ گۈپۈلدىتىپ ئاغزىمغا قۇيدۇم.مۇزدەك سۇ،لىكىن شۇنچە ئىچسەم زادىلا تەشنالىقىم بىسىلمىدى.قاپاقتا سۇنىڭ تۈگىشىدىن ئەنسىرىمەي ئىچىۋەردىم،قاپاقتىكى سۇمۇ ھىچ تۈگۈيدىغاندەك ئەمەس،سۇ ئۆپكەمگە كەتكەنلىكتىن،قېقىلىپ يۆتىلىپ كەتكەندە ئاندىن سۇ ئىچىشنى توختاتتىم.لىكىن قىلچە سۇ ئىچكەندەك ھىسياتقا كەلمىدىم.

-سىلىنى قۇرۇغ ئىسسىق ئېلىپ كىتىپتۇ ئۇستام ئەينا!

يارمەمەت سۆزلىگەچ خورجۇنىدىن بىر تۇتام قۇرۇپ قالغان پاخالغا ئوخشايدىغان ئۆسۈملۈكنى ئېلىپ ماڭا تەڭلىدى.

-مانى چاينىسىلا مانى.

مەن ئىككىلىنىپ تۇرۇپ ئۇنى قولۇمغا ئالدىم.بۇرنۇمغا يىقىن ئەكىلىپ پۇراپ باقتىم.پۇرقى يامان ئەمەس،نىمە بولسا بولار دەپ ئاغزىمغا سىلىپ چاينىدىم.دەسلەپتە قاڭسىق تىتىغاندەك قىلغىنى بىلەن،بىردەمدىن كىيىن شۇنداق تەملىك بىلىندى،ھەممىنى پۇرلاپ ئاغزىمغا سالدىم،تەشنالىقىم بىسىلىپ،مىڭەم سەگىدەپ قالدى.ئېغىز-بۇرنۇمدىن

خۇشپۇراق شامال چىقىپ كىتىۋاتقاندەك بىلىندى.

-ۋاھ!ئۇشكە يىلتىزىمۇ يا ياپۇزمۇ بۇ؟

-توغراق!

-توغراق؟!رىۋايەتلەردىكى ئىچسە ئۆزۈن ئۆمۈر كۆرىدىغان توغراق سۈيى؟!

-ھىي...ھىي...جاننى خۇدىيىم ئالدىيا،ئەجەل توشقاندا ئابىي زەم-زەم بولسىمۇ كار قىلمايتۇ.

-دىگەنلىرىڭىغۇ توغرا....

ئاچلىق،ئۇسسۇزلۇق بىسىلغاندىن كىيىن،پۈتۈن بەدىنىم سىرقىراپ ئاغرىپ كەتتى.بولۇپمۇ ئىككى پۇتۇم .ئوتتىن نېرىراق جايغا بىرىپ ئۆزۈمنى تاشلىدىم.

يارمەمەت يەنە «شادىخان» نى باشلىدى.گەرچە بۇقىتىمقى تىكىستىنىڭ مەزمۇنى ئالدىنقى قىتىمكىگە ئوخشىمىسىمۇ،ماگا يەنىلا بەك ھوزۇر بىغىشلىيالمىدى.بۇ ئادەممۇ باشقا ناخشا ئۇقمايدىغاندەك ئاشۇ «شادىخان» نىلا ئوقۇيدىكەن دىسە!

ھاۋا سەل يانغان بولۇپ،ئۇگە-ئۇگىلىرىمدىن ئاجراپ كىتىۋاتقاندەك ئاغرىۋاتقان پۇت-قولۇم سەل ئارام تىپىپ قالدى .سەل ئەسلىمگە كەلگەندىن كىيىن يارمەمەتنىڭ يىنىغا كىلىپ ئولتۇردۇم.

-يارمەمەتكا!شادىخان دىگەن چىما؟

-ھىي...ھىي....بىزنىڭ يارلا!

-ھە؟!

-ماندا مىنىڭ يارىمتۇ!

-ھە،بۇ ناخشىنى سىلە توقۇغانما؟

-ھە.

-خىلى تالانتلىرى باكىن جىما سىلىنىڭ،قانچە كۇپلىت تىكىستى با بۇنىڭ؟

-نىمە كىپىلىت دىگەن ئۇستام؟
-ئاھاي،تولا ئۇستام دەۋەمىسە مىنى،ئىسمىمنى بىلگەندىكىن.
-كۆنەپ قاپتۇك ئۇستام.
-ھە بولاپتا.كۇپلىت دىگەن ماندا قانچە مىسرا دىگەن گەپ.
-ھە،بەكجىقىيا مىسراسى!
-سىلە ھاۋا پىروگىرامىسىغا قاتناشسا جىما چوقۇم!
-ھاۋا پىرامىسى دىگەن نىمە ئۇستام؟
-ئۇ بىر دىيەنشى نۇمۇرى،مۇشتا سىلىدەك ناخشا ئوقۇيالايدىغان ئەدەملە بىرىپ قاتنىشىدا!
-توۋا دىسە ماقىما!مەن ئەدەم جىق يەردە ئۆلۈنكرەك ئوسۇرۇشتىنمۇ قورقىتمە!
-خا...خا.....
-ھىي....ھىي...
توۋا،مۇشۇ قۇملۇقتىلا يۇرۇپ،جاھاندىن بىخەۋەر تۇرۇپ شۇنچە يىقىملىق،كۆپ تىكىستلىق ناخشىلارنى ئىجاد قىلىدۇ بىزنىڭ يارمەمەت،ئاشۇ ھەر سۆلتى بىلەن،ھەر مەدەنىيەت سەۋىيسى بىلەن بىر ناخشىنىڭ تىكىستىنى،مۇزىكىسى ئىشلىيەلمەي ، ئىجادىيەت ئوغۇرلاپ جان بىقىپ يۇرۇيدۇ بىزنىڭ داڭلىق چولپانلار!ھەي،ئىسىت....
ئۇنىڭ يول باشلىشى بىلەن تىزلا چىقىپ كىتىشنى ئويلىغان بولسامۇ،ئەمما ئۇ «ئاۋال مىنىڭ غىرىپ كەپەمگە بىي كىرىپ بەسە ئۇستام» دەپ مىنى زورلاپ ئۆيىگە باشلاپ ماڭدى.«مەيلىلا!ئادەم بار يەرگە كىلىۋالسام نىمىدىن قورقاتتىم!ئارامنى تازا ئىلىپ،ئالدىرىماي بارسامۇ بولىۋىرىدۇ!» دەپ ئويلاپ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭدىم.
خىلى ئۇزۇن ماڭغاندىن كىيىن بىرلا پۇچۇق ئۆي بار «مەھەللە» كۆز ئالدىمغا نامايەن بولدى.قۇم توپىدىن ياسالغان تام،ئۇستى ئاسا سەن ئوچۇق ئۆي ئىچى،ئۇستىگە كونا كىگىز سىلىنغان بولسىمۇ يەردىنمۇ

قاتتىق سۇيا....

-ئامىن!

يارمەمەت دۇئاغا قول كۆتۈردى،مەنمۇ ئۇنىڭغا ئەگەشتىم.دۇئادىن كېيىن ئۇ يەنە تەمبۇرىنى قولىغا ئېلىپ،تۆگىمەس«شادىخان» نى باشلىدى.مەن ئامالسىز يەنە ئاڭلىدىم.

سىكىلەكلىك چاچلىرىڭ،ئاقىرىپتىيا شادىخان،

تال چىۋىقتەك بەللىرىڭ،دۇمچىيىپتۇ شادىخان.

مەن ئۇتۇڭدا كۆيگىنىم،بولماپتىما شادىخان،

ئەينا گۈلدەك چىرايىڭ،ئۇمچىيىپتۇ شادىخان.....

ئۇنى توختارمىكىن دەپ بىرقانچە قېتىم يېنىك يۆتىلىپ قويدۇم.ئۇنىڭ ھېچ توختايدىغان ئەلپازى يوق.يەنە سەۋىر قىلدىم.بىرچاغدا ئۇ توختاپ قالدى.شۈكرى دەپ ئۇنىڭدىن سوئال سوراي دەپ تۇرسام،ئۇ قاپىقىدىن «غۇرۇت-غۇرۇت» قىلىپ سۇ ئىچىۋېلىپ يەنە قولىغا تەمبۇرنى ئالدى.

-ھاي،يارمەمەتكا،بولا،سەل-پەل ئارام ئالغاچ مۇڭدىشىلى ماندا!

ئويلىمىغان يەردىن يارمەمەتنىڭ چىرايى تۇتۇلۇپ،يىنىغا ئىسۋالغان ھىلىقى توشقان سويغان چاغدىكى يوغان پىچاقنى تۇتۇپ قويدى.ئاندىن ماڭا قاراپ غەيرى ھجايدى.

-راس ئاڭلىمايلا ئۇستام؟

-ھە...مەيلى،ئاڭلايلى بومىسا....

-ھە،ما گەپلىرى بولىتۇ!

ئۇنىڭ ئەلپازىدىن قارىغاندا مەن ئۇنىڭ «شادىخان» نامىسىنى ئاڭلىمىسام،مىنى توشقان بوغۇزلىغاندەك بوغۇزلاپ تاشلايدىغاندەك قىلاتتى.شۇنداق قىلىپ ئادەمنى بىزار قىلىدىغان «شادىخان» يەنە باشــــــلاندى.ئاڭلاۋاتىمەن،چىلىۋاتىـــــــدۇ،ئاڭلاۋاتىمەن،يەنە چىلىۋاتىدۇ....قولىمۇ تالمىدى بۇ ئۆلگۈر يارمەمەت ئۇستامنىڭ!

سەل مۈگۈدەپ بىشىم چۈشۈپ كېتىدىغان بولسا،ئۇ ئاۋازىنى پەسەيتىپ

www.uyghurkitap.com

قولى بىلەن پىچىقنى تۇتۇپ قوياتتى،مەن دەرھال بىشىنى كۆتۈرۈپ ئىنتايىن ھوزۇرلىنىپ ئاڭلىغان قىياپەتكە كىرىۋالاتتىم.ئىچىمدە بولسا «ھۇ ناخشا ئوقۇپ ساراڭ بولۇپ كەتكەن مەرەز!ئادەمنى زورلاپ ناخشا ئاڭلاتقىنىنى قارا بۇنىڭ!نىمە پوق يەپ بۇ ساراڭنىڭ كەينىدىن ئۆيگە كىرگەن بولغىيتىم!» دەپ ئۇنى تىللاۋاتاتتىم.شۇنداق ئازاپلىق ناخشا ئاڭلاش بەك ئۇزۇن داۋاملىشىپ،يارمەمەت تەمبۇرنى قۇچاقلاپ ئۇخلاپ قالغاندا توختىدى.

مەنمۇ شۇنى كۈتۈپ تۇرغان ئىدىم.لىكىن ئۇخلاش ئۈچۈن ئەمەس.بەلكى ئۆزۈمگە بولغان تەھتىدنى يوقىتىش ئۈچۈن ئىدى.ئاۋاز چىقارماي پۇتىمنىڭ ئۇچىدا كىلىپ،ئۇنىڭ تامبىلىغا ئىسلغان پىچىقنى سۇغۇرۇپ ئىلىۋالدىم.ئاندىن ئۇنىڭدىن يىراقراق جايغا تەكىينى يۆتكەپ،پىچاقنى ئاستىغا قويۇپ موككىدە يىتىۋالدىم.كۆڭلۈمدە«ئەمدى قانداق قىلارسەن ناخشا سەۋداسى يارمەمەت!خا!» دەپ ئويىلىغاچ،كۆزۈم ئۇيقۇغا تىزلا ئىلماشتى.لىكىن ئۆلگۈر «شادىخان» يەنە باشلاندى.ئۇنىڭ ئۈستىگە قۇلىقىمنىڭ تۈۋىدە!

-ئاھاي...ئۇخلىسا كۆزلىرىگە يارمەمەت ئۇستوم!

مەن چالا ئۇيقۇلۇقتا ئۇنىڭ ئۇستام دىگەن ئادىتىنى ئۆزىگە قايتۇرۇپ غودۇراپ قويدۇم.

-راس ئاڭلىمايلا؟

-ھەئەەەەەەەەە!پەقەت!قەتتى!زىنھار ئاڭلىمايمەن!ھۆ ۋولدۇم بۇ ناخشلىرىغا!

مەن ئۇنىڭدىن بەكرەك ھۆركىرەپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.ئۇ قولىنى پىچاققا ئۇزۇتۇپ بىقىپ،سەل ئۈمۈدسىزلەندى بولغاي،ناخشىسىنى توختاتتى.بۇ ماڭا بولۇپ بەردى.

-راس گەپ قىسام مەن بۇ شادىخانغا خىلى بۇرۇنلام تويغان،سىلىنىڭ ئاش-تۇزلىرىنىڭ ھۆرمىتى دەپ ئاڭلاۋەدىم.ماندا دىسەم كۆڭەللىرىگە

كەممسۇن،مەن ئەمەس باشقا ئەدەم بوسا ئاغزىلىرىغا ئۇرىتى جىما يانا دەپ قوياي!

مەن زەردە بىلەن يارمەمەتكە قايناۋاتقاندا، ئۆيىنىڭ ئىشكى قاتتىق چىكىلدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

15-باپ بۇ چۈش ئەمەس

-دۈك!دۈك!!دۈك!!!

بىر قېتىمقىدىن بىر قېتىمى قاتتىق چېكىلگەن ئىشىك،ھازىرلا ئاجراپ كېتىدىغاندەك لىغىلداپ كەتتى.مەن يارمەمەتكە قارىدىم.ئۇ يوغان شاپ بۇرۇتلىرىنى لىپىلدىتىپ تۇرۇپ،ماڭا «جىم!» دىگەن ئىشارەتنى قىلدى.

-دۈك!دۈك!!دۈك!!!

يارمەمەتنىڭ قورقۇنۇچتىن تاتارغان چىرايىغا قاراپ،چوڭراق تېنىپ سىلىشتىنمۇ ئەنسىرەپ قالدىم.يارمەمەت بۇنچىلىك قورۇققان يەردە سىرتتىكى چوقۇم ياخشى نەرسە ئەمەس.ۋەھىمە يەنە ۋۇجۇدۇمنى چۇلغۇدى.ياخشى يېرى ئىشىك-3 قېتىم قايتا چېكىلمىدى.بىز خېلى ئۇزۇنغىچە چىڭراق تىنالماي ساقلىدۇق.جىمجىتلىقنى يارمەمەت بۇزدى.

-ئۇف....خۇدىيىمغا شۈكرى!كەتتى....

مەنمۇ سەل خاتىرجەم بولۇپ ئەركىن نەپەس ئېلىشقا باشلىدىم.

-يارمەمەت ئۇستوم،چىم بايام شىكنى چەككەن؟

-بىلمەيىتمە.

-بىلمىسلىرى نىمىگە شۇنچە قوقاپ كىتىلا ئەمىسە؟

-ھەي...بىلمىگەنلىرى ياخشىراق،بەك كەچ بولۇپ كىتىپتا ئەينا،ئۇخلايىلى ماقىما!

-شادىخانىغا بىرە پەدە چامايلا؟

-كاللامنىڭ دەردى يوقيا مىنىڭ،كۆزۈمگە ئۇخلايىتمە!

ئۇ شۇنداق دەپ قويۇپ ماڭا ياندىشىپ يوككىدە يىتىۋالدى.«ھۇ ساراڭ غەزەلچى،نۇمۇس قىمماي كاللامنىڭ دەدى يوق دەۋاتقىنىنى قارا مانىڭ ! 5سائەتنىڭ ياغى مىڭىسىنىڭ پىشتى ۋا ئەدەمدەك چالىدۇ،ئەمدى كۆزىگە ئۇخلايدىغان بولاپ قالدى،ئەگەر پىچىقىنىڭ يىنىڭدا ۋوغان بوسا،يانا چالتىنىڭ سەت ئوغرى !ماڭا بۇ ئۆمرۈمدە نورمالراق بىرە ئەدەم ئۇچرىمايدىغان ئوخشايدا.....» شۇنداق نارازىلىق كەيپىياتىم بىلەن مەنمۇ

پوككىدە يىتىپ تىزلا ئۇخلاپ قالدىم.

--دۇك !دۇك !دۇك!

تاك ئەمدىلا سۈزۈلۈشكە ،ھىلىقى قورقۇنۇچلۇق ئىشىك چېكىلىش يەنە باشلاندى .بەلكىم ئاران ئۈچ-تۆت سائەت ئۇخلاپ ئۇيقۇمغا قانمىدىم بولغاي،بېشىم قاتتىق ئاغرىپ كەتتى .يارمەمەت بېشىنى بىر پىتلاپ كەتكەن پالاسقا ئوراپ، خورقىراپ ئۇخلاۋاتاتتى.بۇ قېتىم ئىشىك قايتا-قايتا چېكىلدى.نىمە قىلىشىمنى بىلەلمەي ئويلىنىپ تۇرۇپ قالدىم.

1. ئىشىكنى چەككەن ھىلىقى ئاقباش خوتۇنمىدۇ؟!ئەگەر ئۇ خوتۇن بولغان بولسا يارمەمەت بۇنچە قورقۇپ كەتمەيتتى.دىمەك ئۇ ئەمەس!

2. شادىخان؟!بۇنداق ئايالنىڭ بار يوقلىقىمۇ بىر سىر،ئەگەر بار بولغان بولسا ئۇنىڭغا غەزەل توقۇپ مەستانە بولغان يارمەمەت يۈگۈرەپ بېرىپ ئىشىكنى ئاچاتتى.

3. ئالۋاستى؟!جىن؟!اگىگانىت ئادەم؟....!ياق،ئەگەر ئۇلار بولغان بولسا بۇنداق سىپايىلىق بىلەن ئىشىكنى چېكىپ يۈرمەي،چېقىپلا كىرەتتى!

4. بىگىم؟!ياق....بىگىمنى ھىلىقى خوتۇن جايلىۋەتكەن بولىشى مۇمكىن،ئەينىدىن؟!ئۇنىڭ مىنى ئىزدەپ بۇيەرگە كىلەلىشى مۇمكىن ئەمەس،مەتىسلىم!توغرا مەتىسلىم!!پەقەت ئۇلا بۇيەرنى بەش قولدەك بىلىدۇ!

ھاياجاندا ئىشىكنى ئاچاي دەپ ئىشىك ئالدىغا يۈگۈرۈپ بېرىپ بولۇپ،يەنە سەل ئەنسىرەپ ھىلىقى پىچاقنى قولۇمغا ئىلىۋېلىپ ئىشىكنى ئاستا ئاچتىم.

-ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم ئۇستام!

ئاۋاز بىلەن تەڭ ئىشىك سىرتىدا خوجۇن ئارتىۋالغان،بېشىغا مىزى چۇۋۇلۇپ كەتكەن تۇماق كىيىۋالغان،سول قولىدا تەمبۇر تۇتىۋالغان،ئوڭ قولى مەيدىسىدە سالام ھالەتتە تۇرغان ،بىرىيەرلىرىدىن مەتىسلىمگە ئوخشاپ قالىدىغان،لىكىن مەتىسلىمدىن ياشىراق ھەم

www.uyghurkitap.com

كىلىشكەنرەك،چاچلىرى ئوخشىمىغان بۇغدايلىقتەك ھەم شالاڭ ھەم قىسقا،بۇرۇتلىرى ئەگمە ھەم قېلىن،كۆزلىرى پارقىراپ تۇرىنىۋىغان ناھايىتى تونۇش بىر ئادەم پەيدا بولدى.

كۆزۈمنى ئۇۋىلىدىم.يەنە ئوخشاش،كۆز ئالدىمدا يارمەمەت تۇراتتى!ئاشۇ شادىخانچى يارمەمەت!ئۇنداقتا ئۆيدە ياتقان كىم؟!بىشىم پۇررىدە قايغاندەك بولدى،قولۇمدىكى پىچاقمۇ چۈشۈپ كەتكىلى تاس قالدى.كىيىن بەلكىم يارمەمەتنىڭ قوشكىزەك ئاكىسى يا ئۇكىسىدۇ دەپ ئويلىدىم.

-ۋۇججىنەم،نىمە بولدى سىلىگە ئۇستام،قاق سەخاردە پىچاق كۆتۈرۈۋاپلىيا!

ئۇ ئاغزىدا شۇنداق دىگىنى بىلەن كۆزلىرىدىن،چىرايىدىن قىلچىلىك قورقۇش،ھودۇقۇش ئالامىتى كۆرۈنمەيتتى،ئەكسىچە ئادەمنى شۈركەندۈرگۈدەك بىرخىل ياسالما كۈلكە ئويناپ تۇراتتى.ياق!بۇ ئاشۇ يارمەمەتنىڭ دەل ئۆزى!ئەھۋال چاتاق!

-ھە...يا..ئۆيگە چىرىلى ئۆيگە!

مەن پىچاقنى بىلىمگە قىستۇرۇپ ئىشىكنى يوغان ئاچتىم.ئۇ«يارمەمەت» دىكىلداپ ئۆيگە كىرىدى،مەن دەرھال سىرىتقا قېچىپ چىقىپ كەتتىم.«مەيلى ئۇ كىم بولسۇن ئاۋۋال بۇيەردىن كېتىۋالاي،ئىشقىلىپ بۇيەردىكى ھەممە ئىشلار نورمال ئەمەس!» دىگەنلەرنى ئويلىغاچ يەنە يۈگۈردۈم.ئازاپلىق قېچىش يەنە باشلاندى،لىكىن بۇقىتىم قورقۇنۇچتىن ئەمەس،گۇماندىن!

خىلى ئۇزۇن قېچىپ ئارقامغا قارىسام ھىچكىم قوغلاپ كەلمەپتۇ.توختاپ دىمىمنى ئىلىۋالدىم.ئەتىگەندە ھاۋا ناھايىتى سۈزۈك بولغاچقا مىگەم شۇنچە سەگەك ئىدى.ئۆز-ئۆزۈمگە سۇئال قويدۇم.مەن يەنە چۈش كۆرۈۋاتامدىمەن؟!مىنى يەنە قارا باستىمۇ؟!مۇشۇنداقمۇ ئۇزۇن قارا باسامدۇ؟ئەگەر ئويغاق بوسام مەن نەدە؟مەن ئۇچراتقان ئىشلار نىمانداق

غەيرى؟....سۇئاللارغا جاۋاپ تاپالماي ئاخىرى قارىملىق بىلەن چۈش كۆرگەن ياكى كۆرمىگەنلىكىمنى سىناپ بېقىشنى قارار قىلدىم:

پىچاقنىڭ سېپى بىلەن تومشۇغۇمغا شۇنداق قاتتىق ئۇردۇمكى، بۇرنۇمدىن ۋاششىدە قان ئېتىلىپ چىققاندىن سىرت، كۆزلىرىمدىن ئوت چاقناپ، بېشىمدا چاقماق چاققاندەك بولۇپ كەتتى!

بۇرنۇمنى قاماللاپ يەردە ئۇزۇن ئولتۇرغاندىن كېيىن، سول قولۇم بىلەن بۇرنۇمنى تۇتۇپ ئورنۇمدىن تۇردۇم. ھەممە تولۇق ئىسپاتلاندى، زىڭىلداپ ئاغرىۋاتقان قاڭشىرىم بىلەن كۈندۈزدىمۇ يۇلتۇز كۆرۈۋاتقان كۆزلىرىم ماڭا بۇ ئىشلارنىڭ چۈش ئەمەسلىكىنى دەرىجىدىن تاشقىرى ئېنىق بىلدۈرۈپ بەردى.

قانىنى يامان تەستە توختىتىپ، نىشانسىز ھالدا ئالدىمغا قاراپ ماڭدىم. كېتىۋاتىمەن، خىيالىمدا بولۇپ ئۆتكەن ئىشلار كىنو لېنتىسىدەك قايتىلىنىۋاتىدۇ، بىگىم، ئەينىدىن تاغا، مەتىسلىمكا، سىلەر قەيەردە؟ نېمىشقا مېنى ئىزدەپ كەلمەيسىلەر؟ مەن ئەمدى قانداق قىلىمەن؟ نەگە بارىمەن؟ بۇ يەردىن قانداق چىقىپ كېتىمەن؟ ئاقباش خوتۇن، ئۆي ئىچىدىكى يارمەمەت، ئۆي سىرتىدىكى يارمەمەت....

ئىزتىراپسىز خىياللار بىلەن قانچىلىك ماڭغانلىقىمنى بىلمەيمەن، كۆڭلۈم بارغانسىرى مۇڭلىنىپ، يىغا تۇتۇپ كېتىپ باراتتى. ئۆزەمچە غىڭشىپ مىسكىن غەزەل ئوقۇپ كەتتىم.

مەن نېمىشقا يېگانە، چۆلدە قالدىم شادىخان؟!

ھە؟! ئاناڭنى! شادىخان دەيمىنا مەن، توۋا، توۋا، يۈزمىڭ توۋا! سۇنۇقتىن باشقىسى يۇقىدۇ دەپ، يارمەمەت ئۇستامنىڭ كېسىلى يۇقۇپ قالمىغاندۇ ماڭا؟!

-ھۇ-ھۇ-ھۇ!ھۇ.......

ئۆزۈمنىڭ سارالغىنى ئەيىپلەپ مېڭىۋاتقىنىمدا، يېقىنلا بىرىيەردىن

www.uyghurkitap.com

كىچىك بالىنىڭ يىغا ئاۋازى ئاڭلاندى.دەرھال ھوشۇمنى يىغىپ،بىلىمدىكى پىچاقنى قولۇمغا ئېلىپ،ئاۋاز چىققان تەرەپكە يەم بىلەن يىقىنلاشتىم.كۆڭلۈمدە بولسا«كىلە مانا، ئاقىباش خوتۇن بولامسەن،شادىخان بولامسەن تۇتۇۋېلىپ بىر قورقۇتاي ھەرقايىسىڭنى!مەنىلا قورقۇپ ئۆتۈپ كەتمەي بۇدۇنيادا!» دىگەنلەرنى ئويلاۋاتاتتىم.ئەپسۇس،ئالدىمدا كىچىك بىر بالا يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ يىغلاۋاتاتتى.

مەن بۇقتىم بەك ئالدىراپ كەتمىدىم.چۈنكى نۇرغۇن ئىسسىق-سوغۇقلار ماڭا سەل تەمكىنلىكنى ئۆگەتكەن ئىدى.كىم بىلىدۇ بۇمۇ ھىلىقى خوتۇندەك يېشىنى بىلگىلى بولمايدىغان بىرنىمىمۇ تىخى ! 5-6قەدەم نىرىسىدا تۇرۇپ،ئۇنىڭ چىراي-قىياپىتى،ھەربىر ھەركىتىنى ئىنچىكىلىك بىلەن كۆزەتتىم.ئاق چىلىتكىنىڭ ئىچىگە قارا ماتا كۆينەك كىيگەن،ئىشتىنىنىڭ ئېغىمۇ ئوچۇق،چاچلىرى پاكىز چۈشۈرۈلگەن،مەڭزى قىزىل،كۆزلىرى ھەم يوغان ھەم قارا....

دىمەك بۇ ئىنىق بىر گۆدەك بالا!ئۇنىڭغا تېخىمۇ يىقىنلاشتىم.ئۇ تېخىچە ئىسەدەپ يىغلاۋاتاتتى.

-نىم بولدۇڭ ئۇكام؟

ئۇ مىنى كۆرۈپ قورقۇپ ئورنىدىن تۇرۇپ، ئارقىغا داجىپ قاچماقچى بولدى.

-هاي!هاي ئۇكام،قوقما!مەن ساڭا زىيان يەتكۈزمەيمە!

ئۇ سەل توختاپ ماڭا بىرخىل ۋەھىمە ئىچىدە قاراپ تۇراتتى.توغرا،ئاغزى-بۇرنى قان،قولىدا يوغان پىچاق تۇتۇپ تۇرغان بىرسى ماڭا«قورقما،ساڭا زىيان يەتكۈزمەيمەن!» دىسە مەنمۇ ھەرگىز ئىشەنمەيمەن دە!ئۇنىڭ ئۇستىگە بىر كىچىك بالا قورقماي قالارمۇ!مەن دەرھال پىچاقنى بىلىمگە قىستۇرۇپ،ئۇنىڭغا قاراپ كۈلدۈم.

-چىژ يىم ئىدەم!(سىز نىمە ئادەم؟دىدى دەپ چۈشەندىم)

-مەن باشقا يەدىن كىلىپ،مىشەدە ئېزىپ قالدىم.مەن ئەسكى ئەدەم ئەمەس!

بالا ماڭا يەنە گۇمانىي نەزەر بىلەن قاراۋاتاتتى.مەن پىچاقنى ئىلىپ ئۇنىڭ ئالدىغا تاشلىدىم.

-قايلا ئۇكام،قوقما جىما!منى ئەدەم با يەگە ئاپىرە،ساڭا جىق پۇل ۋىرىمە!

بالا منىڭ پۇل بىرىمەن دىگىنىمنى چۈشەندىمۇ ياكى پىچاقنى تاشلىغىنىمغا قاراپ ماڭا ئىشەندىمۇ ئەيتاۋۇر ئالدىغا ئاستا كىلىپ يەردىكى پىچاقنى قولىغا ئىلىپ قاراپ باقتى.

-هاي،هاي...ئا قولاڭنى كىسىپ ساما يانا!

بالا دەرهال پىچاقنى تاشلىدى.مەن ئۇنىڭغا يىقىن كەلدىم.

-ئىسمىڭ نىمە؟

-هەيىۇر.

-هە؟!هەييار؟!

-هەي....يۇر!

بالا ئوماق ئاغزىنى ئۇشلاپ ئىسمىنى سوزۇپ دەپ بەردى.

-هە....غەيىۇرما؟

بالا بىشىنى لىڭشىتتى.

-مىنىڭ ئىسمىم ئەغزەمجان.

-هەقشەمجان!

-هىي!هەقشەم ئەمەس ماندا ئەغى ئەغ،زى ئە زەمىزەم،ئەغزەم!

مەن ئۇنىڭغا ئىسمىمنى هەجىلەپ ئىيتىپ بەردىم.

-هەخ هەخ،شىمە شەمىشەم ،هەخشەم!

-ئاهاي...بولدىلا نىم دىسەڭ دىگىنە بولدى!

مىنىڭ خۇيلانغىنىمنى كۆرۈپ بالا ۋىلىقلاپ كۈلۈپ كەتتى.بىزنىڭ ئارلىقىمىز بىردىنلا يىقىنلاشقاندەك بولدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

-بايام نىمىگە ژىغلايتىڭ؟

-ئاكام ئۇدى!

-ئاكاڭ قەنى؟

-مەيىلىگە كەتتى.

-مەيىلىگە؟!ھە..مەلىگىما؟

بالا بىشىنى لىڭشىتتى.مەن ئالەمچە خۇشال بولدۇم.مەھەللە بار دىگەن گەپ،ئادەم بار دىگەن گەپ،ئادەم بار دىگەن گەپ مەن قۇتۇلدۇم دىگەن گەپ!

-مىنى باشلاپ بارامسە مەلەگگە!

-ماكۇي!

-ھە،ياخشى!ماگە ئوماق ئۇكام!

مەن ئۇنىڭ قولىنى يىتىلەپ بالا كۆرسەتكەن تەرەپكە قاراپ يولغا چىقتىم.

غەيىۇر بىلەن چەكسىز ھاياجان ئىچىدە كىتىۋاتىمەن.مەن ئۇنىڭدىن ئۇنىڭ مەھەللىسى،مەھەللىسىدىكى ئادەملەر توغرىسىدا نۇرغۇن سۇئاللارنى سورىدىم.ئۇ «كومكىژئانىكام،كوشاكام....» دىگەندەك چۈشىنەر-چۈشىنىكسىز جاۋاپلارنى بىرەتتى.مەن ئۇنىڭ جاۋابىنى چۈشەنەلمىگىنىمدىن قىلچە مەيۈسلەنمەي،گاھ ئۇنىڭ قولىنى مەھكەم تۇتۇپ،گاھ ئۇنى ھاپاش قىلىپ دىگەندەك خىلى ئۇزۇن يول ماڭدىم.يولدا ئۇ تىخى ماڭا ناخشىمۇ ئوقۇپ بەردى.

كىم شۈيۈپتا كۇمدا كالگان ئىشتقۇدەك شادىكان،

مۇژلىگاندا كەدىي بىلمەي ئىشتكۇدەك شادىكان......

نىملەرنى دەيدىغاندۇ بۇبالا؟ ھەجەپ بىرخىل تونۇش ئاڭلىنىدۇ ناخشىلىرى؟!ئاھاڭىمۇ شۇنداق تونۇش!ھەرقانچە بولسىمۇ بۇ بالا «شادىخان» دىگەن ھىلىقى ئۆلگۈر ناخشىنى ئوقۇمايۋاتقاندۇ؟ ! يۈرىكىمنى بىرخىل ئەنسىز سىزىم چىكىپ ئۆتتى.مەن قولۇمنى تۇتۇپ

كىتىپ بارغان غەييۇرغا قايتا سەپسالدىم.يەنە شۇ گۆدەك ،مەسۇم،ئاقۇش چىراي....«غەيرى ئىشلارنى تولا كۆرۈپ ھەممە نەرسىدىن گۇمانلىنىپ قارايدىغان بولۇپ قالمىغاندىمەن؟ياق ،گۇمان ئىمانىنى قاچۇرىدۇ» مەن ئۆزۈمنى شۇنداق بەزلەپ ئۇنىڭ يېتەكلىشىدە مېڭىۋەردىم.زاۋال ۋاقتى بىلەن ئالدىمدا بىر پۇچۇق ئۆينىڭ ئارقا تېمى كۆرۈندى.

-بىينىڭ مەيلە ،بىينىڭ مەيلە!

ئۆينىڭ قارىسىنى كۆرۈپ غەييۇر خۇشاللىقىدىن سەكرەپ كەتتى.ئاندىن قولۇمدىن بوشۇنۇپ چىقىپ ،ئۇ ئۆي تەرەپكە يۈگۈرۈپ كەتتى.ئۇف!ئاخىرى ئۇنىڭ مەھەللىسىگە كەپتۇق.مەن سەل ئىككىلىنىپ قالدىم.«لېكىن....لېكىن باشقا ئۆيلەرچۇ؟بەلكىم بۇيەرنىڭ مەھەللىرىدە ئۆيلەرنىڭ ئارىلىقى مۇشۇنداق يىراق بولسا كېرەك.ئاۋال كۆرۈپ بېقىش كېرەك.» مەن شۇنداق ئويلىغاچ ئۇ ئۆيگە يېقىنلاشتىم.

تولىمۇ كونا ھەم ۋەيرانە ئۆي ،تاملىرىنىڭ قۇرۇلمىسى ئاساسەن «شادىخان» چې يارمەمەتنىڭ ئۆيىنىڭكىگە ئوخشايدۇ ،ئۇستىنىڭ ئېچىلىپ قالغان جايلىرىچۇ تېخى!ئۆينىڭ ئالدى تەرەپكە ئاستا ئۆتتۈم.ياق!بۇ يارمەمەتنىڭ ئۆيىگە ئوخشايدىغان ئۆي ئەمەس بەلكى دەل ئۆزى شۇ!بىلىمگە قىستۇرغان پىچاقنى ئىزدىدىم.يوق!قانداق يوقاپ كېتىدۇ؟كاللام قۇپقۇرۇق بولۇپ قالدى.

-مىنە پىچىقاڭ ئۇكىجان!

تولىمۇ خىرقىراق ،تولىمۇ يېقىمسىز بىرئاۋاز ئارقامدىن ياڭرىدى.ئارقامغا ئاستا ئۆرۈلدۈم.ئارقامدا غەييۇر قولىدا مېنىڭ پىچىقىمنى تۇتقان ھالدا ئاپئاق چىشلىرىنى چىقىرىپ خىرىلداپ كۈلۈپ تۇراتتى.

-سەن...سەن ھەجەپ بىرژدەمدە ساق گەپ قىلىپ ژۇرۇيسىيا؟

-نېمە؟!خى-خى-خى......

-ئۇكام،ئا پىچاق بىرژىرىڭنى بىرنېمە قىلىۋېتىدا ،ئەكىلە ،ماڭا بە...

مەن قورقۇپ تۇرسامۇ يەنىلا ئۇنىڭغا قەستەن مۇلايىم ھالەتتە

يىقىنلاشتىم.

-ئۇ مىنىڭ پىچىقىميا ئۇستام ئەينا!

ئارقامدىن يەنە بىر ناھايىتى تونۇش، مەن ئاڭلاپ بىزار بولۇپ كەتكەن ئاۋاز ئاڭلاندى.ئۆرۈلمەي تۇرۇپلا ئۇنىڭ يارمەمەت ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۈرۈپ بولدۇم.

-مىنە، ئاكىجان !ئۆزۈڭ كەپسەندە قۇمقىز ئانىكاڭنىڭ ئالدىغا !

ئۇڭ تەرىپىدىن ۋىجىك قولىدا يىپ كالىلىكى كۆتۈرگەن جادۇگەر خوتۇن پەيدا بولدى.«ھا..ھا...ھەممىسى خاتا سەزگۇ!ئەغزەم تۆرەم،تىز ئويغان!تىز ئويغان!» مەن ئۆزۈمى كاچاتلاشقا باشلىدىم.

-ۋۇجىنەم!ئۇنداق قىساق بومايتۇ ئۇستام،ھاي!

سول تەرىپىمدىن تەمبۇر كۆتۈرگەن يەنە بىر يارمەمەت پەيدا بولدى.ئۆزۈمنى كاچاتلاشتىن توختىتىپ،تۆت ئەتراپىمغا قايتا قارىدىم.ئالدىمدا غەييۇر،ئارقامدا يارمەمەت ئا،ئوڭ تەرىپىمدە ۋۇدالاڭدەك قورقۇنۇچلۇق «قىز» ،سول تەرىپىمدە يارمەمەت بى!

مەن بېشىمنى بۇراپ يۈرۈپ،توختىماي ئۇلارغا قارىدىم.ئۇلار بىر-بىرىدىن سەت ئاۋازدا كۈلۈۋاتاتتى.بېشىم پىرقىراپ چۆرگىلىگەندەك بولدى.ئاشۇ پىرقىراش ۋە مېڭەمنى قۇرۇتتەك غاجاۋاتقان ئاۋازلار ئىچىدە غەييۇرنىڭ يولدا كەلگۈچە دېگەن گەپلىرىنى ۋە ناخشىسىنى چۈشەنگەندەك بولدۇم.

-قۇمقىز ئانىكام،قوش ئاكام........

-كىم سۆيۈپتۇ قۇمدا قالغان ئىزىنتقۇدەك شادىخان،

مۇزلىغاندا قەدرىڭ بىلمەي ئىسسىتقۇدەك شادىخان....

دىمەك ماۋۇ جەددالىنىڭ ئىسمى «قۇمقىز ئانىكام» ،يارمەمەت ئا،بى دەل «قوش ئاكام» ،غەييۇرچۇ؟ئىشقىلىپ ئۇمۇ ياخشى نەرسە ئەمەس!ئەمدى قانداق قىلىمەن؟ئۇلار كۈلۈۋەردى،مەن خىيالىمنى قىلىۋەردىم.

1) ئۇلار توٌت تەرەپتىن چىلبۆرىدەك ئېتىلىپ كىلىپ مىنى جايلىۋىتىدۇ،مەن قانداق بولغىنىمنى بىلمەيلا ئەيندىنىنىڭ ئۇلۇغ بوۋىسى بىلەن كۆرۈشىمەن!

2) مەن كۆزۈمنى يۇمۇپ ئاچقاندىن كىيىن ھەممىسى يوقاپ كىتىپ چۈشۈمدىن ئويغۇنىمەن!

3) بەلكىم ئۇلار يامان نىيەتلىك ئادەم ياكى نەرسە ئەمەس(بۇ ئويۇمغا ئۆزۈم ئۈچ پىرسەنتمۇ ئىشەنىچ قىلالمايمەن)

4) ئۇلارغا يالۋۇرۇپ،ئالداپ قۇتۇلۇپ قالىمەن.(بۇ ئويۇمغا ئۆزۈم ئىككى پىرسەنتمۇ ئىشەنىچ قىلالمايمەن)

5) ئۇلار رىۋايەتلەردىكى ئادەمخور قەبىلىدىن،مىنى پىشۇرۇپ يەيدۇ!

ساناپ تۇرۇپ30 سىكونت ساقلىدىم،ئۇلار مىنى توٌت تەرەپتىن كىلىپ جايلىۋەتمىدى!كۆزۈمنى يۇمۇپ ساناپ تۇرۇپ30 سىكۇنتتىن كىيىن ئاچتىم،ئۇلار يوقاپ كەتمىدى!ئۇلارنىڭ چىرايىغا يەنە سەپسالدىم،ھىچقايسىسى ياخشى نىيەتلىك ئادەملەرگە ئوخشىمايتتى!ئۇلارغا يالۋۇرۇپ بىقىشنى قارار قىلدىم.

-ھەي يارمەمەت ئۇستام!مىنى ئاندا قوقاتمىسلا ۋولىتى!

مەن بۇ گەپنى يارمەمەت ئاغا يەنى ئارقامدا تۇرغان يارمەمەتكە دىدىم.ئۇ يەنىلا كۈلىۋاتىدۇ.

-قۇمقىز ئاچا ...ۋاي ياق !سىڭلىم،سىلە مىنى قۇتقۇزۇپ قويىمەن دىگەن ھە!

قۇمقىز ئانىكامغا قاراپ كۈلۈمسىرىدىم(بەلكىم بۇۋاقىتتىكى كۈلۈمسىرىگەن چىرايىم، يىغلىغاندىنمۇ بەتتەر بولىشى مۇمكىن).ئۇ ئەمدىلا كۈلكىدىن توختاپ تۇرغان ئىكەن،سۆزۈمنى ئاڭلاپ يەنە سەت كۈلكىسىنى باشلىدى.

-غەيىۇر ئۇكوم!ماڭ قايلا،ئىي پىچاقنى ئەكىلە،مەن سىنى ژۇدۇي ژۇرۇپ مەلەڭگە ئەكىلىپ قويدۇمغۇ؟

ئۇ گېپىمنى ئاڭلاپ شۇنداق قاتتىق كۈلۈپ كەتتىكى، سىرىق ئىتنى ئىتىلىپ كىتەمدىكىن دەپ ئويلاپ قالدىم.

-يارمەمەت ئۇستوم!يا ۋوممىسا بىژپەدە «شادىخان» غا چاسىلىرى ئوتىراپ ئاڭلامدۇق؟

قولىدا تەمبۇر ئىلىۋالغان يارمەمەت بى كۈلكىدىن توختاپ،ماڭا بۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەڭ نورمال ئىپادە بىلەن بىشنى يىنىك لىڭشتتى.«يو پانا!ئىگەم ئۆزەڭ بار،يەنىلا مۇشۇ يارمەمەت ئۇستامدا سەل ئۈمۈد باركەن!» دەپ ئويلاپ، پۇت-قولۇمغا جان كىردى.يارمەمەت بى تەمبۇرنىڭ پەدىسىنى ئانچە-مۇنچە تەڭشەپ قويۇپ،تەمبۇرنى قاتتىق بىرنى پۈۋلۈتىپ زەخمەك ئۇرۇشقا باشلىدى.

كىچە باقتىم قويۇڭنى،سەن ئۇخلىدىڭ شادىخان،

يۈرىكەم بەك ئاغرىيتۇ،سەن چوغلىدىڭ شادىخان.....

مەن ئۈچۈن شۇنچە يىرگىنىچلىك «شادىخان» نامە يەنە باشلاندى.باشقا ئەزالار كۈلكىدىن توختاپ ئاستا ئۇنىڭ يىنىغا يىقىنلىشىپ كەلدى،ئاندىن بىر -بىرلەپ ئولتۇردى.مەن پەيتنى تىپىپ قاچاي دەپ نىيەت قىلىشىمغا،قۇمقىز ئانىكام مىنى تارتىپلا ئولتۇرغۇزۇپ قويدى.جىنىم تاپىنىمدىن چىقىپ كەتمدى،ئەمما باشقىسىنىڭ ھەممىسى بولدۇم.

جايىمدا مىختەك ئولتۇرۇپ قالدىم.بىرھازادىن كىيىن ئىسمگە كىلىپ بۇ قورقۇنۇچلۇق «مەشرەپ» ئەھلىگە قارىدىم.يارمەمەت بى يىرىم تىزلىنىۋىلىپ،زوق-شوخى بىلەن«شادىخان» نى ئوقۇماقتا.غەييۇر خۇددى ھەقىقى كىچىك بالىدەك چاۋاك چالماقتا.مەتىسلىم ئا بولسا كۆزلىرىنى يىرىم يۇمۇپ،ناخشىدىن مۇڭلۇنۇپ مەستت بولۇپ كەتكەن،قۇمقىز ئانىكام بولسا ئوڭ قولىدىكى يىپ كاللىكىنى سول قولىغا ئۇدارغا چۈشۈرۈپ يىنىك ئۇرۇپ،ناخشىدىن ھوزۇر ئالماقتا .تىۋا....نىمە كۈن بۇ ماڭا!

قورقۇنۇچ،ۋەھىمە،ھارغىنلىق،ھەيرانلىق،گاڭگىراش،ئۈمۈدسىزلىك....

ھەرخىل تۈيغۇلار يۇغۇرلۇپ كەتكەن كاللام تىخىمۇ قاپاق بولۇپ كەتتى.مەتسىلىم بى ناخشىنى بارغانسىرى شوخ،ئەۋجىگە چىقىرىپ ئوقۇماقتا.ئۆزىنى زادى تۇتالماي قالغان قۇمقىز ئانىكام شاپپىدە ئورنىدىن تۇرۇپ،قولىدىكى يىپ كاللىكىنى چۆرۈپ تاشلاپ،بىر قولىدا بېقىنىنى ،بىر قولىدا بىشىنىڭ ئارقىسىنى تۇتۇپ،توكا جىنىدەك دىككاڭشىپ ئۇسۇلغا چۈشۈپ كەتتى.

نىمە دىسەم بولار،بۇ ئۇسسۇلنى كۆرگەن كىشى يىنىك بولغاندا ھوشىدىن كىتىدۇ،ئېغىر بولغاندا يۈرەك سانجىقى بىلەن ئۆلىدۇ!ھەممىدىن قورقۇنۇچلىقى شۇكى، ئۇ ئاشۇنداق«جەزبىدار» قامىتى،«ئۆزگىچە» ئۇسۇل ھەركىتى بىلەن بارغانسىرى ماڭا يېقىنلاپ كىلىپ،ئاپئاق قاشلىرىنى«لىك،لىك» قىلىپ ئېتىپ،قىسقا قوللىرىنى كۆكسىگە قويۇپ مىنى ئۇسسۇلغا تارتتى!مەن ئۇنىڭ چىرايىغا قاراپ تىنىم شۈركىنىپ كەتتى.

-تووۋا دىسە ئاچا..ۋۇي، سىڭلىم!مەن پەقەت ئۇسۇل ئوينىيالمايمە!خاپۇممىسا!

مەن ناھايىتى ئىغىر گۇناھ ئۆتكۈزگەن ئادەمدەك ئىككى قولۇمنى مەيدەم قويۇپ،ئورنۇمدىن تۇرۇپ، يىرىم ئىگىلىپ ئۇنىڭغا ئۆزرە قويدۇم.ئەمما ئۇ جەددال بىزىرىپ تۇرىۋالدى.«ئاھ خۇدا!قانداق جازالىساڭ مەيلى ئىدى،مۇشۇنداقمۇ قىينامسەن مىنى...» دىلىمدا ئىگەمگە نالە قىلىپ تۇرغان پەيتتە،ھىلىقى غەييۇر دىگەن«بالا» ئورنىدىن تۇرۇپ قۇمقىز ئانىكىسىنىڭ ئالدىغا چىكىپ دەسسەپ كەلدى.

ئۇنىڭ بۇ ھەركەتلىرى نەدىمۇ گۆدەك بالىنىڭ ھەركىتى بولسۇن،يىنىك چىكىپ دەسسەشلىرى،تۈزۈك ئۈنمىگەن قاشلىرىنى كۈچەپ ئېتىشلىرى،ئېغىزنى ئۈستىگە يىمىرىپ سىرلىق ھىجىيىشلىرى .... بەئەينى قېرى پوخۇرنىڭ ئۆزى!مەيلى نىملا بولمىسۇن ئىشقىلىپ«ئاقكۆڭۈل» غەييۇر مىنى چەكسىز ئازاپتىن خالاس قىلدى.ئۇلار

قۇم-توپا توزىتىپ ئۇسسۇلغا چۈشۈپ كەتتى.

مەن «ئۇف...» دەپ جايىمدا ئولتۇرۇپ دېمىمنى ئىلىۋالدىم.ئۇياق-بۇياق قاراپ بىردىنلا كۆزۈم غەييۇر ئولتۇرغان جايغا تاشلاپ قويۇلغان پىچاققا چۈشتى،«مەشرەپ» ئەھلىنى يەنە كۆزەتتىم.ناخشىچى ناخشىسى بىلەن ئۆزىنى يوقاتقان،ئۇسسۇلچىلار ئۇسسۇل بىلەن غەرىق بولغان،مۇڭچىلار مۇڭدىن مەست بولۇپ كەتكەن،دۇنيادا بۇنىڭدىن ئارتۇق پۇرسەت بولماس!دەرھال ئورنۇمدىن تۇرۇپ غەييۇر تاشلاپ قويغان پىچاقنى ئېلىپلا ئالدى-كەينىمگە قارىماي قاچتىم.ئارقامدىن ئۇلارنىڭ ناخشىسى،گۇپ-گۇپ قىلىپ پۇتىنى ئۇرغان ئاۋازلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى،دېمەك ئۇلار مېنى تېخى بايقىماپتۇ،قەدىمىمنى تېزلىتىپ قاراڭغۇلۇق قويىنىغا سىڭىپ كەتتىم....

قەدىمىم بارغانسىرى ئاستىلاپ كەتتى.ھارغىنلىقتىن ئەمەس بەلكى قاراڭغۇلۇقتىن.غۇۋا ئاي نۇرى ئاستىدىكى قۇملۇق ماڭا تىخمۇ ۋەھىمىلىك،ھەربىر بارخان ئارقىغا مەلۇم بىر غەيرى نەرسە يوشۇرۇنغاندەك تۇيغۇ بېرىۋاتاتتى.گەرچە قەدىمىم ئاستىلاپ قالغان بولسىمۇ،ئەمما توختاپ قالمىدىم.ئامالىنىڭ بارىچە كۆزۈمگە كونا ئۆيدەك،ئادەمدەك كۆرۈنگەن نەرسىلەردىن ئايلىنىپ ماڭدىم.

شۇنچە تىرىشچانلىق كۆرسىتىپمۇ،قورساقنىڭ ئاچلىقى،ئۇسسۇزلۇق تەشناسى يەنە مېنى ئولتۇرغۇزۇپ قويدى.گەۋدەمنى تولۇق توسالىغۇدەك بىر بارخاننىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ غەمگە پاتتىم.ئەينىدىن تاغا سىلەر قەيەردە؟!بىگىم،سۆيۈملۈك بىگىم!ئۆزلىرىچۇ؟!مەتسىلىمكا،ھېچ بولمىغاندا سىلە مېنى تاپالاشلىرى كېرەكتىغۇ؟!نىمىشقا مەن بىلەن كارىڭلار بولمايدۇ؟!بەلكىم سىلەرمۇ مەندىن بەتتەر ھالەتتە بولىشىڭلار مۇمكىن.

نەچچە سائەتلەر ئالدىدا مەشرەپ ئويناپ قالغان ھىلىقى ئەزالارنى ئويلاپ قالدىم.ئۇلار زادى قانداق ئادەملەر؟نىمىشقا ماڭىلا يېپىشىۋالدۇ؟ئۇلارنىڭ نىمە مەقسىدى بار؟!خىيالىمنى ئەركىن قويۇۋەتتىم.

1. ئۇلار رىۋايەتلەردىكى قۇم خەلقى.مېنى ھەرگىز بۇيەردىن كەتكۈزمەيدۇ.كۈنلەرنىڭ ئۆتىشى بىلەن مەن بۇيەردە ئاچلىقتىن ئۆلۈپ قالىمەن ياكى ئۇلارغا ئوخشاش سارىڭ قېتىش بىرنىمىگە ئايلىنىپ كېتىمەن!

2. ئۇلار بۇيەردىكى ئالۋاستى-جىنلار!ئۇلار مېنىڭ كۆزۈمنى بەنت قىلىپ قويدى،شۇڭا يولنى تاپالماي ساپانغا قاتقان كالىدەك چۆرگىلەپ يۈرىۋاتىمەن.

3. مەن ئېلىشىپ قالدىم.بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى مېنىڭ خىيالىي تۇيغۇم!

4. بەلكىم بىگىم،ئەينىدىنلەر مېنى ئىزدەشىنىمۇ خالىماي،ئاللىقاچان ئالدىغىنىنى ئېلىپ تىكىۋېتىپ بولدى.

ئويلىغانسىرى ئۈمىدسىزلەندىم.بىردىنلا يىغا تۇتتى.يىغلىدىم،ئۈنۈمنى قويۇپ بېرىپ يىغلىدىم،بۆرە ھۇۋلىغاندەك يىغلىدىم،قولۇمنى ئىشەك قىسىۋالغاندەك يىغلىدىم....قىززىق يېرى،مەن يىغىدىن توختىغاندا،ئاۋاز توختىمايۋاتاتتى.ھەيران بولۇپ،ئېغىزىمنى تۇتىۋالدىم،يەنە يىغا ئاۋازى ئاڭلاندى.دەرھال ئورنۇمدىن تۇرۇپ،دىققىتىم بىلەن ئاۋاز چىققان نىشاننى ئىزدىدىم.

بۇ يىغا ئاۋازى يۇقىرى تەرەپتىن چىقىۋاتاتتى.بېشىمنى كۆتۈرۈپ مەن بايىدىن بېرى يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ يىغلىغان بارخاننىڭ ئۈستىگە قارىدىم.بىر باش.ئايپىئاق چاچلىق باش!يىغا ئاۋازى ئاشۇ باشتىن چىقىۋاتاتتى.سىنچىلاپ قاراپ ئەرۋايىم ئۇچتى.ھېلىقى ئۆلگۈر قۇمقىز ئانىكام كەسلەنچۈكتەك دۈم يېتىپ،بېشىنى مەن تەرەپكە قىلىپ يىغلاۋاتاتتى.لېكىن ئۇنىڭ چىرايىدا كۈلكە!ئۇ مېنىڭ قاراۋاتقانلىقىمنى كۆرۈپ،يالغان يىغىسىنى توختىتىپ،بارخاندىن شارىلدىتىپ سىيرىلىپ ئالدىمغىلا چۈشتى.مىگەمدىن تارىغان بىر ئوت پۈتۈن بەدىنىمگە تارقىدى.يالۋۇرۇپ باقتىم،قىچىپ باقتىم،مۆكۈپ باقتىم،يەنە قانداق

قىلىمەن ئەمدى!يىنىمدىكى پىچاقنى سۇغۇرۇپ ئېلىپ ئۇنىڭغا مىختەك تىكىلدىم.

-خى-خى....ئاكىجان،قارىسام بەك يىغلاپ كەتتىڭ،مېنىڭمۇ كۆڭلۈم بۇزۇلۇپ تەڭ يىغلىشىپ بەردىم ساڭا!

-ئاناڭنىڭ بىشى!

مەن غەزەپ بىلەن پىچاقنى ئۇنىڭغا شىلتىماقچى بولغاندا،بىر مۇزدەك،ئوتتۇندەك قاتتىق قول بىغىشىمدىن قاماللاپ ئالدى،ئاندىن شۇنداق قاتتىق بىر مۇجۇۋىدى،پىچاق قولۇمدىن چۈشۈپ كەتتى.ئارقامغا ئۆرۈلسەم ھېلىقى يارمەمەتلەرنىڭ بىرسى ئىكەن.

-ھاي ئۇستام ھاي!بۇ مېنىڭ پىچىقىمتۇ!

ئۇ يەرگە ئېگىشىپ پىچاقنى ئېلىپ،غىلاۋىغا سېلىپ قويدى.مەن دىرىلدەپ تىترەپ كەتتىم.قورقۇنۇچتىن ئەمەس،غەزەپتىن،ئامالسىزلىقتىن!

-بىي ئومدان مەشرەپ قىلىۋاتتۇقا ئەينا،غىمسىسدە يوقاپ كىتىپلا ئۇستام!

يەنە بىر يارمەمەتمۇ پەيدا بولدى.

-نىمە قىلاتتىڭ بىزنىڭ مەھەللىنى ئايلىنىپ جان ئۇكام!

ھېلىقى غەييۇرمۇ پەيدا بولدى.

مەن ئەمدى ئۆزۈمنى باسالمىدىم.ئۇلارغا قولۇمنى شىلتىپ،شالامنى چاچرىتىپ،بارلىق نەپرىتىمنى تۆكتۈم!

-ھىي!قاندا نىمە ھەقاسىڭ،ھە؟!نىمدا ماڭا توخنىنىڭ پوقىدەك چاپلىشىۋىلىشىسە؟!مەن يا بىزنىمەڭنى ئىلىۋاممىسام،يا ھەقاسىڭ بىلەن ئۆچ-ئاداۋىتىم بوممىسا،نىمدا قىزنايىسە مىنى؟!ما چاڭگىۋاش ئالۋاستى قىرى ئەينەككە قايلاپ باقماي«ئاكا،ئاكا» دەپ كەينىمگە چىرىۋالىدا!ما شىككىڭنىڭ بىزسى ساراڭدەك «شادىخان» دىگەن بىزنىمەڭگە چىلىپ ئەدەمنىڭ ئىچىنى سىقىسەن!ما دەيۇز بالا چىراي ئالۋاستى،يالغاندىن بالا

بولىۋىلىپ مىنى ئەخمەق قىلىدا!ئىم گوُنا قىغان مەن؟!مىنى ئۆتتۈرۈتىپلام قۇتۇلۇشالىڭ بومماىدا؟!يا ماندا ئەدەمىدەك ژۇمەي،يەدىن چىققان شوخىدەك پەيدا ۋولاپ قىلىشىسە،يا ماڭا چىقىش يولىنى تەپ بەمەيسە....

سۆزلەپ،تىللاپ،ئۇنۇم خىرىلداپ ئاخىرى توختاپ قالدىم.ھالىسراپ يەنە ئولتۇردۇم.ئۇلار ئىپادىسىز چىرايى بىلەن ماڭا قاراپ تۇراتتى.سەل ماغدۇر پەيدا بولغاندىن كيىن يەنە سۆزلەشكە باشلىدىم.

-ھە!دىيشە!مىنى قايدا قىمماقچى؟پىشرۇپ يىيشەمسە يا قوقىتىپ ئۆتتىرەمسە؟!ھەراس!مىنىڭ يانا ئۈچ شىرىكىم باتى،ئۇلىنىمۇ ھەقاسىڭ جايلاپ بولاشتىڭ ھەقىچان!

ئۇلار بىر-بىرىگە قاراپ قويۇشتى.مەن بۇنى«بۇ گوُي قانداق بىلگەندۇ» دىيشتى دەپ چۈشەندىم.

-ھە!ئىسگكە كىلىشتىما؟!ھەقاسىڭ جايلىۋەتكەن ئەدەمنىڭ جىقلىقىدىن چىمنىڭ مەن دىگەن ئەدەملە ئىكەنلىكىنى بىلىشمىدىڭ ھەقىچان؟!مەن دەپ بىرەي!بىژسى يوغان ھەم بەستىلىك،چاچلىرى ئۈزۈن،بىشىغا قالپاق كيۋاغان،توختىماي بۇنىنى كولاپ تۇرىدا!بۇ ئەدەمنى ھەقىچان ما قۇمقىز دەللە جايلاپ بولدى!يانا بىژسى خاپان باش،خام سىمىز.چىچىنىڭ ئوتتۇرىسى يوق تاز!يانا بىژسى ما شىككىڭگە ئوخشاپ كىتىدىغان قارىۋاي،دوقا ماگلاي،قىرى ئاداش!ئەمدى ئەسلىشەلىدىڭما؟!

ئۇلار يەنە بۇتتەك قاراپ تۇراتتى.مىنىڭ جۇدىنىم تىخىمۇ ئۆرلىدى.

-نىم بولاشتىڭ؟!زۇۋانىڭغا قۇم چىرىپ قامىغاندۇ؟!گەپ قىلىشە ھە ماندا!

-ھىي...ھىي.....

-خى..خى......

-خا..خا......

-ھا...ھا.....

ئۇلار بىردىنلا تەڭلا كۈلۈپ كەتتى.مەن يەنە ئۇلارغا ۋارقىرىدىم.لېكىن ئۇلارنىڭ ۋەھىملىك كۈلكىسى مېنىڭ ئاۋازىمنى بېسىپ كەتتى.نېمە قىلىشىمنى بىلەلمەي تۇرغان پەيتتە،بىز تۇرغان يەرنىڭ شىمال تەرىپىدىن قاپقارا قۇم-بوران چىقىرىپ بىرنەرسە تېز سۈرەتتە بىز تەرەپكە قاراپ كەلدى.ئۇلار«ۋاي!ۋۇخ..!» دېيىشىپ بىردەمدىلا يەرگە كىرىپ كەتكەندەك يېنىمدىن غايىپ بولدى.ئاڭغىچە قۇم-بوران ماڭا يېقىنلىشىپ كۆزۈمنى ئاچالماي قالدىم.ئىككى پۇتۇمنى بىرجۈپ قولدەك نەرسە تارتىپلا،مېنى ئۇڭدامغا ئۇچۇرۇۋەتتى.

تېپىچەكلەپ،يەرنى تاتىلاپمۇ ئۇ قوللاردىن قۇتۇلالمىدىم.ئۇ نەرسە مېنى دارقىرىتىپ سۆرەپ ناھايىتى تېز سۈرەتتە ئېلىپ ماڭدى،ئاسمان-زېمىننى قاپلىغان قارا رەڭلىك بوس-پوقىناقنىڭ ئىچىدە ئۇرۇلۇپ-سوقۇلۇپ،نەپسىم قىسىلىپ،بېشىم قېيىپ،ئاخىرى ھوشۇمنى يوقاتتىم.

قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكەنلىكى نامەلۇم.كۆزۈمنى تەستە ئاچسام،ھەممە يەر ئاق رەڭدە.ئورنۇمدىن تۇراي دەپمۇ تۇرالمىدىم.سەل كۈچىنىۋىدىم،مەيدەم ئاغرىپ قاتتىق يۆتەل تۇتۇپ كەتتى.توختىماي يۆتىلىپ،كۆزۈمدىن ياش چىقىپ،بېشىمغا ئاغرىق كىرىپ كەتتى.

-تۆرەم،بەك كۈچىمىسە!

-شۈكرى،يۈزىمىڭ شۈكرى!

-مەن دىدىمىيا ئەينا،تۆرەم يامان بالا،ھېچنىمە بولمايتتۇ دەپ!

يۈرىكىم ھاياجاندىن تېپىرلاپ كەتتى.بۇ تونۇش ئاۋازلار مېنىڭ جىددىيلىشىپ كەتكەن نىرۋامنى بىراقلا بوشىتىۋەتتى....

16- باپ   دوختۇرخانىدا

ئەڭ ئاۋال كۆزلىرىدىن ياش سىرغىپ تۇرغان ئەينىدىننى،ئاندىن بۇرنىنى كولاپ تۇرغان سۆيۈملۈك بىگىمنى،ئاندىن قورسىقىنىڭ ئالدىغا ئىككى قولىنى جۈپلەپ قويۇۋېلىپ،تىترەپ تۇرغان مەتىسلىمنى كۆردۈم.مەن ئاۋازىمنى چىقارماي يىغلاپ كەتتىم.بەلكىم بۇ سىغىنىش،خورلۇق،خۇشاللىق،ھارغىنلىق قوشۇلۇپ كەتكەن كۆزيېشى،بەلكىم بۇ قاباھەتلىك چۈشتىن ئويغانغان كۆز يېشى.....

-ماڭا ماندا تۈزۈك بى قايىلىسا،جاماللىرىغا غەزەپ تەشنا قىللا جىما تۆرەم!

ئەينىدىن كۆز ياشلىرنى ئالمان-تالمان سۈرتۈپ،ئوڭ قولى بىلەن يۈزۈمنى سىيلاپ كەتتى.

-رەھمەتلىك خوتنام يامانلاپ قىينانامنىڭكىگە15 كۈن كەتكەندىمۇ مۇنداق ئىچىشمىغانىيا يۈرىكەم مىنىڭ!تۆرەم تۆتكۈن يوقاپ كىتئۇىدى،كەچتە تىخى ئۇخلىيالمايتۇ ئىدەم،كۈندۈزى تىخى تاماق ئۆتمەيتۇ كىكىردەكتىن...

مەتىسلىم يەنە پەلىپەتىش سۆزلىگەن بولسىمۇ،مىنىڭ يۈرىكىم باشقىچە ئىللىپ كەتتى.

-شۇڭا دەيمە.مەنمۇ رەسمىي قوقاپ كەتتىم جىما بۇدورەم!تولا جىن چاپلىشۋالدىغان بالا ئەمەسما بۇ تۆرەم!

بىگىم ماڭا كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ كارىۋىتىمنىڭ يىنىدا ئولتۇردى.مەن ئىمە دىيىشىمنى بىلەلمەي ئۇلارغا قاراپ ئۈنسىز ياش تۆكىۋەردىم.

-ۋۇجىنەم!زۇۋانى تۇتۇلۇپ قاپتىيا بىچارە تۆرەمنىڭ ئەينا،قاغىدەك سايراپ،ئىشەكتەك يايلاپ يۈرىتىقانتىيا بۇ تۆرەم،ھاي دوختۇر!دوختۇر!

-ھە!ئىمدا سەت ۋاقىرايتىقانتۇ ما ئىدەم!

سىمىز،قاپىقىنىڭ بىزى بارەك كۆرۈنىدىغان بىر سىستىرا قىزچاق تىز-تىز مىڭىپ كىرىپ كەلدى.

-بۇ دىگەن جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلىمىيا!ئەيىندا ۋارقىرىساق بولامتا!
-ما تۆرەمنىڭ زۇۋانى تۇتۇلۇپ قاپتۇ،بىر ئامال قىلايلى ئەينا!
-ئېينىغىراق تۇرسا مۇندا!

بودەك سىستىرا بىگىمنىڭ كارىۋىتىمنىڭ بىشىدا بۇرنىنى كولاپ تۇرغىنىنى كۆرۈپ،ئۇنىڭغا قاتتىقراق تەگدى.بىگىم كۈلۈپ قويۇپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى،سىستىرا يىنىمغا كىلىپ،خىنە قويغان بودەك قوللىرى بىلەن ئاۋۋال كۆزلىرىمنى ئېچىپ تەكشۈردى،بىشىنى چايقاپ قويۇپ،ماڭا بۇيرۇق تەلەپپۇزىدا«ئاغزىلىرىنى ئاچسىلا ھە،يوغان مۇندا!» دىدى.مەن«چىك!» دەپ ئۇنىڭغا ئالىيىپ قويدۇم.

-ۋۇجىنەم!قۇلىقىمۇ پاڭقاي بولۇپ قالغان ئوخشايدۇ ئەينا!مەن دوختۇرنى چاقىرىپ كىلەي ماقىما!

سىستىرا جىددىيلىشىپ دەرھال چىقىپ كەتتى.«توۋا،توۋا!ياتقان بىماردىن بىر ئېغىز گەپ سوراپ باقماي،بىراقلا گاس-گاچىغا چىقىرىۋىتىدىغان قانداق دوختۇرخانا،قانداق سىستىرا بۇ؟!ئەگەر مىدىرلىماي يىتىۋالسام مىنى پالەچكەن دىيىشتىن يانمايدىكەن بۇلار» ئىچىمدە شۇنداق ئويلاپ كۈلگۈم كىلىپ قالدى.

-خۇدىيىم توۋا،قاراڭلا ئەينا،ئۆزىچە كۈلۈپ يۇرىتۇ،كاللىسىدىنمۇ كىتىپ قاپتىيا بىچارە تۆرەم!

-ئاھاي..نىمە گەپ قىممىسام زاڭلىق ئىتىۋىرىشلا مىنى!بولدى قىلسا جىما ئەمدى مەتىسلىمكو!

مەن ئۇلارنىڭ باشقا گىپىگىمۇ چىدىغان،لىكىن ئۇلارنىڭ ھالىغا باقماي مىنى كاللىسىنىڭمۇ دەردى باركەن دىيىشلىرىگە پەقەت چىدىمىدىم.

-ۋوي!ساقكىنىغۇ مانا تۆرەم!
-تۆرەم،مەن كىما؟كىنە بىر دەپباقسا ئەينا!

ئەيىندىنىڭ گىپى توختۇشىغىلا مەتىسلىمنىڭ لاۋزا گىپى يەنە باشلاندى.

-سىلىما؟موندو قايلىسام بىژىيەلىرى توخىغا،بىژىيەلىرى مۇشۇككە ئوخشاپ تۇرىدا،خاتالاشمىسام توخۇ ژۈرەك مازا مۇشىكى شۇغۇ دەيمە!

-خىخ.....

ئەينىدىن يوغان قورساقلىرىنى تۇتۇپ پىخىلداپ كۈلۈۋەتتى.

-ھا...ھا...ھا...

بىگىممۇ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

-ھىي..ھىي...يەنە بىي كەلتۈرۈۋاللا ھە تۆرەم!

مەتسىلىممۇ كونا ئادىتى بويىچە گەدىنىنى قاشلاپ كۈلۈپ كەتتى.

-ھە،خاپۇماي چىقىپ تۇرۇۋشسىلا ماقىما!كەسەلنى تەكشۈرىتمىز!

بىز كۈلۈۋاتقانىدا ھىلىقى بودەك سىستىرا، دارازا،چاچلىرى سەل پاخپىيىپ قالغان،قىلىن كۆزئەينەك تاقىۋالغان بىر دوختۇرنى باشلاپ كىردى.بىگىم دوختۇرنىڭ يىنىغا كىلىپ ئەھۋالنى بىرقۇر چۈشەندۈرگەن چىغى،دوختۇر سىستىراغا بىرقانچە ئىغىز كايىپ قويۇپ ئارقىغا قايىتتى.بودەك سىستىرا ماڭا قاتتىق بىرنى ئالىيىپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.توۋا،يەنە بالاغا مەن قالغان ئوخشايمەن!مەن مەتسىلىمگە قاراپ ئاچچىق كۈلۈپ قويدۇم.

-مىشۇ ئۈۋاتەككۇ كالالامىزە...قوشنامىنىڭ بالىسىنىڭ خەتمە تويى باتتى،ئىشەگە بىرىپ كىلىتقان ۋاقتىم بولۇپ قاپتۇ ماقىما...

مەتسىلىم غىپپىدە سىرىتقا چىقىپ كەتتى.تەييارلىغان نۇرغۇن سۆزلىرىم ئىچىمدە قالدى.«خەپ ئوغرى!ساقىيىپمۇ چىقارمەن،تويغۇزۇپ قويمىسام سىنى!» دەپ ئويلىدىم ئىچىمدە.

-خاپۇمىسا تۆرەم،مەتسىلىماخۇن ئاشتا چاقچاقچى يىتىم ئەمەسما.

ئەينىدىن چالا ھىجىيىپ ماڭا تەسەللى بەرگەن بولدى.

-شۇندا،شۇندا ھەممىگىلار ھىسامكامىنىڭ تۇققىنىنىڭ خوشنىسىنىڭ تونۇشى،مەنلام گەپ قىلامىمايدىغان گاچا!

مەن ئەينىدىنىدىن ئاچچىقىمنى چىقاردىم.

www.uyghurkitap.com

-بولا ،بولا تۆرەم،نەق گەپكە كىلىلى!ھە نەلىدە ژۇلە دەيمە؟

-نىمە؟!نۇمۇس قىلماي مەندىن سوراۋاتامىلا تاغا!مەن نەگە كىتىپتىمە؟!ھىلىقى شىكتىن قاپقارا بىژىنەسە مىنى سوقاپلىما غەيرى بىژيەدە ئوغىنىپتىمەن!ما بىگىممۇ نەق مەيداندا تۇرۇپ ماڭا ئەسكەرتىشمۇ بەمىدى تەخى!

-ۋىيى!«تىز قاچسا!» دىدىمغۇ!

-نىمىشقا بۇرۇنراق دىمەيلا؟

-ۋاي جىنىم تۆرەم!سىلى ماڭا ئاشتا دىگۇدەك پۇرسەت بەلىما؟!مەن جىنىمدا بامىغان شىكىنىڭ قىشىغا بىژمە پىشۇرۇپ قويغاندەك جۇغۇرۇيلا ئۆزلىرى!

-مەن....

دىمىم ئىچىمگە چۈشۈپ گەپ قىلالماي قالدىم.بىگىم يەنە يىنىمغا كىلىپ ئولتۇرۇپ ماڭا بولغان ئىشلارنى سۆزلەپ بەردى:

بىگىم «تىز قاچسا!» دەپ ۋارقىرىغاندىن كىيىن،ھىلىقى ئۆيدىن چىققان قۇيۇن مىنى ئۇرۇپ-سوقۇپ يىپى يوق لەگلەكتەك ئۇچۇرۇپ كىتىپتىمىش!

-سىلە مىنى تۇتىۋاسىلىرى بوممامتى؟

-مەن يەرگە يىتىۋالغاندا يوغان تاش بىشىمغا تىگىپ ھوشۇمدىن كىتىپتىمە!

بىگىم سۆزلىگەچ ئىگىشىپ،قويۇق چاچلىرىنىڭ ئارىسىدا خىلىلا يوغان يىرىلغان يارا ئىغىزىنى كۆرسىتىپ قويدى.

-قۇيۇن؟!ماندا ئىشۋا دىسە تىخى!ئۇندا ۋوسا ئەينىدىن تاغا سىلىچۇ؟تاماشىشا كۆرەپ تۇلا قۇدۇقنىڭ بىشىدىكى پاقىدەك ھەقىچان!

ئەينىدىن گىپىمدىن تىرىكمەي ماڭا ئەھۋالنى چۈشەندۈردى:

ئەينىدىن ھىلىقى كىرىش ئىغىزىنىڭ ئالدىدا دوگىيىپ بىشىنى تىقىپ قاراپ تۇرغانىمىش،بىردىنلا ئۇ كاماردىن بوران چىقىپ تاش پارچىلىرى

ئۇنىڭ ئىڭىكىگە، يۈزلىرىگە قاتتىق ئۇرۇلۇپ، ئۇنى ئارقىغا ئۈچۈرۈۋېتىپتىمىش، شۇنىڭ بىلەن ئۇمۇ بۇخاراغا كېتىپتىمىش.

ئەينىدىن ماڭا قىسقا بويۇنلىرىنى سوزۇپ، تىكىلگەن يارا ئېغىزىنى، ئاندىن سول كۆزىنىڭ ئاستىدىكى تارتۇقىنى كۆرسىتىپ قويدى.

-خا!ئۇندا ۋوسا مەتسىلىمكامچۇ؟

-ئۇ ئوغرى تىز سۈرەتتە بىز باشتا چىرىپ باققان قۇرۇق ئۆينىڭ بىزسگە چىرىۋاپتا ئەمەسما!

«بىرسىڭ دۈم يىتىپ هوشۇڭدىن كىتىپ قۇتۇلۇپ قال، يەنە بىرسىڭ ئوڭداڭغا يىقىلىپ هوشۇڭدىن كەت، مازار مۈشىكى هىچنىمە بولماي قۇتۇلسۇن، مەنلا ئاشۇ قاغىشتەككۈر جىنلارنىڭ ئۈۋىسىغا ئۈچۈپ باراي!هۇ سەنلەردەك....» ئىچىمدە ئۇلارنى تازا قاتتىق تىللىدىم.

-بىگىم، سلە بايام مىنى سوقىۋەتكەن بىژنىمنى قۇيۇن دىلىما؟

-شۇندا!

-يەنىڭ تىگىدىكى مازادا قۇيۇن نىمىش قىلىدا؟تىخى بىژ ئۆينىڭ ئىچىگە سولىنىپ قالىدىغان قۇيۇن!

-ماڭ قايلىسا تۆرەم!سلە شار پۇلەپ باققانما؟

-ئاهاي...تولا مىنى گوللايمەن دىمىسە جىما!

-شارنى پۇلەپ-پۇلەپ تۇتىۋاساق ئىچىگە يەل تولىدا، ئەندىن شىتتىك قوياپ بەسەك قايدا ۋولىدا؟

-ئايدا ۋولىدا!

ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلىغۇم كەلمەي بىشىمنى باشقا ياققا بۇرىۋالدىم.

-سلىنى سوقىۋەتكەن نەرسە دەل قۇيۇن، بۇ قۇيۇن قۇمغا كۆمەلگەن قەۋرلەنىڭ ئىچىگە ئاز-ئازدىن چىرىپ توپلاشقاندا، قۇم كۆچەپ بىراقلام ئېغىزى ئىتىلىپ قاغان. هىلىقى«فىش-فىش» قىلغان ئاۋازنى ئاشۇ قۇيۇن چىقاغان. سوغۇق هاۋا ئېقىمى بىلەن قۇم ئاستىدىكى ئىسسىق، دىمىق هاۋا ئېقىمى بىژلىشىپ ئاشۇ قۇيۇننى پەيدا قىغان، بۇندا قۇيۇننىڭ كۈچىنى

تۆۋەن چاغلىغىلى بومايدا!ھىلىغۇ سىلىكەنلا،سىۋاشىڭگىزنىڭ پېقىرتىۋېتىدا بۇ قۇيۇن!

مەن يەنە ئۇنىڭ گېپىگە قايىل بولۇپ قالدىم.

-بىگىم،سىلە قۇيۇن ئىكەنلىكىنى ئىنىق كۆلىما؟

-ئەلۋەتتە!سىلىگە قايلايمەن دىمەي،بىشىمنى كۆتەمەي جىم يىتىۋاغان بوسام ھىچنىمە بومايتىم ئەسلى!

-ھە....دىمەك ئاشۇ قۇيۇن مىنى ئاشۇندا تاچىلىقتىمۇ ئۇچۇرۇپ،چىرىش ئىغىزىدىن چىقىرىۋېتىپتىدە!خىلى ئۇزۇن ماڭغاندەك قىلىۋاتىتۇق ئىچىدە!

-قايىلىسا،1000مىتىر كىلىدىغان شىلەڭگىدىن ژىگىنە بىلەن كىچىك تۆشۈك ئىچىپ قوياپ،ئۇنى يۆگەپ-يۆگەپ يەشكىنى بومايدىغان قىلىۋېتىپ سۇنى ئىچىۋەتسەك ،سۇ نەدىن چىكىتىدا؟

-نەدىن تەشكەن بوساق ئاشەدىن چىكىتىدا!

-ھە، خو ئوغاۋالا!ئۇندا ۋوسا سىلە چىرىش ئىغىزىدىن چىكەتمەي نەدىن چىكەتسىلىرى بولىتى؟!

مەن بىگىمنىڭ گېپىگە تولۇق قايىل بولدۇم.دىمەك مىنى ھەقىقەتەن قۇيۇن ئۇرۇپ سىرىتقا چىقىرىۋېتىپتۇ دە!مەن دەرھال ئۇلاردىن سورىدىم.

-مەن نەدىن تىپىلدىم؟قانچە كۈن يوقاپ كەتتىم؟

-سىلىنى مەتىسلىمنىڭ "كەنت تەۋەسىگە يىقىن بىر يەدىن بايقىدۇق،دوختۇرخانىدا شىككۈن بىھۇش ياتلا،يوقاپ كەتكەن ئۈچكۈننى قاتساق،بەش كۈن بولىدا!

مەن ئىچىمدە ئىگەمگە چەكسىز ھەمدۇسانالارنى ئىيتتىم.ئەيىندىنىڭ گېپى مىنىڭ سەرگۈزەشتەمنىڭ چۇش ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلاپ بەردى.ھىلىمۇ ساق چىقىپ كىتىپتىمەن ئاشۇ قورقۇنۇچلۇق قۇملۇقتىن،شۈكرى!يەنە يەيدىغان رىسقىم بار ئوخشايدۇ.

-مىنىڭ ھازىرقى ئەۋالىم قايداراق؟

-چوك چاتاق يوق،ئىغىر دەرىجىدە سۇسىزلىنىش،زىيادە

چارچاش،ئـانچە-مۇنچە تاشـقى يارا،ئـاچلىقتىن بەدەنـگە ئوزۇقلۇق يېتىشمەسلىك....دىگەندەك ئۇششاق كىسەللەرئوبدان ئارام ئېلىپ،ياخشى تاماق يېسىلىرى ئوڭشىلىپ كىتىلا!

-هە..هۇف!

يۈرىكىم سەل جايىغا چۈشتى،بېشىمغا كەلـگەن ئىشلارنى بىرقاتـار ئويلاپ توساتتىن يۈرىكىم يەنە قارت قىلىپ كەتتى.

-شىتتىك ماڭا ئەينەك ئەكىلىپ بىرىڭلا!بەك شىتتىك!

ئەيىنـدىن مىنىـڭ ئەنـسىز ۋارقىرىـشىمغا پەرۋا قىلمـاي ئاسـتا قويۇپ،ئـۆردەكتەك ئېغاڭلاپ،يامـان تەسـتە بىـر ئەينەكنـى ئېلىـپ كىـردى.مەن ئەينەكنـى ئۇنىـڭ قولـىدىن يۇلـۇپ ئېلىپ،يىتىـپ تـۇرۇپ ئەينەككە قارىدىم .يۈزۈمنىڭ ساق يىرى ئاز قالغـان،بولۇپمۇ پىشانەمنىڭ سـول ئۈسـتى تەرىپـى خىلىـلا يوغـان كۆكىرىــپ قالغــان ئىـدى.قوللىرىمغا،بىلەكلىرىمغـا قارىدىم،ئاساسـەن ھەمـمە يەرلىـرى سۈرۈلگەن زىـدە !لىكىـن مەن يەنىـلا خۇشـال بولـدۇم چۈنكى يۈزمىـڭ شۈكرى !ئېغىزىم،بۇرنۇم،كۆزۈم...ھەممىسى جايىدا تۇرۇپتۇ .

-هە،ئەمدى خاتىرجەم بوللىما؟

-ها...تۆرەم،ئەمدى ئۆزلىرىنىڭ نىمىشلىغا ئۈچرىغانلىرىنى دەپ بەسە!

مەن ئەمـدى ئېغىـز ئىچىـشقا تەمـشىلىۋىدىم،توساتتىن ھىلىقى بـودەك سىستىرانىڭ زىل،چىرقىراق ئاۋازى ئاڭلاندى.

-قاندا ئۇۋا تەككۈ ئوغرى ئىلۋالدىكىنا مىنىڭ ئەينىكەمنى ئەينا!

مەن ئەينەكنى تىقىشقا ئۈلگۈرمەيلا ئۇ كىرىپ قالدى.

-ۋۇيىيۇ!مۇشـۇندا ئېغىـر كەسـەل تـۇرۇپ ئەينەكنـى ئىلىۋاپتىيا مـا غوجام!ئەكەلسە!

مەن خىجىللىقتىن يىرىلىپ كەتكۈدەك بولدۇم.ئۇ ئەينەكنـى قولۇمـدىن سىلكىپ ئالغاننى ئاز كۆرۈپ،ماڭا يەنە«بىينىمە لازىـم بوسـا ئـاچىلىردىن سـوراپ ئـالىمىز ماقىمـا!» دەپ قويىـۇپ يەرگە قـاتتىق-قـاتتىق دەسسەپ

www.uyghurkitap.com

چىقىپ كەتتى.ئۇنىڭ ئاشۇ ئىگىز پاشنىلىق ئاياغ كىيگەن بودەك پۇتلىرى مىنىڭ يۈرۈمگە دەسسەلگەندەك بىلىنىپ كەتتى .

-ئاھاي....ئەيىنىدىن تاغا،سىلىمۇ بىي ئەدەم چىقمىغانىدەك مۇشۇ خىنىمنىڭ ئەيىنىكىنى ئەچرىپلا !خەقتىن سورىماي ئەچىگىچى شىكىنىڭ ئالدىدا ماگزىن با ۋوغىيتى!

-سىلە چىچىپ ساغۇدەك چىقىراپ كەتسىلە،مەنمۇ ھودۇقۇپ كىتىپ چىقىشمىغىلا سىستىرالار ئىشخانىسىدا مۇشۇ ئەينەك ئۇچراپ قالدى دىسە...

-خىم!

ھودۇقۇپ كەتكەن ئادەم ئاشۇنداق ئاستا ماڭامدۇ؟ئەنىسرىگەن ئادەم ئاشۇنداق ئۇزاقتا كىرەمدۇ؟بۇ ئىنىق مىنى زاڭلىق قىلىش ئۈچۈن ئوينىغان ئويۇنلىرى ئەيىنىدىن تازىنىڭ!

-نىمدا قوپال سىستىرا ماۋۇ!ھىلى مەن بىر پىكىر يىزىپ قويىاي ئىي شىكىنىڭ يىنىدىكى دەپتەگە!

ئەيىنىدىن تاز كۈلگۈمنى كەلتۈرۈپ،گەپلىرىنى ھەركەتكە سىلىپ، بىر قولىنى قەلەم شەكلىدە،يەنە بىر قولىنى دەپتەر شەكلىگە كەلتۈرۈپ خەت يازغان قىياپەتنى دوراپ قويدى،خەت ياز قىياپەتنى دوراۋاتقان چاغدىكى ساختا سۈرلۈك قىياپىتىچۇ تىخى!ئۆزۈمنى تۇتالماي كۈلۈپ كەتتىم.

-ھە،ماندا كۈلۈپ ژۇسىلىرى شتتىك ساقىيىپ كىتىلا،ئەمدى دىسە!

مەن ئۈچ كۈن تارتقان جەبىر-زۇلۇملارنى ئۇلارغا سۆزلەپ بەردىم.ئۇلار ناھايىتى سەۋىرچانلىق بىلەن ئاڭلىدىكى ھەتتا گىپىمگە بىر ئىغىز قوشۇقمۇ سالمىدى.بىگىم يىنىمغا كىلىپ ئولتۇردى.ئەيىنىدىن يەنە خاتىرىسىنى قولىغا ئىلىپ يىزىشقا باشلىدى.

مەن قۇمقىز ئانىكامنىڭ گىپىنى قىلغاندا بىگىمنىڭ چىرايى بىر پۈرۈلۈپ يەنە ئەسلىگە كەلدى.يارمەمەت ئا،يارمەمەت بى نىڭ گىپىنى قىلغاندا ئەيىنىدىن بىشىنى يىنىك لىڭشىتىپ قويدى.مەن بارغانسىرى قىززىپ ،شۇۋاقىتتىكى ھىسىياتىمنى،ئويلىغانلىرىمنى قويماي سۆزلەپ بەردىم.

-شادىخان دىگەن ناخشىنىڭ ئاھاڭىنى ۋە تېكىستىنى تولۇق بىلەملا؟
-قويسا ئۇندا شادىخاننى!ھۆ ۋولاپ ئاران قۇتۇلدۇممەن!
-ئەسلىرىدە قانچىلىك قاغان بوسا شۇنچىلىك دەپ بەسە،بۇ بىزنىڭ سىلىنىڭ نەگە ۋاغانلىقلىرىنى ئىسپاتلاشنىڭ موھىم دەلىلى جۇما!
مەن سەل ئىككىلىنىپ،ئۆزۈم قاتتىق سەسكىنىپ كەتكەن شادىخاننى غىڭشىپ ئوقۇپ بەردىم.
شىراقلىرىم تىشلىدىيا،سىنى پايلاپ شادىخان،
يۈرەكلىرىم تىتىلدىيا،كۆرمەي ئايلاپ شادىخان.....
مەن توختىماي خىلى جىق كوپلىت ئوقۇپ بەردىم.
-تۇگىدىما؟
-نەدە تۈگەيدا!تۈگىمەيدىغان شادىخانكىن بۇ!بىرژقىتىم ئوقۇغىنى بىلەن يانا بىرژقىتىم ئوقوغۇنىنىڭ مەزمۇنى ئوخشىمايدا،ئەدەم يادىدا ساقلاپ بوغلى بوممىغىدەك دەرىجىدىكى ناخشىكىن.
-ھە....
ئەينىدىن مەن ئوقۇغان تېكىستلارنى تولۇق يېزىۋالدى .مەن ھىلىقى قۇرقۇنۇچلۇق مەشرەپنىڭ گىپىنى قىلىۋاتقاندا مەتسىلىم ياتاققا كىردى.
-تۆرەم ئومدان قوپلىمىيا؟
-ئوبدان قوپتۇم.قوشنىلىرىنىڭ توققىنىنىڭ تونۇشىنىڭ خەتىنە تويى تۈگىدىما!
-ھە.ھىي...ھىي....
بىگىم مەتسىلىمنى شەرەت بىلەن جىملەپ،يەنە مىنى سۆزلەشكە تەكلىپ قىلدى.مەن مەشرەپ ئەھۋالىنى،قىچىش جەريانىمنى،يەنە تۇتۇلۇپ قالغانلىقىمنى،باتۇرلارچە ئۇلارنى تىللاپ رەسۋا قىلىۋەتكىنىمنى،بىرنەرسىنىڭ مىنى سۆرەپ ئىلىپ قىچىپ،ئويغانغاندا دوختۇرخانىغا كىلىپ قالغانلىقىمنى سەل كۆپتۈرۈپ سۆزلەپ بەردىم.
-يوپىرىم!جاخاندىكى ئەينىداق ئىشلارنىڭ جىمىسى تۆرەمگىلا

ئۇچرايدىكەن ماقىما!

-سىلە نىم دىمەكچى مەتسىلىمكو؟مىنى يالغان گەپ قىلىدى دىمەكچىما؟!

-يوغسۇ تۆرەم يوغسۇ،مەن ئىشىنىتمە،لىكىن ئەشۇ تىللىپ،پاخشىكىنى چۈۋەتتىم دىگەنلىرىگە تازا ئىشەنمەيىتمە!

-نىمشقا؟

-ئەمدى..دەيمىنا ئەينا .سىلە كىچىدە بوران چىقسا قورقاپ كىتىلا يۇ ئايىنداق جىن-ئالۋاستىلارنى تىللىيالاملا،ھىي...ھىي.....

-ئاھاي...سىلىنى كۆسەملام خۇيۇم تۇتۇپ قالىدۇ مىنىڭ،ماگسا چىقىپ بىژنىملىرىنىڭ بىژنىمىسىنىڭ تويىغا يانا بىژقىتىم چىقىپ چىسە!

-ئۇيىنىشىپ قويىدۇميا،خاپۇمىسىلا تۆرەم.

-ماگسا،ماگسا!

شۇنداق قىزغىن كەيپىياتىمنى مەتسىلىم دىگەن ئۇغرى بۇزىۋەتتى.يەنە گەپ قىلىشنى خالىمىدىم.

-مەتسىلىماخۇن!ئۇندا دىسىلىرى بومىمايدا جۇما!بىزنىڭ ما تۆرەم بوش ئەدەم ئەمەس،ھىلىغۇ جاڭگالدا قاغان جىنلىكىن،رەسمىي ئىبلىسنىڭ يامىنى كەسىمۇ تىللاپ ئۆتتۈرۋىتىدا!

ئەيىنىدىن ماگا بولۇشۇپ دىگەن گەپلىرى تىخىمۇ تەنە قىلغاندەك بىلىنىپ كەتتى.

-ماڭ قايلاشسا!مەن با گەپنىڭ ھەممىنى دەپ بولدۇم.ئىشىنىشەملا،ئىشىنىشمەملا ئىختىيالىرى!لىكىن ئەمدى مەندىن بىژنىمە سورايمەن دەپ خام خىيال ئەيلەشمىسىلە!

-مەن سىلىگە ئىشىنىمەن!لىكىن سىلە مىنىڭ قىياسىمنى ئاگلاپ بولاپ ئەندىن بىژنىمە دىسە،قاندا؟

ئىزچىل گەپ قىلماي ئولتۇرغان بىگىم بىردىنلا سۆز ئىچىپ قالدى.مەن ئۇنىڭغا باشتىن-ئاخىرى قىزىقىش ھەم ھۆرمەتلەش ھىسسىياتىدا

www.uyghurkitap.com

بولغاچقا،ئۇنىڭغا ئوشۇق ئارتۇق بىرنىمە دىيەلمىدىم.ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ سەل ئويلىنىۋىلىپ ئۆزىنىڭ قىياسىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

-بىرىنجىدىن،سىلە قۇيۇنغا سوقۇلغاندىن كىيىن بەك ژىراق يەگە كەتمىگەن،لىكىن قاتتىق سىلكىنگەن كالللىرى نىشانىنى پەرق ئىتەلمىگە،خۇددى چالا ئۇيقۇلۇقتىن قوپقان ئادەمدەك!

شىككىنجىدىن،سىلە كۆگەن نەرسىنىڭ ھەممىسى خىيالىي تۇيغۇ!

ئۈچىنجىدىن،سىلە بىز ئويلىغاندىن كۆپ قەيسەر،چىداملىق،ھاياتقا بوغان ئىنتىلىشلىرى كۈشلۈك بوغاچقا،بىرقانچە كۈن يىرىم بىھوش ھالەتتە ژۇرۇپمۇ ھايات قاللا.

-نىمە؟!خىيالىي تۇيغۇ؟!مەن يا نىشكەش بەگگى ۋوممسام،يا مەجۇن يىۋاغان ساراڭ ۋوممسام نىمشقا خىيالىي تۇيغۇ بولىدا؟!ئۇنىڭ ئۈستىگە ساپلام مەن ئۆمرۈمدە ئويلاپ باقمىغان،كۆرەپ باقمىغان ئىشلا تۇسا ئۇۋۇ!

-ئاۋال مىنىڭ سوئالىمغا جاۋاپ بەرسە،مەن يىتىپ تۇرۇپ شۇنچە قاتتىق يارىلاندىم،غوجام سىرىتتا تۇرۇپ زەخمىلەندى،ئەجىبا بىۋاستە سوقالغان سىلە ھىچنىمە بومماي قالالىما؟

ئۇ ماڭا سوئال نەزىرى بىلەن تىكىلىپ قاراپ تۇردى.مەن سەل ئويلىنىپ قالدىم.

-مەن ئۆزەمنى يارىلانمىدىم دىدىممۇيا؟يارىلانغاندىمەن،لىكىن يارىلىنىش بىلەن ئۇ ئىشلىنىڭ نىم ئالاقىسى ۋا؟

-سىلە يارىلانغاندا باشلىرى قاتتىق سىلكىنىپ كەتكەن،ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇسسۇزلىق،ئاچلىق،قورقۇنۇچ،ھارغىنلىق بىژلىشىپ ئاشتا خاتا سىزىم پەيدا قىغان.

-شۇندامۇ دەپ تۇرىلى ماقا،ئۇندا ۋوسا ماڭا نىمىشقا مەن بىلىدىغان،ماڭا ئالاقىدار بىژنىمىلە كۆرۈنمەي نەدىكى ئەدەمنىڭ قوقىسنى كەلتۈرىدىغان نەسىلە كۆرۈنىدا؟

-سىلىنىڭچە سىلىگە قايدا بىژنەسىلە كۆرۈنسە بولىتى؟

-مال-دۇنيا،گۈزەل قىزلا،خاسىيەتلىك ئادەم،ئىكىس جەڭچى،ئۆزگىرىشچان ماشىنا ئەدەم،تەڭگە،ئۆمۈچۈك پالۋان...دىگەندەكلەرچۇ.

-مەن سىلىگە دىسەم،ئەدەم يۇقارقىدەك ئەھۋال ئاستىدا ژۇرىكىنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدىكى يوشۇرۇنغان ھىس-تۇيغۇ بىلەن پسىخىكىسىدىكى ئاجىزلىق بىرلىشىپ،مەۋھۇم تەسۋىر پەيدا قىلىدا،بۇنى بىز پسىخولوگىيە ئىلمىدە «ھەقىقى ئۆزلۈككە قايتىش» دەپ ئاتايمىز.

-مەن چۈشەنمىدىم،تولا مىنى گوللاپ گومپىغا چۈشۈرمەن دىمىسە جىما!

-ماندالقلا دەيلى،سىلە دىگەن ئۇ مال-دۇنيا،گۈزەل قىزلا،خاسىيەتلىك ئادەم،ئىكىس جەڭچى،ئۆزگىرىشچان ماشىنا ئەدەم،تەڭگە،ئۆمۈچۈك پالۋان...دىگەنلىنىڭ ھەممىسى سىلىنىڭ تاشقى قىزىقىشلىرى ۋە سىرتقى ئۆزلۈك،سىلىنىڭ تىگىلىرىدىن ئۇندا بىزنىملىگە قىزىقىشلىرى يوق ھەم ئىچكى ئاڭلىرىدا ئۇنداق نەسلىنىڭ يالغان ئىكەنلىكىنى بىلىلا!قازاندا نىم بوسا،چۆمۈشكە شۇ چىقىدا،ئۇندا روھىي ھالەتتە ئەدەمنىڭ ئىچكى ماھىيتى ۋە پسىخولىگىيەلىك كەمچىللىكى بىرلىشىپ،بىۋاستە كۆرۈش ئىقتىدارىغا ۋە سىزىمىغا تەسىر كۆرستەلەيدا!سىلە ئۇنى باشقۇرامايلا ھەم ئۆزگەرتەمەيلا!

مەن يەنە ئويلىنىپ قالدىم،بىرچاغلاردا سىرتتىن تەكلىپ قىلىنغان پسىخولوگىيە دوختۇرى خالىدە پىرافىسورنىڭ،ئوقۇۋاتقان چىغىمىزدا بىزگە مۇنداق بىر تەجرىبە ئىشلەپ بەرگەنلىكى ئىسىمگە كەلدى:

بىزگە چوڭ ئىكرانىدا قاناس كۆلىنىڭ دەرىجىدىن تاشقىرى سۈزۈك مەنزىرە فىلمى قويۇپ بىرىلدى،گەرچە مەنزىرە ناھايىتى ئىنىق بولسىمۇ،تۇرۇپ-تۇرۇپ ئاق قار ئۇچقۇندەك نەرسىلەر ئىكراندا لەپىلدەپ قويۇپ يوقاپ كىتەتتى.مەن ئۇنىڭغا دىققەت قىلىپمۇ شامال ياكى باشقا نەرسە ئىكەنلىكىنى پەرق ئىتەلمەي،مەنزىرىگە قاراپ ھوزۇرلىنىشقا مەجبۇر

بولدۇم.

بەش مىنۇتتىن كېيىن، پىرافېسسور بىزگە بىر ۋاراقتىن ئاق قەغەز تارقىتىپ بېرىپ، خالىغان بىر خەتنى يېزىشنى بۇيرىدى.مەن ئويلىنىپ ئولتۇرمايلا« ئۇستاكان» دېگەن خەتنى يازدىم.بىردەمدىن كېيىن خالىدە ئاپپاي بىزگە«ھەممىڭلار يازغان خەتلىرىڭلارنى ئېگىز كۆتۈرۈڭلار!» دېدى،مەن دەرھال كۆتۈردۈم.لېكىن ھەيران قالدىم،چۈنكى شۇ قېتىملىق نۇتۇققا قاتناشقان بارلىق ئوقۇغۇچىلار بىردەك«ئۇستاكان» دېگەن خەتنى يازغان ئىدى!

ھەممىمىز بىر-بىرىمىزگە قارىشىپ ھەيران بولۇپ،گۈلدىراس ئالقىش ياڭراتتۇق ھەم سەۋەبىنى سورىدۇق.خالىدە ئاپپاي كۈلۈپ قويۇپ،بايامقى مەنزىرە فىلىمى قايتا قويۇپ،ھېلىقى ئۇچۇپ يۈرگەن نەرسىلەر چىققاندا ئېكراننى قاتۇرۇپ چوڭايتىپ بەردى.ئەسلىدە ئۇچۇپ يۈرگەن ئۇ نەرسىلەر قەغەز بولۇپ،ئۈستىگە «ئۇستاكان» دەپ خەت يېزىلغان ئىكەن.مەن سوئال سوراي دەپ تۇرسام،ئۇ ئۆزى جاۋابىنى بەردى.تۆۋەندىكى مىنىڭ ئېسىمدە قالغان قىسمى:

ساۋاقداشلار،ھازىر ھەممىڭلار «قانداق بولۇپ بىز ئۇ خەتنى يېزىپ قالدۇق،شۇنچە تېز سۈرەتتە ئۆتكەن تۇرسا،ياكى بىز ئېنىق كۆرەلمىسەك» دەپ ئويلاۋاتىسىلەر،ئەمەلىيەتتە بۇ ناھايىتى كەڭ تارقالغان،ئاددىي تەجرىبە.سىلەر دىققىتىڭلارنى يىغىپ مەلۇم نەرسىگە قىزىققان پائالىيىتىڭلار ئەمەلىيەتتە سىرتقى ئاڭ پائالىيىتى،بىز پەرق ئېتەلمىگەن،ئېتىۋارغا ئالمىغان نەرسىلەرنى كۆزىمىزنىڭ تەسۋىر نېرۋىلىرى كۆرۈپ،خاتىرىلەپ مېڭىۋىرىدۇ ۋە بىۋاستە ئادەمنىڭ ئىچكى ئېڭىنى ئاستا-ئاستا شەكىللەندۈرىدۇ.ھەربىر خەت،ھەربىر ھەركەت ئىچكى ئاڭنىڭ يېتەكلىشىدىن قۇتۇلالمايدۇ،بىز ھەم باشقۇرالمايمىز ھەم ھېس قىلالمايمىز........»

دېمەكچىلىك،بىگىمنىڭ دېگىنى مۇشۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر

ھادىسە بولىشى مۇمكىن، لېكىن يەنىلا ئۈنىڭ گېپىگە تولۇق ئىشەنگۈم كەلمىدى.

-سىلىنىڭچە مېنىڭ ئىچكى ئېڭىمدا ئاقۋاش قىزچاق، قوشكىزەك تەمبۇرچى، غەيرى بالا... دېگەندەكلەر باكىندە!

-سىلىنى تولۇق قايىل قىلمىسام، بەلكىم ئاڭلىرىدا بىر قارا كۆلەڭگۈ پەيدا ۋولاپ قالىدا، شۇڭا مەن سورىغان سوئاللارغا جىك، ئەستايىدىل جاۋاپ بەرسىلە، ماقۇلمۇ؟

-ماقا!

-سىلىنىڭ ھازىرغىچە مەبەتلىرى يوق شۇنداما؟

-ھە...شۇندا دېسەكمۇ بولىدا.

-چۈنكى سىلە كەلگۈسىدىكى لايىقلىرىغا، مۇخەببەتكە بەك ژۇقىرى تەلە قويىۋاللا، قىزۋاللىنىڭ بەك مۇكەممەل، ئەقىللىق بولىشىنى ئۈمۈت قىلىلا شۇنداما؟

-شۇندا.

-سىلىنىڭچە سىلە بىلەن تەڭ ياشلىق قىزۋاللىنىڭ سىلە كۆڭەللىرىدە ئويلىغاندەك ئەقىللىق، پىشقان، ھەممە جەھەتتىن تەڭ يېتىشكەن بولىشى مۇمكىنما؟

-مەن....بىلمەيمە، بەلكىم مۇمكىن ئەمەس.

-دېمەك قۇمقىز دەل ئاشۇنداق خىيالىنىڭ مەھسۇلى.ئويلاپ باقسا، ئۈنىڭ چاچلىرىنىڭ ئاق بولىشى، كىيىملىرىنىڭ ئۇزۇن بولىشى، چىچىنىڭ جىق ۋولىشى ئۈنىڭ تەجرىبىلىك، ئەقىللىق، تەقۋادار ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەيدا، چىرايىنىڭ ياش، چىرايلىق بولىشى ئۈنىڭ لاتاپەتلىك ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدا، سىلە ژىغلىغاندا ژىغلاپ، كۈلگەندە كۈلىشى سىلى بىلەن ھەممىدە تەڭ ماگالايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدا! دېمەك سىلىنىڭ زىيادە يۇقىرى تەلەپ قويغان مەۋھۇم لايىقلىرى ئاللىقاچان مېڭىلىرىدە شەكىللىنىپ بوغان.

-ۋوجۇ!ھەقانچە ۋوسىمۇ مەن ئۇنىدا دەرىجىدىكى قوقۇنىشلىق ئويلىمىغان ۋوغىيتىم!

-ئاھاي...ماڭ قايلىسا!ياش قىزۋاللىنىڭ سىلە ئويلىغانىدەك ئاشتا تەجىربىلىك،تەقۋادار،ئەقىللىق بولىشى مۇمكىنما؟

-مۇمكىن....ئەمەس!

-ھە،ئەقىل،تەجىربە دىگەن مانىدا ياشقا قايلاپ بولىدا،سىلىنىڭ خىياللىرى مەلۇم جەھەتتىن ئىيتقانىدا بىنورمال پىسخىك ھالەت،شۇڭا پەيدا بولغان مەۋھۇم تەسىرمۇ نۇرمال بومىايدا.

-شۇندامىتى يا......

-ئەمدى ھىلىقى يارمەمەتلەرگە كەسەك،مەتىسلىماخۇن بىزگە دەپ بەرگەن ھىكايىلىرى سىلىگە بەك تەسىر قىپ كىتىپ،ئۆزلىرى پەيدا قىلىۋالغان مەۋھۇم تەسىر.ئەگەر ئىشەنمىسىلىرى نىمىشقا ئۇلىنىڭ ئىسمى«مەتقاسىم،مەتنىياز،مەت ھوشۇر» بومماي يارمەمەتلام بوپقالىدا؟

-گەپلىرىغۇ توغرىدەك تۇرىدا،لىكىن نىمىشقا شىكىكىسى پەيدا بولىدا؟

-ئا باشتىكى قۇمقىز دىگەن سىلە ئۇزۇن مۇددەت خىيال سۇرۇپ،تولۇق شەكىللەندۇرۇپ بوغان تەسىر،يارمەمەتنىڭ ھىكايىسىنى ئاڭلىغانلىرىغا ئۇزاق ۋوممىدى، ئۇ تىخى تولۇق پىشمىغان،خام تەسىر،شۇڭا كاللىلىرىدا ھەرخىل قىياس قىلىلا،سىلىغىغۇ شىكىكىسلام كۆرنىپتا،ئۆتكەندە ھىكايە ئاڭلاپ بولاپ ئەتىسلام شۇندا ئىش ۋوغانبوسا سىلىگە يامەمەتتىن ئون-ژىگىمىسى كۆرىنىتى تىخى!

-بالىچۇ؟ھىلىقى غەيىۇر دىگەن!

-ئۇنى مەن قانىداق چۈشەندۇرۇشنى بىلمىدىم،ھەممە ئەدەمنىڭ ھىچكىمگە دىمەيدىغان ھەم دىيەلمەيدىغان سىرلىرى،ھەتتا ئۆزىمۇ ئويلاشنى خالىمايدىغان پىسخىك ئاجىزلىقى بولىدا،لىكىن مىنىڭچە مەن ئۇنىڭ سىلىنىڭ يانا بىر تەرەپلىرىمكىن دەپ ئويلاپ قالدىم.

-ئاھاي،ماڭسا ئەدەمنى زاڭلىق ئەتمەي!

-زاڭلىق ئەتمىدىم.ئاۋال مىنىڭ پەرىزىمنى ئاڭلاپ باقسا،خاتا ۋولاپ قاسا مەن ناماقۇل!

-ھە،دىسە قىنى.

-سىلە ئادەتتە بەك جەمئىيەت كۆمىگەن،باشلىرىدىن جىق ئىسسىق-سوغاق ئۆتمىگەن،لىكىن باشقىلارنىڭ ئالدىدا قەستەن پىشقان،بىلىملىك قىياپەتكە چىۋالىلا،ئەمەلىيەتتە سىلە پىسخولوگىيە جەھەتتىن يەنىلام بالا،غەيىۋرنىڭ سىرتقى كۆرۈنىشى تولۇق بالا،گەپ-سۆزلىرى،ئىش-ھەرىكىتى چوڭ ئەدەممەدەك،بولۇپمۇ سىلىنى «ئۇكام» دىيىشلىرى بۇ نۇقتىنى تېخىمۇ ئىسپاتلاپ بىرەلەيدا!

مەن قايىل بولماي تۇرالمىدىم،لىكىن زادىلا مىنىڭ شۇنچە ۋەھىملىك كەچۈرمىشىمنىڭ بىراقلا خىيالىي سەزگۈگە ئايلىنىپ كىتىشىگە تەن بەرگۇم كەلمىدى.

-ئۇندا ۋوسا مەن نىمىشقا ئاچلىقتىن ئۆلمىدىم؟مىنى قايدا بىژنەسە مەتسىلىمكامنىڭ مەلىسگە ئەكەپ قويدى؟

-مەن سىلىنى ئۇخلاپ چۈش كۆلە دىدىمۇيا!سىلە ئويغاق ھالەتتە،ھەركەت قىلىپ تۇرۇپ بولغان خىيالىي سەزگۇ ئۇ!بىز سىلىنى تاپقاندا قۇسۇقلىرىدىن نۇرغۇن ئوت-چۆپ،توغراق دىگەندەك نەسىلىنى كۆدۇق،سىلە يىگەن توشقان ۋە باشقا نەسىلىمۇ ئەسلى شۇ!مىنى سۆرەپ ئەكەلدى دىگەن نەرسىنىمۇ مەتسىلىمنىڭ ھىكايىسىدىن ئۆزلەشتۇرىۋالغان تەسىر،ئەسلىرىدە بامۇيا ھىلىقى مەخلۇق ھىكايىسى!

پۈتۈنلەي قايىل بولدۇم.دىمەك مەن چۈش كۆرمەپتىمەن،لىكىن ھىچقايىسى ئوڭۇم ئەمەسكەن،ھەي دۇنيا،ھەي دۇنيا....

17-باپ قەشقەرگە قايتىش

كۆڭلۈم ئورنىغا چۈشتى.بىگىم،ئەيىنىدىن قاتارلىقلار ماڭا ئۇدا بىر ھەپتە ھەمراھ بولغاندىن كېيىن،تەكشۈرۈش خىزمىتىنى داۋاملاشتۇرۇش ئۈچۈن كىتىپ قالدى.مەتسىلىم پات-پات قىلىۋاتاتتى،كېيىن ئۇمۇ غايىپ بولدى.دوختۇرخانىدا يالغۇز قالدىم،گەرچە ھەرىكەت قىلىشتا قىينالمىسامMۇ،بەدىنىم ئېغىر دەرىجىدە زەئىپلەشكەچكە،دوختۇرخانىدا خېلى ئۇزاق يېتىشىمغا توغرا كېلەتتى.ھېلىقى بودەك سىستىرانىڭ ئۆچ ئېلىش ئۈچۈنمۇ ياكى تېخنىكىسى شۇندا ناچارلىقىدىنمۇ ئېشقىلىپ ھەرقېتىم تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغاندا بىرىيەرلىرىمنى ئاغرىتىپ ۋارقىرىتىۋىتىپ،ئۈكۈلنى بىرقانچە يەرگە سانجىپ تۇغۇلغىنىمغا تويغۇزىۋىتىپ چىقىپ كىتەتتى،تىخى بىر ئېغىز كەچۈرۈم سوراش يوقنىڭ ئۈستىگە«خوتۇن كىشىدەك نازۇككەنلا ماقىما!» دەپ قوياشلىرىنى دەيمۇ جىنىمنى چىقىرىپ!ئۇزۇن ئۆتمەي دوختۇرخانىدىن مەجبۇرى چىقىپ كەتتىم،بودەك سىستىرادىن تويۇپ ئەمەس،بەلكى بىگىم ۋە ئەيىنىدىنلار يازغان بىرپارچە خەتنىڭ سەۋەبىدىن!

ئۇ ئىش ۋە خەتنىڭ قىسقىچە مەزمۇنى مۇنداق:

بىركۈنى بودەك سىستىرا ئارتۇق تېشىۋەتكەن بىلەكلىرىمنى سىيلاپ ياتسام،ئۇ قايتا يىنىپ كىرىپ بىرپارچە خەت ۋە قېلىن لىتاپنى كارىۋىتىمغا تاشلاپ قويۇپ،« بوۋىلىرى سىلىگە بەسۇن دىتۇ!» دەپ قويۇپ،«قاسى بوۋامكىن ئۇ؟!مىنىڭ بوۋام ئۆلەپ كەتكىنىگە بەك ئۇزۇن بولدى جىما!» دىيىشىمگە قۇلاق سالماي چىقىپ كەتتى.خەتنى ئېچىپ ئوقۇدۇم.بۇخەتنى ئەيىنىدىن يازغاندەك تۇراتتى.

تۆرەم!

سالامەتلىكلىرى قانداقراق؟!خېلى ئوڭشىلىپ قاللىمۇ؟!ئەسلى يانلىرىدا تۇرۇپ سىلىدىن خەۋەر ئالساق بولاتتى،ئەمما مەلۇم ۋاقىت خاراكتىلىك خىزمەتلەرنىڭ ئېھتىياجى تۈپەيلى ئۇنداق قىلالمىدۇق،مەن ئۆزۈم ۋە

بىگىمگە ۋاكالىتەن سەمىمىي ئەپۇ سورايمەن!

بىزگە ئەگىشىپ يۈرۈپ جىق ھەرەج تارتىپ قاللا، بولۇپمۇ بۇقىتىم شۇڭا سىلىنىڭ ساقايغاندىن كېيىن قەشقەرگە قايتىپ، ياخشى خىزمەتتىن بىرنى تېپىپ، بەختلىك تۇرمۇش كەچۈرۈشلىرىنى ئۈمۈد قىلىمىز. ھەمكارلىقىمىز مۇشۇ يەرگىچە بولسۇن.

دىسەم-دىمىسەم بۇگەپلەرنى كۆرۈپ كۆڭۈللىرىدە قاتتىق رەنجىۋاتىلا. لىكىن بىزنى توغرا چۈشەنسە، چۈنكى بۇ قىتىملىق ئوڭۇشسىزلىقتىن كېيىن بىز بەكلا چۆچىدۇق! بىز سىلىنىڭ ئامانلىقلىرىغا تولۇق كاپالەتلىك قىلالمايدىكەنمىز، بۇ بىزنىڭ ئىقتىدارسىزلىقىمىزدىن ئەمەس، مەلۇم جەھەتتىن سىلىنىڭ باشباشتاقلىقلىرىنىڭ ئاقىۋىتى، ئۇنداق ئەمەسمۇ؟! قېنى ئويلاپ باقسا، سىلە بىز بىلەن ھەرىكەتكە قاتناشقاندىن بۇيان قايسى قىتىم بىزنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىمىزغا بويسۇنۇپ باقلا؟! قايسى قىتىم بىزنىڭ گىپىمىزگە، پىكرىمىزگە ھۆرمەت قىلىپ باقلا؟!

بۇنداق دىسەم كۆڭۈللىرى يېرىم بولمىسۇن، گەرچە سىلە قىززىققان، سەپراراق بولغانلىرى بىلەن، سىلىدە سىلە بىلەن تەڭ ياشلىق نۇرغۇن ياشلاردا يوق ئارتۇقچىلىقلار ۋە ئۆزگىچە خاراكتىر بار، مەسىلەن: سىلە تەپەككۇرغا باي، يۈرەكلىك، ئوتتەك قىزغىنلىقىقا، خەتەر ئالدىدىمۇ ئۆزىنى يوقاتمايدىغان خاراكتىرگە ئىگە. ئەڭ گەۋدىلىك ئارتۇقچىلىقلىرى شۇكى، سىلە ئاداۋەت ساقلىمايلا، ئەپۇچان!

لىپاپتىكى30 مىڭ يۈەن پۇل ۋە 70مىڭ يۈەننىڭ چىكى، سىلىنىڭ يىپ ئۇچى بىلەن تەمىنلىگەن، بىز بىلەن بىللە جاپا چەككەن، ئۇيغۇر تارىخى يادىكارلىقلىرى ئۈچۈن قوشقان تۆھپىلىرىنىڭ ئازراق ئەجرى، ئاز بولسىمۇ كۆپكە تاۋاپ قىلىپ قوبۇل قىلالا! ئەلۋەتتە، ناۋادا ئىگەمنىڭ ھىممىتى بىلەن بۇقىتىم بىز ئوڭۇشلۇق، ساق-سالامەت قايتىپ كىلەلىسەك، سىلىگە چوقۇم يەنە ئايرىم رەھمىتىمىزنى بىلدۈرىمىز! ھەم خىزمەت ئورۇنىنى ھەل قىلىشقا پۈتۈن كۈچىمىز بىلەن ياردەم قىلىمىز. كۆرۈشكىچە ئامان بولسىلا!

هۆرمەت بىلەن ئەيىندىن غوجا

ھەراس!دوختۇرخانىنىڭ پۇلنى تولۇق تۆلەپ بولدۇق، بەلكىم سىلە چىققاندىمۇ پۇل ئىشىپ قىلىشى مۇمكىن، شۇڭا خاتىرجەم داۋالىنسىلا!

ئەسكەرتكۈچى: بىلال سەردار بىگىم

خەتنى قولۇمدا تۇتقان پېتى قېتىپ قالدىم. كۆڭلۈم ئاجايىپ ئازابلىنىپ كېتىپ باراتتى. تۇنجى مۇھەببىتىم مېنىڭ كۆزۈمچىلا باشقىلار بىلەن يۈرىۋالغاندىمۇ بۇنداق ئازابلىنىپ كەتمىگەن ئىدىم. مەن نىمىشقا ئازابلىنىمەن؟!مەن ئىرىشمەكچى بولغىنىممۇ مۇشۇ پۇل ئىدىغۇ؟!مەن پۇلنى دەپ كەلگەنغۇ؟!ئۇنداق ئەمەسمۇ؟....!

خەت بىلەن لىپاپىنى چىرايلىق قاتلاپ، ياستۇقنىڭ ئاستىغا باستۇرۇپ قويدۇم. ئاندىن مۇنچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ، بىگىم ئۆتكەندە ئىلىپ قويغان يېڭى كىيىمنى ئاۋايلاپ كىيىپ، نەرسە-كېرەكلىرىمنى تولۇق يىغىشتۇرۇپ(خەت بىلەن پۇلمۇ شۇنىڭ ئىچىدە)، ماڭغۇدەك قىلىپ قويۇپ، دوختۇر ئىشخانىسىغا قاراپ ماڭدىم.

-سىلە چىكەتسىلىرى بومما يتىيا!

-مەن چىكەتمىسەم پەقەت بومما يدا!!

-سىلە ئاز دىگەندىمۇ يەنە بىرئاي داۋالانمىسىلىرى بومما يتۇ.

-جىنىم دوختۇر، مەن بايامنىڭ ياغى بەك جىق دەپ كەتتىم، ئۆيەم قەشقەردە، بۇيەردە مىنى باقىدىغان، ھەمرا ۋولدىغان ئەدەم يوق، شۇڭا داۋالانسامۇ قەشقەرگە كىتىپ داۋالىناي!

-بوۋىلىرى بىلەن تاغىلىرى سىلىنى تولۇق ساقىيىپ چىكەتسۇن دىگەنيا ئەينا!

-ئاھاي...قويسا!مىنىڭ بوۋام بىلەن تاغام ئەمەس ئۇۋۋۇ!خىزمەتداشلىرىم ھەممىسى!

شۇنچە گەپ قىلىپمۇ بۇ كاج دوختۇرغا گەپ چۈشلەتەلمىدىم. ئاخىرى ياش مۇئاۋىن دوختۇرخانا باشلىقى بىلەن قاتتىق

داۋلىلىشىش، «ھازىردىن باشلاپ ھەرقانداق ئىش بولسا ئۆزەم ئىگە» دىگەن ھۆججەتكە قول قويۇش ئارقىلىق ئاخىرى دوختۇرخانىدىن چىقتىم.

مىڭىش ئالدىدا ھېلىقى بودەك سىستىرا مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن ماڭا قانداق كۈتىنىشىم، قانداق غىزالىنىشىم، قانداق ئىشلارغا دىققەت قىلىشىم ھەققىدە تەپسىلىي مەسلىھەت بەردى ،يەنە خاتىرجەم بولالماي، بىر ۋاراق قەغەزگە يىزىپ بەردى،ئاندىن ماڭا«تۆۋەيندىكى مىنىڭ نۇمۇرۇم،ئۇقمايىتقان ئىش بولسا سورىسا ماقىما!» دەپ،ئۇنىمغىنىمغا قارىماستىن ھېلىقى ئەينىكىنى ماڭا سوۋغا قىلىپ،چوڭ دەرۋازىغىچە ئۇزۇتۇپ چىقتى.ئۇنىڭ مىنى خارلىغان ئىشلىرىنى تەلتۆكۈس ئۇنتۇپ،چوڭقۇر مىننەتدارلىق تۇيغۇسى بىلەن مەن بىرئايدىن ئارتۇق ياتقان بۇ دوختۇرخانىدىن ئايرىلدىم.

بىگىمنىڭ دىگىنىدەك قولۇمغا يەنە20 مىڭغا يىقىن پۇل ئاشتى.مەن بۇ پۇلنى ھېلىقى پۇللارغا قوشۇپ،بانكىدىن ئايرىم ھىساپ ئاچقۇزۇپ قويۇپ قويۇپ يولغا چىقتىم.مەن نەگە ماڭدىم؟قەشقەرگە؟!ياق،مەن ئۇلارنى ئىزدەپ يولغا چىقتىم.ئەپسۇس مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە كاللامدەك يوغان قۇلۇپ سىلىنغان ئىدى.قۇلۇپتىكى قاتمۇقات توپىلار«بۇ ئۆيگە ئەدەم كەممىگىلى500 يىل بولدى» دىگەننى ئىسپاتلاپ تۇراتتى.ئامالسىز قەشقەرگە قاراپ يولغا چىقتىم.

بۇ قېتىم ۋاراڭ-چۇرۇڭنى خالىماي،ئايرىم بىر كىچىك ماشىنىنى بولاپ،يولغا چىقتىم.يول بويى كەيپىياتىم ياخشى بولمىدى.تەسۋىرلىگۈسىز بىرنەرسە يۈرىكىمنى مۇجىۋاتاتتى.خىياللىرىم بارغانسىرى يامان تەرەپكە قاراپ مىڭىۋاتاتتى.

1. مەن ئۇلار بىلەن قايتا كۆرۈشەلەمدىمەن؟قاچان كۆرىشىمەن؟!قانداق كۆرۈشىمەن؟ئەگەر ئۇلار قومدا پىشكەللىككە ئۇچرىسا....

2. مەن نىمشىقا پۇلغا ئىرىشىپ تۇرۇپمۇ خۇشال بولالمايمەن؟!پۇلنى ئاز

كۆرۈپ قالدىمۇ؟مەن راستىنلا پۇلنى دەپ ئۇلارغا ئەگەشتىممۇ؟مەن مۇشۇ پۇللارنى ئىلىشقا لايىقمۇ؟!

3. مەن قەشقەرگە قايتىپ نىمە ئىش قىلىمەن؟!مەن خاتىرجەم بىرەر ئىش قىلالامدىمەن؟نىمشقا خاتىرجەم بولالمايمەن؟

4. مەن راستىنلا شۇنچە مەسئۇلىيەتسىز،باشباشتاقمۇ؟!مەن زادى نېمىگە تارتىشىمەن؟!

تولىمۇ كۆڭۈلسىز كەيپىيات ئىچىدە ئەزىزانە قەشقىرىمگە يېتىپ كەلدىم...

ئۆيگە قايتىپ كىلىپلا ئۆزۈمگە باش ئاغرىقى تېپىۋالدىم.چۈنكى ئاپام خىلىلا جۈدەپ قالغان بەدىنىمنى،يۈز-كۆزلىرىمدىكى زەخىمە ئىزىنى،بولۇپمۇ پىشانەمنىڭ سول تەرىپىدىكى تارتۇقنى كۆرۈپ بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى.

-قايدا قىدىرىپ تەشكۈرەش ئىدارىسكەن ئۇۋۋۇ!ھۇ...بىچارە بالامنى تاس قاپتا ئۆتتۈرۈۋەتكىلى!

دادام ئاپامغا تەسەللىي بىرىپ بولالماي ئاۋارە.

-سەۋرى قىلىڭلا!

-ھەممىنى قىغان سىلە!ۋاي چىنىقسۇن،پىشسۇن دەپ كىتىپ بارتىلە،مانا مۇشتا پىشىپتا!ئەمدى مۇرات-مەقسەتلىرى ھاسىل ۋوغاندۇ؟!

-ئاھاي،قويسا بولدى.ھە دەپ بەرسە نىمىدا بىژكىم ئۆلگەندەك ژىغلايدا ماۋۇ،ماڭ قايلاڭلا!قۇملۇقتا ئىشلىگەن ئەدەمگە بىژكىم بەتتە پولا،تىللا كۆپە تەييالاپ قويمايدا،ئاشتا قۇم-بوراندا،جاپادا قالدىغان ئىش ۋا!

-ئەمدى سىنى ھىچيەگە باغىنى قويمايمەن،قۇرۇپ كەتسۇن ئۇندا قىدىرىش،پىدىرىش دىگەنلىرى!ماگە بالام!

-ئايدا قىلسا،مەڭگۇ پوكانلىرىغا بىسىپ باقسا!ئەغزەمجان ھازىرغىچە ئىي چىراقنى ئالماشتۇرۇپ سالامىدا!مۇشۇنىڭ ھەممىسى سىلىنىڭ

تۆپىلىرى جىما دەپ قوياي!

مەن ئاپام-دادامنىڭ جىدىلىنى ئايرىپ بولالماي بەك تەڭقىسلىقتا قالدىم.ئۇلار پۈتۈن كۈچى بىلەن تاكاللىشىۋاتاتتى.ئىگەمنىڭ ماڭا ئىچى ئاغرىپ دادامغا بىر تىلىفۇن كىلىپ چىقىپ كىتىپ بۇ غەۋغا بىسىلدى.مەن قورسىقىمنى تويغۇزۇپ موككىدە ياتاق ئۆيۈمگە كىرىۋالدىم.

ئاپام ئەتىسىدىن باشلاپ راستىنلا مىنى ھىچيەرگە چىققىلى قويمىدى.خۇددى تۇغۇتلۇق ئايالنى باققاندەك تۈجۈپىلەپ مىنى بىقىشقا كىرىشتى.دادام پات-پات گىلىنى قىرىپ قويۇپ،يەنە تۇگىمەس جىدەل چىقىشىدىن ئەنسىرەپ چىقىپ كىتەتتى.

-ۋوجو ئاپا،مەن بىي تۇغۇتلۇق خوتۇن ئەمەس قايلا،ئۇندا قىژنىما مىنى!

-ۋىيى ما قارايۇزنى!چىم سىنى قىيناپتا!قايلاپ باقە تۇرقۇڭغا!جىن تىپپەتكەن كىسەلدەك ۋولاپ قاپسە!خەپ توختاپ تۇ،سەل ئوڭشىلىۋاله،ئەندىن سىنىڭ ئاشۇ پوق تىرىش ئىدارەڭنىڭ باشلىقلىرى بىلەن بىر كۆرۈشەپ جاجىسىنى بىرىمەن تىخى!ئىگىسى يوق كۆرەپ قاپتا ھە سىنى!

-ئاھاي....

ئاغزىمدا ئۇنداق دەپ قويغىنىم بىلەن كاللامدا ئاپامنىڭ ئاجايىپ زوۋانىدارلىق بىلەن ئەيىندىن،بىگىم،مەتىسلىم قاتارلىقلارنى تىللاپ،رەسۋايە قىلىۋەتكىنىنى خىيال قىلىپ بەكمۇ ھوزۇرلىنىپ كەتتىم.

مەتىسلىمنىڭ ئۆيى.ئاپام ھويلىدىكى ھىلىقى پۇچۇق كۆتەك ئالدىدا قاپاقلىرىنى تۈرۈپ،يەڭلىرىنى شىمايلاپ،ئالدىدىكى ئەيىندىن ۋە بىگىملار بىلەن داۋلىلىشىۋاتىدۇ.

-ماڭ قايىلىسا،قايدا ئىدارە بۇ سىلىنىڭ؟

ئەيىندىن ئاپامغا سالماقلىق بىلەن جاۋاپ بىرىدۇ.

-قىدىرىپ تەكشۈرۈش ئىدارىسى.

www.uyghurkitap.com

-ھە...ماندا دىسە،نىمىنى قىدىرىپ تەشكۈرىدا؟
-ھەرخىل قەبرە،قەدىمىي يادىكارلىق،خارابە...دىگەندەك قىممىتى بار يەرلەرنى.
-ھە...مەن تىخى ئەدەمنى قىدىرىپ تەشكۈرىدىغان ئوخشايدا دەپتىمە!
-بۇ...نىم دىگەنلىرى ئاچا.
-ما بالامنى ئومدان قىدىرىپ تەشكۈرەپ تاس قاپلا سوياپ يىگىلى!شۇڭا دەيمىنا!
-....
چىداپ تۇرالمىغان بىگىم مەيدانغا چىقىدۇ.
-ئاچا،ماندا دىسىلىرى بومماىدا،خىزمەتنىڭ ئېھتىياجى شۇندا ۋولاپ قالدى.
-خىزمەتنىڭ ئېھتىياجى؟!(ئاپام ئۇنىڭ بىشىدىن ئايىغىچە مەنسىتمەسلىك بىلەن بىر قارىۋىتىدۇ)،ماڭا خىزمەتنىڭ گىپىنى قىلماي ئىيانغا بىرىپ تامغا ئۇسسۇۋىتىپ(بۇرنىنى تاشلاشنى قەشقەردە شۇنداق دەپ قويىمىز) كەسە ماڭسا،تولا كۆڭلەمنى ئىلىشتۇماي!
بىگىمۇ پاتاڭغىچە قىزىرىپ زۇۋانى تۇتۇلۇپ قالىدۇ.ئەمدى نۆۋەت مەتىسلىمغا كەلدى.
-ھىي..ھىي...ئەشتا بوپقالدى دىسىلە!خاپۇماي...
مەتىسلىمنىڭ گىپىنىڭ ئايىغى تۈگىمەستىنلا،ئاپام گەپنى بۆلىدۇ.
-ۋۇجۇ!اسىلىمۇ ئاشۇ بىژمە ئىدارىسىنىڭ ئەدىمىما!يوۋ پانا!بىچارە بالام ھەرقايسىڭلىدەك ئەدەملىنىڭ خىلى بىلەن ئىشلەپ ھىلىمۇ ساق يىنىپ كەپتا......
ئەينىدىن،بىگىم،مەتىسلىملار قان قۇسۇپ نەق مەيداندا ھوشىدىن كىتىدۇ.
خا!خا!خا.....تويىشە مىنى تاشلاپ كىتىشكىنىڭگە!
خىيالىمدىن ھوزۇرلىنىپ قاقاھلاپ كۈلىدۈم،ئەمما بۇ كۈلكەم ئۇزاققا

بارمىدى.مەن يەنە ئۇلارنى ،قۇملۇقنى ئەسلەپ قالدىم.ئاپام چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ،ئىچىمدىكى بىرخىل ئاچچىق سېزىمنى يوقۇتۇش ئۈچۈن كومپيۇتېرنى ئاچتىم.خىلى-خىلى داڭلىق توربەت،مۇنبەرلەردىمۇ ساپلا ئەخلەت،پۈچەك نەرسىلەر!شۇنداقتىمۇ زورلاپ ئارىلاپ مەلۇم مۇنبەردىن«كەيپىياتىڭىزنى تېز سۈرەتتە تەڭشىگىڭىز بارمۇ؟» دىگەن تېمىنى ئۇچرىتىپ قالدىم.

1) ئامال بار سىزنى بىزار قىلىۋاتقان خىيالنى سۈرمەڭ.

2) لىرىك مۇزىكا ،كومىدىيەلىك فىلىم كۆرۈڭ.

3) ئۈنلۈك ناخشا ئوقۇڭ،ئىچىڭىزدىكى غەمنى تووۋلاپ چىقىرىۋىتىڭ!

4) .....

تۇفى!مۇشۇمۇ پىسخىك مەسلىھەت بولدىمۇ؟!قانداق ئادەم ئۆزىنى بىزار قىلىۋاتقان خىيالنى سۈرمەيمەن دەپ توختىتالايدۇ؟!لىرىك مۇزىكا ئاڭلىسا ئادەمنى تېخىمۇ مۇڭ باسامدۇ؟!ھازىر ئادەمنى كۈلدۈرەلىگۈدەك كومىدىيەلىك فىلىم بارمۇ؟!قايسى ناخشىنى ئوقۇپ غەملىرىمنى تووۋلاپ چىقىرىۋىتىمەن؟!شادىخانىمۇ؟!ھۇ ئاناڭنى شادىخان....!شادىخان ناخشىسى ئىسىمگە كېلىپ كۆڭلۈم تېخىمۇ غەش بولدى.قىسقىسى مۇشۇ تېمىنى يوللىغان ئاپتۇر بىر نانقېپى!تەستىقلىغان كىشى بىر موخو!ئىنكاس يىزىپ ۋاي ئۇنداق،ۋاي مۇنداق دىگەنلەرنىڭ ھەممىسى!***زۇكامداپ قالسىڭىز گەندەن ئىچىڭ!بىنادىن سەكرىمەڭ ئۆلىسىز دىگەن قۇرۇق گەپ بىلەن نىمە پەرقى بۇنداق مەزمۇنلارنىڭ!

ئويلىنىپ مەن تور دۇنياسىدا بەك ھۆرمەتلەيدىغان ساپايىنىڭ بىلوگىنى ئاچتىم.ھا-ھا!ئۇنىڭ بىلوگىدا مىنى قىزىقتۇرىدىغان بىر تېما تۇراتتى!

گۈزەل ئۇيغۇر قىزلىرى نەگە كەتتى!

كەمىنە ساپايى-99 يىلىدىن باشلاپ جەمىيەتنى ،قىزلارنى ،تور ،چايخانىلارنى تەتقىق قىلىۋاتىمەن.گەرچە

بۇنداق تەتقىقاتنىڭ باشقىلار ئۈچۈن ئەھمىيىتى بولمىسىمۇ، مەن ئۈچۈن تولىمۇ قىممەتلىك بار. چۈنكى مەن كۆپ قېتىم توردا، كىيوكىيودا، چايخانىدا، ئۇندىداردا، مۇنبەردە قىزلار بىلەن تونۇشۇپ، ئاساسەن بىرەر نازىنىنى ئۇچرىتىپ باقمىدىم. دوستۇم سەپرايىنىڭ:

ئاي دىسەم ئايدىن گۈزەل، ھۆسنۈڭگە مەن شەيدائىمەن،
گۈل دىسەم گۈلدىن ئەزىز، خۇلقىڭغا مەن تەشنائىمەن!

دىگەن غەزەلىنىڭ شاھىدى بولغان شۇنداق گۈزەل ئۇيغۇر قىزلىرىنى مەن ئۇچرىتىپ باقمىدىم. مەن تۆۋەندە 99-يىلىدىن باشلاپ ساقلاپ ماڭغان خاتىرەمدىن ئۈزۈندىلەرنى ئىسپات شەكلىدە سىلەرگە سۇندۇم.

1999-يىلى9-ئاينىڭ14-كۈنى

كىيوكىيو پارك خاتىرىسى

مەن: ياخشىمۇسىز؟

كىرپىكلىك قورچاق باشلىق قىزچاق: ياخشى.

مەن: سىز ئۇيغۇرمۇ؟

قىزچاق: شۇنداق.

مەن: ھە..مەن كىيوكىيونى يىڭى ئالغان، سىز مىنىڭ تۇنجى دوستۇم.

قىزچاق: كۆلۈمسىرىگەن چىراي ئىپادىسى.

مەن: قانچەياشقا كىردىڭىز؟

قىزچاق19: ياش، سىزچۇ؟

مەن: ۋاھ! مەنمۇ19 ياش!

....

بىر ئايدىن كىيىن ئۇ قىزچاق مىنىڭ خىتىمگە جاۋاپ خەت بىلەن بىرپارچە سۈرىتىنى ئەۋەتتى. سۈرەتتىكى2000 گىرادۇسلۇق تۇم كۆزئەينەكنى تاقىغان سىمانى كۆرۈپ خىيالىمدىكى گۈزەل قىزچاقنىڭ سىمايى پۈررىدە ئۇچۇپ كەتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئىلكى تادرېسى

ئەتىسى.

قىزچاق:بارمۇ سىز؟

مەن:........

قىزچاق:نىمە بولدى؟گەپ قىلمايسىزغۇ؟

مەن:كەچۈرۈڭ ،بۇ نومۇرنى ئاكام ماڭا بەردى.مەن ئۇنىڭ ئۇكىسى.

قىزچاق:ھە...ئاكىڭىزنىڭ نومۇرنى دەپ بىرەمسىز؟

مەن:ئۇقمايمەن!خوش........

2000-يىلى7-ئاينىڭ3-كۈنى

چايخانا خاتىرىسى

مەن:ئەسسالامۇئەلەيكۇم!

نازىنىن:ۋەئەلەيكۇم!

مەن:بىردەستە گۈلنىڭ سۈرىتى.

نازىنىن:رەھمەت!

مەن:سىزنى چايخانىدا دائىم كۆرىمەن،قانچە قىتىم تونۇشقۇم كەلدى.لىكىن سىزنى ئالدىراشمىكىن دەپ....

نازىنىن:شۇنداقمۇ؟مەن ئانچىلا ئالدىراش ئەمەستىم بولمىسا!

مەن:ياخشىغۇ،سىز قەيەردىن.

ن:قەشقەردىن.

مەن:ۋاھ!شۇنداقمۇ،مەنمۇ قەشقەردىن!

ن:يۇرۇتداش ئىكەنمىز.

مەن:ئاۋازلىق پاراڭلاشساق قانداق؟

ن:ماقۇل.

ئىككى ھەپتىدىن كىيىن.

كىندىجى تىز تاماقخانىسىدا روبىرو ئولتۇرۇپ تاماق يەۋاتىمىز.تاماقنى بۇرنۇمغا يىدىممۇ ئاغزىمغىمۇ ھىچ بىلمىدىم.نازىنىنىڭ گەپلىرىگىمۇ چالا جاۋاپ بىرىپ،باناھ تىپىپ ئۇنىڭدىن ئايرىلدىم.چىرايى كۆرۈمسىز بولۇش

ئۇنىڭ خاتالىقى ئەمەس،لىكىن شۇ چىرايى بىلەن كوچىغا چىقىپ،خەلىق ئاممىسىنى قورقىتىشى چوڭ خاتالىق! 90 كىلو ئىغىرلىقى بىلەن تەپتارتماستىن ئۆزىگە نازىنىن دەپ ئىسىم قويۇشى گۇناھ!

2010-يىلى12- ئاينىڭ24-كۈنى ئۈرۈمچى

مەلۇم مۇنبەر

ئاجايىپ گۈزەل باش سۈرىتىنى چىقىرۋالغان قىزچاقنىڭ«كۆمۈلگەن ھىسلىرىم» دىگەن لىرىك شىئىرلىرىگە ئىنكاس يىزىپ يۈرۈپ ئۇنىڭ بىلەن كىيۇكىيۇدا پاراڭلىشىشقا كۆچتۇم.ئۇنىڭ كىيۇكىيۇدىكى باش سۈرىتىمۇ ئوخشاش ئىدى.

دىلرەبا:سىز نىمىشقا ئۆزىڭىزگە ساپايى دەپ تەخەللۇس قويدىڭىز؟(ئاغزىنى تۈتۈپ كۈلگەن چىراي ئىپادىسى)

مەن:ئاغىنەم سەپرايىغا ماشلاشتۇرىمەن دەپ.

د:ھە؟!سەپرايى دىگەن كىمۇ؟

مەن:بىر بەك يىقىن ئاغىنەم.شىئىر يازىدىغان!قانداق ئىسمىم يارىمىدىمۇ؟

د :بىرخىل ئاڭلىنىدىكەن دەڭە!شۇڭا دەپ قويدۇم.

مەن:ئەمدى سىزدەك ياخشى ئىسملارنى قويالمايدىكەنمىز (خىجىل بولغان چىراي ئىپادىسى)

د:چاقچاق ھە،تىرىكمەڭ!

مەن:سىز بىلەن پاراڭلىشىش مەن ئۈچۈن شەرەپ،قانداقمۇ تىرىكەي!

د:ساراڭ!ھەجەپ گەپكە ئۇستىكەنسىز!

مەن:سىزنى دەپ ساراڭ بولسامۇ بولغاندىمەن.

....

ساپسىرىق بويالغان چاچلار،كۆپكۆك لەۋلەر،يىشىل قاپاقلار.... نىمە قىلىدىغاندۇ بىر چىرايلىق رەڭگىنى بوياپ!ئۇ قىزنىڭ چىرايى خىلى بولىدىكەن،ئەمما مەن ئەزەلدىن شۇنداق گىرىم قىلغانلارنى كۆرسەم

www.uyghurkitap.com

بىرئاز رېئاكسىيە قىلىدۇ.

ئەسكەرتىش:كېيىن ئۇقتۇمكى،ئۇ باش سۈرىتى قىلىۋالغىنى ئەسلىدە قازاقىستان ئۇيغۇر چولپىنى دىلناز ئەخمەدىنىڭ سۈرىتى ئىكەن!

كېيىنكى نۇرغۇن خاتىرىلەر ۋە ئۈندىداردىكى تېتىقسىز پاراڭلارنى يازمايلا قوياي .

ھازىرقى ئۇيغۇر قىزلىرىنى سەت دېمەكچى ئەمەسمەن!لېكىن كۆپىنچىسى ھەرخىل باش سۈرىتىنى چاپلىۋالغان بىلەن چىرايى خەلققە يۈز كىلەلمەيدۇ!بولۇپمۇ ئاشۇ ھىندىستاننىڭ،تۈركىيەنىڭ،يەنە بىرىيەلەرنىڭ نازىنىنلىرىنىڭ چىرايىنى سۇيىئىستىمال قىلىپ ،باش سۈرىتىگە چاپلىۋالغانلارغا!**** دېگۈم كىلىدۇ!گۈزەللىك ئەسلى پاكىزلىقتىن،غورۇردىن،ئىماندىن،ھايادىن،ئۆزلۈكتىن كىلىدۇ!ئەي مەن ئىزدەپ يۈرگەن گۈزەل ئۇيغۇر قىزلىرى نەدە سىلەر!!!

خا!خا!خا......!ساپايىنىڭ بىلوگىنى كۆرۈپ كەيپىم يەنە كۆتۈرۈلۈپ قالدى.بۇ ساپايىزە!باشقىلار قانداق قارىسا مەيلى،مەن قەۋەتلا ياقتۇرىمەن ئۇنىڭ ئۆزگىچە تەتقىقاتى ۋە ئوي-پىكرىنى!

ئۇنىڭ تىگىگە يېزىلغان ئىنكاسلارنى كۆرۈپ يەنە كۈلۈپ كېتىپتىمەن،ئەڭ نادىرلىرى مۇنداق:

ھۆر:بويتاق يۈرۈپ ئۆلەرسەن ئىلاھىم!(سانسىز غەزەپ ئىپادىسى)

گۈلەللە:سىز دىگىنىڭىز قىسمەن ئەھۋاللار،بىزدەك ساپ گۈزەللەرمۇ بارغۇ مانا!(سانسىز خىجىللىق ئىپادىسى)

تۆمۈر ئەتىرگۈل:يۇقارقى قەۋەت!ئۆزىڭىزنى بازارغا سالاي دەۋاتامسىز!

سوكۇتتىكى سۇبھى:چىرايى خەلققە يۈز كىلەلمەيدۇ دىگەن نىمە دىگەن گەپتۇ(ئويلىنىش ئىپادىسى)

ئۇنۇتالمايمەن:ئاچاڭ ئويناۋاتقىنى سەنئەت،سەن مەڭگۈ چۈشەنمەيسەن!

مەن ئۇنىڭ چىشىغا تىگىش ئۈچۈن ئەڭ ئاخىرىغا مۇنداق دەپ يېزىپ

قويدۇم.

تـۆرەم:سـاپايى ئەپەنـدىم،ئاياللارنىڭ چىشىغا تەگمەيلـى!سـىيىپ چىرايىمىزغا قاراپ باقايلى!

بەلكىم ئۇ بۇنى كۆرسە پىسەنتىگە ئالماستىن«مەن توغۇلغاندىن بۇيان سالاپىتىمدىن گۇمانلىنىپ باقمىدىم» دەپ يېزىـشى ئېنىق.ئـۇ ئەزەلـدىن گەپكە ناقىس ئەمەس.

ئاپامنىڭ كايىـشى بىـلەن ئامالـسىز كومپيـوتېرنى ئۆچۈرۈپ،ئۇخلاشـقا مەجبۇر بولـدۇم.ئەمما كۆزۈمـدە ئۇيقا يـوق.كـۆڭلىرىم تولـۇق مەنىـسىز ئۆتكەنـدەك بىلىنىۋاتـاتتى.بەك ئـۇزاق ئويلانـدىم .ئـاخىرى بۇنـداق بۇرۇقتۇملۇقتا ياشىغاندىن خوتەنگە بېرىپ،مەتسىلىمنىڭ ئۆيىنى ئۇلارنى كەلگۈچە بىقىـشنى قـارا قىلـدىم.شـۇنداق قىلاي!لىكىن ئۆيـدىن قانـداق قىچىپ چىقىمەن؟بۇنىڭغىمۇ ئامال بولۇپ قالار !

www.uyghurkitap.com

18- باپ ئۆيدىن قېچىش

قاپقىمنى سۈزۈپ خۇيلىنىۋېلىش، تاماق يېيىشنى رەت قىلىش، ئىشىكنى تاقاپ ئۆيگە سولىنىۋېلىش.....ھېچقايسى ئۇسۇلۇم ئاقمىدى.ئاپام خۇددى«قولاڭدىن كەلگىنىنى قىل! » دېگەندەك سىرتقا چىقماي، توي-تۆكۈن، ئۆلۈم-يىتىملارغىمۇ بارماي ماڭا تولۇق «ھەمراھ» بولدى.مەن تۇغۇلۇپ ھېچقاچان ئۆيدىن بۇنداق بىزار بولۇپ باقمىغان.ھەرقېتىم نىيىتىمنى بۇزۇپ، ئاپامغا قاتتىق تەگكىنىمدە ئۇنىڭ چىرايى بىر ئۆڭۈپ يەنە ئەسلىگە كېلەتتى ۋە كۆزىگە ياش ئېلىپ«بوش ۋاقىرا جېنىما!بېقىپ چوڭ قىپ قويغان گۇناھىمغا!» دەپلا مېنى تەسلىم قىلدۇراتتى.

توغرا، مېنى بېقىپ چوڭ قىلغان مېھرىبان ئاپام.مەن دۇنياغا ئاسىي بولۇپ كەتسەممۇ مەندىن تانمايدىغان سۆيۈملۈك ئاپام، ئىككى بالىنىڭ دادىسىدەك بولغاندىمۇ غېمىمدە يۈرگەن ئاپام، ئۆزىنىڭ بەش-ئالتە خىل كېسىلى تۇرۇپ يەنە مەندەك ئاتتەك تىمەن بالىسىدىن ئەنسىرەيدىغان ئاپام!مەن يەنە نېمىشقا ئۇنىڭغا ۋارقىرايمەن؟!نېمىشقا ئىللىق ئۆيۈمدىن بىزار بولىمەن؟!مەن نورمال ئادەممۇ؟......!شۇنداق خىياللار بىلەن ۋاقىتلىق پەسكويغا چۈشسەممۇ، بىرقانچە كۈن ئۆتسىلا يەنە ئەسەبىلىرىم قوزغۇلۇپ، ئىچىمدە سانسىز قوڭغۇزلار مىڭىپ يۈرگەندەك سېزىم پەيدا بولۇپ، قىمىرلاپ تۇرالماي قالاتتىم.بۇنداق كېتىۋەرسەم روھىي كېسەل بولۇپ قېلىشتىن ئەنسىرەپ قالدىم.مەن چوقۇم ئاتا-ئانامنى رەنجىتمەي تۇرۇپ ئۆيدىن قېچىشنىڭ ئۇسۇلىنى تاپمىسام بولمايدۇ!لېكىن قانداق قاچىمەن؟!قېچىش دېگەن بۇ سۆزنى ئۆيگە ئىشلەتكىنىمدىن ئۆزۈممۇ ھەيران قالىمەن بەزىدە.

توردىن «قېچىش» قا ئالاقىدار نۇرغۇن ماتېرىياللارنى ماتېرىيال، كىنو، ئېلانلارنى كۆردۈم، نۇرغۇن قېتىم پىلان تۈزۈپ باقتىم.تۆۋەندە مەن قاتتىق ئويلىنىش نەتىجىسىدە مەيدانغا

كەلگەن،ئەمما كېيىن مەغلۇپ بولغان «قېچىش» پىلانلىرىم:

1) مەن مايكول سىكوفىيولدەك سالماقلىق بىلەن ئويلىنىپ،ئۆزۈمگە ئاستا شىرىك تۇپلاپ(قېرىنداشلىرىمدىن)ئۆيدىن مۇۋاپىقيەتلىك قاچىمەن.

مۇۋاپىقيەت دەرىجىسى:ئىككى يۇلتۇز

سەلبىي تەرىپى:مەندە مايكولدەك دەرىجىدىن تاشقىرى ئەقىل-پاراسەت يوق.

نەتىجىسى:مەن ئاكامغا،سىڭلىمغا شۇنچە تەربىيە ئىشلەپمۇ،ئالداپمۇ مېنى قوللاش تەرەپدارى قىلالمىدىم.ئەكسىچە ئۇلار مېنىڭ نىيىتىمنى ساغلاملىقىمدىن گۇمانلىنىپ قالدى.

دەلىلى:

مەن:ئۇكام،بەك ئىچىم سىقىلىپ كەتتى.نىمىشقا ئاپام مېنى يومشاق قاماپ قويىدا؟!خەقلە،ئەلە-مەلە بىلسە نىم دەپ ئويلاپ قالىدا؟!شۇڭا قايلا،سەن ئاپامغا كۆندە تەربىي قىل،مېنى شىتتىكرەك ئىشىمغا باغلى قويسۇن!

سىڭلىم:ۋېيى!ساقمۇيا ئاكو سەن؟!نىم دەپ ۋژۆرۈيسە دەيمە؟!سىنىڭ خىزمەت ئۈستىدە يارلىنىپ،ئۆيدە داۋالىنىۋاتقانلىقىڭنى هەممەيلەن بىلىدا!قاماپ قويدى دىيىشتىن نۇمۇسىمۇ قىممىدىڭ هە!مەن خىزمەتتىن بىزار بولۇپ ئاران تۇرىۋاتىمەن جىما!ئەگەر ئاپام مېنى سەندەك «كىلە بالام،ئىشلىمەي يات،قەتئىي خاپۇمايمەن،كۆندە سىنى بۇۋاقتەك باقىمەن» دەيدىغان ۋوسا هازىرلام ياتىمە!خوش ۋومماي تىخى!خۇدايىم ماڭا ۋەمەيدا مۇشتا پۇرسەتنى،هەي...مەن نىمە دىگەن بىتەلەي!

مەن......................................:

****

مەن:هەي....ماڭ قايلا ئاكا،مەن مۇشتا ئۆيدىن چىقماي يېتىۋەسەم باكا سارالڭ بوپقالىمە،ئويلاپ باقە،باكادىن باكا مۇشتا ياتسام،خىزمىتىممۇ يوق

ۋوسا ،ساراڭ بوپقاسام سەن خوش ۋولامسە؟

ئاكام:نىمىشقا باكادىن باكا ساراڭ ۋوپ قالىسە؟!مەن ھازىرغىچە ئىشلەپ بولاماي ساراڭ ۋوپقاغان ئەدەمنى جىق كۆدۈم،لىكىن سەندەك باكا يىتىپ ساراڭ ۋوپ قاغان ئەدەمنى كۆرەپ باقمىدىم.

مەن:ئۇندا ۋوسا سەنمۇ مەن بىلەن بىللە ياتە، ئىشقا چىقماي،تالاغا چىقماي!

ئاكام:ۋۇجۇ!سەن تىخىمۇ ئۇزاق دەم ئىلىشقا مۇختاجكەنسە جىما ئۇكام ! خىزمەت ساڭا رەسمىي ئىغىي كىلىپ،مىڭەك چارچاپ كىتىپتا ،ئاپامغا دەپ قويمىسام بومماپتا!

مەن......:

2) مەن ئۆيگە بىر پارچە خەت تاشلاپ قويۇپ، بى 13-رايۇنىدىكى ھىلىقى موللاقچى ئاداشتەك ئۆيىنىڭ دەرىزىسىدىن مۈشۈكتەك سەكلەپ چۈشۈپ ،مەغرۇر قىچىپ چىقىمەن.

مۇۋاپىقىيەت دەرىجىسى:ئۈچ يۇلتۇز(چۈنكى ئۆيۈم بىرىنجى قەۋەتتە ،خا!)

سەلبىي تەرىپى:كۈندۈزى قاچسام باشقىلار ياكى ئۆيدىكىلەر بايقاپ قالىدۇ.

نەتىجىسى:تولىمۇ ئۇسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغاندىن سىرىت يىنىك يارىلاندىم.

دەلىلى:ئۇ كۈنى كەچتە ئاپام-دادام ئۇخلاپ قالغاندىن كىيىن ،خەتنى يىزىپ قويۇپ،پەم بىلەن ئاشخانا ئۆيىنىڭ دەرىزىسىنى ئىچىپ،ئاۋاز چىقىپ كىتىشتىن قورقۇپ، تولىمۇ ئاستا ھەركەت بىلەن،مۇۋاپىقىيەتلىك ھالدا دەرىزە سىرتىغا چىقىشىمغا،ھوشۇقۇمغا تەگكەن رەزىنگە كالتەك مىنىڭ دەرىزىدىن يىقىلىپ كىتىشىمگە سەۋەپ بولدى.چۈنكى قورۇنى چارلاۋاتقان ئاقكۆڭۈل،مەسئۇلىيەتچان،يىڭى كەلگەن قوغداش خادىمى مىنى ئوغرى ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ،مىنى يارىلاندۇرۇپ تۇتماقچى بولغان

ئىكەن، ئاخىرىنى دېيىشتىن خىجىل بولىمەن.

3) ئاغىنىلىرىمگە تېلېفون قىلىپ، تىل بىرىكتۈرۈپ، «مەلۇم بىر بەك يېقىن ئاغىنەمنىڭ تويىتى» دېگەن بانا بىلەن چىقىۋېلىپ، يولۇمغا راۋان بولىمەن.

مۇۋاپىقىيەت دەرىجىسى: تۆت يۇلتۇز يۇلتۇز

سەلبىي تەرىپى: ئاغىنەمنىڭ كۆپىنچىسى توي قىلىپ بولغان، شۇڭا ئۆيىدىكىلەر بىلمەيدىغان بالىلارنى تېپىشىم، ئۇلارغا يالغان باغاق باستۇرۇشۇم، ئۆيگە مىنى ئىزدەپ كەلتۈرۈشۈم كېرەك.

نەتىجىسى: ھېچقايسى ئاغىنەم بۇنىڭغا قوشۇلمىدى.

دەلىلى:

(ھەممىسى تېلېفوندا دېيىشكەن سۆزلەر)

مەن: ئادىش مۇنداق، مۇنداق ئىشتى، ئاشتا قىلامدۇق؟

ئاغىنەم ئا: توۋا... كاللاڭ ساقمۇيا ئەغزەمجون! مىنىڭ ئاندا نوچى ئىشلىۋېلەن تازا خوشام يوق قايلا، ئەڭ ياخشىسى رەسمىي تويۇمدا با جىما!

مەن: ئادىش مۇنداق، مۇنداق ئىشتى، ئاشتا قىلامدۇق؟

ئاغىنەم بى: سەن ئۆيىدىن چىقامسە يا تۇرمىدىنمۇ؟! ۋوجۇ! ئەمدى سىنى ئۆيىدىن چىقىرىمەن دەپ باغاق ۋاستۇرۇپ، ئاتاناڭنى ئالداپ، ئۆيەڭگە بارىمەن تىخى! توۋا دە جىما!

مەن: ئادىش مۇنداق، مۇنداق ئىشتى، ئاشتا قىلامدۇق؟

ئاغىنەم سى: ماقا، لېكىن شىككاي ساقلاپ تۇ جىما، ھېلىقى قىزۋالا ئوقۇشقا كېتىپتى قايلا، كەسلام مەن بىلەن توي قىمماقچى!

مەن: ئادىش مۇنداق، مۇنداق ئىشتى، ئاشتا قىلامدۇق؟

ساپايى: شۇندا قىلاي غوجام شۇندا قىلاي! مەن سىنىڭ ئۆيەڭدىكىلىنى ئالداپ سىنى ئەچىقىپ قوياي، سەن قېچىپ كەت! ئاتاناڭ ماڭا «تاپە ئەغزەمجاننى! سەن تويام بولدى دەپ ئەچىكەتكەن» دەپ مىنى ئاتانامنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

4) ئىدارەمدىن« تېز قايتىپ كىلىڭ» دەپ تېلېفۇن كەلدى دىگەننى بانا قىلىپ،ئۆيدىكىلەرگە بىسىم سىلىپ،مەجبۇرى چىقىپ كىتىمەن.

يۇلتۇز دەرىجىسى:تۆت يۇلتۇز

سەلبىي تەرىپى:ئاپام مەن بىللە بارىمەن دەپ تۇرىۋىلىشى مۇمكىن.

نەتىجىسى:شۇ گەپنى قىلغانغا بۇرۇن-قۇلىقىمغىچە تويۇپ كەتتىم!

دەلىلى:

ئاپام:ۋۇجۇۋ!«كىسىلىڭ قايىداراق،قوقماي دەم ئىلىپ،ساقىيىپ كەل» دىمەي تىخى شىتتىك ئىشقا چىق دەتامدا؟!دەپ قويە ئاشتا لاتا باشلىقلىرىڭغا ماڭغىلام تىلپۇن قىلسۇن!

دادام:بۇدا قايتىپ كەسەڭ ئەمدى ئۆيدىن چىقامايسە،شۇڭا ئويىلىنىپ ئىش قىلاسە جىما !

5) دادام ئىشقا چىقىپ كەتكەن،ئاپام تاماق ئىتىۋاتقان پەيتتىن پايدىلىنىپ جىمجىت چىقىپ كىتىمەن!

يۇلتۇز دەرىجىسى:بەش يۇلتۇز

سەلبىي تەرىپى:ئاتا-ئانام قاتتىق ئازاپلىنىشى مۇمكىن.

نەتىجىسى:ئىگەم بۇيرىمىغان ئىشنىڭ ھەممىسى بىكار!

دەلىلى:

كىملىكىمنى ۋە پۇل چىكىنى تاپالماي قالدىم.

مۇشۇ ئىشلاردىن كىيىن ئۆيدىن قېچىشتىن ئاساسەن ئۈمۈت ئۈزدۈم.چۈنكى ئاپام ماڭا بولغان«نازارەت» ۋە «كۆيۈنۈش» نى تىخمۇ كۈچەيتتى،تىلىفۇن كەلسىلا«ئەكىلە!باشلىقىڭمىكىن!» دەپ تىلىفۇن ئىلىشتىنمۇ رايىمنى ياندۇرۋەتتى.كۈنلىرىم پۇتبول مۇسابىقىسى كۆرۈش،تور ئويۇنى ئويناش،ساپايىنىڭ بىلو گىنى كۆرۈش،كىنو كۆرۈش بىلەن ئۆتىۋاتاتتى....

ياۋاشلىق بىلەن ئاپامنىڭ «بوردىشى» نى قوبۇل قىلىپ ئۆيدە

كۈتۈندۈم.ئاغىنىلىرىمنىڭ ھېچقايسىسى ماڭا ياردەم قىلمىغاچقا،ئۇلارنىڭ تىلىغۇنىنىمۇ قوبۇل قىلماي،پۈتۈنلەي تەركىي دۇنيا بولۇپ كەتكەن كۈنلىرىمدە ئامەت قۇشى مېنى بېشىمغا قوندى.

سۆيۈملۈك ئاپام قايسى ژورنالدىن ئوقۇپ سالدىكى،«پەرزەنتلەرنى ئۆيدىن چىقارماسلىق ۋە پسىخىك توسالغۇ» دىگەن سەرلەۋىلىك ماقالىنى ئوقوغاندىن كېيىن مېنى «ئازاد» لىققا چىقاردى.كېيىن ئۇقتۇمكى ئۇ ماقالە ئادەتتە ماڭا پۇل بېرىپ ئوقۇ دېسىمۇ ئوقۇمايدىغان بىر خەۋەر تېپىدىكى ژورنالغا بېسىلغان ئىكەن،ئاشۇ ئەسەرنى يازغان ئاپتۇرنى ئۇچۇپ بېرىپ سۆيۈپ قويغۇم كېلىپ كەتتى،ئۇنىڭغا ئىچمدە نۇرغۇن مەدھىيلەرنى ئوقۇپ كەتتىم.

تۇرۇپلا دادامنىڭ«سەن ئادەتتە ئەڭ ياقتۇرمايدىغان كىتاپلاردا ساڭا ئەڭ ئېھتىياجلىق نەرسىلەر بار!» دىگەن گېپىگە چوڭقۇر ئىشىنىپ قالدىم.ئۇ ماقالىنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى مۇنداق:

پىسخىك ئالىملىرىنىڭ ئۇزۇن يىللىق تەتقىقات نەتىجىسى شۇنى ئىسپاتلاپ چىقتىكى،پەرزەنتلەرنى ئۆيدىن چىقارمايدىغان ئاتا-ئانىلار، پەرزەنتلەرنىڭ پسىخىك قاتىلى.ئۆيگە سولىنىپ قىلىش تۆۋەندىكىدەك ئەھۋاللارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ:

1. پەرزەنتلەر جەمىيەت بىلەن ئۇچرىشىش،پىكىر-ئالاقە قىلىش قاتارلىق نورمال پسىخىك ھەركەتلەر ئۇزۇن مۇددەت ئۈلىپ بېرىلمىسا، پەرزەنتلەردە ئىچ مىجەزلىك،گۇمانخورلۇق،كەمسۆزلۈك...ئېغىر بولغاندا مەيۈسلىنىش كېسەللىكى شەكىللىنىپ قالىدۇ.

2. ئۇزاق مۇددەت سىرتىقى موھىتتىن ئايرىلغان پەرزەنتلەردە مۇستەقىل كۆز قاراش،ئىجادچانلىق روھى بولمايدۇ.كەسىپ ۋە ئۆگىنىشتە مۇۋاپىقيەت قازىنىشدىن ئېغىز ئاچقىلى بولمايدۇ.

3. ئەڭ خەتەرلىك يېرى،ئۇزاق مۇددەت سىرتىقى موھىتتىن ئايرىلغان پەرزەنتلەردە ئىگىلىك تىكلەش،نىكاھ...قاتارلىق ئىنسان

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تورى

ھاياتىدىكى چوڭ ئىشلارغا نىسپەتەن قىزىقىش، مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى بولمايدۇ.....

ئاپام بۇنى كۆرگەندىن كېيىن شۇنداق قورقۇپ كەتتىكى، مېنىڭ تەنە ئارىلاشتۇرۇپ قىلغان گەپلىرىمۇ، دادامنىڭ شىكەر تەملىك سۆزلىرىمۇ تەسىر قىلمىدى. مېنىڭچە ئاپامغا ھەممىدىن بەكرەك 3-تۈرى تەسىر قىلغان بولۇشى مۇمكىن. ئۆيدىن قۇتۇلۇشنىڭ ئالدىدىكى ۋەقەلىكتىن بىرپەردىلىك كۆرۈنۈش:

ئاپام: بالام، ئىشقا چىق جىما ئەمدى! ساقىيىپمۇ قاغانسە!

مەن: چاقچاق قىلىۋاتامسە يا باشقا بى ئويانلىرىڭ باما؟!

ئاپام: ھەي بالام، راس گەپ قىلسام قايلا، بىز ماقالىدە مېنىڭ مۇشتا قىلىشمىنىڭ پىشكە خاتالىقىنى يىزىپتا!

مەن: ۋۇجۇ! ئاشتا قىپتىما! يو پانا! رەخمەت، يازغۇچىلارغا رەخمەت! خەلىققە، ئالىملارغا، دۆلىتىمىزگە رەخمەت!

دادام: بوسا ئەغزەمجاننى يانا بىرە ئاي بوداپ، روزى ئايەمدە سويايلام يىمەمدۇق!

ئاپام: شىتتىك ماڭ جىما ئىشىڭغا، ئەتە-ئۆگۈن ئۆيدىن چىقماي ياتىدىغان بالىتى دەپ ياراتماي قامىسىمۇ قىزۋاللا!

مەن: نىمە؟! سەن مىنى بىرەر ئۇچرىشىشقا ئىۋەتمەكچى ئوخشىمامسە؟! يانىلام ئۆيدە كۆتۈنمىسەم بومايدىغان ئوخشايدا! ھەرگىز تالاغا چىقماي، سىنىڭ گىپىڭنى100 پىرسەن ئاڭلاپ ياتاي جىما!

ئاپام: ياق. ياق، ياق! نەدە ئۇندا ئىش ۋاكىن! مەن سىنى ئىشڭغا بار دەتىمە، ئەمدى ياتسەم قوڭاڭغا تىپىپ چىقىرۋىتىمە جىما ئۆيدىن!

مەن: ئۇنداق قىمماي يانا پىشكە بىقىۋال دەيمە مىنى!

دادام: ئەغزەمجان يانا ياتمىسا بومايتتى، ھىلى يانا چىكىتىپ بوغىچە باغلاپ ئەچىردىغان ئىش ۋوپقامىسۇن!

ئاپام: يوقال كۆزەمدىن! ھازىرلام! ئۇدۇل ئىشقا ۋا! ئىشرەڭ ئىشتىنىڭنىڭ

يانچۇقىغا پۇل سەپ قويدۇم،ئەگەر يىرىم سائەتقىچە كۆزەمدىن ژۇتمىسەڭ،مىنى ئەمدى ئاپا دەپ تولىما!

مەن يۇگۇرگەندەك هالەتتە،نەرسىلىرىمنى چالا-پۇلا يىغىشتۇرۇپ،گۇلدۇرلەپ چىقىپ كەتتىم.لىكىن چىقىش ئالدىدا ئاپامنىڭ ياش مۆلدۇرلەپ تۇرغان كۆزلىرىنى،دادامنىڭ ئويچان چىرايىنى غىل-پال كۆرۈپ يۈرىكىم توك سوققاندەك بولۇپ يەنە ئەسلىگە كەلدى.

خوتەننىڭ ماشىنىسىغا چىقىپ يولدا كىتىۋاتقاچ،كاللامدا تۇمەن مىڭ قىتىم تەييارلىۋالغان ئاچچىقمنى چىقىرىش پىلانلىرىنى ئويلاۋاتاتتىم.

1. ئۇلارنىڭ تاپىمەن،ئاندىن ھىلىقى چەكنى پۇرلاپ-پۇرلاپ،بىگىمنىڭ ياق ئەيندىنىنىڭ يۈزىگە ئاتىمەن،ئاندىن گىدىيىپ تۇرۇپ«هىي!مىنى نىمە چاغلاپ قىلشتىڭ ھەقاسىڭ ،ھە؟!ئاله ما تاز بۇراپ قاغان چىكىڭنى!» دەيمەن!

2. ئۇلار بىلەن چاندۇرماي كۆرۈشۈپ،پىلانىغا قاتناشقاندىن كىيىن،توساتتىن چىرايىمنى ئۆزگەرتىمەن ۋە«مەن سىلەردىن ۋاز كەچتىم!بىلىپ قىلىش!دۇنيادا پەقەت مەن ئەغزەم تۆرىلا ھەمكارلىقتىن ۋاز كىچىشنى باشتا ئوتتۇرىغا قويىدا!هازىردىن باشلاپ مەن سىلەردىن پۈتۈن ئالاقىنى ئۈزدۈم،خەيىرخوش!» دەپ قاقاھلاپ كۈلۈپ چىقىپ كىتىمەن.

3. قۇملۇققىچە بىللە بىرىپ،ياخشى گۆھەرلەر بولسا ،چاندۇرماي جايلاپ. ئۇلار ئۇخلاپ قالغاندا بىرپارچە خەت يىزىپ قويۇپ قىچىپ كىتىمەن!خەتنىڭ مەزمۇنى مۇنداق:

ئەيندىن تاز!بىلال ماڭقا!مەتسىلم توخا!

ئىسىت ھەقاسىڭ بىلەن شىت بامايدىغان دەشتى-جاڭگالدا ئۆملەپ ژۇگىنىم!سەنلەردەك نىرۋىسى ئاجىز،ئىسكەتىنىڭ تايىنى يوق يەجۇجى-مەجۇجىلار بىلەن بىھۇدە ئۆتۈپ كەتكەن ياشلىق باھارىم!ئىسىت،سول پىشانەمدىكى ۋە ئوڭ يوتامدىكى ئۈشتال تاتۇق!مەن ئۆزەمگە تىگىشلىك ۋوغان نەسنى ئىلىپ كەتتىم،مىنى هازىردىن باشلاپ

ئىزدەشمە!ئىزدەپمۇ تاپالمايسە!چۈنكى ھەقاسىنىڭ سېسىق تۇسراپ ئۇيقۇگىدىن ئوغانغان چېغىڭدا،پېقىر ئاللىبۇرۇن تىلىفۇن نومۇرۇمنى ئالماشتۇرۇپ،گۆھەرنى سىتىپ،جەددى-جەمەتىم بىلەن كۆچۈپ كەتكەنمەن!خا!خا!قۇملۇقتا ئۆمىلەپ ژۇرىشۇپ ئۆلىشەسە!

خوتەنگە،ئېنىقى يارمەمەتنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلدىم.كەچ سائەت 9بولاي دىگەن ئىدى.خا!خا!ئىسىك ئالدىدا ماڭا تولىمۇ تونۇش بولغان يەر يولۋىسى ماركىلىق ماشىنا سالپىيىپ تۇراتتى،دىمەك ئۇلار ئۆيدە بار!تەمكىن قەدەملەر بىلەن ئۆيگە قاراپ مېڭىپ كەتتىم.

ئۆيگە يېقىنلاشتىم.يۈرىكىم بىرخىل ھاياجاندا تېپىرلاپ كەتتى.مەن كىچە-كۈندۈز ئويلىغان،كىلىش ئۈچۈن بەك زور تىرىشچانلىق كۆرسەتكەن ئۆي مۇشۇ ئۆي ئەمەسمۇ؟!بەلكىم ئۇلارنى كۆرۈپ تىللاشنىڭ ئورنىغا باغرىمغا بىسىشىم،خاپا بولۇشنىڭ ئورنىغا قاتتىق خوش بولۇپ كىتىشىم مۇمكىن،بەلكىم ئۇلار مەندىنمۇ بەكرەك مىنى سىغىنغان،قايتىپ كىلىشىمنى ئويلاپ تۇرغاندۇ....

شۇ خىياللار بىلەن ئۆيگە كىرىپ قاپتىمەن.ئەنە كۆتەك ئورۇندۇقتا موخۇركىسىنى قاتتىق قاتتىق تارتىپ ئولتۇرغان مازار مۇشىكى مەتسىلىم،ئۇنىڭ ئوتتۇرسىدا ئۇياق-بۇياق ماڭغاچ بۇرنىنى كولاۋاتقان بىگىم،يىرتىلىپ كەتكەن ئايغىنى خۇددى كونا موزدوزدەك ياماپ ئولتۇرغان،تىخىمۇ كۆيۈپ قارىداپ كەتكەن ئەيىندىن غوجا!لىكىن ئۇلار مىنى مەن ئويلىغاندەك ئۆرە-تۆپە بولۇشۇپ كۈتىۋالمىدى.دەل ئەكسىچە ئىش قىلدى.ئۇلارنىڭ ماڭا تۇتقان پوزىتىيەسى مۇنداق:

ئەيىندىن:

ماڭا قاراپ كۈلۈمسىرەپ قويۇپ،«كەللىما تۆرەم» دىگەندەك قاراپ قويۇپ،ئورنىدىنمۇ تۇرماي،سېسىپ كەتكەن ئايىقىنى ياماشنى داۋاملاشتۇردى.

بىگىم:

مىنى كۆرۈپ بۇرنىنى تىخىمۇ قاتتىق كورچىلىغاچ«قارشى ئالىمىز!» دەپ مەنىدە غەيرى بىرخىل مەنىستىمىگەندەك كۈلۈپ قويىدى.

مەتىسلىم:

كۆتەكتىن دەرھال قوپماقچى بولدىيۇ بىرنىمە ئېسىگە كەلگەندەك گەدىنىنى قاشلاپ چالا ھىجىيىپ قويىدى.

بۇ قانداق پوزىتسىيە؟!مەن بۇلار بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن كۈرمىلىك جاپا چېكىپ، «غونچىنىنىڭ ئازاۋىنى» تارتىپ تۆيدىن ئاران چىقمىدىمۇ؟!بۇ ئۆلگۈر تاز،ماڭقا،توخىلارنىڭ ھالىنى كۆرۈڭ!كەيپىم سەل ئۆرلەپ قالدى.

ئالدى مەيدە يانچۇقۇمغا سىلىپ قويغا پۇل چىكىگە قولۇمنى سالدىم ۋە پۇرلاپ ئېتىشقا تەييار بولدۇم.ئەمما كىمنىڭ يۈزىگە ئېتىشىم كېرەك؟ئەيىندىن تازنىڭ!ئۇنداقتا ئاۋۇ ماڭقا سارالڭ قىسىر قالامدۇ؟!ماڭقا سارالڭغا!ئۇنداقتا ئاۋۇ چالا ئۆكلەنگەن كاللىدەك يالغان ھىجىيىپ تۇرغان مازا توخىسى قۇتۇلۇپ قالامدۇ؟!قانداق قىلىشىم كېرەك؟ئاچچىغىمدا چەكنى تۇتقان پېتى تۇرۇپ قالدىم،كاللامنى ئىشلىتىشكە تىرىشىۋاتاتتىم.

1) چەكنى ئۈچكە پارچىلاپ يىرتىپ،ئۇلارنىڭ يۈزىگە بىر-بىرلەپ ئاتىمەن.ئاندىن«مىنى نىمە كۆرەپ قىلىشتىڭ،ھە؟!» دەپلا نەچچە ۋاقتتىن بىرى يىغىپ قويغان«تاتلىق» گىپىمنى باشلايمەن.

2) بۇ چەكنى پارچىلاپ ئاتسام ئۇلارنىڭ يۈزىگە قاتتىق تەگمەيدۇ ھەم ھەيۋەتلىك بولمايدۇ.شۇڭا ئۇلارغا نۆۋەتلەشتۈرۈپ ئاتىمەن!يەنە ئاۋال ئەيىندىن تازغا ئېتىپ گىپىمنى دىۋالىمەن،ئاندىن ماڭقا سارالڭغا،ئاندىن مەتىسلىمگە!

لىكىن،چەكنى قولۇمغا ئىلىپ بولۇپ،يۈرىكىم بىرخىل ئېچىشقاندەك بولدى.چۈنكى بۇ خەلىق پۇلىنىڭ چېكى!چەكنى نىمىشقا ئۇلارغا ئاتىمەن؟!چەكتە ھىچقانداق گۇناھ يوققۇ؟!بۇ پۇللارنى مەن ئىلىشقا تىگىشلىك!شۇڭا ھەرگىز چەكنى يىرتمايمەن ھەم ئاتمايمەن ھەم يانچۇقتىنمۇ چىقارمايمەن!

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

بىردىنلا پۇل چىكىنى ئۇلارنىڭ يۈزىگە ئېتىشتىن تولۇق يالتايتىم.چۈنكى پوچىلىق قىلىپ چەكنى ئۇلارنىڭ يۈزىگە ئېتىپ بولۇپ،كىيىن ئۇلار بىلەن يارىشىپ قالغان تەقدىرمۇ ئۇ پۇلنى قايتا ئالسام ئىناۋىتىم تولۇق مەنىتەك بولىدۇ.ھەم بىلەن چەكنى يانچۇققا سېلىپ قويدۇم.ئاندىن ئۆزۈمگە زورلاپ مەغرۇر تۈس بېرىپ،ئەينەكنىڭ قېشىغا كەلدىم.

-چىرايىڭ تولا ئەينەكتىن تاغا؟ئاران قۇتۇلسام يانا كەپتۇ دەپ چاچلىرى تىك تۇرۇپ كەتتى ھەقىچان!(مەن قەستەن ئۇنىڭ چىچىنى كەلتۈرۈپ قويدۇم).

ئۇ ئەمدىلا ئېغىز ئاچاي دەپ تۇرىشىغا مەن قولۇم بىلەن« بولدى بەس!» دىگەن مەنىدە ئۇنى توختىتىپ قويۇپ،بىگىمنىڭ ئالدىغا كەلدىم.

-ئۆزلىرىمۇ ئوبدان تۇلا بىگىم!ئازراق كولىسا بۇرۇنلىرىنى!شىلىم زاۋۇتىدىن ئەدەم كىلىپ ئەپكەتمىسۇن يانا سىلىنى!

بىگىم گىپىمنى ئاڭلاپ بىر قىزىرىپ بولۇپ يەنە گەپ قىلماي بۇرنىنى كولاۋەردى.بۇ ساراڭغا گەپ تەسىر قىلمايدىغانلىقىغا كۆزۈم يىتىپ،مەتسىلىمنىڭ ئالدىغا كەلدىم.

-مازا جايلاپ ژۇرىۋەلە ھەقىچان سىلە؟جىق بىنەسە تويلاپ بوللا ئاسلانلىرىغا؟

مەتسىلىم بىشنى تۆۋەن سىلىپ گەدىنىنى توختىماي قاشلاپ جاۋاپ قايتۇرمىدى.ئۇنىڭ چىرايىنى كۆرەلمىگەنلىكىم ئۈچۈن ئۇنىڭ زادى ھىجيۋاتقىنىنى ياكى ئويلىنىۋاتقانلىقىنى بىلەلمەي قالدىم.سەپرايىم ئەڭ يۇقىرى گىرادۇسقا چىقتى!

-ھىي!قاندا نىملە ھەقاسىڭ ھە؟بىژكىم ئۆيگە چىسە شىت جىنىدا قاۋاپ قويىدا!نىمدا ئەدەمنى كۆزگە ئىلىشمايسەن؟!ئىششەك گەپ قىلسام ئاغزىغا ماتاڭ كەپلىشىپ قاغاندەك تۇرىشىدىيا مالا!مىنى بۇ يەرگە بىزگە ئىسلىۋاغىلى كەگەن ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ قىلىشتىڭما ھە؟!مەن

ھەقاسىڭدەك نىملىگە قوشۇلىمەن دەپ ژۇرۇيدىغان بالىدەك كۆرۈنەتامدىمە؟!تۇفىي!ئىي چىرايىڭغا بى قايلاپ بىقىشە!ھەقاسىلىڭ بىلەن قوشۇلۇش ئەمەس، بىللە ماڭسامۇ خىجىل بولىمەن جىما دەپ قويۇاي!

ئاۋازىم بوغۇلۇپ ئۇنۇم پۇتۇپ كەتتى.ئۇلار مەن ھېرىپ توختاپ قالغاندا شۇنداق قاتتىق كۈلۈپ كەتتىكى،ئۇلارنىڭ كۈلكە ئاۋازىدىن مەن چۆچۈپ كەتتىم.ئەينىدىن سىيىق ئايىغىنى تاشلىۋېتىپ قورسىقىنى تۇتۇپ قاتتىق كۈلۈپ تىنالماي قالغان ئىدى،بىگىم بولسا ئىككى پۇتىنى تىزىگە دىيىۋىلىپ،يوغان گەۋدىسىنى لىغىرلىتىپ كۈلىۋاتاتتى،مەتىسلىم بولسا يەردە دومىلاپ كىتىپتۇ.بىردىنلا ئۆزۈمنى ئەينى چاغدىكى خاتا سەزگۈدە ئۇچرىغان،يارمەمەت،قۇمقىز ئانىكام،غەييۇرنىڭ ئارىسىدا قالغاندەك ھىس قىلىپ قالدىم.

-ۋاييەي،تاس قالدىم كۈلۈپ ئۆلەپ قاغىنى،چاقچاق قىپ قويدۇق تۆرەم سىلىگە!

ئەينىدىن يامان تەستە كۈلكىسىنى بىسىپ.ئالدىمغا قولىنى تەڭلەپ كەلدى.مەن گاڭگىراپ تۇرۇپ قالدىم.

-بىز سىلىنى تىخى ئالدىنقى ئىشتىن كىيىن ياۋاشلاپ،كۆچۈكتەك بولاپ كەتتى دەپ ئويلاپتۇق،سەپرالىرى شۇپىتى باكىن ئەمەسما!

بىگىممۇ ماڭا يىقىنلاپ كەلدى.لىكىن ئۇ مىنى نىمشقا ياۋاشلاپ كەتكەن قوزىغا ئوخشاتماي كۈچۈككە ئوخشىتىدۇ دەيمەن!

-ھىي..ھىي!ۋوججىنەم!مۇنداق كۈلۈپ باقمىغانىغا بەك ئۇزۇن بوپتىكەن تۆرەم!يەنە كۈلسەم ئۇچەيلىرىم ئۈزلۈپ كىتىتۇ!

مەتىسلىممۇ يىنىمغا كەلدى.مەن سەل پەسكويغا چۈشتۇم لىكىن ئۇلارنىڭ مىنى ئەخمەق قىلغانلىقى ئوغامنى قايىنتىپ قويدى.

-ھە....ماندامۇ چاقچاق ۋا دىيىشسە!دىمىسمۇ ھەقاسىلىرى ئەدەمنىڭ خىللىرى ۋوغاندىكىن چاقچاقلىرىمۇ مۇشتا خىل بولىتى راس!

مەن ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى بىلەن قول ئىلىشىپ

www.uyghurkitap.com

كۆرۈشمىدىم.چاقچاقمىش تېخى!بۇ سارالڭ-قېتىشلارنىڭ نىمە ئويۇن ئوينىماقچى بولۇشقىنىنى خۇدايىم بىلمىسە ھېچكىم بىلمەيدۇ!

-دەم ئېلىپ ئوبدان سەمرىپ قاپلا مانا!چىك،چىك.....

ئەيىندىن خۇددى مال بازىرىدا بودەك قوينى باھالىغاندەك مىنىڭ ئۈستى بېشىمغا سەپسىلىپ قاراۋاتاتتى.

-راس،راس!بولاپمۇ ما يۈزىگە خىلى گوش قوناپتا جىما!

بىگىم بۇرنىنى كولىغان قولى بىلەن يۈزۈمنى تۇتماقچى بولىۋىدى دەرھال ئۆزۈمنى قاچۇردۇم.

-نېرى تاتسا ماڭغا قولىرىنى،ئاھاي....

مەن قانچە جىلە بولغانسىرى ئۇلار شۇنچە ماڭا چاپلىشىۋىلىشتى.كىلىپلا قورساق كۆپىكىگە قالغىنىمغا نىمە دەي ئەمدى....

19-باپ ئەپلىشىش

-ئۆيگە چىرىپ پاراڭلىشلى، قەنى، تۆرەم مەرھەمەت!

ئەينىدىن ئورنىدىن تۇرۇپ، مېنى تارتقۇشلاپ يۈرۈپ ئۆيگە ئەكىردى. مېنىڭ بايامقى ئاچچىقىم تېخى بېسىلمىغان ئىدى. ئۆيگە كىرىپ، مەتسىلىم سالغان كۆرپە ئۈستىدە ئولتۇرماي، هازىرلا ئورۇشىدىغان ئادەمدەك هۆرپىيىپ ئۆرە تۇردۇم.

-ماڭ قايىلسا تۆرەم! چاقچاق قىپ قويدۇق سىلىگە! ئۇنىدا خاپىلاپ كەتمىسە دەيمە!

ئەينىدىن كۆرپىگە جايلىشىۋالغاندىن كېيىن ۋايىزلىقىنى يەنە باشلىدى.

-بىز سىلىنىڭ چوقۇم بىزگە ئونى قايتىپ كېلىدىغانلىقلىرىنى بىلەتتۇق. شۇڭا كۇنىدە سىلىنى قايىدا ئۇسۇلدا كۇتۇۋاساق بولا دەپ ئويلىنىپ قايىلسا، سىلىنىڭ ئالامەت ئۆزگىچە، يۇمۇرىستىك ئەدەم ئىكەنلىكلىرىنى كۆزدە تۇتۇپ، شۇنىڭ بىلەن مۇشتا قىلدۇق.

-نىمە؟! ھەقاسىلىرى مېنىڭ كىلىشىمنى بىلىشەمتىلە؟ ھەقاسىلىرى ئەۋلىيا يا رەمبال ئوخشىماملا؟

-قايىدا دەيلا؟

-مېنىڭ بۈگەن كىلىشىمنى بىلىپ رېپىتىس قىلىشۋاغانىما؟

-ھا-ھا-ھا! ياق، بىز بۇنىداق گەپ قىلماي كۇتىۋېلىش ئۇسۇلىنى رېپىتىس قىلۋاتقانغا بەك ئۇزۇن بولاپ كەتتى.

ئەينىدىن خۇددى بۇ لاۋزا قىلىقلىرىنى ناھايىتى موھىم ئىشتەك، توغرا ئىشتەك مەغرۇر ئاھاڭدا چۈشەندۈردى، مەتسىلىم بىلەن بىگىم بولسا باشلىرىنى توختىماي گىلدىڭشىتىپ ئۇنىڭ گېپىنى قۇۋۋەتلەپ تۇردى. مۇشۇمۇ ئادەمنى كۇتىۋېلىش بولامدۇ؟ مۇشۇمۇ مېنى كۇتىۋېلىش ئۈچۈن ئۇزاق ئويلىنىپ تاپقان ئادەم كۇتىۋېلىش ئۇسۇلى بولامدۇ؟ تۇفى! ئۇلار بىرلىشىپ مېنى ئەخمەق قىلىۋاتىدۇ!

-رەخمەت، رەخمەت! ھەقاسىلىرىنىڭغۇ قىممايدىغان قىلىقى يوق! ئۇنىدا

www.uyghurkitap.com

ۋوسا ماڭا جاۋاپ بېرىشسە، نېمىشقا ماڭا بىرپاچە خەت تاشلاپ قويۇپ يوقاپ كېتىشىلا؟

مەن بۇ سۇئالنى ئۆزۈمنى زورىغا بېسىۋېلىپ تۇرۇپ، ئەيىندىنىدىن سورىدىم.

-مەن خەتتە ناخايىتى ئېنىق يازغان، بەزى ۋاقىت خاراكتېرلىك ئىشلارنىڭ ئېھتىياجى ئۈچۈن، سىلىنى باقالماي، قايتىپ كېلىشكە مەجبۇر بولدۇق.

-مەن بى ھەقاسىلىرنى مىنى باقسۇن دېمىدىم! نېمە ئۇ «سىلىدەك باشباشتاق، ئىنتىزامسىز ئەدەم بىلەن ھەمكارلىقنى توختاتتۇق» دېگەنلىرى؟

-ھە....بۇ ئۆزلىرىگە بەش قولدەك ئېنىق!

-مەن قايدا باشباشتاقلىق قىپتىمە؟ قاچان ئۆز ئالدىمغا بىرە ئىش چىقىرىپتىمەن؟ ئۇنىدا ئەدەم نېمىشقا يانا مىنى قايتىپ كېلىدۇ دەپ ئالاھىدە كۈتۈش ئۇسۇلىنى رېپىتىس قىلىپ ساقلاپ تۇرۇشلا؟

-تۆرەمنىڭ خوي-پەيلى بىزگە بەش قولدەك ئايان ئەمەسما، شۇڭا قايتىپ كېلىدۇ دەپ ساقلاپ ئوتتاغان.

مەن قانچە ئېسىلىپ، قىزىرىپ سۆزلىگەنسىرى ئەيىندىن شۇنچە ساختا ئېغىر-بېسىق بولىۋالماقتا ئىدى.

-مەن بايام سورىغان سۇئالغا جاۋاپ بەسە ھە، تولا گەپ يوغىلاتماي!

-بىز تاكى خوتەنگە چىكەندىن باشلاپ سىلە بىزنىڭ قاسى گېپىمىزنى ئاڭلاپ باقلا؟ قاچان ئورۇنلاشتۇرۇشقا ھەقىقىي بوي سۇنۇپ باقلا؟ بۆرە قۇت تېشىنى خۇپپىيانە ئېلىۋېلىشتىن تاتىپ، قۇيۇنغا سوقۇلۇشقىچە ھەممىسى سىلىنىڭ باشباشتاقلىقلىرىدىن بومىدىما؟ ئۆزلىرى دەپ باقسا قەنى؟

ئەيىندىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ ئويغا پاتتىم. دەرۋەقە مەن باشتا قۇت بۆرە تېشىنى تاپقان چېغىمدىلا ئۇلارغا كۆرسىتىشىم كېرەك ئىدى. يەر ئاستىدىكى ھېلىقى قۇيۇن سولىنىپ قالغان ئۆيگە بىگىم توسقاندىكىن

مەن ئالدىراپ بارماسلىقىم كېرەك ئىدى.

-ھەي.......

مەن ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ قويدۇم.بۇ ئەيىندىنگە بولۇپ بەردى.

-ھە،قانـدا؟دىگەنلىرىم توغرىمىكىنيا؟بىزكىمـدىن خاپىلاشـتىن بۇرۇن،ئاۋال ماندا پىشانىمىزنى سىيلىۋىتىپ گەپ قىلىمىز جىما تۆرەم!

ئەيىندىنىڭ سۆزى تۆگىشىگىلا بىگىم ئېغىز ئاچتى.

-بولۇپمۇ ئالدىنقى قېتىم تەلەيىلىرى كىلىپ ساق قايتىپ كەللە.بىز سىلىنىڭ ھاياتلىرى بىلەن ئويناشمايلى دەپ قالدۇققۇ؟

مەتسىلىممۇ گەپ قاتتى.

-تۆرەم دىسەم كۆكەللىرىگە ئالمىسا،شۇنچە قوقانچاق تۇرۇپ يەنە مۇشۇنداق ئىشلارغا قىزىقىسىدىكەنلىيا،قوگغا لايىق تامبال يوق دەپ....

گىرادۇسىم يەنە ئۆرلەپ كەتتى.

-ۋوجـو....بولا،بـولا!مەن يوغانبـاش،مەن ناچـار،مەن قوقانچاق،ھەقاسىلىرى بەك يامان،بەك قاۋان!نىمدا گەپ قىممىسام قاۋىشۇرلا؟تولا ماگا قىينا ئانىلىق قىلىشمىسا جىما!مەنمۇ ھۆ ھەقاسىلىرىغا!مىنى بۇيەگە يالۋۇرغىلى كەلدى دەپ ئويلاپ قېلىشقان ئوخشىملا؟پوقىنىڭ ئىسسىقىنى يېيىشپلا !مەن ھېلىقى خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىپ ئۆزەم ئىلىپ چىققان تاشنىڭ سورىقىنى ئالغىنى كەلدىم!

ھەممەيلەن ھەيران قالدى.

-قاسى تاشنى دەيلا؟

-ۋاي ئەقىللىق ئەيىندىن غوجام،ۋاي دانىشمەن ئەيىندىن غوجام!بايام سىلە دىگەن ھېلىقى قۇت بۆرە تېشىنى مەن ئىلىپ تاپقان بوغيىتىم ھەقىچان؟سىلىغۇ ئۆزلىرىگە زىيانلىق ئىشنى بەك شىتتىك ئۇنتۇپ قالىلا،خەقنى قارا ۋاستۇرىدىغان ئىش ۋوسا پەقەت ئۇنتۇپ قامايلا ھە!

-ھە....ئۇ تاشنىڭ تېخى يەكۈنى چىقمىدى.

ئەيىنـدىن خـوش ياقمىغانـدەك جـاۋاپ بەردى.مەن سوغۇق كۈلۈپ

قويدۇم.

-خا-خا!يەكۈنى چىقامدۇ-چىقمامدۇ ئۇنىڭ ۋەلەن مىنىڭ كارىم يوق!تاشنى مەن تاپقان،يا قولامغا تاشنى بېرىڭلا يا ماڭا بەش مىليوننى سانىۋىتىپ مىنى خوش دىۋىتىڭلا!

-نىمە؟!بەش مىليون؟!

ئەيندىنىنىڭ ئاۋازى ئون گىرادۇس يۇقىرى كۆتۈرلۈپ كەتتى.

-بىرىپ بانكىلام بۇلىمالا؟!ئەدىكى بەش مىليونكىن ئۇۋۇ؟

-ۋىيى؟!ئۆزلىرى ئۇ تاشىنىڭ قىممىتىنى مۆلچەرلىگىلى بومايدۇ دەۋاتىتتىلىغۇ؟!ئەمدى نىمدا ئۆپكىدەك ئىسلىپ ۋاقىرايلا؟!پۇل ئىغى كىلىۋاتامدا؟

-خىم!بولىدۇ.لىكىن ئۆزلىرى بىرىپ ئاسا ئۇ پۇلنى جىما!

-نەدىن ئالىمەن؟

-ئاپتونۇم رايۇنلۇق موزىيخانىدىن!

-نىمشقا ئۇيەدىن ئالىتىم!مەن سىلىگە بەگەن،سىلىدىن ئالىمەن!

مەن بەئەينى كوچىلاردىكى كۆكەمە لالمىغىلا ئايلانغان ئىدىم.مەيلى ئەيندىن نىملا دىسۇن مەن ئۆز گىپىمدە چىڭ تۇردۇم.ئاخىرى گىپىمىزگە بىگىم ئارىلاشتى.

-تۆرەم،سىلە راس تاش يا تاشنىڭ پۇلىنى ئاللا؟

-شۇندا!

-راس شۇندا يۈز ئۆرىشىپ كىتىمىز؟

-بىزنىڭ ئارىمىزدا يۈز ئۆرۈش-ئۆرىمەسلىك مەسلىسى مەۋجۇت ئەمەس!

-ماقا!دەپ قاپلا.ئۇندا ۋوسا سىلە مىنىڭ ئىش ھەققىمنى بىرىۋەتسە!

بىگىم يوغان قوللىرنى ئالدىمغا«پۇل بە» دىگەن مەنىدە سوزدى.مەن ھەيران قالدىم.

-ۋۇجۇ!سىلە ماڭا ئۆي سىلىشىپ بەگەنمۇ يا تام چىقىشىپ بەگەنمۇ؟يا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

بى بىرىيەدە ماڭا ئۇن مو يە تېرىپ بەگەنمىيا؟
-سىلىنىڭ مايماق ئىبغىزلىرىنى داۋالاپ قويغان!
-ھە؟...
توغرا،بىگىم بۇرنىنى كورچىلىغان قولى بىلەن ئاغزىمنى داۋالاپ قويغان ئىدى.
-ماقا،قانچە پۇل بەسەم بولىدا؟
-بەش مىليون!
-نىمە؟!سىلى بى ئۆلەكنى تىرىلدۇرۇپ قويملا شۇ شامال دارىغان يۇزۇمنى داۋالاپ قويغانلا ھەقىچان؟
-شۇندا ۋولدى.پۇل بېرىشنى ئىبغى كۆسلىرىمۇ مەيلى،مىنىڭ قولامدىن ئاغزىلىرىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ قوياشمۇ كىلىدۇ.شۇندا قىلىمىزمۇ يا؟
مەن ئىبغىزىمنى،ئاندىن يۇزۇمنى بىر سىيلىۋىتىپ،گەپ قىلالماي تۇرۇپ قالدىم.دىمەك ئۇشىشۇقلۇقتا بۇلارغا ھەرگىز تەڭ كىلەلمەيدىكەنمەن.لەسسىدە بوشاپ كۆرپىدە ئولتۇرۇپ قالدىم.
بىگىم بىلەن ئەيىندىن بىر-بىرىگە مەنىلىك بېقىشۋالغاندىن كيىن،ئەيىندىن بىشنى يىنىك لىڭشىتىپ قويدى.بىگىم يەنە ئىبغىز ئاچتى.
-تۆرەم،چاقچاق قىلىشىپمۇ قويدۇق.راس گەپ قىلساق،بىزمۇ سىلىنى سېغىندۇق،ئەسلىدۇق.سىلىنى جىقراق ئارام ئىلىۋاسۇن،چۆچىسۇن دەپ شۇندا خەت يازغان.
ئەيىندىنمۇ ئىبغىز ئاچتى.
-بىگىم راس دەيدۇ.سىلە دىگەن تاشنىڭ ئىشنى بىز ھەرگىز ئۇنتۇپ قاممايمىز.نەتىجىسى چىقىسىلا سىلىگە رازى بولغۇدەك ھەق ئەپ بىرىمىز.لىكىن سىلىنى سېغىنغانلىقىمىز ھەم ئەسلىگەنلىكىمىز راس!
-مەنمۇ بەك ئەسلىدىميا سىلىنى تۆرەم!تىخى دوختۇرخانىغا بىرىپ ھېلىقى بودەك سىستىرادىن سىلىنى سۇرۇشتۇرۇپ،تاپالماي يىغلاپ....

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مەتسلىم خۇددى كىچىك بالىنى ئالدىغاندەك تەلەپپۇزدا ماڭا بولغان سېغىنىشنى ئىپادىلىدى.ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ مەن پۇسۇققىدە كۈلۈپ تاشلىدىم.مەتسلىممۇ كۈلۈپ كەتتى،ئارقىدىن بىگىم،ئاندىن ئەينىدىن.

-ها-ها-ها!

-خا-خا-خا!

-ھى-ھى-ھى!

بىز ئۆزىمىزنى تۇتالماي ئۇزاق كۈلۈپ كەتتۇق.كۆزلىرىمىدىن ياشمۇ چىقىپ كەتتى.ئەمما بۇ كۆز ياشلىرى كۈلۈپ بولالماسلىقتىن ئەمەس،تەسىرلىنىشتىن،ھاياجانلىنىشتىن ئىدى.بىگىم يېنىمغا كىلىپ قولۇمنى مەھكەم سىقتى،ئەينىدىن مۈرەمگە ئۇرۇپ قويدى.

-ئاپلا،پولو كۆيۈپ كىتىقان بولدىيا ئەينا!

مەتسلىم يۈگۈرۈپ دىگۈدەك ئاشخانىغا چىقىپ كىتىپ،ھايال ئۆتمەيلا،ئۇخشىتىپ ئىتىلگەن ئىككى لىگەن پولو كۆتۈرۈپ كىردى.بىز قول سۇيىدىن كىيىن تاماققا تۇتۇش قىلدۇق.مەن تاماق يىگەچ ئۆزۈمنىڭ دوختۇرخانىدىكى كەچۈرمىشلىرىم،ئۆيدىن قېچىش جەريانىمنى ئۇلارغا ئېقىتماي-تېمىتماي تولۇق سۆزلەپ بەردىم.ئۇلار كۆرپە ئۈستىدە كۈلۈپ دومىلاپ كىتىشتى.بولۇپمۇ مىنى ھىلىقى يىگى كەلگەن قوغداش خادىمى ئوغرى دەپ ئويلاپ قىلىپ ھوشۇقۇمغا كالتەك بىلەن ئۇرۇپ يىقىتقۇەتكەن ۋەقەلىككە كەلگەندە ئەينىدىن ئېغىزىدىن گۈرۈچلەر ئىتىلىپ چىقىشى بىلەنمۇ كارى بولماي يوتىسىغا ئۇرۇپ كۈلۈپ كەتتى....

تاماقتىن كىيىن،بىز تاماق سىڭدۈرگەچ مەتسلىمنىڭ ئىشىك ئالدىدىكى سۆگەتلىكتە ھاۋالاندۇق.بۇ جەرياندا ئەينىدىن ماڭا مەن كەتكەندىن كىيىنكى خىزمەتلىرىنى قىسقىچە ئېيتىپ بەردى:

ئۇلار مەندىن ئايرىلغاندىن كىيىن يەنە نۇرغۇن قەدىمي خارابىيلىق ۋە قەبرىلەرنى بايقاپتۇ،لىكىن ھازىر قۇم كۆچۈش مەزگىلى بولغاچقا،يىگى تېپىلغان جايلار ئۇزۇن ئۆتمەيلا كۆمۈلۈپ كىتىپ،خىزمەتلەر زادىلا

يۈرۈشمەيتۇ.

-ئەمدى قانداق قىلىمىز؟

مەن جىددىيلىشىپ ئەيىندىن تاغدىن سورىدىم.

-ئەسلى ھازىر قايتىپ كېتىپ،كېلەر يىلى ياخشى پەيتتنى تېپىپ يانا كەسەك بولىتى.لېكىن نۇرغۇن قەدىمىي يادىكارلىقلارنى يۆتكەپ ئېلىپ كەتمىسەك بولمايدۇ،ئۇنىڭ ئۈستىگە مەتىسلىماخونىنىڭ دىيىشىچە بىز يىلى كۆمۈلەپ كەتكەن قەبرە،خارابىيىلىقنى يانا بىزيىلى تېپىش ئاساسەن مۇمكىن ئەمەسكىن.شۇڭا تەۋەككۈل قىلىپ يانا كۆچەپ باقىمىزمىكى دەپ قالدۇق.

-ھە....ھېلىقى تاشنىڭ يانا بىزسى تېپىلدىمۇيا؟

-ياق،ئۇنى سىلىدىن باشقا ئەدەم تاپامايدىغان ئوخشىمامدا!

مەيلى بۇگەپنى ئەيىنىدىن مىنى زاڭلىق ئېتىش مەقسىتىدە دىگەن بولسۇن ياكى سەمىمىي دىگەن بولسۇن،كۆڭلۈم بىرخىل سۆيۈنۈپ قالدى.دىمىسىمۇ مەيلى قانداق تېپىۋالاي،ئىشقىلىپ نۇرغۇن كىشلەر تاپالمىغان قۇت بۆرە تېشنى مەن ئاسانلا تېپىۋالدىم،يەنە بىرىنىمۇ مەن شۇنداق تېپىۋالامدىمەن تېخى!

-ئۆتكەنىدە سىلە تاپقان قۇت بۆرە تېشنى بىز جىق تەلىل قىلدۇق.مىنىڭچە بۇ تاش ئۇندا ئاسان تېپىلمايتى....

ئەيىندىن مۇشۇ گەپلەرنى قىلىۋاتقاندا ئۇنىڭ يانفۇنى سايراپ كەتتى . بەلكىم بۇ موھىمراق تېلىفون بولسا كىرەك،ئۇ كەلگەن تېلىفونغا بىر قارىۋىتىپ،ماڭا كۆلۈپ قويۇپ دالدىراق يەرگە قاراپ ماڭدى .مەن ئاسمانغا قاراپ بۇرنىنى كورچىلاپ تۇرغان بىگىمنىڭ قىشىغا كەلدىم.

-بىگىم سىلىدىن سورايدىغان جىق گەپلىرىم باتى،سورىسام بولامۇيا؟

مەن قەشقەردىكى «قامىلىش» جەريانىدا كۆپ قېتىم ئويلىغان،لېكىن ھەرقانچە ئويلىنىپمۇ يېشەلمىگەن چىگىش سۇئاللىرىمنى ئۇنىڭدىن سورىماقچى بولدۇم.

-سوراۋەسە، سىلە بىز يات ئەدەم بومىغانىدىكىن.
بىگىم كۆلۈمسىرەپ تۇرۇپ مەن تەرەپكە قارىدى.
-ھە...بىرىنجى بولاپ سىلە توغرىسىدا سوراي.سىلە ھەممە ئەدەمنىڭ نىمىشنى ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلىپ قالدىكەنلا،بۇ قاندا ئىش؟
-ھا-ھا-ھا!
بىگىم قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئاندىن ماڭا بۇ سىرنى يىشىپ بەردى.
-تۆرەم.سىلىمۇ بىر ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈگەن زىيالىي.ماندا پىسخولوگىيە دىگەن بىژنەسنى ئۆگۈنۈپ قويسا دەيمە!سەللا ماتىريال كۆرەپ،سىناق قىلىپ باقسا،سىلىمۇ مەندىن قېلىشمايلا.ئادەتتە ئەدەمنىڭ ھەرقانىداق سۆز-ھەركىتى،چىراي ئىپادىسى،كىچىك بەدەن ھەركەتلىرىدىن تاتىپ،ئىچكى پىسخىكىسىنىڭ كونتروللىقىدىن قىچىپ قۇتۇلالمايدۇ.
دىمەك،بىژ ئەدەمنىڭ يازغان خېتى،تاماكا چىكىش ھالىتى،تۇرۇش ھالىتى،يىتىش ھالىتى...ئىشقىلىپ خالىغان بىر ھەركىتىگە قاياپ ئۇنىڭ نىمە ئويلاۋاتقانلىقىنى ئاساسەن بىگىلى بولىدا.
مەن سەل ھەيران بولغان بولسامۇ،ئەمما تولۇق قايىل بولمىدىم.
-سىلە ئۇندا دىگەن بىلەن دەھشەت ساختىپەز،ھىيلىگەر،ياسالمىلىقى قان-قېنىغا سىڭىپ كەتكەن ئەدەملە ۋا دەيمە.ئۇندا ئەدەملىنىڭ ھەركىتىمۇ يالغان بولىدا،ئۇنى قاندا بىلەلەيلا؟
-ھەقانچە تۈلكە ئەدەم بوسىمۇ ۋاغۇ،ئۇ ھەرگىز ئۆزىنىڭ پۈتۈن بەدەن ھەركىتىنى كونترول قىلالمايدا،نى-نى داڭلىق ئەرتىسلىنىڭ پىسخىكىسىنىمۇ بىژقاياپ بىلگىلى بولىدا.
-مەسىلەن؟
-مەسىلەن سىلىنى ئىلىپ ئىيتساق،سىلە ئادەتتە ھەرقاندا ئىشنى نەچچە بۆلەككە بۆلەپ ئويلاشقا ئامراق،لىكىن شىتتىكلام ھەممىنى باكا قىلىۋىتىپ،ئەمەلىيەتكە قاياپ ئىش تۇتىلا.

مەن ھەيرانلىقتىن ئاغزىمنى ئېچىپ قالدىم.

-بۇنى قايدا بىلىۋاللا؟

-سىلە ئادەتتە ھەربىر خىيالنى سۈرگەندە بىۋقىتىم باشلىرىنى بىلىنە-بىلىنمەس لىڭشىتىپ قويىلا،ئۆزلىرىگە ياققان خىيال بوسا چىرايلىرىغا كۈلكە يۈگۈرىدۇ،ياقمايدىغان خىيال بوسا قاشلىرى لىك-لىك قىلىپ سەكلەپ كىتىدا.ئۇنىڭدىن باشقا قوقاپ كەتكەن چاغدا ياكى بەك ھەيران قالغان چاغدا ،شىككى قوللىرىنى ئالماپ تۇتىۋاللا،سول قوللىرىنى بىغىشىدىن باشلاپ قولتۇقلىرىنىڭ ئىچىگە تولۇق چىكىتىدا،ئوڭ ئوڭ قوللىرى بىلەن سول بىلەكلىرىنى چىڭ قامالاپ تۇتىۋاللا.

مەن دەرھال ھازىرقى ھالىتىمگە قارىدىم.دەرۋەقە مەيدەمنىڭ ئاستىغا گىرەلەشتۈرۈۋالغان جۈپ قولۇمنىڭ ھالىتى ئۇنىڭ دىگىنى بىلەن بىردەك ئىدى.

-ماڭا بىر ئۆگۈتۈپ قويسا مۇشتا كۈزىتىش ئۇسۇلى ۋە خەقنىڭ كۆڭلىدىكىنى بىلىش گومپىسىنى!

-بۇ پىسخولوگىيەنىڭ ئادەتتىكى بىر تۈرى،لىكىن بىز-شىككۈندە ئۆگەنگىنى بومايدا ،جىقراق كىتاپ كۆرەپ ،جىقراق ئەمەلىي سىناق قىلىپ ئۆگۈنىشكە توغرا كىلىدا.

-ھە.....ئۇندا ۋوسا ئىي مەتسىلىمكام ھازىر نىم ئويلاۋاتقاندۇ؟

بىگىم بىر سۆگەتنىڭ غولىغا بىرنىمىلەرنى جىجىپ ئولتۇرغان مەتسىلىمگە قاراپ ئۇزاق تۇرىۋىلىپ ئاندىن جاۋاپ بەردى.

-بۇ ئەدەمنىڭ نىمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلگىلى بومايدۇ.

-ھە؟!نىمىشقا؟

-ئەدەمنىڭ شىككى ئۆزلىكى بولىدا.بىزىسى بىز دائىم كۆرەۋاتقان،بىزگە تونۇش بوغان سىرتقى قىياپىتىمىز ۋە ھەركەتلىرىمىز.بۇ سىرتقى ئۆزلۈك يەنى ساختا ئۆزلۈك دەپ ئاتىلىدا.ئادەمنىڭ ھەقىقى ئۆزى ئۇنىڭ

www.uyghurkitap.com

ئىچىدە،ئېغىدا بولىدا،بۇ ناھايىتى يوشۇرۇن ھالەتتە بولۇپ،بۇنىدا ھەقىقى ئۆزلۈك بىزنىڭ رەسمىي ئۆزىمىز ھەم ئەپتى-بەشىرىمىزنى كۆستىدا.بۇ ئەدەمنىڭ ئىچكى-تاشقى ئۆزلىكى ئاساسەن بىرلىشىپ كەتكەن بوغاچقا،بۇندا ئەدەملىنىڭ نىمە ئويلاۋاتقانلقىنى بىلىش بەك تەس.

مەن دوقا پىشانە،قارىۋاي مەتسلىمگە قاراپ،بىگىمنىڭ گېپىگە يەنىلا تازا ئىشەنىچ قىلالمىدىم.چۈنكى مەن ئۆزۈمنى مەتسلىمنى تولۇق بىلىمەن دەپ ئويلايمەن.مىنىڭ نەزىرىمدە ئۇ مال-دۇنياغا مەندىنمۇ ئۆتە ئامراق،قورقۇنچاق،ساختىپەز،ئەمما باشقىلارغا بەك يامانلىقى يوق ئادەم ئىدى.

-سىلە ھازىر دىگەنلىرىمگە ئىشنمەيلا،لىكىن ھامان بىرگۈنى چوقۇم ئىشىنىپ قالىلا.

بىگىم ناھايىتى تىزلا مىنىڭ ئويلىغانلىرىمنى بىلىۋالدى،مەن زورلاپ كۈلۈپ قويۇپ گەپنىڭ تىمىسنى يۆتكىدىم.

-يانا بىرگەپ باتى،سورىسام كۆڭەللىرىگە كىلەمۇيا؟

-سوراۋەسە.

-سىلە نىمىشقا دايىم بۇرۇنلىرىنى كولايلا؟

-ھا-ھا-ھا!بۇ مەن ئويلىمىغان سوئال بولدى دە.دىسەم گەپ جىق.قىسقارتىپلام دەپ بىرەي.ئۇزۇن يىللار ئىلگىرى مىنىڭ بۇنۇم خىزمەت ئۈستىدە زەخىملەنگەن.مەن ئۇۋۇلاپ،نىرىپلىرىنى ھەركەتلەندۇرۇپ تۇمىسام سىزىمنى يوقىتىدا.

-ھە...قايدا يارىلانغان؟

-بۇنى ھازىر دىسەم گەپ جىق ۋولاپ كىتىدا،كىيىن دەپ بىرەي.

-ماقا.

مەن ئۇنى داۋاملىق خىجىل قىلىشنى خالىماي دەپ بۇ سوئالنى داۋاملىق دوراشنى توختاتتىم.لىكىن خاتا ئويلاپ قاپتىمەن.ئۇ نەدىمۇ خىجىل

بولسۇن،گېپىنى دەپ بولۇپلا يەنە بەھۇزۇر بۇرنىنى كورچىلاشنى باشلىۋەتتى.مەنە بىردىنلا بايام ئەينەدىن تاغا سۆزلەپ بولالمىغان گەپنىڭ ئايىغىنى ئىسمىگە ئالدىم ۋە بىگىمدىن سورىدىم.

-بىگىم،بايام ئەينەدىن تاغا تاشنىڭ گېپىنى قىلىۋاتتى.«قوت بۆرە تېشى ئۇندا ئاسان ئۇچراپ قامايتى» دېگەندەك قىلدى.ماڭا نېمىشقا شۇندا ئاسان ئۇچراپ قاغاندۇ؟مەن جىنىمدا تاپالىغان تاشنى باشقىلا نېمىشقا ئېلىپ كەتمىگەندۇ؟

-بۇنى ماندا چۈشەنسەك بولىدا.

بىرىنجى: تاشنى تونۇيدىغان،بىلىدىغان ئەدەم بەك ئاز،شۇڭا تۇرۇپ قاغان بولىشى مۇمكىن.

شىككىنجى: بۇ تاشنى مەلۇم بىرسى تاپقان،لېكىن ئېلىپ چىقىپ كېتەممەي،قەبرە ئىچىدە ئۆلۈپ قالغان بولىشى مۇمكىن.بىز چىگەندە كۆگەن ئىسكىلىتلارنىڭ ئىچىدە مۇشۇ تاشنى تاپقان ئىگىسى بىا ۋولىشى مۇمكىن.

ئۈچىنجى :تاش ھىلىقى توساققا يوشۇرۇنغان،مەن شىكنى ئېچىپ بولۇپ دىققەت قىلماي ئىچىگە چىركەتكەندە،سىلە ئۇنى شىك تۈۋىدە بايقاپ تېپىۋالغان بولۇشلىرى مۇمكىن.بۇمۇ ھەم تەلەي جۈملىسىگە چىرىدا.

مەن بىگىمنىڭ بۇ قىتىملىق تەھلىلىگە تولۇق قايىل بولدۇم.دىمىسىمۇ ئالدىنقى قىتىملىق ئويغاق تۇرۇپ چۈش كۆرۈش ۋەقەسىدىن كىيىن مەن ئۆزۈمنىڭ خېلىلا تەلەيلىك ئىكەنلىكىمگە ئىشىنىپ قالغان ئىدىم.

-تولا سوئال سوراۋەدى دەپ ئىچىلىرى سىقىلىپ قامىسۇن،ئەڭ ئاخىرقى بىر سوئال سورىۋالاي،ماقىمۇيا؟

-ماقا.

-ئەينەدىن تاغا بىلەن سىلە زادى نېمىش قىلدىغان ئەدەم؟

بىگىم كۆزۈمگە غەيىۋرلۇق بىلەن تىكىلىپ تۇرۇپ ماڭا سوئال قايتۇرۇپ بەردى.

-سىلە دەپ باقسا قەنى؟

-مەن بىلمىگەچكە سىلىدىن سوراۋاتىمەن.

-سىلە كالللىرىدا چىقىرىپ بوغان يەكۇننى ئاڭلاپ باققىم كىلىۋاتىدا. هامان نىمە ئويلىسام بىگىم بىلىۋالىدۇ.ئۇنىڭدىن راست گەپ قىلىشنى توغرا كۆردۈم.

-خاتا ۋوسمۇ ئويلىغىمنى دەپ باقاي.ئەينىدىن تاغىنىڭ خىزمەت كىنىشكىسىنى مەن مىشىگە تۇنجى كىلىش ئالدىدا كۆگەن.لىكىن ئۇنىڭ ئادەتتىكى «قەدىمىي يادىكارلىقلار تەققىقات ئورنى» نىڭ پىنسىيونىرى ئىكەنلىكىگە پەقەت ئىشەنگۈم كەممىدى.نىمىشقا دىسىلىرى،ئۇنىڭ هازىرقى يىشىغا ۋە چىرايىغا ئۇنىڭ چەبدەس هەركەتلىرى ۋە خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىش روهى پەقەت ماس كەممىگەن.

سىلىنىڭمۇ شۇندا.بىژقايلاشقا سىلە پىشكە دەدىۋا ئەدەمدەك كۆرىنىلا،ماندا دىسەم هەرگىز كۆڭەللىرىگە كەممىسۇن جىما.لىكىن مەن سىلىنى دەهشەت هۆرمەتلەيمەن هەم قايىل بولىمەن.

-سىلىچە بىز قايدا ئىش قىلىدىغان ئەدەمدەك تۇرىمىز؟

-مىنىڭچە ئەينىدىن تاغا بىر ئۆزۈن ژىل خەتەرلىك تۇرمۇشتا پىشىپ كەتكەن ئاسارە-ئەتىقە سودىگىرىغىلام ئوخشايدا.سىلە....سىلە يالغان ساراڭ قىياپىتىگە چىرىۋاغان،لىكىن قەبىي يامان ئەتكەسچىگە ئوخشايلا.

-سىلىچۇ؟

-مەن....مەن ئۆزەمگە ئوخشامە شۇ!

-سىلە پوقنى بىلمەي تۇرۇپ،بۆركۈتلەر توپىغا قېتىلىۋاغان قاغىغا ئوخشايلا!

مەن بىگىمنىڭ ئوخشىتىشىغا گەپ تاپالماي،زورلاپ،يالغاندىن كۈلۈپ قويدۇم.بىگىم قاقاهلاپ كۈلۈپ كەتكەندىن كىين ماڭا ئۆمۈر بويى ئۇنتۇلغۇسىز بىر قانچە ئىغىز سۆز قىلدى.

-سۇئاللىرى جاۋاپسىز قاممىسۇن.

بىرىنجى:ئەدەمنىڭ غايىسىلام بولىدىكەن ئۇ ئادەمنىڭ چىرايى قايدا ۋولىشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇ هامان باشقىلار قىلالمايدىغان ھەقاندا ئىشنى قىلالايدا!

شىككىنجى:ئەينىدىن خوجا، مەن بەك ئالاھىدە ئەدەم ئەمەس.بىز پەقەت ۋەتەنگە، خەلققە، ژۇتىمىزغا يۈزكىلەلەيدىغان ھەم داۋاملىق يۈز كىلىشنى قوغلىشىدىغان كىشىلە!

ئۈچىنجى:بىز قۇملۇققا قەبرە ئوغولىغىلى ياكى بايلىق ئىزدەپ ماگمىدۇق، بىز ئەسلى با بوغان بايلىقنى قوغداپ قىلىش ئۈچۈن قۇم كىچۈۋاتىمىز!

مەن ئۇنىڭ بۇگەپلىرىنى ئاگلاپ چۈشەندۇرگىسىز بىرخىل ھىسسيات قاينىمىغا چۆمدۇم ھەم ئۆزۈمگە سوئال قويدۇم.«ئۇنداقتا مەن قاندا ئادەم؟مەن نىمە مەقسەت بىلەن قۇملۇققا كەلدىم؟مەندە غايە بارمۇ؟خىزمەتكە ئىرىشىشمۇ غايە ھىساپلىنامدۇ؟....»

ئەينىدىن تاغا تىلىفۇندا سۆزلىشىپ بولغان بولۇپ، بىزنى ئۆيگە قايتىشقا چاقىردى.بىز ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۆيگە يىنىپ كىردۇق.ھەممەيلەن ئۆيگە كىرىپ بولغاندىن كىيىن، ئەينىدىن بىزگە ئەتىلىك ئىشلار توغرىسىدا ئورۇنلاشتۇرۇش قىلدى.

-ھازىرقى قۇملۇقنىڭ ئەۋالىنى تۆرەمدىن باشقا ھەممەيلەن ئۇمدان بىلمىز.ئەمدى تۆرەم قوشۇلدى.دىمەك بىزگە بىژكىشلىك كۈچ قوشۇلۇش بىلەن بىزۋاقىتتا، بىژكىشلىك مەسئۇلىيەت قوشۇلدى.مەن ھازىر قۇملۇقنىڭ ئاساسلىق ئەۋالىنى ۋە ئەتىلىك ئىشلىشنى ئازراق ئەسكەرتىپ قوياي.بولاپمۇ تۆرەم سىلە بەكرەك دىققەت قىسا!

ئەينىدىن سۆزىنى توختىتىپ ماگا تىكىلىپ قاراپ تۇراتتى.ئۇنىڭ ھازىرقى چىرايىدىن ھىچقانداق چاقچاق، ھەزىل پاراگنىڭ ئىزىنى تاپقىلى بولمايتتى.شۇگا مەنمۇ ئەستايىدىل، قەتئىي ھالدا بىشمنى «ماقۇل» دىگەن مەنىدە قاتتىق لىگشتتىم.ئەينىدىن ماگا كۆلۈمسىرەپ قويۇپ

گېپىنى داۋاملاشتۇردى.

-ھازىر قۇم كۆچۈش مەزگىلى بولاپ قالدى.قاچان،قاندا چاغدا قۇم كۆچۈشنى ھېچكىم بىلمەيدا.قۇم كۆچتى دىمەك قۇملۇق ئەدەم يەيدىغان دېگىزغا ئايلاندى دىمەكتۇر.شۇڭا مەن باشلىق ھەممىمىز بىرژدەك تەرتىپكە،ئورۇنلاشتۇرۇشقا قەتئىي بوي سۇنىشىمىز كىرەك.بۇ قېتىم قىلچە خاتالىق چىقاردى دىگەنلىك ھاياتى بىلەن ئويناشتى دەپ چۈشەنسەڭلا بولىۋېرىدا.

ئۇنىڭدىن باشقا،ئەتە ھەركەت ئىلىپ بېرىش جەريانىدا قۇملۇقتا بوراندىن دالدىلىنىش ياكى ۋاقىتىنى تىجەش ئۈچۈن نەچچە كۈن،بەلكىم ئۇنىڭدىنمۇ ئۇزۇن ۋاقىت قۇملۇقتا تۈنەپ قالىدىغان ئىش بولىشى مۇمكىن.شۇڭا ئىددىي جەھەتتە تەييالىق قىلىشىپ قويالا.

ئاخىرىدا،كۆپچىلىكنىڭ بۇرۇنراق ئۇخلاپ،ئەتىلىك كۈرەش ئۈچۈن ئېنىرگىيە توپلىشىنى ئۈمۈت قىلىمەن.گېپىم تۈگىدى!

ياتاق ئۆيگە ماڭغاچ ئەينىدىنىڭ يۇقارقى سۆزلىرىنىڭ پەقەت مەن ئۈچۈنلا ئېيتىلغانلىقىنى ھىس قىلىپ يەتتىم.چۈنكى ئەينىدىن ئۆزى ۋە بىگىمگە بۇنداق گەپ قىلىشنىڭ ئورنى يوق.مەتسىلىمگە تىخىمۇ ئوشۇقچە ئىدى.دىمەك،مەن چوقۇم دىققەت قىلىشىم كىرەك....

20-باپ خەتەردىن كىيىنكى خېجىللىق

سەھەر.ماڭا تولىمۇ تونۇش بولغان «يەر يولۋسى» دا ئولتۇرۇپ كىتىۋاتىمەن.قەلبىمدە تىل بىلەن تەسۋىرلىگۈسىز بىرخىل ھاياجان.دىمەك مەن غەلبىلىك ھالدا يەنە توپقا قايتىپ كەلدىم.ئۇلار مىنى يارىماس،تەجرىبىسىز دىمەي بۇ توپقا قېتىۋالدى.بۇ بەلكىم مىنىڭ ھاياتىمدىكى بىر باشلىنىش نۇقتىسى.ئەگەر ھەممە ئىشلار ئوڭۇشلۇق بولسلا....

ئەگرى-بۈگرى قۇملۇق يولى،قۇملۇقنى كېسىپ ئۆتكەن دۆلەت تاش يولى،يەنە قۇملۇق....ماشىنا ئالاھىزەل ئۈچ سائەت ماڭغاندىن كىيىن ماشىنا بىر چوڭ بارخان ئالدىدا توختىدى.مەن ماشىنىدىن چۈشۈپ،يىنىك شامال ئۇرۇپ كىلىۋاتقان قۇم دانچىلىرى ئارىسىدا تۇرۇپ ئالدىمغا نەزەر سالدىم.گۈل-گىياھ،ئۇچار قۇشلاردىن ئەسەر يوق چەكسىز قۇملۇق.بىر-بىرى بىلەن بەسلىشىپ سېلىنغان ئېگىز بىنالاردەك ھەيۋەتلىك بارخانلار....

ئەينىدىن ماشىنىدىن چۈشۈپ ھەممەيلەنگە بىردىن ئاسما سومكا،فوسفۇرلۇق قول سائىتى تارقىتىپ بەردى.ئاندىن بىگىم بىلەن قىسقا مەسلىھەتلەشكەندىن كىيىن،بىزنى باشلاپ بارخاننىڭ ئارقىغا قاراپ ماڭدى.بارىخاننىڭ ئارقىدا ئون مىتىر كەلگۈدەك يوغان بىنزىن رەخىت(ماشىنىلارغا ئىشلىتىدىغان قارا رەڭلىك)يېپىلغان جاينىڭ ئالدىغا كىلىپ توختىدۇق.

ئەينىدىن تاغا مەتىسلىمگە بىر قاراپ قويۇپ،بىگىم بىلەن بىرلىكتە ئۈستىگە قۇم يېغىلىپ قالغان رەختنى ئاستا قايرىپ ئىلىۋەتتى.ئۇنىڭ ئاستىدىن بەش مېتىردىن چوڭراق چىقىدىغان بىر ئازگال پەيدا بولدى .ئۇ قاپقاراڭغۇ ئازگالغا قاراپ ئىختىيارسىز يەنە تېنىم شۈركىنىپ كەتتى.بىگىم بۇنى بىلگەندەك مىنىڭ مۈرەمگە يىنىك ئۇرۇپ قويۇپ،ئازگالنىڭ ئەتراپىغا مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرۈكى ئورنۇتۇشقا باشلىدى.بىزمۇ كىلىپ

ئۇنىڭغا ياردەملەشتۇق.ئۇزۇن ئۆتمەي ئازگال ئەتراپىدا چوڭ-كىچىكلىكى ئوپمۇئوخشاش تۆت دانە مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرىكى پەيدا بولدى.

ئاۋال بىگىم سىيرىلىپ چۈشۈپ كەتتى.بىر مىنۇتتىن كېيىن ئۇ تانىنى لىڭشىتىپ بىزگە بەلگە بەردى.مەتسىلىم چۈشۈپ كەتتى،ئەينىدىن تاغا چۈشۈپ كەتتى،مەنمۇ چوڭقۇر بىرنى تىنىۋېلىپ ئۆزۈمنى ئازگالغا قويۇپ بەردىم.قاپقاراڭغۇ بوشلۇقتا چۈشۈۋېتىپ.تانىنىڭ ئۈزۈلۈپ كېتىشىدىن بەك ئەنسىرىدىم .بىردەمدىن كېيىن پۇتۇم يۇمشاق بىريەرگە تەككەندەك بولدى.تانىنى ياخشى باشقۇرالماي يەردە ئولتۇرۇپ قالدىم.ئەمما بۇ قېتىم ھېچكىم مىنى گەپتە سوقمىدى،ئەكسىچە مەتسىلىم دەرھال يېنىمغا كېلىپ مىنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ قويدى.

ئەينىدىن تۇنۇگۇن دىگەندەك ھەقىقەتەن مەندىن باشقا كىشىلەرنىڭ ھەممىسى بۇ يەر بىلەن ناھايىتى تونۇشتەك قىلاتتى.ئۇلار قىلچە تەمتىرىمەي تېز-تېز چامداپ مېڭىۋاتاتتى.مەنمۇ قەدىمىمنى تېزلىتىپ ئۇلارغا يېتىشىپ ماڭدىم.ئەمما قول چىراق تۇتىۋالغان ئوڭ قولۇم ئىرادەمگە خىلاپ ھالدا بىلىنەر-بىلىنمەس تىترەۋاتاتتى .بىز شۇ ماڭغانچە يەنە بىر ئازگالنىڭ ئالدىغا بېرىپ توختىدۇق.شۇنداق،يەنە بىر ئازگال.ئازگالنىڭ ئىچىدىكى ئازگال .

-ئاستىنىڭ ھاۋاسى سەل دىمىقراق.سومكىدا ئوكسىگىن قاپچىقى با،تاقىۋالمايلا تۆرەم؟

ئەينىدىن تاغا مۇشۇ سۆزى بىلەن جىمجىتلىقنى بۇزۇدى.مەن باشقىلارغا قاراپ باقتىم.ھېچقايسى سومكىسىنى ئاختۇرىدىغاندەك ئەمەس.شۇڭا مەنمۇ ئوكسىگىن قاپچىقىنى تاقىماسلىقنى قارا قىلدىم.

-يا بولدى.پەقەت بولامماي قاسام ئەندىن تاقامە.

ئەينىدىن ئوڭ قولىنىڭ بېشىنى قاتتىق بىرقانچە قېتىم سىلكىپ سائەتكە بىر قارىۋەتكەندىن كېيىن،بېشىنى يىنىك لىڭشىتىپ قويۇپلا ئازگالغا سەكرىدى.مەن قورقۇپ كەتتىم.

-ۋوجو !مۇقىملاشتۇرۇش تۇۋرۇكى قىمايلام چۇپكەتتىيا؟

مەن مۇشۇ گەپنى قىلىۋاتقاندا مەتىسلىمۇ سەكرەپ چۇشۇپ كەتتى.بىگىم بېشىنى مەن تەرەپكى قىلماي تۇرۇپ«تىگى بەك دۆڭ ھەم يۇمشاق» دەپ قويۇپ چۈشۈپ كەتتى.مەن ئازگالنىڭ ئىچىگە قاراپ ئىككىلىنىپ قالدىم.ئىچىنى زادىلا كۆرگىلى بولمايدىغان قاپقاراڭغۇ ئازگالغا قاراپ تىنىم شۈركىنىپ،سەكرىيەلمەي تۇرۇپ قالدىم.

-بوسا دەيمە!ژۇدۇپ چۈشۈرۈپ قويايمىيا مەن؟

-ھىي-ھىي-ھىي!

-ھا-ھا-ھا!

مەن ئىككىلىنىۋاتقان چاغدا ئاۋال ئەينىدىنىڭ ئاۋازى ئاندىن بىگىم بىلەن مەتىسلىمنىڭ كۈلگەن ئاۋازى ئاڭلاندى.«ئاناڭنى!ئىنىم بوسام بولامە» دەپ چىشمنى چىشلەپ ئازگالغا سەكرىدىم.

ھەقىقەتەن ئازگال ناھايىتى دۆڭ بولۇپ،ئۈچ مىتىرمۇ كەلمەيتتى.لىكىن مەن بەك كۈچەپ سەكرىگەچكە ئۆزۈمنى كونترول قىلالماي ئالدىمغا سەنتۈرۈلۈپ يىقىلىپ كىتىپ،ئېغىز-بۇرنۇمغا ئاچچىق قۇم كىرىپ كەتتى.ئاچچىق ھەم خىجىللىقتا دەرھال ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.

-چاتاق يوقتۇ تۆرەم؟بوشراق سەكلەيتۇق دەيمە،سۇغا چۈشمىگەندىكىن.

-مۇشۇ تۆرەمنىڭ بېشى پۇتىدىن ئېغىرمىكىن دىتمە.دائىم ئاۋال بېشى يەرگە چۈشتۇ دىسە!

-«سەكلە دىسە مۇشتامۇ سەكلەمسە!بۇ ھاماڭنىڭ دەرىزىسى ئەمەس» دىگەندەك ھە بىژ كىنودا!

ئۇلارنىڭ مازاقلىرى يەنە باشلاندى.مەن بەك رەنجىپمۇ كەتمىدىم ھەم رەنجىشكىمۇ ئاساسىم يوق ئىدى،ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن مۇشۇنداق پالاكەتلىككە كۆنۈپ كەتكەن ئوخشايمەن.ئارتۇق گەپ-سۆز قىلماي يەرگە بىرقانچىنى تۇكۈرۈۋىتىپ ئۇلارغا ئەگىشىپ ماڭدىم.خېلى ئۇزۇن ماڭغاندىن

www.uyghurkitap.com

كېيىن بىز قاق ئوتتۇرىسىدىن ئىككىگە بۆلۈنگەن ئاچال يول ئېغىزى ئالدىغا كەلدۇق.ئەينىدىن بىزگە يەنە ئورۇنلاشتۇرۇش قىلدى.

-ھەممەيلەن بىلىشقا تېگىشلىك ماندا ئىش ۋا.

1. ئالدىنقى قېتىم بىز مىشەگە كەگەندە تالادا شامال كۆچىيىپ كېتىپ قايتىپ كەتكەن.ۋاقتنى چىڭ تۇتۇش ئۈچۈن،ھازىر بىز شىككى گورۇپپا بۆلىنەپ ماڭىمىز.

2. قولىمىزدىكى سائەت سىگنال بەسە سىرىتتا شامال كۆچەيگەنلىكىنى بىلدۈرىدا،شۇڭا سىگنال چىققان ھامان،ھەرقاندا ئىشنى قوياپ ئاقىمىزغا يانىمىز.

3. بۇنىڭ ئىچىدە بەك ژۇقىرى ئاۋازدا تولاشقا،چىقىراشقا بومايدا.چۈنكى ئاۋاز رىئاكسىيەسىدىن قۇم كۆچۈش ئېھتىماللىقى با.

4. سائەت ھازىر توققۇدىن ژىگىمە ئۆتاپتا.دەل ئون يىرىم بىلەن مۇشۇ ئاچالدا ئۇچرىشىپ بىللە چىكىتىمىز.

5. مەن بىلەن چىم بىللە ماڭىدا؟

ئۇ ئاخىرقى جۈملە سۆزنى ماڭا قاراپ دىگەن ئىدى.كالالامغا دەرھال ئالدىنقى قېتىم ئۇنىڭ بوراندەك قېچىپ كەتكەن ھالىتى كەلدى.دىمەك ئۇنىڭ بىلەن ماڭسام ھەرگىز بولمايدۇ.مەتىسلىم دىگەن ئۆز جىنىغا پىششىق ھىيلىگەر تۈلكە،ئۇنىڭغىمۇ ئىشەنمەيمەن.ئەڭ ياخشىسى بىگىم بىلەن مېڭىشنىڭ توغرىلىقىنى جەزىملەشتۈردۈم.

-مەن بىگىم بىلەن ماڭاي جىما!

مەن دەرھال بىگىمنىڭ يېنىغا ئۆتىۋالدىم.ئەينىدىن كۈلۈپ كەتتى.ئاندىن مەتىسلىمگە «ماڭىلى ئەمىسە» دەپ ئۇڭ تەرەپتىكى يولغا قاراپ مېڭىپ كەتتى.مەنمۇ بىگىمگە ئەگىشىپ سول تەرەپتىكى يولغا قاراپ ماڭدىم.ئۈچەيدەك تار يول دىمىق بولغاچقىمۇ ياكى تۈرۈپ-تۈرۈپ ئۈستىدىن تۆكۈلۈۋاتقان قۇمدىن ئەنسىرەپ قالدىممۇ ئىشقىلىپ چىپىلداپ تەرلەپ كەتتىم.ھەربىر قەدەمنى ناھايىتى ئېھتىيات بىلەن باستىم.بىگىم

هازىرلا يوقاپ كىتىدىغاندەك ئۇنىڭغا چاپلىشىپ دىگۈدەك ماڭدىم.

-بەك قوقاتاملايا؟

-قوقاپقۇ كەتمىدىم.لىكىن سەل دىمىم سىقىلىۋاتىدۇ.

-ھىچقىسى يوق.كۆنەپ قالىلا.

بىگىم بىلەن پاراڭلاشقاندىن كىيىن يۈرىكىم سەل ئورنىغا چۈشتى.قەدەملىرىمنىمۇ ئازادە ئېلىشقا باشلىدىم.ئەتراپقىمۇ خاتىرجەم چىراق تۇتۇپ،تولىمۇ پەس ئاۋازدا ناخشا غىڭشىپ ماڭدىم.تۇيۇقسىز كۆزۈمگە ئوۋ تەرەپتىكى كىچىك ئۆڭكۈردەك جايدا بىرنەرسە پالىلدىغاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى.

-بىگىم....

پەس ئاۋازدا بىگىمنى چاقىردىم.ئاۋازىم بەك پەس بولغاچقا ئۇ ئاڭلىمىغان ئىدى.ئاستا ئۇنىڭ پادىچى كۆينىكىنىڭ بۇرجىكىنى تارتىپ،يەنە چاقىردىم.

-ھەي،بىگىم!

ئۇ ئاستا ئارقىغا ئۆرۈلۈپ ماڭا«نىمە بولدى» دىگەن مەنىدە قارىدى.

-ئىي كامادا بىرنەرسە ۋالىلداتىدا!

بىگىم مەن كۆرسەتكەن كىچىك ئۆڭكۈرگە قول چىراق تۇتۇپ بىردەم قاراپ تۇرغاندىن كىيىن ماڭا« ناتونۇش يەدە ئەڭ ياخشىسى ئارتۇق نەسىلىگە قىزىقمىسىلا،ياخشى بومايدا» دەپ يەنە ئالدىغا قاراپ ماڭماقچى بولدى.مەن ئۇنىڭ گىپىدىن مەلۇم دەرىجىدە ۋەھىمە ھىس قىلغان بولسامۇ،لىكىن يەنىلا شەيتىنىم مىنى ئالدىرتىۋاتاتتى.

-بىرە گۆھەر ياكى ئالتۇن بولاپ قاسچۇ؟

بىگىم يەنە ئارقىغا ئۆرۈلۈپ ماڭا قاراپ قويۇپ گەپ-سۆز قىلمىدى.مەن بۇنى ئۇنىڭ مىنىڭ بىرىپ كۆرۈپ بېقىشىمغا قوشۇلغىنى دەپ چۈشەندىم.ئاندىن ئۇ كىچىك ئۆڭكۈرگە يىقىنلاشتىم.مەن خاتا كۆرمىگەن ئىكەنمەن.ھەقىقەتەن بىرنەرسە،ياق،ئىككى نەرسە يالىت-يۇلىت قىلىپ

پاقىراپ تۇراتتى، بىردەم يوقاپ كىتەتتى، يەنە پەيدا بولۇپ قالاتتى.مەن بىخەتەرلىكنى كۆزدە تۇتۇپ، يەردىن بىر پارچە كىچىك قىتىشىپ قالغان قۇم پارچىسىنى ئېلىپ ئۆڭكۈرنىڭ ئىچىگە كۈچەپ ئاتتىم.

-هاي تۆرەم هاي!

بىگىم كىچىككەن ئىدى.قۇم پارچىسى ئۆڭكۈرگە كىرىپ كەتتى.بىگىم دەرهال يېنىمغا يۈگۈرۈپ كەلدى.

-نىمدا قىلىلا دەيمە!بۇ ئۈينىشىدىغان يە ئەمەستى!

-مەن...ھىلىقى بۆرە تېشىنىڭ يەنە بىژسى مىشەدىمىكى دەپ قالدىم.

-ئاھاي...تولا گەپ قىمماي ماڭسا!

مەن سالپىيىپ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭاي دەپ تۇرىشىمغا ھىلىقى كىچىك ئۆڭكۈردىن بىرنەرسە «ۋۇپ!» دەپ ئېتىلىپ چىقتى.مەن لاغىلداپ تىترەپ تۇرغان قوللىرىم بىلەن چىراقنى ئۇنىڭغا تۇتتۇم.

ئارقىمدا،ماڭا ئىككى مىتىر كەلمەيدىغان جايدا تەن قۇرۇلۇشى ئىتقا ئوخشاپ قالىدىغان،لىكىن يەنە بىريەرلىرى ئوخشىمايدىغان،ئادەتتىكى يەرلىك ئىتلاردىن خېلىلا يوغان چىقىدىغان،كۆمۈش رەڭلىك بىر ھايۋان ماڭا ۋالىلداپ چاقناپ تۇرغان كۆكۈش كۆزلىرىنى تىكىپ خىرىس قىلىپ تۇراتتى.دىمەك بايا ماڭا گۆھەردەك كۆرۈنۈپ كەتكىنى ئەسلى مۇشۇ مەخلۇقنىڭ كۆزىكەندە!

«بۆرە!» كاللامغا بۇ ئۇقۇم پەيدا بولغان ھامان خۇدۇمنى يوقۇتۇپ جايىمدا قېتىپ قالدىم.بۆرە ماڭا ئېتىلغان شۇ پەيتتە كۈچلۈك بىرقول مىنى كىچىك بالىنى كۆتۈرگەندەك كۆتۈرۈپ ئارقىمغا تاشلىۋەتتى،مەن ھاۋادا بىرقانچە مىتىر قاڭقىپ«گۇپپىدە» قۇملۇق يەرگە چۈشتۈم.ئاشۇ قول قاماللاپ تۇتقان گەجگەم ئىچىشىپ ئاغرىغاننى ھىساپقا ئالمىغاندا باشقا يېرىم بەك ئاغرىپ كەتمىدى.

بۆرە ھاۋادا قاڭقىۋاتقان ماڭا دەقىقە قاراپ قويۇپ،مىنى قۇتقۇزىۋالغان بىگىمگە ئېتىلدى.قاراڭغۇدا قولۇمدىن چۈشۈپ كەتكەن قول چىراقنى

سىيپاشتۇرۇپ ئىزدىدىم.بۆرىنىڭ ۋەھىملىك خارقىرىغان ئاۋازى،بىگىمنىڭ قاتتىق نەپەس ئالغان ئاۋازى بىلەن قوشۇلۇپ مىنى تېخىمۇ جىددىيلەشتۈرۈۋەتتى.تولىمۇ تەستە قول چىراقنى تېپىپ،ئۇلار تەرەپكە قارىتىپ ياقتىم.چاتاق!بۆرە بىگىمنى بىسىۋالغان ئىدى.بىگىم بولسا كۈچلۈك قوللىرى بىلەن بۆرىنىڭ بوينىدىن مەھكەم تۇتىۋالغان ئىدى.

قانداق قىلىشىم كىرەك؟!ئەتراپتىن بۆرىنى ئۇرغۇدەك ھىچقانداق قۇرال تاپالمىدىم.يۈگۈرەپ بىرىپ تىپەي دىسەم....قورىقتىم.لىكىن ھازىرقى ئەھۋال بىگىمگە پايدىسىز ئىدى.تىترەپ تۇرۇپ ئۇلارغا تىخىمۇ يىقىنلاشتىم.بۆرىنىڭ شۆلگەي ئېقىپ تۇرغان يوغان ئېغىزى بىگىمنىڭ يۈزىگە15 سانتىدەك ئارلىقلا قالغان ئىدى.ھەتتا ئۇنىڭ شۆلگەيلىرى بىگىمنىڭ يۈزىگە ئېقىپ تۇراتتى!

قولۇم تىترەپ قول چىراق يەنە يەرگە چۈشۈپ كەتتى.قول چىراقنى يەردىن ئالغاچ،بىردىنلا مەندە بىر ياخشى قۇرال بارلىقىنى بايقىدىم.يەنى قول چىراق!سەل ئويلىنىپ،پۈتۈن كۈچۈم بىلەن قول چىراقنىڭ بۆرىگە قارىتىپ ئاتتىم.مىنىڭ تەلىيىم كاجمۇ ياكى قارىغا ئىلىش تېخنىكام بەك تۆۋەنمۇ،ئۈچ مىتىر كەلمەيدىغان ئارىلىقتىن،شۇنچە يوغان نىشانغا قارىتىپ ئاتقان قول چىراق،بۆرىگە تەگمەي ئۆتۈپ كەتتى.ئەتراپ يەنە قاراڭغۇلۇققا چۆمدى.يىغلىغۇدەك بولۇپ كەتتىم.

-ھىق!

بىگىمنىڭ تۇيۇقسىز قاتتىق كۈچىگەن ئاۋازىدىن كىيىن بىرنەرسە گۈلۈپپىدە يىقىلدى.چاچلىرىمنى يۇلۇپ يىغلاپ كەتتىم.بەلكىم بىگىمنى بۆرە .....

-بىگىم!!!

ئاۋاز رىئاكسىيەسى دىگەنلەرنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ،كۆزۈمگە قان تولۇپ،بىگىم بىلەن بۆرە ئېلىشىۋاتقان جايغا ئۆزۈمنى ئاتتىم.لىكىن كاج

پەلەك يەنە مىنى زاڭلىق ئېتىپ،بىرنەرسىگە قاتتىق پۇتلىشىپ،يەنە يىقىلىپ چۈشتۈم.كۆزۈمگە قاراڭغۇلۇق تىقىلدى.نەپەس ئالالماي يىقىلغان ئورنۇمدا يېتىپ قالدىم.

كۈچلۈك چىراق نۇرى يۈزۈمگە تۇتۇلغاندىن كېيىن كۆزۈمنى قولۇم بىلەن توسۇپ تەستە ئورنۇمدىن تۇردۇم.ئالدىمدا يۈز تېرىسىنىڭ بىرقانچە يېرى تىتىلىپ كەتكەن،مايكىسىنىڭ مەيدە تەرىپىمۇ تىتىلىپ قان سىرغىپ تۇرغان بىگىم تۇراتتى.

-بىگىم!

ئۆزۈمنى تۇتالماي بوقۇلداپ يىغلاپ تۇرۇپ ئۆزۈمنى ئۇنىڭغا ئاتتىم.ئۇ مىنى بىر قىتىم مەھكەم قۇچاقلىغاندىن كېيىن،قويۇپ بىرىپ بىرقولى بىلەن قول چىرىقىمنى ماڭا تۇتقۇزۇپ قويغاچ،يەنە بىر قولى بىلەن ئاغزىمنى توسىۋالدى.

-ھۇش!بەك ژۇقىرى ئاۋاز چىقارمىسا!

مەن چىراقنى قولۇمغا ئىلىپ ئۇنىڭغا تۇتۇپ،قايتا سەپ سالدىم.ئۇنىڭ يۈز قىسمى ۋە مەيدە قىسمى يارىلانغاننى ھىساپقا ئالمىغاندا،ھىچنىمە بولمىغاندەك تۇراتتى.

-بۆرىچۇ؟

ئۇ ماڭا جاۋاپ بىرىشنىڭ ئورنىدا قول چىراقنى بايا مەن يىقىلغان تەرەپكە تۇتتى،يەردە بۆرە سۇنايىلىنىپ ياتاتتى.

-ئۇ...ئۆلدىما؟

-شۇندا.

-سىلە...سىلە قاندا قىلىپ...قاندا قىلىپ ئۆتتەلە؟

-بوغۇپ.

بىگىمگە مۇشۇ دەقىقىدىن باشلاپ يەنە بىرقىتىم يۈز پىرسەنىت تولۇق قايىل بولدۇم.ئۇ شۇنچە يوغان بۆرىنى بوغۇپ ئۆلتۈرۈپتۇ!ھەيرانلىق تۇيغۇسى بىردەمدىلا چەكسىز خىجىللىق تۇيغۇسىغا ئالماشتى.چۈنكى

بىگىم مىنى قۇتۇلدۇردى، لېكىن مەن بۆرە بېسىۋالغان بىگىمنى كۆرۈپ تۇرۇپ، توخۇ يۈرەكلىك قىلىپ قاراپ تۇردۇم.مەنمۇ ئادەممۇ؟....!

-ھەجەپ ئەنسىرەتتىڭلا ئەدەمنى!

-ۋۇججىنەم، بۆرە تۇرىدىيا ئەينا!

ئارقىمىزدىن ئەيىندىن بىلەن مەتىسلىمنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.بىز دېيىشكەن ۋاقىتتا ئاچال ئېغىزىغا كىلىپ بولالمىغاچقا، ئۇلار بىزدىن ئەنسىرەپ ئارقىمىزدىن كەلگەن ئىكەن.بىگىم بولغان ئەھۋالنى قىسقا چۈشەندۈرۈپ قويدى.ئەيىندىن بەك ھەيران قالمىغاندەك قىلاتتى، لېكىن مەتىسلىمنىڭ ئېغىزى بىسلماي قالدى.

-چىك، چىك، چىك!بىگىم رەسمى ئۇسۇك پالۋانىنىڭ ئۆزىكەنىيا ئەينا!بۇنداق يوغان بۆرىنى قۇرۇق قول ئۆلتۈرۈپ قويۇپتۇ مانا!بۇ دىگەن ئادەتتىكى بۆرە ئەمەس، قۇملۇقتا ھايات قالالايدىغىنى بۆرىلەرنىڭ ئەڭ يامىنى دىتۇ چوڭلار.....

ئەيىندىن مەتىسلىمنىڭ گىپى بىلەن كارى بولماي، بىگىمدىن ئەھۋال سوراۋاتاتتى.

-ئەۋاللىرى يامان ئەمەستۇ؟

-يامان ئەمەس، لېكىن بەك كۆچەپ كىتىپ، ئىككى بىلىكىمنىڭ پىيى تاتىشىپ قاغاندەك تۇرىدا.

-بولدى.ھەممەيلەن يانىلى، قاغان گەپنى سىرىتتا چىقىپ دىيىشىلى!

ئەيىندىننىڭ گىپى بىلەن بىز ئارقىمىزغا قاراپ ماڭدۇق.مەن ئېغىر قەدەملىرىمنى سۆرەپ ئەڭ ئارقىدا ماڭدىم.بۇ ھەرگىز ھارغىنلىقتىن ئەمەس، بەلكى خىجىللىقتىن ئىدى.بىرىنجى ئازگالدىن چىقىپ، تاكى يەر ئۈستىگە تولۇق چىققۇچە پۈتۈن خىيالىم ئۆزۈمنى ئەيىپلەش، تىللاش، ھاقارەتلەش بىلەن بولدى.يورۇقلۇققا چىققاندىن كىيىن ئۇلارنىڭ يۈزىگە قاراشتىن قورقاتتىم....

يەر ئۈستىگە چىقتۇق.ئەيىندىن بىلەن مەتىسلىم بىگىمنىڭ يارا

ئېغىزىنى تېڭىش بىلەن ئاۋارە.مەن ئازگالغا قاراپ ھېسسىياتسىز ياغاچ ئادەمدەك چوڭقۇر مۇڭغا چۆمگەن ئىدىم.

-تىتانىك دەپ ئوكول سالىدىغان ئىش باغۇ ھە غوجام!

-ئاھاي...تىتانوس دېسە ماندا!.ئۇندا ئۇكۇلنى ئېشەك ياكى شىت چىشلىۋاسا ئەندىن ئۇرىدا.بىگىمنى بۆرىنىڭ تىماقلىرى تاتىلاپ زەخىملەندۈرۈپتا.

-ھە....بىگىم رەسمى پالۋان ئىدەمكىن جۇما!بۆرىنى بوغۇپ ئۆلتۈرۈۋېتىپتا ئەينا ،ماندا بوغۇپ....

مەتسىلىم چىشىنى كىرىشتۈرۈپ ،ئىككى قولىنى كۆچەپ بۆرىنى بوغقان ھالەتنى دورىدى.بىگىم بىلەن ئەيىنىدىن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى ،ئەمما مەن يەنىلا بېشىمنى كۆتۈرمەي ئولتۇرىۋەردىم.چۈنكى مىنىڭ كۈلۈشكە سالاھىيىتىم توشمايدۇ.

-مىنىڭمۇ تەلىيىم كەپ قالدى.بۇ بۆرە نەچچە كۈن ئاچ قالغان ئوخشايدا ،بوممىسا ھەرگىز كۆچۈم يەتمەيتى.

-يوغىسۇ بىگىم يوغىسۇ.سىلە مۇشۇ تۇرقىلىرىدا ئېيىقنىمۇ چىمدىپ ئۆلتۈرۈۋېتەلەيدىغاندەك تۇرىلىيا ئەينا!

ئۇلار يەنە كۈلۈپ كەتتى.مەن يەنە سۈكۈتتە.بەلكىم ئۇلار مىنى پۈتۈنلەي ئېسىدىن چىقارغان بولىشى ياكى مىنىڭ قانچىلىك ئادەم ئىكەنلىكىمگە تولۇق باھا بېرىپ ،ماڭا گەپ قىلىشنىڭمۇ ئەرزىمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلغان بولىشى مۇمكىن.مەنمۇ ھەم ئۆزۈمنى شۇنداق ھېس قىلدىم.

-بىژنەسىلىرى ئۇنتۇلۇپ قامىغاندۇ پەستە تۆرەم!

ئەيىنىدىنىڭ ئاۋازى ئارقامدىن ئاڭلاندى.مەن يەنىلا بېشىمنى كۆتۈرمىدىم.

-ئارتۇق ئويلاپ كەتمىسە تۆرەم.تەجرىبە دېگەن مۇشۇنداق ئەمەلىيەتتىن كېلىدا.

مەن يەنە سۈكۈت قىلدىم.لېكىن كاللامدا بىر قارار ھۆكۈم

سۇرىۋاتاتتى.ئەينەدىن يېنىمغا كېلىپ ئولتۇردى ۋە ماڭا بىرتال تاماكا سۇندى.مەن ئۇنىڭغا قارىماي تۇرۇپ،تاماكىنى ئېلىپ تۇتاشتۇرۇپ قاتتىق-قاتتىق شورىدىم.ئاندىن ياش لىغىلداپ تۇرغان كۆزلىرىمنى ئۇنىڭغا تىكىپ ئورنۇمدىن تۇردۇم.

-مەن يانىلام قايتىپ كېتىپ ئومىچىمنى ئىچسەم بولىدىكەن،ھەقاسىڭلار ئىزچىل مىنى تۆۋەن كۆمەي،ئاراڭلارغا ئېلىپ،قوغداپ كەلدىڭلا.لېكىن مەن....مەن ئەڭ ياخشىسى كەتسەم بوغىدەك.سىلەرگە ئاۋارىچىلىق،بالا-قازادىن باشقا ھېشنىمە بىرەممىدىم مەن....

ئۆزلىمنى شۇنچە تۇتىۋالاي دېسەممۇ ئاۋازىم بوغۇلۇپ يىغلاپ تاشلىدىم.ئەينەدىن ئورنىدىن تۇرۇپ مىنى مەھكەم قۇچاقلىدى.بىگىمىمۇ كېلىپ مېھرىبانلىق بىلەن بېشىمنى سىيىلىدى.مەتىسلىم نىمە قىلارىنى بىلەلمەي قولىنى توختىماي ئۇۋۇلاپ ئەتراپىمدا پەرۋانىدەك ئايلىنىپ يۈردى.

مەن يىغىدىن توختىغاندىن كېيىن بىز ماشىنىغا چىقىپ ئارقىمىزغا ياندۇق.يول بويى ھېچكىم بىر ئېغىز گەپ-سۆز قىلمىدى.سۆكۈت ئىچىدە مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلدۇق.مەن ماشىنىدىن چۈشۈپلا ياتاق ئۆيگە كىرىپ،نەرسە-كېرەكلىرىمنى يىغىشتۇرۇشقا باشلىدىم.بىگىم بىلەن ئەينەدىن ئارقامدىن كىرىپ بىشىمدا قاراپ تۇردى.نەرسىلىرىمنى سومكىغا تولۇق جايلاشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن،سومكىنى مۈرمگە ئارتتىم.دەل مۇشۇ چاغدا،بىگىم يوغان غولاچلىرىنى كېرىپ ئالدىمنى توسۋالدى.

-تۆرەم نەگە ماڭلا؟

-قەشقەگە!

-قەشقەدە نىمىش قىلىلا؟

-ئۆيگە كىتەي.

-نېمىشقا؟

-....

ئۇنىڭ ھەممىنى بىلىپ تۇرۇپ مەندىن سورىغانلىقىنى چۈشەنگەنلىكىم ئۈچۈن جاۋاپ بەرمىدىم.

-ھېچكىمنىڭ سىلىدىن رەنجىگىنى يوق.بۇندا ئۆزلىرىگە ئىلتىۋامىسا.ھىلىمۇ ئىپادىلىرى بەك ياخشى ۋولدى.

-مىنى ئىزادىن ئۆتتىرەي دەتاملا بىگىم؟مەن ياخشىسى مۇشۇ سۈپىتىم بىلەن كىتىۋالاي.

-قەتتى سىلىگە تەنە قىممىدىم دەيمە.مەن سىلىدەك ۋاقتىمدا سىلىدەكمۇ ژۇرەكىم يوقتى مەندە.

-بىگىم راس دەيدا.بەلكىم ئاڭلىسىلىرى ھەرگىز ئىشەنمەي قاللا.

ئەيىندىنىنىڭ گىپى مىنى سەل قىزىقتۇرۇپ قويدى،

-نىمگە دەيلا؟

-بۇ ماندا ئىش دىسە....

ئەيىندىن گىپىنى قىلغاچ مۇرەمدىكى سومكامنى چاندۇرماي ئىلىۋالدى.

بىگىم ياش ۋاقتىدا،ئەيىندىن بىلەن بىللە قۇمۇلدىكى بىر خارابىيىلىقنى تەكشۈرۈشكە چۈشۈپتۇ.ئۇلار خارابىيىلىقنى قىدىرىپ تەكشۈرۈۋاتقاندا بىر يوغان مولۇن(ئەيىندىنىنىڭ دىيىشچە يوغان دىگەن بىلەن ئادەتتىكى ئىتتەكمۇ چىقمايدىكەن)بىر بۇلۇڭدىن سەكرەپ چىقىپ بىگىمگە خىرىس قىپتۇ.بىگىم ئاشۇ ئۇستىقىنى،قولىدىكى تۆمۈر گۈرجىكى بىلەن قورقۇپ قىچىپتۇ.ئۇ مولۇنمۇ قىرىشقاندەك بىگىمنى قوغلاۋىرىپتۇ.بىچارە بىگىم خارابىيىلىقنى قىچىپ نەچچىنى ئايلىنىۋىتىپتۇ.باشقا خىزمەتداشلار كۆلۈپ تىلىقىپ قاپتۇ....

ئەيىندىن بىگىمنىڭ يىغىرىنى تاتىلىغاچقىمىكىن بىگىممۇ بوش كەلمەي ئەيىندىنىنىڭ سەتچىلىكىنى ئاشكارىلىدى.

-شۇندا.شۇندا غوجام.ھە دەپ بەسە تىخى نەچچىنى ئايلىنىۋەتتى دەتىلىيا؟بىژقىتىملام ئايلاندىمغۇ؟!سىلە قايدا قىغان؟!ئۇنتۇپ قاغان بوسىلىرى مەن ئەسلىرىگە سەپ قوياي جىما!

ئەينىدىن ياش ۋاقتىدا بىرقېتىم خىزمەت بىلەن دالىدا قونۇپ قېلىشقا توغرا كېلىپ قاپتۇ.ئۇلار چېدىر قۇرۇپ،ئون ئادەم بىر چېدىرغا جايلىشىپتۇ.ئۇنىڭ ئىچىدە بېگىممۇ بار ئىكەن.چېدىردىكى بىر قىززىقچى بۇرادەر كىچىك بىر سۇ يىلىنىنى تۇتۇپ كېلىپ ئەيىندىنىنىڭ كارىۋىتىغا تاشلاپ قويۇپتۇ.بىچارە ئەينىدىن نەق مەيدانىدىلا ئىشتىنىغا چىقىرىپ تاشلاپ،چىرقىراپلا ھوشىدىن كېتىپتۇ....

-خا-خا-خا!

-ھىي-ھىي-ھىي!

مەتسىلىم ئىككىمىز ئۆزىمىزنى تۇتالماي كۈلۈپ تاشلىدۇق،ئەينىدىن ئۆزىنى ئاقلاپ قىزىرىپ سۆزلەپ كەتتى.

-بىگىم،تولا ئىناۋىتىمنى تۆكمىسە جۇما!نەدە كىچىك ژىلان ئۇ؟پاچىقىمدەك يوغان ژىلان!نەدە ئىشتىنىمغا چىقىرۋەتتىم؟!نەدە ھوشۇمدىن كەتتىم؟!چىقىرىغانلىقىم راس،لېكىن باشقا گەپلىنى ئۇرۇپلام تاپلا ھە ھازىر!

-ھا-ھا-ھا!

بىگىممۇ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.ئەينىدىن بىردەم قىزىرىپ بولۇپ يەنە بىزگە قوشۇلۇپ كۈلۈپ كەتتى.

-راسمۇيا بۇگەپلە؟

-راس.

-مەن دەپ بەگەن بىگىمنىڭ ۋەقەسى راس،مىنىڭكىنى بەك ئاشۇرۋەتتى.

-نەدە.غوجامنىڭ ۋەقەسى راس.مەن ئەسلى قەستەن مولۇنى جۇغۇتۇش ئۈچۈن قېچىپ قويغان.

-ۋۇجۇ!قەستەن قوغلاتقان ئەدەم ئايدا چىقىراپ،ئىشاگىنىمۇ تاشلىماي«ئاللا-كاللا!» دەپ قاچامدا؟

-نەدە ئاشتا قاچتىم؟ئىشقىلىپ مەن قوقاپ سىيۋەتمىدىم.

-سىلىغۇ مۇشۇكتىن قوقاپ ئاشتا چىقىراپ كەتلە.مەندەك ژىلاننى

كۆگەن بوسلىرى چوگىنىمۇ چىقىرىپ تاشلايتىلە سىلە!

-دىمەي دەيتىم،سىلىنىڭ چاگچىلىلىرى يانا با....

-دىيىشەمتۇق ئۇندا ۋوسا.ماقا،مۇرادىلىرىغا بىر يەتكۇزۇپ قويا سىلىنى....

بىگىم بىلەن ئەينىدىن ئاشۇنداق گەپ ئېتىشىپ،بىر-بىرىنى چۆشۈرۈپ،ياش ۋاقتىلىرىدىكى ئادەمنىڭ ئۇچىينى ئۆزىۋېتىدىغان سەتچىلىكلىرىنى تۆكىۋېتىشتى.مەتسلىم تاماق پىشتى دەپ ئۇلارنى ئاجرىتىپ ئېلىپ چىقىپ كەتمىگەن بولسا ئۇلار كىچىچە بىر-بىرىنى سۆكۈپ چىقىدىغاندەك قىلاتتى....

تاماق يەۋېتىپ،روھىم بىرخىل كۆتۈرۈلۈپ قالغاندەك بولدۇم.ئۇنىڭ ئۈستىگە مەتسلىم ماگا ھەجۋىي مەدەتلىرىنى ياغدۇرىۋەتتى.

-شۇگا دىتىمە تۆرەم،ياش ۋاقتىدا مۈشۈكتىن قورقۇپ قاچقان بىگىم بۈگۈن بۆرىنى بوغۇپ ئۆتتەدىيا ئەينا!ئەتە-ئۆگۈن سىلە چوڭ بولغاندا پىلنى ھاپپاق بىلەن ئۇرۇپلا ئۆلتۈرۋېتەملا تىخى!

-ھا-ھا-ھا!

-خا-خا-خا!

-ھىي-ھىي-ھىي!

تاماقمۇ كۆلكە بىلەن ناھايىتى كۆڭۈللۈك يېيىلدى.ئەتىگەنكى كۆڭۈلسىز كەيپىيات تولۇق كۆتۈرۈلۈپ كەتتى....

21- باپ مېنىڭ كۆزۈم

ئەتىسى يولغا چىقىشتىن بۇرۇن تۆۋەندىكىدەك مۇلاھىزە ئېلىپ باردۇق(راستىنى ئېيتسام مەن پەقەت گەپ ئاڭلاپ،سوئال سوراپلا بەردىم خالاس):

1) بۇنداق چوڭقۇر قۇم تىگىدە بۆرە نېمە ئىش قىلىدۇ؟

ئەيىندىن:بەلكىم بۇ بۆرە قۇم بورانىدىن قېچىش جەريانىدا ئېھتىياتسىزلىقتىن چۈشۈپ كەتكەن بولىشى مۇمكىن.

بىگىم:بۆرە توپلىشىپ ياشايدىغان ھايۋان،ئەگەر ئۇنى ئېھتىياتسىزلىقتىن چۈشۈپ كەتسە دېسەك،ئۇنىڭ بىلەن باشقا بۆرىلەرمۇ بولىشى كېرەك.مېنىڭچە ئۇ كىچىك ئۆڭكۈر بۆرىنىڭ ئۇۋىسى.بىز قىينىلىپ تەستە كىرگەن قۇم ئاستىغا،ئۇلار باشقا يوللار بىلەن ئاسان كىرىپ-چىقالىشى مۇمكىن.

مەتسلىم:ئۇزۇن يىللىق تەجرىبەمگە ئاساسلانغاندا،ھەرقېتىملىق قۇم كۆچۈشتە،جانىۋارلار مۇشۇنداق بۇلۇڭ-كامارلارغا كىرىۋېلىپ،پاناھلىق ئىزدەيدۇ.بەلكىم ئۇ يەردە باشقا ھايۋانلارمۇ بولىشى مۇمكىن.شۇڭا ئېھتىيات قىلماي بولمايدۇ.

يەكۈن نەتىجىسى:پۇختا تەييارلىق بىلەن ئىش كۆرۈش،ئەڭ ياخشىسى يۇقىرىنىڭ ياردىمىنى تەلەپ قىلىش كېرەك.

مېنىڭ ئويلىغىنىم:ئۇلارنىڭ يۇقىرى دىگىنىنىڭ زادى كىمنى ياكى قانداق ئورۇننى بىلدۈردىغانلىقىنى پەقەت بىلەلمىدىم.لىكىن شۇنى ھىس قىلدىمكى ئەيىندىن بىلەن بىگىمنىڭ ئۈستىدىمۇ ئادەم باركەن،ئۇلار ئۆز ئالدىغا ئىش قىلماپتۇ.

2) گورۇپپىلارغا قانداق بۆلىنىمىز؟

ئەيىندىن:گەرچە چوڭ ئىش يۈز بەرمىگەن بولسىمۇ،تونۇگۈنكى تاساددىبىيلىق بىزگە بىز ئويلىمىغان خەتەرنىڭ ھېدىنى پۇرىتىپ قويدى،شۇڭا گورۇپپىلارغا بۆلۈنۈش ئىشىنى ئەستايىدىل ئويلاشمىساق بولمايدۇ.

بىگىم:ئەڭ ياخشىسى بىز ياردەمچى قوشۇن يېتىپ كەلگەندىن كېيىن ئاندىن ھەركەتنى داۋاملاشتۇرساق بولامدىكىن دەپ قارايمەن.تۆرەم ئەگەر روھىي جەھەتتىن تولۇق ئەسلىگە كېلەلمىگەن بولسا سىرتتا بىرگە ماسلىشىپ بەرسە بولىدۇ.

مەتسىلىم:مەنمۇ سىرتتا سىلەرگە ماسلىشىپ بەرسەم قانداق؟

پىلان:مەتسىلىمنىڭ مەن بىلەن بىللە سىرتتا ماسلىشىپ بېرىش تەلىپى بىردەك رەت قىلىندى.چۈنكى مىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەممىمىز مەتسىلىمنىڭ ئۇ يەرنى پىششىق بىلىدىغانلىقىغا چوڭقۇر ئىشىنىمىز.شۇنىڭ بىلەن بىرۋاقىتتا ،مەنمۇ سىرتتا ماسلىشىش خىزمىتىنى تولۇق رەت قىلىپ ،ئۇلار بىلەن بىللە كىرىشنى قارار قىلدىم.

مىنىڭ ئويلىغىنىم:مەن چوقۇم بىللە كىرىمەن.يەنىلا بىگىم بىلەن!بۇ قېتىم ھېلىغۇ بۆرىكەن ،ئەجدەرھا بولسىمۇ قەيسەرلىك بىلەن ئېلىشىپ ،يوقاتقان ئىشەنچىم ۋە تولۇق تۆكۈلۈپ كەتكەن يۈزۈمنى قايتۇرۇپ ئەكىلىمەن.

پىكىر بىرلىكىگە كەلگەندىن كېيىن بىز يەنە يولغا چىقتۇق.يول بويى مەن يانفۇندىن «ھەرخىل خەتەرلىك پەيتتە جىددىي تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى» ،«ئەقىلنىڭ كۈچى» ،«ياۋايى ھايۋاناتلارنىڭ ئەجەللىك ئاجىزلىقى» ....دىگەندەك مەزمۇندىكى ماتىرىياللارنى كۆرۈپ ماڭدىم.ئىسىت!ئەگەر بۇرۇنراق مۇشۇنداق بىلىملەرنى كۆرگەن بولسام.ھېلىقى چاغدا چىراقنى كۈچلۈك نۇر ھالىتىگە ئەكىلىپ ،بۆرىنىڭ كۆزىگە توغۇرلاپ تۇرىۋالغان بولسام ،بۆرە ئۆزلىكىدىن چېكىنمەمتى؟ كاللامدا ئۆزۈم دۇچار بولىدىغان ھەرخىل ۋەقەلەرنى ۋە شۇچاغدىكى ئۆزۈمنىڭ بىرتەرەپ قىلىۋاتقان ھالىتىنى تەسەۋۋۇر قىلدىم.ئەگەر قۇم ئاستىدا ئېيىق بولۇپ قالسا ،قورقۇنچۇمنى بېسىپ تۇرۇپ ئۇنىڭ بۇرنىغا قاتتىق ئۇرىمەن ،چۈنكى ماتىرىياللاردا دىيىلىشىچە ئېيىقنىڭ بۇرنى بەك ئاجىزمىش.يىلان ئۇچراپ قالسا ئۇنىڭ بوغۇزىدىن چىڭ قاماللاپ تۇتىۋالىمەن ،شۇنداق قىلسام ئۇ چاقالمايدۇ ،ياۋا چوشقا ئۇچراپ قالسا ،ئىنگلىزچە «Z» ھەرپى شەكلىدە قاچىمەن ،چۈنكى ياۋا چوشقا

www.uyghurkitap.com

يۈگۈرگەندە تۈز سىزىق لىنىيىسىدە يۈگۈرەيدۇ....

مەنزىلگە يېتىپ كەلگەندىن كېيىن بارلىق ئەندىشىلىرىم بىراقلا غايىپ بولۇش بىلەن بىرۋاقىتتا ھەيرانلىقتىن ئېغىزىم يوغان ئېچىلىپ كەتتى، چۈنكى بىزنى بىر توپ ھۆكۈمەت ئالاھىدە قىسىم ھەربىيلىرى تولۇق قۇراللانغان ھالدا ساقلاپ تۇرغان ئىكەن. چاچلىرى قىسقا، كۆزلىرى نۇرلۇق، تولىمۇ چەبدەس كۆرۈنىدىغان بىر جەڭچى ئەينىدىنىڭ ئالدىغا كىلىپ ئۆلچەملىك ھەربىيچە سالام بەردى.

-ھەرقانداق ئورۇنلاشتۇرۇشىڭىزغا تولۇق ھەمدەمدە بولىمىز!

باشقا جەڭچىلەرمۇ بىز تەرەپكە قاراپ رەتلىك سالام بەردى. مەن ھاياجانلىنىش بىلەن بىرگە كاللامدا يەنە بىر يەكۈننى چىقىرىپ بولدۇم. «ئەينىدىن بىلەن بىگىم قوشۇننى ھەركەنلەندۈرەلىگەندىكىن، ئۇلار ھەرگىز بوش ئادەملەردىن ئەمەس!»

قىسىم يېتەكچىسىنىڭ (دەسلەپتە سالام بەرگەن ھېلىقى يىگىتنىڭ) يېتەكچىلىكىدە، جەڭچىلەر تېز سۈرەتتە ئىككى گورۇپپا بۆلۈنۈپ بىز بىلەن ئازگال ئىچىدىكى ئازگالغا چۈشۈشكە باشلىدى. مەندىن يېشى كىچىك، ئۇستىقىنىمۇ بەك پەرقلىنىپ كەتمەيدىغان جەڭچىلەرنىڭ ئازگالغا بىرىنىڭ ئارقىدىن بىرى شۇنچە رەتلىك ھەم تەمكىن سەكرەپ چۈشىشىگە قاراپ، ئەينى ۋاقىتتا ھەربىيلىككە بارمىغانلىقىمدىن بەك ئەپسۇسلاندىم .

مەن ۋە بىگىم بىر گورۇپپا بولۇپ، 9نەپەر جەڭچىنىڭ ھىمايىسىدە سول تەرەپتىكى يولغا قاراپ ئىلگىرلىدۇق. بىگىم بۆرىنى بوغۇپ ئۆلتۈرگەن جايغا كەلگەندە بىگىم ئىككىمىز ھەيران قالدۇق. چۈنكى ھېلىقى بۆرىنىڭ جەسىتى يوق تۇراتتى، كىچىك گورۇپپا يېتەكچىسى بىزنىڭ چىرايىمىزغا قاراپ تۇرۇپ قالدى. بىگىم ئۇنىڭغا بولغان ئىشلارنى قىسقىچە چۈشەندۈرگەندىن كېيىن ئۇ يېتەكچى، ئەتراپىدىكى ئەزالارغا قول ئىشارىسى ئارقىلىق بۆرە ئىتىلىپ چىققان كىچىك ئۆڭكۈرنى كۆرسەتتى. ئۇلار دەرھال بېشىغا مۇداپىئە قاپقىقى كىيىشىپ، يىنىك قەدەملەر بىلەن ئۇ ئۆڭكۈرگە قاراپ يېقىنلاشتى، مەن ئۇلارغا قاراپ

ئۆزۈمنى خۇددى كەڭ تارقالغان «نىمجان» تور ئويۇنىنىڭ ئىچىگە كىرىپ قالغاندەك ھېسسىياتتا كەلدىم.

ئۇلار ئېھتىيات بىلەن ئۆڭكۈر ئىچىگە چىراق يېقىپ تەكشۈرگەندىن كېيىن، ئىككى جەڭچى چەبدەسلىك بىلەن ئۆڭكۈر ئىچىگە سەكراپ كىرىپ، ھايال ئۆتمەيلا يېنىپ چىقتى. ئاندىن يېتەكچىسىگە قول ئىشارىسى قىلدى. بەلكىم ئۇلار «چاتاق يوقكەن» دەپ ئىشارە قىلغان بولسا كېرەك، يېتەكچى بىگىمگە «ئىچىدە ھېچنىمە يوقكەن» دەپ دوكلات قىلدى. بىگىم بېشىنى يېنىك لىڭشىتىپ، ئۆڭكۈرگە قاراپ ماڭدى. مەنمۇ ئۇنىڭغا ئەگەشتىم.

ئۆڭكۈر ئىچى ھەقىقەتەنمۇ قۇرۇق ئىدى. ئەمما يەردە ھايۋاناتلار تېزىكى ۋە ئاق، قارا رەڭلىك مويلار تۇراتتى. بىگىم بىر تۇتام موينى ئېلىپ پۇراپ باققاندىن كېيىن، مەلۇم نەرسىنى چۈشەنگەندەك بېشىنى لىڭشىتىپ قويۇپ، ئۆڭكۈردىن قايتىپ چىقتى، ئىككى نەپەر جەڭچى ئالدىمىزدا يول تەكشۈرۈشكە كەتتى. بىز ئۇلارغا ئەگىشىپ ئېھتىياتچانلىق بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەشكە باشلىدۇق. تار ھەم دىمىق، سۈرلۈك بۇ قۇم ئاستى يولى بۇ قېتىم ماڭا قىلچە سۈرلۈك بىلىنمىدى. چۈنكى بىزنىڭ يېنىمىزدا بىزنىڭ بىخەتەرلىكىمىزگە تولۇق كاپالەتلىك قىلالايدىغان ئازادلىق ئارمىيە جەڭچىلىرى باردە! ئۇلارغا ئەگىشىپ ماڭغاچ مەندە ۋەتىنىمدىن ۋە ئۆزۈمدىن بىرخىل ئىپتىخارلىنىش تۇيغۇسى پەيدا بولدى.

ئالدىمىزدا ئەھۋال ئىگەللەشكە كەتكەن ئىككى جەڭچى قايتىپ كەلدى ۋە يېتەكچىسىگە ئەھۋالنى دوكلات قىلدى. بىز ئۇلارنىڭ نېمە دېيىشكەنلىكىنى ئاڭلىمىدۇق. بىردەمدىن كېيىن يېتەكچى بىگىمگە ئەھۋالنى ئېيتىپ بەردى.

-ئالدىمىزدا ناھايىتى يوغان بىر دۆڭلۈك بار ئىكەن. لېكىن ئەتراپتا سانسىز كۆزلەر پىلىلداپ تۇرۇپتۇ، ئەزالار تۈن ئەينىكى ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ تۈرلۈك ھايۋاناتلار توپى ئىكەنلىكىنى دەسلەپكى قەدەمدە جەزىملەشتۈرۈپتۇ. قانداق قىلىمىز؟ يول يورۇق بەرسىڭىز!

بىگىم خۇددى مۇشۇنداق بولىشىنى بىلىدىغاندەك بەك ھەيران

www.uyghurkitap.com

بولمىدى.ئەمما مەن بەك ھەيران قالدىم.بىز مىلىك مۇشەققەتتە ئاران كىرگەن قاتمۇقات قۇم ئارىسىغا بۇنداق كۆپ ھايۋاناتلار قانداق كىرىۋالدى؟!ئۇلار بۇيەردە نىمە ئىش قىلىدۇ؟!تەكلىماكاندا شۇنچە كۆپ ھايۋاناتلار بارمۇ؟....!قانچە ئويلاپمۇ بۇلارنىڭ تىگىگە يىتەلمىدىم.

بىگىم يىتەكچى بىلەن قۇلاق يىقىشىپ قىسقا مەسلىھەتلەشكەندىن كىيىن مىنىڭ يىنىمغا قايتىپ كەلدى،ئاندىن ماڭا دىققەت قىلىشقا تىگىشلىك ئىشلارنى تاپىلىدى.

-بىز ئالدىمىزدىكى ئەۋالنى تىخىمۇ ئېنىق بىلىش ھەم تەھدىتنى ئازايتىش ئۇچۇن،يورۇقلۇق بومبىسى تاشلىماقچى.بۇندا ۋوغاندا ھايۋاناتلار پىتىراپ كىتىدۇ.شۇڭا سىلە بومبا تاشلانغان ھامان دەسسىلىپ كېتىشتىن ساقلىنىش ئۇچۇن تامغا چاپلىشىپ تۇرىۋالسا،بىزمۇ شۇندا قىلىمىز!

مەن دەرھال قوشۇلغانلىقىمنى بىلدۈرۈپ بېشىمنى قاتتىق لىڭشىتتىم.شۇنىڭ بىلەن بىز ئىلگىرلەپ ئۇلار دىگەن سانسىز كۆزلەر پالىلداپ تۇرغان جايغا يېتىپ كەلدۇق.دەرۋەقە،ئۇيەردە كۆكۈش،سارغۇچ،قىزىل....سانسىز كۆزلەر يۇلتۇزدەك پىلىلداپ تۇرۇپتۇ.مەن ھاڭۋىقىپ تۇرغاندا يىنىمدىكى بىر مۇداپىئە قاپىقىقى كىيگەن جەڭچى مىنى نوقۇپ قويدى،مەن ئۇنىڭغا قارىدىم.ئۇ ئاۋال ئوتتۇرا بارمىقى ۋە كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن ئاۋال ئۆزىنىڭ ئىككى كۆزىنى كۆرسەتتى،ئاندىن كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن باشمالتىقىنى بىر-بىرىگە چىكىپ قويدى.مەن بۇنى «كۆزىڭىز ھۇشيار بولسۇن» دىدى دەپ چۈشىنىپ،ئۇنىڭغا ئوكىي دىگەن قول ئىشارىسىنى كۆرسەتتىم.

جاۋاپ بىرىپ مىنۇت ئۆتمەيلا «ۋىژ» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەك ئەتراپ دەرىجىدىن تاشقىرى يورۇپ كۆزلىرىم ۋىژىرلداپ ئېچىشىپ كەتتى.«ۋايجان» دەپ ئىككى قولۇم بىلەن كۆزۈمنى چىڭ قامالاپ تۇتىۋالدىم.قۇلاق تۈۋىمدە دۈپۈرلىگەن،ھەرخىل چىرقىرىغان ئاۋازلار ئاڭلىنىپ تۇراتتى.كۆزۈمنى زورلاپ ئاچاي دەپمۇ ئاچالمىدىم.مۇشۇ چاغدا كۈچلۈك بىر قول مىنى تارتىپ تامغا نىقتاپ تۇرغۇزۇپ قويدى.گەرچە

www.uyghurkitap.com

كۆزۈمنى ئاچالمىغان بولساممۇ .بەدىنىمگە سۈركىلىپ يۈگۈرۈپ ئۆتۈپ كەتكەن ھەرخىل نەرسىلەرنى ھېس قىلالايتتىم.بىرىم سائەتتىن كېيىن ئەتراپ جىمىپ كەتتى.ھەممەيلەن توپا-چاڭدىن قاتتىق ھۆتۈلۈپ كەتتۇق.

-بايا نېمىشقا كۆزىڭىزنى يۇمىدىڭىز؟

قۇلاق تۈۋىمدە يېتەكچىنىڭ ئاۋازى ياڭرىدى.

-ماڭا بىرسى كۆزۈڭنى يۇم دېمىسە!

مەن كۆزلىرىمنى ئۇۋۇلاپ تۇرۇپ ئۇۋالچىلىققا ئۇچرىغان ئادەمدەك ئاھاڭدا ئۇنىڭغا جاۋاپ بەردىم.

-بايا سىزگە شەرەت قىلدۇققۇ؟

-مەن ئۇنى «ھۇشيار بولۇڭ» دېگەن مەنىدە چۈشىنىپ قاپتىمەن.

-ھەي.....

بىگىم ۋە يېتەكچى مېنىڭ يېنىمغا كېلىپ چىراق يورۇقى ئاستىدا كۆزۈمنى تەكشۈردى.ئۇلارنىڭ نېمە دېيىشكەنلىكىنى ئاڭلىمىدىم.بىر جەڭچى ئۇنىمىغىنىمغا ئۇنىماي مېنى يۆدەپ ماڭدى.ئۇنىڭ مۈرىسىدە تۇرۇپ،بۇ جەڭچىنىڭ ئۇستىلىنىڭ ئانچە يوغان ئەمەسلىكىنى ھېس قىلىپ،ئۇنىڭغا ئېغىرچىلىقىمنى سالغانلىقىمدىن خىجىل بولۇپ،بىرقانچە قېتىم چۈشۈپ،ئۆزۈم مېڭىشنى تەلەپ قىلدىم.ئەمما ئۇ يېنىك كۈلۈمسىرەپ قويۇپ مېنى زادىلا قويۇپ بەرمىدى.ھەتتا سىيرىلما تاغنىمۇ مېنى يۆدەپ چىقىپ،تاكى تولۇق قۇم سىرتىغا چىققاندىن كېيىن،ئاندىن مېنى قويۇپ بەردى.

مەن يەنىلا كۆزۈمنى ئاچالمىدىم.ئاچسامىلا كۆزۈم قاتتىق ئېچىشىپ،ھەممە جايدا يۇلتۇز كۆرۈنۈپ،كۆزۈمنى يۇمۇشقا مەجبۇر بولاتتىم.كېيىن مەن كىملەرنىڭدۇر يۆتىلەپ مېڭىشى بىلەن ماشىنىغا چىقتىم.ئاندىن ماشىنا قوزغالدى.قۇلاق تۈۋىمدە يەنە بىگىمنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

-بۇ دارىنى ئىچىۋاسا!

قولۇمغا مىنىرال سۇ بىلەن كاپسىللۇق بىر ئۇچۇم دورا تۇتقۇزۇلدى.مەن ئۇ دورىلارنى ئىچىپ بولۇپ،بىردەمدىن كېيىن قاتتىق ئۇيقۇ بېسىپ

ئۇخلاپ قالدىم....

ئويغانغان چېغىمدا كۆز ئالدىم يەنىلا قاراڭغۇ ئىدى.كۆزۈمنىڭ ئەتراپىنى بىرنەرسە قاتتىق ئورىۋالغاندەك سىزىم پەيدا بولدى.قولۇم بىلەن كۆزۈمنىڭ ئەتراپىنى سىيلاپ باققىنىمدىن كېيىن ئاندىن كۆزۈمگە داكا ئورالغانلىقىنى بىلدىم.

-ئەدەم بامۇ؟

-بىز با تۆرەم.

-مەنمۇ بايا ئەينا.

-ھەممىمىز با!

ئۇچەيلەنىنىڭ تونۇش ئاۋازىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن سەل خاتىرجەم بولدۇم.

-مەن نەدە؟مەتسىلىمكامنىڭ ئۆيىدىما؟

-ياق،سىلە ھازىر دوختۇرخانىدا.

ئەينىدىنىنىڭ «دوختۇرخانىدا» دىگەن گېپىنى ئاڭلاپ يۈرىكىم ئەنسىز سوقۇشقا باشلىدى.ياتاقتىن سىرتتا چىققان ئاياغ تىۋىشى ئاڭلاندى.

-مىنىڭ كۆزەم.....

-ھەي...بىچارە تۆرەم ئەمدى موخو بوپقالىتقان بوللا،ياپپاش تۇرۇپ....

-نىمە؟!مىنىڭ كۆزەم ئەمدى ئوڭشالمامدىكەن؟

-كۆزلىرى نۇر بومبىسىدا بەك ئېغىر زەخىملىنىپتىيا ئەينا.ئۇنىڭ ئۈستىگە سىلە ھەلەق قوللىرى بىلەن چاپاق كۆزلىرىنى تۇتۇۋىرىپ ياللۇغلىنىپ قاپتۇ.

بەدىنىم لەسسىدە بوشاپ كەتتى.دىمەك...دىمەك مەن ئەمدى ئەما بولۇپ قالدىكەنمەندە؟!بۇنداق ياشىغىنىمنىڭ نىمە ئەھمىيتى بولسۇن؟ئۇنىڭدىن ئۆلۈپلا قۇتۇلسام بولمامدۇ؟!مەن نىمانچە بىتەلەي؟ھەرقېتىم ھىچكىمگە كەلمىگەن بالا-قازا ماڭىلا كىلىدۇ دىسە!ئەسلى مەن ئەينىدىن بىلەن بىگىمنىڭ گومپىسىغا چۈشمەي ھىيلىقى چاغدىلا كەتكەن بولسام،مۇشۇنداق كۆرگۈلۈك يوق بولار ئىدى....

-تۆرەم،خاپۇماي سەل قوپاپ بىرەملا،تېڭىق ئالماشتۇرىدىكىن!

www.uyghurkitap.com

ئەيىندىنىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ تۇرۇپمۇ قىمىرلىماي يىتىۋالدىم.

-تۆرەم!

-نىمە تولاۋىرىلا ئەدەمنى!ئىنى پايدىسى كادىن چىققان كۆزنىڭ تېگىقىنى ئالماشتۇغانىنىڭ!كىتىمەن دىسەم ئۇناشماي توسىۋىلىشلا،مانا ئەمدى ساپ ئەغزەم قارىغۇ بوپتىمەن!مۇراتلىرىغا يىتىشكەنلا ھەقىچان ئەمدى!

ئۆزۈمنى تۇتالماي بوغۇلۇپ سۆزلەپ كەتتىم.

-ۋۇجۇ!چىم سىلىنىڭ كۆزلىرىنى كادىن چىقتى دەيدا؟

-بولدى مىنى ئالدايمەن دەپ خام خىيال سۇرۇشمىسە،مەتىسلىمكام ھەممىنى دەپ بىرىپ بولدى.مىنى بۇندا قىزنىغىچە قۇملۇققا تاۋىتىپلام قۇتۇلساڭلا بومادا!

-مەتىسلىماخۇن،قويسا سىلىنى.ئاھاي.....

-چاقچاق قىپ قويدۇميا ئەينا!ھىي-ھىي....

-مۇشتامۇ چاقچاق بولامدا مەتىسلىماخۇن!تۆرەم راس دەپ ئويلاپ قاپتىا ئاينا!

بىگىم بىلەن ئەيىندىن مەتىسلىمگە قاتتىق رەنجىپ كەتتى.لىكىن بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى ماڭا يەنىلا ئۇلار بىرلىشىپ مىنى ئالداپ تەسەللىي بەرگەندەك بىلىنىپ كەتتى.

-مىنى ئالدايمەن دىيىشمىسە بولدى.پىشانەم مۇشتا تەتۈ ئوخشايدا.ھەي....

كۆڭلۈم چەكسىز پەرىشانلىققا چۆمدى.كاللامدىن ئاتا-ئانامنىڭ مىنى كۆرگەندىن كىيىنكى ھالىتى،بۇندىن كىيىنكى تۇرمۇش قىيىنچىلىقىم خۇددى كىنو لىنتىسىدەك ئۆتۈشكە باشلىدى.

-ماڭ قايىلىسا تۆرەم!ما مەتىسلىماخۇن سىلىگە چاقچاق قىپ قويىپتا.كۆزلىرى بەك بوسا ھەپتە بومىسا ئۈچ كۈندىلا ساقىيىپ كىتىدا.

-غوجام راس دەيدا.مەتىسلىماخۇن چاقچاق قىلسا راس دەپ ئويلاپ قاغان ئوخشايلا!

-ۋۇجىنەم تۆرەم!سىلىگە چاقچاق قىلغىلى زادى بومايتۇ،زادى

بومايتۇ!

ئۇلارنىڭ چۈشەندۈرىشى ماڭا زادىلا كار قىلمىدى.ھىم!چاقچاقمىش تېخى!كۆزۈمنىڭ يورۇقلۇق بومبىسىدا يارىلانغانلىقى راست،قولۇم بىلەن كۆزۈمنى توختىماي ئۇۋۇلىغانلىقىم راست تۇرسا!

ئۇلار مىنىڭ ئىشەنمىگەنلىكىمنى ھىس قىلىپ،ماڭا مەسئۇل دوختۇرنى چاقىرىپ كىردى.

-ئۇكام،سىز بەك ئارتۇق ئويلاپ كىتىپسىز!مەن سىزنىڭ مەسئۇل دوختۇرىڭىز.كۆزىڭىز پەقەت كۈچلۈك نۇرغا بىۋاستە ئۇچراشقاندىن كىيىن كۆرۈش ئاپىراتىدا توسالغۇ پەيدا بولۇپتۇ.بۇ ئادەتتىكى كىسەللىك ھىساپلىنىدۇ.لىكىن.ھازىرقىدەك داۋالاشقا ماسلاشمىسىڭىز سىز ئويلىغاندەك ئەھۋالنىمۇ يۈز بەرمەيدۇ دىگىلى بولمايدۇ.

قويۇق شىمال تەلەپپۇزىدا سۆزلەيدىغان دوختۇرنىڭ ئاخىرىقى سۆزى مىنى چۆچۈتتى.دەرھال ئۇنىڭ تېگىق ئالماشتۇرىشىغا ماسلىشىپ بەردىم.ئىچىمدە بولسا مەتىسلىمنى يۈزمىڭنى تىللاپ چىقتىم....

ئەندىشە ۋە قورقۇنۇچ ئىچىدە ئۈچ كۈننى ئىنتايىن تەستە توشقۇزۇپ،ئاخىرى كۆزۈمدىكى تېگىق ئېلىنىپ،يورۇق دۇنيانى قايتا كۆرۈشكە مۇيەرسەر بولدۇم.دوختۇرنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە كۆزۈمنى ئاستا-ئاستا ئاچتىم.ئەتراپىمدىكى شەيئىلەرنى كۆرۈپلا يەنە كۆزۈمدىن ياش چىقىپ كۆزۈمنى يۇمىۋالدىم.يەنە ئاچتىم،يەنە يۇمىۋالدىم....مۇشۇنداق بىرقانچە كۈن قىيىنلىش ئارقىلىق ئاخىرى مەن دوختۇرخانىغا كىرگەن توققۇزىنجى كۈنى كۆزۈمنى بىمالال ئاچالايدىغان بولدۇم.لىكىن كۈچلۈك ئاپتاپ ياكى شاماللىق ھاۋاغا يولۇقسام كۆزۈمدىن ياش چىقىپ ئاچالماي قالاتتىم.دوختۇر بۇنى«ۋاقىتلىق مەسىلە،بىر مەزگىل كۆز ئاسراش ئەينىكى تاقىغاچ تۇرۇڭ،ئۈچ ئايدىن كىيىن ئېلىۋەتسىڭىز سەللىمازا ساقىيىسىز» دەپ چۈشەندۈردى.مەن كۆزئەينەك تاقاشقا ناھايىتى ئۆچ بولسامۇ،ئەمما بۇ قېتىم ئامالسىز تاقاشقا مەجبۇر بولدۇم.ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن،قايتا-قايتا تاللاش ئارقىلىق، رەڭ ئۆزگەرتىدىغان بىر ئەينەكنى تاقىدىم.ئەينەكنىڭ پۇلىنى مەتىسلىم دىگەن

www.uyghurkitap.com

ئۇغرى بىزەڭلىك قىلىپ تۈرتۈلۈپ تۆلىدى.

-تۆرەم مەن تۆلەي ماقىما!مەن گادايغا خاتالىقنى تونۇيتقان بىر پۇرسەت بەسىلە!

-ھىم!بۇندا ئاسان قۇتىلىمەن دەپ ئويلاپ قامىسا!سىلىنى بۇندا شىتىك كەچۈرمەيمەن!لاۋزا چاقچاقلىرى كاللامغا چىرتۈلۈپ قانچىلىك ئازاپلانغىنىمنى بىلمەيلا!

-ئو...ئۇنداق بولسا سىلىگە كۆزئەينەكتىن ئەللىك-ئاتمىشنى بىراقلا ئەپىرتىمە.ئايىنداق قىلسامغۇ ئەپۇ قىلالا؟!پەقەت بولمىسا دىربۇن ئىلىپ بىرتىمە،ئۇنىڭغىمۇ ئۇنىمىسلا ھىلىقى نىمىتا؟ھىكروسكوپ ئەپ بىرتىمە!

-مىكروسكوپ دىسە ماندا.

-ھە ئاشۇ.... كوپ!

-ھا-ھا-ھا!

-خا-خا-خا!

-ھىي-ھىي-ھىي!

بىزگە قوشۇلۇپ ھەتتا كۆزئەينەك ساتىدىغان ئايال خوجايىنمۇ ئۆزىنى تۇتالماي كۈلۈپ كەتتى.شۇ كۈلكە بىلەن بارلىق كۆڭۈلسىزلىكلەر كۆتۈرلۈپ كەتكەن بولدى....

يەنە مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە قايتتۇق.ياتاق ئۆيۈمدە ياتقاچ قولۇمغا ئالمىغىنىمغا ئۇزۇن بولغان يانفونۇمنى ئالدىم.ئاتا-ئانامغا تىلىفۇن قىلىپ ئامانلىق سورىۋەتكەندىن كىيىن كەلگەن ئۇچۇر ۋە ئۈندىدار خاتىرسىگە قاراپ باقتىم.

كەلگەن قىسقا ئۇچۇرلار ساپلا كىرەكسىز ئۇچۇرلار ئىكەن.لىكىن ئۈندىداردا كەلگەن ئۇچۇر خاتىرىسىنىڭ ئىچىدە ئىككى پارچە ئۇچۇر مىنى ئۆزىگە تارتتى .بىرىنجى پارچە ئۇچۇر مەن بىرمەزگىل قوغلىشىپ بىقىپ كىيىن ئۈمۈدۈمنى ئۈزگەن ئوقۇرى ئىگىز قىزدىن كەلگەن بولۇپ،ئۇنى مەن ئۈندىدارغا قاتقاندىن بىرى ئىزچىل بىرپارچىمۇ سۆز ياكى ئۇچۇر ئىۋەتىشىپ باقمىغان ئىدۇق.(ئەلۋەتتە مىنىڭ ئىۋەتكەن سانسىز ئۇچۇرلىرىمنى ھىساپقا ئالمىغاندا).ئۇ ئۇچۇرنىڭ مەزمۇنى مۇنداق:

قىز:ئەسسالام.بامۇيا سىلە ؟(ئاۋازلىق)
قىز:بەك ئالدىراش بولاپ كەتكەن ئوخشايلا هە ، خەپ!(ئاۋازلىق)
قىز:گاچا بولاپ قاممىغانلا؟(خەت)هەيرانلىق ئىپادىسى.
قىز:راس ماڭا گەپ قىلمايلا؟(خەت)ئوك تەرەپكە قىيداش ئىپادىسى.
قىز:ئەمدى مىنى سىلىگە گەپ قىلامدىكى دەپ خىيال ئەيلىمسە . (خەت)سول تەرەپكە قىيداش ئىپادىسى.
قىز:سىلىدىن بىزار بولدۇم !(خەت)پارتىلاپ تۇرۇپ رەنجىش ئىپادىسى.
ۋۇجۇدۇمدا نازۇك،شېرىن بىر سەزگۈ پەيدا بولۇپلا ئۆتۈپ كەتتى.چۈنكى مەن ئۇقىزنىڭ كەينىدىن خىلى چىپىپ باققان بولسامۇ،ئۇ مىنىڭ كۆڭلۈمنى قاتتىق رەنجىتكەندىن سىرىت،مىنى نەزىرىگىمۇ ئىلىپ قويمىغان ئىدى.ئەجىبا بۈگۈنگە كەلگەندە هەجەپ ماڭا گەپ قىلغۇسى كىلىپ قاپتۇ.مىنىڭچە ئۇ چوقۇم مۇهەببەتتىن زەربە يىدى ياكى ئىچى پۇشۇپ قىلغىلى ئىش تاپالماي يەنە مىنى ئەخمەق قىلغۇسى كىلىپ قالدى!مەن ئۇنىڭغا بىرپارچە چىراي ئىپادىسىنى جاۋاپ ئورنىدا ئەۋەتىپ قويدۇم.
مەن:قارا كۆزئەينەك تاقاپ تاماكا چىكىپ تۇرغان هىسسىيات ئىپادىسى!
ئىككىنجى ئۇچۇر دوستۇم ساپايىدىن كەلگەن بولۇپ،مەزمۇنى مۇنداق ئىدى:
ساپايى:ئەغزەمجووون!ئۆتكەندە يالغاندىن تويام بولدى دەپ مىنى ئۆيدىن قوتۇلدۇرۇپ ئەچىقىپ قوي دەۋاتىنىڭ،مانا ئەمدى سىنى قۇتقۇزۇپ چىقىشنىڭ ۋاقتى يىتىپ كەلدى.مەن ئۆگۈنلىككە توي قىلىمەن!خا-خا!ماڭا رەخمەت ئىيتماي تۇر،رەخمىتىڭنى تويدا خەلق پۇلى بىلەن بىلدۈرەسە جىما!(ئاۋاز)
ئەتىسى يوللانغان ئۇچۇرلار
ساپايى:نىمدا قىلىسە!تىلپۇن قىلسام تەخى ئامايسە،يا ۋىيشىندە جاۋاپ قايتۇمايسە!سىنى قولداشلىققا بىكىتتىم جىما دەپ قوياي!(ئاۋازلىق)
ساپايى:تويدا كۆگەل قوي دەپ چاقچاق قىپ قويسام قوقاپ كەتتىڭما بالوووو!ئۆزەڭ كەسەڭ مەن ئۇچۈن ئەڭ چوڭ كۆگەل،شۇڭا ئۇندا شىتتىك

www.uyghurkitap.com

ئۆزەڭگە ئۆلەم تىلىمەي دەرھال كەچتە بىزنىڭ ئۆيگە كەل ،مەسلەت چىيى بىرىمەن!(ئاۋازلىق)

ساپايى:ھىي!سەندىن باشقا ھەممەيلەن كەپ بولدى جىما!ئىناۋىتىمنى تۆكمەي شىتتىك كەل ،ئەتە تويام جىما مىنىڭ!(ئاۋازلىق)

ساپايى:خەپ سەنمۇ توي قىلاسە!(ئاۋازلىق)

ساپايى:مەنستىمەسلىك ئىپادىسى.

ئىلىنمىغان تىلىفۇنلار خاتىرىسىگە قارىدىم.دىگەندەك ساپايى ئاز دىگەندىمۇ ئوتتۇز قېتىم تىلىفۇن قىپتۇ.ئۇنىڭ ئۇچۇر ئىۋەتكەن كۈنىنى ھىساپلىسام بۈگۈن ئۇنىڭ توي قىلغانلىقىغا ساق ئون كۈن بوپتۇ !ئۇنىڭغا تىلىفۇن قايتۇردۇم.لىكىن مەن ئويلىغىنىمدەك ئۇ تىلىفۇننى بېسىۋەتتى ،كىيىن ئۇرسام ئىتىۋىتىپتۇ....

كۆڭلۈم باشتا سەل پەرىشان بولدى .كىيىن ئويلىنىپ ئۆزۈمنىڭ قەستەن قىلمىغانلىقىمنى بانا قىلىپ ئۆزۈمنى بەزلىدىم.شۇنداقتىمۇ ئۈيقۇم كەلمەي ياتاق ئۆيدىن سىرىتقا چىققۇم كەلدى.دالان ئۆيگە چىقىپ بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ ئەتراپىمغا قارسام ئەيىندىن ياتىدىغان ئۆينىڭ چىرىغى يېقىغلىق تۇرۇپتۇ.ئاستا بېرىپ ئىشىكنى چەكتىم.

-ھە!

مەن ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىغاندىن كىيىن ئىشىكنى ئىتتىرىپ ئۇنىڭ قېشىغا كىردىم.ئەيىندىن ئالدىغا نۇرغۇن فوتو رەسىملەرنى تىزىۋېلىپ خاتىرىسىگە بىرنىملەرنى يىزىۋاتقان ئىكەن.

-كەسە تۆرەم ،ئۇيقۇلىرى كەممىگەن ئوخشىمامدا؟

-شۇندا ۋولدى.قايلىسام سىلىنىڭ چىراقلىرى ئۆچمەپتىكىن ،بىردەم پاراڭلىشاي دەپ چىدىم.

-ئوبدان ئويلاپلا ،مىنىڭمۇ ئۇيقۇم كەممەي تۇغان.

مەن ئۇنىڭ يىنىغا كىلىپ ئالدىغا تىزىۋالغان رەسىملەرگە قاراپ باقتىم.ھەممىسى بەك ئاق ھەم غۇۋا تارتىلغان رەسىملەر بولۇپ ،بىرقاراشقا ئادەمگە ئاپتاپ كۆرۈپ قالغان ۋىگاتىپنى يۇيۇپ چىقارغان رەسىمدەك تەسىر بىرەتتى.

-ۋوجۇ!ىىمدا چاپاق رەسىملە بۇ؟
-بۇ ھېلىقى كۈنى بىگىم تاتقان رەسىملە!
-قاسى كۈنى؟
ئەيىندىن جاۋاپىنىڭ ئورنىغا مىنىڭ كۆزۈمنى شەرەتلىدى،دىمەك بۇ رەسىملەر مەن ھېلىقى جەڭچىنىڭ ئىشارىسىنى خاتا چۈشۈنۈپ كۆزۈم زەخىملەنگەن كۈنى بىگىم تارتقان سۈرەتلەر ئىكەن!
-قولىرىغا ئېلىپ كۆرەپ باقاملا؟
-ماقا.
مەن سۈرەتلەرنى قولۇمغا ئېلىپ تەپسىلىي قاراپ باقتىم.ئېنىقراق تارتىلغان بىرقانچە پارچە سۈرەتتە ھەرقىسىم ھايۋاناتلارنىڭ يەنى بۆكەن،كالا،بۆرە....يەنە مەن كۆرۈپ باقمىغان ھەرقىسما ھايۋانلارنىڭ گۈڭگا سىماسى تۇراتتى.
-ۋاخ!دىمەك تەكلىماكاندا مۇشتا جىق ھايۋاناتلا باكىندە؟نىمىشقا بىزگە پەقەت ئۇچرىمىغاندۇ؟
-بەلكىم ئۇلار بىزدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ ژۈگەندۇ ياكى بىز ئۇلانىڭ با يىرىگە تېخى چىمىگەندۇق.لىكىن....
-لىكىن نىمە؟
-لىكىن مەن شۇنىڭدىن ھەيران،بىز شۇنچە مۇشەققەتتە تىپىپ چىگەن قۇم ئاستىغا بۇنچە كۆپ ھايۋانلار قايدا چىگەندۇ؟نىمىشقا چىگەندۇ دەيمە.
-ھە....ئۆزلىرى قايدا ئويىلىلا؟
-ھىم....مىنىڭچە پات يېقىندا ناھايىتى چوڭ قۇم كۆچەش بولىشى مۇمكىن .رەسىمدىكى جانىۋارلا تەكلىماكانىنىڭ يەرلىك «خەلقى» ھىساپلىنىدۇ.شۇڭا ئۇلار ھاۋارايىنى بەك ئېنىق بىلىدا.
-ھە...بىگىم قايدا ئويلاپتا؟
-مەنمۇ ئاشتا ئويىلىدىم.
توساتتىن ئارقامدىن بىگىمنىڭ ئاۋازى ياڭراپ،مىنى يەنە چۆچىتىۋەتتى.ئۇنىڭ مىنى بۇنداق چۆچۈتىشكە زادىلا كۆنەلمەي قالدىم دىسە.

-ۋوجو بېگىم!جىندەكلام چىرىپ ئەدەمنى قوقتىلا دايىم!ماندا شىكنى چېكىشنى بىلمەملا سىلە؟

-مەن سىلە چىرىشتىن بۇرۇنلام مۇشۇ ئۆيدە باتىم.بايام خالاغا چېكەتىلەن.سىلىنىڭ چېگەنلىرىنى بىلگەن بولسام شىكنى چېكىپ چىرىتىم.خاپۇمىسا جىما!

-ها-ها-ها!

ئەيىندىن قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.مەن بېگىمنىڭ كەيىندىن مەتىسلىمنىمۇ كىرىپ قالامدىكى دەپ ئىشككە قاراپ باقتىم.لېكىن ئۇ كىرمىدى.

-تولۇق بومىغان ماتىرىياللاردا،تەكلىماكان قۇملىقىدا100 خىلدىن ئارتۇق ياۋايى هايۋانلا با دەپ ستاستىكا قىلىنغان،بۇ قېتىمقى ئىشتىن كىيىن ئەمەلىيەتتە ئۈنىڭدىنمۇ جىق ئىكەنلىكىنى هىس قىلدىم.

بېگىم مەن سورىماستىنلا سوئالغا جاۋاپ بېرىپ چۈشۈپ كەتتى.مەن بۇ پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ دوختۇرخانىدا كۆزۈمنى داۋالاتقاچ ئويلىغان سوئاللىرىمنى سورىۋېلىشنى قارار قىلدىم.

-شىككىلىرىدىن تەلىم ئالىدىغان ئازراق ئىش ۋاتى.سورىسام قايدا ۋولا؟

ئۇلار مىنىڭ ساختا تەكەللۇپ سۆزۈمنى ئاڭلاپ مىيىغىدا كۈلۈپ قويۇشتى ۋە باشلىرىنى لىڭشىتىشتى.

-هېلىقى هەرىبي قوشۇننى سىلى باشقۇرامسىلە؟

-خا-خا-خا!

-ها-ها-ها!

ئۇلار خۇددى ناهايىتى قىزىقارلىق يۇمۇر ئاڭلىغاندەك كۈلۈپ كېتىشتى.مەن بۇ گەپنىڭ كۈلگۈدەك نەرى بارلىقىنى زادىلا بىلەلمىدىم.

-هەي تۆرەم،هەي تۆرەم.ماندا چوڭ ئەدەمدەك گەپ قىلسا جىما!هېچقاندا دۆلەتتە ئارمىيە شەخسكە ئىشلىمەيدۇ.بۇ سوئاللىرى خۇددى بانكىدىن هازىر پۇل ئالغان ئادەمدىن«بانكا سىلىنىڭما؟» دىگەندەك سوئال بولدى.

بېگىممۇ ئەيىندىنگە ئوخشاش مىنى زاڭلىق ئېتىشكە باشلىدى.

-غوجام ماگەپلىرى بومىدى جىما.مۇشتا سوئاللىنى تۆرەمدىن باشقا

ئەدەم ئويلىيامايدا دەيمە.تۆرەمنىڭ ئەقلىي قابىلىيتى ئادەتتىكى ئەدەمنىڭكىنى نەچچە قاتلايدا!

-بولا ،بۇ گەپنى سورىمىغان بولاي.باشقا گەپنى قىلىشلى.

مەن سەل تېرىكىپ گەپنىڭ تېمىسىنى يۆتكىمەكچى بولدۇم.لىكىن بىگىم يەنىلا چۈشەنچە بەردى.

-سۇئاللىرى جاۋاپسىز قاممىسۇن.بىز ژۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلارغا ئىلتىماس قىلدۇق.ژۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلارنىڭ ماسلاشتۇرىشى نەتىجىسىدە ئۇ ھەربىيلە بىزگە ياردەمگە كەگەن.چۈشەنلىمۇيا؟

-چۈشەندىم ،بەك چۈشۈنۈپ ئۆتەپ كەتتىم.ئەمدى باشقا گەپ قىلىشلى ،ھىلىقى بۆرىنىڭ ئۆلىكى نە كەتكەندۇ؟

مەن ھەقىقەتەن ئۆزۈمنىڭ كىچىك بالىدەك سۇئال سورىغانلىقىمنى ھىس قىلىپ،تېزلا گەپنىڭ تېمىسىنى يۆتكىۋالدىم.بىگىم خۇددى مۇشۇنداق سۇئال سورىشىمنى بىلىپ،ئالدىن جاۋاپ تەييارلىۋالغاندەك سۇئالىمغا تېزلا جاۋاپ بەردى.

-بۇنى ماندا ئويلىساق بولىدا.بىرىسى:ئۇ بۆرىنىڭ جەسىتىنى باشقا ھەمرالىرى ئىلىپ كەتكەن ياكى يۆتكىۋەتكەن.يانا بىرىسى:ئۇ بۆرە ئۆلمىگەن بەلكى ھوشسىزلىنىپ قالغان.بىز چىكەتكەندىن كىيىن ھوشىغا كىلىپ قېچىپ كەتكەن.

-ھە...مەنمۇ سىلىدەك ئويلىغان(ئەمەلىيەتتە مەن پەقەت ئاخىرقى پەرەزنىلا قىلغان) .لىكىن سىلە مەندىن بىڅ تۇرىنى كەم ئويلاپ قويۇپلا.يەنى، ئۇچىنجىدىن بۇ يەرگە چىرىدىغان بىزدىن باشقا ئەدەممۇ با.بىزچىكەتكەندىن كىيىن ئۇلا بۆرىنىڭ تېرىسىنى سويۇپ ئىلىپ كىتىپ،جەسىتىنى باشقا يەگە تاشىۋەتكەن!

مەن سۆزۈمنى دەپ بولۇپ،ئۇلارنىڭ كۈلۈشىنى كۈتۈپ تۇردۇم.لىكىن ئۇلار كۈلمەيلا قالماي،ئەكسىچە ماڅا باشقىچە نەزەردە قارىشىپ كەتتى.بولۇپمۇ ئەينىدىن مەمنۇنلۇق بىلەن بېشىنى لىڅشىتىپ كەتتى.

-توغرا،توغرا.تۆرەمنىڭ بۇ دەرىجىدە ئىلمىي يەكۈن چىقىرىشىنى ئويلىماپتىكەنمە.ھەقىقەتەن سىلىنى بوش چاغلاپ قاپتىمەن.

-ياخشى پەرەز قىلىلا تۆرەم.مەيلى ئۇيلىغانلىرى خاتا ۋوسۇن ياكى توغرا ۋوسۇن ،ئىشقىلىپ مۇشتا دادىل پىكىر يۈرگۈزۈشلىرى بەك ياخشى ئىش!

ئۇلار بىردىنلا مىنى ماختاپ چۇشۇپ كەتتى.مەنمۇ بۇلار بىلەن تونۇشقاندىن بۇيان مۇشۇ بىر پەرىزىمنىڭ ئۇلارغا ياراپ كەتكەنلىكىدىن مەمنۇن بولۇپ كەتتىم ھەمدە بۇرۇندىن مۇشۇلارنى گەپتە يېڭىشقا ئىشلەتكەن كاللامنى ،ئەمەلىي ھەركەتكە ئىشلەتمىگەنلىكىمدىن ئۆكۈندۈم.

-خوش ،تۆرەم ئاشۇ قاتتىق ئىشلەيدىغان مېڭىلىرى بىلەن ما رەسىمنى بى تەلىل قىپ باقسا.

بىگىمگە مىنىڭ مەغرۇرلىنىپ گېدىيىپ كىتىشىم ياقمىغان بولسا كىرەك ،ماڭا ئۈچ پارچە رەسىمنى تەڭلىدى.رەسىمگە سىنچىلاپ قارىدىم.بۇ رەسىمدە بىرقانچە ھايۋاناتلار ئىچىدە ،دوك ئادەمدەك ئالدىغا مۈكچىيىپ تۇرغان ،ئىككى مۈرىسى دەرىجىدىن تاشقىرى يوغان ،بويى ئون ئىككى ياش ئەتراپىدىكى بالىلاردەك چىقىدىغان ،يايىلىق ،چاچلىرى پاخپىيىپ كەتكەن بىر نەرسە ئالاھىدە گەۋدىلىنىپ تۇراتتى.بۇنىمە؟!مايمۇن؟!ياۋايى ئادەم؟!ئالۋاستى؟....!

-ھە ،نىمە ئۇيلىغان بوسىلىرى قوقماي دەۋەسە.

ئەينىدىن مىنى تىخىمۇ ئالدىرىتىپ قويدى.مەن رەسىمگە يەنە سىنچىلاپ قارىدىم.مايمۇنمىكىن دىسەم،بەدەن قۇرۇلۇشى زادىلا ئوخشىمايدۇ.ياۋايى ئادەممىكىن دىسەم،ئاتقا ئوخشاش يايىسى بار ھەم باش شەكلى سوزۇنچاق.گەپ قىلماي دىسەم بۇ ئىككىسىگە بولۇپ بىرىدۇ.بايام تىخى تىكلىگەن دانا ئوبرازىم تىزلا خۇنۈكلىشىدۇ.

-مىنىڭچە بۇ مايمۇننىڭ بىر تۈرىمىكىن دەيمە.

-نىمىشقا؟

بىگىم كۆزۈمگە مەنىلىك قاراپ تۇرۇپ سەۋەبىنى سورىدى.« مەن ئۇنى ھەرگىز ئالدىيالمايمەن.ئۇ ھامان مىنىڭ نىمىلەرنى ئۇيلىغانلىقىمنى بىلىپ قالىدۇ.ئۇنىڭدىن ئۇيلىغانلىرىمنى دەۋرەيچۇ» دەپ ئويلاپ راست گەپ قىلدىم.

-راس گەپ قىلسام بۇنى مەن ھەرخىل ئويلىدىم.مەسىلەن دەسلەپتە

ئالۋاستىمىكىن دېگەن.لېكىن ئالۋاستى ھەرگىز قۇم بوراندىن قېچىپ،ياۋايى ھايۋانلا بىلەن بىرىيەگە چىرىۋامايدۇ.
كېيىن ئۇنى ياۋايى ئەدەممىكى دەپ ئويلىدىم.لېكىن ياۋايى ئادەم ھەقانچە بولاپ كەتسىمۇ ئەدەمدىن بۇ دەرىجىدە پەرقلىنىپ كەتمەيدۇ دەپ ئويلىدىم.كېيىن يەنە بۇنەسىنى مايمۇننىڭ بىرتۈرىمىكى دېدىم.گەرچە يۈز قىسمى سوزۇنچاقراق بوسىمۇ،شىككى مۇرىسىنىڭ بەك يوغانلىقى،بويىنىڭ پاكالىقىنى نەزەردە تۇتۇپ،ئۇنى قۇملۇقتا ياشايدىغان بىرخىل مايمۇنمىكى دەپ ئويلىدىم.
گېپىمنى تۈگىتىپلا ئاۋال بىگىمنىڭ چىراي ئىپادىسىگە،ئاندىن ئەيىندىننىڭ چىراي ئىپادىسىگە قارىدىم.ئۇلار بىر-بىرىگە مىنۇت تىكىلىپ تۇرغاندىن كېيىن،چىرايىغا يەنە بىر قېتىم مەمنۇنلۇق كۈلكۈسى يۈگۈردى.
-ھىم،ناھايىتى ياخشى تەپەككۇر قىلىلا جىما.غوجامنىڭ سىلىنى ماختىغانلىقى بىكا ئەمەسكىن.
-توغرا دەيلا بىگىم.تۆرەم گەرچە ئەڭ ئىپتىدايى شەكىلدە تەپەككۇر قىلغان بوسىمۇ،لېكىن لوگىكا جەھەتتىن تامامەن توغرا دېيىشكە بولىدا.
مەن يەنە بىر قېتىم ئۆزۈمدىن مەمنۇن بولدۇم.لېكىن ئۇلارنىڭ ئالدىدا ھەرقانچە بىلەرمەنلى قىلسامىۇ يەنىلا بىكار ئىكەنلىكى كۆڭلۈمگە ئايان بولغاچقا،ئۇنجى قېتىم كەمتەرلىك بىلەن ئۇلاردىن سورىدىم.
-بەگ-غوجىلىرىم مېنى ئۇچۇرۇپ ئەرشالاغا چىقىرۋەتمىسە يانا.قوساقلىرىدىكى بىلىملىرىنى ئايىشماي،ماڭا بۇ نەرسىنىڭ زادى نېمىلىكىنى دەپ بىرىشسە جىما!
-ئەجىبا تۆرەم بىلىمنى قوساققا قاچىلايدىغان ئوخشىمامدا؟شۇڭا قوساقلىرى بۇرۇنقىدىن يوغىناپ قاپتىكىن ئەسلى ھەا!بىزدە ئەمدى سىلىدەك ئۇندا ئالاھىدە ماخارەت بومىغاندىكىن،بىز ھازىرچە بىلىمنى كاللىمىزغا قاچىلىغاچ تۇدۇققۇ.
ئەيىندىن مېنى ئۇنىڭ يوغان قورسىقىنى دارىتمىلاپ شۇنداق دېدى دەپ ئويلاپ قالدى بولغاي،مېنى گەپتە چېقىۋالدى.مەن ئۇنىڭ بىلەن گەپ ئوينىتىشنى خالىماي يەنە شۇ سوئالنى سورىدىم.

-مەيلى نەگە قاچىلىغان بىلىملىرى بوسا ئىشقىلىپ مىنىڭكىدىن جىق ھەقاسىلىرىنىڭ، شۇڭا مىنى زاڭلىق ئەتمەي دەپ بىرىشسە ماندا!

-بۇ نەرسە بەلكىم ئەينى چاغدا مەتسىلىم ۋە ئۇنىڭ ئاغىنىسىنى ھېلىقى قەبرە ئالدىدىكى خەتەردىن قۇتۇلدۇرۇپ، تاتىپ مەلىسگە ئەكەپ قويغان نەسە شۇ بولىشى مۇمكىن.ناۋادا سىلىنى بىھۇش چاغلىرىدا يولنى ئۇزى تېپىپ كەممىگەن دەپ ئويلىساق، سىلىنىمۇ قۇتقۇزۇپ قويغان نەسە دەل شۇ بولىشى مۇمكىن!

بىگىمنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ ئەينىدىن بىرچاغدا ماڭا سۆزلەپ بەرگەن«بىژنەسە پۇتۇمدىن داقىرىتىپ سۆرەپ، مەلەمگە ئەكەپ قويدى.مەن نىمىلىكىنى كۆمىدىم، لىكىن ئاغىنەمنىڭ دىيىشىچە ئۇ بىرخىل ھايۋانمىش» دىگەن گېپى، ئاندىن ئۆزۈمنىڭ ئويغاق تۇرۇپ چۈش كۆرگەندە بوران بىلەن تەڭ كىلىپ، مىنى ھېلىقى جىنلارنىڭ قولىدىن قۇتۇلدۇرغان نەرسە ئېسىمگە كەلدى.

-دىمەك...دىمەك بۇ ھېلىقى ئەدەمگە ياردەم قىلىدىغان مەخلۇق شۇما؟

بىگىم كۇلۇپ قويۇپ ئۆز چۈشەنچىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى:

بۇنداق مەخلۇقنىڭ ھەرخىل چۈشەندۇرلىشى بار.لىكىن ھەممىسى تولۇق بولمىغان مەلۇماتلار.

بۇنداق مەخلۇقنى تۇنجى كېتىم بايقىغان ھەم دەسلەپكى قەدەمدە نام قويغان كىشى ئەنگىلىيەلىك ھولبىك.دەيۋىس ئىسىملىك بىر قىدىرىپ تەكشۇرۇش مۇتەخەسسى بولۇپ، ئۇ 1961- يىلى سەھرايى كەبىردە مۇشۇنىڭغا ئوخشاپ كىتىدىغان بىرخىل جانلىقنى بايقاپ، ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئۇنى ئىز قوغلاپ تەكشۇرگەن ۋە ئۇنىڭغا «كىچىك ۋاجىرا» ، «قۇم شاھى» دەپ نام بەرگەن.لىكىن ئۇ جانلىقنىڭ سۇرئىتى ناھايىتى تىز بولغاچقا تارتىلغان سۇرەتلەر تازا ئېنىق چىقمىغان.(شۇڭا كۆپ قىسىم ئالىملار ۋە مۇتەخەسسىسلەر دەيۋىسنىڭ تەتقىقات نەتىجىسىنى ئىنكار قىلىغان).ئۇ مۇنداق يەكۇن چىقارغان:

بۇ قۇملۇقتا ياشايدىغان بىرخىل مايمۇن تۇرىدىكى ئىپتىدائىي ھايۋان بولۇپ، ئادەتتە قۇملۇقنىڭ تىگىدە گەمە كولاپ ياشايدۇ، كۆپىنچە كېچىسى

ھەركەت قىلىدۇ.قۇملۇقتا مېڭىش،يۇگۇرۇش سۈرئىتى ناھايىتى تېز.

كونكرېت تۇرمۇش ئادىتى ۋە يېمەكلىك ئادىتى ئېنىق ئەمەس.لېكىن ئۇنىڭ بىر ئالاھىدىلىكى شۇكى،ئۆز زېمىن تەسەررۇپىغا كىرىپ قالغان ئادەم ياكى ھايۋانلارنى ئاساسەن زەخىملەندۈرمەي ئادەم بار ياكى ئادەملەرگە يېقىن جايلارغا ئاپىرىپ قويىدۇ.ئۇسۇلى بىرخىل،يەنى ناھايىتى تەرەققىي قىلغان ئىككى قولى بىلەن ئۆز زېمىن تەسەررۇپىغا كىرىپ قالغان ئادەم ياكى ھايۋاننىڭ پۇتىدىن ياكى قولىدىن سۆرەپ ئېلىپ كېتىدۇ.

قىززىق يېرى شۇكى،بۇ مەخلۇقنىڭ ئادەم ياكى ھايۋانلارنى سۆرەپ قۇملۇقتىن ئېلىپ چىقىپ قويۇشى ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ ئاقكۆڭۈللىكى ياكى ئاگاھلىقىدىن بولماستىن،بەلكى تۇپتىن ئۆز زېمىنىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈندۇر.

ئەمدى بىز دۆلىتىمىزدىكى ۋە يۇرتىمىزدىكى بۇ جانلىققا ئالاقىدار ماتېرىياللارغا كېلەيلى.

دۆلىتىمىزدىكى تاغلىق ۋە قۇملۇق رايۇنلاردىكى خەلق ۋە مۇناسىۋەتلىك مۇتەخەسسىسلەر بۇنى تاغ مايمۇنى ۋە ياۋايى ئادەمگە باغلاپ چۈشەندۈرىدۇ،مۇناسىۋەتلىك تېخىمۇ ئېنىق ماتېرىياللارنى كىتاپخانىلاردىن ياكى توردىن ئىزدىگەندە ئوڭايلا تاپقىلى بولىدۇ.

يۇرتىمىز شىنجاڭدا بولسا خوتەن،كورلا،ئاقسۇ تەرەپلەردىكى قۇمغا يېقىن ئولتۇراقلاشقان ئاز ساندىكى يەرلىك خەلق بۇنداق جانىۋارنى «چىلە» ،«پاپا» ،«قۇم شاياتۇنى» دىگەندەك ناملار بىلەن ئاتىشىدۇ.

بىگىم بىلەن ئەيىنىدىنىڭ چۈشەندۈرىشى ئاياقلاشقاندىن كېيىن ھەيرانلىقتا رەسىمگە قايتا-قايتا قاراپ چىقتىم.ئاندىن يەنە ئەيىندىنىدىن سۇئال سورىدىم.

-ئەيىندىن تاغا،سىلە بۇ جانىۋاغا خۇسۇسەن قايدا چۈشەنچىلىرى با؟

ئەيىندىن سەل ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن سۇئالىمغا جاۋاپ بەردى.

-دۇنيادا ئىنسانلا بايقىغان جانلىق تۈرى نايىتى ئاز.بەلكىم بۇ بىز بايقىمىغان جانلىقنىڭ بىرتۈرى بولىشى مۇمكىن.شۇڭا مەن كىسىپ بىرنىمە

دىيەمەيمە.

-ھە....بىگىم سىلىنگچىچۇ؟

-مەن دەيۋىس تەرەپتارى.مەن بۇنى قۇملۇقتا ياشايدىغان ئالاھىدە بىرخىل جانلىق دەپ قايلايمە.

بۇ كىچە مەن بىگىم ۋە ئەينىدىنىدىن نۇرغۇن سۇئاللارنى سوراپ ،كاللامدا چىگىش بولغان نۇرغۇن تۈگۈنلەرنى يىشىۋالغاندەك بولدۇم.ياتاقتا قايتىپ چىقىپمۇ ئۇيقۇم كەلمەي ناھايىتى تەستە ئۇخلىدىم....

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

22- باپ قەبرىگە قەدەم بېسىش

ئەتىسى مەتىسلىمنىڭ قايتا-قايتا ئويغۇتىشى بىلەن يامان تەستە ئورنۇمدىن تۇرۇپ ناشتىغا چىقتىم.مەندىن باشقا ھەممەيلەن ناشتا قىلىپ بولۇپ،ھويلىدا بۇگۇنكى ھەركەت توغرىسىدا پىلانغا چۈشۈپ كەتكەن ئىكەن،شۇڭا مەنمۇ ھاپىلا-شاپىلا ناشتا قىلىپ،ئۇلارنىڭ يېنىغا چىقتىم.

-غوجام،ھازىر قاتتىق قۇم كۆچىدىغان چاغ.شۇڭا ئەڭ ياخشىسى قۇم تىگىدە يۇرىيتقان ئىشلىنى توختىتىپ،كىلەر يىلى ئەتىيازدا يا يازدا قايتا تۇتۇش قىلساق بولامتىكى دىتمە.

مەتىسلىم موخۇركىسىنى چىكىپ تۇرۇپ،ئەينىدىنگە نەسىھەت قىلىۋاتاتتى.

-دىگەنلىرى توغرا،لىكىن سىلە كىلەر ژىلى مۇشۇ يەلىنى يانا تاپالاشلىرىغا ئىشەنچلىرى باما؟

-....

چىرايىدىن بىرخىل ئىككىلىنىش ۋە سۇلغۇنلۇق بىلىنىپ تۇرغان مەتىسلىم جاۋاپ بەرمەي تۇرۇپ قالدى .دىمەك ئۇنىڭ ئىشەنچىسى يوقتەك قىلاتتى.ھويلا ئوتتۇرسىدا بۇرنىنى كولاۋاتقان بىگىم مەتىسلىمنىڭ يېنىغا كەلدى.

-ئەگەر كىلەر ژىلى يانا تاپالايدىغان ئىش ۋوسا،سىلە دىگەندەك قايتىپ ئارام ئاغاچ تۇرىلى بوممىسا.

مەتىسلىم يەنە بىرتال موخۇركا يۆگەپ،قاتتىق ئىككى-ئۈچنى تارتىۋەتكەندىن كىيىن ئېغىز ئاچتى.

-بىر يىلقىنى يەنە بىر يىلى تاپقىلى بوممايتۇ.تاپالىغان تەقدىردىمۇ بەك جاپا چىكىپ كىتىمىز.

مەتىسلىمنىڭ گىپىدىن كىيىن ھەممەيلەن سۈكۈتكە چۆمدى.ئەمما مەن مەردانىلىق بىلەن ئېغىز ئاچتىم.

-ئاھاي...كىلە ژىلى چىم با چىم يوق.ما مەتىسلىمكامنى تاپقىنى بولامدۇ-بومامدۇ تەخى.شۇڭا ئەڭ ياخشىسى مۇشۇ قىتىم

بىرنۇبرىلى.ئۇنىڭ ئۇستىگە ئازاتلىق ئارمىيە جەڭچىلىرى بىزنى قوغدايدۇ ئەمەسما.

-راس دەيلا.ئۇلا سىلە بىزنىڭ يالغۇز قالغان بوۋىنىمىز ئەمەسما،قاچان تولىساق،ماقا دەپ جۇغۇرۇپ كىلىدىغان!

ئەيىندىنىنىڭ تەنە گىپى بىلەن يەنە خاتالاشقىنىمنى ھىس قىلىپ قالدىم.لىكىن ئۇنىڭغا گەپ ياندۇرماي مەنمۇ سۈكۈتچىلەر قاتارىغا قېتىلىۋالدىم.مەتسىلىم موخۇركىسىنى چىكىپ ھويلا ئىچىدە ئۇيان-بۇيان مىڭىپ يۈردى.ئەيىندىن بولسا كۆتەكتە ئولتۇرۇپ.قولىدىكى خاتىرىسىگە قاراپ خىيالغا چۆمگەندەك قىلاتتى.بىگىم ھىچ ئىش بولمىغان ئادەمدەك يەنىلا بۈرنىنى كوچىلاپ ئاسمانغا قاراپ ھاڭۋىقىپ قالغان ئىدى.خىلى ئۇزاق سۈكۈتتىن كىيىن ئەيىندىن ئاخىرى سۈكۈتنى بۇزدى.

-مەن بىرقارارغا كەپ بولدۇم.ئازراق خەتەرنى دەپ،كىيىن پۇشايمانغا قامايلى.ئەڭ ياخشىسى بۇ قېتىم بىز ئىشنى باشقا چىقىرۋىتىپ ئەندىن كىتىلى.بىگىم سىلىنىڭچە قايدا؟

-مەن قوشۇلىمەن.

-مەتسىلىماخۇن، سىلىنىڭچىچۇ؟

-ھەي....ھەرقايسىلىرى بۇندا جايلىق قىلىپ تۇرىۋالسىلىرى مەندە نىمە ئامال،بارىتمە.

ئەيىندىنىنىڭ چىرايىغا مەمنۇنلۇق يۈگۈردى.ئاندىن ماڭا قاراپ سەممىي تەلەپپۇزدا سورىدى.

-تۆرەم،بۇ قېتىمقى سەپەر ئالدىمىزدىكى ھەقدا سەپەرگە ئوخشمايدا.سىلە قاندا قىلىلا؟

-شۇنىمۇ سوراش كىتەمدا؟چوقۇم بارىمە.

-بىز بۈگۈن ھەقىقىي قەبرىگە چىرىمىز.ئىچىدە قىلچە بىخەستىلىك قىلسا جانىنى ئالىدىغان ئىش ۋا،بىزنى قوغدايدىغان قوشۇنمۇ يوق،ئۇنىڭ ئۇستىگە قۇم كۆچەش ئەۋجىگە چىققان ۋاقىت بولاپ قالدى.شۇڭا ئويلىنىپ بېقىپ بىرنىمە دەلا.

ئۇنىڭ سۆزى تۈگىگەندىن كىيىن مەن ئۇنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ

قارىدىم.ئۇنىڭ كۆزىدىن بىرخىل سەمىمىيلىك ۋە قىيماسلىق ھېسسىياتىنى كۆرگەندەك بولۇپ،تۇنجى قېتىم ھەركەتكە قاتنىشىش-قاتناشماسلىق ئۈستىدە ئويلىنىشقا باشلىدىم.

1) ئەجەبا بىز بۇرۇن كىرگەن يەرلەر قەبرە ئەمەس بولغىيمىتى؟ ھەقىقىي قەبرە دېگەن «جىن پۇۋلىگەن شام» ،«كىپەن ئوغرىسى خاتىرىسى» دە تەسۋىرلەنگەندەك قاتمۇقات تۇزاق ۋە يوشۇرۇن خەۋپلەر بىلەن تولغان بولامدىغاندۇ؟ مەن تېخى ياش،تويمۇ قىلمىدىم.ئەگەر ئالىمادىس بىرەر پىشكەللىك بولۇپ قالسا ئاتا-ئانام جەسىتىمنىمۇ تاپالماي قالارمۇ؟

2) ئەگەر ھازىر قورقۇپ ئۇلار بىلەن بىللە بارمىسام،ئۇلاردىن،ئۆمرۈمدە قايتا كەلمەيدىغان ئاجايىپ قىسمەتلەردىن ئايرىلىپ قالارمەنمۇ؟ماڭا تىگىشلىك بولغان بايلىق ۋە خەزىنىلەردىن قۇرۇق قالارمەنمۇ؟

3) ھازىرغىچە ئەيىنىدىن،بىگىملەردىن ئالغان مۇشۇنچىلىك پۇللىرىم بىلەن قايتىپ كەتسەم يەنە چەكسىز خىزمەت ئىزدەش بىسىمى،تۇرمۇش بىسىمى بىلەن تۆرەملىكتىن يەنە بۇرۇنقى ئەغزەمجانغا ئايلىنىپ تەمتىرەپ ياشارمەنمۇ؟

4) مەندە ھازىر قەبرە،بايلىق ئىزدەشتىن ئارتۇق قىزىقىش،غايە بارمۇ؟ ئۇلاردىن ئايرىلىپ مەن قانچىلىك چىدىيالارمەن؟يەنە ئۆيدىن قېچىشنىڭ ئىككىنچى بۆلۈمىنى ئىشلەپ قالارمەنمۇ؟

كاللامدا نۇرغۇن سوئاللار ئۇچۇپ يۈرەتتى.ئۇلار بىلەن تونۇشقاندىن تاكى ھازىرغىچە بولغان ئىشلارنىمۇ تولۇق ئەسلەپ ئۆتتۈم.ئېغىزىم مايماق بولۇپ قالدى،جىن چاپلىشىۋالدى،قۇملۇقتا ئويغاق تۇرۇپ چۈش كۆردۈم،كۆزۈمدىن ئايرىلغىلى تاس قالدىم....لېكىن شۇنىڭغا ياندىشىپ چۈشۈمدىمۇ كۆرۈپ باقمىغان نۇرغۇن تەجرىبە ۋە ئاجايىپ سەرگۈزەشتىگە،چوڭقۇر بىلىمگە ۋە ئۆزگىچە خاراكتىرگە ئىگە ئۈچ دوستقا ئېرىشتىم.ئەگەر تاساددىبي پۇرسەت بىلەن ئۇلار بىلەن تونۇشۇپ قالمىغان بولسام مەن يەنىلا ئىمتىھان بېرىش،كومپيۇتىر

ئويناپ كۆن ئۆتكۈزۈش،ئاتا-ئانامنىڭ بەرگىنىنى خەجلەپ پارارىتلارچە ياشاشقا كۆنۈپ قالغان ئەغزەمجان پېتى ياشايتىم.ئۇلار ماڭا مەنىدە ئەزەلدىن بولۇپ باقمىغان قىزغىنلىق ۋە تەۋەككۈلچىلىك روھى،ئۆزگىچە نام ۋە باشقىچە غورور ئاتا قىلدى....

-بارىمەن!

ئاۋازىم ئازراق يۇقىرى چىقىپ كەتكەچكە،ھەممەيلەن ئىتتىك بېشىنى بۇراپ قارىدى.مەن ئەينەدىن تاغىنىڭ يېنىغا كىلىپ،قارارىمنى يەنە قايتىلىدىم.

-بارىمەن!چوقۇم بارىمەن!بىز قاراغا كەپ بولدۇم.

ئەينەدىن بىلەن بىگىم ماڭا قاراپ ماڭا ناھايىتى تونۇش بولۇپ كەتكەن مېيىغىدا كۈلۈش ئۇسۇلى بىلەن رازىمەنلىكىنى بىلدۈردى.لىكىن چىرايى سەل ئەسلىگە كەلگەن مەتسلىم پىشانىسىگە پاققىدە بىرنى قويۇپ،چىرايىغا تېخىمۇ سۇلغۇن تۈس كىرگۈزدى.بەلكىم ئۇ كۆڭلىدە«سەن يەنە بىزگە زەللە بولۇپ تېگىلىدىكەنسەندە!» دەپ ئويلىغانلىقى ئېنىق ئىدى.ئۇنى گەپكە سالماقچى بولدۇم.

-ۋۇجۇ!پاشا چىقىۋاتامدۇيا ھەرىمۇ؟ قانچە ئۇسلىرىمۇ دوقا پىشانىلىرى ئىچىگە چىرىپ قامايدا جىما!

-ياقەي تۆرەم.سىلىنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ مىڭەمگە بىر چىۋىن كىرىۋالغاندەك خوش بولاپ كەتتىميا ئەينا!

-ھا-ھا-ھا!

-خا-خا-خا!

ھەممەيلەن ئۇنىڭ تاققا-تۇققا گەپلىرىدىن كۈلۈپ كەتتۇق.ئەينەدىن ھەممەيلەنگە ئىككى سائەتتىن تەييارلىق ۋاقتى بېرىپ،ئۆزى خاتىرىسىگە قاراپ پىلان تۈزگىلى ئۆيگە كىرىپ كەتتى.مەن قولۇمغا يانفۇننى ئېلىپ، ئاپامغا تىلىفۇن قىلدىم.

-ئاپا،چىڭ تۇدىڭما؟دادام چىڭلىقما؟

-چىڭلىق.ھەنىم بوسا ئېسىگدە باكەنمىز ھە!

-شۇ ئىشىم ئالدىراش ۋولاپ قىلىپ قايلا.

-هە.قاچانلىققا يېنىپ كېلىسە؟

-ما قىتىم ژىراقىراق بىژيەگە خىزمەتكە بارىدىغان ئوخشايمە.تىلپۇنمۇ ئىشلىمەيدىغان بىژيەگە ،شۇڭا ھەقاسىڭلىنى ئەنسىرەپ ژۇمىسۇن دەپ تىلپۇن قىلىشىم.

-ئەپرىقىغا بامايدىغانىسە؟ شىزاڭغا چىقامسە يا؟

-ئاھاي..چاقچاق قىممىيە جىما.ئىشقىلىپ ئەنسىرەپ كەتمەڭلا.ئۇزاق ئۆتمەي يانا دەم ئاغىنى بارىمە.

-بۇدا ئەمدە ئۆتكەندىكىدەك بىژتىرە-بىژئۇستىقان ،يۈز-كۆزلىرىڭ چاقا كىلىدىغان ۋوساڭ ،ئۇندا لاتا ئىدارەڭنىڭ ،باشلىقلىرىنىڭنىڭ چىچىنى ژۇلۇپ قولىغا ئەپپىرىمە جىما دەپ قوياي!

-خا-خا!شۇندا قىلاسە.خۇدايىمغا ئامانەت!

-نىمدا ئالدىرايىسە؟پۇلۇڭ تۈگىگەندۇ ھەقىچان؟كا نۇمۇرۇڭنى دەپ بىرەمسە يا ماشىنىدىن پۇل سەپپىرەيمۇ؟

-ۋاي ماڭا ھازىر خىلى ژۇقىرى مائاش بىرىۋاتىدا.ئۇ جەھەتتىن پەقەت ئەنسىرىمە.

-ۋۇجۇ!مائاش ئالدىڭمۇ تەخى؟قانچە پۇل بىرىۋاتىدا؟

-بولدى تولا ئۇششاق گەپ قىممىيە ئاپا.ما خوتەندىن قەشقەگە تىلپۇن قىلسام چاڭتۇ ھىساپلىنىدا.

-ماقا.خۇدايىمغا ئامانەت بالام.دىققەت قىلاسە جىما....

ئەسلىدە ئاپام بىلەن سۆزلەشسەم كۆڭلۇم بۇزۇلۇپ كىتىشتىن ئەنسىرىگەن ئىدىم ،لىكىن ئاپام بىلەن كۆڭۈللۈك پاراڭلاشتىم.دادامغا تىلفۇن قىلدىم.

-چىژ تۇدىڭما دادا؟

-چىژلىق.ھە ئەغزەمجان ئەپەندىم ،بەك يوقاپ كەتتىڭغۇ؟

-ئالدىراش ۋولاپ قىلىپ قايلا.

-ئۆيگە كەلدىڭما؟

-ياق.بوگەن ژىراقىراق بىژيەگە ئىشلىگىلى باماقچىتۇق.شۇڭا ھەقاسىڭلىغا دەپ قوياي دەپ تىلپۇن قىلىشىم.

-بولاپتا، دىققەت قىلاسە.قىزلىنىپ قاغان بوساڭ دەجىما.
-يا نەدە قىژلىنىدا.خاتىرجەم بول.
-پۇل-پۈچەك لازىم بوسا دە.
-هازىر مەن مائاش ئېلىۋاتىمە دەيمە.
-هەقانچە مائاش ئېلىپ، باشلىق ۋولاپ كەتسەڭمۇ مىنىڭ ئالدىمدا سەن مەڭگۈ بالا جىما.هازىر پو ئېتىپ قوياپ، خەقنىڭ ئالدىدا بوينۇڭنى قىسىپ ژۈمە بالام.
-ۋاي راس دەيمە.لازىم بوسا چوقۇم دەۋىرىمە.
-ئاپاڭغا تىلپۇن قىلدىڭما؟
-هازىر تەخى سۆزلەشكەن.
-هە ماقا.خۇدايىمغا ئامانەت....
دادامنىڭ«سەم مەڭگۈ ئالدىمدا بالا» دىگەن گىپىدىن كۆڭلۈم بىرخىل بۇزۇلۇپ كەتتى.توغرا،مەن هەم بارلىق جانىۋارلار هەرقانچە يوغان بولسىمۇ ئاتا-ئانىسىنىڭ ئالدىدا مەڭگۈ بالا.دۆلەت باشلىقلىرىمۇ ئاتا-ئانىسىنىڭ ئالدىدا بالا.دىنىزاۋۇرمۇ شۇنداق،هىلىقى قۇمدىكى مايمۇنسىمان نەرسىمۇ شۇنداق....
كەيپىياتىم سەل ئەسلىگە كەلگەندىن كىيىن،ساپايىغا تىلفۇن قىلدىم . بۇ قىتىم ئۇ قاپىقى تارتقاندەك تىلفۇنۇمنى ئالدى.
-سالامىلىيكوم!
-ۋائەلەيكۇم!باموُسەن ئەغزەمجون!
-با، با ئادىش با.چىژ تۇدىڭما؟
-چىژ تۇدۇم.تويامغا كەممەي نۇمۇسىمۇ قىممىدىڭ هە؟
-ۋاي جىنىم ئادىش،خىزمەت بىلەن بولاپ پەقەت خەۋەسىز قاپتىمە.خاپۇما جىما،بۇداقى تويائغا چوقۇم بارىمە.
-ئاغزىڭغا پوق!ئاران توي قىلسام بۇداقى توياڭ دەيديا ماۋۇ.
-چاقچاق، چاقچاق.ئىشقىلىپ خاپۇما.قايتىپ بىرىپلام ئۆيەڭگە ئايرىم كۆڭەل قوياپ بارىمە.
-ماقا، شۇ چاغدىمۇ كۆرەمىز.سىنى دەپ نۇرغۇن جاپا چىكىپ، هىلىق

قىزۋالىنى قىز قولداشلىققا توغۇرلىسام.كىلەمەي قالدىڭ ئەپسۇس!پىشانەڭدىن كۆرەسە!

-قاسى قىزۋالىنى؟

-ۋۇيىيۇ...ئەدەم بولا سەندەك ۋولا.ھېي!مەن تەخى كەينىدىن ئۆملەپ ژۆسەڭ قەبىي ئاشىق ۋولاپتۇ دەپتىمە،ئەسلى ماندالام ئۆيىنىشىپ بىقىپتىكەنسە ھە ھىلىقى باج ئىدارىسىدا ئىشلەيدىغان قىزۋالىنىڭ!

ساپايىنىڭ بۇ گىپىدىن ھىلىقى قىزنىڭ نىمە ئۈچۈن توساتتىن ماڭا ئۈندىداردا گەپ قىلىپ قالغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى چۈشەندىم.

-ھە....ئۈندامۇ ئەمەس.ئۇقماي قاپتىمە،قايدا قىلىپ ئۇنى قىز قولداش قىلالىدىڭ؟

-ئايالىمنىڭ ئالبۇمىنى كۆرەۋاتسام قايلا،ئاشۇ قىزۋالا بىلەن چۈشكەن بىژقانچە پاچە رەسىمى چىقىپ قالدى.«تونامسە» دىسەم،«تونۇيمە.مىنىڭ تولۇقسىزدىكى ساۋاقدىشىم،ھازىرمۇ چىيىمىز ۋا تەخى» دەيدۇ!شۇنىڭ بىلەن ئۇنى دەپ بۇنى دەپ ئاشۇنى قولداشلىققا توغۇرلىدىم.

-ھەقىچان ساپ مىنىڭ يۈزۈمنى تۆكىدىغان گەپلىنى قىلدىڭ؟

-ئەل ئاغىنىنىڭ يۈزىنى تۆكىدىغان بالا ئەمەس جىما مەن.پەقەت شۇ «ئەغزەمجان مۇشۇ قىزۋالا بىلەن تونىشاماي دورا ئىچىۋاغىنى تاس قاغان» لام دەپ قويدۇم شۇ!

-لاتا!مۇشۇ تەخى يۈزۈمنى تۆكمەي دىگەن گىپىڭما؟

-ۋىيى ماگۇينى!ھېي!تويامغا كەممەڭ بىژۋى،تەيىيا ئاشىقىنى ئەكەپ بىرىڭ شىككى،يانا قايدا قىپ بەسەم بولىتى ساڭا؟!خىجىل بومماي تىللاتىديا ئەدەمنى!

-خا-خا-خا!بوپتا.خاتالىق مەندىكىن،خاپۇما،جىق جاپا چىكىپسە.باغاندا ھەسسىلەپ جاۋاپ قايتۇرىمە.

-قاچانلىققا كىلىسە؟

-ھازىرچە ئىنىق ئەمەس.

-ھە...ئۈندا ۋوسا شىككىنجى بالامغا ئات قويغاندا كىلىدىغان

www.uyghurkitap.com

ئوخشايسە.

-ماگەۋە....بۇدا چوقۇم بىرىپلام سىنى ئىزدەيمە.يېقىندا جىددى ئىشلەپ قالىدىغان چىراي تۇرىمە.

-شۇندا قىل.دىمىسىمۇ خىزمەتكە بەك تەس چىقتىڭ ئەمەسما.بۇرۇن ئىشلىيەممىگەن ۋاقتىڭنى قوشاپ ئىشلىۋەت!

-نىمە دىسەڭ دىگەچ تۇ.ماقا خۇدايىمغا ئامانەت!

-شىتتىكرەك كىلەسە،خۇدايىمغا ئامانەت....

ساپايى بىلەن سۆزلىشىپ بولۇپ،ھېلىقى قىزغا تىلىفۇن قىلىپ باققۇم كەلدى،لىكىن نىمە دىيىشمنى بىلەلمەي ئاخىرى تىلفۇن قىلىشتىن يالتايدىم.كىيىن يەنە دائىم مىنى چىنلىق دەرىجىسى ئىنتايىن يۇقىرى بولغان ۋەھىملىك ھىكايىلەر بىلەن تەمىلەيدىغان زەپەرجانغا،ھازىرغىچە بىيىش يولىنى تاپالماي ئىجتىمائىي رايوندا توختاملىق ئىشلەپ جان بېقىۋاتقان،ئىقتىسادى ئېگى نەزرىيۋى جەھەتتىن ناھايىتى كۈچلۈك بولغان ئابدۇجاپپارغا....ئىشقىلىپ كۆڭلۈم يېقىن بارلىق دوستلىرىمغا تىلىفۇن قىلىپ چىقتىم.ئاخىرى غەيرەتكە كىلىپ ھېلىقى قىزغا تىلىفۇن قىلىشنى قارار قىلغىنىمدا،يانفۇنىنىڭ توكى تۈگىدى....

ئەينىدىن بەلگىلەپ بەرگەن تەييارلىق قىلىش ۋاقتى توشتى.ھەممەيلەن ئەينىدىن يېتىۋاتقان ھېلىقى ئۆيگە يىغىلدۇق.ئەينىدىن ھەممەيلەنگە تەكشى بىر قارىۋەتكەندىن كىيىن ئورۇنلاشتۇرۇش قىلىشنى باشلىدى.

-بىۋدەم تۇرۇپ يولغا چىقىمىز.شۇڭا بەزى ئىشلىنى تەكىتلەپ قوياي.دىققەت قىلىشىپ ئاڭلىشالا!

1) بىز ئاۋال ئالدىنقى قىتىم ماڭغان ئوك يۆلىنىشى بويىچە تەشكۈرەشنى باشلايمىز.ھەممىمىز بىللە ماڭىمىز.ھەممىمىز بىۋدەك مىنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىمغا بوي سۇنۇشۇڭلىنى تەلەپ قىلىمە.

2) مەيلى قۇم ئاستىدا بولىلى ياكى قەبرىدە بولىلى،كامانى كۆسەك تاش ئاتىدىغان،جانىۋانى كۆسەك قاش ئاتىدىغان قىلىقلىنى قەتتى قىممايىلى.قالايمىقان بىۋنىمە ئامايىلى،تۇتمايىلى!

3) ھەقاندا چاتاققا يولۇققاندا سوغاققان بولىلى.ئۆزئارا قوغداشنى ۋە ئىشىنىشنى ئاساس قىلىلى.ئالدىراپ ئۆزىمىزنى يوقىتىپ قويمايلى.
4) ھالقىلىق پەيتتە قېچىپ چىقىشقا ئاسان بولىشى ئۈچۈن، ئامالىنىڭ بىرىچە ژۇك-تاقنى ئازراق ئالىلى.
5) ئەڭ موھىم ئىش شۇكى ئەگەر تاساددىبىيلىق يۈز بېرىپ قاسا، مەيلى چىم سالامەت چىقالىسۇن، چوقۇم مىنىڭ خىزمەت سومكامنى ئېلىپ چىكەتسۇن.بۇنىڭدا بىزنىڭ بارلىق ئەجرىمىزنىڭ جەۋھىرى با دەپ چۈشىنىڭلا.
گېپىم تۈگىدى.باشقىلىنىڭ گېپى ۋوسا ئاڭلاي!
ئۇنىڭ ئىككىنجى،ئۈچىنجى ئورۇنلاشتۇرىشى ماڭىلا قارىتىلغان بولسىمۇ مەن بۇقىتىم ئارتۇقچە گەپ قىلمىدىم.لىكىن كاللامدىن ئۆتمىگەن بىرقانچە سوئالنى سورىغىم كېلىپ قالدى.
-مىنىڭ شىكىكى ئېغىز گېپىم باتى.
-ھە.
-بىز نىمىشقا ئۆتكەندە بىگىم بىلەن مەن ماڭغان سول يۆلۈنۈشكە ماڭماي، ھەقاسىلىرى باغان سول يۆلىنىشكە ماڭىمىز؟
-سىلە كۆزلىرىنى داۋالىتىپ ئۇخلاپ ياتقاندا، بىز ئاپتاپ سىنىمىغان، ئەشەگە باغان.ھېلىقى پالىداپ تۇغان كۆزلە يانا ژۇغلىشپتا، سىلىنىڭ يانا كۆگىلىرى كىلىۋاتامدا؟
ئەينىدىن مۇغەمبەرلىك بىلەن كۈلۈپ قويدى.جاۋاپ بىرىش ھاجەتسىز.مەن ھەرگىز ئۇيەرگە بارمايمەن ھەم ھېلىقى پالىداپ تۇرغان كۆزلەرنىمۇ قەتئىي كۆرگۈم يوق.شۇڭا ئىككىنجى سوئالىمنى سورىدىم.
-بىزقاندا ئىش ۋولاپ قاسا نىمىشقا ئەدەمنى قۇتۇلدۇماي، سىلىنىڭ سومكىلىرىنى ئەچكتىمىز؟بۇ سومكا ئەدەمدىنمۇ مويىمما؟
-ئارىمىزدا سىلىدىن قاسلام مۇشۇ سومكا مويىم.ئەلۋەتتە ئەدەمنى قۇتقۇزۇشنىڭ ئىمكانىيتى بولاپ قاسا ئەدەمنىمۇ ئەچكەتسەك تەخى ياخشى.
ئۇنىڭدىن يەنە سوئال سوراشنىڭ بىھۇدە ئىش ئىكەنلىكىنى ھېس

قىلىپ، سوئال سوراشنى توختاتتىم.مەتىسلىمنىڭ ئاغزىنى ئۆمەللەپ قويۇپ توختاپ قالغانلىقىنى ھېساپقا ئالمىغاندا باشقا سوئال چۈشمىدى.شۇنىڭ بىلەن يولغا چىقتۇق....

ئازگال ئىچىدىكى ئازگالغا ئۈچىنچى قېتىم قايتا كەلدىم.ئاچال ئېغىزىغا كەلگەندە شۇركىنىش ئىچىدە سول تەرەپتىكى يولغا بىرقاراپ قويۇپ سەپنىڭ ئارقىدىن مېڭىپ كەتتىم.ئوڭ تەرەپتىكى يول بىز ماڭغان يولدىن خېلىلا كەڭرى ھەم قاتتىق ئىدى.مەن بىگىمگە ياندىشىپ ماڭغاچ بىر يەر ئاستىدىكى قۇملارنىڭ بۇ دەرىجىدە پەرىقلىنىدىغانلىقىدىن ھەيران قالدىم.خىلى ئۇزاق ماڭغاندىن كىيىن،كۆز ئالدىمىزدا يەنە تۆۋەنگە چۈشىدىغان پەشتاق پەيدا بولدى.توغرا،پەشتاق.قىرلىرى ناھايىتى ئېنىق،قۇم-توپا ئارىلاشمىسىدىن ياسالغان پەشتاق!

مەن بۇ پەشتاقنى ناھايىتى ئۇزۇن بولىشى مۇمكىن دەپ پەرەز قىلغان ئىدىم.لىكىن خاتا سانىمىغان بولسام بۇ پەشتاق ئاران ئون ئۈچ بالداق كەلدى.ئاندىن بىز قەدىمىي ئۇسلۇپتا ياسالغان دەرۋازىسى ئارقىغا ئۆرۈلگەن بىر كىرىش ئېغىزىغا كەلدۇق.ئىچىگە كىرىۋاتقاچ يەردىكى دەرۋازىغا چىراق تۇتۇپ باقتىم.ناھايىتى قېلىن ياغاچ ماتىرياللىق دەرۋازا ئىدى.ئەينىدىن بۇيەرنى پىششىق بىلىدىغان ئادەمدەك سەپنىڭ ئەڭ ئالدىدا كىتىۋاتىۋاتاتتى.ھاۋا بارغانسىرى دېمىق بولۇپ كەتتىمۇ ياكى ماڭا شۇنداق سىزىم بولدىمۇ ئىشقىلىپ بىرخىل دىمىم سىقىلىپ،تاماكا چەككۈم كىلىپ كەتتى.شۇنداقتىمۇ ئۆزۈمنى بېسىۋالدىم.

قاتار-قاتار تىزىلغان ئادەمسىمان تاش ھەيكەللەر،ھەيكەللەرنىڭ ئەتراپىدىكى تاشقا ئويۇلغان غەيرى نەقىشلەرنى كۆرۈپ ھەيران قالدىم.بەلكىم بۇلارنى ئەينىدىن ئاللا بۇرۇن سۆرەتكە تارتىپ خاتىرە يىزىپ بولغان بولسا كېرەك،خۇددى ھېچنىمىنى كۆرمىگەندەك ئالدىغا قاراپ كىتىپ باراتتى.مەن ھېلى ئوڭغا ھېلى سولغا قاراپ سەل كۆتۈرلۈپ قالغان يەرگە پۇتلىشىپ كىتىپ، يىقىلىپ كەتكىلى تاسلا قالدىم.ئەينىدىن ماڭا بىرنى ئالىيىپ قويدى.مەتىسلىم ئاغزىنى تۇتۇپ كۈلۈپ كەتتى.بىگىم بولسا مۇشۇنداق بولىشنى بىلىدىغاندەك بىشنى

يىنىك لىڭشتىپ قويدى.مەنمۇ بۇنداق پـالاكەتلىككە كۆنـۈپ كەتكەچـكە بەك خىجىل بولۇپمۇ كەتمىدىم.

يــول بارغانـــسىرى تارىيـــپ دېمىـــم راســـتلا ســـىقىلىپ كەتتـى.ئەتراپىمـدىكىلەرگە قارىـدىم.ھەممەيلەننىـڭ يۈزىـدە تەر يـۇقى تـۇراتتى.بۇنـىڭ مەنـدىكى پـىسخىك نورمالـسىزلىقتىن يـاكى بەدەن ئـاجىزلىقتىن كېلىـپ چىقمىغـانلىقىنى جەزىملەشـتۈرۈپ،كۆڭلۈم جايىغـا چۈشتى.بىز موگودەك ياسالغان،تولىمۇ كىچىك ھەم پاكار،ئېگىززەك ئادەم بېشىنى تۆۋەن قىلىپ كىرمىسە پاتمايدىغان بىر گۈمبەزنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدۇق.

-نەپەس ئېلىـشتا قىينالغـانلار ئوكـسىگىن قـاپچىقىنى تاقـاپ نەپەس ئېلىۋېلىڭلار!

ئەيىندىن شۇنداق دىگەچ ئۆزى بىرىنچى بولۇپ،سومكىدىن ئوكسىگىن قـاپچىقىنى ئېلىـپ شۈمۈرۈشـكە باشـلىدى.مەنمـۇ ئىككىلىنىـپ ئولتۇرمـاي قاپچـاقنى بۇرنۇمغـا تاقـاپ، سـوغۇق ھەم راھەت ئوكـسىگىندىن قـانغىچە شـورىۋالدىم.ئـۇزۇن ئـۆتمەيلا مەنـدىكى سـىقىلىش ۋە بىئـارام بولـۇش ئالامەتلىرى غايىپ بولدى.

-بۇ بىز چىمەكچى بوغان بىرىنجى قەبرە.چىرىشتىن بۇرۇن مەن دىگەن ھېلىقى ئىشلىنى ئىسىمىزدە چىڭ تۇتىلى.ماقىمۇيا تۆرەم؟

-ماقا.يادىلاپ بىرەيمۇ دىگەن گەپلىرىنى!

-ئەسلىرىدە بوسىلام بولـدى.يانـا بىـژ ئىـش ئىچىنىـڭ ھاۋاسـىمۇ سـەل دېمىق.ئەگەر بىئارامىلىق ھىس قىلغانلا بوسا ئوكسىگىن تاقاسىلە.

-مەن بىژتال چىكىۋاسام بولامدۇيا؟

-كـۆڭەللىرى،لىكىن مانىـڭ ئىچىـگە چىگەنـدىن باشـلاپ قەتتـى چەكسىلىرى بومايدا جىما.ما دىگەن قەبرە!

مەن ئەيىندىنگە «خوپ كومانـدىر» دىـگەن قـول ئىشارىـسىنى بىرىـپ قويۇپ،ئالدىمدىكى گۈمبەزدىن ئارقامغا ئۇن نەچچە قەدەم يىنىپ ئاندىن تاماكا تۇتاشتۇردۇم.زوگزىيىپ ئولتـۇرۇپ تاماكـا چەككەچ،كـۆزۈم ھېلىقـى گۈمبەزنىڭ يىنىدىكى كۇۋادىرات شەكىلدە ئويۇلغان كىچىك بىر كامارغا

چۈشۈپ قالدى.قېشىغا بېرىپ شۈنچە قاراپ باققۇم كەلگەن بولسىمۇ،ئەينىدىنىڭ«كامانى كۆسە تاش ئاتىدىغان،جانىۋانى كۆسە قاش ئاتىدىغان ئىشنى قامايىلى» دىگەن سېسىق گېپى ئېسىمدە بولغاچ ئۆزۈمنى تۇتىۋالدىم.

ئەينىدىن بودەك قورسىقىنى ئىچىگە تارتىپ تۇرۇپ،تۇنجى بولۇپ گۇمبەزنىڭ ئېغىزدىن كىرىپ كەتتى.ئاندىن مەتسلىم كىردى.مەن ئەڭ ئاخىرىدا كىرمەكچى بولىۋىدىم،بىگىم«مەرھەمەت» دىگەن مەندە ئېگىكنى ئۇشلاپ قويدى.مەن چوڭقۇر بىر نەپەس ئېلىۋېتىپ،ئۇ ئېغىزغا كىردىم.ئورۇق بولغانلىقىم ئۈچۈن ئۇ يەردىن ئوڭايلا كىرىپ كەتتىم.كىرىپلا كۆز ئالدىمدىكى مەنزىردىن ھەيران قالدىم.چۈنكى ئەينىدىن ياققان يۇقىرى بېسىملىق يورۇقلۇق مەنبەسىنىڭ يورۇتىشى ئاستىدىكى بۇ قەبرىنىڭ ئىچى تولىمۇ ئازادە ھەم كەڭرى بولۇپلا قالماي،تورۇس قىسمىغا نەقىشمۇ ئويۇلغان ئىدى .ئۆزۈمنى تۇتىۋالالماي سۆزلەپ سالدىم.

-ۋاخ!بۇ جۇاڭشۇ قىلىنغان قەبرە چوقۇم بىرە پاتىشانىڭ ئوخشايدا!

-بۇ دىگەن قەبرىنىڭ تىلاۋەتخانىسى،ئۆزى ئەمەس!

بىگىم ماڭا چۈشەنچە بەردى.دىمىسىمۇ راست.بۇيەردە ھىچ ئادەم دەپنە قىلىنغان ئىزنا ياكى جەسەت قالدۇقى يوق ئىدى.ئەينىدىن بۇيەرنى ئالدىنقى قېتىم رەسىمگە تارتمىغان بولسا كېرەك،توختىماي،تام-تورۇستىكى نەقىشلەرنى سۈرەتكە تارتىشقا باشلىدى.مەن ئۇيان-بۇيان قاراپ،تامنىڭ تۆت بۇلۇڭىغا ئېسىلغان خالتىدەك نەرسىلەرنى كۆرۈپ قالدىم.شەيتىنىم يەردىن چالما ئېلىپ ئۇنى ئېتىپ چۈشۈرۈپ كۆرۈپ بېقىشقا ئالدىراتقان بولسىمۇ،بۇ قېتىم ئۆزۈمنى تۇتىۋېلىپ بىگىمگە ئۇ نەرسىلەرنى كۆرسەتتىم.

-ئۇنىڭدا خۇشپۇراق تاقىتىدىغان ماتىرىياللا باكىن،مەن ئالدىنقى قېتىم بىرىنى ئېلىپ كۆرەپ باققان.

-ھە...ھەممىسىدە شۇندا نەسە بامدۇيا باشقا نەسىمۇ بامدۇ؟

-قايدا باشقا نەسە دەيلا؟

-قۇت بۆرە تېشى.

-ھا-ھا-ھا!ئىمدا سىلىنىڭ خىياللىرىغا ئاشۇ تاشلام چىرىۋاپتىيا؟

-يا ئەمدى دەيمىنا.ئۆتكەندىمۇ مە تاپپاغان ئەمەسما.يانا مۇشتا خەق كۆزگە ئىلمايدىغان يەلىگە قوياپ قويغان بوسچا؟

-مىنىڭچە ئۇندا ئەمەس.لىكىن دەپ قاپلا ئۆزلىرى خالىغان بىژنى ئىلىپ كۆرەپ باقسا ئەمىسە.

بىگىم قوشۇلغان بولسىمۇ مەن يەنىلا ئەيىندىنىگە قاردىم.ئۇ بىشنى يىنىك لىڭشتىپ ماقۇللۇق بىلدۇردى.مەن ناھايىتى خۇشال بولدۇم.لىكىن خۇشاللىقىم بىردەمدىلا غايىپ بولدى.چۈنكى ئۇ خالتىلار مەندىن ئاز دىگەندىمۇ بىرىيىرىم مىتىر ئىگىزلىكتە ئىدى.مەن ئىگىكىمنى يۆلەپ ئويلىنىپ تۇرۇپ قالدىم.مەتسىلىم خۇددى«ئامامىسە ھە نوچى» دىگەندەك ماڭا قاراپ چالا ھىجىيىپ تۇراتتى.مەن بويۇم يەتمەدى دىيىشتىن خىجىل بولۇپ،ئۆزۈمگە ياخشى بانادىن بىرنى تاپتىم.

-بولدىلا.ئەڭ ياخشىسى ئەيىندىن تاغامنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىغا تولۇق بويسۇنۇپ،بىژنەسىگە قالايمىقان ئىيتىشمايىلى جىما.

-تۆرەم بۇدو بەك قۇلىغى يومشاق بوپكىتىپتىيا ئەينا.ھىي-ھىي....

مەتسىلىم دىگەن ئوغرى مىنى يەنە زاڭلىق ئېتىپ كۈلىۋالدى.مەنمۇ ئۇنىڭغا بوش كەلمىدىم.

-مەتسىلىمكو،سىلە ئامامىلا ئۇندا ۋوسا قەنى!

-بويام يەتمەيتۇ!

-سىلىنىڭ جەمەتىنىڭ ئەزالىرى تامغا يامىشالايتىيا؟

-ھىي-ھىي-ھىي!

-خا-خا-خا!

-ھا-ھا-ھا!

مىنىڭ كەلتۈرۈپ دەۋالغان چاقچىقىمدىن ھەممەيلەن كۈلۈپ كىتىشتى.

ئەيىندىن تاغا خىزمىتىنى تۈگەتكەندىن كىيىن،بىز يەنە گۈمبەز ئىغىزىنىڭ قىيپاش ئۇدۇلىغا توغرا كىلىدىغان،يىرىمى تولۇق سۇندۇرۇلغان قوش قاناتلىق ئىشىكتىن،قەبرە ئىچىگە ئىچكىرلەپ كىردۇق.بۇ يەرنىڭ

قورۇلمىسىمۇ سىرىتتىكىسى بىلەن بەك پەرقلىنىپ كەتمەيتتى.بىرلا پەرىقلىنىدىغان يېرى،تورۇسنىڭ نۇرغۇن جايلىرىغا بىگىمنىڭ چۈشەندۈرۈشى بويىچە ئېيتقاندا،خۇشپۇراق ماتىرىياللار سېلىنغان خالتىلار ئېسىلغان ئىدى.كۆزلىرىم ساڭگىلاپ تۇرغان ئۇ خالتىلارغا شۇنچە تەلمۈرۈپ كەتكەن بولسىمۇ،لېكىن بويۇم يەتمەسلىكتەك رەھىمسىز ئەمەلىيەت بولغاچقا،بېشىمنى چايقاپ ئەپسۇسلانغانلىقىمنى ئىپادىلەپ قويدۇم.لېكىن كاللامدا بىگىم قانداق ئالالىغان بولغىيتتى دېگەن سوئال ئايلىنىپ يۈرەتتى.ئاخىرى بۇرنىنى كولاپ تۇرغان بىگىمدىن سورىدىم.

-بىگىم،سىلە تېشىدىكى تورۇستىن خالتىنى قايدا ئاغان؟

-ھا-ھا-ھا!سەكلەپ ئاغان!

-ۋۇجۇ!سىلە ئىم بى ئەيگە بىرىپ ۋاسكىتپول ئوينىسىلىرى بولامدا نىمە؟قاڭقىش كۆچلىرى جورداندىن قېلىشمايدىكىن.

ھەيرانلىق ھەم ھەۋەس بىلەن بىگىمگە قارىدىم.مەن ئۇنىڭ گىپىگە تولۇق ئىشەنگەن ئىدىم.ئويلىمىغان يەردىن بىگىم قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

-چاقچاق قىپ قويدۇم.ياش ۋاقتىمدا قايدا ۋولاكى،ھازىرقى بۇ يېشىمدا مۇمكىن ئەمەس.

-ھە؟!ئۇندا ۋوسا قايدا ئاغان؟يا ئاماي تۇرۇپ مىنى ئالداپ قويىلىمىيا؟

-ياق.راس ئاغان.لېكىن سەكلەپ ئەمەس مانىڭ بىلەن.

بىگىم سومكىسىدىن بىلىق تۇتىدىغان قارماققا ئوخشايدىغان،لېكىن ئۇنىڭدىن خېلىلا قىسقا بىر تۆمۈر ئەسۋاپنى چىقىرىپ ماڭا كۆرسەتتى.

-مۇشۇ تۆمۈنى ئىتىپ چۈشۈگەنما؟

-ياق.توختاپ تۇسا ھە.

بىگىم ئۇ ئەسۋاپنى ئىككى قولى بىلەن چىڭ تۇتۇپ،ئاستى تەرىپىنى ئاستا تولغىدى.ئۇ ئەسۋاپنىڭ ئۇچى بارغانسىرى ئۇزىراپ بىر مىتىردىن ئېشىپ كەتتى.مىنىڭ خۇشاللىقتىن ئېغىزىم قۇلىقىمغا يەتتى.

-ۋاخ!ماندا يامان گۆھەر با دەيلى ئەسلى.ئەككەسە كۆرەپ باقاي.

مەن ئۇ ئەسۋاپنى قولۇمغا ئىلىپ كۆردۇم.خېلىلا ۋەزنى بار بۇ ئەسۋاپ

تولۇق تۆمۈردىن ياسالغاندەك تۇراتتى.

-بۇنى نىمىگە ئىشلىتىدا؟

-ئېگىزگە ياماشقاندا تېرىگۈچ تاياق قىلىمىز.قولىمىز يەتمىگەن بىژنەسىنى ئاماقچى بوغاندا مۇشتا قىلىمىز.

-قانچىلىك ئۇزۇرايدا؟

-ئەرشى ئالانى تېشۇتىدىيا ئۇ زەخىيەك!

مەتسىلىم مىنى زاڭلىق ئېتىپ بايامقى گەپتە يېڭىلىپ قالغان ئەنتىنى ئىلىۋالدى.بىگىم،ئەيىندىنلەر كۈلۈپ كەتتى.

-ئەڭ ئۇزۇن بوغاندا بىرمىتىر توقسان ئەتراپىدا چىقىدا.

بىگىمنىڭ جاۋابىدىن كىيىن،مەن بىگىمنىڭ ئۇسۇلىنى دوراپ ئۇ ئەسۋاپىنىڭ تۇتقۇچىنى بۇرىدىم.دىگەنىدەك ئۇچى يەنە چىقىۋەردى.مەن تاكى بۇرىيالمىدەك دەرىجىگە كەلگۈچە چىقارغاندىن كىيىن،مەتسىلىمگە مەغرۇر قاراپ«قايلاپ تۇسا جىما!ئەرشالانى تىشىپ بىرەي سىلىگە!» دەپ ئۇ ئەسۋاپىنىڭ ئۇچىنى بىر خالتىغا تەككۈزۈپ سىلكىشكە باشلىدىم ....

23-باپ هارام تاياق

-پوك!

ساڭگىلاپ تۇرغان بىر خالتا مىنىڭ توختىماي لىڭشىتىشىم نەتىجىسىدە يەرگە چۈشتى. دەرھال ئەسۋاپنى تاشلاپ خالتىنى قولۇمغا ئالدىم. خاتا ئېغىزىنى چەگكەن يىپتەك نەرسە بىر كۈچۈشۇمگىلا ئۈزۈلۈپ، خالتا ئېچىلدى. ئىچىدە چالمىغا ئوخشايدىغان قىزغۇچ كاللەكتىن تۇراتتى. بۇرنۇمنى يېقىن ئەكىلىپ پۇراپ باقتىم. ئۇنىڭدىن قۇم-توپا پۇرىقىدىن باشقا پۇراقنى ھېس قىلالماي، قولۇمنى خالتا ئىچىگە تىقىپ ئۇ كالللەكنى ئېلىپ ئىككى قولۇم بىلەن ئۇشتاپ بىقىشقا ئۇرۇندۇم. ئويلىمىغان يەردىن ئۇ كالللەك ئاسانلا ئۈزۈلۈپ كەتتى. ئەتراپقا ئاجايىپ بىرخىل خۇش پۇراق تارقالدى.

-ھەممىڭلار بۇنۇڭلىنى توساڭلا!

بىگىمنىڭ ئەنسىز ۋارقىرىشى بىلەن تەڭ مەن ھوزۇرلىنىشنى توختىتىپ قويۇپ، دەرھال قولۇمدىكى ئۈۋاقلارنى يەرگە تاشلاپ، بۇرنۇمنى تۇتىۋالدىم. يۇرىكىم دۈپۈلدەپ سوقۇپ كەتتى. ئەجىبا بۇ زەھەرلىك پۇراق تارقىتىدىغان نەرسىمىكىنە؟ ئويلىغانسىرى قورقۇپ يەردىكى قىزىل ئۈۋاقچىلاردىن يىراقلاشتىم.

قانچىلىك ۋاقىت ئۆتتىكىنتاڭ، ئەتراپىمدا ھېچقانداق ئىش يۈز بەرمىگەندىن كېيىن قولۇمنى ئاستا چۈشۈرۈپ، باشقىلارغا قارىدىم. مەتسلىم ماڭا قاراپ چالا ھېجىيىپ تۇرۇپتۇ. بىگىم يەنىلا بۇرنىنى كوچىلىغان ھالەتتە، ئەيىندىن ئۆز خاتىرىسىنى يېزىۋېتىپتۇ. بىردىنلا ئەخمەق قىلىنغانلىقىمنى ھېس قىلىپ ئۇلارغا نەپرەت بىلەن قارىدىم. ئۇلار پەرۋايىغىمۇ ئالماي ئۆز ھالىتىنى ساقلاپ تۇراتتى.

-پوك!

-پوك! پوك!

تۈيۇقسىز تورۇستىن بىرنەرسە توختىماي پوكۇلداپ چۈشۈشكە باشلىدى، مەن بېشىمنى قاماللاپ، كۆزۈمنى چىڭ يۇمۇپ يەردە زوڭزىيىپ

ئولتۇرىۋالدىم.ئاۋاز توختىغاندىن كېيىن ئاستا كۆزۈمنى ئېچىپ ئەتراپقا قارىدىم.يەردە نۇرغۇن قۇت بۆرە تېشى تۇراتتى!توغرا ھېلىقى ئەلسۆي-پۈيسۈن دىگەنلەردىن قالغان،بىرسىنى ئەينىدىن يۇقىرىغا تاپشۇرۇپ بەرگەن قۇت بۆرە تېشى!كۆزۈمگە ئىشەنمەي،مەيدە يانچۇقۇمدىن كۆزئەينىكىمنى ئېلىپ تاقاپ قايتا قارىدىم.يەنىلا سانسىز قۇت بۆرە تېشى!بۇنى پەقەت ئىككى پارچىلا دەۋاتمامتى؟بۇ يەردە نىمانداق كۆپ ھە!

دەلىللەپ بېقىش ئۈچۈن يەردىن بىرنى ئېلىپ كۆزۈمگە يېقىن تۇتۇپ قارىدىم.چىشلىرى يېرىم ئېچىلغان،يايلىق قۇت بۆرە تېشىنىڭ دەل ئۆزى!ھاياجانلىنىپ يەردىن يەنە بىرنى ئالدىم.يەنە ئوخشاش،يەنە ئالسام يەنە ئوخشاش....مانا بايلىق،مانا تۆھپە!ئاھ خۇدا!ھاياتىڭنى بىكارغا ئۆتكۈزمەپسەن ئەغزەم!بۇ سەپتىن چۈشۈپ قالماي توغرا قىپسەن ئەغزەم!ياشا ئەغزەم!

يەردىكى تاشلارنى تېرىپ بولالماي ھەلەكچىلىكتە تۇرىۋاتقىنىمدا،گەدىنىمگە قاتتىق بىر شاپىلاق تېگىپ مىنى ئوڭدامغا ئۈچۈرىۋەتتى!ئېھتىيات بىلەن سول تەرەپكە بىرقانچىنى دومىلىۋېتىپ دەرھال ئورنۇمدىن تۇردۇم(بۇنداق ئۇسۇلنى مەن ھوللىۋۇتنىڭ كىنولىرىدىن كۆرۈۋالغان).لىكىن قەبرە ئىچىدە ھىچكىنى كۆرۈنمەيتتى.ئەينىدىن،بىگىم،مەتسىلىملار قېنى؟!مىنى كىم ئۇردى؟!

ئەتراپقا تولۇق قارىدىم.ئالدى-ئارقى،ئوڭ،سول،180گىرادۇس ئايلىنىش....بىرمۇ ئادەم يوق.مىنى سەل ۋەھىمە باستى.

-ئەينىدىن تاغا!

جاۋاپ يوق.

-بىگىم!

يەنىلا جاۋاپ يوق.

-مەتسىلىمكا!

ئوخشاش جاۋاپ يوق.

ئۇلار قەيەرگە كەتتى؟!تۇتۇندەكلا ھاۋادا غايىپ بولدىمۇ؟!ئۇلار چىقىپ

كەتكۈچە مەن سەزمىدىممۇ؟....ئەمدى مىنى تولۇق قورقۇنۇچ باسقان ئىدى.ئارقامغا يېنىپ چىقىپ كەتمەكچى بولدۇم.لىكىن يەردىكى سانسىز قۇت بۆرە تېشىغا قاراپ يەنە كۆزۈم قىيماي يەرگە ئېگىلىشىپ تاش تېيىشكە باشلىدىم.گەدىنىمگە يەنە قاتتىق بىر شاپىلاق تەگدى.ئارقىدىنلا كاسامغا قاتتىق بىر تېپىك!

بۇ قېتىمقى تاياق بەك ئۆتۈپ كەتكەچكە ،ئاچچىقىم كىلىپ ،يەردىكى تاشلار ئارىسىدا تاشلىنىپ تۇرغان تۆمۈر ئەسۋاپنى تىزلىك بىلەن قولۇمغا ئىلىۋالدىم.ئاندىن بۇ كۆرۈنمەس«دۈشمەن» گە قالايمىقان شىلتىپ ئۆزۈمنى قوغدىغاچ ئارقامغا چىكىنىدىم.بىر قانچە سۇنۇق ئىشكتىن چىقىپلا ،كۆز ئالدىمدىكى مەنزىرىگە قاراپ ئاغزىمنى يوغان ئاچقان پېتى تۇرۇپ قالدىم.

چۈنكى سىرتىدىكى قەبرە،توغرىسىنى ئېيتقاندا قەبرىنىڭ تىلاۋەتخانىسى بىردىنلا بىرقانچە يەرگە يوغان مەشئەل يېقىلغان، ئوردىدەك بىر جايغا ئايلىنىپ قالغان ئىدى،ھەممىدىن قورقۇنۇچلۇق يىرى شۇكى،بۇ ئوردىدا لىققىدە ئادەملەر بىلەن تولغان ئىدى.بېشىمنى سىلكىۋىتىپ،يەنە قارىدىم.ئالدىمدا بىرقانچە سەپ بولۇپ تۇرغان دوبۇلغا-ساۋۇتلۇق لەشكەرلەر،لەشكەرلەرنىڭ ئارقىدىكى تەختتە ئولتۇرغان گەۋدىلىك،نىقابلىق پادىشاھ كۆرۈندى.

«خا-خا!ئەغزەم،بۇ چوقۇم خاتا سەزگۇ.دەرھال ھوشۇڭنى تاپ،ھوشۇنى تاپ!» ئۆز-ئۆزۈمگە شۇنداق دىگەچ ئالدىمدا تۇرغان بىر لەشكەرگە قاراپ ماڭدىم.ئۇنىڭغا بىر قەدەم قالغاندا لەشكەر قورسىقىمغا شۇنداق قاتتىق بىرنى تەپتىكى،قان قۇسۇۋەتكىلى تاسلا قالدىم.

-تىزلان!

قورسىقىمغا تەككەن قاتتىق پەشۋا ۋە قۇلاق تۈۋىمدە ياڭرىغان سۈرلۈك ئاۋاز،بۇ ئىشلارنىڭ خاتا سەزگۇ ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلاپ بەرگەن ئىدى.قورسىقىمنى تۇتۇپ تۇرۇپ دەرھال تىزلاندىم.

-سەن كىم؟

بېشىمنى كۆتۈرۈپ ئاۋاز چىققان تەرەپكە قارىماقچى بولدۇم.

-بىشىگنى كۆتۈرمە!بىئەدەپ!
دەرھال بېشىمنى تۆۋەنگە سىلىپ تۇرىۋالدىم.
-سەن كىم؟!
بۇ قېتىمقى سوراق تېخىمۇ جاراڭلىق ئاڭلاندى.
-مەن....مەن ئەغزەمجان تۆرەم!
-بۇ يەرگە نىمە دەپ كەلدىڭ؟
-خىزمەت....خىزمەت ئىشىنى دەپ كەگەن.
-يالغان!
ئاۋاز بىلەن تەڭ لەشكەرلەرنىڭ قىلىچلىرى شاراقشىپ كەتتى.يۈرىكىم ئېغىزىمغا تىقىلىپ قالدى.دەرھال بېشىمنى يەرگە توختىماي ئۇردۇم.
-ئالىيىلىرى،غەزەپلەنمىسە،بىز قوشۇق قېنىمدىن كەچسە!
-كىمنى ئالىيىلىرى دەۋاتىسەن بەدبەخ!
بىشىمنى كۆتۈرۈپ،قورقۇمسىراپ تەختتە ئولتۇرغان ئادەمگە قاردىم.ھەقىقەتەن ئۆكىشى تەختتە ئولتۇرغاندەك كۆرۈنگەن بىلەن،بېشىدا شاھلىق تاجىسى يوق ئىدى.
-كەچۈرسە،شاھىم،ياق بىگىم!
-كىمنى بىگىم دەۋاتىسەن؟!
-مەن ...پاسىبانىم،مەن ئۈزلىرىنى قايدا ئاتاشنى پەقەت بىلەممىدىم.مەن بۇيەگە يېڭىدىن كەگەن،شۇڭا خاپۇماي....خاپۇماي نىم دەپ ئاتىشىمنى دەپ بەگەن بوسىلىرى!
ئۇنىڭ يەنە رەنجىشىدىن قورقۇپ توختىماي باش ئۇردۇم.
-ھىم....بىلىپ قوي،ئەلسۆي غوجا دىگەن مەن بولىمەن!
مېڭەم پىرىردە قىيىپ كەتكەندەك بولدى.مەن قانداق بولۇپ رىۋايەتلەردىكى ئەلسۆي بەگنىڭ قېشىغا كىلىپ قالغاندىمەن؟!تېخى ئۇنىڭ تاشلىرىنى چاڭگاللاپ ئىلىپ سومكامغا ساپتىمەن!
-ئەمدى نىمە دىيىشىگنى بىلدىگمۇ؟
-بىلدىم،بىلدىم!ئەلسۆي غوجام!
-ئېغىزىگغا پوق بەدبەخ!ھەزىرتىم دەپ ئاتا!

-خوش، خوش....ئەلسۆي ھەزرىتىم!

-ئىسمىمنى تىلغا ئالغۇدەك بولدۇڭما تېخى!جاللات!

پۇت-قولۇمدا جان قالمىدى.بېشىمنى توختىماي يەرگە ئۇرۇپ پېشانەمنى بەك ئاغرىتىپ كەتتى.

-ھەزرىتىم، پاسىبانىم، سۇلتانىم....

ئېغىزىمدىن يەنە قانداق ئاتالغۇلارنىڭ چىقىپ كەتكەنلىكىنى بىلمىدىم.ئىشقىلىپ توختىماي باش ئۇرۇپ، توختىماي ئۇنى مەدھىيلەيدىغان ئاتالغۇلارنى تۆكۈۋەتتىم.مېنىڭ ساداقىتىم ئۇنىڭغا ياراپ كەتتىمۇ ياكى باشقا سەۋەبمۇ ئەيتاۋۇر جاللاتلار مېنى داقىرتىپ سۆرەپ ئېلىپ كەتمىدى.

-خەير، بېشىڭنى كۆتۈر!

جېنىمنىڭ ئامان قالغانلىقىدىن خۇش بولۇپ بېشىمنى كۆتۈردۈم.لەشكەرلەر ئىككى يانغا رەتلىك يىغىلىپ ئالدىمغا يول ئېچىلغان بولۇپ، ئەلسۆي ھەزرىتىمنى ئۇدۇل كۆرەلىدىم.ئۇنىڭ يۈزىدىكى قاپقارا نىقاپنى ھىساپقا ئالمىغاندا، قالغان جايلىرى ئادەتتىكى ئادەملەرگە ئوپمۇ ئوخشاش ئىدى.

-غەزەل ئوقۇيالامسەن؟

بۇ قانداق سۇئال؟!ئەلسۆي ھەزرىتىم نېمىشقا باشقا گەپ قىلماي مەندىن غەزەل بىلەمسەن دەپ سورايدۇ؟!ئەقلىم يەتمەي قالدى.لېكىن قورقۇپ كېتىپ جاۋاپ بېرىشكە مەجبۇر بولدۇم.

-بىلىمە، بىلىمە!

-ئوقۇ!

ئاپلا!بۇ ئەلسۆي ھەزرىتىمنىڭ مېنى راستىنلا غەزەل ئوقۇتماقچى بولغانلىقىغا قاراڭلار!ئەمدى ئوقىماي ئامال يوق!قىسقا ئويلانغاندىن كېيىن كاركىراپ تۇرۇپ راك باياۋانىنى توۋلىدىم.

جاخاندا!!!!! ياخشىلىق قىلغان كىشىنىڭ، ئاللا كىشىنىڭ ئا!!!!!بىل،

نامى ئۆشكەيمۇ ھوھۇ!

يامانلىق قىلغان كىشىنى قايان بادى ھې ھې، ئاللا قايان....

-باشقىنى ئوقۇ!بېشىڭنى كۆتۈرۈپ ئوقۇ!

ئەلسۆي ھەزرىتىم ناخشامنى بۆلۈپ مىنى باشقا ناخشا ئوقۇشقا بۇيرىدى.ئورنۇمدىن تىترەپ تۇرۇپ قوپقاندىن كىيىن،ئۆزھال مۇقامنى توۋلاشقا باشلىدىم.

يۇزۇڭدىن ئالغىن پەردىنى جامالىڭنى ھى ھى،

بىر كۆرەي دەيمەن.

يۇزىم ھىم تارتىپ ئاياغىڭغا ھا،باش قوياي دەيمەن....

-باشقىنى!

دۇنيا بولما كۆپ دەرغەزەپ،سەن كېتەرسەن بىزلەر قالارمىز!

-باشقىنى!

كونا دەرتلەر قوزغالدى يەنە،ساڭا بۇگۇن چۇشكەندە كۆزۈم....

-باشقىنى!

ئاناڭ ئايمۇ ۋاي ئاتاڭ كۈنمۇ،ئانانۇرخان،تۇغۇپتۇ....

-باشقىنى!

تولا كاكىراپ ئاۋازىم خىرىلداپ كەتتى.ھىچقايسى ناخشام ئەلسۆي ھەزرىتىمگە ياقمىدى.دېمىم سىقىلىپ،ئېغىزىم قۇرۇپ توختاپ قالدىم.

-جاللات!

بەدىنىمگە دەرھال تىترەك ئولىشىپ يەنە تىزلىنىپ باش ئۇرۇشنى باشلىدىم.

-ماڭا يانا بىر پۇرسەت ۋەسە ھەزرىتىم،ئۆتۈنۈپ قالاي!

-خەيىر!ئاخىرقى قىتىم پۇرسەت بىرەي،ماڭا ياققۇدەك غەزەل ئوقۇيالمىسام كاللاڭغا ھېزى بول!

-رەخمەت ھەزرىتىم رەخمەت!بۇدا چوقۇم سىلىگە ياقىدىغىنىنى ئوقۇپ بىرىمە!

-ئوقۇ!

-سەل دېمىمنى ئىلىۋالاي!بىژدەم ۋاقىت بەسە جىنىم ھەزرىتىم!

-جاللات!

-ماقا،ماقا!مانا ئوقىدىم!

www.uyghurkitap.com

ئاتا-ئانام يوق قارا يېتىممەن شادىخان،
توغراق كەبى بىردانىمەن شادىخان.
مىسكىن دەتمەن يىگىتتۇرمەن شادىخان،
ساڭا پەرۋان پىدائىيمەن شادىخان....

كاللامغا قانداق كىلىپ قالدى ئۇقمايمەن، ئۆزۈم ئەڭ يىرگىنىپ كەتكەن «شادىخان» نامىنى باشلاپ كەتتىم. بىرقانچە كۇپلىت ئوقۇغاندىن كېيىنمۇ، ئەلسۆي ھەزرىتىم ماڭا «باشقىنى» دىمىگەچكە، مەن سەل خاتىرجەم بولۇپ، غەزەل ئوقۇغاچ ئۇنىڭ تۇرقىغا سەپ سالدىم. ئۇ ئۆزۈكلەر بىلەن تولغان بارماقلىرى بىلەن يوغان قورسىقىنى يىنىك چىكىپ ھوزۇرلىنىپ ئاڭلاۋاتقان ئىدى. تۇۋا! بۇ ئەلسۆي دىگەننىڭمۇ كاللىسىنىڭ دەردى باركەن، شۇنچە ياخشى ناخشىلار ياقماي، مۇشۇ «شادىخان» يىقىپ قاپتۇ دىسە....

ھىرىپ ئاۋازىم يەنە توختاپ قالدى.
-جاللات!

قۇملۇقۇڭدا گۈل ئۈنۈپتۇ شادىخان،
كېپىنەكلەر شاد كۈلۈپتۇ شادىخان.
....

ئەلسۆي ھەزرىتىم يەنە ناخشىغا مەستت بولۇپ توختاپ قالدى. مەن ئاۋازىمنى تۆۋەنلىتىپ، غەزەل ئوقۇغاچ قېچىشنىڭ كويىغا چۈشتۈم. بۇ ھالەتتە ھەزرىتىمنىڭ مىنى غەزەل ئوقۇتۇپ ئۆلتۈردىغان ئەلپازى بار. ئەتراپىمغا قاراپ، قېچىشتىن تولۇق ئۈمۈد ئۈزدۈم. چۈنكى لەشكەرلەر قاچانلاردىدۇر مىنى تولۇق مۇھاسىرىگە ئىلىپ بولۇپتۇ. خىلى ئۇزاق «شادىخان» نامىنى تولىغاندىن كېيىن زادىلا بولالماي يەنە توختاپ قالدىم.
-جاللات!

دىرىگىدە چۆچۈپ، يەنە ئوقۇشقا باشلىدىم. ئۆمرۈمدە تۇنجى قېتىم شادىخاننىڭ ناھايىتى جىق كۇپلىتلىق غەزەل ئىكەنلىكىدىن سۆيۈندۈم. ھازىرقى ئەھۋالدا ئىسىمدە بار كۇپلىتلىرىنى

سوزۇپراق،ئاستىراق ئوقىسام يەنە بىرەر سائەت جىنىمنى قوغداپ قىلىشىمدا گەپ يوق ئىدى.ئاۋازىمنىڭ توساتتىن پۈتۈپ قىلىپ،جىنىمدىن ئايرىلىپ قېلىشتىن ئەنسىرەپ،ئاۋازىمنى بارغانسىرى پەسەيتىشكە باشلىدىم.ھەرنىمە بولسا ھەزرىتىم«چىگراق ئوقا!» دىمىدى.

لىكىن شۇنچە ئاۋايلاپ،سوزۇپ ئوقۇپمۇ شادىخانىنىڭ مەن بىلىدىغان يەرلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئوقۇپ بولدۇم.توختاپ قېلىشتىن ئەنسىرەپ«لايلالايىلاي لايىلاي لاي شادىخان» دەپ غىڭشىپ قويدۇم.ھەزرىتىممۇ گەپ قىلماي غەزەل تىڭشاۋەردى.مەن ھەجەپ ياخشى بول دەپ لاي لاي لايغا غىڭشىۋەردىم.ئالاھەزەل يېرىم سائەتتىن كىيىن،ھەزرىتىم توساتتىن ۋارقىراپ قويدى.

-غەزەل!غەزەل!

دىمەك ئۇ مىنىڭ قىلتىقىمغا چۈشمىگەن ئىدى.ئامالسىز تەۋەككۈل قىلىپ باشقا ناخشىلارنىڭ تېكىستىنى شادىخانغا سىلىپ ئوقۇشقا باشلىدىم.

مەن خوتەنگە باماستا شادىخان،

ھەمىنىمدا پۇل كۆپ ئىدى شادىخان.

سەن خىنىمغا كۆيمەستە شادىخان،

ساقال-بۇرۇتۇم تېخى يوق ئىدى شادىخان!

بۇ چارەم ئۇنۇم بىرىپ،ھەزرىتىم يەنە جىمىپ كەتتى.ھەرخىل ناخشىلارنىڭ تېكىستىنى سىلىپ بەخىرامان ئوقۇشقا باشلىدىم.سەل ھېرىپ قالغاندەك ھىس قىلىپ ئاستا يۈكۈنۈپ ئولتۇردۇم.بۇنىڭغا ھەزرىتىم ئىنكاس بىلدۈرمىگەچ،خاتىرجەم ھالدا يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ،دۇنيادىكى ئەڭ ئەبجەش شادىخانىنامىنى ئوقۇشقا باشلىدىم.كۆڭلۈمدە بىر تۇرۇپ« ئەگەر ھېلىقى غەزەلچى يارمەمەت ئۇستامنى ھەقىقى بار ئادەم دەپ ئويلىساق،مەن ئوقۇغان شادىخانىنى ئاڭلاپ قالسا قان قۇسۇپ ھۇشىدىن كىتەرمۇ» دەپ ئويلىسام،يەنە بىر تۇرۇپ،«ئەگەر يارمەمەت ئۇستام بولغان بولسا،ھەزرىتىم بىلەن راۋۇرۇس چېقىشىپ قالاتتىكەنتۇق» دەپ ئويلىدىم.

www.uyghurkitap.com

ئەبجەش شادىخاننى بىرەر سائەت ئوقۇغاندىن كېيىن يەنە ئەنسىرەپ قالدىم. چۈنكى مەن بىلىدىغان ناخشا تېكىستلىرى تۈگەي دەپ قالغان ئىدى. ۋاقىت تولىمۇ ئىتتىك ئۆتمەكتە، مېنىڭ بىلىدىغان تېكىستلىرىممۇ تۈگەش ئالدىدا. مانا، تۈگەپمۇ قالدى، ئەگەر توختاپلا قالسام قۇلاق تۈۋىمدە «جاللات!» دېگەن ئاۋاز ياڭرىشى ئېنىق. ئويلىنىپ بۇنىڭمۇ چارىسىنى تاپتىم. ئەمدى نۆۋەت ئىلانلارنى قوشۇشقا كەلگەن ئىدى.

زاراڭزايۇ زاراڭزا شادىخان،
ئېچىلىپتۇ ھەر ياڭزا شادىخان.

....

ئۈرىكىمما ئۈرىكىم شادىخان،
باغدا پىشقان ئۈرىكىم شادىخان.

....

ئەسسالام دەپ ئۆيگە كىرسەم شادىخان،
ئۆيدە مېھمان ئولتۇرار شادىخان.

....

....

يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپمۇ ماجالىم قالمىدى. ئاستا پۇتۇمنى ئالدىمغا ئۇزاتتىم. ھەرىكىتىمدىن سادا يوق. خاتىرجەم بولۇپ، ئوڭدامدا ياتتىم(لېكىن ئېغىزىم توختاپ قالغىنى يوق). يەنىلا سادا يوق. كۆڭلۈمدە «دىمەك مەن مەيلى تۇرۇپ ئوقۇمدىمەن، يېتىپ ئوقۇمدىمەن ئىشقىلىپ ئۇنىڭغا شادىخاننى ئوقۇپ بەرسەملا بولىدىكەندە!» دەپ يەكۈن چىقىرىپ، ئوڭدامدا يېتىپ تۇرۇپ ئوقىۋەردىم. تۇرۇپلا ئۇنى زاڭلىق قىلىش نىيىتىگىمۇ كېلىپ قالدىم ۋە چاندۇرماي گامنام ستايىلىنىڭ مەن بىلىدىغان قىسمىنى شادىخان قىلىپ ئوقۇپ قويدۇم. يەنە سادا يوق. ئاۋازىم بارغانسېرى پەسلەپ، كۆزۈمگە ئۇيقا يۈگۈردى. زادىلا بولالماي، كۆزۈم يۇمۇلۇپ كەتتى.

-جاللات!

توك سوققاندەك چۆچۈپ دەرھال ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.

يى ئەر سەن سى ۋۇ لىيۇ چى شادىخان،
چى لىيۇ ۋۇ سى سەن ئەر يى شادىخان.

لىكىن كۆزۈمنى ئېچىپ قارىسام ئەتراپىمدا يەنە ھېچنىمە كۆرۈنمىدى.بىشىمنى سىلىكىۋىتىپ،كۆزۈمنى بىرقانچە قېتىم ئۇۋۇلىۋىتىپ قارىساممۇ ھېچنەرسە يوق.ھەزرىتىم،لەشكەر دىگەنلەر خۇددى ئەينىدىن،بىگىملەردەك شەپىسىزلا غايىپ بولغان ئىدى.ھەر ئېھتىمالىققا قارشى بولۇشى ئۈچۈن ئېغىزىمدا غەزەلنى توختاتماي تۈرۈپ،ئۈيىاق-بۇياققا قاراپ باقتىم.ئۇلارنىڭ ھەقىقەتەن غايىپ بولغانلىقىنى تولۇق جەزىملەشتۈرگەندىن كىيىن ئاندىن غەزەلنى توختىتىپ دىمىمنى ئىلىۋالدىم.

سەل ئەسلىمگە كەلگەندىن كىيىن چىقىپ كەتمەكچى بولدۇم،لىكىن يەنىلا يۈرىكىمنىڭ بىريەرلىرى ئېچىدىكى قەبرىدە چېچىلىپ ياتقان قۇت بۆرىدە تېشىغا تارتىشقاچقا،بىلىپ-بىلمەي يەنە ئېچىگە كىرىپ كەتتىم.ئەپسۇس يەردە ھېلىقى ئەسۋاپتىن باشقا ھېچنىمە كۆرۈنمەيتتى.ھەيران بولۇپ قەبرە ئېچىگە تەپسىلىي قارىدىم.ئۇدۇلۇمدا بايا ھاۋاغا سىڭىپ كەتكەندەك يوقاپ كەتكەن ئەينىدىن،بىگىم،مەتسىلىملار ماڭا قاراپ غەيرى بىرخىل كۈلۈپ تۇراتتى . مەن يەنىمۇ سىنچىلاپ قارىدىم.دەل ئۇلارنىڭ ئۆزى شۇ!ھەممىسى قولىغا يوغان بوغچا تۇتىۋالغان بولۇپ،ھازىرلا ئېتىلىپ كىتىدىغاندەك تولۇپ كەتكەن بوغچىلارنىڭ بىر ئۇچىدىن قۇت بۆرە تاشلىرى مانا مەن دەپ كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

«ھۇ رەزىل پەسەندىلەر!مەن خەققە تىزلىنىپ غەزەل ئوقۇپ ژۈرەي،ھەقاسىڭ مىنىڭ تاشلىرىمنى تىيىپ ئوينا!» كاللامغا مۇشۇ خىيال كىلىش بىلەن تەڭ يۈگۈرەپ بېرىپ يەردىكى ئەسۋاپنى قولۇمغا ئالدىم دە،ئەينىدىنىڭ يوغان تاز كاللىسىغا قارىتىپ ئۇردۇم.لىكىن بىگىمنىڭ كۈچلۈك قولى ھاۋادىلا ئەسۋاپنى تۇتىۋالدى.ئاندىن بىر قايرىپلا قولۇمدىن تارتىۋالدى.نىمە قىلارىمنى بىلمەي تۈرۈپ قالغان پەيتتە يۈزۈمگە تولىمۇ يوغان ھەم قاتتىق شاپىلاقتىن بىرقانچىسى ئارقا-ئارقىدىن

تىگىپ،ئىغىز-بۇرنۇمدىن قان يىنىپ كەتتى.بىشىم قېيىپ نىشانىنى يەرق ئىتەلمەيلا قالدىم.ئارقا مىڭەمگە قاتتىق بىرنەرسە تىگىپ ھوشۇمنى يوقاتتىم....

كۆزۈمنى ئاچقاندا مەن يەنە ئاشۇ يەردە يىتىپتىمەن.بېشىمنى تىزىغا قويۇۋالغان بىگىم ماڭا ئەنسىزلىك بىلەن قاراپ تۇرۇپتۇ.ئەيىندىن بىلەن مەتىسلىمۇ مىنى چۆرىدەپ ئولتۇرۇپتۇ.

-مىنى قوياپ بىرىش!ھۇ نۇمۇسسىز ئەبلەخلە!

بىگىمنىڭ قۇچىقىدىن يۇلقۇنۇپ چىقىپ كەتمەكچى بولدۇم.لىكىن كۈچۈم يەتمىدى.يەنە تىپىرلاپ باقتىم.

-بولدا قىسا ئەمدى تۆرەم!

بىگىمنىڭ قاتتىق ۋارقىرىشى بىلەن توختاپ قالدىم.

-بايام سىلە نىمىش قىغانلىقلىرنى بىلەملا؟!ھېلىقى پۇراقلىق نەسىدىن زەھەرلىنىپ خۇدىلىرىنى يوقاتلا!

-ئىشىگنى قىلىش!مىنى ئەمدى ئالدايمەن دىيىشمە!

مەن بىگىمنىڭ سۆزىگە قىلچە ئىشەنمەي يەنە تىپىرلاشقا باشلىدىم.

-ئۇنى قوياپ بەسە بولدى!

ئەيىندىن بىگىمگە شۇنداق دەپ بولۇپ ئارقىسىغا ئۆرۈلدى.مەن ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئاۋال يەرگە،ئاندىن ئەتراپىمغا قارىدىم.يەردە قۇت بۆرە تېشى يوق،تورۇستا يەنىلا خالتىلار ساڭگىلاپ تۇراتتى.

-سلە بىزگە ئىشەنمەيلا شۇنداما؟!

بىگىم تۇنجى قېتىم ماڭا ھەقىقى ئاچچىغى بىلەن قاتتىق تەگدى.مەن نىمە دىيىشمنى بىلەلمىدىم .

-مەن يانا بىرقىتىم چۈشەندۈرۈپ قوياي،سىلە ھېلىقى خۇشپۇراق ماتىريالدىن زەھەرلىنىپ،خۇدىلىرىنى يوقىتىپ ئەدەمنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان ئىشلىنى قىلىپ ژۈلە!

مەن بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارنى بىرقۇر ئەسلەپ ئۆتكەندىن كيىن،يەنىلا گۇمانسىراپ ئۇلارنىڭ قولىغا قارىدىم.ئۇلارنىڭ قولىدا مەن ھوشۇمنى يوقىتىشتىن بۇرۇن كۆرگەن بوغچىلار يوق تۇراتتى.سەل ئىككىلىنىپ

قالدىم.

-مەن زەھەرلىنىپ خۇدۇمنى يوقاتتىم شۇنداما؟

-شۇندا!

-ھەقاسىلىرى ئىمىشقا ئۇندا بولاشمىلا ئەمسە؟!مەن بۇرىغان پۇراقنى ھەممىلىرى بۇرىغان بوغىيتىلە ھەقىچان؟!

ئەيىندىنىڭ ئاچچىقتىن تاتارغان چىرايى،گېپىمنى ئاڭلىغاندىن كېيىن تېخىمۇ تاتىرىپ كەتتى.بىگىم مىنىڭ كۆزۈمگە تىكىلىپ تۇرۇپ تەئەددى بىلەن يەنە چۈشەندۈرۈشكە باشلىدى.

-ئۇ ماتىريالىنىڭ نەچچە يۈز ژىللىق تارىخقا ئىگە ئىكەنلىكىنى بىلەملا؟!ئۇ ئاساسەن خۇسۇسىيتىنى يوقاتقان.سىلە ئۇنىڭ بىلەن بىۋاستە ئۇچراشلا ھەم نايىتى يىقىن ئارلىقتا بۇرىلا.شۇڭا سىلىگە تەسىرى بەك چوڭ ۋولاپ كەتتى.

مەن يەنە گاڭگىراپ قالدىم.ئەيىندىن قولۇمغا ئۇنىڭ ئۇن-سىنىنى تەڭ ئالالايدىغان سىفىرلىق ئاپىراتىنى قولۇمغا تۇتقۇزۇپ قويدى،مەن توغۇرلاپ قويۇلغان سۈرەتكە قاراپ باشلاش كونۇپكىسىنى باستىم.

سۈرەتتىكى مەن قۇرۇق يەرگە قاراپ قۇم-توپا داڭگاللىرىنى ئۇچۇملاپ ئېلىپ يانچۇقۇمغا،سومكامغا سىلىۋاتاتتىم.چىرايىمدىن ئاجايىپ خۇشاللىق ۋە ھاياجان چىقىپ تۇراتتى.يىنىمدىلا بىگىم بىلەن مەتسىلىم مىنى قاتتىق چاقىرۋاتاتتى.مەن ئۇلارنىڭ ئاۋازىنى زادىلا ئاڭلىمىغاندەك داڭگال تېرىش بىلەن ئاۋارە.

ئامال قىلالمىغان بىگىم شاپىلاق بىلەن گەدىنىمگە بىرنى قويدى.مەن مۈدۈرۈپ يىقىلىپ يەنە ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئەتراپىمغا قاراپ ئۇلارنىڭ ئىسمىنى چاقىردىم.ئاندىن يەنە تاش تېپىشكە باشلىدىم.جىلە بولغان بىگىم شاپىلاق بىلەن مىنى يەنە بىرنى ئۇردى،مەتسىلىم كاسامغا بىرنى تەپتى.مەن يىقىلىپ قوپقاندىن كېيىن،قولۇمغا ھېلىقى تۆمۈر ئەسۋاپنى ئېلىپ،قالايمىقان شىلتىشقا باشلىدىم.ئۇلار ئۆزىنى قاچۇرۇپ بولۇڭغا بىرىۋالدى،مەن سىرىتقا چىقىپ كەتتىم....

كۆرۈنۈش مۇشۇ يەردە توختاپ قالدى.مەن ئىكران يۈزىنى باشقۇرۇپ

www.uyghurkitap.com

ئىككىنچى كۆرۈنۈشنى قويدۇم.

قەبرە تىلاۋەتخانىسىدا مەن قاقاھلاپ كۈلگەن ھالدا ئالدىمغا قاراپ ماڭدىم. بىگىم مېنىڭ قورسىقىمغا يەنە بىرنى تەپتى. مەن يەردە تىزلىنىپ تازىم قىلىشقا باشلىدىم. ئۆز-ئۆزەمچە يالۋۇرۇپ، كىملەرنىدۇر مەدھىيلەپ، تىترەپ تۇرۇپ قالايمىقان سۆزلەشكە باشلىدىم. ئاندىن ھەرخىل ناخشىلارنى ئوقۇشقا، ئاندىن يەنە تىزلىنىپ باش ئۇرۇشقا باشلىدىم.

«شادىخان» نامىنى ئوقۇدۇم. كېيىن بۇزۇپ ئوقۇدۇم. يۈكۈنۈپ تۇرۇپ، يېتىپ تۇرۇپ ئوقۇدۇم. كېيىن كۆزۈم يۇمۇلغاندىن كېيىن يەنە چۆچۈپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ، ناخشا ئوقىغاچ ئەتراپنى كۆزىتىپ، ئىچىدىكى قەبرىگە كىرىپ كەتتىم....

ئۈچىنچى كۆرۈنۈشنى قويدۇم.

ماڭا ئۇدۇل قاراپ تۇرغان ئۈچەيلەننى كۆرۈپ، دەرھال يەردىكى ئەسۋاپنى ئېلىپ، ئەينىدىن تاغىغا قاراپ ئۇردۇم (بۇ چاغدا ئاپىرات، ئارقامدىن ئىشىك ئۇدۇلىغا قويۇلغان بولسا كېرەك) . ئاندىن بىگىم تۇتنۇلى مېنى ئۇردى. ئاندىن....

دېمىم ئىچىمگە چۈشۈپ كەتتى. بارلىق ئىشلارنىڭ يۈز بەرگىنىگە قىرىق مىنۇتمۇ بولمىغان ئىدى. لېكىن ماڭا نىمىشقا شۇنچە ئۇزاق ۋاقىت ئۆتكەندەك بىلىنىدۇ؟!

-سىلە نىرۋا كونتروللىقلىرىنى يوقىتىپ، پۈتۈنلەي بىھوش ھالەتكە چىرىپ قاغانلىقلىرى ئۈچۈن، سىلىدە ۋاقىت قارىشى ۋە بارلىق سېزىملار بۇرمىلانغان بولىدا!

بىگىم مېنىڭ كۆڭلۈمدە ئويلىغان سوئالىمغا دەرھال جاۋاپ بېرىۋەتتى. ئۇلارغا قايتىدىن بىر قاراپ بولۇپ يىغلاپ تاشلىدىم.

-بۇ سىلىدىكى خاتالىق ئەمەس، بىزدىكى خاتالىق. ئەسلى بىز خالتىنىڭ ئىچىدىنىڭ زادى قانداق نەرسە ئىكەنلىكىنى تولۇق جەزىملەشتۈرمەي تۇرۇپلا سىلىنىڭ خالتىنى ئېچىپ چوۋۇشلىرىغا قايىلاپ تۇرۇپتۇق.

-غوجام توغرا دەيدا. بۇنىڭدىن زەھەرلەنگەن ئەدەم مەيلى چىم

بولىشىدىن قەتئىينەزەر مۇشتا خىيالىي سەزگۈگە باشچىلاپ چىركىتىدا.شۇڭا بەك ئارتۇق ئويلاپ كەتمىسە!

ئۇلار ماڭا چۈشەنچە ھەم تەسەللىي بىرىۋاتقاندا ئەينىدىنىڭ قولىدىكى سائەت سىگنال بەردى.

-دەرھال چىكىتىلى!قۇم كۆچەشكە باشلاپتا!

مەن باياملقى چۈشكۈن خىياللىرىمنى زورلاپ يىغىشتۇرۇپ،ھەقىقى جان قايغۇسىدا قايتىش ئېغىزىغا قاراپ يۈگۈردۈم....

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئېلېكتىرونلۇق ئادرېسى

24-باپ ئۆز-ئۆزىنى تەھلىل قىلىش

قاتمۇقات ئازگالدىن قانداق قېچىپ چىققانلىقىمنى، ماشىنىنىڭ قانچىلىك ۋاقىتتا مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلگەنلىكىنى بىلمىدىم. كاللام قۇيقۇرۇق، لېكىن قەلبىم بىرخىل ئازاپتا پۇچىلىنىۋاتاتتى. يۈزۈمنىمۇ يۇيماي، كىيىمىنىمۇ سالماي، ياتاققا كىرىپ، كارىۋاتقا ئۆزۈمنى تاشلىدىم. خېلى ئۇزاق ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن هىس-تۇيغۇلىرىم ئەسلىگە قايتىپ كېلىشكە باشلىدى ۋە بولغان ئىشلارنى تەھلىل قىلىشقا باشلىدىم.

1) مىنىڭ ھېلىقى نەرسىدىن زەھەرلىنىپ بىھوش بولغانلىقىم، خىيالىي سەزگۈدە يۈرگەنلىكىم راست. ئەيىندىن بىرتەرەپتىن مىنىڭ بۇ قېتىم ئۆلارنىڭ سۆزىگە ئىشەنمەسلىكىمدىن ئەنسىرەپ، يەنە بىرتەرەپتىن ماڭا قەبرە ئىچىدە يىنىكلىك قىلماسلىقنى ئەسكەرتىپ قويۇش، چۆچىتىش مەقسىتىدە پۈتۈن جەريانىنى سىنئالغۇغا ئېلىۋالغان.

2) قۇت بۆرە تېشى كاللامغا بەك كىرىۋالغاچقا، ماڭا تونجى بولۇپ يەرگە چۈشۈۋاتقان سانسىز قۇت بۆرە تېشى كۆرۈنگەن. چۈنكى مەن ئۇچۇن ھەربىرتال قۇت بۆرە تېشى نۇرغۇن خەلق پۇلىغا ئىگە بولىدىغانلىقىمنى كۆرسىتىدۇ.

3) قۇت بۆرە تېشىنىڭ ئەسلى ئىگىسىنىڭ ئەلسۆي بەگنىڭ ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ قەدىمكى زامان ئادىمى ئىكەنلىكىنى بىلىمەن. لېكىن ئەلسۆينىڭ چىرايىنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى بىلمەيمەن. شۇڭا ماڭا كونا زاماننىڭ ئادەملىرى كۆرۈنگەن، ئەلسۆينىڭ چىرايىنىڭ نىقاپلىق بولىشىنىڭ سەۋەبىمۇ شۇ.

4) ئۆلگۈر «شادىخان» ناخشىسى ماڭا بەك تەسىر قىلغاچقا، غەيرى ئەھۋالدا غەيرى ناخشىنى ئوقۇپ، ئۆزۈمنى ئالدىغان. چۈنكى گەرچە ئۇ ناخشىغا مەن بەك ئۆچ بولغىنىم بىلەن، ئالدىنقى قېتىملىق ۋەقە ماڭا بەك چوڭ تەسىر قىلىپ، قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ساقلىنىپ قالغان.

5) لېكىن نىمىشقا مەن ئەيىندىنگە ھوجۇم قىلىمەن؟ ئۇ راستىنلا قۇت

بۆرە تېشىنى ئىلىۋالغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭغا ھوجۇم قىلماسلىقىم كېرەكتىمۇ؟ئەگەر مەن ئۇنى يارىلاندۇرۇپ قويغان بولسام قانداق ئىشلار بولۇپ كېتەر ئىدى؟يارىلاندۇرغاندىن كېيىن ئىشنىڭ ھەقىقى ماھىيىتىنى بىلگەن ۋاقتىتا مەن قانداق بولۇپ كېتەر ئىدىم؟

بەشىنچى تەھلىلدىن باشقا ھەممىسىگە ئۆزۈم قايىل بولغۇدەك جاۋاپ تاپالىدىم.لىكىن ئۇياق-بۇياق ئۆرۈلۈپ،قايتا-قايتا ئويلىنىپمۇ ئەڭ ئاخىرقى سوئالغا قانائەتلىنەرلىك جاۋاپ تاپالماي،ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.بۇ سوئالغا پەقەت بىگىم بىلەن ئەينىدىنلا جاۋاپ بىرەلەيدۇ،لىكىن مەن قايسى يۈزۈم بىلەن يەنە ئۇلارنىڭ يېنىغا كىرەلەيمەن؟

-تاك-تاك-تاك!

ئىشىك چېكىلگەن ئاۋاز خىيالىمنى بۆلىۋەتتى.رۇخسىتىمنى ئالمايلا ئىچىلغان ئىشىكتىن ئاۋال ئەينىدىن،ئاندىن بىگىم كىرىپ كەلدى.ئۇلارنى كۆرۈپ ئوڭايسىزلىنىپ،ئورنۇمدىن تۇرۇپ نېمە قىلارىمنى بىلەلمەي قالدىم.

-ئەۋاللىرى قايداراق تۆرەم؟

ئەينىدىن خۇددى ھېچ ئىش بولمىغاندەك كۈلۈمسىرەپ مەندىن ئەھۋال سورىدى.لىكىن بۇنداق ياخشى مۇئامىلە ئەكسىچە مىنى تېخىمۇ ئوڭايسىزلاندۇرۇپ قويدى.ئۇلار بىر-بىرىگە قاراپ كۈلۈپ قويۇپ،مىنىڭ كارىۋىتىمغا كىلىپ ئولتۇرۇشتى.

-بولدى ئەمدى ئارتۇق ئويلىنىپ كۆڭەللىرىنى غەش قىلمىسا،ھېچ ئىش يوق.

ئەينىدىن يەنە ماڭا شۇنچە ياخشى مۇئامىلە قىلىۋاتاتتى.مەن ياش مۆلدۈرلەپ تۇرغان كۆزۈمنى ئۇنىڭغا تىكتىم.

-توۋا....بۇ تۆرەم باغانىسرى قىزۋالىدەك ژىڭلاڭغۇ بولاپ كەتتى دىسە،مانا ھازىرلام كۆزىنىڭ ژۇندىسىنى تۆكىدا!

بىگىم مىنىڭ ھالىتىمگە قاراپ چاقچىقىنى باشلىدى.

-چىم كۆزىنىڭ ژۇندىسىنى تۆكمەن دەپتا!

مەن بۇرنۇمنى زورلاپ ئىچىگە تارتىپ،ياشلىرىمنى ئالمان-تالمان

سۇرتىۋېتىپ، ئۇنىڭغا دومسىيىپ قويدۇم.

-خا-خا-خا!

-ها-ها-ها!

ئۇلار مېنىڭ بالىلارچە قىلىقىمغا قاراپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كېتىشتى، مەنمۇ ئۇلارغا قوشۇلۇپ كۈلۈپ كەتتىم. ئاندىن سەممىيلىك بىلەن ئەينىدىندىن كەچۈرۈم سورىدىم.

-مېنى كەچۈرسە، ئۆزەممۇ نېمىش ۋوغانلىقىنى پەقەت بىلەممەي قالدىم.

-ھېچقىسى يوق. كەچۈرۈم سوراشنىڭ ھاجىتىمۇ يوقتى ئەسلى.

ئەينىدىن كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ، قولىنى يېنىك پۇلاڭلىتىپ قويدى. بىگىم ئورنىدىن تۇرۇپ يېنىمغا كەلدى ۋە بۇرنىنى بىرقانچىنى كولىۋېتىپ، ماڭا سوئال قويدى.

-سىلە بوغان ئىشلىنى قايدا ئويلىلا؟

مەن بىگىم ۋە ئەينىدىنگە ئويلىغان تەھلىللىرىمنى بىر-بىرلەپ ئېيتىپ بەردىم. ئۇلار مەمنۇنلۇق بىلەن باشلىرىنى لىڭشىتىپ كەتتى.

-ياخشى، ياخشى. تۆرەمدە ئىلگىرلەش زور جىما!

-راس دەيلا غوجام. مەن تۆرەمنىڭ ماندا تەھلىل قىلالىشىنى ئويلاپ باقماپتىكەنمە.

ئۇلارنىڭ ماختاشلىرىدىن قىلغان تەھلىللىرىمنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى جەزملەشتۈردۈم ۋە بىگىمدىن كاللامدىن ئۆتمىگەن ھېلىقى سوئالنى سورىدىم.

-لېكىن مەن نېمىشقا ئەينىدىن تاغامغا ھۇجۇم قىلىمەن؟ ھەقانچە ھەممە نەسىنى ئېلىۋاغان بوسىمۇ مەن ھەقاسىگلىغا، جۈملىدىن ئەينىدىن تاغامغا ھۇجۇم قىمماسلىقىم كېرەكتى....

بىگىم ئەينىدىنگە قارىدى. ئەينىدىن بىگىمگە «سىلە دەۋەسە» دېگەن مەنىدە ئوڭ قولىنى ئالدىغا چىقىرىپ قويدى.

-سىلىگە راس گەپنى دەي. سىلىنىڭ تىگىلىرىدىن بىزگە ئىشەنچىلىرى ۋە قايىلىقلىرى يوق. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىلىنىڭ ئەس-خىياللىرىغا مال-دۇنيا بەك ئورناپ كېتىپتا.

-ئۇنىدا ئەمەس.مەن شىككىڭلىگە رەسمىي قول قويىمەن ھەم چىن كۆڭلۈمدىن ھۆرمەتلەيمەن.سىلە خاتا چۈشىنىپ قاپلا.

-ياق ھازىر سىلە خاتا چۈشىۋىلىپ قىلىۋاتىلا.ئەدەم بىھۇش بوغاندا،ئىچكى ئۆزلىكىنىڭ ئەڭ ناچار تەرىپى تىپىپ چىقىدا.بۇ ھەرگىز سىلىنى ئىچىدە بىرگە ئۆچ ياكى نىيتى يامان دىگەن گەپ ئەمەس.ھەقاندا ئەدەمنىڭ ئىچكى دۇنياسىغا ئۇنىڭ قاراڭغۇ تەرىپى يەنە جىنايەت پىسخىكىسى يوشۇرۇنغان بولىدا.ئۇنىڭ ئۇستىگە گۇمانخورلۇق،مال-دۇنياغا ھېرىسمەنلىك نورمال ئەدەمنىڭ ھەممىسىدە بولىدىغان ئەۋال.

-ھە....ئۇندا ۋوسا بۇندا پىسخىكا سىلىدىمۇ بولامدا؟

-ياش ۋاقتىمدا بولىتى.لىكىن ھازىر بومايدۇ.

-مەن قايدا قىلسام سىلىدەك ھەقاندا ئاۋال ئاستىدا ئاشتا ناچار ئوي-خىيالدا بومايدىغان بولالايمە؟

بىگىم سوئالىمغا جاۋاپ بەرمەي ئەينىدىنگە قاراپ قويدى.ئەينىدىن بىردەم تۇرىۋەتكەندىن كىيىن ئېغىز ئاچتى.

-ھەقانچە ئاچ ئەدەمنىڭمۇ بىرۋاخ تاماققا قوسقى تويىدا،تىليون پۇلى بوسىمۇ ئۆلەپ كىتىدا،مىڭ مو كىلىدىغان داچىدا ياشىغان بوسىمۇ ئاخىرى شىككى مىتىر كەممەيدىغان گۆگە چىركىتىدا.دىمەك ھىچكىم ھايات ۋاقتىدىكى زەرچىلىك نەسنى بىللە ئىلىپ كىتەممەيدا،ئاۋال مۇشۇ ھەقىقەتكە ئىشەنسە ھەم دايىم ئۆزلىرىگە تەكىتلەپ تۇسا.

-ھە.

-ئۇنىڭدىن باشقا،ئەدەم دىگەندە ۋەتەرنىپەرۋەرلىك تۇيغۇسى دىگەن بىرنەسە بولىشى كىرەك.بوغاندىمۇ قان-قېنىغا،ۋۇجۇدىغا سىڭگەن بولىشى كىرەك.كونكىرىت قىلىپ دىسەك،بىز نايىتى قىممەت باھالىق قەدىمىي بويۇمنى ساتتۇق دەيلى،بىز شۇ پۇلنى ساناۋاتقان چاغدا، چەتئەللىك ئەتكەسچىلىنىڭ مەغرۇرلۇق بىلەن ئەسلى بىزنىڭ دۆلەتنىڭ،مىللەتنىڭ تارىخىغا مەنسۇپ بولغان بويۇمنى ئۆزىنىڭ دۆلىتىدە كىم ئارتۇق قىلىپ سىتىۋاتقان،بىر تارىخى شاھىدنىڭ يوقاپ

كىتىۋاتقان ھالىتىنى ئويلىشىمىز كېرەك.

ھېلىمۇ نۇرغۇن قەدىمىي يادىكارلىقلا پۇلىنىڭ قۇلى بولاپ كەتكەن كىشىلەرنىڭ قولى ئارقىلىق، چەتئەلدە خارلىنىپ، ئۇلارنىڭ ئۆيىدە بىزەك بولاپ تۇرىۋاتىدا. قايسى بىرىيلى چەتئەلدە بىزنىڭ دۆلىتىمىزدىن ئوغۇرلانغان مەلۇم تارىخى ئەھمىيىتى بەك زور بوغان بىر شاھلىق مۆھۈرى كىم ئارتۇق قىلىپ سېتىلدى. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان چېغىمدا ژۇرىكىم پارە-پارە بولاپ كەتكەندەك ھېسسىياتقا كەگەن ئىدىم. مېنىڭچە ھەقاندا بىر جۇڭگولۇق شۇندا ھېسسىياتقا كېلىشى ھەم كېلەلىشى كېرەك. چۈنكى بۇ تارىخى تەتقىقاتنىڭ پاجىئەسى ۋە بارلىق جۇڭگو پۇقرالىرى ئۈچۈن ھاقارەت! ئەگەر ئاشۇ چەتەلگە ئېقىپ كەتكەن قەدىمىي يادىكارلىقلار دۆلىتىمىزدە بوسا، نۇرغۇن رىۋايەتلە ۋە خەلق ئېغىز ئەپسانىلىرى دەلىللىنىپ، تارىخقا، ئەمەلىيەتكە ئايلىنىدا! ئەگەر باشقىلانىڭ قولىدا بوسىچۇ؟ پەقەت بىزنىڭ جۇڭخۇا ئېلىگىلا تەۋە بوغان، ئەسلىدە تارىخنىڭ يېگى بېتىنى ئاچىدىغان رىۋايەتلە، مەڭگۈ رىۋايەت ۋە ئەپسانە پېتى قېلىۋېرىدا! تارىخ ۋە دۇنيا ئەھلى پەقەت دەلىل ئىسپات ۋە ئەمەلىي پاكىتقىلا ئىشىنىدا. ئىلمىي يەكۈن ۋە پەرەزلىنى ھېچكىم ئېتىراپ قىلمايدا!

ئەپەندىن سۆزلىگەنىسرى ھاياجانلىنىپ، ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

-بۇندا دىسەم سىلە ھەرگىز «مېنىڭ كىچىككىنە خاتالىقىمنى يوكسەكلىككە كۆتىرۋەتتى» دەپ ئويلاپ قامىسا. دىمەكچىمەنكى ئەدەمدە ۋەتەنپەرۋەلىك، مىللەتپەرۋەرلىك تۇيغۇسى ۋە ئازراق مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى بوسلا چوقۇم ھەقاندا ئەۋال ئاستىدا ناچار خىيال ۋە قىلمىشتىن ئۆزىنى تاتالايدۇ دەپ ئويلايمەن. ئۇنىڭدىن باشقا بىز چوقۇم ئۆزئارا دىلىمىزدىن بىر-بىرىمىزگە ئىشىنىشىمىز ۋە مەسئۇل بولىشىمىز كېرەك.

مەن ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن ئىمىنىڭ ۋەتەنپەرلىك، ئىمىنىڭ مەسئۇلىيەت ئىكەنلىكىنى چۈشەنگەندەك بولدۇم. ۋۇجۇدۇمدا بىرخىل كۈچ پەيدا بولغاندەك ھېسسىياتقا كەلدىم.

-غوجامنىڭ سۆزىنى يەنىمۇ كېچىكلىتىپ بىرەي. يەنى سىلە بايىلىققا ۋە تۇرمۇشقا بوغان ئوتتەك قىزغىنلىقلىرى ۋە ھېسسىياتلىرىنى، بايام غوجام

www.uyghurkitap.com

دىگەندەك ھىسسىيات ۋە مەسئۇلىيەتكە ئالماشتۇرالىسىلىرى، چوقۇم ھەقاندا ئەۋالدا ئۆزلىرىنى كونترول قىلالايلا.

بىگىم ئەيىندىنىڭ چۈشەنچىسىنى تىخىمۇ ئىنىقلاشتۇرۇپ چۈشۈندۈرۈپ قويدى. شۇنداق. ۋەتەنگە، مىللەتكە مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى بولمىغان ئادەمنىڭ قولىدىن ھەرقاندا بالا كېلىدۇ. ئەكسىچە بولغاندا، ئادەمدە بىرخىل پۇتمەس-تۈگىمەس كۈچ ۋە غورۇر پەيدا بولىدۇ. دېمەك مەن سوئالىمنىڭ جاۋابىنى تاپتىم.

-چۈشەندىم. ئەيىندىن تاغا، بىگىم. مەن ھازىر نىم دېيىشىمنى پەقەت بىلەممىدىم. لېكىن ۋۇجۇدۇمدا بىرخىل ئىشەنىچ ئۇرغۇپ چىقىۋاتقاندەك ھىسسىياتقا كەلدىم. شىككىنگىلىغا رەخمەت!

ئۇلار بىر-بىرىگە قاراپ رازىمەنلىك بىلەن باشلىرىنى لىڭشىتقاندىن كېيىن، ماگا ياخشى ئارام ئېلىشنى تاپىلاپ چىقىپ كىتىشتى. ئۇلار چىقىپ كەتكەندىن كېيىنمۇ بىرخىل ھاياجان ئىچىدە ئۇزاققىچە ئۇخلىيالمىدىم. ئەيىندىن ۋە بىگىمنىڭ سۆزى ماگا ھەقىقەتەن بەك تەسىر قىلغان ئىدى. مەن بۇ قىتىمقى سۆھبەتتىن كېيىن، بىگىمنىڭ بىر چاغدا«غوجام بىلەن مەن بايلىق ئىزدەپ كەلگىنىمىز يوق، ئەكسىچە ئەسلىدە بار بولغان بايلىقنى قوغداپ قىلىش ئۇچۇن قۇم كېزىۋاتىمىز» دىگەن گەپلىرىنىڭ تىگىگە يەتتىم. بىھوش بولغان ۋاقتىمنى قايتا ئويلاپ، ئۇلارنى بىر-بىرلەپ ئۆزۈمنىڭ ئورنىغا قويۇپ باقتىم.

بىھوش بولغان ئەيىندىن. يەرگە تۆكۈلۈپ چۈشىۋاتقان قۇت بۆرە تاشلىرىنى كۆرۈپ دەسلەپتە ھەيران قالىدۇ، ئاندىن بىرنى قولىغا ئېلىپ تەكشۈرۈپ باقىدۇ. ئاندىن بىرتەرەپتىن رەسىمگە تارتىپ يەنە بىر تەرەپتىن خاتىرە يازىدۇ، يەردىن تاشلارنى قايتا ئالمايدۇ. بىزنىڭ يوقلىقىمىزنى بايقىغاندىن كېيىن سالماقلىق بىلەن ئەتراپنى كۆزىتىدۇ. تاكى بىزنى تاپمىغۇچە ھەرگىز ئۇ يەردىن چىقىپ كەتمەيدۇ. ماگا ئەلىسۆي بەگ كۆرۈنگەن جايدا ئۇنىڭغا بىرەر تارىخى شەخس ياكى قەدىمكى ئەرباپلار كۆرۈنىشى مۇمكىن. بىزنى تاپقاندىن كېيىن ھاياجانلىنىپ بولغان ئىشلارنى، كۆرۈشكەن تارىخى شەخسلەرنىڭ

گەپ-سۆزلىرىنى بىزگە ئېيتىپ بېرىدۇ.

بىھوش بولغان بىگىم.يەرگە چۈشكەن تاشلارنى كۆرگەندىن كېيىن،بۇرنىنى كولىۋېتىپ ئەتراپقا قارايدۇ.بىزنى كۆرمىگەندىن كېيىن تاشقىمۇ قاراپ قويماي سىرىتقا چىقىپ باقىدۇ ئاندىن يەنە قايتىپ كىرىپ بىزنى ئىزدەيدۇ.بەلكىم ئۇ پىسخىكىسىنى تەڭشەپ،خاتا سىزىمنىڭ ئاسارىتىدىن تېزلا قۇتۇلۇپ كېتىشىمۇ مۇمكىن.

بىھوش بولغان مەتسىلىمنىڭ قانداق قىلىدىغانلىقىنى زادىلا پەرەز قىلالمىدىم.بەلكىم بۇ بىگىمدەك بىر يامان ئادەمنىڭمۇ ئۇنىڭ پىسخىكىسىنى بىلەلمىگەنلىكىنى ماڭا ئېيتىپ بەرگەنلىكىنىڭ سەۋەبىدىن بولسا كېرەك.لېكىن شۇنىسى ئېنىقكى،مەيلى مەتسىلىمنىڭ كۆزىگە نىمە كۆرۈنىشىدىن قەتئىينەزەر، ھەرگىز بىزگە ھۇجۇم قىلىشنى ئويلىمايدۇ.

بەلكىم بۇمۇ بىرخىل تەجرىبە-ساۋاق يەكۈنلەش جەريانىم بولۇپ قالار.بەلكىم كۈنلەرنىڭ بىرىدە مەنمۇ ئەينىدىندەك،بىگىمدەك،ياق،بۇرنىنى كوچىلىمايدىغان بىگىمدەك سالماق،پىشقان،تەجرىبىلىك قىدىرىپ تەكشۈرگۈچى بولۇپ قىلىشىم مۇمكىن.مۇشۇلارنى ئويلاپ يەنە ھاياجانلىنىپ ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.چىراقنى يېقىپ،ئەينەكنىڭ ئالدىغا كېلىپ قاراپ باقتىم.ئاپتاپتا كۆيۈپ قارامتۇل بولۇپ قالغان چىرايىم،سەل قىزارغان بىر جۈپ كۆزلىرىم،ئانچە كۆپ بولمىسىمۇ،ئېڭەك ئەتراپىمنى بويلاپ ئۆسكەن ساقاللىرىم مىنى خېلىلا پىشقان ئادەمدەك تۇسكە كىرگۈزگەن ئىدى.كۈلرەڭگە مايىل كۆز ئاسراش ئەينىكىمنى تاقاپ باقتىم.بىرقاراشقا بۇ كۆزئەينەك ماڭا تېخىمۇ بىلىملىك،تېخىمۇ سىرلىق سالاپەت ئاتا قىلغاندەك قىلاتتى.چىراقنى ئۆچۈرۈپ،تاماكىدىن بىرنى تۇتاشتۇرۇپ،بىرقانچە يىلدىن كېيىنكى ئۆزۈمنى ئويلاپ، يەنە خىيالغا چۆكتۈم.

1) بىرقانچە يىلدىن كېيىنكى مەن،ئەينىدىننىڭ بىلىم قابىلىيىتى،سالماقلىقىنى ۋە بىگىمنىڭ پىسخىك ماھارىتى،ئاجايىپ كۈچ-قۇۋۋىتىنى ئۆزۈمگە مۇجەسسەملىگەن داڭلىق قىدىرىپ تەكشۈرۈش مۇتەخەسسىسىگە ئايلىنىمەن.ئۇ چاغدا تۆرلۈك

جاپا-مۇشەققەتلەر، كۆتۈلمىگەن ھادىسىلەر مەن ئۈچۈن كىچىك بالىنىڭ ئويۇنىدەكلا ئاددى بىر ئىشقا ئايلىنىدۇ. تەكلىماكاننى بىزنىڭ ئولتۇراق رايونىمىزنىڭ گۈللۈك مەيدانىنى ئايلاندۇرغاندەك بەھۇزۇر ئايلىنىمەن! شادىخان-پادىخان، ئەلسۆي-پەلسۆي دىگەنلەرنى بىرتال مويۇمغىمۇ تەڭ قىلماي، ھەرقانداق ئېزىتقۇ-ئالۋۇنلاردىن قىينالمايلا چىقىپ كېتىمەن.

2) يەنە بىرقانچە يىلدىن كېيىن، مەن نۇرغۇن باشقىلار مەڭگۈ تاپالمايدىغان قەدىمىي يادىكارلىقلارنى(مەسىلەن قۇت بۆرە تېشىغا ئوخشاش)تېپىپ چىقىپ، دۆلەتنىڭ، جەمىيەتنىڭ ئېتىراپ قىلىشىغا ۋە ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولىمەن. تۆرلۈك مەتبۇئاتلارنىڭ باش بېتىگە مەن يازغان ماقالىلەر ۋە خاتىرىلەر چىقىدۇ. نەگە بارسام، ھەممە يەردە ئىناۋىتىم ۋە نوپۇزۇم بولىدۇ. مەنمۇ ئەيىندىن ۋە بىگىمىلەردەك چوڭ-چوڭ ئورۇنلارنىڭ قوللىشىغا ۋە ھەمكارلىشىشىغا ئېرىشىمەن. خۇددى ئۇلارنىڭ ھەربىي قوشۇننى تەكلىپ قىلىپ ئەكىلەلىگىنىدەك!

3) يەنىمۇ ئۇزۇن يىللاردىن كېيىن، مەن دۆلەت ۋە مىللەتكە شان-شەرەپ كەلتۈرگەن، تارىخى تەتقىقات ساھەسىدە ئۆچمەس تۆھپە ياراتقان گىگانىت چولپانغا ئايلىنىمەن. مىنىڭ نامىمدا بىرەر موزىيخانا قۇرۇلىدۇ! يەنە بەلكىم داڭلىق ئالىي مەكتەپلەر مىنى لىكسىيە سۆزلەشكە، دەرس ئۆتۈشكە تەكلىپ قىلىدۇ! يۈزمىڭلىغان كىشىلەر ئالدىدا، قىلچە دۇدۇقلىماي، تەمتىرىمەي. ھەممىنى ھاياجانغا سالغۇدەك نۇتۇقلارنى سۆزلەپ كېتىمەن!

4) تىخىمۇ ئۇزاق يىللاردىن كيىن، مەن ھازىرقى ماڭا ئوخشاش نۇرغۇن ياشلارنى ئەگەشتۈرۈپ، ئەيىندىن ۋە بىگىمىلەر بارالمىغان، تاپالمىغان قەبرىلەرنى ۋە قەدىمىي يادىكارلىقلارنى تېپىپ چىقىمەن. ياشلارغا كەڭ قورساقلىق ۋە سالماقلىق بىلەن تەربىيە قىلىمەن، خەتەر ئىچىدىن قۇتۇلدۇرۇپ ئېلىپ چىقىمەن. بەلكىم تەكلىماكان يولۋىسىدىن بىرنى ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋېتىمەن. ئېغىزى مايماق بولۇپ قالغانلارنى داۋالاپ قويىمەن، ئۆزىگە«جىن چاپلاشتى» دەپ ئويلاپ

يۈرگەنلەرنى پىسخىك جەھەتتىن يىتەكلەپ ئەسلىگە كەلتۈرىمەن.

5)ھەرقايسى جەھەتتىن ئىقتىدارىم تاكامۇللاشقاندىن كىيىن، دۆلىتىمىزدىن ئاسارە-ئەتىقە ۋە قەدىمىي يادىكارلىقلارنى ھەرخىل رەزىل ۋاستىلەر بىلەن ئوغۇرلۇقچە ئېلىپ چىقىپ كەتكەن چەتئەللىك ئەتكەسچىلەرنىڭ دۆلىتىگە بىرىپ، ئۇلارنىڭ ئەڭ موھىم، ئەڭ تارىخى ئەھمىيىتى زور بولغان بويۇملىرىنى ھەرخىل ئاماللار بىلەن ئېلىپ كىلىپ، ئۆيۈمنىڭ ھاجەتخانىسىغا تىزىپ قويىمەن!

ئويلىغانسىرى ھاياجانلىنىپ، ئويلىغانسىرى ئۆزۈمنىڭ ئوبرازىنىڭ بىراقلا ئۇلۇغۋار بولۇپ كىتىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلدىم. ھاياجانلىق ئىلكىدە قاچان، قانداق ئۇخلاپ قالغانلىقىمنى سەزمەپتىمەن.

ئەتىسى تولىمۇ روھلۇق ھالەتتە ئورنۇمدىن تۇرۇپ، ناشتا قىلىۋاتقان ئەينەدىن، بىگىملەرنىڭ يىنىغا چىقتىم. ئۇلار مىنىڭ جەڭگىۋار ھالىتىمنى كۆرۈپ خۇش بولۇپ كىتىشتى. مەن ناشتا قىلىپ بولغاندىن كىيىن ئۇلاردىن قاچان يولغا چىقىدىغانلىقىمىزنى سورىدىم.

-بۈگەندىن باشلاپ كەمىنە بۇرۇنقى ئەغزەم تۆرەم ئەمەس، ھازىر مەن دەرىجىدىن تاشقىرى شىگجى قىلىنغان ئەغزەم تۆرەم! ھەرۋاقىت خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىشتىن باش تارتمايلا قاماستىن، ھەقاسىلىرىنىڭ بەلگىلەپ بەگەن ئىنتىزاملىرىغا قەتتى بويسۇنىمەن! شۇڭا ئەينەدىن غوجامدىن ھازىرلا يولغا چىقىشنى جىددى تەلەپ قىلىمەن!

ئۇلار مىنىڭ دەبدەبىلىك سۆزلىرىم ۋە ئوفىستىسرلاردەك تۇرۇش ھالىتىمنى كۆرۈپ قاتتىق كۈلۈپ كەتتى.

-خا-خا-خا!

-ھا-ھا-ھا!

-ھي-ھي-ھي!

دەسلەپتە ئۇلارنىڭ كۈلكىسىنى كۆڭلۈمگە ئالمىدىم. لىكىن كىيىن ئەينەدىنىنىڭ يوغان قورسىقىنى تۇتۇپ پىخىلداپ كۈلۈشلىرى، بىگىمنىڭ يوتىسىغا شاپىلاپ كۈلۈشلىرى، بولۇپمۇ مەتىسلىمنىڭ خۇددى ئاجايىپ كومىدىيەلىك بىر ئىشنى كۆرۈپ قالغاندەك سۇپىدا دومىلاپ كۈلۈشلىرىگە

بەرداشلىق بىرەلمەي قالدىم.

-ۋىيىي؟ئىنىم بولاشلا؟بىرگىم قىچقىلىمىغاندۇ ھەقاسىلىرىنى؟يا قويانلىرىغا پىشىت چىرىۋالدىمۇ؟

ئۇلار مىنىڭ گىپىمگە پەرۋا قىلماي يەنە بىردەم كۈلۈۋەتكەندىن كىيىن ئاندىن توختىدى.مەن ئەيىندىنگە يەنە گەپ قىلماقچى بولۇپ تۇرۇشىمغا ،مەتىسلىم ئېغىز ئېچىپ قالدى.

-ما كەيپىياتلىرى بەك بەلەن تۇرىتۇ ئەينا ،لىكىن رەسمىي يەگە بارغاندا يىلى چىكەتكەن خوتەكتەك سالپىيىپ ،مايمۇنىنىڭ بالىسىدەك ئۈنى-بۈنى ئالغىلىرى كىپ قالامتۇ تېخى!

-نەدىكى گەپنى قىلىدىكەنلا!مەن ھازىر دىدىمغۇ ،مەن بۇرۇنقى تۈرەم ئەمەس!

-مەن قارىسامىغۇ ئەشتادەك تۇرىتۇ.لىكىن....

-لىكىن نىمە؟دىسە ھە!

-ئۆتكەندە تاشنى تاپتىم دەپ قوقاقداپ ،جىن سىيپىلىپ ،ئۆمىلەپ يۆلە.ئالدىنقى قىتىم بۆرە تاشنى ئالىمەنمىكى دەپ جىم تۇرغان بۆرىگە تاش ئىتىپ،تاس قاللا بۆرە تىشنى رەسمىي تاپقىلى،ئەنىگدىن كىيىن،كۆزلىرى موخو بولغىلى تاس قالدى،تونۇگۈن ئۆزلىرىگە-ئۆزلىرى سۆزلەپ،يەدە ئۆمىلەپ،جىن-شەيتانلىغا تازىم ئىتىپ،قوشاق قىتىپ....

-بولا ئەمدى!

مەتىسلىمنىڭ زادى مازاقلىرىغا بەرداشلىق بەرگۈچىلىكىم قالمىدى.باياملقى جەگگىۋار،خۇشخۇي ھالىتىمدىن ئەسەرمۇ قالمىدى.

-مەتسلىماخۇن،ما گەپلىرى پەقەت بوممىدى جىما!ئە كىشى دىگەن ئۆتەپ كەتكەن ئىشنى يۈزىگە سامىايمىز.

سۆيۈملۈك ئەيىندىن تاغا ماگا بولۇشۇپ مەتىسلىمگە رەددىيە بىرىشكە باشلىدى.تۇنجى قىتىم ھەمكارلىقنىڭ كۈچىنى ھىس قىلغاندەك بولدۇم.

-ھەممە ئەدەم سىلىدەك كىچىك ۋاقتىدىن باشلاپ مازامۇ مازا،قۇملۇقمۇ قۇملۇق بىژنەسە جايلاپ مۇشۇكتەك چوڭ ۋوممىغان.ئالدىرىماي ئۆگىنىدا!

-خا-خا-خا!

www.uyghurkitap.com

ئەينىدىننىڭ مەتسىلىمنىڭ لەقىمىنى دارىتمىلاپ تۇرۇپ ئۇنىڭ دەككىسىنى بەرگەنلىكىدىن خۇشال بولۇپ قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.مەتسىلىم دىگەن داپپىۋز ئوغرىمۇ ھىچ ئىش بولمىغاندەك ماڭا ئەگىشىپ كۈلۈپ كەتتى.

-ھىي-ھىي-ھىي!چاقچاق قىلىپ قويدۇميا ئەينا!بۈگۈن قايىندىن كۈن چىقتىكىنە،غوجام تۆرەمگە بولۇشاپ ماڭا كەتمەن چىپىۋاتىتۇ!

ھەممەيلەن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتۇق.لىكىن مەن مەتسىلىمنىڭ بۇنداق چاقچاقلىرىدىن جاق تويۇپ كەتكەن ئىدىم.ئالدىنقى قىتىم دوختۇرخانىدا مىنى قورقۇتقانلىقىنى بولدى قىلىۋەتسەم،بۈگۈن يەنە ھەممە كونا ئىشلارنى سۆرەپ چىقىپ مىنى مازاق قىلماقچى بولغانلىقىنى قاراڭلار!خەپ،ماڭىمۇ پۇرسەت كىلىپ قالار!

-ئەمدى تۆرەمنىڭ....ھەراس،دەرىجىدىن تاشقىرى شىكجى قىلىنغان تۆرەمنىڭ بايامقى سوئالىغا كەسەك،ھازىر قۇم كۆچەش تەخى توختىغىنى يوق.شۇڭا يانا بىرقانچە كۈن ساقلىمىساق بومايدۇ.

ئەينىدىن گەپنىڭ يەنە مىنىڭ دەسلەپكى سوئالىمغا يۆتكىدى.

-بۇنچىلىك بوران-چاپقۇندىن قوقساق ۋەتەنگە،خەلىققە قايدا يۈزس كىلەلەيمىز دەيمە!ئۇندا قىمماي بۈگەنلام چىقساق بولىتى.

-ما دىگەنلىرىڭۇ توغرا،لىكىن ۋەتەننى سۆيەشىنىڭمۇ يولى بولىدا.باكادىن باكا قۇمغا غەرق ۋولاپ،ئەخمەقلەچە ئىش قىلساقمۇ بومماس.قۇم كۆچەش سەل توختىغاندا ۋەتەننى داۋاملىق سۆيسەكمۇ كىچىكمەيمىز.

-ئۇندا ۋوسا مەن ئالدىن ژۇرە قوشۇن بولاپ بىرىپ ئەۋال ئىگەللەپ باقاي جۇما!

-ئەشتا قىلسا،سىلىنى بىز شامال بۇرغا،مىدە چاققان،دولقۇن كىزەر قىلىپ تەيىنلىدۇق!

-سىلە ئىشلىرىنى قىلسا جىما،بىژكىم سىلىنى قورۇقچىلىققا قويمىغاندىكىن!

مەتسىلىمنىڭ يەنە ئىغىزى قىچىشىپ قالغاندەك تۇراتتى.مەن ئۇلارنى

بۈگۈن يولغا چىقىرالمايدىغانلىقىمغا كۆزۈم يېتىپ،مەتىسلىمنىڭ ئاشۇ گەپلىرى ئۈچۈن بولسىمۇ ئۆزۈم بىرىپ بېقىشنى ئويلاپ قالدىم.

-ئاھاي....ئۆيەگە ئالدىن بىرىپ ئەۋال تەكشۈمىسلىرىمۇ تالاغا چىقىپ باقسا،مىشەدىمۇ خىلى كۈشلۈك شامال چىقىۋاتىدا!

ئەينەدىننىڭ گىپىنى ئاڭلاپ مەتىسلىم ئىغىزىنى تۈتۈپ كۈلۈپ كەتتى.مىنىڭ يەنە جاھىللىقىم تۇتتى.

-چىم بىلىدۇ تەخى قۇملۇقتا ئاپتاپ پارلاپ چىقىۋاتامدۇ.يانىلام ئۆزەم بىرىپ باقاي جىما!

-ماڭ قايىلىسا!سىلە بايام تەخى« ھەممە ئىنتىزامىمىزغا بويسۇنىمەن،ئاق ئىتىمەن،كۆك ئىتىمەن» دەتىلە،بىژدەمدە ئۇنتۇپ قاللىما؟

بىگىمنىڭ قىلغان بۇ سۆزى مىنى تولۇق مەغلۇپ قىلدى.مەتىسلىمگە بىرنى ئالىيىپ قويۇپ،سالپىيىپ ياتاق ئۆيگە چىقىپ كەتتىم....

ئەتىسى ئويغۇنۇپلا قىلغان بىرىنچى ئىشىم يۈگۈرەپ چىقىپ،سىرىتنىڭ ھاۋاسىنى كۆزىتىش بولدى.يەنىلا شامالىق ھاۋارايى.ئۆگۈنى،يەنە شامال.ئىندىنى،يەنىلا شامال....ئۆلگۈر ھاۋارايىمۇ مەن بىلەن قىرىشقاندەك شامال ساق بىرھەپتە چىققاندىن كىيىن ئاندىن توختىدى.كۈنىسرى بوشاپ كىتىۋاتقان جەگگىۋارلىقىم،ھاۋا ئىچىلغان كۈنى،بىراقلا تولۇق ئەسلىگە كەلدى.ئەينەدىن،بىگىملەرنىڭ قىشىغا كىردىم.ئويلىمىغان يەردىن،ئەينەدىن مىنىڭ ئىغىز ئىچىشىمنى كۈتمەيلا ماڭا جاۋابنى بىرىۋەتتى.

-شىككى سائەتتىن كىيىن يولغا چىقىمىز.قوساقنى راسا ئەستەلەپ،ھاجەتنى راۋا قىلىۋىلىپ تەييا ۋوسا ئەمىسە!

يۈرىكىم تىپچەكلەپ سوقۇپ كەتتى.«ئەمدى دەرىجىدىن تاشقىرى ئەغزەم تۆرەمنىڭ مەيدانىغا چىقىدىغان پەيتى كەلدى!» دىدىم ئۆز-ئۆزۈمگە.

ئىككى سائەت ۋاقىت تولىمۇ ئاستا ئۆتكەندەك بىلىنىپ كەتتى.يانفۇننىڭ سائىتىگە تولا قاراپ ئىچىممۇ سىقىلىپ كەتتى.ئاخىرى

مەتسلىم مىنى چاقىرغىلى كىردى.مەن دەرھال ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئەيىندىن ،بىگىملەرنىڭ يېنىغا چىقتىم.ئەيىندىن ئالدىنقى قىتىمقىگە ئوخشاپ كىتىدىغان بىرقاتار ئورۇنلاشتۇرۇش قىلغاندىن كىيىن يولغا چىقتۇق....

يەنە شۇ ئىككى قەۋەت ئازگالنىڭ تىگىدىكى قەبرە ئىچى.مەن خاتا سەزگۈدە ئەخمەق بولۇپ،بىگىمدىن هارام تاياق يەپ يۈرگەن جايلارغا، تورۇسقا ئېسىلغان خالتىلارغا قاراپ كۈلگۈم كىلىپ قالدى.ئەگەر هازىر يەنە خالتا ئىچىدىكى بىھۇش ماتىرىياللارنى پۇراپ،خىيالىغا سەزگۈگە كىرىپ كەتسەم،ئەمدى كۆزۈمگە نىمە كۆرۈنەر؟!هازىرقى روھىي هالىتىم ۋە ئىددىۋى تەييارلىقىمدا مىنىڭچە چوقۇم ياخشى ئىش،ياخشى نەرسىلەر كۆرۈنىشى مۇمكىن.

-يانا بىز قىتىم سىناپ باققىلىرى كىلىۋاتامدا؟

ئەيىندىن مىنىڭ ئېسىغلىق خالتىلارغا قاراپ خىيالغا چۆمگەنلىكىمنى كۆرۈپ،چاقچاق قىلغۇسى كىلىپ قالغان ئىدى.

-ياق.بەزى ئىشلا پەقەت بىرقىتىم بوسىلام كۇپايە.جىق بولاپ كەتسە مەززىسى بومايدا!

جاۋابىمدىن رازى بولغان ئەيىندىن ماڭا قاراپ كۈلۈمسىرەپ قويدى.مەنمۇ ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدۇم.ئەيىندىن بۇ يەردىكى نەرسىلەرنى تولۇق سۈرەتكە تارتىپ،خاتىرلەپ بولغاندىن كيىن،بىز يەنمۇ ئىچكىرلەپ كىرىشكە تەييارلىق قىلدۇق.

بىز ئىچكىرلەپ كىرمەكچى بولغان ئېغىز، يەنى ئىككىنجى ئۆينىڭ ئۇدۇلىدىكى تامغا چاپلاپ قويۇلغان قاپاق شەكىللىك تاشنىڭ ئالدىدا، بىگىم بىلەن مەتسىلىم قاراپ تۇراتتى.

-بۇ تاش قانچىلىك كىلە؟

-مىنىڭچە ئىككى يۈز كىلودىن زوراق چىقتۇ.

-سىلىنى ئاۋارە قىلىدىغان ئوخشايمىز.

مەتسىلىم تاشقا قاراپ بىشىنى لىڭشىتتى.بىگىم تاشنىڭ ئەتراپىنى بىرقانچىنى ئايلىنىۋىتىپ،يەنە تاشقا يىقىنلاشتى.مەنمۇ ئۇلارغا ياردەملىشش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ يىنىغا كەلدىم.بىگىم بىلەن مەتسىلىم تاشنى سەل ئالدىغا مىدىرلىتىش ئۈچۈن خىلىلا كۈچەپ باققان بولسىمۇ

يەنىلا تۇتقۇدەك ئەپلىك يەر تاپالماي، مەغلۇپ بولدى. بىگىم تاشنىڭ تامغا چاپلاشقان تەرىپىگە تولۇپ كەتكەن قۇم-توپىلارنى بارماقلىرى بىلەن كولاشقا باشلىدى. دىگەندەك قاپاق شەكىللىك تاش تامغا ھەم جىپسىلاشتۇرۇلغان بولماستىن، تام بىلەن تاشنىڭ ئارلىقىدا ئادەمنىڭ قولى پاتقۇدەك كىچىك ئارىلىق قالغان ئىدى. بىگىم ئۇ يەرگە قولىنى كىرگۈزۈپ كۈچەپ تارتىۋىدى، تاش ئالدىغا بىرئاز سۈرۈلۈپ قۇم-توپىلار تۆكۈلۈشكە باشلىدى. بىگىم يەنە بىر تەرەپىنىمۇ ئوخشاش ئۇسۇلدا تارتىپ تاشنى مۇۋاپىقيەتلىك ھالدا ئالدىغا سىلجىتتى.

-بىگىمنىڭ قوللىرىغا خۇدايىم دەت بەرمىسۇن. قىرىق قوتازنىڭ كۈچى بار دىگەن گەپ بىگىمدەك ئادەملەرگە ئېيتىلىتۇ ئەينا!

مەتسىلىم راست ھەيران قالدىمۇ ياكى يالغاندىن شۇنداق دەپ قويدىمۇ، ئەيتاۋۇر كۆزلىرى چەكچىيىپ، ئېغىزلىرى يوغان ئېچىلىپ بىگىمنى ماختاپ كەتتى.

-سىلىدىمۇ ئەللىگ-ئاتمىش مۈشۈكنىڭ كۈچى بوغاندىكىن قايلاپ تۇماي بى تاتىشىپ بەمەملا؟

مەن بىگىم تۇرغان تەرەپنىڭ قارشىسىدا تۇرۇپ تاشنى ئىتتىرگەچ، ھاڭۋېقىپ تۇرغان مەتسىلىمنى چاقىردىم.

-ئوبدان، ئوبدان!

مەتسىلىم مەن تەرەپكە ئۆتتى. بىگىم بىرتەرەپتە، مەتسىلىم بىلەن مەن بىر تەرەپتە تۇرۇپ، تاشنى ئالدىمىزغا تارتىشقا باشلىدۇق. تاش ئاستا ئالدىغا سۈرۈلمەكتە. بەك كۈچەپ كەتكەنلىكىمدىن كۆزلىرىم قاراڭغۇلىشىپ، نەپىسىم يېتىشمەي قالدى. لىكىن بىگىم توختىمىغاچقا، مەن يەنە چىشىمنى چىشلەپ تارتىشقا مەجبۇر بولدۇم. مەتسىلىممۇ چىلىق-چىلىق تەرگە چۆمۈپ كەتكەن ئىدى.

-بولدى!

ئىشقا ئارىلاشماي يىراقراق جايدا تۇرۇپ تاشنىڭ يۆتكىلىش ئەھۋالىنى كۆزىتىپ تۇرغان ئەيىندىن توختاشقا بۇيرۇق بەردى. مەن تاشنى قويىۋېتىپ يەردە ئولتۇرۇپ قالدىم. مەتسىلىم تامغا يۆلىنىپ بىردەم دېمىنى

ئىلىۋالغاندىن كېيىن يەنە ئورنىدىن تۇرۇپ،ئادەم يانچە كىرسە پاتقۇدەك ئارلىق ھاسىل بولغان بوشلۇقتىن،تاشنىڭ ئارقىغا بىشىنى تىقىپ قارىدى.مەنمۇ تەستە ئورنۇمدىن تۇرۇپ بىگىمگە قارىدىم.بىگىمنىڭ يۈزلىرىدىكى تەرنى ھىساپقا ئالمىغاندا،ئۇ بەك چارچاپ كەتكەندەك كۆرۈنمەيتتى.ئۇنىڭ بەقۇۋۋەتلىكىگە ئىچىمدە يەنە بىر قېتىم قايىل بولدۇم.

-مەن چىرىپ باقاي.ھەقاسىلىرى سەل ئارام ئاغاچ تۇسا.

سەپەرگە ئاتلىنىشتىن بۇرۇنقى پىلان بويىچە بىگىم ئاۋۋال كىرىپ كەتتى.مەن ئەينىدىنى گەپكە تۇتۇپ ۋاقىت ئۆتكۈزمەكچى بولدۇم.

-ئەينىدىن تاغا،سىلىدىن بىرگەپ سوراي.

-سوسا تۆرەم.

-سىلە نىمشقا بۇيەنى ھەقىقى قەبرە دەيلا؟بىز بۇرۇن چىگەن كامالا قەبرە ئەمەسمىتى؟

-بۇرۇنقىلىرى ئەمەستى.بۇيەنىڭ قۇرۇلۇش ئۇسلۇبىدىن قارىغاندا قەبرىگە ئوخشاپ قالىدىكەن.قاغىنىنى ئەمەلىي ئەھۋال بەلگىلەيدا.

-ئۆتكەندىكى بىرىيەنىمۇ تۇتاش مازا دىگەندەك قىغانىغۇ؟

-بەزى ئىنىقسىز ماترىياللىدا ئاشتاراق گەپ باتى.لىكىن كېيىن بىز چىرىپ تەكشۈگەندىن كېيىن ئۇ يەنىڭ بىز ئىزدىگەن تۇتاش مازا ئەمەسلىكىنى بىلدۇق.

-بىز ئەسلى تۇتاش مازانى ئىزدەش ئۈچۈن قۇملۇققا كەگەنما؟

-ئۇمۇ با،يانا باشقا جايلىمۇ با.مەن ۋە بىگىم ئاشتا يەلىنى ئىزدەپ كەگەن،لىكىن سىلە باشقا ئىشقا كەگەن،شۇنداموُيا؟

ئەينىدىن مەن بىلەن چىقىشىپ يەنە چاقچاقنى باشلىدى.لىكىن مەن ئۇنىڭغا گەپ يورغىلىتىشنى خالىماي،چىن كۆڭلۈمدىكى گەپلەرنى قىلدىم.

-باشتا مەن ھىلىقاندا تەڭگىنى ئىزدەپ سىلىگە ئەگەشكەن.كېيىن تەڭگىدىنمۇ قىممەت نەسلىنى ئىزدەپ بىيىپ كىتىشنى ئويلىدىم.ھازىر بوسا ھەقاسىڭلار قايدا مەخسەتتە بوساڭلار مەنمۇ شۇندا مەخسەتتە سىلىگە ئەگىشۋاتىمەن.

-ياخشى.ئۇنىڭدىن باشقا خىزمەت تېپىش ئىشىمۇ بادۇ.
-ھە.ئۇ ئىشىمۇ با.لېكىن خاتىرجەم بوسا.مەن ئەمدى ھەرگىز شۇنىڭغا خىزمەت تەپ بەسە دەپ ئىسلىۋامىايمەن.
-ھا-ھا-ھا!بىر كېچىدىلا نەچچە ئون ياش چوڭ ۋولاپ كىتىپلا جىما تۆرەم،مۇشۇ ھالەتلىرىنى ساقلاپ قاسىلىرى،ئىگەم چوقۇم سىلىگە تىنچمۇ ياخشى كۈنلىنى بىرىدا.
-دىگەنلىرى كىلە ئىلايىم.
بىز پاراڭلىشىۋاتقاندا بىگىم قايتىپ چىقتى.چىرايىدىن بىرخىل ھاياجان ئۇرغۇپ تۇراتتى.
-غوجام.بۇ يە ھەقىقەتەن قەبرىكىن!
-ھەجەپ بەلەن بولدى.ئەجرىمىز باكاغا كەتمەيدىغان ئوخشايدا.
-خۇدايىم بۇرىسا چوقۇم ئاشتا بولىدا.
-ئىچىنىڭ ئەۋالى قانداراقكىن؟
-باشقىچە خەتەرلىك ئەۋالنى ھازىرچە بايقىمىدىم،لېكىن كۆڭلۈمنىڭ بىرّيەلىرىدە ئازراق ئەنسىزلىك با.
-قايدا دەيلا؟
-بۇيە ئەگەر راستىنلا مىرزا سۇلتان قەبرىسى بوسا چوقۇم نۇرغۇن تۇزاق ۋە مۇداپىلىنىش ئەسۋاپلىرى بولىشى كىرەكتى.لېكىن سىرتىدىكى ۋە ئىچىدىكى شىككى ئۆيدە ھىچقاندا خەتەرلىك نەسە بايقىيامىدىم.شۇنىڭغا قايىلاپ سەل ھەيران قىلىۋاتىمەن.
-دىگەنلىرى توغرا.ھەرھالدا ئويلىنىپ ئىش قىلىلى.
ئەيىنىدىن سۆزىنى توختىتىپ خاتىرىسىنى ئېچىپ،بىرقانچە قۇر خەت يىزىپ قويىدى.ئاندىن بىزنى چاقىردى.
-بىگىمنىڭ گىپىنى ھەممەيلەن ئاڭلىدۇق.بۇندا يەدە قانچە بىخەتەر كۆرەنگەن يە شۇنچە خەتەرلىك بولىدا.شۇڭا ئىچىگە چىگەنىدىن كىيىن بەك دىققەت قىلىلى.
بىز ماقۇللۇق بىلدۈرۈپ بىر-بىرلەپ يېڭى كىرىش ئېغىزىغا كىرىپ كەتتۇق.كىرىۋاتقاچ مەن مىرزا سۇلتانىنىڭ زادى قانداق ئادەم

ئىكەنلىكىنى، بىزنىڭ نىمە ئۈچۈن ئۇنىڭ قەبرىسىنى ئىزدەيدىغانلىقىمىزنى تەھلىل قىلىپ ماڭدىم.لىكىن تارىخى بىلىمىم ۋە قىدىرىپ تەكشۈرۈش تەجرىبەم ناھايىتى تۆۋەن بولغاچقا ئۆزۈم قانائەتلەنگۈدەك جاۋاپ تاپالمىدىم.مۇشۇ يەردىن چىققاندىن كىيىن چوقۇم ئەيىندىن ياكى بىگىمدىن سوراپ بىلىۋالارمەن دىگەننى كۆڭلۈمگە پۈكتۈم.

كۈچلۈك چىراق نۇرى ئاستىدا كۆزئالدىمدا يېڭى بىر مەزىرە پەيدا بولدى:سىرتتىكى ئۆيلەردىن نەچچە ھەسسە چىرايلىق نەقىشلەنگەن تام، قەبرە ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ تۇرىدىغان كىچىك گۈمبەز....ھەممىدىن ماڭا غەيرى بىلىنگىنى ئۆيىنىڭ ئوتتۇرىسىغا بەئەينى قاسساپلارنىڭ كانارلىرىغا ئىسىلغان گۆشتەك ساڭگىلاپ تۇرغان بىرنەرسە بولدى.

ئەيىندىن ئۇ نەرسىنىڭ يېنىغا كىلىپ ئاۋۋال ئوخشىمىغان نۇقتىلاردىن سۈرەتكە تارتتى، ئاندىن خاتىرە قالدۇرۇشقا باشلىدى.مەنمۇ ئۇنەرسىنىڭ يېنىغا يىقىن قىلىپ قارىدىم.ئۇ نەرسە خۇددى تەتۈر ئۆرۈپ قويۇلغان كالا-قوينىڭ تېرىسىگىلا ئوخشايتتى.بەك تۇتۇپ باققۇم، يېرىپ ئىچىدە نىمە بارلىقىنى كۆرۈپ باققۇم كەلگەن بولسىمۇ يەنىلا ئۆزۈمنى تۇتىۋالدىم.

-بۇ نىمە؟

-ھازىرچە بىڭنەسە دىگىنى بوممىدى.

-ئىچىنى ئىچىپ كۆرەپ باقايىلىمۇ؟

-ئەڭ ياخشىسى ئۇنداق قىممايلى.ماڭسا!

ئەيىندىن مىنى ۋە مەتسىلىمنى باشلاپ ئىلىپ ماڭدى.بىز تامغا ئىشىك ئورنىدا ئىچىلغان كىرىش ئېغىزىدىن بۇ ئۆيىنىڭ ئىچكىرىسىدىكى ئۆيگە كىردۇق .تامدىكى نەقىشلەر تىخىمۇ مۇرەككەپ ئويۇلغانلىقى، گۈمبەز تېخىمۇ يوغانراق ئىكەنلىكىنى ھىساپقا ئالمىغاندا، بۇ ئۆيىنىڭمۇ تېشىدىكى بىلەن كۆپ پەرقى يوق ئىدى .ھەتتا ئۆيىنىڭ ئوتتۇرسىغا تورۇستىن تانىغا ئوخشاش ئېسىلىپ چۈشۈرۈلگەن ھېلىقى تەتۈر تېرىدەك نەرسىمۇ ئوخشاش ئىدى.

-ۋۇجۇامىيەدىمىكى باكىنيا ماندا بىڭنەسە؟

مەن يەنە ئۇ نەرسىگە يىقىنلاشتىم.دىققەت بىلەن قاراۋاتقان چىغىمدا

ئارقامدىن ئاڭلانغان«ۋە!» دېگەن ئاۋاز مېنى قاتتىق چۆچىتىۋەتتى.دۈپۈلدەپ سوقىۋاتقان يۈرىكىمنى قولۇم بىلەن تۇتۇپ تۇرۇپ،دەرھال كەينىمگە ئۆرۈلدۈم.ئاناڭنى!ئارقىمدا مەتىسلىم دېگەن ئوغرى ئېغىزنى تۇتۇپ قاتتىق كۈلۈپ كېتىپتۇ.

-بىژيەلىرى بىژقاندا بولاتامدۇيا مەتىسلىمكو!نىمدا سەت ۋاقىرايلا؟

-سىلىنى قوقىتىپ چاقچاق قىلىپ قويدۇميا ئەينا!

-چاقچاقىنىڭمۇ يولى بولىدۇ جىما!باكا ژۆرەك كېسىلىم قوزغىلىپ بىژنەسە بولاپ قاسام،مازادىن جايلىغان بايىلىقلىرنى سىتىپمۇ مىنى تۆلىيەممەيلا!

-ھىي-ھىي-ھىي!

-مەندىن نېرى تۇسا ماڭسا!

بۇ ئوغرىغا گەپ تەسىر قىلمايدىغانلىقىغا كۆزۈم يېتىپ يەنە ھېلىقى نەرسىنى كۆزىتىشكە باشلىدىم.ئىچىمدە ناھايىتى ئاچچىقىم كەلگەن ئىدى.مېنى تۇرۇپ-تۇرۇپ چۆچىتىپ قويىدىغان بىگىم توختاپ قالدى دەپ خۇش بولۇپ يۈرسەم،ئەمدى ماۋۇ ئوغرى مېنى قورقىتىدىغان بولۇپ قالدى دىسە!

بىگىم بىلەن ئەيندىن تام-تورۇسلاردىكى نەقىشلەرنى سۈرەتكە تارتىپ مۇلاھىزە قىلىشقا چۈشكەن ئىدى.مەن تۇرۇپ-تۇرۇپ مەتىسلىم دېگەن ئوغرىنىڭ مېنى چۆچىتىۋېتىشىدىن مۇداپىئەلىنىش ئۈچۈن ئارقامغا قاراپ قويغاچ،ھېلىقى ئېسىغلىق نەرسىنى ئايلىنىپ قارىدىم.قارىغانسېرى ئۇنەرسە كۆزۈمگە ئىچىگە بىرنەرسە ئوراپ،كۆچلۈك ئاپتاپتا قۇرۇپ قورۇلۇپ كەتكەن تېرىگىلا ئوخشاش كۆرۈندى.ئىختىيارسىز قولۇمنى ئۇزىتىپ،ئاستا تۇتۇپ باقتىم.قول سىزىمىمۇ ھەقىقەتەن تېرىگە ئوخشاش ئىدى.ئاستا لىڭشىتىپ باقتىم.ئىچىدە ئۇۋاق بىرنەرسە باردەك قىلاتتى.تىغلىق ئەسۋاپتىن بىرنى ئېلىپ بۇ تېرىسىمان خالتىنى تېشىپ بىقىشنى ئويلىدىمىۇ،يەنە ئۆزۈمنى تۇتىۋالدىم.

-ئەيندىن تاغا،بۇ تېرىدە ياسالغان تاغادەك تۇرامدۇ نىمە؟

ئەيندىن بىگىمگە قىلىۋاتقان سۆزىنى توختىتىپ مەن تەرەپكە قاراپ

www.uyghurkitap.com

كەلدى.

-توغرا دەيلا.بۇ تۆگە تېرىسى!

-ھە؟!دېمەك سىلە بۇنەرسىنىڭ نىمە ئىكەنلىكىنى،قايدا ئىشلىتىلىدىغانلىقىنى بىلىدىكەنلا دە؟

-مەنمۇ بايامنىڭ ياغى تەكشۈرەپ شۇندا پەرەز قىلدىم.

-نىمىشقا قەبرىنىڭ ئوتتۇرىغا تۆگە تېرىسىگە بىژنەسە يۆگەپ قويياپ قويىدا؟

-بەلكىم بۇمۇ سىرىتىقى قەبرىلەرگە ئىسلىغان كىچىك خالتىلاردەك پۇراق تاقىتىشقا ياكى بىرە نەسىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن ئىسلىغان بولىشى مۇمكىن.

-تېشىدىكى خالتىلىغۇ كىچكىتى.لىكىن ما خالتا بەك يوغانكىن جۇما.بىرەر ئەدەممۇ پىتىپ كەتكۇدەك ئىچىگە!

-راس دەيلا.

-ۋىيى!ئۇندا ۋوسا ئىچىدە مومىيا بامىدۇ؟

-ھا-ھا-ھا!بۇ دىگەن خوتەن!مىسىر ئەمەس.سىلىنىڭچە مومىيا تېخنىكىسىنى ھەممە يەنىڭ ئەدەملىرى بىلىدىغان ئوخشىمامدا؟

-مەنمۇ شۇ پەرەز قىپ باقتىم.ھىچ بوممىغانىدا بىرە ھايۋانىنىڭ ياكى مەخلۇقنىڭ جەستى قاچىلاپ قويغان بوسىمۇ بىژنەسە دىگىنى بومايدا جۇما!

-تەپەككۇرغا رەسمي بايكەنلا.مۇشتا دىسىلە ئېسىمگە بىژگەپ كىلىۋاتىدا.

-دەپ باقسا قەنى.

-قوقاپ كىتەلىمۇ يانا؟

مەن ئېغىر-بىسىقلىق بىلەن ئەيىنىدىنگە كۈلۈپ قويىدۇم.

-ئەيىندىن تاغا،مىنىڭ ھازىر قايدا ئەغزەمجان ئىكەنلىكىمنى ئۇنتۇپ قاممىسا جىما!

-ھەراس،سىلە دىگەن شىگجى قىلىنغان تۆرەمتىلە ھازىر.ئۇنتۇپ قاپتىمە.بۇرۇن مۇگغۇل قوشۇنلىرى ئىسيانكار،قاتتىق جايىل

دۈشمەنلەرنىڭ چېچىنى پاكىز چۈشۈرۈۋېتىپ، بېشىغا تۆگە تېرىسىنى مەھكەم چاپلىۋېتىپ، ئاپتاپقا باغلاپ قويىدىكەن. كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى، ئاپتاپتا تۆگە تېرىسى قورۇلۇپ باش تېرىسىگە چاپلىشىپ، چېچى تېشىغا ئۆسەممەي ئىچىگە قايلاپ ئۆسەپ. مىڭىسىنىڭ نېرۋىلىرىنى بېسىپ، ئاخىرى دەلدۈش، ساراڭ بولاپ كېتىدىكەن. بۇندا بولاپ قاغان ئادەمنى «ماڭقۇرۇت» ئەدەم دەپ ئاتايدىكەن.

-نىمە دىگەن قەبىي ئۇسۇل بۇ....

بۇ ھېكايىدىن ھېچقانداق قورقۇنۇچ ھىس قىلمىدىم، لىكىن ئالدىمدىكى نامەلۇم نەرسە ئورلغان تۆگە تېرىسىگە قاراپ بىرخىل شۈركىنىش ھىسياتى پەيدا بولدى. ئۆزۈمچە بۇ تېرىنىڭ ئىچىدە تولگۇلۇپ ئولتۇرغان، بېشىغا تۆگە تېرىسى چاپلىشىپ كەتكەن، چىرايى ئازاپتىن پۈرلەشكەن، كۆزلىرىدىن تەلۋىلەرچە ئۇچقۇن چاقناپ تۇرغان بىر ئادەم باردەك خىيال قىلىپ باقتىم. ئەگەر راستىنلا بۇ تېرىنىڭ ئىچىدە شۇنداق ئادەم بار دىيىلسە، ئۇ ئادەم كىم؟!

-ئەيىندىن تاغا، بۇنىڭ ئىچىدە راسلام ئاشتا ئەدەم بولاپ قاسا قاندا قىلامىز؟

-ھا-ھا-ھا! ۋاي جىنىم تۆرەم، ئەدەمنى بەك كۈلدۈرىدىكەنلا. بايام دىدىم، بۇ دىگەن خوتەن! ئىچكى مۇڭغۇل ئەمەس. قوقاپ كىتىلا دىسەم ئۇنىمايلا، بىژدەمدە بۇ خالتىنىڭ ئىچىدە ئەدەم باغا چىقىرۋەتلە مانا!

-مەن ئەدەم با دىمىدىم، شۇندا خىيال سۈرۈپ باقتىم.

-ھەرھالدا ئارتۇقچە ئويلىنىپ كەتمىسە.

-كېچىچى قوقاپ چىقىراپ ياتىتقان بولدى تۆرەم ئەينا!

مەتسلىم يەنە گەپكە ئارىلاشتى. ئەمما مەن بۇقىتىم ئۇنىڭ بىلەن گەپ ئېتىشمىدىم. مەندە مەيلى بۇنىڭ ئىچىدە نىمىلا بولمىسۇن، بىر ئىچىپ كۆرۈپ بىقىش ئىستىكى قوزغالدى.

-ئەيىندىن تاغا، بىگىم، ئەگەر رۇخسەت قىلساڭلا مەن ما تاغانى بىر ژىتىپ كۆرەپ باقسام قاندا بولا؟

نەقىشلەرگە قاراپ بۇرنىنى كولاپ تۇرغان بىگىم ماڭا جاۋاپ بەرمەي

ئەيندىنگە قارىدى.ئەيندىن بېشىنى چايقىدى.بىگىم كۈلۈپ قويۇپ.يەنە نەقىشلەرنى كۆزىتىشكە باشلىدى.مەن قاتتىق ئۈمۈدسىزلەندىم.ئەيندىن مېنىڭ كۆڭلۈمنىڭ چىگىلىپ قىلىشنى خالىماي،چۈشەنچە بەردى.

-ئويلاپ باقسا تۆرەم.قەبرىنىڭ ئوتتۇرىغا بېزىكىم باكادىن باكا بۇ نەسىنى ئېسىپ قويمايدا.چوقۇم بىرەر مەقسەت يا سۇيىقەسىت بىلەن قويغان بېژنەسە بۇ!

-نىمە مەقسەت سۇيىقەسىت بولا ئۆلگەن ئەدەمدە!

-شۇ ئۆلگەن ئەدەم ،سىلە بىزدەك ساچقانلىنىڭ گۆرىنى تىلغىشىدىن ئەنسىرەپ شۇندا قىلىدا!

-بىز ساچقان بولاپ بى كىپەن ئوغۇرلىغىلى يا قەدىمىي بويۇم ئەتكەس قىغىنى چىمدۇق ،ماندا ۋەتەن ،خەلق،تارىخ دەپ چىگەندۇق ھەقىچان؟

-ئۆلگەن ئەدەم سىلىنىڭ نىم مەقسەت بىلەن چىرىشلىرىنى نىم بىلىدا؟ھەجەپ مۇشۇ خالتا بىلەنلام قالدى ما بالا!

ئەيندىن سەل تېرىكىپ قالغان ئىدى.مەن ئۇنى رەنجىتىپ قويماسلىق ئۈچۈن ،گەپنى چاقچاققا يۆگىدىم.

-بۇ يەدىكى ھەممىمىز ساچقان ئەمەس.مۇشۇكمۇ باتى ئىيەدە!

-ھىي-ھىي-ھىي!

-ھا-ھا-ھا!

مەتسىلىمنىڭ كۈلكىسگە ئەگىشىپ ئەيندىنمۇ كۈلۈپ كەتتى.مەن ئۇنى ئەمدى قوشۇلىدىغان بولدى دەپ ئويلىدىم.

-ئەڭ ياخشىسى بىز بۇيەدىكى بېژنەسىلىگە ئېيتىشمايلى.ئۇنىڭ ئىچىدە نىمە بولىشىدىن قەتئىينەزەر،بىزنىڭ مەقسىتىمىز ئۇ نەسە ئەمەس!ماگىلى،ئالدىمىزدا يانا نۇرغۇن ئىش با تەخى!

دىمەك ئەيندىن مېنىڭ ئۇ تېرە ئورالمىسنى ئېچىشىمغا قەتئىي قوشۇلمايدۇ.ئامالسىز ئۇنىڭ ئارقىسىدىن بوينۇمنى باغلىغاندەك ئەگىشىپ ماگدىم.ئۈچىنجى ئېغىز توسالغۇسىز بولغاچقا بىز ئاسانلا كىرىپ كەتتۇق.بۇ ئۆيدە تامدىكى نەقىشتىن باشقا ھىچنىمە يوق ئىدى.ساگىلاپ تۇرغان خالتىمۇ،ھەتتا كىچىك قەبرە گۈمبىزىمۇ يوق ئىدى.ئەيندىن

يەنىلا دائىملىق خىزمىتى بىلەن، بىگىم بولسا يەنىمۇ ئىچكىرىلەپ كىرىش ئېغىزىنى ئىزدەش بىلەن ئاۋارە بولۇپ كەتتى.مەتسلىم خۇددى ھېچقانداق ئىشى يوق ئادەمدەك ئەسنەپ،ئۇياق-بۇياققا خوش ياقمىغاندەك قاراپ تۇراتتى.مېنىڭ ئەس-يادىم يەنە ئاشۇ تېرە ئورالمىسىدا.

بىگىم ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇدۇل تامدىكى باشقا جايلار بىلەن پەرقلىنىپ قالىدىغان،ئىشىك شەكىللىك بىرىيەرنى بايقاپ،ئۇ يەرنى قولى كۈچەپ ئىتتىردى.ئۇ يەردىكى قۇم-توپا ئارقىغا ئۆرۈلۈپ .ناھايىتى تار بىر كىرىش ئېغىزىنى پەيدا بولدى.مەندىن باشقا ھەممەيلەن خۇشال بولۇپ كەتتى.

-كالللىرىغا ئاشۇ خالتا چىرىۋالدى ھە سىلىنىڭ.

تولىمۇ سەزگۈر بىگىم مېنىڭ نىمە ئويلىغانلىقىمنى ئاسانلا بىلىپ قالدى.

-قاسى بىژكىتاپتا «سەن ئىزدىگەن نەسە چوقۇم سەن تاپالايدىغان يەردە.لىكىن سەن دائىم ئۇنى چوقۇم مەن تاپالمايدىغان يەردە دەپ ئويلايسەن،شۇڭا ئۇنى تاپالمايسەن» دىگەن گەپنى ئوقۇغانتىم.شۇڭا ئاشۇ تېرىنىڭ ئىچىدە بىزگە لازىم بوغان نەسە يوشۇرۇنغانمىكى دەپ ئويلاپ قالدىم.مەندە ھەرگىز تەگگە،قاش تېشى،ئالتۇن-كۈمۈش چىقىپ قالامىكى دەيدىغان خىيال يوق!

-بىلىمەن تۆرەم.بوپتا،كۆڭەللىرى يەدە قامىسۇن.بىر ئېچىۋاسا بېرىپ!

-راسمۇيا؟

مەن ھاياجانلىنىپ كەتتىم.يەنىلا بىگىم مېنى چۈشىنىدۇ دە!

-ئەڭ ياخشىسى كۆڭەلنىڭ كەينىگە چىمەي،ئىشىمىزنى قىلىلى!

ئەيىندىنىڭ سۆزلىرى مېنىڭ دەقىقە ئالدىدا پەيدا بولغان ئۈمۈدلىرىمنى يەنە ئۆچۈردى.

-تۆرەمنىڭ بەك كۆگىسى كەپ كەتتى ئەمەسما.يانا بىرە قېتىم بۇنىغا سۇ چىسە،بۇدا ئۇندا دىمەيدىغان بولىدا!

بىگىم يەنە ماڭا يان بىسىپ گەپ قىلدى.لىكىن باياتىندىن بىرى گەپكە ئارىلاشمىغان مەتسلىم يەنە قۇرۇق گەپ قىلىپ كەيپىمنى ئۇچۇردى.

-تۆرەمنىڭ بۇرنىغا تولا سۇ كىرىپ،سۇ كالىسى بولۇپ كەتتى،شۇڭا تۆرەم بۇرنىغا ئەمەس،قۇلىقىغا سۇ كىرىپ كەتسىمۇ تېقىمىغا ئالمايتۇ!

-ئىشلىرىنى قىلسا سىلە،دايىم پەلىپەتىش گەپ قىلىپ ئەدەمنىڭ ئىچىنى سىقىدىكەنلا!

بىگىم بىلەن ئەيىندىن يەنە كۈلۈپ كىتىشتى.كۈلكىدىن كىيىن بىگىم يەنە ئەيىندىنگە سوئال نەزىرى بىلەن قارىدى.ئەيىندىن ناھايىتى تەستە بېشىنى لىڭشىتىپ ماقۇللۇق بىلدۈردى.

-بولاپتا.لىكىن سىلىگە دەپ قوياي تۆرەم.مەن ئوقۇغان بىژكىتاپتا«كىچىككىنە سەۋەنلىك،زور بەدەل ۋە قۇربانلىقنىڭ سەۋەپكارى» دەپ يىزىلغان.قاغىنى كۆڭلىرى!

مەن ئۇنىڭ قوشۇلغانلىقىدىن خۇشال بولۇپ،ئۇنىڭغا قانداق مۇداپىئە قىلىدىغانلىقىمنى چۈشەندۈرۈپ كەتتىم.

-خاتىرجەم بوسا دەيمە!مەن ماندا قىمماقچى،ھېلىقى ئەسۋاپنىڭ ئۇچىغا،سومكامدىكى يامىشىش ئىلغۇچىنى چىگىمە،ئەندىن ژىراقتا تۇرۇپ تىشۋىتىپلام ھەقاسىڭلىنىڭ قېشىڭلىغا قىچىپ كىلىۋىلىپ،تاكى ھەقاسلىرى چاتاق يوقكىن دىگۇچە تۇرۇپ،ئەندىن بارىمەن،قايدا،ما ئويلىغىنىم بولامدىكىن يا؟

-بولىدىكىن.لىكىن ئۇنىڭ ئىچىدىن پۇراقلىق نەسە چىقىپ،يانا بىھوش ۋولاپ قاسلىرى قايدا قىلىمىز؟

-ئۇ چاغدا بىگىم شىككىلەنمەي ئاغزىمغا تۆتنى قوياپلام مىنى بۇخاراغا يولغا سىلىپ قويسۇن،قەتتى خاپۇمايمە!

-ئۇ چاغدا مەنمۇ ئۇرۇشۇپ بىرىتمە!

-شۇندا قىلالا مەتسىلىمكا!ئۆتكەندە كاسامغا تەپكەنلىرىنىڭ ھىساۋىنى قوشاپ ئالامە ئۇچاغدا!

ھەممەيلەن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتۇق.كۈلكىدىن كىيىن مەن بايام دىگىنىم بويىچە ئىلغۇچىنى ھېلىقى ئەسۋاپقا چىگىپ،ئېھتىياتچانلىق بىلەن سىرتىدىكى ئۆيدىكى تېرە ئورالمىسىغا يىقىنلاشتىم.ئەسۋاپنىڭ ئۇچى ئۇنىڭغا يەتكۈدەك يەرگە كەلگەندە توختاپ،ئىلگەكنىڭ ئۆتكۈچ ئۇچىنى ئۇ

www.uyghurkitap.com

ئورالمىغا كۆچەپ ئۇردۇم.ئىلگەك ئاسانلا ئۇنى تېشىپ كىرىپ كەتتى.ئىككى قولۇم بىلەن كۆچەپ ئەسۋاپنى تارتتىم.«جارىت!» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ تېرە ئورالمىسى يىرتىلىپ،ئۇنىڭ ئىچىدىكى نەرسىلەر قۇمدەك يەرگە تۆكۈلۈشكە باشلىدى.مەن ئەسۋاپنى تاشلاپ ئىچىدىكى ئۆيگە كىرىۋالدىم .خالتىدىن يەرگە چۈشكەن قۇمدەك نەرسىلەردىن ئالمىنىڭ پۇرىقىغا ئوخشايدىغان بىرخىل خۇشپۇراق تاراشقا باشلىدى.

-ھەممىڭلار بۇنۇڭلىنى توساڭلا!

بىگىمنىڭ ۋارقىراپ ئەسكەرتىش بېرىشى بىلەن تەڭ ھەممىمىز بۇرنىمىزنى توسۇپ،تېخمۇ يىراقلاشتۇق.بىرقانچە مىنۇت ئۆتۈپ كەتتى.ھېچقانداق ئەھۋال يوق.بىگىم،ئەيىندىنىلەرگە قارىدىم.ئۇلار بۇرۇنلىرىنى توسۇشۇپ،يەنىلا ھوشيار ھالەتتە تۇرۇپتۇ.ئامالسىز مەنمۇ يەنە بۇرنۇمنى توسۇپ ساقلاشقا مەجبۇر بولدۇم.يەنە بىرقانچە مىنۇت ئۆتۈپ كەتتى.ھېچقانداق غەيرى ئەھۋال كۆرۈلمىدى.

-بولدى.بۇ پۇراقتا چاتاق يوقكىن.

بىگىمنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن سەل جىددىيلەشكەن كەيپىياتىم ئەسلىگە كېلىپ،بۇرنۇمنى قويۇۋېتىپ،ئەركىن نەپەس ئېلىشقا باشلىدىم.

-ئەمدىغۇ بېرىپ كۆرەپ باقسام بولا؟

-باسا!

ئەيىندىنىنىڭ تەستىقىنى ئالغاندىن كېيىن،خالتىنىڭ يېنىغا بېرىپ ئەھۋالنى كۆزەتتىم.خالتا يىرتىلغان يەردە قىزغۇچ قۇمدەك ئۇۋاق نەرسە چېچىلىپ ياتتى.بايا نەق مەيدانغا تاشلاپ قويغان ئەسۋاپنى ئېلىپ،خالتىنى مالتىلاپ باقتىم.خالتىنىڭ ئىچكى قىسمىنى ھەقىقەتەن يۇڭ بېسىپ كەتكەن ئىدى.دېمەك بۇ ئەيىندىنىنىڭ ئېيتقىنىدەك تۆگە تېرىسى ئىدى.سەل ئۈمىدسىزلىنىپ قالدىم.چۈنكى ئۇ تېرىنىڭ ئىچىدىن مەن ئويلىغاندەك جەسەت ياكى باشقا موھىم نەرسىلەر چىقمىغان ئىدى.يەرگە بىرنى تۆكۈرۋېتىپ،ئارقامغا يېنىپ،ئۇلارنىڭ يېنىغا كەلدىم.

-بۇمۇ ئاشتا خۇشپۇراق ماتېرىيال ئوخشايدا.

-مېنىڭچە ئۇندا ئەمەس،مەيلى نىم بولىشىدىن

قەتئىينەزەر،مۇرات-مەقسەتلىرى ھاسىل بولدى.ئەمدى غىت قىسىپ مىنىڭ گېپىمنى ئاڭلاپ قويالا.

ئەينىدىننىڭ جاۋابىدىن ئۇنىڭ يەنىلا ئانچە رازى ئەمەسلىكى چىقىپ تۇراتتى.مەن ساختا ھېچىيىپ بېشىمنى لىڭشىتىپ قويدۇم.بىگىم يىگى قەبرە ئۆيىنىڭ ئەھۋالىنى كۆززەتكىلى كىرىپ كەتتى.بىز ئۇنى ساقلاۋاتقاندا بىردىنلا سىرتتىكى ئۆيدىن قۇم تاسقىغاندەك شاراقشىغان ئاۋاز چىقىشقا باشلىدى.بىز ھەيران بولۇپ يۈگۈرەپ دىگۈدەك سىرتتىكى ئۆيگە چىقتۇق.كۆز ئالدىمدىكى مەنزىرىدىن ھەيران قالدىم:قۇم-توپا ئارىلاش يەر خۇددى سۇ قاينىغاندەك لۆمۈلدەپ كىتىپ بىرىۋاتاتتى.يەر بىردەم«قاينىغاندىن كىيىن،يەر ئۈستىدەياڭاق چوڭلىقىدا ھەم ئۆزىمۇ ياڭاقتەك يۇملاق،دۈمبىسى ئاپئاق،باش تەرىپىدە كەركىدان قوڭغۇزنىڭ مۈڭگۈزىگە ئوخشاش مۈڭگۈزدىن ئىككىسى بار،پۇتلىرى قىسقا ھەم ھەرە چىشىدەك ئەگرى-بۈگرى،بىرقاراشقا ئۈمۈچۈك بىلەن چايانىنىڭ ئارىلاشمىسىدەك غەيرى قوڭغۇزلار پەيدا بولۇپ قالدى.

بۇ مەنزىرىنى كۆرۈپ بىرىنجى بولۇپ كاللامغا«مومىيا» فىلىمىدىكى بىرلا ئۆتۈپ كەتسە ئادەمنىڭ سۆڭىكىلا قالىدىغان،پۇتىمىزدىن تىشىپ كىرىپ كەتسە،مېڭىمىزدىن چىقىدىغان قاسراقلىق قۇرۇت كىلىپ،پۈتۈن بەدىنىم لىغىلداپ تىترەپ كەتتى.

-قۇم بۆرىسى!

ئەينىدىن ئەنسىز ۋارقىراپ كەتتى.ئەھۋالدىن قارىغاندا ئۇ بۇ قوڭغۇزنى تونۇيدۇ.ئاۋازىنىڭ تىترەپ چىققانلىقىغا ۋە ئۇ قوڭغۇزنىڭ نامىغا قارىغاندا،بۇ قوڭغۇز چوقۇم ياخشى قوڭغۇز ئەمەس.ئۇيلىغانسىرى قورقۇپ،پۇت-قولۇمدا جان قالمىدى.ياخشى يېرى،ئۇ قوڭغۇزلار بىزگە ئانچە قىزىقمايدىغاندەك قىلاتتى.چۈنكى ئۇلار ھېلىقى خالتىدىن تۆكۈلگەن قىزغۇچ ئۇۋاقلارنىڭ ئۈستىدە مىغىلداپ مىگىپ يۈرەتتى.بىز تەرەپكە كىلىدىغاندەك ئەمەس.سەل غەيرەتكە كىلىپ ئەينىدىنىدىن سورىدىم.

-بۇ....بۇ قوڭغاز ئەدەم چاقامدۇيا؟

-چاقمايدا.لېكىن چاپلىشۋاسا.ئۆتتۇرۇۋەتسىمۇ قوياپ بەمەيدا!

-بۇ....بۇ قايدا قوڭغاز ئەمدى؟

-بۇ دىگەن تۇپراقنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ياشايدىغان كانىنىڭ بىر تۈرى.ھايات قىلىش ئىقتىدارى نايىتى زۇقىرى ھەم توپلىشىپ ياشايدىغان بوغاچقا،بۇنى«قۇم بۆرىسى» دەپ قويىدا!

-ئىمىشقا ئۆزىچىلام يەنى تىشىپ چىقىدىغاندۇ بۇ قوڭغازلا ئەدەمنى قوقىتىپ!

-ئۆزىچىلام تىشىپ چىقمىدى،سىلە ئۆزىچىلام ھېلىقى تېرىنى تېشىپ قويغاچقا،خۇشپۇراقنى بۇراپ چىقتى!بۇ قوڭغۇزنىڭ پۇراققا بوغان سەزگۈلىكى ھەم مايىللىقى بەك زۇقىرى!

-ئاپلا!ئىم پوق يەپ تەشكەن بوغيىتىم ئۇ قوتا تېرىنى!

-بولدى گەپنى ئاز قىسا ئەمدى.بىگىم چىقسا پەم بىلەن چىكىتىشنىڭ يولىنى قىلىلى!

ئەينىدىنىنىڭ ئۆزىنى يوقىتىپ قويماي،سالماقلىق بىلەن چۈشەندۈرىشى ھەم ئۇ قوڭغۇزنىڭ ئادەم چاقمايدىغانلىقىنى بىلگەندىن كىيىن سەل خاتىرجەم بولغان بولسامۇ،لىكىن مىغىلداپ تۇرغان قوڭغۇزلارغا قاراپ،بىخەتەر چىقىپ كىتەلىشىمىزگە كۆزۈم يەتمىدى.قېرىشقاندەك بىگىم تېخىچە چىقمايۋاتاتتى....

26-باپ ئاھ....! بىگىم

-بىگىم چىققتى ئەينا!

مەتىسلىم بىگىمنى كۆرۈپ ۋارقىراپ كەتتى.بىز دەرھال ئارقىمىزغا قارىدۇق.بىگىم سەل ئۇمۇدسىز ھالەتتە يىنىپ چىققان ئىدى.بىزنىڭ روھىي ھالىتىمىز كۆرۈپ ھەيران بولۇپ،قەدىمىنى تىزلىتىپ بىز تەرەپكە قاراپ كەلدى.

-قۇم بۆرىسى!

بىگىممۇ ئۇ قوگغۇزلارنى بىرقاراپلا تونىۋالدى ھەم ئەھۋالنى چۈشەندى.

-بۇ قوگغاز ئاسان يە يۈزنگە چىقمايتى.ئەسلى ھېلىقى تېرە خالتا مۇشنىڭ ئۈچۈن تەييالىنىپتىكەندە!

-شۇنداكىن.سىلنىڭچە قايدا قىساق بولا؟

-بۇ جەھەتتە سىلە مەندىن بەكرەك بىلىملىك.ئۆزلىرى بىزنىمە دىمەملا غۇجام.

-مەنمۇ پەقەت كىتاپ-ماتىرىياللىدىلام كۆگەن بۇندا قوگغازنى.ئۇنىڭ كۈشلۈك پۇراققا ئامراقلىقىدىن باشقا ئاجىزلىقىنى بىلمەيدىكەنمە!

ئەينىدىنىڭ گىپىنى ئاڭلاپ بىگىممۇ تۇرۇپ قالدى.مەن ئۇمۇدسىزلىك ۋە چەكسىز پۇشايمان ئىلكىگە چۆكتۇم.چۈنكى بۇ بالا-قازانى پۈتۈنلەي مەن تېرىغان ئىدىم.

-مەتىسلىماخۇن،سىلىنىڭ بىرە ئامالىرى بامۇيا؟

ئەينىدىن مەتىسلىمدىن ئۇمۇد كۈتۈپ قالغان ئىدى.ئەپسۇس،مەتىسلىم بېشىنى چايقاپ قويدى.

-سىلە بۇيەگە چىرىپ باققان،شۇندادۇ؟

-شۇنداق.

-ئەمىسە،تەجرىبىلىرىنى سۆزلەپ باقمامىلا؟

-كىرىشنىغۇ كىرگەن.لىكىن بىز ئۇ خالتىغا ئېيتىشمىغان ھەم بۇنداق ئۇۋۋاتەككۇ قوگغۇزنىمۇ كۆرمىگەنتۇق.

www.uyghurkitap.com

ئەيىندىن ئۈمىدسىزلىك بىلەن بېشىنى چايقاپ قويدى.مەن يەردىن بېشىمنى ئۈزمەي ئولتۇردۇم.بىرچاغدا كىچىكرەك بىر «قۇم بۆرىسى» بىز تەرەپكە قاراپ كەلدى.بەلكىم ئۇ يېڭى تۇغۇلغان قوڭغۇز ياكى سەل دەلدۈشرەك قوڭغۇز بولسا كېرەك،خۇددى مەن بىلەن قېرىشقاندەك،پۇتۇمنىڭ ئەتراپىدا ئۇياق-بۇياق ئايلىنىپ يۈرەتتى.ئاچچىغىمدا ئۇنى قاتتىق دەسسىدىم.بىچارە «قۇم بۆرىسى» يەرگە پېتىپ كەتتى.ئۇنىڭ پۇتلىرىنى جانسىز قىمىرلىتىشلىرى ،ئۇنىڭ قاسىرىقىنىڭ مەن ئويلىغاندەك قاتتىق ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلىدى.مەن يەنە بىرقانچىنى دەسسەپ ئۇنى تولۇق مەغلۇپ قىلدىم.

-نىمىش قىلىۋاتىلا دەيمە!ئاپلا!

ئەيىندىن مىنىڭ «قۇم بۆرىسى» نى يەر بىلەن يەكسان قىلغىنىمنى كۆرۈپ قاتتىق ئاچچىقلاپ كەتتى.مەن نىمىشقا ئۇنىڭ بۇنچە رەنجىپ كېتىشىنىڭ سەۋەبىنى سوراي دەپ تۇرۇشىمغا،سىرتتىكى ئۆيدىكى قوڭغۇزلار بىردىنلا پىتىراپ كەتتى.

-دەرھال يۇك-تاقاڭلىنى ئېلىپ تەييا بولاڭلا!

ئەيىندىن ماڭا ئارتۇق كايىشقا ئۈلگۈرمەي بىزگە بۇيرۇق قىلدى.ھەممىمىز يەرگە قويۇپ قويغان سومكىمىزنى دەرھال ئېسىۋالدۇق.قوڭغۇزلار ئاستا بىز تەرەپكە قاراپ كىلىشكە باشلىدى.ئەڭ ئاۋال كىرگەن بىرتوپ قوڭغۇز،بىزگە ئىككى مىتىر كىلىدىغان يەردىكى مەن ئۆلتۈرىۋەتكەن قوڭغۇزنىڭ يىنىغا كىلىپ توختىدى.بىز جىددى ھۇجۇم تەييارلىقىدا تۇردۇق.لىكىن قوڭغۇزلار بارغانسىرى كۆپىيىپ،بىز تەرەپكە سىلجىشقا باشلىدى.

-ئەڭ ياخشىسى يېڭى ئېچىلغان قەۋرىنىڭ ئىچىگە چىرىۋېلىپ تۇرىلى!

ئەيىندىنىڭ بۇسۇپ چىكىنىشكە كۆزى يەتمەي مۇشۇ يولنى تاللىغان ئىدى.بىز ئارقىچىلاپ ئاستا يېڭى كىرىش ئېغىزغا قاراپ چىكىندۇق.كونىلارنىڭ«بالا كەلسە قوش كەپتۇ» دىگەن تەمسىلى

ھەقىقەتەن تـوغرا ئـيتىلغـان ئـىكەن.بـىـز كـىـرىش ئېغىزىغـا ئـاز قالغانـدا قولىمىزدىكى شامالدىن مەلۇمات بېرىـدىغان فوسـفۇرلۇق سـائەت سـىگنال بېرىشكە باشلىدى.بۇ سىگنال بىزنى پەقەت قوڭغۇزلار بىلەن جەڭ قىلىپ بۆسـۈپ چىقىـپ كـىـتىش يـاكى يېڭـى كـىـرىش ئېغىزىغـا كـىرىـپ،قۇمغـا كۆمۈلۈپ،باشـقا كەلگەننـى كۆرۈشـتىن ئىبـارەت ئـىككـى يولنىـڭ بىرىنـى تاللاشقا قىستىغان ئىدى.

-ھەممىڭلار شىككى چەتتىكى تامغا چىكىنىڭلا!

بىگىم توساتتىن بىزنى يېڭى ئېغىزغا كىرىشكە ئەمەس،بەلكـى تامنىـڭ ئـىككـى چـىتىگە چىكىنىـشكە بـۇيرۇق قىلـدى.مەن كۆڭلۈمـدە بىگـىم بـۇ قوڭغۇزلارغا يول ئېچىپ بىرىپ،ئانـدىن قېچىـشنىڭ ئامـالىنى تاپـىدىغان چېغى دەپ ئويلاپتىمەن.لىكىـن بىگـىم ئادەمنىـڭ ئەقلـىگە سـىغمايدىغان قىلىقلارنى قىلىشقا باشلىدى،

ئۇ سومكىسىدىن تىز سۇرەتتە بىر قولچىراق بىر قۇتا سۇ ۋە كىچىك بىر قۇتـا ئەتىرنـى ئېلىپ،سومكىـسىنى ماگـا تۇتقـۇزۇپ قويـۇپ،كـيىم-كـىچەكلىرىنـى سېلىـشقا باشـلىدى.مەن بىگىمنـى تولـۇق ئېلىشىپ قالدىمىكىن دەپ گۇمان قىلدىم.

-بىگىم!ئۇنداق قىلمىسا!

بىگىم ئەينىـدىننىڭ سۆزىگە قۇلاق سـالماي،پەقەت كـالتە ئىـشتىنى قالغاندىلا توختاپ،قولىدىكى ئەتىرنى بويۇن قىسمىدىن باشلاپ تۆكۈشكە باشـلىدى.شـۇ چاغـدىلا مەن ئۇنىـڭ نـىمە قىلمـاقچى بولغـانلىقىنى چۈشەندىم.قوڭغۇزلار كۈچلۈك ئەتىر پۇرىقىنى پۇراپ،بىز بىـلەن كـارى بولماي، دەرھال بىگىم تەرەپكە قاراپ يوپۇرلۇپ كىلىشكە باشلىدى.

-دەرھال چىكىنىڭلا!مەندىن ئەنسىرمەڭلا!

بىگىم قوڭغۇزلارنى ئارقىغـا سـىلىپ.يېڭـى كـىرىش ئېغىزىغـا كـىرىـپ كەتتى.قوڭغۇزلارمۇ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ بارغانسىرى ئازلاشقا باشلىدى.

-بىگىم!ئامال بار ئۇنىڭ تەرەپنى بويلاپ ماڭسىلا!نەدە كىچىك يول بولسا

www.uyghurkitap.com

شۈيەردىن ماڭسىلا!يورۇقلۇق كۆرۈنگىچە توختاپ قالسىلا بولمايتۇ!

مەتسىلىم تۇيۇقسىز ھوشىنى تاپقان ئادەمدەك كىرىش ئېغىزىغا قاراپ قاتتىق ۋارقىرىدى.سائەتنىڭ سىگنال ئاۋازى تېخىمۇ كۈچىيىپ كەتتى.

-ئىگەم ئۆزەڭ ساقلىغايسە!تېز ماڭىلى!

ئەيىندىن مەتسىلىمنىڭ قولىدىن تارتىپ چىقىش ئېغىزە تەرەپكە ماڭدى.

-سىلە چىكىنتۈرىڭلا!مەن بىگىمگە ھەمدەم بولاي!

مەن توختىماي تۆكۈلۈۋاتقان كۆزياشلىرىمنىمۇ سۈرۈتمەي،بىگىم بىلەن قوڭغۇزلار كىرىپ كەتكەن تەرەپكە قاراپ ماڭدىم.ئەيىندىن دەرھال مىنى تارتقۇشلاپ سۆرىدى.

-يىنىكلىك قىلمىسا دەيمە!

-بۇ بالانى مە تېرىغان،بىگىمنى يالغۇز تاشلاپ قويسام بومايدا!

«چاك!» يۈزۈمگە قاتتىق تەككەن كاچات بىلەن تەڭ بۇرنۇمدىن ئوقتەك قان يىنىپ كەتتى.

-بىگىمنى بىھۇدە قۇربالىق بەسۈن دەتاملا؟!بىگىم بىزنى ساق چىكەتسۈن دەپ ئاشتا قىلدى.ھەممەيلەننى ئۆلسۈن دەتاملا يا!

ئەيىندىننىڭ غەزەپ بىلەن تىترەپ تۇرۇپ ئېيتقان سۆزى مىنى توختىتىپ قويدى.

-شتتىك ماڭسا،ھىلى ھەممىمىز چىكىتەممەي قالىمىز!

ئەيىندىن بىلەن مەتسىلىم مىنى سۆرىگەندەك ئېلىپ ماڭدى.مەن قان يىغلاپ تۇرۇپ ئۇلارغا ئەگىشىپ،چىنىشكە باشلىدىم.بىرىنجى ئازگالدىن چىققاندا،قۇم توزۇندىلىرى كۆزۈمگە كىرىشكە باشلىدى.دىمەك سىرىتتا شامال ھەقىقەتەن كۈچلۈك چىقىۋاتقان ئىكەن.بىز سۈرەتنى تىزلەشتۈرۈپ،ناھايىتى ئەستە يەر يۈزىگە چىقىۋالدۇق.قۇمنىڭ دەستىدىن كۆزىمىزنىمۇ ئاچالماي،ماشىنىغا ئاران چىقىۋالدۇق.ماشىنا قوزغالدى.يۈرىكىم سانجىلىپ ئاغرىشقا باشلىدى....

مەتىسلىمنىڭ ئۆيى.شامالدا ھەيكەلدەك قېتىپ.ئۆگزىدە تۇرغان مەن،كۆزۈمنىڭ ئېچىشقىنىنىمۇ سەزمەستىن،بىز كەلگەن تەرەپكە قاراپ تۇرىمەن.شۇنداق،مەن ئاشۇ قۇملۇق يولغا قاراپ تۇرماقتىمەن.يىراقتىن قاۋۇل بىرگەۋدىنىڭ كۆرۈنۈشىنى كۈتۈپ تۇرماقتىمەن.

كۈن پاتقىچە ئۆگزىدە بىگىمنىڭ قايتىپ كېلىشىنى كۈتۈپ تۇردۇم.ئەينىدىن ئۆگزىگە چىقىپ ماڭا بىرنەرسە دىمەكچى بولغاندەك كۆزۈمگە تىكىلدى.لىكىن گەپ قىلماي تاماكىدىن بىرنى تۇتاشتۇرۇپ.زوڭزىيىپ ئولتۇردى.مەن ئۇنىڭ تاماكا چەككىنىنى ئۇنىڭ ھېلىقى ئاسارە-ئەتىقە دۇككىنىدا بىرقېتىم كۆرگەن،ئۇنىڭدىن كېيىن زادىلا كۆرمىگەن ئىدىم.دىمەك ئۇنىڭ ھازىرقى ھىسسىياتى مەن بىلەن ئوخشاش.

-بىگىم چوقۇم قايتىپ كىلىدا!

ئۇ خۇددى ئۆز-ئۆزىگە سۆزلەۋاتقاندەك پەس ئاۋازدا پىچىرلاپ قويدى.

-ئۇ راس قايتىپ كىلەما؟

-خۇدايىم بۇرىسا چوقۇم قايتىپ كىلىدا.بىگىمنى بوش چاغلىمىسا.ئۇ ئادەتتىكى ئەدەم ئەمەس.

شۇنداق.ئۇ ئادەتتىكى ئادەم ئەمەس.ئادەتتىكى ئادەم ھەرگىز قېرىپ قالغان ئىككى ئادەمنى ۋە مەندەك بىر يارىماس بالا-قازانىڭ ئىگىسىنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ھاياتىنى قۇربان قىلمايدۇ.ئادەتتىكى ئادەم ھەرگىز ئەڭ خەتەرلىك پەيتتە،ئەڭ غەيرى ئۇسۇل بىلەن بارلىق خەتەرنى ئۆزىگە تارتىپ،باشقىلارنى قوغداپ قالمايدۇ.

مىنىڭ جىمىپ كەتكەنلىكىمنى كۆرۈپ،ئۇ يەنە ماڭا تەسەللىي بىرىشكە باشلىدى.

-بىز بۇرۇن بۇنىڭدىنمۇ خەتەرلىك ئىشلىغا يولۇققان.شۇ چاغدىمۇ بىگىم ھىشنىمە بوممىغان.ئۇنىڭ ئۈستىگە مەتىسلىماخوننىڭ دىيىشىچە،ئەگەر بىگىم ئۇنىڭ دىگىنىدەك ماڭسا،چوقۇم ساق-سالامەت چىكىتەلەيدىكەن.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

-ئۇندا ۋوسا بىز نىمىشقا ئۇنىڭ بىلەن بىللە ماڭمىدۇق؟

-چۈنكى «قۇم بۆرىسى» دىن قېچىپ قۇتۇلۇشقا ئارىمىزدا پەقەت بىگىمنىڭلام قۇدرىتى يېتىدا.

-ئۇ راسلا ساق-سالامەت چىكىتەلەما؟

-شۇندا بولىدا.

-ئەگەر ئۇنىڭغا بىرئىش بولاپ قاسا مەن ئۆزەمنى ئۆتتۇرۋالىمەن!

-ۋۇجۇ!نىمىشقا؟

-ھەممىنى قىغان مەن.قوگىدا مەددە با ئەدەمدەك جىم ئۇتىرامماي باكا ئىش تاپتىم.

-ئۇندا دىسەك تازا توغرا بومماىدا.بۇنى تەقدىر-پىشانىدىن كۆسەك توغرا بولىدا.

-مىنى كەچۈرسە ئەيىندىن تاغا ،مەن...ئەدەم ئەمەسكەنمە....

كۆڭلۈم بۇزۇلۇپ يەنە يىغلاپ تاشلىدىم.ئەيىندىن خۇددى دادام مىنى كىچىك ۋاقتىمدا باغرىغا باسقانغا ئوخشاش باغرىغا باستى.مەن ئۇنى مەھكەم قۇچاقلاپ،بېشىمنى ئۇنىڭ مەيدىسىگە قويۇپ،ئاۋازىمنى قويۇپ بىرىپ يىغلىدىم.بوينۇمغا چۈشكەن ئىسسىق ياشلار،ئەيىندىننىڭمۇ يىغلاۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلاپ تۇراتتى .بىز ئاشۇ ھالەتتە خېلى ئۇزۇن يىغلىدۇق.

ئۆيگە قايتىپ كىرگەندىن كيىن،يانفۇن توردىن«قۇم بۆرىسى» گە ئالاقىدار ماتىرىياللارنى ئىزدىدىم.لىكىن ئۇنىڭغا ئالاقىدار ھىچنىمە تاپالمىدىم.كىيىن يەنە يەر كانىسىغا ئالاقىدار ماتىرىياللارنى ئىزدىدىم.خۇددى ئەيىندىنىڭ ئېيىتقىنىدەك يەر كانىسىنىڭ بىرتۈرى،بىز كۆرگەن ئاشۇ قوڭغۇزلارغا ئاساسەن ئوخشاپ كىتەتتى .ئۇنى چۈشەندۈرلىشىدە«چوڭقۇر يەر قاتلىمىدا ياشايدۇ.كۆزى كۆرەلمەيدۇ.لىكىن پۇراش سەزگۈسى دەرىجىدىن تاشقىرى تەرەققىي قىلغان.قۇرغاق ھاۋاغا چىدامچان،بىرنەرسىگە چاپلىشىۋالسا،ئېلىۋېتىش

ناھايىتى قىيىن.زەھەرسىز،ئۆسۈملۈك يىلتىزى ۋە ئۇششاق يەر ئاستى ھاشارەتلىرىنى ئاساسلىق ئوزۇق قىلىدۇ» دەپ يېزىلغان ئىدى.

يەنە ئويغا پاتتىم.گەرچە «قۇم بۆرىسى» زەھەرسىز بولسىمۇ،نەچچە يۈزلىگەن قوڭغۇزلار بىگىمگە چاپلىشىۋالسا،ئاقىۋىتىنى پەرەز قىلماق تەس.بىگىم ئۇلاردىن ئامان-ئېسەن قۇتۇلدى دىگەندىمۇ،ئۇ يەر ئاستىدىن قانداق چىقىپ كىتىدۇ؟مەتىسلىمنىڭ ۋارقىرىغان ئاۋازىنى ئۇ ئاڭلىدىمۇ؟ئاڭلىغان تەقدىردىمۇ بىگىم شۇ يولنى تاپالامدۇ؟....

ئويلىغانسىرى ئىچىم سىقىلدى.ئويلىغانسىرى ئۆزۈمنىڭ گۆشىنى ئۆزۈم يىگۈدەك بولۇپ كەتتىم.ئاخىرى ئورنۇمدىن تۇرۇپ،مەتىسلىمنىڭ يېنىغا چىقتىم.ئۇ ئۇخلىمىغان بولۇپ،موخۇركىسىنى شوراپ،خىيال سۈرۈپ ئولتۇرغان ئىكەن.

-مەتىسلىمكا،راس گەپ قىلسا،ئۇ يەردىن چىكەتكىلى بولامدا زادى؟

-بولىدۇ.

-قوڭغازلا بىگىمگە زىيان-زەخمەت يەتكۈزۈپ قويماسما؟

-مەن خېلى ئوبدا قاراپ باقتىم.ئۇ قوڭغۇزلىنىڭ ئۆمىلەش سۈرئىتى ئاستىكەن.بىگىمدەك قاۋۇل،يامان ئىدەمگە چوقۇم يىتىشەلمەيتۇ.

-ئۇندا ۋوسا،بىگىم يانا قانچىلىك ۋاقىت ماڭسا ئەندىن چىكىتەلەيدا؟

-كىنە....

مەتىسلىم ئويلىنىپ تۇرۇپ قالدى.مەن تەقەززالىق بىلەن ئۇنىڭغا تەلمۈرۈپ تۇردۇم.

-ئەگەر توختىماي ماڭىتقان بولسا،سەككىز-ئون سائەتتە چىكىتىتۇ.

-سەككىز-ئون سائەت؟!

-بىز شۇنچىلىك ماڭغان،بىگىم پالۋان سۈپەت ئىدەم.ئۇ تەخىمۇ تىز چىقىپ كىتىتۇ.

-ئۇ يەردىن چىقسا نەگە چىقىدا؟

-بىلمەيتمە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى

-بىلمەيمە؟!سىلە زادى چىققانمۇ-چىقمىغانمۇ؟
-چىقىشىنغۇ چىققان.لېكىن ئۇ يەرنىڭ ئېتىنى بىلمەيتمە.
-ئەدەم با يەگە چىقامدۇ يا قۇملۇققىمۇ؟
-قۇملۇققا.
-ئاھ خۇدا!ئۇندا ۋوسا ئۇ يەدىن چىققاننىڭ نىم پايدىسى؟ھازىر قۇم كۆچەۋاتسا!قۇملۇقتا ئۇسسۇزلۇق،ئاشلىقتا ئۆلەپ قامادا!؟
-ياق.ئەشەگە يىقىن جايدا بىر يېزا بار.
-ئەدەم با يىزىمۇ يا ئۇۋۇۋ؟
-بادۇ.
-بادۇ دىگەنلىرى نىمىسى؟سىلە ئۇ يىزىدا ئەدەم كۆمگەنما؟
-كۆرگەن.لېكىن ئۇ ئىشقا بەك ئۇزۇن بولۇپ كەتتى.ھازىر ئەدەم بامۇ يوقمۇ بىلمەيتمە.
-قانچىلىك بوغان؟
18-يىل!
-نىمە؟....!
دىمىم ئىچىمگە چۈشۈپ كەتتى18.يىل بۇرۇنقى يىزا ياكى "كەنت ھازىر بارمىدۇ؟ئەگەر قۇملۇققا يېقىن ئاشۇ يېزا-"كەنتنى قۇم كۆچۈپ،ئاھالىلەرنى يۆتكەپ كەتكەن بولسىچۇ؟مەتىسىلىم قەبرىنى خاتا تونۇپ قالغان بولسىچۇ؟بىگىم يولنى تاپالماي قالسىچۇ؟....سانسىز سۇئاللار خۇددى مىغىلداپ تۇرغان«قۇم بۆرىسى» دەك،يۈرىكىمنى غاجاپ كەتتى.
-سىلە18 ژىل بۇرۇن چىگەن قەبرە بىز چىگەن يە شۇمۇيا؟
-شۇ.
-تولۇق جەزىملەشتۈرەلەملا؟
-ھە.ئەشۇ چاغدىمۇ سىلە تەشكەن تاغار شۇ يىتى باتى.
يۈرىكىم سەل ئورنىغا چۈشتى.
-سىلە كىيىن قاندا يىنىپ كەگەن؟

-چىققان يول بىلەن.
-سىلە ھىشقاندا خەتەرگە يولۇقمىغانىما؟
-ئاساسەن..يولۇقمىغان.
-ئاساسەن دىگەن گەپ خەتەر يا دىگەن گەپ.شۇندامۇيا؟
-بىگىمگە ھىچ ئىش بومىايتۇ.بىزگە ئۇيەردە باشقا ئەدەملىمۇ ئۇچرىغان.مەن شۇنى دىمەكچى.
-باشقا ئەدەملە؟!ۋۇجۇ!ئىم ئەدەملىكىن ئۇ؟
-تونىمايتمە.لىكىن بىزگە زىيان-زەخمەت يەتكۈزمىگەن.
-ئىمىش قىلدىغان ئەدەملىكىن؟
-مەن ئىم بىلىتمە ئۇنى.بىزگە ئوخشاش ئىدەملىدۇ.
-گەپ قىلىشمىغانىما؟
-ياق.ئۇلار بىزدىن قورقۇپ،بىز ئۇلاردىن قورقۇپ مۆكۈپ يۈرۈپ ئۆتۈشەپ كەتكەن.
-سىلە ھەممە يولنى بىلگەندىكىن،ئىمىشقا بىگىم بىلەن بىللە ماگمىلا؟
-مەن سىلە بىلەن غوجامدىن ئەنسىرەپ قالدىم.ناۋادا قۇم بەك كۆچكەن بولسا،سىلەرنى ئىلىپ چىقىپ كەتمىسەم بولمايتۇ.
-قۇم بەك كۆچكەن چاغدا،سىلىمۇ يولنى كۆرەممەيتىلە!
-مەن يەر ئۈستىدە بولسام كۆزۈمنى يۇمۇپ قويۇپىمۇ كەلگەن يولنى تاپالايتمە.
-سىلىغۇ ھەممە كامانى بىلىلا.قوگغاز بالىقنى بىلگەندىكىن ئىمىشقا ماگا دەپ قويمىلا؟
-مەن دىدىمغۇ،مەن بۇنداق قوگغۇزنى پەقەت كۆرۈپ باقمىغان.بىزدە سىلدەك ئۇنداق ئىمىنى كۆرسە تىشىپ باقىتقان يۈرەك يوق.
-مەنمۇ قەستەن قىممىدىم.ھەقاسىلىرىمۇ يا ئاشەدە.
-چاقچاق.بىز ئۇ تاغارغا بەك ئىتىۋار بەرمىگەن.ئەگەرچەندە ماگا شۇنداق ئۇۋا تەككۇ قوگغۇز ئۇچراپ قالسا،تۆگۈشكىنىم شۇتى.قوگغۇزنى

ئۈچرىتىپ ،يەنە ھايات قالغان بولسام،چوقۇم سىلىگە ئەسكەرتىش بېرىتتىم.

-ھە....

دىمەك قۇملۇقتا خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىپ يۈرىيدىغان ئادەملەر بىزلا ئەمەسكەنمىز.كىم بىلىدۇ بىگىم شۇنداق كىشىلەر بىلەن ئۇچرىشىپ قېلىپ،تىخىمۇ تىز چىقىپ كىتەمدۇ تېخى!ئۇنىڭ ئۈستىگە يەر ئاستىدا نامەلۇم مەخلۇق ياكى قۇرۇت-قوڭغۇزلار بولمىسىلا،بىگىم ئادەتتىكى ئادەملەرگە تېتىيالايدىغانلىقىنى، مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارغا مەلۇم قىلىپ،بىگىمنى ئىزدەشكە كۈچ تەشكىللىسەك بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ كۆڭلۈم بىرئاز تەسكىن تاپتى .ئويلىغانلىرىمنى ئەيىندىنگە دەپ بېقىش ئۈچۈن ئۇنىڭ يېنىغا چىقتىم.

-ئوبدان ئويلاپلا.مەن مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلىغا دەپ بولدۇم.بوران سەل توختىسا،چوڭ كۆلەمدە قۇتقۇزۇش،ئىزدەش ھەركىتى ئېلىپ بارىمىز.

ئەيىندىن گېپىمنى سەۋرچانلىق بىلەن ئاڭلاپ بولغاندىن كىيىن،يۇقارقى جاۋاپنى بەردى.لىكىن مەن يەنىلا خاتىرجەم بولالمىدىم.

-ئەگەر بوران توختىماي قاسچۇ؟

-چوقۇم توختايدا.

-ئەگەر ئۆتكەنكىدەك بىرھەپتە چىقسىچۇ؟

-سىلە نىمدا ھەممە ئىشنى يامان تەرەپكىلام ئويلايلا؟بۇندا چاغدا باغۇ،ماندا ياخشى ئىشلىنى ئويلاپ،ياخشى تىلەكلىنى تىلەيمىز.«تىلىسەڭ تاپاسەن» دەيدىغان گەپ بار ئەمەسما.ئۇندامۇ بولاپ كەتمەس.ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن بىگىمنىڭ ئىقتىدارىغا ۋە كۈچ-قۇدرىتىگە يۈز پىرسەن ئىشىنىمە!

-مەنمۇ ئىشنىمە.لىكىن بالانىڭ ھەممىنى مەن تىرىپ قوياپ،ھىچ ئىش قىلماي ئۆيدە ئولتىراشقا پەقەت ۋىژدانىم چىدىمىدى.جىق گەپ قىلسام.يولنى تاپالىغان بوسام.ھەقاسىڭلا ئۇخلاپ قاغان چاغدا بېرىپ

بىگىمنى ئىزدەيتتىم.

-كۆچەللىرىنى چۈشىنىمە.سەۋر قىلىلى.ياش ۋاقتىمىزدا بىگىم بىرقېتىم بىر خارابىلىققا كۆمۈلەپ قىلىپ،بەش كۈندىن كېيىن يانا ساق-سالامەت چىققان.

-راسما؟

-راس.بەش كۈن ئاچ كۆمۈلەپ قىلىپمۇ،چىقىپ مىنى كۆرەپ«تاماكامنى ئۈنتۈپ قاپتىكەنمە،بەك ئىچىم سىقىلىپ كەتتى» دەپ چاقچاق قىلغان.

-بىگىممۇ تاماكا چىكەمتى؟

-بىژمەزگىل چەككەن.

-لىكىن ئۇۋاقتىدا بىگىم ياشكىن.هازىر ياشىنىپ قاغان تۇسا؟

-ئۇ چاغدا ياش ۋوغان بىلەن تەجرىبىسى يوقتى.هازىر ياشانغان بىلەن نۇرغۇن تەجرىبىسى با ئەمەسما.

ئەينىدىنىنىڭ يىنىدىن خېلى زور ئۈمۈدلىنىپ قايتىپ چىقتىم.دىمەك بىگىم مەن ئويلىغاندىنمۇ نەچچە ھەسسە كۈچلۈك ھەم چىدامچان ئىكەن.ئۇنىڭ ئورنىدا مەن بولغان بولسام يەر ئاستىغا بەش كۈن كۆمۈلۈپ قېلىش ئەمەس،بىزنىڭ ئۆينىڭ يەرئاستى ئامبىرىغا بىركۈن سولىنىپ قالسام.ئۆزۈمگە ئۆلۈم تىلەپ،ھالىمدىن كىتەتتىم.بىرچاغدا دادامنىڭ زورلىشى بىلەن پاخپايتىپ ئۆستۈرۋالغان چېچىمنى چۈشۈرۈۋەتكەندە،ئۆيدە تۇرۇپ ئاچلىق ئېلان قىلىپ،كەچكىچە ئاران چىدىغان ئىدىم.

كارىۋاتتا تاماكا چەككەچ بىگىمنىڭ قايتىپ كەلگەن ھەرخىل مۇمكىنچىلىكى ۋە ھالىتىنى پەرەز قىلدىم.

1) بىگىم ھېلىقى ئۆلگۈر قوڭغۇزلارنى ئېزىقتۇرىۋېتىپ،ماڭغان يولى بويىچە قايتىپ كىلىدۇ.ئاندىن بورانىنىڭ توختىشىنى كۈتۈپ،ئىككىنچى ئازگالدىن چىقىپ،بىخەتەر بىرجاينى تېپىپ ئۇخلايدۇ.بوران توختىغاندىن كېيىن،بىخەتەر يەر ئۈستىگە قايتىپ چىقىپ،ئەتە

www.uyghurkitap.com

ئەتىگەندە مىنى ئويغۇتىدۇ!

2) بىگىم مەتىسلىم دىگەن يول بويىچە مېڭىپ،ئوڭۇشلۇق ھالدا ھېلىقى يىزا تەۋەلىكىگە چىقىدۇ.ئاقكۆڭۈل دىھقانلار بىگىمنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلىپ،يەرلىك توخۇ باسقان پولو بىلەن مىھمان قىلىدۇ،بىگىم بۇرنىنى كولاپ بەخىرامان ئۇخلاپ قالىدۇ.بەلكىم ئۇ ھازىر تاتلىق چۈش كۆرىۋاتقاندۇ.

3) بىگىم ئويلىمىغان يەردىن تارىخى قىممىتى ناھايىتى زور،بايلىق ۋە قەدىمىي يادىكارلىقلار لىق تولغان بىر قەبرىنى بايقاپ قالىدۇ.بوران توختاپ بىز ئۇيەرگە بارغاندا بىگىم بىرتاغار بايلىقنى يۈدۈپ ئالدىمىزغا چىقىدۇ.ئۇ تاپقان نەرسىلەرنىڭ ئىچىدە دۇنيانى زىل-زىلىگە سالغۇدەك قىممىتى بار بويۇملار بولىدۇ.

4) بىز ۋە قۇتقۇزۇش ئەترىتى ئۇنى ئىزدەپ يۈرگەندە،ئۇ ئاللىقاچان مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە كىلىپ بولغان بولىدۇ.بىز ئۇنى تاپالماي ئېزىپ قالغاندا.ئۇ بىزنى قۇتقۇزغىلى كىلىدۇ.بىزنى تاپقاندىن كىيىن بۇرنىنى كولاپ تۇرۇپ«مىنى ھەجەپ ئەنسىرەتتىڭلا.تاس قالدىم ئەدەم ئىزدەش ئېلانى بەگىنى» دەپ بىزنى زاڭلىق قىلىدۇ.

ئويلىغانسىرى ھاياجانلىنىپ،خۇددى بىگىم ھازىرلا قايتىپ كىلىدىغاندەك ھىسياتقا كىلىپ،ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتى.يەنە بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ چەككەچ،مەن ئۇنتۇپ قالغان نازۇك بىر مەسىلە ئېسىمگە كىلىپ قالدى.ئۇ بولسىمۇ بىگىم يالىڭاچ!شۇنىڭ بىلەن قايتا خىيال سۈرۈشكە مەجبۇر بولدۇم.

1) بىگىم ھېلىقى ئۆلگۈر قوڭغۇزلارنى ئېزىقتۇرىۋىتىپ،ماڭغان يولى بويىچە قايتىپ كىلىدۇ.ئاندىن سىلىۋەتكەن كىيىملىرىنى تېپىپ كىيىپ،ئىككىنجى ئازگالدىن چىقىپ،بىخەتەر بىرجاينى تېپىپ ئۇخلايدۇ.بوران توختىغاندىن كىيىن،بىخەتەر يەر ئۈستىگە قايتىپ چىقىدۇ.

2) بىگىم مەتسىلىم دىگەن يول بويىچە مېڭىپ،ئوگۇشلۇق ھالدا ھېلىقى يىزا تەۋەلىكىگە چىقىدۇ.لېكىن يالىڭاچ،ئېيىقتەك تەمبەك بىگىمنى كۆرگەن دېھقانلار ئۇنى ياۋايى ئادەممىكىن دەپ قورقۇپ قاچىدۇ.بىگىم ئۇلارغا چۈشەندۈرىمەن دەپ قوغلايدۇ.ساقچىخانىدىن ئادەم كېلىپ بىگىمنى تۇتىۋالىدۇ.بىگىم ئەھۋالنى ئۇلارغا ئېيتسا ئۇلار ئىشەنمەيدۇ.ئامال تاپالمىغان بىگىم ئەينىدىنكە تېلىفون قىلىدۇ.بىز ئۇ يەرگە بېرىپ ساقچىلارغا«بۇ ئەدەمنىڭ نېرۋىسى سەل ئاجىزتى» دەپ چۈشەنچە بېرىپ،ئۇنى ياندۇرۇپ ئەكېلىمىز.خىجىللىقتا قالغان بىگىم بېشىنى بىرەر ئايغىچە كۆتۈرەلمەي يۈرىدۇ.

3) بىگىم يەر ئاستىدا مەتسىلىم دىگەن باشقا بىر توپ كىشىلەر بىلەن ئۇچرىشىپ قالىدۇ ۋە ئۇلارنىڭ بىرسىنى ئۇرۇپ،كىيىمىنى سالدۇرۇپ كىيىۋالىدۇ.ئاندىن ئارقىغا قايتىپ،شامال توختىغاندىن كېيىن،كىچىك كېلىپ قالغان كىيىملەر بىلەن بۇرنىنى كولىغان ھالەتتە بىزنىڭ ئالدىمىزدا پەيدا بولىدۇ.

4) كىيىمنى تاپالماي،يالىڭاچ ھالەتتە قايتىپ كېلىپ،مىنى توساتتىن يۇقىرى ئاۋازدا گەپ قىلىپ قورقىتىۋېتىدۇ...

كۆڭلۈمنىڭ بىريەرلىرىدە ئەنسىزلىك يوشۇرۇنغان بولسىمۇ،ئۆزۈمنى ھەرخىل خىياللار بىلەن بەزلەپ ئۇخلاپ قالدىم....

www.uyghurkitap.com

27-باپ خەيىرخوش، مازار مۈشۈكى!

بوران ئۈچ كۈن چىققاندىن كېيىن پەسلىدى. بىز بىگىمنى ئىزدەش ئۈچۈن ھېلىقى يەرگە بارغاندا، ئۇيەردە دالا ماشىنىسىدىن بىرقانچىسى توختىتىلغان ئىكەن. بىر توپ كىشىلەر ئازگالنىڭ ئورنىنى تاپالماي ئايلىنىپ يۈرەتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن مەن دىمەتلىك بىر يىگىت بىزنى كۆرۈپ، ئالدىمىزغا يۈگۈرەپ كەلدى.

-ئەيىندىنكا، ئەسسالامۇئەلەيكۇم!

-ۋائەلەيكۇم!

ئۇ يىگىت ھەممەيلەن بىلەن ئىككى قوللاپ كۆرۈشۈپ بولغاندىن كېيىن، ئاساسلىق ئەھۋالنى دوكلات قىلدى. ئۇنىڭ دېيىشىچە كىرىش ئېغىزى پۈتۈنلەي كۆمۈلۈپ كىتىپتۇ. ئۇلار بىرقانچە سائەت قازغان بولسىمۇ يەنىلا كىرىش ئېغىزنى ئاچالماپتۇ.

يۈرىكىم ئەنسىز سوقۇشقا باشلىدى. ئەيىندىنگە قارىدىم. ئۇ ماڭا چۈشكۈن بىر قاراپ قويۇپ، سومكىسىدىكى خاتىرىسىنى ئالدى ۋە ۋاراقلىرىنى ئۆرۈپ بىربەتنى ئېچىپ، ھېلىقى يىگىتكە كۆرسەتتى.

-مۇشۇ يۆلىنىش ۋە ئورۇن بويىچە قازغانمۇيا؟

-شۇنداق، سىلە تىلىغۇن قىلغاندا مەن خاتىرلىۋالغان، مانا!

يىگىت يانچۇقىدىن بىر كىچىك خاتىرىنى ئېلىپ ئەيىندىنگە كۆرسەتتى. ئەيىندىن ئىككى سان-سىفىرنى قايتا-قايتا سېلىشتۇرغاندىن كېيىن، خاتىرىنى يىگىتكە قايتۇرۇپ بىرىپ، بىردەم ئويلانغاندىن كېيىن «داۋاملىق كولاڭلا!» دەپ كۆرسەتمە بەردى. يىگىت دەرھال ئېغىزنى قېزىۋاتقانلارغا ئەيىندىنىنىڭ پىكىرىنى يەتكۈزدى. مەنمۇ ئۇلارنىڭ قېشىغا بىرىپ، تىشاڭدىن بىرنى ئېلىپ كولاشقا باشلىدىم. ھەربىر تىشاڭ سالغاندا ئىچىمدە بىگىمنىڭ ئىسمىنى چاقىرىپ تۇرۇپ سالدىم، ھەربىر تىنىقىمدا بىگىم بىلەن ئۆتكەن كۈنلەرنى ئەسلەپ سالدىم، باشقىلار توختاپ قالسىمۇ، توختىماي سالدىم، قوللىرىم قاپىرىپ، سېزىمىنى يوقاتسىمۇ

توختىماي سالدىم،كۆز ياشلىرىم كۆزۈمنى ئېچىشتۇرسىمۇ پەرۋا قىلماي سالدىم....

چۈشچىكە كولاپمۇ بىرىنجى ئازگالنىڭ ئېغىزىنىمۇ تاپالمىدۇق.تېشاگىنى يەرگە قويۇپ،ئۆزۈمنى قۇمغا تاشلاپ،ئوگدامدا ياتتىم.كۆزۈمنى بۇلۇتلارغا تىكىپ،بىگىم بىلەن ئۆتكەن بارلىق كۈنلەرنى ئەسلىدىم.ئۇنىڭ بۇرنىنى كولاپ تۇرغان ھەجۋىي ھالىتى،مەنىلىك پاراڭلىرى،نىمە ئويلىسام بىلىپ قالىدىغان ئۆتكۈر كۆزلىرى،ئىككى مىتىرگە يېقىنلىشىپ قالىدىغان قاۋۇل بەدىنى،بۆرىنى بوغۇپ ئۆلتۈرگەن كۈچلۈك بىلەكلىرى....ئەپسۇس،مىنىڭ خاتالىقىم بىلەن ئۇ ھازىر قۇمنىڭ ئاستىدا!!

-تۆرەم!

مەتىسلىمنىڭ مىنى چاقىرغان ئاۋازى خىيالىمنى بۆلىۋەتتى.ئۇنىڭغا قارىدىم.ئۇ ماگا ئېخىمۇ يېقىنلاشتى.ئاندىن قولاق تۈۋىمگە پىچىرلىدى.

-تۆرەم.ھازىر شامال پەسلىدى.بىز تەۋەككۇل قىلىپ يەنە بىر چىقىش ئېغىزى تەرەپكە بېرىپ باقايلى.

ئۈمۈد نۇرى يەنە قەلبىمنى يورۇتۇشقا باشلىدى.مەن دەرھال ئورنۇمدىن تۇرۇپ،ئەينىدىننىڭ يىنىغا باردىم ۋە ئۇنىڭغا مەتىسلىمنىڭ تەكلىۋىنى يەتكۈزدۈم.ئۈمۈ ناھايىتى ھاياجانلاندى.ئاندىن ھىلىقى يىگىتنى يىنىغا چاقىردى.

-بىز يەنە بىر چىقىش ئېغىزى بار دەپ پەرەز قىلغان يەگە،بېرىپ باقىلى،سىلە داۋاملىق كۆپچىلىكنى تەشكىللىگەچ تۇسا.

-مەن بىرقانچە ئادەمنى ئىلىپ بىللە باراي!

-ياق.بىز ئۇ يەرنى تاپالامدۇق-تاپالمامدۇق تەخى ئېنىق ئەمەس.باكا كۈشنى چاچمايلى.تاپالمىساق شىتتىك يىنىك كىلىمىز.تېپىپ قاساق سىلەرگە خەۋەر قىلىمىز.

-بولىدۇ.ھەرھالدا دىققەت قىلارسىلەر!

-ماقا.شۇندا بوسۇن،بىز ماگدۇق.

شۇنداق قىلىپ ئۆچەيلەن يەنە بىر چىقىش ئېغىزىنى ئىزدەپ ماشىنا بىلەن ماڭدۇق.ماشىنىنى ئەينىدىن ھەيدىدى،مەتسىلىم ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ يول باشلىدى.مەن ئارقىدا ئولتۇرۇپ ئەتراپنى ئەستايىدىللىق بىلەن كۆزەتتىم.بىرقانچە سائەت مېڭىپمۇ مەتسىلىم دىگەن يەرنى تاپالمىدۇق.

-مەتسىلىمكا،سىلە زادى تاپالاملا-تاپاماملا ئۇيەنى؟

-تاپىمە!چوقۇم تاپىمە!

-ھېلىمۇ خىلى ئۇزاق ماڭدۇق دەيمە!ئۇبدانراق ئويلاپ باقسا!

مەن ئۇ يەرنى تاپالماي جىلە بولۇپ قالغان ئىدىم.ئەينىدىن ماڭا رەددىيە بەردى.

-ئۇندا جىلىخو بومىسا تۆرەم18 !ئۇنى بوغان يەنى تېپىش ئۇندا ئاسان ئەمەس.ئۇنىڭ ئۇستىگە ئەينى چاغدا مەتسىلىماخۇن يەنىڭ تىگە بىلەن مېڭىپتىكىن،ئالدىرماي ئىزدەيلى.

بىز يەنە بىرقانچە سائەت ماڭدۇق.زاۋال ۋاقتى بولاي دىگەندە،ئازغىنە توغراق ئۆنگەن بىريەرگە كەلدۇق.

-مۇشۇ يەر شۇ ئەينا !

مەتسىلىم ھاياجان بىلەن ۋارقىراپ كەتتى.بىز دەرھال ماشىنىنى توختىتىپ،ئۇ توغراقلىققا قاراپ يۈگۈردۇق.توغراقلىققا ئاز قالغاندا كىچىك بالا ئاران پاتقۇدەك بىر ئېغىزنى بايقىدۇق.

-مىشە شۇمۇيا؟

مەن ھاياجان بىلەن مەتسىلىمدىن سورىدىم.ئۇ كىچىك كامارغا بىردەم قارىغاندىن كىيىن،يەنە ئالدىغا قاراپ ماڭدى.مەن ھەيران بولۇپ ئۇنىڭغا ئەگەشتىم.توغراقلىقنىڭ ئارىسىدىمۇ بىر كامار تۇراتتى.ئەتراپىدىمۇ شۇنداق.

-بۇ توشقانىنىڭ ئۇۋىسى ئەمەستۇ مەتسىلىماخۇن؟

-توشقانىنىڭ ئۇۋىسىمۇ باردەك قىلىتۇ.ئەمما مەن دىگەن چىقىتقان يەمۇ

مىشەدە!
-قاسىدۇ ئەمىسە؟
-ھەي....
مەتسىلىمۇ بۇ بەش-ئالتە كامارنىڭ قايسىسىنىڭ ئۇ بىلىدىغان چىقىش ئېغىزى ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۈرەلمەيۋاتاتتى.
-ماندا قىلىلى.بىز قايتىپ ياردەمچى قوشۇننى باشلاپ كىلىپ،ھەممە كاماغا چۈشۈپ باقىلى.
-ھازىر قاراڭغۇ چۈشەي دەپ قالدى.ئۇنىڭ ئۈستىگە ئارقىمىزغا قايتساق يانا بەش-ئالتە سائەت ۋاقىت كىتىدا،يانا قۇم كۆچەپ قىلىشمۇ مۇمكىن.ئەڭ ياخشىسى كۈچىمىزنىڭ يىتىشىچە ئۆزىمىز ئىزدە باقىلى!
ئەينىدىن مىنىڭ ياردەمچى چاقىرىپ كىلىش تەكلىۋىمنى رەت قىلدى.ئەمەلىيەتتىمۇ ئۇنىڭ دىگىنىنىڭ ئاساسى بار ئىدى.مەن مەتسىلىمگە قارىدىم.مەتسىلىم بىز ئەڭ باشتا بايقىغان كامارنىڭ ئالدىغان كىلىپ،قولى بىلەن قۇمنى ئىككى تەرەپكە كولاپ،ئېغىزنى كىڭەيتىشكە باشلىدى.ئەينىدىن ماشىنىنىڭ ئارقىسىدىكى تىشاڭدىن ئىككىنى ئىلىپ كەلدى.مەن بىرنى قولۇمغا ئىلىپ مەتسىلىمگە ياردەملىشىپ كولاشقا باشلىدىم.ئۇزاق ئۆتمەي،ئادەم پاتقۇدەك ئېغىز تەييار بولدى.مەتسىلىم ئىككىمىز ئورەككە چۈشۈپ،كامارنىڭ يۆلىنىشىنىڭ تۆۋەنگە ئەمەس بەلكى يانغا ئىكەنلىكىنى كۆردۇق.
-بۇ توشقاننىڭ ئۇۋىسى ئىكەن.
مەتسىلىم كامارغا قولىنى سىلىپ باققاندىن كىيىن،ئۇ يەرنىڭ توشقان ئۇۋىسى ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۈردى.بىز قايتىپ چىقىپ يەنە بىر ئېغىزنى كىڭەيتىشكە باشلىدۇق.ئۇمۇ توشقاننىڭ ئۇۋىسى بولۇپ چىقتى.يەنە ئالماشتۇق،ئۇمۇ توشقان ئۇۋىسى بولۇپ چىقتى....
ئالدىمىزدا پەقەت ئۈچ ئېغىزلا قالغان ئىدى.ئىغىزلار ئاز قالغانسىرى مەن ئۈمۈدسىزلىنىشكە باشلىدىم.بىزگە چىراق تۇتۇپ بىرىۋاتقان ئەينىدىنىنىڭ

چىرايىغا سەپ سالدىم.ئۇنىڭ چىرايىدىنمۇ بىرخىل چۈشكۈنلۈك بىلىنىپ تۇراتتى.بىرئاز دېمىمىزنى ئېلىۋالغاندىن كېيىن،يەنە ئېغىز كىگەيتىشكە باشلىدۇق.ئىش قىلغاچ مەتسىلىمدىن سورىدىم.

-سىلە مىشە شۇ دەپ ئېنىق جەزىملەشتۈرەلەملا؟

-شۇنداق.بۇ ئەتراپتا مۇشەدىن باشقا يەردە ئاساسەن توغراق يوق.

18-ژىل بۇرۇنمۇ مۇشۇ توغراقلىق بامىتى؟

-ئۇ چاغدا توغراق جىق ئىدى.ھازىر كۆمۈلەپ ئاز قاپتۇ.

-ھە....

كۆڭلۈمدە«توغراقلىق كۆمۈلۈپ مۇشۇنچىلىك قالغان يەردە،سىلە چىققان ئېغىز كۆمۈلۈپ كەتمەسمۇ؟» دەپ سورىغۇم كەلگەن بولسىمۇ،ئۇلارنىڭ،جۈملىدىن ئۆزۈمنىڭ كۆڭلۈمنى يېرىم قىلغۇم كەلمىدى.ئۇن-تۈنسىز ئېغىزنى كولىدۇق.بۇ ئېغىز خېلىلا چوڭقۇر ھەم تۈز يۆلىنىشتە چىقىۋاتاتتى.مەن غەيرەتكە كېلىپ كولاش سۈرئىتىمنى تىزلەتتىم.ئىككى مىتىرغا يېقىن چوڭقۇرلۇقتا كولىغاندىن كېيىن،ئۇڭغا قىيپاش تەرەپتىن يەنە بىر ئېغىز كۆرۈندى.ياخشى يېرى،بۇ ئىغىز خىلىلا چوڭ ئىدى.

-مانە،مۇشۇ يەر شۇدەكلا تۇرىتۇ ئەينا!

مەتسىلىم ھاياجانلىنىپ كەتتى.مەن ئەينىدىن تاشلاپ بەرگەن قول چىراقنى ئۇ ئېغىزغا تۇتتۇم.دىگەندەك ئۇنىڭ ئىچى خۇددى بىر ئۆڭكۈردەك يوغان ئىدى.بىز خۇددى بىگىمنى تاپقاندەك قۇچاقلىشىپ خۇش بولۇپ كەتتۇق.ئەينىدىنگە ياردەملىشىپ مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرىكىنى ئورنىتىپ بولغاندىن كېيىن،ئۆڭكۈرگە چۈشمەكچى بولدۇق.

-غوجام،تۆرەم.ئەڭ ياخشىسى مەن ئەۋەل چۈشۈپ باقاي.ئىككىلىرى ساقلاپ تۇرۇشسا ماقىما!

مەتسىلىم بىزنىڭ بىللە چۈشۈش تەكلۈپىمىزنى رەت قىلىپ تۇرىۋالدى.

-ماندا قىلىلى،ئەينىدىن تاغام تىشىدا تۇرۇپ تۇسۇن،شىككىمىز بىللە

چۈشلى، قاندا دىدىم؟

-بومايتۇ.يەنىلا مەن يالغۇز چۈشەي.مەن بۇنداق يەرگە كۆنۈك.ئەۋەل ئەخۋالنى كۆزىتىپ چىقاي، بىخەتەر بولغاندا ئاندىن بىللە چۈشەيلى!

-ماقا.مەتسىلىماخۇننىڭ گېپىنىڭمۇ ئاساس با.ئاشتاقىلىلى تۆرەم!

ئامالسىز سىرىتتا ئەينىدىن بىلەن ساقلاپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولدۇم.مەتسىلىم ئۆزى يالغۇز قولچىقراقنى كۆتۈرۈپ كىرىپ كەتتى.مەن ئازگالنىڭ ئىچىدە قۇمغا يۆلۈنۈپ تاماكا تۇتاشتۇردۇم.غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇرغان يۇلتۇزلارغا قاراپ، بىگىمنىڭ نۇرلۇق كۆزلىرىنى ئەسلەپ قالدىم.

-ئەينىدىن تاغا، بىگىمنىڭ خوتۇن، بالىۋاقىسى بادۇ؟

-با.

-قەشقەدىمۇيا؟

-ياق.ئۇزۇن ژىللار ئىلگىرى بىگىمنى تاشلاپ چەتئەلگە چىكەتكەن.

-ھە؟!نىمىشقا ئەمدى؟

-مەنمۇ سەۋەبىنى ئۇقمىدىم.ئايالى ئۇنىڭ ئەمدە بىژياشقا چىگەن بالىسنى ئىلىپ، چەتئەلگە چىكەتكەن.ماڭىدىغان چاغدا بىگىمگە بىژپاچە خەتنى تاشلاپ قوياپ، خوشمۇ دىمەي تەخى!

-قىززىق ئايالكىنيا ئۇ، تووۋا....

-بۇ بىگىمنىڭ ئەڭ چوڭ كۆڭەل يارىسى.

-كىيىن پەقەت يىنىپ چىمىدىما؟

-بىژقىتىم يىنىپ چىگەن.بىگىم شۇندا خوش ۋولاپ كۆرەشكىنى باغان.

-ئەندىنچۇ؟

-ئۇ خوتۇن چەتئەلدە باشقا ئەگە تىگىپ، باللىق بولاپتا.ئاتانىسى بىلەن كۆرەشكىنى كەپتىكىن.

-بالىسنىچۇ؟

-بالىسمۇ بىللە كەپتىكىن، لىكىن بىگىمنى قەتتىي تونىمىدى.

-نىمىشقا تونىمايدا ئەمدى؟

-بەك كىچىك چىكەتكەن ئەمەسما ئۇبالا.قايتىپ كەگەندە يەتتە ياشمىتتىكى ئىشقىلىپ.

-ۋىيى!ئانىسى «داداڭ جۇگگودا ،ئىسمى پالانچى ،ماندىراق ئەدەم» دەپ بەمىگەن بوغىيمىتى بالىسغا؟

-ۋاي تاگەي.دەپ بەمىگەن ئوخشايدا.

-بىگىم كۆرەشمىگەن بوسىمۇ بولاپتىكىن ھە؟

-شۇگا دەيمە.بىز تەخى ئۇنى بىگىمنى دەپ قايتىپ كەلدى دەپ ئويلاپ قاپتۇق ئەمەسما.

-ھەي ئىست...لىكىن بىگىمنىڭ چىرايىغا قايلىسىغۇ ئۇندا دەت تاتقان ئەدەمدەك تۇمايدۇ.

-ۋىيى!يانا قايدا ژۇسە دەت تاتقان ئەدەمدەك بولىتى؟ھىلىمۇ چاشلىرىنى ئۇزۇن قوياپ ،ساقال-بۇرۇتلىرىنى چۇشۇمەي بەك ئۇزۇن ژۇرۇپ كەتتى دەيمە.ئۇنىڭ ئالدىدا بىگىم دىگەن غەزەپ پاكىز،رەتلىك ژۇرىتى،ئىشتىنىنىڭ قىرىنى بۇزماي،قىزۋاللىنىڭ كۆزىدىن ئوت چىقىرۋىتىتى،ئۆزى بەك كىلىشكەن،چىقىشقاق بوغاچقا،ھەممە ئەدەم ئامراقتى ئۇنىگغا!

ئەيىندىنىڭ چىرايىدا بىرخىل ئىپتىخارلىنىش ۋە ھاياجانلىنىش تۇيغۇسى ئەكىس ئىتەتتى.دىمىسىمۇ ھەرقانداق ئادەم ياشلىق باھارىنى ۋە گۈزەل كۈنلىرىنى ئەسلىسە ،شۇنداق بولىشى مۇمكىن.

-بىگىم نىمىشقا دايىم بۇنىنى كولايدا؟

-بىژقىتىملىق خىزمەت جەريانىدا قاتتىق زەخمىلەنگەن.ھەتتا بۇراش سىزىمىنى يۇتۇن يوقاتقان.كىيىن داۋالىنىپ ئەسلىگە كەلدى.ئۇنىڭ دىيىشىچە بىرىنجىدىن كۆنەپ قاپتا ،شىككىنجىدىن پات-پات كولاپ تۇمسا بۇنى سىزىمىنى يوقىتىدىكىن.

-ھە.سىلىنىگچۇ؟

-مىنىڭ بۇنۇم ساققۇ.

-مەن بۇنلىرىنى دىمىدىم.ئۆيدىكىلىنى دەتىمە.
-هە ،مىنىڭ ئۈچ قىز ،شىككى ئوغلام با.ھەممىسى باشقا شەدە.
-نىمشقا سلىنىڭ قاشلىرىدا تۇمايدا؟
-خىزمىتى باشقا يەدە بولاپ قالدى ئەمەسما ،ئۇنىڭ ئۈستىگە ماڭا ئۇلىنىڭ ھەمرا بولىش ھاجەتسىز.ئۆزلىرىمۇ كۆلە ،مەن مۇشتا تولا ئۇيە-بۇيەدە بولاپ قالىمە.
-ھاممىمىزچۇ؟
-تۇگەپ كەتكىنى ئۇزۇن بولاپ كەتتى.
-ياتقان يېرى جەننەت ۋوسۇن.
-ئىنشائاللا.
-بىگىم بىلەن تونۇشقىلى قانچىلىك بولدى سىلىگە؟
-ئىسمىنى بىلىپ ماندا سالاملىشىپ تونۇشقىلى قىرىق ژىل بولدى ،رەسمىي ئەسرالىشىپ تونۇشقىنى ،ئوتتۇز ژىل بولاپ قالدى.
-ھە....
تاماكا تۇتاشتۇرغاچ ،قولۇمدىكى فوسفۇلۇرق سائەتكە قاراپ باقتىم ،مەتسىلىم كىرىپ كەتكىنىگە ساق ئىككى سائەت بولۇپتۇ.ئۇنىڭدىن سەل ئەنسىرەپ قالدىم.
-ئەيىندىن تاغا ،مەتسىلىمكام بەك يوقاپ كەتتى ،مەن بى چۇپ باقايما؟
-راس خېلى ئۇزاق بولاپتا جىما.گەپ بىلەن بولاپ بىلمەي قاپتۇق.
-مەن چۇپ باقايما ئەمىسە؟
-يانا يېرىم سائەت ساقلاپ باقىلى.چىقماي قاسا بىللە چۇشىلى.
سائەتنىڭ توچكىسىغا قاراپ يېرىم سائەتنى ناھايىتى تەستە توشقۇزدۇق ،مەتسىلىم يەنىلا قايتىپ چىقمىدى.ئەيىندىن بىلەن بىرلىكتە يەنە ئىككى مۇقىملاشتۇرۇش تۆۋرىكى ئورنىتىپ ،بىزمۇ مەتسىلىمنى ئىزدەپ چۇشۇپ كەتتۇق.ئۇ ئېغىزنىڭ ئىچى مەن ئويلىغاندىنمۇ كۆپ چوڭ ئىدى.ئىچىدە ھېچقانداق ئىمارەت-قۇرۇلۇش كۆرۈنمەيتتى ھەم بىز بۇرۇن

www.uyghurkitap.com

چۈشكەن قۇم ئاستىغا ئوخشاش دىمىق ھەم قۇرغاقمۇ ئەمەس ئىدى.مەتسىلىمنىڭ ئىزىنى بويلاپ ماڭدۇق.ئۇنىڭ ئىزى يەنە بىر ئېغىزغا ئوخشايدىغان يەردە غايىپ بولغان ئىدى.چىراقنى ئۇيەرگە تۇتۇپ باقتىم.ئانچە چوڭقۇر ئەمەستەك تۇراتتى.ئەيسىدىننىڭ سەمىگە سالمايلا تەۋەككۇل قىلىپ سەكرەپ چۈشتۈم.

-ئاپلا خەشمەت!تۆرەم ئاندا قىممىسلىرى بولىتى!

-بەك چوڭقو ئەمەسكىن.سىلە توختاپ تۇسا ،مەن ئىچكىرلەپ چىرىپ ئۇنى ئىزدەپ باقاي.

-ئەڭ ياخشىسى بەك ئىچكىرلەپ چىمەي ،ئۇنى تولاپ باقسا.

-ماقا.

ئەيسىدىننىڭ گىپى بويىچە ئالدىمغا ئون مىتىردەك مېڭىپ.پەس ئاۋازدا مەتسىلىمنىڭ ئىسمىنى چاقىردىم.

-قوقماي چىڭراق تولىسا.بۇندا كەگرى يەدە ئاۋاز رىئاكسىيىسى كۈشلۈك بومىايدا.

بۇگەپنى ئاڭلاپ غەيرەتلىنىپ ئاۋازىمنى تولۇق قويۇپ بېرىپ چاقىردىم.بىرقانچە قېتىم چاقىرغاندىن كىيىن ،مەتسىلىمدىن غۇۋا جاۋاپ قايىتقاندەك بولدى.مەن تېخىمۇ كۈچەپ ۋارقىرىدىم.ئالدىمدىن دۈپۈرلەپ بىرسى يۈگۈرۈپ كەلگەندەك بىلىندى.ئۇزۇن ئۆتمەي مەتسىلىم چىراقنى تۇتۇپ ئالدىمغا پەيدا بولدى.

-ھەجەپ قوقاتلا ئەدەمنى!نىمدا يوقاپ كىتىلا دەيمە؟

-ھىي-ھىي-ھىي!قارىسام ھىچ ئوخشمايتۇ.تۈزۈك كۆرۈپ بېقىپ ئەندىن ھەرقايىسلىرىنى چاقىراي دىگەن.

-ھە ،قايداكىن؟مىشە شۇمىكىن يا؟

-ئەمەسكىن.خاتا كېرىپ قاپتۇقيا ئەينا.

-ماڭسا ئۇندا ۋوسا چىكىتىلى.

مەتسىلىم بىلەن ئارقىمىزغا ياندۇق.ئوڭۇشلۇق ھالدا مەن سەكرەپ

چۈشكەن ئازگالدىن چىقتۇق.چىقىش ئېغىزىغا ئاز قالغاندا ئۇچەيلەن بىراقلا بىرسى كولاپ قويغان تۇزاقتەك بىر ئورەككە چۈشۈپ كەتتۇق.تەلىيىمىزگە يارىشا بۇ ئورەك بەك چوڭقۇر بولمىغاچقا،ھېچقايسىمىز زەخىملەنمىدۇق.لېكىن بىز چۈشۈپ كەتكەن يەرنىڭ ئېگىزلىكى ئۈچ مېتىر ئەتراپىدا ئىدى.

-بايام ھېچ بىرىدە ئورەك بادەك قىمماتىتى،ھەجەپ ئۆزىچى چۈپ كەتتۇقيا؟

-بۇيە كەگرى بوغاچقا كۆمەي قاغان ئوخشايمىز.

-ۋۇجىسنەم،خېلى چۇقۇكىنە بۇ ئۇۋا تەككۇ ئوراك!

بىز بىردەم ۋايساپ باققاندىن كېيىن،چىقىپ كېتىش ھەققىدە ئىزدەندۇق.مەن خېلى كۈچەپمۇ،ياماشقۇدەك قاتتىق نۇقتا بولمىغاچقا،ئامال قىلالمىدىم.ئاخىرى مەتسىلىم ئىككىمىز ئەينىدىننى كۆتۈرۈپ يۇرۇپ ئۇنى چىقاردۇق.مەتسىلىمنى شۇنچە زورلىساممۇ ئاۋۋال چىقىشقا ئۇنىماي،مىنى مۈرىسى بىلەن كۆتۈرۈپ ئازگالدىن چىقىرىپ قويدى.مەن ئازگالدا تەرگە چۆمۈپ كۆلۈمسىرەپ ماڭا قاراپ تۇرغان مەتسىلىمگە چاقچاق قىلغۇم كەلدى.

-سىلىنىڭ جەمەت تامغا يامىشقا ئۇستا بوغاندىكىن،ئۆزلىرى سەكلەپلام چىقالايلا ھەقىچان؟

-ھىي-ھىي-ھىي!ياش ۋاقتىدا ئەشتا قىلالايتىم.ھازىر چىقامايتىمە.

-چاقچاق،مەن چىقىپ ئاغامچا ئەچىرەي.سەل ساقلاپ تۇسا جىما!

-ئوبدان.

ئەينىدىن بىلەن ئىككىمىز يەر يۈزىگە چىقىپ،ماشىنىدىن قىسقىراق بىرتال تانىنى ئېلىپ يەنە قايتىپ چۈشتۇق.مەتسىلىم بار ئازگالغا ئاز قالغاندا بىردىنلا سىرىتتىن چىققان شامال بىز تۇرغان ئازگالغا توختىماي قۇم چۈشۈرۈشكە باشلىدى.

-ئاپلا!شىتتىك مەتسىلىماخۇنىنى تاتىۋالىلى!

ئەيندىن جىددىيلىشىپ مەتىسلىم چۈشۈپ كەتكەن ئازگالغا قاراپ يۈگۈردى. شامال بارغانسىرى كۈچىيىپ، چىقىش ئېغىزىدىن تۆكۈلۈۋاتقان قۇمنىڭ مىقدارى كۆپەيدى.

-مەن بىلەن كارىڭلار بولمىسۇن. تېز چىقىپ كېتىڭلار ماقىما!

يامىشىپ باش-كۆزلىرىگە قۇم كىرىپ چىقالمىغان مەتىسلىم، ئەھۋالنى پەرزە قىلىپ بىزنى چىقىپ كېتىشكە ئۈندىدى. بىز قوشۇلماي تاننى ئۇنىڭغا تاشلىدۇق. لېكىن قۇم بارغانسىرى كۆپىيىپ كۆزىمىزنى ئېچىشمۇ مۇمكىن بولماي قالدى.

-جۇگو-جۇگو غوجام-تۆرەم! چىقىپ كېتىڭلار، مەن بۇنداق ئىشلىغا كۆنۈك. چوقۇم چىقىپ كېتەلەيمەن!

- شىتتىنىڭ تاننى تۇتسا دەيمە!

بىز يەنىلا ئۇنى ئېلىپ چىقىپ كەتمەكچى بولدۇق.

-مەن تېزلىناي جىنىم تۆرەم! دەرھال چىقىپ كېتىڭلار! ئارقامدا يول بار ئىكەن. مەن ئاشۇ يەردىن چىقىپ كېتىمەن.

-ياق! دەرھال بوسا دەيمە!

-ھەي! ئىنىمدا قىلتىقانتۇ! بىگىم ھەقاسىنىڭ قۇتقۇزىشىنى كۈتۈپ تۇرىتۇ. تېز چىقىپ كېتىڭلار!

بىگىمنىڭ ئىسمىنى ئاڭلاپ بىز چىقىپ كېتىشكە مەجبۇر بولدۇق.

-قازناق ئۆينىڭ شىكىنىڭ ئارقىسىدا قىشتىن ئىككىسى باتۇ. ئەشىنىڭ ئاستىدا كىچىك بالامنىڭ نۇمۇرى بىلەن چەك بار، مەن چىقالماي قالسام چوقۇم بالامغا يەتكۈزۈپ بېرىڭلار! مەن بىگىمنى چوقۇم تاپىمەن. ئۇنىڭ....

مەتىسلىمنىڭ كېيىن دېگەن سۆزلىرىنى ئاڭلىيالماي قالدىم. ئەيندىن بىلەن قۇم-تۇپىنىڭ ئارىسىدا ناھايىتى تەستە يەر يۈزىگە چىقىپ، ماشىنىنىڭ ئىچىگە كىرىۋالدۇق....

توختىماي چىققان شامال ماشىنىنىمۇ كۆمۈۋەتكىلى تاسلا قالدى. بىگىمنى ئىزدەپ كېلىپ، مەتىسلىمدىن ئايرىلىپ قالدۇق. كۆش

ياشلىرىم يەنە قۇيۇلۇشقا باشلىدى.بۇ قېتىم ئەينىدىنمۇ ماگا تەسەللىي بەرمىدى.بەلكىم ئۇنىڭدا ماڭا تەسەللىي بەرگۇدەك كەيپىيات،ماڭا ئىشەنىچ ئاتا قىلغۇدەك ئىشەنچمۇ قالمىغان بولسا كېرەك.

تاڭ سۇزۇلۇشقا يېقىن شامال پەسەيدى.بىز ئۇيقۇسىزلىق ھەم يىغىدىن قىزارغان كۆزلىرىمىز بىلەن مەتىسلىم كۆمۈلۈپ كەتكەن ئېغىزنى ئىزدىدۇق.لېكىن ئۇ يەردە ئېغىز ئەمەس،ھەتتا توغراقنىڭمۇ كۆپ قىسىم كۆمۈلۈپ كەتكەن ئىدى.بېشىمنى قاماللاپ،تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ قالدىم.يىغلاي دېسەممۇ ئۈنۈم چىقمىدى.قوللىرىم بىلەن توختىماي قۇمنى كولىدىم،ئۆزۈمنى كاچاتلىدىم،قۇمنى ئېلىپ يۈزۈمگە،بېشىمغا قۇيۇپ،قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.توغرا قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.مەن ئېلىشىپ قالمىدىم،بۇ كۈلكە سوغۇق كۈلكە،ئازاپلىق كۈلكە،پېغانلىق كۈلكە....

-ئۇ ئەسلىدىنلا تەكلىماكاننىڭ كىندىكىدە ئاپىرىدە بوغان بوۋاق ئىدى.ئەمدى ئۇنى ئانىسى ئۆز قوينىغا ئالدى....

ئەينىدىن ئالدىمىزدىكى قۇملۇققا قاراپ،ئۆزى ھەم مەن ئۈچۈن ئەڭ ياخشى بولغان تەسەللىي سۆزىنى قىلدى.مەنمۇ قۇمغا قاراپ تۇرۇپ مەتىسلىمگە ئەڭ ئاخىرقى چاقچىقىمنى قىلىۋالدىم.

-خەيىرخوش!مازا مۇشىكى....!

ئەينىدىن ئىككىمىز ئۆزىمىزنى قۇمغا تاشلاپ ئۇخلىدىمىزغا ياتتۇق.ھازىرقى ھېسسىياتىمدا ئىگىمىزدىن مىنىمۇ مۇشۇ پېتى قۇمغا كۆمۈۋېتىشىنى تىلەۋاتاتتى.لېكىن تەگرىم دەل ئەكسىچە شامالنى تولۇق توختىتىپ،مىنى يەنە داۋاملىق بۇ رەھىمسىز چاقچاققا يۈزلىنىشكە مەجبۇر قىلدى.

-ئادەم بارمۇ؟

يۇقىرى ئاۋازلىق ياڭراتقۇدا تونۇش بىر ئاۋاز ئاڭلاندى.بىز دەررۇ ئورنىمىزدىن تۇرۇپ كەتتۇق.ھېلىقى قۇتقۇزۇش ئەترىتىدىكى يىگىت

بىزنى ئىزدەپ ئادەم باشلاپ كەلگەن ئىدى.بىزنى كۆرگەندىن كېيىن ماشىنىدىن سەكرەپ چۈشۈپ ئالدىمىزغا يۈگۈرۈپ كەلدى.

-يۈزمىڭ شۈكرى!بەك ئەنسىرەپ كەتتۇق سىلەردىن!سىلەر كىتىپ ئۈچ سائەتتىن كېيىن ئەنسىرەپ ئىزدەپ ماڭغان.لىكىن شۇنچە ئىزدەپمۇ تاپالمىدۇق.يېرىم كىچە بولغاندا قاتتىق شامال چىقىپ كەتتى.ئامالسىز توختاپ قالدۇق.شامال توختىشى بىلەنلا يەنە يولغا چىقتۇق.تاپتۇققۇ ئاخىر....

ئەينىدىن مىننەتتارلىق بىلەن ئۇ يىگىتنىڭ قولىنى چىڭ سىقىپ قويدى.ئاندىن ئۇ تەرەپنىڭ ئەھۋالىنى سورىدى.

-جىق كۈچەپ باقتۇق.زادىلا ئامال بولمىدى.

-ھەي...بوپتا.ئەمدى مىشەنى كولايلى.بۇيە سىلە كولىغاندىن يەدىن دۆگرەك.

-بولىدۇ.يەنە بىر ئاكاش يوققۇ؟

ئەينىدىن ئارقىمىزدىكى قۇم دۆۋىسىنى كۆرسىتىپ قويدى.يىگىت ئۇنىڭ نىمە دىمەكچى بولغىنىنى چۈشىنىپ دۇئاغا قول كۆتۈردى....

قۇتقۇزۇش ئەترىتى يەنە خىزمەتكە چۈشۈپ كەتتى.مەن ئۇلارغا ياردەملىشىپ ئىشلىمەكچى بولغىنىمدا ھىلىقى يىگىت غىزالىنىشاق،ئاندىن ماشىنىغا چىقىپ،ئەينىدىن بىلەن بىللە ئارام ئېلىشقا ئۈندىدى.قانچە جاھىللىق قىلسامۇ ئۇنىماي مىنى ماشىنىغا ئېلىپ چىقىپ،بىر بوتۇلكا مىنرال سۇ بىلەن تەييار يىمەكلىك ئالدىمغا قويۇپ قويدى.مەن ئۇنىڭغا رەھمەت ئېيتتىم،لىكىن ھىچنىمە يىيىشكە ئىشتىھايىم يوق ئىدى.

-كۆڭلۈڭلىرىنى چۈشىنىمەن.لىكىن ساق-سالامەت بوساق ئاندىن ئۇلارنى قۇتقۇزغىلى،كۆپرەك كۈچ چىقارغىلى بولىدۇ.شۇڭا زورلاپ بولسىمۇ ئازراق ناشتا قىلسا.

-ماقا.

يىگىت چۈشۈپ كەتكەندىن كېيىن،مىنرال سۇنى بىرقانچە يۇتۇم

ئىچىۋېتىپ، تەييار يىمەكلىكنى زورلاپ يېيىشكە باشلىدىم. توغرا، مەن ساق بولسام ئاندىن بىگىمنى ۋە مەتسىلىمنى تاپالىشىم، ھېچ بولمىغاندا ئۇلارنى ئىزدەشكە كۈچ چىقىرىشىم مۇمكىن. ناشتىلىقنى چاينىغاچ يەنە كۆڭلۈم بۇزۇلدى. بوغۇزۇمغا بىر نەرسە كەپلىشىپ قالغاندەك چايناپ بولغان يىمەكلىكنى يۇتالمەي قالدىم. تېخى بىر قانچە كۈن ئىلگىرىلا ئەتراپىمدا بىگىم، مەتسىلىم، ئەينىدىن تولۇق بار ئىدى. ھەر قېتىملىق ناشتا مول مەزمۇنلۇق پاراڭ ۋە كۈلكە-چاقچاق بىلەن يېيىلەتتى.

-بوسىغۇ سىلىنى ژۇدۇپ ئەچىقىپ قويسام بولىتى، سىلە دىگەندەك يېشىم چوڭىيىپ قالدى ئەمەسما!

-ۋۇجىنەم! ئۇ تۇگنى مەن خوشنامنىڭ تۇققىنىنىڭ تونۇشىنىڭ نەۋرە ئېنىسىگە بىرىپ تۇغان راس!

-تۆرەم يېقىنىنىڭ ياغى قىزۋالىدەك ژىغلاڭغۇ بولاپ قالدى دىسە!

ئۇلارنىڭ ھەربىر ئېغىز سۆزلىرى قۇلاق تۈۋىمدە جاراڭلىغاندەك بولدى. بىگىمنىڭ بۇرنىنى كولاپ تۇرغان بەستىلىك سىماسى، مەتسىلىمنىڭ گەدىنىنى تاتىلاپ ھېجىيىپ تۇرغان قىياپىتى.... كۆز ياشلىرىم ئۈن-تۈنسىز ھالدا قولۇمدىكى قاچىغا سىرغىپ چۈشمەكتە. يۈرىكىم نالە قىلماقتا، تومۇرۇمدا ئېقىۋاتقان قانلىرىم پەرياد ئۇرماقتا....

www.uyghurkitap.com

28-باپ ئۇ كىلىپ كەتتى

ئىزدەش خىزمىتى ئۈدا ئۈچ كۈن داۋاملاشتى.بىرقانچە كىرىش ئېغىزىنى ئاچالىدۇق.لىكىن ھىچقايىسى مەتىسلىم كۆمۈلۈپ كەتكەن ئېغىز ئەمەس بولۇپ چىقتى.ئىزدەش خىزمىتىنى يەنە داۋاملاشتۇرايلى دەپ تۇرغىنىمىزدا،يەنە قاتتىق بوران چىقىپ كەتتى.بىز ئامالسىز قايتىپ كىتىشكە مەجبۇر بولدۇق .

مەتىسلىمنىڭ ئىشىك ئالدى.نەچچە كۈن ئىلگىرىلا قاينام-تاشقىنلىققا،ھاياتىي كۈچكە تولغان بۇ كونا ئۆي،كۆزۈمگە تولىمۇ مىسكىن ھەم جىمجىت كۆرۈنىۋاتاتتى.ئەينىدىن مەتىسلىم دائىم ئاچقۇسىنى قويۇپ قويىدىغان ياغاچ بوسوغىنىڭ تۆشىكىدىن ئاچقۇچنى ئىلىپ،ئىشىكنى ئاچتى.گەرچە ئۆيدە ھىچكىم يوقلىقىنى بىلىپ تۇرساممۇ،كۆڭلۈمدە ھويلىدىكى كۆتەكتە ھېجىيىپ ئولتۇرغان مەتىسلىمنى ۋە ھويلىنىڭ ئوتتۇرسىدا ئۇياق-بۇياق مېڭىپ يۈرگەن بىگىمنى كۆرۈشنى ئارزۇ قىلىۋاتاتتىم.ئەپسۇس،ھويلا ئىچى يەنىلا تىمتاس ھەم قۇپقۇرۇق،خۇددى مىنىڭ يۈرىكىمدەكلا....

-ئەمدى قايدا قىلىمىز؟

-بىللە قەشقەگە قايتىلى.سىلە ئارام ئاغاچ تۇسا.مەن مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلىدىن قابىل ياردەمچى قوشۇن تېپىپ كىلەي.

-ياق،مەن ھەرگى كەتمەيمە.شامال توختىغاندا يانا بېرىپ ئۇلانى ئىزدەيمە.

-سىلە يالغۇز ھەرگىز تاپاماىلا.

-تاپامىسامۇ ئىزدەيمە.بىز بىللە كەگەن،بىللە يوقاپ كەتسەكمۇ بولاۋىرىدا.

-سىلە...تۆرەم،كۆڭەللىرىنى چۈشەندىم.لىكىن قارىغۇلاچە ئىش قىساق بومىمايدا.

مەن گەپ قىلماي تۇرىۋالدىم.ئۇنىڭ دىگىنى توغرا.مىنىڭ ئۇلارنى

تېپىش ئىھتىماللىقىمىدىن، قۇملۇقتا كۆمۈلۈپ كېتىش ئىھتىماللىقىم يۇقۇرىراق. لېكىن مەن كۆمۈلۈپ كېتىشكە رازى ئىدىم.

-بىگىم كۆمۈلەپ قاغىنىغا ھەپتىدىن ئاشتى. مەتىسلىم تاپقان چىرىش ئېغىزىمۇ كۆمۈلەپ كەتتى. بىزنىڭ بىگىمنى تاپالايدۇ دەپ ئىشىنىدىغان بىردىنبىر ئۈمۈتىمىز مەتىسلىممۇ كۆمۈلەپ كەتتى. ھازىر پەقەت تەۋەككۇل قىلىش، قارىغۇلاچە ئىزدەشتىن باشقا ئامال يوق. ئەگەر مەن قايتىپ كەتكەن تەقتىردىمۇ، بىر ئۆمۈر پۇشايمان ھەم ئازاپتا ياشىسام بولىدا.

مەن بىردەم ئويلانغاندىن كېيىن، ئۆز قارارىمنى ئەيىندىنگە بىلدۈرۈپ قويدۇم. لېكىن ئەيىندىن يەنىلا مىنى قايتىشقا دەۋەت قىلىۋاتاتتى.

-مەن بىگىمنىڭ ھايات ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمە. ئۇنىڭ ئۈستىگە مەتىسلىماخۇننىڭ بىگىمنى تاپالايدىغانلىقىغا، يول باشلاپ چىكىتەلەيدىغانلىقىغىمۇ ئىشىنىمە. سىلىمۇ ئىشەنسە!

-ئەمدى ئىشىنىمە دەپ قەشقەرگە كىتىپ ئارام ئالامدىمە؟ ئۇنىڭدىن مىشەدە ئارام ئېلىپ ساقلىغىنىم ياخشى!

-يانا دىسەم يانا شۇگەپ، ماڭ قايىلىسا تۆرەم! بىگىم بىلەن ئەيىندىن بىزنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن كۆمۈلەپ قاغاندۇ ھەقىچان؟

-ھەئە.

-ئۇ شىككەيلەن شۇنچە بەدەل تۆلەپ بىزنى قۇتقۇزسا، سىلە يانا ئۇلىنىڭ ئەجرىنى باكا قىلىپ قۇمدا ئۆمىلەپ ژۈرۈپ بىرە ئىش ۋولاپ قاسا، نىم پايدىسى بولدى ئەمدى ئۇلىنىڭ قۇربانلىق بەگىنىنىڭ؟

-بۇ....

ئەيىندىن ئاخىرى يەنە مىنى قايىل قىلدى. لېكىن مىنى قەشقەرگە قايتىپ كېتىشكە ئەمەس، بەلكى مەتىسلىمنىڭ ئۆيىدە تۇرۇپ ساقلاشقا قايىل قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىزنىڭ ساقلاش خىزمىتىمىز باشلاندى. بىز تاماق ئېتىشنى ئېغىر كۆرۈپ، يىزا بازىرىغا بېرىپ چۈشلۈك تاماق يىگەننى ھىساپقا ئالمىغاندا، باشقا بارلىق ۋاقتىمىز مەتىسلىمنىڭ ئۆيىدە ئۆتتى.

مەن يانفۇن تورىدىن قۇملۇقتا ئادەم ئىزدەش ،نىشان بەلگىلەشكە ئالاقىدار مەزمۇنلارنى ۋە قۇم-بوران ،دەشتى-باياۋاندىن مۆجىزىلىك ھالدا قايتىپ چىققان كىشىلەرنىڭ ئىش-ئىزلىرىنى كۆرۈش ،ئۆگىنىش بىلەن كۈن ئۆتكۈزدۈم.ئىشىك ئالدىدا سەللا شەپە ئاڭلاپ قالسام ،مەيلى كۈندۈز مەيلى كېچە بولسۇن دەرھال يۈگۈرەپ چىقىپ قاراپ باقاتتىم دە ،يەنە ئۈمۈدسىزلىنىپ قايتىپ كىرەتتىم.

ئەيىندىن بولسا كۆپ ۋاقتىنى خاتىرە يېزىش ،كۆرۈش بىلەن ياكى ئۆگزىگە چىقىپ يىراقلارغا نەزەر سېلىش بىلەن ئۆتكۈزەتتى.پات-پات ماڭا بىگىم ۋە ئۆزىنىڭ ياش چاغلىرىدىكى ئاجايىپ قىزىقارلىق ئەسلىملىرىنى ،خىزمەت تارىخىدىكى غەيرى سەرگۈزەشتىلىرىنى سۆزلەپ بېرەتتى.بەزى چاغدا تېخى ھاياجانلىنىپ شېئىر ئوقۇپ كېتەتتى.مەنمۇ پات-پات ئۇنىڭ گەپلىرىدىن قۇسۇر تېپىپ ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ قوياتتىم.

-شۇنىڭ بىلەن قايىلسا ،مەن ئۇ يوغون بوغما ژىلانىنىڭ بويىنىدىن مەككەم تۇتۇپ تۇرىۋالدىم.قوياپلام بەسەم ئىشتىن چاتاق چىقتى.

-ۋيي!بوغما ژىلان دېگەن ئەدەمنى چاقماي بوغاپ ئۆتتۈردىغاندۇ؟

-چاقىدىغانلىرىمۇ با.

-ھە ماقا چاقىدىمۇ دەپ تۇرىلى ،لېكىن سىلە ئۇنىڭ گېلىدىن بوغۇۋاسىلىرى ،قاغان يەلىرى سىلىنى بوغماي جىم تۇرۇپ بەدىما؟

-بوغدى!بەدىنىمنى چىڭ چىماپ تاس قالدى سۆڭەكلىرىمنى سۇندۇرۇۋەتكىنى.

-كىچىكرەك بوغما ژىلان ئوخشايدۇ ھە ئۇ؟

-كىچىك ئەمەس دەيمە!بىلىكىمدەك با.

-سىلىنىڭ بىلەكلىرى شۇندا بودەك تۇسا ،ئۇندا يوغان ژىلان سىلىنى قاندا بوغاپ ئۆتتۈرەممەيدا؟

-مەن ئۇنىڭ بويىنىنى بەك چىڭ سىقىۋاغان تۇسام!

-ھەقاندا نەسە دىگەن جىنى چىقىدىغان چاغدا بەكراق كۆچاپ چاقىدۇ يا بوغىدا!

-مەن ئەمدى سىلىدەك جوزىدىن ژىقىلىپ كەتسە قوغىسى بەش يەدىن سۇنىدىغان ئاۋاق بومىغانىدىكىن ،ژىلان مىنى بوغاپ ئۆتتۇرەممىدى!

-دىمەك سىلە ياش ۋاقلىرىدىلام مۇشتا خام سىمىزتىم دىسە؟

-خام سىمىز؟!بۇ دىگەن مۇسكۇل!جىرو فادا دەپ ئاڭلىغانمۇيا؟

-ئاڭلىغان ،لىكىن سىلىنىڭكىدەك قوسىقلام فادا قىلىدىغان جىروسى با ئەدەمنى كۆمەپتىكەنمە!

-ھا-ھا-ھا!

-خا-خا-خا !

يەنە بەزى چاغلاردا ئەينىدىنىنىڭ سەرگۈزەشتىلىرىنى ئاڭلاپ، ئىغىزىمنى يوغان ئىچىپ ھەيرانلىقتا تۇرۇپ قالاتتىم.

-خىزمەت تۈگىمەي كىرورەن خارابىسىدا قونىدىغان ئىش بولاپ قالىدى.كۈزۈم ئەمدى ئۇيقۇغا ئىلىمىشىپلام چۈش كۆرەشنى باشلىدىم.چۈشۈمدە يۈزىگە چۈمبەل تاتىۋاغان،قىپقىزىل كىيىم كىيۋاغان بىرتوپ قىزۋاللا توختىماي ئۇسۇل ئويناتىتى.مەنمۇ شوخ ۋوغاچقا قوپاپ ئۇسۇلغا چۈپ كەتتىم.بىرچاغدا بەك چۆگىلەپ ئۇسۇل ئويناۋاتقان بىرقىزۋالىنىڭ يۈزىدىكى چۈمبەل يەگە چۈپ كەتتى.چىرايىغا قايلاپ قوقاپ كىتىپتىمە .

-چىرايى قايداكىن؟

-بەئەينى بىز تاپقان مومىيانىڭ ئۆزى!تىرىسى قاپقارا،قاشلىرى چۈپ كەتكەن،ھەتتا ئىڭىكىنىڭ تاشقا ئايلانغان سۆڭەكلىرىمۇ چىقىپ قاپتا!شۇنىڭ بىلەن چاندۇماي ئۇسۇلدىن توختاپ چەترەك بىريەدە ئۇتتۇرۇۋالدىم.قىرىشقاندەك بىرسى كىلىپ مىنى يانا ئۇسۇلغا تاتىپ تۇرىۋالدى.مەن قوپمىدىم.ئۇ قولامنىڭ بىغىشىدىن تاتىپ قوپاماقچى بولدى.ئۇنىڭ قولى تاشتەك قاتتىق ھەم سوغاق بوغاچقا چۆچۈپ

كەتتىم.ئوغۇنۇپ قايلىسام چۈشۈمكىن.

-ئاھاي....نىم دەيدىكى دەپتىمە.مەن بۇنىڭدىن مىڭ ھەسسە قورقىنشلىق چۈشنى كۆندە كۆرىمە!

-ئاخىرى ۋا تەخى!ئەتىسى قولامنىڭ بىغىشى سەل ئىچىشقاندك بولدى.قايلىسام نەق چۈشۈمدىكى مومىيا قىزۋالا تاتقان يەدە قاپقارا بەش قولنىڭ ئىزى تۇرىدا!

-ۋۇجۇ!ھە،كىيىن قايدا ۋولدى؟

-ژۇسامۇ چىكەتمىدى.باشقىلىغا قوقاپ كەتمىسۇن دەپ دىمەي دەپتىمە.كىيىن بىلسەم مەن بىلەن بىژچىدىردا ياتقان ھەممەيلەننىڭ ئاشتا بوپتا.

-ھە؟!ھەممىسىنىڭ قولىدى ئىزۋامىكىن؟

-ھەئە.

-توۋا،ئاجايىپ ئىشكىن جىما ماۋۇ.ئىست بىگىم بوغان بوسا چوقۇم بىزگە نىم ئىش ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بىرىتى.تاپقاندا چوقۇم سوراپ باقمىسام.

-مەن ياتقان چىدىردا بىگىممۇ باتى شۇچاغدا!

-ئو!بىگىمنىڭ قولىغىمۇ ئىز پەيدا بوغانما؟

-ھەئە.ئۇمۇ ماڭا ئوخشاش ھەيران بولاپ،گەپ قىلاماي قاغان.

-ئاچسا قەنى،ھازىر بامۇ مەن كۆرەپ باقاي.

-ھازىر يوق.بىز ئۇيەدىن ئايرىلغاندىن كىيىن ئۆزلىكىدىن يوقاپ كەتتى.

-ۋىيى!ئۇندا ۋوسا بۇگەپلىرىگە چىم ئىشىنىدا؟

-مۇشتا دىيىشلىرىنى بىلىتىم مەن،مانىڭغا قايلىسا جىما!

ئەينىدىن ماڭا سومكىسىدىن بىرپارچە ناھايىتى پاكىز ساقلانغان رەڭسىز سۈرەتتىن ئىلىپ،ماڭا تەڭلىدى.سۈرەتتە ئوك بىلىكىنى يۇقىرىغا كۆتۈرۈپ،سول قولىنىڭ كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن قولىنىڭ بىغىش

قىسمىدىكى قاپقارا بەش بارماق ئىزىنى كۆرسىتىپ تۇرغان بىر توپ ياشلار تۇراتتى.

-قەنى سىلە؟بامۇيا بۇ رەسىمدە،ھېچ تاپالمايمىيا؟

-كۆزەينەكلىرىنى تاقاپ قايىلسا،ئىشۇ بالا مەن شۇ!

ئەينىدىن بارمىقى بىلەن،تولىمۇ كىلىشكەن،چاچلىرىنى ئۈزۈن قويىۋالغان،مۇسكۇللىرى ئاق رەڭلىك ئاسما مايكىسىغا پاتماي قالغان بىر يىگىتنى كۆرسەتتى.

-ۋۇجۇ!مۇشۇ بالا سىلە شۇما؟تولا قۇرۇق گەپ قىممىسا جىما!

-ئوبدانىراق قايىلاپ باقسا.

دىگەنىدەك ئۇ يىگىتنىڭ بىريەرلىرى ئەينىدىنگە ئوخشاپ قالاتتى.بولۇپمۇ نۇرلۇق كۆزلىرى بىلەن پاناقراق بۇرۇنلىرى.

-سىلىگىمۇ ئوخشاتىدا،لىكىن ما چاشلىرى....

-بۇ دىگەن ياش ۋاقتىم،ياش چاقتىمدا بوراندەك چىچىم باتى مىنىڭ!

-ئىست.چاشلىرى بوراندەك بومماي دەرەختەك ۋوغان بوسا چۈپ كەتمەستى.بوران دىگەن ئاشتا ھىلى با ھىلى يوق نەسىدە!

-نەدىكى بىمەنە گەپنى قىلىدىكەنلا!

-چاقچاق.راس سىلىكەنلا،بىگىنم قەنى؟

-ئۆزلىرى تاپ باقسا قەنى.

ئەينىدىندىن باشقا يىگىتلەرگە قارىدىم.بۇرنىنىڭ يىنىدا يوغان مەڭ باركەن،بۇ ئەمەس!ماۋۇ يىگىتنىڭ چىرايى سارغۇچكەن بۇمۇ ئەمەس....شۇنداق ئىزدەپ يۈرۈپ ئاخىرى نەزىرىمنى چاچلىرى يانغا رەتلىك تارالغان،كۆزلىرى بۇركۇتنىڭ كۆزىدەك ئۆتكۈر كۆرۈنىدىغان،تولىمۇ كىلىشكەن ھەم ئىگىز بىر يىگىتتە توختاتتىم .

-مۇشۇ شۇ!

-ھا-ھا !تاپلا،كۆزلىرى خىلى ئۆتكۈركىن جىما سىلىنىڭ!

كۆز ئالدىمدىكى بۇ ئەينىدىنگە بىر قارىۋەتكەندىن كىيىن، كۆزۈمنى ئۇ

رەسىمدىكى يىگىتلەردىن ئۇزمەي قارىدىم .ۋاقىت نىمە دىگەن رەھىمسىز ھەم تىز ئۆتكەن ھە!شۇنچە نەۋقىران يىگىتلەر مانا ئەمدى چاچلىرى شالاڭلاشقان ،بەللىرى مۈكچەيگەن ،چىرايىنى سانسىز قورۇقلار باسقان بوۋايلارغا ئايلاندى.كىم بىلىدۇ مەن قېرىغاندا قانداق سىياققا كىرىپ قالىمەن....

بىر ھەپتە مانا مۇشۇنداق ئۆتتى.شامال ئاساسەن توختاپ قالمىدى.مەن بارغانسىرى ئۇمۇدسىزلىنىشكە باشلىدىم.غەمكىن كۆزلىرىمنى ئىككى قولىنى قاناتتەك كېرىۋىلىپ،ئۆگزىدە ھېلى ئۇياققا ،ھېلى بۇياققا

ئايلىنىۋاتقان ئەيىنىدىنگە تىكتىم.ئۇ بەلكىم قۇشلاردەك ئۇچۇشنى ،ئۇچۇپ بېرىپ ،بىگىم ۋە مەتسىلىمنى ئىزدەشنى ئويلاۋاتقاندۇ .

-تىز نەسە-كىرەكنى تەييا قىسا!قۇملۇققا چىرىمىز!

ئەيىندىن ئۆگزىدە تۇرۇپ تۇيۇقسىز ۋارقىراپ كەتتى.

-شامال تەخى توختىمىسا؟

-مەن جىق كۆزىتىپ باقتىم.تۈنۈگۈندىن باشلاپ شامال تەتۈ يۆلىنىشتە چىقتى.بۇنىمنى بىلدۈردۇ دەپ باقسا قەنە؟

-شامالنىڭ يانا چىققانلىقىنى!

-نۆل!كۆمۈلەپ كەتكەن ئىغىزلىنىڭ يانا ئىچىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدا ،ئەقىللىق تۆرەم!

كۆڭلۈم بىردىنلا يورۇپ كەتتى.توغرا.كىرىش ئېغىزلىرىنى كۆمۈۋەتكەن شامال ،قارشى يۆلۈنۈش بويىچە چىقسا ،كۆمۈلگەن ئېغىزلاپ يەنە ئېچىلىپ كىتىشى مۇمكىن!ئەرھال ئۆيگە يۈگۈرەپ كىرىپ ،جىددىي ئىشلىتىدىغان بويۇملارنى سومكىغا قاچىلاشقا باشلىدىم.ئەيىندىنمۇ قايتىپ كىرىپ ،تەييارلىق قىلدى.

-ياردەمچى كۈشنى تولىۋاممامدۇق؟

-مەن تىلپۇن قىپ قويىدۇم.ھازىر شامال پەسلىدى.بىز ئاۋال بېرىپ ئەۋال ئىگەللىگەچ تۇرىلى!

-خا!بەك ياخشى ۋولدى!

-ماڭدۇق ئەمىسە!

ماشىنا قوزغالدى.يۇرىكىم ھەم ئۆچۈپ كېتىشكە ئاز قالغان ئۈمۈدلىرىممۇ قايتا قوزغالدى.قاتتىق ھاياجاندا مەنزىلگە تېزراق يېتىپ بېرىشنى تىلەۋاتاتتىم.ئەينىدىنمۇ مەن بىلەن ئوخشاش خىيالدا بولغاچقا،ماشىنىنى ئامالىنىڭ بارىچە ئەڭ تېز سۈرەتتە ھەيدەپ كېتىپ باراتتى....

نىشانغا يېتىپ كەلدۇق.يەنى بىگىم«قۇم بۆرىسى» نى باشلاپ كەتكەن كىرىش ئېغىزى دىگەن جايغا كەلدۇق.گەرچە قۇم ئورنى كۆرۈنەرلىك ئۆزگەرگەن بولسىمۇ،ئەمما يەنىلا ئېغىز كۆرۈنمەيتتى.بىز ماشىنىدىن چۈشۈپ،ئۇيەر-بۇيەرنى كولاپ باقتۇق،يەنىلا ئوخشاش.

-ماشىنىغا چىقسا!

-كىتەمدۇق؟

-ياق يان بىڭ يەگە بىرىپ باقىلى.ئۇ يە دۆڭرەكتى،ئېچىلغان بولۇشى مۇمكىن.

-ھە راس،مەتىسلىم چىركەتكەن كامالا ئېچىلغاندۇ.يا توشقانلا يانا ئۇۋۇسىنى كولايمەن دەپ ئېچىپ قويغاندۇ.

-توغرا دەيلا.

ئۈمۈد بىلەن يەنە بىر ئېغىز تەرەپكە قاراپ يولغا چىقتۇق.بۇ قېتىم بىز چەكسىز خۇشال بولدۇق.چۈنكى،ئالدىنقى قېتىم كۆمۈلۈپ ئازقالغان توغراقلىق،ھازىر خىلىلا ئېچىلىپ كۆپىيىپ قالغاندەك تۇراتتى.ماشىنىدىن چۈشۈپ ئۇ تەرەپكە يۈگۈردۇق.دىگەندەك ياۋا توشقانلار يەنە ئۇۋۇسىنىڭ ئېغىزىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ قويغان ئىدى.ئۇنىڭدىن باشقا يەنە بىز كىرگەن ئىغىزمۇ ئازراق ئېچىلغان ئىدى.

-ئەقىللىرىگە بارىكاللا ئەينىدىن تاغا!ياشاپ كەتسە!مۇشۇ ئەقىللىرىنى دەپ بوسىمۇ بۇندىن كىيىن سىلىنى غوجام دەپ تولايمە!

-ھا-ھا-ھا!چوڭ دادا دىسىلىرىمۇ مەيلى!

-چوڭ ئانا دەيمىيا؟

بىز كۆلكە چاقچاق بىلەن ئىغىزلارنى بىرقۇر ئايلىنىپ چىقتۇق.ئاندىن مەتسىلىم كۆمۈلۈپ كەتكەن ئىغىز شۇ دەپ ھۆكۈم قىلغان يەرنى كولاشقا باشلىدۇق.

-غوجام.

-ھە؟

-مەن راس گەپ قىسام مەتسىلىمنىڭ بۇنىڭ تىگىدە بومماسلىقىنى ئۈمۈت قىلىمەن.

-نىمىشقا؟

-ئەگەر ئۇ مىشەدە يانا با بوسا ئۇنىڭ ئۆلگەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ،شۇنداموُيا؟

-توغرا دەيلا.لىكىن....

-لىكىن نىمە؟

-لىكىن ئۇ ئۆلەپ بولاپ ئۆلىكىنى قۇرۇت-قوڭغۇزلا يىۋەتكەن بوسچا؟

-شۇنداموُ بولاما؟

-چاقچاق قىپ قويىدۇم.ئاۋال چىرىدىغان كامانى ئاچىلى،بىرگەپ بولىدا.

-ھە.

شۇنداق قىلىپ ئىغىز كولاشنى توختىماي بىرقانچە سائەت داۋاملاشتۇردۇق.ئەيندىن ياشانغان بولغاچقا قاتتىق ھالسىراپ ئولتۇرۇپ قالدى.

-بىردەم ئارام ئالىلى غوجام!

-ئۇف....ئاشتا قىلىلى!

بىز مىڭ تەستە بىر مىتىدەك قازغان ئورەكتىن چىقىپ،يەر يۈزىدە سۇنايىلىنىپ ياتتۇق.قۇم ئارىلاش چىقىۋاتقان سەلكىن شامال ماڭا بەكمۇ خوش ياقتى.شامالدىن ھوزۇرلىنىپ،خىيال بىلەن ياتقىنىمدا ئەيندىنىنىڭ

يىنىك خورەك ئاۋازى ئاڭلاندى.ھارغىنلىق بىلەن جىددىيلىك قوشۇلۇپ،ئۇنى ھەقىقەتەن ھاردۇرۇپ قويغانىدەك قىلاتتى.ئۇنىڭ ئۇيقۇسىغا دەخلى قىلماسلىق ئۈچۈن،ئورنۇمدىن پەم بىلەن تۇرۇپ،بىزگە ئۈمىد بېغىشلاپ تۇرغان بىرقانچە كامارلارنىڭ ئالدىدا زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپ تاماكا چېكىشكە باشلىدىم.

-بىگىم،مەتىسلىمكا،بىز كەلدۇق،شىككىڭلا زادى قاسى كامادا؟

ئۆز-ئۆزۈمگە شۇنداق پىچىرلىغان ماڭا ئەڭ يېقىن كىلىدىغان بىر كامارغا قارىدىم.خاتا سىزىمىمۇ ياكى شامال تەسىرىمۇ،ئىشقىلىپ ئۇ كامارنىڭ ئەتراپىدىكى قۇملار مىدىرلىغانىدەك بىلىنىپ كەتتى.يەنىمۇ يىقىنلاشتىم.دەل شۇ چاغدا كاماردىن قاپقارا بىر قول چىقىپ،ھوشۇقۇمدىن كاپپىدە تۇتىۋالدى!توغرا،بىر قول،ئادەمنىڭ قولى!يوقاپ كەتكىنىگە ئۇزۇن بولغان قورقۇنۇچ سىزىمى دەقىقە ئىچىدىلا پۇتۇن بەدىنىمگە تارىدى.

-ۋايجان!

تېپىچەكلاپ،يەنە بىر پۇتۇم بىلەن تېپىپمۇ ئۇ قولدىن ئاجرىيالمىدىم.

-غوجام!شىتتىك بوسا دەيمە!مىنى قۇتقۇزسا!!!

ئەينىدىنىنىڭ ئۇخلاپ ياتقانلىقى ئېسىمگە كىلىپ،ئۇنىڭدىن ئۈمىد كۈتۈپ قاتتىق ۋاقىرىدىم.

-نىم بولدى،ۋۇجۇ!

ئەينىدىن ئاۋازىمنى ئاڭلاپ يىنىمغا يۈگۈرۈپ كىلىپ،ئوڭ پۇتۇمنىڭ ھوشۇقىدىكى قاپقارا قولنى كۆرۈپ ھەيران قالدى.

-بىگىم!بۇ بىگىمنىڭ قولىكىن!تەپمىسە دەيمە تەپمىسە!

ئەينىدىن بىردىنلا يىغلامسىراپ تۇرۇپ،دۈم يىتىپ ئىككى قولى بىلەن مىنىڭ پۇتۇمنى تۇتىۋالغان قولنى تارتىشقا باشلىدى.

-نىمە؟!بىگىم؟بىگىمنىڭ قولى!

مەندىكى ۋەھىمە بىردىنلا ھاياجانغا ئايلاندى.ھەقىقەتەن پۇتۇمنىڭ

بېغىشىدىكى ئۇ قولدا، بىزنىڭكىگە ئوخشاش سائەت بار ئىدى.پۈتۈن كۈچۈم بىلەن ئۇنىڭ پۈتۈمنى ئالدىمغا تارتىشقا باشلىدىم.لېكىن بىز يەنىلا ئۇ قولنىڭ ئىگىسىنى تارتىپ چىقىرالمىدۇق.

-توختاپ تۇرسا.كاماغا قاپسىلىپ قاغان ئوخشايدا.مەن تېشىنىڭ ئەكىلىپ كولاي!

ئەيىندىن تېزلا تېشاگدىن بىرنى ئېلىپ كېلىپ،كامارنىڭ دائىرىسىنى كېڭەيتىشكە باشلىدى.

-بىگىم،چىداپ تۇرسا!سىلىنى هازىرلام چىقىرۋالىمىز!

ئەيىندىن بىرتەرەپتىن ئىش قىلغاچ،بىرتەرەپتىن شۇنداق تووۋلاپ قوياتتى.كامار كېڭىيىپ،ئەيىندىن پاتقۇدەك هالەتكە كەلدى.ئۇ تېشاگنى تاشلاپ،ئورەككە چۈشۈپ كەتتى.

-بىگىمكىن!راس بىگىم شۇكىن!

ئەيىندىن يىغلاپ تاشلىغان ئىدى.مەن ئىككى قولۇم بىلەن بىگىمنىڭ پۈتۈمنى تۇتىۋالغان قولنى ئاۋايلاپ ئاجراتتىم دە ئورەككە سەكرەپ چۈشتۈم.كۆز ئالدىمدىكى مۇدهىش مەنزىرىدىن يۈرىكىم سىرقىراپ كەتتى.چۈنكى كۆز ئالدىمدا يۈز قىسمىدىن باشقا هەممە يەرلىرىگە ياگاقتەك بىرنەرسە پاتۇرۇلغان بىگىمنىڭ ئۈستۈنكى گەۋدىسى تۇراتتى.بىز پۈتۈن كۈچىمىز بىلەن بىلەن ئۇنى كولاپ،تارتىپ....ئاخىرى يەر يۈزىگە ئېلىپ چىقتۇق.مەن ئۇنىڭغا قايتا سەپ سالدىم.بەلىنىڭ تۆۋەن قىسمىدا ياگاقتەك پاتۇرۇلغان نەسىلەر ئانچە كۆپ ئەمەس،لېكىن بېلىنىڭ ئۈستى تەرىپى ئادەمنى قورقۇتقۇدەك دەرىجىدە بولۇپ كەتكەن ئىدى.

-بىگىم!

-كۆزلىرىنى ئاچسا بىگىم!

بىز ئۇنى قۇملۇقتا ئوگدىسىغا ياتقۇزۇپ،ئىسمىنى چاقىردۇق.ئۇ كۆزىنى لەپپىدە ئېچىپ قويۇپ يەنە جىمىپ كەتتى.

-ماشىنىدىن سۇ ئەكەسە،شىتتىك بوسا!

مەن يۈگۈرەپ بېرىپ، ماشىنىدىن مىنېرال سۇدىن بىرنى ئېلىپ كەلدىم. غوجام سۇنىڭ ئاستا بىگىمنىڭ ئېغىزىغا تېمىتتى. ئۇنىڭدا يەنىلا ئىنكاس بولمىدى. مەن بارمىقىمنى بىگىمنىڭ بۇرنىغا ئۇزاتتىم.

-نېم قىمماقچى؟

-بىگىم ئادەتتە بۇنىنى كولاشقا ئامراقتى. مەن ۋاكالىتەن كولاپ قويسام خوش يېقىپ ھوشىغا كېلەمىكى دەيمە.

-چىك! سەل دەدىلىرى ۋاكىن ھە سىلىنىڭ! تاتسا قولىرىنى!

غوجام قولۇمنى قاتتىق سىلكىپ تارتىۋەتتى. «غوجام دەپ قويسام ۋاقىرشىنى قېرى تازنىڭ!» ئىچىمدە ئۇنى تىللاپ قولۇمنى يىغىشتۇرۇپ ئولتۇرۇشقا مەجبۇر بولدۇم. غوجام ئۇنىڭ مەيدىسى بېشىنى قويۇپ، يۈرەك سوقۇشىنى تىڭشاپ باقتى.

-ژۈرىكى بەك ئاجىز سوقاتىدا. سىلە مىشەدە ساقلاپ تۇسا، مەن شىتتىك بېرىپ، قۇتقۇزۇش ئەترىتىدىكىلە نەگىرەك كەلدى قايلاپ باقاي.

-ماقا!

ئەينىدىن ماشىنىنى ھەيدەپ كىتىپ قالدى. مەن بىگىمنىڭ يېنىغا كېلىپ، ئۇنىڭ بەدىنىگە چاپلىشىپ كەتكەن ياڭاقسىمان نەرسىلەرنى تارتىپ ئېلىۋەتمەكچى بولدۇم. لېكىن شۇنچە كۈچەپمۇ ئۇ نەرسىدىن بىرنىمۇ ئالالمىدىم. تەۋەككۈل قىلىپ ئۇ نەرسىنى قولۇمدا مەھكەم قامالاپ، پۈتۈن كۈچۈم تارتتىم. ئاخىرى بىرسى ئاجراپ قولۇمغا چىقىپ، ئۆزۈمنى تۇتالماي ئارقامغا يىقىلىپ چۈشتۈم.

قولۇمدىكى نەرسىگە قاراپلا تېنىم شۈركىنىپ ئۇنى يەرگە تاشلىۋەتتىم. چۈنكى ئۇ نەرسە بىگىمنىڭ بىر قەۋەت تېرىسى ۋە گۆشىنى تەڭ يۇلۇپ چىققان بولۇپ، مىدىرلاپ تۇرغان ھەرە چىشىدەك پۈتلىرىدىن ئۇنىڭ ھايات نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلگىلى بولاتتى.

-ھۇ ئۆلگۈر قۇم بۆرىسى!

غەزەپ بىلەن يەردىكى تېشاڭنى ئېلىپ، ئۇ قوڭغۇزنى قوغلاپ يۈرۈپ

ئۇرۇپ، مىجىغىنى چىقىرىۋەتتىم.ئاندىن يەنە ئارتىشقا باشلىدىم.چىققانلىرىنى يەنە ئۆلتۈردۈم.لېكىن يەنە توختاپ قېلىشقا مەجبۇر بولغان ئىدىم.چۈنكى ھەرقېتىم ئۇ قوڭغۇزنى يۇلۇپ چىقارغىنىمدا، قولۇمغا بىگىمنىڭ بىرپارچە گۆشى، تېرىسى بىلەن قوشۇلۇپ چىقاتتى.ئۇنىڭ ئۈستىگە شۇ ئورۇندىن قان جىرغىپ چىقىپ كېتەتتى.بۇندا قىلىۋەرسەم، بىگىمنىڭ قانسىزلىنىپ كېتىشىدىن ئەنسىرىدىم.

-تۆ....تۆرەم!

بىگىمنىڭ جانسىز چاقىرغان ئاۋازى قۇلىقىمغا كىرىپ قالدى.تىشاگنى تاشلاپ دەرھال ئۇنىڭ يېنىغا كەلدىم.

-مانا مەن بىگىم، مەن قاشلىرىدا!

-سۇ....

ئۇ كۆزىنى ئېچىپ ماڭا قاراپ زورلاپ كۈلۈمسىرىگەندىن كېيىن، سۇ تەلەپ قىلدى.مەن بايا غوجام يەرگە قويۇپ قويغان مىنىرال سۇنى ئېلىپ، بىگىمنىڭ ئېغىزىغا ئاستا تىمىتتىم.ئۇ بىرئاز سۇ ئىچىپ بولغاندىن كېيىن قاتتىق يۆتىلىپ كەتتى.مەن ئۇنىڭ يوغان گەۋدىسىنى تەستە تىزىمغا يۆلەپ، دۈمبىسىگە يېنىك ئۇرۇپ قويدۇم.

-مەتسىلىماخون....قەنە؟

-ھە؟ئۇ....ئۇ ھازىر باتى.غوجام بىلەن بىللە كەتتى.

بۇ ھالەتتىكى بىگىمنىڭ كۆڭلىنى يېرىم قىلغۇم كەلمەي، ئۇنى ئالداپ قويدۇم.

-ئۆھۇ....يال....يالغان گەپ قىلمىسا.مىنى يەنىڭ تىگىدىن ئۇ قۇتقۇزغان!مىنى يۆلەپ چىقىرىپ قوياپ....

بىگىم سۆزىنىڭ ئاخىرىنى قىلالمايلا يەنە ھوشىدىن كەتتى.مەن ئۇنى ئۆلۈپ كەتتىمىكىن دەپ ئەنسىرەپ قاتتىق ۋارقىرىدىم.

-بىگىم!بىگىم!

ئۇنىڭدىن جاۋاپ قايتمىغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ تىنىقىنى ۋە يۈرەك سوقۇشىنى ئاڭلاپ باقتىم.ناھايىتى ئاجىز بولسىمۇ، يەنىلا سوقۇۋاتاتتى.يۈرىكىم جايىغا چۈشتى.

-قاندا بولدى؟

ئارقامدىن غوجامنىڭ ۋاقىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى.بىگىمنى يەرگە ئاستا قويۇپ، ئۇ تەرەپكە قارىدىم.غوجام ئىككى ماشىنا ئادەم باشلاپ كەلگەن ئىدى.ئۇنىڭ بىرسى جىددىي قۇتقۇزۇش ماشىنىسى ئىكەن.

-بايام ھوشىغا كەگەن.ئازراق سۇ ئىچىپ يانا ھوشىدىن كەتتى.

-گەپ قىلدىما؟

-قىلدى.ئۇ مەندىن مەتسىلىمنى....

- ئۆتەپ تۇسا!

ئارقامدىن نوسۇلكا كۆتۈرۈپ كەلگەن دوختۇرلار گىپىمنى بۆلۈپ، بىگىمنىڭ يېنىغا كەلدى.

-دىققەت قىلىڭلا!ئۇ دىگەن قوڭغاز، تەخى ھاياتكىن!

مەن ئۇلارنى ئەسكەرتىپ قويدۇم.لىكىن ئۇلار مىنىڭ سۆزۈمگە پەرۋا قىلماي، بىگىمنى كۆتۈرۈشۈپ ماشىنىغا بىسىپ ئىلىپ كىتىشتى.باشقا ماشىنىلارمۇ كەتتى.ئەيىندىن نەرسە-كىرەكلەرنى يۇغۇشتۇرۇپ مىنى ماشىنىغا چىقىشقا چاقىردى.

-بۇنىڭ ئىچىدە مەتسىلىممۇ با!

-ھەي....ھازىرچە قايتىپ تۇرىلى.

-راس دەتىمە!

-ئۆزلىرىنى ئالدىمىسا تۆرەم، مەتسىلىم ئۇ....

-بىگىمنى مەتسىلىم قۇتقۇزۇپتا!بىگىم ئۆز ئاغزى بىلەن ئاشتا دىدى!

-ھە؟!

ئەيىندىن دەرھال ماشىنىدىن چۈشۈپ ئالدىمغا يۈگۈرەپ كەلدى.مەن بىگىمنىڭ دىگەن قىسقا بىرقانچە جۈملە سۆزىنى غوجامغا تولۇق ئىيتىپ

بەردىم.ئۇ چوڭقۇر بىرنى تىنىۋەتكەندىن كېيىن قولىغا تىشاگنى ئالدى.

-مەتسىلىماخۇننى بوش چاغلىساق بومما يدىكىن،دەرھال كولايلى!

-ماقا!

مەنمۇ قولۇمغا تېشاگنى ئالدىم...

29-باپ   بىگىم كەلدى،غوجام كەتتى

پۈتۈن كۈچۈم بىلەن ئېغىزنى كولىغاچ،ئېغىر ھالسىزلانغان بىگىمنى ۋە ھاياتلىقى دەلىللەنگەن مەتسىلىمنى ئويلاپ قالدىم.يىگىرمە كۈنگە يېقىن ۋاقىت ئىچىدە ئوزۇق-تۈلۈكسىز قالغان بىگىم يەر ئاستىدا قانداق ھايات تۇرالىدى؟قوڭغۇزلار ئۇنىڭغا قانداق يېتىشۋالدى؟مەتسىلىم ئۇنى قانداق تاپتى؟بىگىمنى قۇتقۇزۇپ مۇشۇ يەرگە ئېلىپ كىلەلىگەن ئادەم ئۆزى نىمىشقا چىقىپ كەتمەيدۇ؟....بۇ سوئاللارنىڭ جاۋابىنى بىھوش ياتقان بىگىم بىلەن قۇم ئاستىدا تۇرغان مەتسىلىملا بىلەتتى.

-غوجام،مەتسىلىمكام بىگىمنى قۇتقۇزالىغاندىكىن،ئۆزى نىمىشقا چىكەتمەيدا؟

-بولدى مىنى سىلە غوجام دەپ تولىماي،ئەينىدىن تاغا دەۋەسە بولدى.غەيرى ئاڭلىنىدىكىن.

-ۋىيى،باشقىلا شۇندا تولىسا غەيرى ئاڭلانامتى؟

-ياق،سىلە سەل ئەينۇراق بالا ئەمەسما،سىلە غوجام دەپ تولىسىلىرى بىرخىل زاڭلىق ئەتكەندەك بىلىنىدىكىن.

-ئەينۇلىقتا سىلىگە يەتمەيمە غوجام.مەن سىلىنى چىن دىلىمدىن ھۆرمەتلەيمە ھەم قايىل بولىمە.ھەرگىز سىلىنى زاڭلىق ئېتىش مەقسىتىم يوق.شۇڭا يانىلام غوجام دەپ تولاي جىما.

-راسمۇيا گەپلىرى؟

-راس!

-ماقا ئەمىسە.غوجام دەپ تولىسا.

-شۇندا قىلىمەن.ئويلاپ باقسام بىز ساپ ئىسلزادىكەنمىز.مەسىلەن تۆرەم،غوجام،بىگىم دىگەندەك.بوسا مەتسىلىمكامغىمۇ بىر ياخشى ئىسىم تاپساق بولىتى.

-ھا-ھا!ئىسلزادە دەپ قويسا تەخى.سىلە دەپ باقسا ئويلىغان ئىسىملىرىنى؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

-مۇشۇك شايى!

-ئاهاي...بومىدى.

-شەيخىم!

-بۇ دىگەن ھۆرمەت ئاتالغۇسى ئەمەس.

-ئەۋلىيا سامغا!

-قويسا ئۇندا قۇرۇق گەپنى.

-پىركالان!

-چىك!

-سىلە دەپ باقسا ئەمىسە!

-مەن ئۇ توغرىسىدا ئويلاپ باقماپتىمە.

-ئۆزلىرى تاپالمايلا،مەن تاپسام تەخى ياراتمايلا.

-يانا دەپ باقسا.

مەن ھەرخىل ئاتالغۇلارنى ئويلىشىپ،ئاخىرى ھېلىقى خىيالىي سەزگۈمدىكى ئەلسۆيىنىڭ ئۆزىنى«ھەزرىتىم» دەپ ئاتىغانلىقى ئېسىمگە كەلدى.

-ھەزرىتىم!

-ما پىشكە بولىدىكىن.

-مۇشتا دەپ قويامدۇق ئەمىسە؟

-شۇندا قىلىلى.

-يا ۋوممىسا مازا تىشەر ھەزرىتىم دەمدۇق.خۇددى «مۇنار يۆتكەر ھەزرىتىم» چاۋگەي دىگەندەك،«مازا تىشەر ھەزرىتىم» مەتسىلىم دىسە ھەيۋەتلىك ئاڭلىنىدا ئەمەسما.

-ئەڭ ياخشىسى ھەزرىتىملام دەيلى.

- ماقا.ئۇنى تاپساق يىگى ئىسمىنى ئاڭلاپ بەك خوش ۋولاپ كىتىدىغان بولدى دە.

ئىش قىلغاچ مەتسىلىمنىڭ يىگى نامىنى ئاڭلىغاندىن كىيىنكى خۇشال

بولۇپ كەتكەن چىرايىنى ئويلاپ كۆلگۈم كىلىپ قالدى.لىكىن بىردىنلا غوجامنىڭ مەن سورىغان سوئالغا جاۋاپ بەرمىگەنلىكىنى ھىس قىلىپ قالدىم.

-بايام سورىغان سوئالىمغا جاۋاپ بەمىليا راس؟

-بىگىم قايدا بولاپ كەتكەندۇ ھازىر.سىلە دەپ باقسا،ئۇ ھوشىغا كەسە بىزگە قاندا گەپلىنى دەپ بىرەر؟

مەن ئۇنىڭ قەستەن ئۇ سوئالدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ،گەپنىڭ تىمىسىنى يۆتكەۋاتقانلىقىنى بىلىپ قالدىم.

-بىگىمنى مىشەگە ئەكىلەلىگەن مەتسىلىم نىمىشقا ئۆزى چىكەتمىگەندۇ؟

-ھەي....نىم دىسەم بولا.

-دەۋەسە.

-بىگىم مۇشىچىلىك ھالغا چۈشۈپ قاغان يەدە سىلىنىڭچە ئۇ قاندا بومماقچىتى؟

غوجامنىڭ نىمە ئۈچۈن قەستەن سوئالدىن ئۆزىنى قاچۇرغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى بىلدىم.ئۇنىڭ دىگىنىنىڭ ئاساسى بار ئىدى.بىزنىڭ ئارىمىزدا مەن ھەممىدىن يامان ھەم كۈچلۈك دەپ ئويلايدىغان بىگىم نىمجان بولۇپ قالغان يەردە،يۇرىكى كىچىك،تەن قۇرلۇشى ۋىجىك بولغان مەتسىلىم قانداق بولماقچى ئىدى؟

-ئۇندامۇ بولاپ كەتمەس.مەتسىلىم دىگەن يامان ئەدەم دەيمە.خەق باكا ئۇنى مازا مۇشىكى دىمەس ھەقىچان.

-شۇندا بولا ئىلايىم.

-بىز ئۇنى ئۆلدى دەي ژۇسەك،ئۇ ئۆلمەيلام قاماي تەخى بىگىمنى قۇتقۇزۇپتا.چىم بىلىدۇ ئۇ ئوغرى باشقا يولدىن چىكتىپ بولدىمۇ.

-ئۇنىمۇ يوق دىگىنى بومايدا جىما.

بىز ئۆزىمىزنى زورلاپ ئۇمۇدلەندۇردۇق.قاراڭغۇ چۈشۈشكە باشلىدى.شامالمۇ سەل كۈچىيىپ قالغان ئىدى.غوجام بىشىنى كۆتۈرۈپ

ئەتراپقا قارىدى.

-شامال سەل كۈچىيىپ قاپتا.كىتىپ بىگىمنىڭ ئەۋالىنى ئۇقماي تۇرۇپ ئۇقماپ ،ئەتە كىلىمىزمىكى.

-كىچىچە شامال چىقىپ يانا كۆمۈلەپ كەتسە قاندا قىلىمىز؟

-يانا كولامىز.

-بىزقىتىم بوسىمۇ مىنىڭ گىپىمنى ئاڭلاپ قويسا غوجام.بىگىمنى مەتسىلىم مىشەگە ئەكىلىگەندىكىن،ئۇ چوقۇم بەك چوڭقۇ يەدە ئەمەس.يانا بىژدەم كولاپ باقىلى.

ئەيىندىن ئىلتىجاغا تولغان كۆزلىرىمگە بىردەم قاراپ تۇرغاندىن كىيىن ،باش لىڭشىتىپ،داۋاملىق كولاشقا قوشۇلدى.بىز ماشىنىغا چىقىپ بازاردىن ئىلىۋالغان سامسا بىلەن غىزالانغاچ،بىرئاز دەمىمىزنى ئىلىۋالغاندىن كىيىن،شامالنىڭ تېخىمۇ كۈچەيگەنلىكىگە قارىماي،ئېغىزنى كولاپ كەتتۇق.«سەۋرنىڭ تىگى ئالتۇن» دىگەندەك ،مەتسىلىم كىرىپ كۆمۈلۈپ كەتكەن ،بىز قىچىپ چىقىپ كەتكەن كىرىش ئېغىزى ئاخىرى ئېچىلدى.مەن غوجامغا قاراپ كۈلۈپ قويدۇم.

مۇقىملاشتۇرۇش تۈۋرىكىنى ئورنىتىپ بولغاندىن كىيىن،بىز مەتسىلىمنى تاشلاپ كەتكەن ئۇ ئازگالنى ئىزدەپ تاپتۇق.سەكرەپ چۈشكەندىن كىيىن،قول چىراق بىلەن ئەتراپنى كۆزەتتۇق.ئەينى چاغدا مەتسىلىم دىگىنىدەك،ئالدىمىزدا كەڭ سوزۇلغان كارىدوردەك يول تۇراتتى.بىز ئېھتىيات بىلەن ئالدىمىزغا قاراپ ماڭدۇق.بىر كىلومىتىردەك ماڭغاندىن كىيىن،ئالدىمىزدا ھاڭدەك بىر ئويمانلىق پەيدا بولۇپ يولىمىزنى توسۇپ قويدى.

-ۋۇجۇ!بۇيەدىن بىگىم بىلەن ئەيىندىن قايدا چىقالىغان بوغىيتى؟

-بىز يولنى خاتا ماڭغان بولىشىمىز مۇمكىن.

غوجام قول چىراقنى ئۇ يەرگە يىقىپ قاراۋاتاتتى.مەنمۇ ئۇ ئويمانلىقنىڭ

www.uyghurkitap.com

لۇڭگىرەك كىلىپ چىراقنى تۆۋەنگە قارىتىپ ياقتىم.لېكىن يەنىلا تېگىنى كۆرەلمىدىم.

-قاندا خاتا بولىدا.مەتىسلىم ئىنىق مىشەدە قاغان تۇسا؟

-ئەسلىرىدە بادۇ،مەتىسلىمنى ئىزدەپ چۈشكەن چاغلىرىدا ئۇ«بۇ يە ئەمەسكىن،خاتا مېڭىپ قاپتىمە» دىگەندەك قىغان،

-ھەراس.شۇندا دىگەنتى.ئەۋالدىن قايىلىغاندا مەتىسلىمكام مىشەدىن ئۆتەممەي ئاقىغا يىنىپ كەگەن ئوخشايدا شۇچاغدا؟

-شۇندا بولىشى مۇمكىن.

بىز ئارقىمىزغا قايتىشقا مەجبۇر بولدۇق.

-تى-تى-تىت!تى-تى-تىت!

تۇيۇقسىز قول سائىتىمىز بەك قاتتىق سىگنال بەردى.مەن بۇ سائەتنى تاقىغاندىن بېرى بۇنداق قاتتىق سىگنال بەرگەنلىكىنى ئاڭلاپ باقمىغاچقا،يۈرىكىم سەل سېلىشقا باشلىدى.

-قاتتىق بوران!شىتتىك قاچىلى!

غوجام ئەنسىز ۋارقىراپ كەتتى.بىز ئەڭ تىز سۈرئەت بىلەن يۈگۈردۇق.چىقىش ئېغىزىغا يىقىنلاشقانسىرى يۈز-كۆزلىرىمىزگە قۇم ئۇرۇلۇپ،بەك قىينالدۇق.ئازگالنىڭ چىكىگە كەلگەندە بېشىمىز قىتىپ تۇرۇپ قالدۇق.چۈنكى بۇيەردىن چوقۇم يەنە بىرئادەم بىر ئادەمنى يۆلەپ چىقىرىپ قويىشى،ئاندىن چىقىپ كەتكەن كىشى تانا ئىلىپ كىرىپ يەنە بىرىنى تارتىپ چىقىرىشى كىرەك ئىدى.

-شىتتىك مۇرەمگە دەسسىسە!بوسا!

مەن ئۇچ مىتىر كىلىدىغان بۇ ئازگالغا قاراپ ھاڭۋىقىپ تۇرغاندا،غوجام يەردە زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپ بولغان ئىدى.

-سىلە چىقسا!

مەنمۇ دەرھال يەردە ئولتۇرۇپ ئۇنى ئاۋۋال چىقىشقا چاقىردىم.

-مەن68 ياشقا چىدىم!ما سومكىسىنى ئىسىپ چوقۇم ماشىنىغا

www.uyghurkitap.com

چىقىۋاسا!بۇ سومكىنى قەتتىي ژۇتتۇرۇۋېتىشكە بومىدا!بوسا!

غوجامنىڭ ئاۋازى غەزەپتىن تىترەپ كەتتى.ئۇنىڭ مۇرىسىگە دەسسەپ ئازگالنىڭ لىۋىنى تۇتاي دەپ تۇرۇشىمغا قاتتىق قۇم-بوران مىنى ئارقامغا ئۆرۈۋەتكىلى تاسلا قالدى.

-بوسا دەيمە!بېشىمغا دەسسە!

مەن ئۇنىڭ بېشىغا دەسسەپ بىرلا كۆچەپ ئازگالدىن چىقىۋالدىم.

-بۇ سومكىدىكى قارا تاشلىق خاتىردىن باشقا ھەممە نەسىنى ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتىدىكى جاۋشۇجىگە تاپشۇرۇپ بەسە!خۇدايىمغا ئامانەت!ھەرگىز ئاقىلىرىغا يانمىسا!

مەن توختىماي يۆگۈرۈپ،ئېسلىپ يۈرۈپ يەر يۈزىگە چىقتىم.ئەتراپ ئىنتايىن كۈچلۈك قۇم-بوراندا كۆزنى ئاچقۇسىز دەرىجىدى بولۇپ كەتكەن ئىدى.نىشانىمۇ پەرق ئەتكىلى بولمايتى.ئەينىدىنىڭ سومكىسىنى ئىككى قولۇمدا مەھكەم تۇتۇپ،ئۆزۈم ماشىنا بار دەپ پەرەز قىلغان تەرەپكە قاراپ ئاستا ماڭدىم.شامال مىنى ھازىرلا ئۇچۇرۇپ كېتىدىغاندەك دەھشەتلىك ھۆرقىرايتى.مەن قەدەمدە بىر دەلدۈگۈنۈپ،كۆزۈمنى چىڭ يۇمۇپ يەنە مېڭىۋەردىم....

بوران تېخىمۇ كۈچىيىپ،ئۆرە مېڭىشقا زادىلا ئامال قىلالماي،يەردە دۈم يېتىۋالدىم.بېشىمغا تۇرۇپ-تۇرۇپ قۇمدىن باشقا قاتتىق نەرسىلەرمۇ ئۇرۇلاتتى.ئاغرىققا چىداپ قولۇمدىكى سومكىنى مەھكەم تۇتۇپ ئوڭدامدا ياتتىم.غوجامنىڭ«كىتىپ ئەتە كىلەيلى» دىگەن گىپىگە قوشۇلمىغانلىقىمغا بەك پۇشايمان قىلدىم.ئەگەر ئۇنىڭ دىگىنىگە كۆنۈپ،قايتىپ كەتكەن بولساق، ھەرگىز بۇنداق ئاقىۋەتكە دۇچار بولمايتتۇق.بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىگە مەن سەۋەپكار.

بوران توختىماي چىقىۋاتىدۇ.قىمىرلاپ تۇرۇپ مىنى كۆمۈپ تاشلىماقچى بولغان قۇملارنى چۇشۇرۇۋەتتىم.قۇملار يەنە مىنى كۆمۈۋەتتى،يەنە چۇشۇرۇۋەتتىم.بىردىنلا ئەگەر مۇشۇنداق يېتىۋەرسەم،قۇمغا كۆمۈلۈپ

كېتىدىغانلىقىمنى ھىس قىلىپ، ناھايىتى تەستە ئورنۇمدىن تۇردۇم. شامالغا قارشى يۆلىنىشتە مېڭىشقا ئىمكان بولمىغاچ، شامالنىڭ يۆلىنىشى بويىچە مېڭىشقا مەجبۇر بولدۇم. ھېچنېمىنى كۆرمەي مېڭىپ بىرەر ئورەك ياكى ئازگالغا چۈشۈپ كېتىشتىن ئەنسىرەيتتىم. تەلىيىمگە يارىشا ھېچيەرگە چۈشۈپ كەتمىدىم، يۈزۈم بوران سوققان قۇملارغا ئۇرۇلۇپ، ئېچىشىپ كەتتى. بىر قولۇم بىلەن يۈزۈمنى تۇتماقچى بولدۇم، لېكىن قولۇمدىكى ئەينىدىن غوجامنىڭ تاپشۇرغان سومكىسىنىڭ چۈشۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرىدىم.

ئېغىز-بۇرنۇمغا قۇم تولۇپ، نەپەس ئېلىشىم قېيىنلاشتى. قەدەملىرىمنى يۆتكەشمۇ مەن ئۈچۈن بەك تەس بىلىنىۋاتاتتى. توختىماي غوجامنى، بىگىمنى، مەتىسلىمنى ئويلاپ ماڭدىم. تۆگە تېرىسىنى تېپشۇتىپ، «قۇم بۆرىسى» نىڭ پەيدا قىلدىم. بىگىم مەن ۋە باشقا سەپداشلارنى قوغداش ئۈچۈن، خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىپ، قۇرۇتلارنى باشلاپ قۇمغا كۆمۈلۈپ كەتتى. گەرچە بۈگۈن قايتىپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قالالايدىغان-قالالمايدىغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيدۇ.

باشقىلارنى بىگىمنى ئىزدەشكە قىستاپ، قۇملۇققا قايتا كىلىشكە مەجبۇر قىلدىم. قۇم كۆچۈپ، مەتىسلىمنىڭ بىزنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن قۇملۇققا كۆمۈلۈپ كېتىشىگە يەنە مەن سەۋەبچى بولدۇم.

تېخى بىر سائەتنىڭ ئالدىدا كۆزئالدىمدا مەن بىلەن چاقچاقلاشقان غوجامنىمۇ، يەنىلا مەن قەشقەرگە قايتىشقا ئۇنىماي، مەجبۇرلاپ قۇملۇققا ئېلىپ كەلگەن. بىگىمنى تاپقاندىن كېيىن بوران چىقىپ تۇرسىمۇ، قايتىشقا ئۇنىماي، ئۇنىڭ كۆمۈلۈپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولدۇم. ئۇ كۆمۈلۈپ كېتىش ئالدىدا بەدىنى بىلەن، ھەتتا بېشى بىلەن مىنى كۆتۈرۈپ خەتەردىن قۇتۇلدۇرۇپ قويدى.

ئەمما مەنچۇ؟ مەن توختىماي ئۇلارغا ئاۋارىچىلىق، بالايى-ئاپەت ئېلىپ

www.uyghurkitap.com

كەلدىم. ھەممەيلەن مېنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن، مەن تاپقان بالانى ئۆز ئۈستىگە ئېلىپ قۇمغا كۆمۈلدى. مەن يەنە ھايات قالدىم. ھەممەيلەننىڭ بېشىغا چىققان مەن، يەنە ھايات قالدىم. ئەسلى قۇمغا كۆمۈلۈپ كېتىشكە تېگىشلىك ئادەم مەن ئىدىم، ئۆلۈشكە، تۈمەن مىڭ قوڭغۇزلارنىڭ چېقىشىغا دۇچار بولۇشقا تېگىشلىك ئادەم دەل مەن ئىدىم!

مەن ئۆلسەم بولاتتى. لېكىن مەندە ئۇلارنىڭ نۇرغۇن ئامانىتى بار. قولۇمدىكى سومكىنى چوقۇم جاۋشۇجىغا تاپشۇرۇپ بەرمىسەم بولمايدۇ. مەتسېلىمنىڭ ئۆيىگە بېرىپ، ئۇنىڭ بالىسىغا ئاتاپ قويغان پۇل چېكىنى ئىگىسىگە تاپشۇرمىسام بولمايدۇ. بېگىمنىڭ سومكىسىمۇ مەتسېلىمنىڭ ئۆيىدە، ئۇنىڭ ھازى قانداق بولۇپ كەتكەنلىكىنى بىلمىسەم بولمايدۇ....

قۇملۇقنىڭ ھەقىقەتەن بىر ئادەم يالمايدىغان دېڭىز ئىكەنلىكىنى تولۇق ھېس قىلدىم. ئۇ ئادەم يالمايدىغان دېڭىز. دېڭىز بولغاندىمۇ بىرلا دولقۇن ئۇرۇپ ھەممىنى يالماپ كېتىدىغان دېڭىز ئەمەس بەلكى، ئادەمنى بىر-بىرلەپ، ئالدىرماي يۇتۇپ كېتىدىغان دېڭىز! ھازىر مېنىمۇ يۇتىۋېتىش ئالدىدا تۇرماقتا.

قانچىلىك ماڭغانلىقىمنى بىلمەيمەن. ئاخىرى يەرگە يىقىلدىم. قانچە كۈچەپمۇ ئورنۇمدىن تۇرالمىدىم. قۇم مېنى كۆمۈشكە باشلىدى. دادا، ئاپا، مەندىن رازى بولۇڭلار! بېگىم مېنى كەچۈرسىلە! غوجام، مەتسېلىمكا، مەن يارىماس سىلەرنىڭ ئامانەتلىرىڭلارنى ئىگىسىگە تاپشۇرۇپ بېرەلمەيدىغان بولدۇم! ئەلۋىدا، دۇنيا، ئەلۋىدا قۇملۇق، ئەلۋىدا مېنى ئازاپلىغانلار ھەم مەن ئۈچۈن ئازاپلانغانلار....

كۈچلۈك ئاغرىقتىن ئويغىنىپ كەتتىم، ئەمما كۆزۈمنى ئاچالمىدىم. مەيدەمدىن باشلانغان ئاجايىپ بىرخىل ئاغرىق پۈتۈن بەدىنىمگە تاراپ كېتىۋاتاتتى.

-ئۈمۈت يوقتەك قىلىدۇ.

-قايتا سىناڭلار!

ئاغرىق قايتا باشلاندى.مەيدەمگە بىرنەرسە زەردە بىلەن ئۇرۇلماقتا.ھەربىر قېتىمى بىر قېتىمدىن كۈچلۈك.كۆكرەپ قەپىسىم يېرىلىپ كېتىدىغاندەك قىلاتتى.ئاغرىققا زادىلا چىدىماي ئورنۇمدىن تۇرۇپ كەتتىم.كۆزۈمنى ئېچىپ غەيرى كىيىنىۋالغان ئادەملەرنى غىل-پال كۆرۈپلا يەنە ھوشۇمنى يوقاتتىم....

يەنە قۇملۇققا قايتىپ كەلدىم.بوران توختاپ قالغان ئىدى.قولۇمدىكى سومكىنى كۆتۈرۈپ كېتىپ بارىمەن.ئۈستۈمدە پارلاپ تۇرغان قۇياش بولسىمۇ،ئەتراپ بىرخىل سوغۇق.تىترەپ تۇرۇپ كېتىپ بارىمەن.قەدىمىنى توختىتاي دەپمۇ توختۇتالماي كېتىپ بارىمەن.كۆز ئالدىمدا بىر ئۆينىڭ گەۋدىسى غۇۋا پەيدا بولۇشقا باشلىدى.قەدىمىنى تىزلەتتىم،ئەنە،ئۆي!مەتسىلىمنىڭ ئۆيى!ئىشىك ئالدىدا بىگىم،غوجام،مەتسىلىملەر ماڭا قاراپ كۈلۈپ تۇرۇپتۇ!

دىمەك ئۇلار ھاياتكەن!مەن ئۇلارنى كۆردۈم.ئۇلارنىڭ يېنىغا ئازلا قالغان چېغىمدا،بىرنەرسە قولۇمدىكى سومكىنى شارتتىدە تارتىپ ئېلىپ قېچىپ كەتتى.بىگىم،غوجام،مەتسىلىملەرنىڭ چىرايى بىردىنلا تۇرۇلدى.ئۇلار ماڭا نەپرەت بىلەن قارىماقتا،ماڭا يىرگىنىچ بىلەن قارىماقتا،ماڭا سوغۇق قارىماقتا....

سومكىنى ئېلىپ قاچقان نەرسىگە قارىدىم.ئۇ ئادەم ئىدى.بېشى تولىمۇ يوغان ،بەئەينى پولۇ ئۇسسۇيدىغان تەڭلىدەك!ئۇ توختاپ ماڭا قاراپ كۈلدى.ئۇنىڭ كۈلكىسى شۇنچە زەھەرخەندە ھەم ياسالما!ئۆزۈمنى ئۇنىڭغا ئاتتىم!ئۇ قېچىپ كەتتى.مەن قوغلاۋاتىمەن.ھەر قېتىم ھالىم قالماي توختاپ قالغاندا،ئۇمۇ توختاپ ماڭا قاراپ ئاشۇنداق كۈلۈپ قوياتتى.مەن يەنە ئورنۇمدىن تۇرۇپ ئۇنى قوغلايتتىم،يەنە ھېرىپ قالاتتىم....

ئاخىرى ئۇنىڭغا يېتىشەلمەي يەردە يېتىپ قالدىم.ئۇ ئاستا ماڭا يېقىنلاشتى.يېنىمغا كەلگەندىن كېيىن،يەردە ھاسىراپ ياتقان ماڭا قاراپ

تولىمۇ سەت ئاۋازدا كۈلۈۋەتكەندىن كېيىن«ھۇ يارىماس!» دەپ قويۇپ،تولىمۇ مەغرۇر،ئاستا قەدەملەر بىلەن مەندىن يىراقلاشتى.مەن قوپۇشقا شۇنچە تىرىشچانلىق كۆرسىتىپمۇ قوپالمىدىم.ئۇ بارغانسىرى يىراقلاشتى،ساماسى بارغانسىرى كىچىكلەپ كىتىپ باراتتى،ئاخىرى كۆرۈش دائىرەمدىن غايىپ بولدى،دۇنيا بىردىنلا قاپقاراڭغۇ بولۇپ كەتتى....

-ياق!توختا!

ئەڭ ئاخىرقى كۈچۈم بىلەن ئۆرە بولۇپ كۆزۈمنى ئاچتىم.لىكىن ئەتراپىمدىكى ئاپئاق تام ۋە ئاپئاق كىيىملىكلەرنى كۆرۈپ ھەيران بولۇپ تۇرۇپ قالدىم.

-ئۇ ھوشىغا كەلدى!ھوشىغا كەلدى!

-دەرھال مەسئۇل دوختۇرنى چاقىرىڭلار!

مەن دوختۇرخانىدا ئىكەنمەن.بايامقى ئىشلار مىنىڭ چۈشۈمكەن.يۈرىكىم سەل جايىغا چۈشتى.لىكىن قولۇمدا سومكا يوق ئىدى.

-مىنىڭ سومكام قەنى؟

-نىمە؟

بىر سىستىرا گىپىمنى چۈشىنەلمەي مەندىن قايتا سورىدى.

-سومكا دىدىم سومكا!مىنىڭ سومكام قەنى؟

-بۇ...مەن سومكا كۆرمىدىم.

-سومكامنى قايتۇرۇپ بىرىڭلا!سومكام قەنى دەيمە!

ھالسىزلىنىپ كارىۋاتقا يىقىلدىم.سومكا يوقالغان بولسا مىنىڭ ھايات قالغىنىمنىڭ نىمە پايدىسى؟بۇنداق ياشىغاندىن ئۆلسەم بولمامدۇ؟...ئويلىغانسىرى مەيدەم قاتتىق ئاغرىپ،كۆزۈم قاراڭغۇلىششقا باشلىدى.

-ئۆزىڭىزنى تۇتىۋىلىڭ،ھاياجانلانماڭ!

قۇلاق تۈۋىمدە كىملەرنىڭدۇر ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

-سومكا ،مىنىڭ سومكام....
مەن توختىماي مۇشۇنداق پىچىرلايتتىم.
-سومكىڭىز بار.مۇشۇ سومكا شۇمۇ؟
بۇگەپنى ئاڭلاپ پۈتۈن بەدىنىمگە كۈچ كىرگەندەك بولۇپ،يېرىم ئۆرە بولۇپ ئاۋاز چىققان تەرەپكە قارىدىم.تونۇشلا كۆرۈنىدىغان بىر يىگىتنىڭ قولىدا،غوجام ماڭا بەرگەن سومكا تۇراتتى.
-شۇ،مۇشۇ شۇ!سومكامنى ماڭا بەسە!
يىگىت ئارتۇق گەپ قىلماي،سومكىنى ماڭا تۇتقۇزۇپ قويىدى.يۈرىكىم ئورنىغا چۈشۈپ،كۆزۈمدىن توختىماي ياش قۇيۇلدى.ئاھ....سومكا،سىنى ئاخىرى تاپتىم!سومكىنى مەھكەم قۇچاقلاپ كارىۋاتتا ياتتىم.مىنى قاتتىق ئۇيقۇ بېسىپ كىتىپ باراتتى.ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇخلاپ قالدىم....
قايتا كۆزۈمنى ئاچقاندا تۈنجى بولۇپ قىلغان ئىشىممۇ يەنىلا قولۇمدا سومكا-بار يوقلىقىغا قاراش بولدى.بۇ قېتىم سومكا قولۇمدا بار ئىدى.
-ئاخىرى هوشلىرىغا كەللە!
يىنىمدا يەنە هېلىقى تونۇش چىراي يىگىت تۇراتتى.
-مەن نەدە؟
-سىلە دوختۇرخانىدا.
-قاسى دوختۇرخانىدا؟
-خوتەن ۋىلايەتلىك دوختۇرخانىدا!
-مەن قاندا بولاپ بۇيەگە كەپ قالدىم؟
-دىسەڭ گەپ جىق.هازىرچە ئارام ئالغاچ تۇرسىلا.سەل ئوڭشالغاندا تەپسىلىي پاراڭلىشلى،بولامدۇ؟
-مىنىڭ هازىرلا هەممىنى بىلگۈم با!
-هەي....نىمىنى بىلگۈلىرى بار؟
-ئەيىندىن تاغام قانداق بولدى؟
-بىز ئۇنى كۆرمىدۇق.ئۇ سىلە بىلەن بىللە كەتكەن ئىدىغۇ؟

www.uyghurkitap.com

-ھە؟....!بىگىمچۇ؟

-بىگىمنىڭ يارىسى بەك ئېغىر بولغاچقا،شاڭخەيگە يۆتكەپ كىتىلدى.بەلكىم تېخنىكىسى ئىلغار بولغان چەت دۆلەتلەرگىمۇ ئېلىپ چىقىشى مۇمكىن.لىكىن شۇنىسى ئېنىقكى،ئۇنىڭ ھاياتى ساقلاپ قىلىندى.

-مەتىسلىمكام تېپىلدىما؟

-ياق....

-مىنى چىم دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەلدى؟

-سىلە قۇملۇقتا بىھوش بولۇپ يىتىپ قاپتىكەنلا.بىز ئىزدەش جەريانىدا بايقاپ،دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەلدۇق.

مەن كۆزۈمنى يۇمۇپ چوڭقۇر خىيالغا پاتتىم.دىمەك مەن ھايات قاپتىمەن.سومكىنىمۇ يوقىتىۋەرمەپتىمەن.خۇداغا يۈزمىڭ شۈكرى!ئەمدى ساقايغاندىن كىيىن،ئاۋۋال غوجامنىڭ ئامانىتىنى دىگەن ئىگىسىگە ئاپىرىپ بىرىمەن،ئاندىن مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە بىرىپ،ئۇنىڭ ئامانىتىنى،بىگىمنىڭ سومكىسىنى ئېلىپ، بىگىمنى ئىزدەپ بارىمەن.ئاندىن ئۇنىڭ بىلەن قايتا كۈچ تەشكىللەپ،قۇملۇققا بىرىپ غوجام بىلەن مەتىسلىمنى ئىزدەيمەن....

ھەپتىگىچە مىنىڭ يىنىمغا ھىچكىم كەلمىدى.تولۇق داۋالىنىش،تەكشۈرتۈش بىلەنلا بولدۇم.دوختۇر-سېستىرالاردىن توختىماي سوراپمۇ،كىسەللىك ئەھۋالىمنىڭ زادى قانداق ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي قالدىم.ئۇلار خۇددى دىيىشىۋالغاندەكلا«سىزدە چوڭ كىسەل يوق،زىيادە چارچاش ۋە ئوزۇقلۇق يىتىشمەسلىك» دەپ جاۋاپ بىرىشەتتى.

ھەپتىدىن كىيىن،ھېلىقى يىگىت يەنە كەلدى.بۇ قىتىم مەن ئۇنىڭ ھېلىقى قۇتقۇزۇش ئەترىتىدىكى يىگىت ئىكەنلىكىنى ئېسىمگە ئالدىم.

-بۇگۇ قانداقراق تۇرىلا؟

-خۇداغا شۈكرى.

-ئۇنداقتا ياخشى بوپتۇ.

-سىلە قۇتقۇزۇش ئەترىتىدىكى بۇرادەرغۇ دەيمە.

-توغرا ،مەن شۇ. ئىسمىم ياقۇپجان.

-هە.مىنىڭ....

-ئىسىملىرى ئەغزەمجان تۆرەم.قەشقەردىن.

-خا!سىلە قايدا بىلىپ قاللا؟

-دىسەم گەپ جىق.

-دايىم شۇندا دەپ قويىدىكەنلا ئەدەمگە!

-ها-ها!ھەقىقەتەن ئۇلار دىگەندەك سەپرا مىجەزكەنلا.مەن ھەممە گەپنى دەپ بىرەي ئەمىسە.

ياقۇپجان مىنى بايقاپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەلگەن بارلىق جەرياننى سۆزلەپ بەردى.ئۇنىڭ دىيىشىچە ئۇلار مىنى بايقىغاندا مىنىڭ ئاللىقاچان يۈرەك سوقۇشۇم توختاپ بولغان ئىكەن.شۇنداقتىمۇ ئۇلار مىنى دوختۇرخانىغا ئىلىپ كەپتۇ.دوختۇرلار يۈرەككە توك سوقتۇرۇش ئارقىلىق،زور تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ،مۆجىزلىك ھالدا مىنىڭ ھاياتىمنى ساقلاپ قاپتۇ.مەن ئۈچ كۈن ھۇشسىز يىتىپتىمەن.ئويغۇنۇپلا«سومكام قېنى» دەپ بىرقانچە قېتىم ۋارقىراپ يەنە ھوشۇمدىن كىتىپ،ئىككى كۈن يىتىپتىمەن.ھەممىدىن ھەيران قالارلىق يىرى شۇكى،ئۇلار مىنى ئىككى قولۇم بىلەن سومكىنى مەھكەم قۇچاقلاپ ياتقان ھالەتتە تاپقان بولۇپ،بىرقانچە ئادەم شۇنچە كۇچەپمۇ قولۇمنى سومكىدىن ئاجرىتالمىغان.دوختۇرلار ھەرخىل ئامالار بىلەن سومكىنى قولۇمدىن ئىلىۋەتكەندىن ھامان،مەن ھوشۇمغا كىلىپ سومكىنى ئىزدىگەن.

-ئەھۋال مۇشۇنداق.سىلىگە ھەقىقەتەن قول قويدۇق.

-تەلىيىم كەپ قاغان ئوخشايدا.بىگىمنىڭ ئەۋالى قانداراق؟

-ئالدىنقى قىتىم سىلىگە دىگەندەك.ھازىر قايسى دوختۇرخانىغا ئىلىپ كەتكەنلىكىنى مەنمۇ بىلمەيمەن.

-غوجام بىلەن مەتىسلىمنى ئىزدەشكە ئەدەم ماگدىمۇيا؟

-هازىر قۇم كۆچۈش بەك كۈچىيىپ كەتتى.بوران توختىغاندا ئاندىن بارىمىز.

-ھە.

دىمەك مەن ئۆلۈپ تىرىلىپتىمەن.شۇڭا تىرىلگەنگە لايىق ئىش قىلمىسام بولماس ....

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ تورى

30-باپ ئەيىندىنىڭ كۆندىلىك خاتىرىسى

دوختۇرخانىدا بارلىق تەكشۈرۈش ۋە داۋالاشلارغا ئاكتىپلىق بىلەن ماسلاشتىم.چۈنكى مەن تىزراق ساقىيىپ چىقىپ كەتمىسەم،چىقىپ غوجام بىلەن مەتسىلىمنى ئىزدىمىسەم بولمايدۇ.ھېچ بولمىغاندا ئۇلارنىڭ ماڭا تاپشۇرغان ئامانىتىنى ئىگىسىگە بەرمىسەم بولمايدۇ دە.بۇ مىنىڭ قايتا ھاياتقا ئېرىشكەندىن كېيىنكى ئەڭ چوڭ نىشانىم.ماڭا ئايان،مىنىڭ ھاياتىم ئاسان قولغا كەلمىگەن.

ئەھۋالىم كۈنسىرى ياخشىلىنىشقا باشلىغان بولسىمۇ،لىكىن يەرگە چۈشۈپ ھەركەت قىلىشىم يەنىلا قېيىنغا توختىدى.بۇ جەرياندا ياقۇپجان بىرقانچە قېتىم ئۆزى يالغۇز كەلگەندىن سىرت،بىر قىتىم بىر قولىدا يوغان گۈلدەستە،يەنە بىر قولىدا سوۋغاتلىق كۆتۈرىۋالغان،تولىمۇ گەۋدىلىك،چاچلىرىغا ئاق سانجىغان بىر خەنزۇ يولداشنى باشلاپ كىردى.

-ئەغزەمجان تۆرەم دىگەن مۇشۇ كىشى بولىدۇ.

ياقۇپجان ئۇ كىشىگە مىنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ تونۇشتۇردى.ئۇ كىشى قولىدىكى گۈلدەستىنى ۋە سوۋغاتلىقنى جايلاشتۇرۇپ بولغاندىن كىيىن، كارىۋاتنىڭ قىرىغا كىلىپ ئولتۇردى ۋە قولۇمنى ئىككى قوللاپ چىڭ سىقىپ ئۆلچەملىق ئۇيغۇر تىلىدا سۆزلىدى.

-جاپا چەكتىڭىز.خاتىرجەم داۋالىنىڭ.بىز چوقۇم پۈتۈن كۈچىمىز بىلەن يوقاپ كەتكەنلەرنى ئىزدەيمىز!

-رەخمەت!

-رەھمەتنى بىز سىزگە ئېيتساق بولىدۇ.ھىلىمۇ كۆپ قىينالدىڭىز.مەن ھەممەيلەنگە ۋاكالىتەن سىزگە رەھمەت ئېيتىمەن!

مەنمۇ ئۇنىڭ قولىنى چىڭ سىقتىم.نىمىشقىدۇر ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن بىرخىل قېيماسلىق ھەم ئىچ ئاغرىتىش چىقىپ تۇراتتى.ماڭا تەسەللىي بىرىپ بولغاندىن كىيىن،دوختۇرنى چاقىرتىپ كىسەللىك ئەھۋالىمنى

تەپسىلىي سورىدى.ئاخىرىدا ماڭا قاراپ«بىز يەنە كۆرۈشۈپ قالىمىز،خەيىرخوش!» دەپ چىقىپ كەتتى.ياقۇپجاندىن ئۇنىڭ كىملىكىنى سوراي دېسەم،ئۇمۇ بىللە چىقىپ كەتكەنچە قايتا مىنى يوقلاپ كەلمىدى.بەلكىم ئۇ كىشى بىگىم،غوجاملارنىڭ خىزمەتدىشى ياكى دوستىدۇ دەپ يەكۈن چىقاردىم.

خېلى ئۈگشىلىپ قالغان بىر كۈنۈم، غوجام ماڭا ھاۋالە قىلغان سومكىنى ھاياجان ئىلكىدە ئېچىپ باقتىم.ئىچىدە ئۇ دائىم ئىشلىتىدىغان ئاپىرات،ئورۇن بەلگىلۈگۈچ،چىرتىيوژ،دائىم نەرسە خاتىرلەيدىغان ئاق تاشلىق يوغان خاتىرە،قارا تاشلىق كىچىكرەك بىر خاتىرە ۋە بىرئاز كۈندىلىك تۇرمۇش بويۇملىرى بار ئىدى.ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئورۇنلاشتۇرىشى بويىچە قارا تاشلىق خاتىرىدىن باشقا نەرسىلەرگە تەگمىدىم.ۋاراقلاپ بېقىپ بۇ خاتىرىنىڭ غوجامنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسى ئىكەنلىكىنى بىلدىم.لىكىن بۇ بەزى كۈندىلىك خاتىرىلەردەك ھەركۈنى تولۇق يېزىلغان خاتىرە بولماستىن،كۈن ئارىلاپ يېزىلغان خاتىرە ئىدى.ئۇنىڭ نىمىلەرنى يازغانلىقىنى كۆرگۈم كەلدى،چەكسىز ھاياجان ۋە چوڭقۇر ئازاپ ئىلكىدە بىرىنجى بەتنى ئاچتىم....

2-* يىلى 5-ئاينىڭ 3-كۈنى

يەنىلا ئۇخلىيالمىدىم.ئەجىبا ئۇ قەبرە راستىنلا مەۋجۇتمۇ؟مەۋجۇت بولمىسا ئۇ بالا ئىلىپ كەلگەن تەڭگە قەيەردىن كەلگەن؟....بۇنداق ھاياجانلىنىپ باقمىغىنىمغا ئۇزاق زامانلار بولۇپ كەتكەن ئىدى.

بۇ دەلتە چىراي كۆرۈنىدىغان بالىنىڭ ئۆيىدىن راستىنلا بۇنداق تەڭگە چىقىپ قىلىشنى كىم ئويلىغان!ئالدى 18-ئەسىرنىڭ باشلىرىدىن،ئاخىرى ھازىرغىچە دۆلىتىمىزدىن،يۇرتىمىز شىنجاڭدىن ئاسارە-ئەتىقىلەرنى ھەرخىل يوللار بىلەن ئوغۇرلاپ ئىلىپ چىقىپ كەتكەن دۆلەت ئىچى-سىرتىدىكى ئەتكەسچىلەر ئازمۇ؟!سىرتتا ئېقىپ كەتكەن قەدىمى يادىكارلىقلار ئازمۇ؟!ئەگەر مەن مۇشۇ دۇككانىنى ئېچىپ ئولتۇرمىغان

www.uyghurkitap.com

بولسام بۇ تەڭگىمۇ كۆنلەرنىڭ بىرىدە غايىپ بولۇپ كىتەتتى....

قۇملۇقتىن جىسمىم ئايرىلغىلى ساق 20 يىل بولغان بىلەن ،روھىم بىر دەقىقىمۇ ئايرىغىنى يوق!مەن يەنە قۇملۇققا بارىمەن ،چوقۇم بارىمەن!لىكىن كىم بىلەن بىرىشىم كىرەك؟بىگىم بىلەن!ئۇ بالىنىڭ قولىدىن تەڭگىنى ئالغان چېغىمدىلا بىگىم بىلەن بىللە قۇملۇقتىن بۇ تەڭگىنىڭ ئورنىنى ئىزدەش ،ئاشۇ رىۋايەتلەردىكى ئاتالمىش«شاھى ساك» قەبرىسىنى تېپىش خىيالى كاللامدا پەيدا بولغان ئىدى.

لىكىن ،بىگىم يەنە قايتا سەپەرگە ئاتلىنىشقا ئۇنارمۇ؟ئۇنىڭ روھىي ئازابى بىسىلغانمىدۇ؟ئۇنىڭدا قۇملۇققا بارغۇدەك مادار بارمىدۇ؟....بار!چۈنكى ئۇ دىگەن بىلال سەردار بىگىم!

بۇ خاتىرە مەن ئەينىدىن غوجامنىڭ دۇككىنىغا ئىككىنجى قىتىم بارغاندا ،يەنى تەڭگىنى سىتىپ بولۇپ،ئۇنى باشلاپ خوتەنگە بىرىشقا پۈتۈشكەن كۈنى يىزىلغان ئىدى.بەت ئۆرىدىم.

***2- يىلى-5 ئاينىڭ-6 كۈنى

ئىش مەن ئويلىغاندەك ئۇنچە ئاسان ھەم ئاددىي بولمىدى.چۈنكى بۇ ھەرگىزمۇ«شاھى ساك» قەبرىسى ئەمەس!بۇ ھەتتا قەبرىمۇ ئەمەس!مەتىسلىم دىگەن زادى قانداق ئادەم؟!ئۇ بىزنى باشلاپ راستىنلا ئاشۇ قەبرىنى تىپىپ بىرەلەمدۇ؟.....شۇنداقتىمۇ مەن ئۈمۈدسىزلىنىپ كەتمىدىم.چۈنكى يىنىمدا بىگىم بار!

بۇ خاتىرە مەتىسلىم بىزنى باشلاپ مىنى جىن سوقۇۋەتكەن جايغا تۇنجى كىرگەن ۋاقتىمىزدا يىزىلغان ئىكەن.يەنە بەت ئۆرىدىم.

***2- يىلى 5-ئاينىڭ11-كۈنى

گەرچە بىز پىلاندىكى قەبرىنى تاپالمىغان بولساقمۇ،تەتقىقات نەتىجىسى ناھايىتى يۇقىرى بولغان خىلى كۆپ بويۇملارنى تاپتۇق.ھەيرانمەن ،شۇنچە ئاسان تاپقىلى بولىدىغان يەرنى نىمىشقا بىز ياكى باشقا ئورگانلار ھازىرغىچە بايقىمىغاندۇ؟

يەنە بەت ئۆرۈدۇم.

***2- يىلى5-ئاينىڭ 21- كۈنى

ئېغىز مايماق، پۇتىنى يىلان چېقىۋالغان، هۇشسىز ياتقان ئەغزەمجانغا قاراپ كۈلگۈم كېلىپ قالدى.ھازىرقى باللارنىڭ تېنى نىمانچە ئاجىز ھە!ئەگەر ئۇ ئويغۇنۇپ ئۆزىنىڭ چىرايىنى كۆرسە قانداق ھىسسىياتتا بولار؟قاندا ئىپادە بىلدۈرەر؟....ھەي تۇۋا....

تەلىيىمنىڭ يوقلىقىدىن ئوچۇغا تارتمايدۇ ئىشىم،
قۇرۇت يىسەم ئاغرىماس،ئەنجۈرگە ئاغرىيدۇ چىشىم.
تەلىيىمنىڭ كاجلىقىدىن تەرلىسەم ئاپتاپ چىقار،
كىر يۇيۇپ قوروغا يايسام،شارقىراپ يامغۇر ياغار....
دىگەن شېئىر مۇشۇنداق ئادەملەرگە يېزىلغان بولسا كېرەك.

«خا-خا-خا!» بۇ بەتنى ئوقۇپ ئۆزۈمچە كۈلگۈم كېلىپ قالدى.دىمىسىمۇ بۇ شېئىر خۇددى ماڭىلا ئاتاپ يېزىلغاندەك،ماڭا نەق ماس كېلىپ قالغان ئىدى.

بەت ئۆرۈدۈم.

***2-يىلى 6-ئاينىڭ 9-كۈنى

بىر رىۋايەت تارىخقا ئايلاندى!بىر ئەپسانە ھەقىقەتكە ئايلاندى!قۇت بۆرە تېپىشى!ئاھ...قۇت بۆرە تېپىشى!ئۇشبۇ دەقىقىلەردە ئاپتونۇم رايۇندىكى مۇشۇ تاش ھەققىدە ئىزدىنىپ،تەتقىق قىلىپ،تاكى ھاياتىدىن ئايرىلغىچە كۆرۈشكىمۇ مۇيەرسسەر بولالمىغان مەرھۇملىرىمىز ئېسىمگە كېلىپ قالدى!ئۇلارنىڭ روھىنىڭ باقىيدا تۇرۇپ كۈلۈۋاتقانلىقىغا ئىشىنىمەن!

«بەزىدە،يۈزمىڭ قېتىملىق تەجرىبە تەتقىقاتنىڭ نەتىجىسىنى،بىر قېتىملىق تاساددىبىيلىق بېسىپ كىتىدۇ.بۇنداق تاساددىبىيلىق ھەرگىز چىن مەنىدىكى تاساددىبىيلىق ئەمەس،چۈنكى بۇندا تاساددىبىيلىقنى پەيدا قىلغۇچىنىڭ ئۆزى كەسىپ ئەھلى.» دىگەن يەكۈننىڭ راست

ئىكەنلىكىگە تولۇق چىن پۈتتۈم.بەلكىم ئۆزىنى تۆرەم دەۋالغان بۇ پالاكەت ئەغزەمجان دەل ھىنرى.بېخ دىگەندەك ئاشۇنداق تالانىت ئىگىسى بولىشى مۇمكىن .

ھېنرى.بېخ دىگەن كىم؟قەۋە ئىزدەيدىغان تەۋەككۈلچىمۇ؟قېدىرىپ تەكشۈرگۈچىمۇ؟....

يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

2***- يىلى6- ئاينىڭ21-كۈنى

ئەغزەمجان قايتىپ كەلدى.ئۇنىڭ يۇمۇرىستىك تۇرقى ۋە ئۆزىنى زورلاپ چوڭ تۇتىۋالىدىغان خۇيىنى كۆرۈپ،ئۆزۈمنىڭ ياش ۋاقتىنى ئەسلەپ قالدىم.ياشلىق،نىمە دىگەن بىباھا ھە!ئەغزەمجاننى يەنە سىناپ بېقىش كىرەك!

يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

2***- يىلى6-ئاينىڭ24 -كۈنى

ئەغزەمجان غايىپ بولدى.ھوشۇمنى يوقۇتۇشنىڭ ئالدىدىكى بىرقانچە دەقىقىدە،قۇدۇقتەك ئېغىزدىن شامال بىلەن بىللە ئاسمانغا ئۇچۇپ چىقىپ كىتىۋاتقان ئەغزەمجاننى كۆرگەنلىكىم يادىمدا.مانا بۈگۈن ئۇ يوقاپ كەتكەن ئۈچىنجى كۈنى....

بۇ خاتىرە مىنى ھېلىقى شامال سوقۇپ ئۇچۇرۇۋەتكەن كۈنى يېزىلغان ئىكەن.

يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

2***- يىلى 6-ئاينىڭ 26-كۈنى

ئۇنىڭ سەرگۈزەشتىلىرىنى ئاڭلاپ خىيالغا پاتتىم.ئۇزۇن يىللار ئىلگىرى مەلۇم بىر خىزمەتدىشىممۇ شۇنداق غەيرى ئادەملەرگە يولۇققانلىقىنى ماڭا ئېيتىپ بەرگەن ئىدى.بىگىم ئەينى يىلى قاتتىق يارىلانغاندىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش بىرگەپ قىلغان ئىدى.لىكىن بۈگۈن ئۇ ئەغزەمجاننى باشقىچە گەپلەر بىلەن قايىل قىلىپ،پىسخىك داۋالاش ئېلىپ باردى.بەلكىم بىگىم

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

ئۇنىڭ قەلبىدە قارا كۆلەڭگۇ پەيدا بولۇپ قالمىسۇن دەپ ئويلىغان چېغى.لېكىن مېنىڭچە بىلسە ئەغزەمجاننى يېتەكلەش خىيالىمىزلا بولىدىكەن،ئۇنىڭغا ئەمەلىي ئەھۋالنى ئېيتىپ بېرىشىمىز كېرەكتى.بوپتۇ.بىگىمنىڭمۇ ئويلىغان يېرى باردۇ....

بۇ بەتنى ئوقۇپ دەرھال مەن يولۇققان قوشاقچى يارمەمەت،قۇمنقىز،غەيىۇرلارنى ئەسلىدىم.غوجامنىڭ بۇخاتىرىسىگە ئاساسلانغاندا،مەن كۆرگەن ئىشلار ھەرگىز خاتا سەزگۇ ئەمەسكەن!ئەگەرچە ئۇلار مېنى ئالدىغان بولسىمۇ،مەن يەنىلا توغرا چۈشەندىم.چۈنكى ئەگەر ئۇلار ماڭا «قۇملۇقتا سەن كۆگەن ھەممە نەسە راس،قۇملۇقتا ئاشتا ئالۋاستى با» دېگەن بولسا مەن يەنە قايتا قۇملۇققا كىرەلەمتىم؟ئۇنىڭ ئۇستىگە بىگىم مېنى ئالدىغاندىمۇ ناھايىتى يۇقىرى سەۋىيە بىلەن ئالدىغان ئىدى.يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

*** 2- يىلى8-ئاينىڭ16-كۈنى

ئەغزەمجان كەتكىلى خىلى ئۇزۇن كۈنلەر بولۇپ كەتتى.ئەگەر ئۇ يەنە قايتىپ كېلەلىسە،ئۇنىڭ بىزنىڭ خىزمەتكە تولىمۇ ماس كېلىدىغانلىقىنى بىلدۈردۇ.لېكىن ئۇنىڭ باشباشتاقلىقىنى تەلتۆكۈس ئۆزگەرتىش كېرەك....

بۇ غوجامنىڭ مەن دوختۇخانىدىن چىقىپ قەشقەرگە كەتكەندە،يازغان خاتىرىسى ئىكەن.ئۇلارنىڭ مېنى ئالاھىدە كۈتۈۋېلىشى ئەسلى مېنىڭ ھەيۋەمنى يەرگە ئۇرۇش ئۈچۈن ئىكەندە!دېمىسىمۇ مېنىڭ باشباشتاقلىقىم،پوچىلىقىم نۇرغۇن تالاپەتلەرنى ۋە ئوڭۇشسىزلىقلارنى كەلتۈرۈپ چىقاردى.ئەگەر مەن بالدۇرراق ھوشۇمنى يىغقان بولسام،بەزى ئىشلار ھازىرقىدەك بولۇپ كەتمەسلىكى مۇمكىن ئىدى.

يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى9-ئاينىڭ4-كۈنى

«ئادەت -- ئادەمنىڭ قولىنى ئىتتىك،ئەقلىنى ئاستا قىلىپ قويىدۇ» دىگەن سۆز ناھايىتى توغرا ئىكەن.بۇ تۆرەمنىزە....ئەگەر بىگىمدىن باشقا ئادەم بولغان بولسا،ئاللىقاچان بۆرىگە يەم بولغان بولاتتى.بوپتۇ،بۇرنىغا سۇ كىرسە ،ئەقىل ئۇگۇنۇپ قالار....

بۇ مىنىڭ كامارغا تاش ئېتىپ،بۆرىنىڭ بىزگە ھۇجۇم قىلىشىغا سەۋەپچى بولغان كۈنى يىزىلغان خاتىرە ئىكەن.يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى9-ئاينىڭ11-كۈنى

تووۋا،تووۋا!دۇنيادىكى بارلىق پالاكەتچىلىك مۇشۇ بالىغىلا كىلىدىكەن!كۆزۈگنى يۇم دىگەن ئىشارەتنى چۈشەنمەي،كۆزىنى زەخمىلەندۇردى.ئىلاھىم،بەك ئېغىر زەخمىلەنمەس!

خىجىللىق بىلەن يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى9-ئاينىڭ20-كۈنى

ھەقىقى قەبرىگە قەدەم بىسىش ئالدىدا تۇرىمىز.بىز نىشان قىلىپ كەلگەن رىۋايەتلەردىكى«جىلانىشاھ» قەبرىسى،«شاھى ساك» قەبرىسى،«تۇتاش مازار» قەبرىسى،«مىرزا سۇلتان» قەۋرىسى قاتارلىقلارنىڭ بىرىنىمۇ تاپالمىدۇق.مەن بۇ قەبرىنىڭ شۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىرسى بولىشىنى چىن دىلىمدىن ئۈمۈد قىلىمەن.

بۇ بەتنى ئوقۇپ بىگىملەرنىڭ ئەسلى نىمە مەقسەت بىلەن قۇملۇققا كەلگەنلىكىنى بىلدىم.يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى9-ئاينىڭ23-كۈنى

بىھۇش ھالەتتە ئۇنىڭ كۆزىگە زادى نىملەرنىڭ كۆرۈنگەنلىكىنى بىلمىدىم.لىكىن شۇنىسى ئېنىقكى،ئۇنىڭ قەلبىنىڭ چوقۇر قاتلىمىغان بايىلىققا بولغان ئوتتەك ئىنتىلىش ئورناپ كىتىپتۇ.بۇ بەك خەتەرلىك ئەھۋال.ئەگەر مەن جەرياننى تولۇق سىنىغا ئىلىپ قويمىغان بولسام،ئۇ بىزنىڭ گىپىمىزگە ھەرگىز ئىشەنمەيدىكەن....

چوگقۇر بىرنى تىنىۋىتىپ،بەت ئۆرۈدۈم.

www.uyghurkitap.com

***2- يىلى10-ئاينىڭ9-كۈنى

بىگىمنىڭ يالىڭاچ هالەتتە «قۇم بۆرىسى» نى باشلاپ قانداق يەرلىكى نامەلۇم بولغان بوشلۇققا كىرىپ كەتكەنلىكىنى ئويلىسام،هازىرمۇ پۈتۈن بەدىنىم تىكەنلىشىپ كىتىدۇ.ئۇلۇغ خۇدا!بىگىمنى ئۆز پاناهىڭدا ساقلىغايسەن!ۋەتىنىمىز،يۇرتىمىز،مىللىتىمىز ئۈنىڭدەك تەتقىقاتچى،ئالىمغا مۇهتاج!ئۈنىڭدەك باتۇر،پەلۋانغا مۇهتاج!ئۈنىڭدەك بارلىقىنى كەسپكە بېغىشلىيالايدىغان قىدىرىپ تەكشۈرگۈچىگە مۇهتاج!

ناهايىتى ئېنىق.بۇ بىگىم بىزنى قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن قوڭغۇزلارنى باشلاپ كىرىپ كەتكەن كۈنىنىڭ ئەتىسى يىزىلغان خاتىرە ئىدى.ئىختىيارسىز نەملەنگەن كۆزلىرىمنى سۈرتىۋىتىپ،يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى10-ئاينىڭ17-كۈنى

ئەگەر بىگىم هازىرقىدىن يىگىرمە ياش ياشراق بولغان بولسا ياكى ئارقىدىكى قوڭغۇزلار بولمىغان بولسا،ئۈنىڭ ساق-سالامەت قۇتۇلۇپ چىقالايدىغانلىقىغا تولۇق ئىشىنەتتىم.لىكىن بۇ قېتىم....

بۇ بەتنى ئوقۇپ غوجامنىڭ شۇ چاغدا ماڭا دىگەن سۆزلىرىنىڭ هەممىسىنىڭ ماڭا تەسەللىي بېرىش ئۈچۈنلا ئېيتىلغانلىقىنى،ئۆزىنىڭمۇ ماڭا ئوخشاش چەكسىز ئەندىشىدە ئىكەنلىكىنى يۈرگەنلىكىنى چۈشەندىم.يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى10-ئاينىڭ23-كۈنى

ئەگەر ئۇ يوقالسا،دۇنيادىن هىلىقى رەسىملەرنىڭ سىرىنى يېشىپ بېرىدىغان،تەكلىماكاننى ئۆزىنىڭ ئۆيىدەك تولۇق بىلىدىغان بىردىنبىر تېرىك يىپ ئۈزۈلۈپ يوقالدى دىگەن گەپ!ئۇ راستىنلا هايات قايتىپ چىقالارمۇ؟بىگىمنى تاپالارمۇ؟ئۇيەر راستىنلا يەنە بىر چىقىش ئېغىزىمۇ؟

بىگىم يوقاپ كېتىشىنىڭ ئالدىدا ماڭا كۆپ قېتىم«بۇ ئادەم بىز ئۈچۈن،تەتقىقات خىزمىتى،قىدىرىپ تەكشۈرۈپ ئۈچۈن كەم بولسا

بولمايدىغان گۆھەر!ئەگەر كۈنلەرنىڭ بىرىدە خەتەرگە يولۇقۇپ ئىككى ئادەمنىڭ بىرىنى قۇتۇلدۇرۇشقا توغرا كەلسە، چوقۇم مەندىن ۋاز كېچىپ ئۇنى قۇتۇلدۇرۇش كېرەك» دىگەن ئىدى.ئەپسۇس، تەگرىم، بىزگە ئۇنداق پۇرسەت بەرمەيلا قالماي، ئۇلارنى ئايرىم-ئايرىم ئېلىپ كەتتى....

بۇ مەتىسلىم كۆمۈلۈپ كەتكەندىن كۈنى يىزىلغان خاتىرە ئىكەن.ئىچ-ئىچىمدىن بىرخىل ئۆكۈنۈش، پۇشايمان ئۇرغۇپ تۇراتتى.لىكىن غوجامنىڭ قايسى رەسىملەرنى دىگەنلىكىنى بىلەلمەي قالدىم.يەنە بەت ئۆرۈدۈم.

***2- يىلى10-ئاينىڭ27-كۈنى

قانداق قىلىش كېرەك؟ئەگەر تۆرەمنى بۇيەرگە يالغۇز قويۇپ كەتسەم، ئۇ چوقۇم ئەخمىقانىلارچە ئىش قىلىپ، قۇملۇقتا هاياتىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ.شامال تېخى توختىغىنى يوق....

يۈرىكىم سېزىپ تۇرىدۇ.ئەگەر يەنە قۇملۇققا كىرسەك، قايتىپ كىلەلىشىمىزدە ئۈمۈد يوق.ئەگەر مەن قولۇمدىكى ماتىرىياللارنى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارغا تاپشۇرۇپ بېرىپ ئاندىن قايتىپ كەلسەمچۇ؟تۆرەم بۇ گىپىمگە ئىشىنىپ مەن بىلەن قەشقەرگە بىللە كىتەمدۇ؟بىللە كەتكەن تەقدىردىمۇ مەن ئۇنىڭ هەركىتىنى كونترول قىلالامدىمەن؟ئۇ يەنە ئوغۇرلۇقچە قېچىپ كەلسىچۇ؟

مەن يەنىلا ئۇنىڭ رايىغا بېقىپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە باراي.ئەگەر ئىشلار ئەڭ ناچار تەرەپكە ئۆرۈلۈپ قالسا.پۈتۈن كۈچۈم بىلەن تۆرەمنىڭ هاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قالارمەن.شۇ چاغدا ئۇنىڭ بۇخەتنى كۆرۈشىنى ئۈمۈد قىلىمەن.

ئەغزەمجان ئۇكام!بەلكىم بۇقىتىم بىزمۇ تالاپەتكە ئۇچراپ قېلىشىمىز مۇمكىن.لىكىن سىلە خاتىرجەم بولسىلا.مەيلى قانداق ئەهۋال يۈز بېرىشىدىن قەتئىينەزەر، مەن ئەيىندىن خوجا چوقۇم سىلىنىڭ بىخەتەرلىكلىرىگە كاپالەتلىك قىلىمەن!قېرى جىنىمنى تىكىپ

بولسىمۇ! خۇددى بىگىمدەك! خۇددى مەتسلىمدەك!

ئەگەر شۇنداق ئىشلار بولۇپ قالسا، سىلە چوقۇم بۇ سومكىنى مەدەنىيەت نازارىتىدىكى جاۋشۇجىگە تاپشۇرۇپ بەرسىلە! بۇ سومكىدىكى ماتىرىياللار، بىز تەكلىماكانغا كەلگەندىن بېرى نۇرغۇن جاپا-مۇشەققەت، قۇربانلىق بېرىش نەتىجىسىدە شەكىللەنگەن تەقىقات ماتىرىياللىرى. مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، بۇ ماتىرىياللار مىنىڭ، بىگىمنىڭ ھاياتىدىنمۇ قىممەتلىك! شۇڭا چوقۇم ئەسلىرىدە بولسۇنكى. بۇ سومكا بىزنىڭ ئەڭ موھىم نەرسىمىز!

سىلە بۇ سومكىنى ئېلىپ، ئاشۇ كىشى بىلەن كۆرۈشكىچە، ھېچكىمگە بەرمىسىلە ھەم كۆرسەتمىسىلە! قالغىنىنى ئۇ كىشى بىلەن كۆرۈشكەندە سىلە ھەممىنى چۈشىنىپ قالىلا، مۇشۇ سومكا سىلىگە ئۆزلىرى ئويلىمىغان ياخشى ئىشلارنى ئېلىپ كىلەلەيدۇ!

ئەلۋەتتە، سىلە بۇختەتنى كۆرەلمەسىلىكلىرى ھەم بۇ ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئالماسلىقلىرى مۇمكىن. چۈنكى ناۋادا بىز ساق-سالامەت قايتىپ كەلسەك، بۇ ۋەزىپىنى مەن ئورۇندايمەن ھەم بۇ كۈندىلىك خاتىرەمنى سىلە كۆرەلمەيلا! ھا-ھا-ھا!

ئەگەر ئۇنداق بولماي بۇختەتنى سىلە كۆرگەن چاغلىرىدا، سىلە ۋەزىپىنى ئۆز ئۈستىلىرىگە ئالغان بولىلا. سىلىگە سالامەتلىك ۋە ئامەت تىلەيمەن! ھە راست، تويىلىرىغا قاتنىشالمايدىغان بولدۇم. شۇنداقتىمۇ سىلىگە نەسىھەت، 30 دىن ئاشقىچە توي قىلمىغان يىگىتنىڭ ياكى بۆرىكى ئاجىز ياكى نېرۋىسى! شۇڭا ئويلىشىپ باقالا!

تۇنجى قېتىم كۆلۈپ تۇرۇپ يىغلىسا قانداق بولىدىغانلىقىنى ھىس قىلدىم. ئەينىدىن غوجام مۇشۇندا شارائىتتىمۇ يۇمۇرىستىك تۇيغۇسىنى يوقاتماي ماڭا چاقچاق قىلىپتۇ! بىشى خاتىرە، كىيىن ماڭا يېزىلغان خەتكە ئايلىنىپ كەتكەن ئەڭ ئاخىرقى قېتىم يىزىلغان بۇ بەتنى قايتا-قايتا ئوقۇدۇم.

دېمەك،غوجام مۇشۇنداق ئىش بولۇشىنى ئاللىقاچان مۆلچەرلەپ تەييارلىق قىلىپ بولغان ئىدى.تەقدىرمۇ مېنى بۇ ۋەزىپىنى ئۈستۈمگە ئېلىشقا شارائىت يارىتىپ بېرىپتۇ.لېكىن بۇ ۋەزىپە مەن ئۈچۈن ناھايىتى ئاددى ۋەزىپە ئىدى.مەن پەقەت تېزراق ساقىيىپ دوختۇرخانىدىن چىقىپ،ئۆرۈمچىگە بېرىپ،بۇ سومكىنى جاۋ شۈجىگە تاپشۇرۇپ بەرسەملا بولاتتى.

شۇڭا مەن تېزراق ساقىيىپ كېتىشىم كېرەك.سومكىنى ئاپىرىپ بېرىشتىن باشقا،بىگىمنى ئېزدەپ سورايدىغان نۇرغۇن سۇئاللىرىم بار.كۆچ تەشكىللەپ قوملۇقتىن غوجام بىلەن مەتىسلىمكامنى تاپىدىغان ئىشىم بار،ئۆيگە قايتىپ ئاتا-ئانام بىلەن كۆرۈشىدىغان ئىشىم بار.غوجامنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە توي قىلىدىغان ئىشىم بار....

www.uyghurkitap.com

31-باپ بىگىمنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسى

ساقىيىپ دوختۇرخانىدىن ئاخىرى قايتىپ چىقتىم.ھىساۋاتنى كىمنىڭ قىلغانلىقى نامەلۇم.دوختۇرخانا مەندىن بىرپۇڭ ھەق ئالمىدى.دوختۇرخانىدىن چىقىپ،ياقۇپجان بىلەن بىللە مەتىسلىمنىڭ ئۆيىگە بېرىپ،بىگىمنىڭ سومكىسىنى ۋە ئەينىدىنىنىڭ «يەر يولۇۋسى» ماركىلىق دالا ماشىنىسىنى تاپشۇرۇپ ئالدىم.ھەمدە ئۇنىڭدىن بىگىمنىڭ ئەھۋالى ياخشى بولمىغاچقا،گېرمانىيەگە داۋالىنىش ئۈچۈن يۆتكەپ كېتىلگەنلىكىدىن خەۋەر تاپتىم.

قەشقەرگە قايتقاندىن كېيىن،ماشىنىنى پارلاق روھىي ساغلاملىق دوختۇرخانىسىنىڭ ماشىنا توختىتىش مەيدانىغا توختىتىپ قويۇپ،ئاچقۇچنى دوختۇرخانا باشلىقى نامانجان ئاكىغا ساقلاپ قويۇشقا بەردىم.ئاندىن ئۆيگە قايتىپ ئاتا-ئانام بىلەن كۆرۈشتۈم.ساپايىنىڭ تويىغا بارالمىغان ئادەمگەرچىلىكىمنى ئادا قىلدىم.ئەپسۇس،ھېلىقى قىز مىنى ساقلىماي باشقىلار بىلەن توي قىلىۋاپتۇ.

گەرچە دوختۇرخانىدىن ساقىيىپ چىقىپ كەتكەن بولسامۇ،بەدەن قۇۋۋىتى جەھەتتە تولۇق ئەسلىگە كېلىپ بولالمىغاچقا،ئۆيدە بىر مەزگىل ئارام ئېلىپ،ئاندىن ئۆرۈمچىگە بېرىپ،جاۋ شۇجىگە سومكىنى تاپشۇرۇپ بېرىشنى قارار قىلدىم.ئۆيدە ئارام ئېلىۋاتقان بىركۈنلىرى، بىگىمنىڭ سومكىسىدىن قولدا سىزىلغان ئالتە پارچە رەسىم ۋە كونا بىر خاتىرىنى بايقىدىم.ۋاراقلاپ بېقىپ،بۇنىڭ بىگىمنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسى ئىكەنلىكىنى بىلىپ،ئۇنىڭ ئىچكى دۇنياسىنى چۈشىنىشكە پۇرسەت چىققانلىقىدىن ناھايىتى خۇشال بولۇپ كەتتىم .ھەرقانداق بىر ئادەم بىگىمنىڭ چىرايىغا ۋە يۈرۈش-تۇرۇشىغا قاراپ،ئۇنى بۇنداق ئېسىل،ئېستىداتلىق ئادەم دەپ ئويلىماسلىقى،ھەتتا ئۇنىڭ نورمال ئادەملىكىدىنمۇ گۇمانلىنىپ قېلىشى مۇمكىن.لېكىن ئۇنى چۈشەنگەن،بىلگەن ئادەم بولسا،ئۆزىنىڭ ئادەملىكىدىن،ئۆزىنىڭ

نىرۋىسىنىڭ نورمال ياكى نورمال ئەمەسلىكىدىن گۇمانلىنىپ قالىدۇ.خۇددى ماڭا ئوخشاش!

بىگىمنىڭ كۆڭۈلدىكى خاتىرىسى،ئەينىدىن غوجامنىڭكىگە تۇيتىن ئوخشىمايدىغان بولۇپ،بۇ خاتىرە بىگىمنىڭ ياش ۋاقتىدىن باشلانغاندىن سىرت،مەزمۇنى ئاساسەن غەزەل شەكلىدىكى شېئىرلار بىلەن تەركىپ تاپقان ئىدى.غەزەل بولغاندىمۇ ھەممىسى ئون ئالتە مىسرالىق،ھەر بىر مىسراسى ئون ئالتە بوغۇمدىن تەركىپ تاپقان غەزەللەر بولۇپ،مەن بىگىمنىڭ شائىرلىقتەك يەنە بىر ئىستىداتىغا ئاپىرىن ئوقۇدۇم.ئۇ ھەر مەزگىللىك ئومومى ھالىتىنى«كۆڭۈل ئىزھارىم» دىگەن غەزەل بىلەن ئىپادىلەپتۇ.

*196-يىلى3-ئاينىڭ23-كۈنى

ئۇ ئۇستاز بولغانلىقى ئۈچۈن خاتالاشمامدۇ؟مىنىڭ ياخشى نىيەت بىلەن ئۇنىڭ خاتالىقىنى كۆرسىتىپ بەرگەنلىكىم خاتالىقمۇ؟!ئىسىت!ئۆزۈمگە-ئۆزۈم قىلدىم!

كۆڭۈل ئىزھارىم

ئۇزۇن بولدى خوشلىغىم ئاز،روھىم مىسكىن،ھالىم خاراپ،
كەلمىدى يا ھېچ بىرەرسى،كۆڭۈل ئىزدەپ ئەھۋال سوراپ.
ھەيرانىمەن ئۆزۈم ناچارمۇ يا ئۆزگىمۇ ھېچ بىلمىدىم،
ئېچىلالماي قايدا بولسام،ھەممە كۈلدى مەن كۈلمىدىم.
قەلبىمنى غۇم قاپلىسا،يىغا تۇتسا مەن قانداق كۈلەي؟!
ئۆزگە ۋاپانى جاپا بىلسە،مەن بۇنى كىمدىن كۆرەي؟!
ۋاپا نىمە؟ھايا نىمە؟..ھەممە خۇنۇكلەشكەن ھەجەپ،

ئىرادەمگە بويسۇنماستىن،ئىچ-ئىچىمدىن قاينار غەزەپ.
ئىچەي دىسەم،چېكەي دىسەم پايدا يوقكەن زەپ قىينالدىم،
بۇزۇلدى كۆڭلۈم پەرىشان،ئۆزگىرەيمۇ دەپ ئويلاندىم.
بەلكىم توغرا مەقسەت نىشانەم، ئەمما خاتا قىلىقىم،
يارا دىللار شىپاھ تاپسۇن ئىدى مىنىڭ تىلىگىم.
ئاز تارتمىدىم دىل ئازارنى،سەۋىرسىزلىك ئۆزۈمدىن،
سەۋەبىدۇر ئىتتىك تىلىم ھەم،كۆزەتمىگەن سۆزۈمدىن.
ئاچچىققا پاي بولماس ئاچچىق،بولدى ئەمدى سەۋىر قىلاي،
تۈزۈلۈپ قالار ئالەممۇ،ئىللەتنى ھەم تۈزەپ ئالاي....

بۇ بەلكىم بىگىمنىڭ مەلۇم ئادەمدىن قاتتىق رەنجىگەن چېغىدا يازغان خاتىرسى بولۇشى مۇمكىن.

*196-يىلى4-ئاينىڭ11-كۈنى

مەن نىمىشقا يەنە ئۇنى ئەسلەيمەن؟!ياق!ھوشۇڭنى تاپ بىگىم!

كۆڭۈل ئىزھارىم

ئۇزۇن بولدى خىيالىم كۆپ،كۆتۈرۈپ يۈردۈم كەيپىمنى،
ئۆزۈم ياساپ ئۆز كۆڭلۈمنى،يۈردۈم چاندۇرماي دەردىمنى.
جاپا ماڭا ھىچ گەپ ئەمەس،كۆندۈم يالغۇز يۈرىۋىرىپ،
دىلىم مۇڭلۇق بولۇپ قالدى،كىملەرنىدۇر كۈتىۋىرىپ.
روھىمنىمۇ چۈشەپ قويدۇم،بولۇپ يالغاندىن بېغەم،
كۆڭلۈم زىمىستاندا قالدى،ھازىر بولسىمۇ كۆكلەم.
كۈلەي دەيمەن گاھى ئەمما،كۈلدۈرگۈدەك نەتىجەم يوق،

دوس-يارنىڭ تايىنى يوق، كۆڭلۈم قانداقمۇ بولسۇن توق؟!
ھەق نىمە؟ناھەق نىمە؟پەرق قىلمايدۇ ھېچكىم ئۇنى،
يېرىلاي دەيمەن يېرىلمايمەن، سەۋىر قاچام باسقاچ مىنى.
ئەسىر بولۇپ خىزمىتىمگە، قول ئۈزگەنتىم ھەممىسىدىن،
ئەمما يەنە ئاشالمىدىم، سېغىنىشىنىڭ پەشتىقىدىن.
نىمە كۆرسەم مەيلى دىدىم، كۆڭلۈمنىمۇ ئايىمىدىم،
غەزەپىنىمۇ يۇتىۋەتتىم، ئوت قازاندەك قاينىمىدىم.
دىل ئىرادەم يالقۇنلايدۇ، ئەمما زەئىپ تىنىم شۇنچە،
چىداپ تۇرۇپ ئويغىنايچۇ، ناچار بولۇپ كەتمەي بۇنچە....

بۇ بەلكىم بىگىمنىڭ ئايالىنى ئەسلەپ قالغان چاغدا يازغان خاتىرسى بولسا كىرەك.

*196-يىلى6-ئاينىڭ21- كۈنى
مەن كەلدىم قۇملۇق!مەن كەلدىم تولا چۈشۈمگە كىرىۋالىدىغان، ئاق چاچلىق قىز!مەن كەلدىم تەكلىماكان!

كۆكۈل ئىزھارىم

ئۇزۇن بولغان كۆڭلۈم غەمكىن، ئوي-خىيالىم رەتسىز ئىدى،
بوران-چاپقۇن ئۆتۈپ كىتىپ، كۆڭلۈممۇ ھەم سەل تىنجىدى.
ھەممە ئاستا ئىزغا چۈشكەي، دەپ يۈرمەيمەن ئەمما يەنە،
يېڭى تۇرمۇش، يېڭى بىرجەڭ، كۈتۈپ تۇرار مىنى ئەنە!
تۆت ئەتراپىم دەشتى-جاڭگال، جىمجىتلىق ئۇ ھەمراھ ماڭا،
ئاخشاملىرى ئاينىڭ نۇرى، سالقىن شامال بىرگە ئاڭا.
سۆيگۈم كەلدى بارخانلارنى، جاپا مىنى باسقانىسرى،

ئوت يېقىلدى ئارمانلارغا، سىرلارنى ھەم ئاچقانىسىرى.
چۆشەندىمغۇ قۇملۇق دىمەك، دېڭىز دىمەك، جەڭگاھ دىمەك،
گاھ تۇماندا لەيلەپ يۈرۈپ، گاھ ئېقىندا ئۈزۈپ يۈرمەك!
شۇنچە بۇلبۇل كۆيۈپ يۈرسە، پەشنى قېقىپ كىتىپ سالدىم،
بەلكىم مەنمۇ كارۋان ئوغلى، قۇمغا ئاشىق بولۇپ قالدىم.
يۇردۇم قۇمنى جانان بىلىپ، ئۆز-ئۆزۈمنى شۇنداق ئالداپ،
ھاردىم ئەمما مادارىم بار، ماڭغاچ تۇراي ئالغا چامداپ....

بۇ ئىنىقكى بىگىمنىنىڭ قۇملۇققا كىرگەن چاغدا يازغان خاتىرىسى ئىدى. لىكىن ئۇ كىمنى ئاق چاچلىق قىز دىمەكچى؟! مىنىڭچە ئۇ دەل قۇمقىز ئانىكام! دىمەك بىگىم ئۇنىڭ بارلىقىنى. قۇمنىڭ ئوتتۇرىسىدا شۇنداق غەيرى كىشىلەرنىڭ بارلىقىنى بىلىدۇ، ئۇ ھەقىقەتەن مىنى ئالداپتۇ....

*197-يىلى9-ئاينىڭ10-كۈنى
مەن قايتىپ كەلدىم قەشقەر! مەن قايتىپ كەلدىم دىلرەبا....

كۆڭۈل ئىزھارىم

ئۆزۈن بولدى مىجەزىم شوخ، كەيپىم ھەم چوغ بولۇپ كەلدىم،
تەشنا بولغان دوست-يارنى ھەم ئەزىز يۇرتنى كۆرۈپ كەلدىم.
شۇنچە غەمدىن خالاس بولدۇم، ۋىسال ئىچرە لەيلەپ يۈرۈپ،
چۆشكۈنلۈكمۇ نېرى كەتتى، كۆڭۈل ئىزدىگەننى كۆرۈپ.
يۇلۇپ ئىلىپ تاشلىۋەتتىم، دىلىمدىكى ئىسكەنجىنى،
نە قىلاي ئۆزۈمنى قىيناپ، كېتىۋەرسۇن شۇ كەتكىنى.
ئۆمۈر قىسقا، ۋاقىت چەكلىك ئەمما ئۇندا لەززەت ھەرخىل،
ئىزدەنسەڭلا چۆشىنىسەن، ھىكمەتلىرى ئۇندىن سەرخىل.

كۈلدۈم،كۈلدۈم يەنە كۈلدۈم،خىيالىمنىڭ ئۇ قېتىدە،
ئازاپتىن قىلچە ئەسەر يوق،كۆڭۈل لوغىتىم بېتىدە.
جاھان ئاتەش تەپتى ياندى،مەنمۇ يۈردۈم قىززىپ-قايناپ،
خىيالىمدا ئوۋچى بولدۇم،يۈردۈم باغدا كىيىك پايلاپ.
كۆڭلۈمگە ئاياندۇر ئەمما ،شادلىققا ھەمراھ قايغۇ ھەم،
ئامان قىلسۇن ئىگەم ئۆزى،باسمىسۇن قايتا دەردۇ-غەم....

بۇ بىگىمنىڭ قۇملۇقتىن قايتىپ كەلگەن ۋاقتىدا يىزىلغان خاتىرە بولۇشۇ مۇمكىن،دىلرەبا دىگىنى ئۇنىڭ ئايالىدۇر ياكى شۇ چاغدىكى مۇھەببىتىدۇر....

*198-يىلى9-ئاينىڭ5-كۈنى

پەرەڭنىڭ شەھرىدە پەقەت ئىلىم تەھسىل قىلىشقىلا بولىدىكەن،ياشاشقا زادى مەس كەلمەيدىكەن،ۋەتەننىڭ تۇپرىقىنى كۆزۈمگە سۈرتكىدەك بولۇپ كەتتىم....

كۆڭۈل ئىزھارىم

ئۇزۇن بولدى غەمناك يۈردۈم،ئىختىيار يوق ئۆز تېنىمدە،
ئىزتىراپسىز ئەس-خىيالىم،تۇرالمايدۇ ئۆز ئىزىدە.
يىرگىنىشىم غەزەپ بىرگە،ھەرقېتىم ناچارنى كۆرسەم،
ئارمانىمنىڭ ئەكسى بولدى،تۇرغان بۇ جاي-ماكانىمۇ ھەم.
ھىممەت نىمە؟قىممەت نىمە؟...ئادىمىيلىكمۇ يوق زەرچە،
يالغان ناز-كەرەشمە قىلىپ،قوش پۇتلاپ ماڭسىمۇ گەرچە.
دوستلۇق بىلەن ئۆتكەن كۈنلەر،ئەسلىمەمنىڭ ئەڭ پەيزىسى،
دەرت-كۈلپەتتە بولدى ماڭا،خۇشاللىقنىڭ ئەندىزىسى.
ئاھ..!نىچۈك ھەردائىم غالىپ، كىلەر ئىرادەمدىن شەيتان؟!

يوقالدىمۇ ئىرادەم دەپ،ئەندىشىدە بولدۇم ھەيران.
دەرمان بولسا ئارمان كىلۇر،ئەمما دەرمان قايدا تۇرۇر؟
ئىلمىنىلا ئويىلىسام گەر،ئىشەنىچ ئاندىن مەۋج ئۇرۇر.
بوپتۇ دىدىم بەزىلەرگە، ئۆزۈم ئۆزۈمدۇرمەن ھامان،
ۋەتەنگە بىركۈن ئۇچارمەن،جېنىم تەندە بولسا ئامان....

بۇ خاتىرىدىن بىگىمنىڭ چەتئەلگە ئوقۇشقا چىققانلىقى،چەتئەلنىڭ تۇرمۇشىدىن،چەتئەلدىكى كىشىلەردىن بىزار بولغانلىقى،ھەتتاكى يىرگىنگەنلىكى،ۋەتەنگە بولغان ئوتتەك سېغىنىشى چىقىپ تۇرىدۇ....

*198-يىلى7 -ئاينىڭ13-كۈنى
ئۇ راستىنلا مىنى تاشلاپ كەتتىمۇ؟!راستىنلا شۇنداق قىلدىمۇ؟....!

كۆڭۈل ئىزھارىم

ئۇزۇن بولدى قەلبىم تۇتۇق،يۇردۇم تۇزۇك ھېسيات يوق،
كۈلكەم-غېمىم تەڭ تۇرۇپتۇ،ئەمما يەنىلا كۆڭلۈم توق.
توختىماستىن ئۇمۇدلەندىم،توختىماستىن ئۇمۇدسىز ھەم،
غەم-قايغۇنى ئۆزۈم بىلدىم،شادلىقنى ئۆزگە بىلەن تەڭ.
كۈنۈم ئۆتتى ئىس-بىھۇشتا،بىردىنلا يەتتى ھارغىنلىق،
بەلكىم «كارۋانمۇ توختار بىركۈن» ،دىگەن سۆزدە بار چىنلىق.
يوق ھېچقانداق ئەھمىيىتى،قىلسامۇ ئۆتمۇشنى بايان،
رەھىمسىزدۇر ۋاقىت ئوقى،بۇنىسى ھەممىگە ئايان.
ئىنسانلارنىڭ ئۆمرى مىسال،تەبىئەتتە تۆت پەسىلگە،
روھى ھارغان ئادەم ئوخشار،خازان تۆكۈلگەن كەچكۈزگە.
بەدەن يارا بولسا دورا،قەلبىپ يارا نىمە ئامال؟!

سۆيگۈدىنمۇ بىزار بولدۇم، قىلغاچقا كۆڭلۈمنى قامال.
ئۆزھال ئىيتىپ يىغلاپ كەلسە، قايتۇردۇم ھەم يىغا جاۋاپ،
يۈرمىدىم يەنە ئۆزۈمنى ،ئۆزگىنىمۇ ھەم تەك ئالداپ.
«كۆرگىنىڭدىن كۆپ كۆرمىگەن، كۆرمىگەننى كۆر ئۆلمىگەن» ،
دىگەن تەمسىل توغرا ئىكەن، بۇ ھەقىقەت ئۆزگەرمىگەن....

غوجامنىڭ ئىيتىپ بېرىشى بويىچە بولغاندا، بۇ بىگىمنىڭ ئايالىنىڭ بالىسىنى ئىلىپ، چەتئەلگە قېچىپ كەتكەن مەزگىللەردە يازغان خاتىرىسى بولۇشى مۇمكىن....

*199-يىلى11-ئاينىڭ13-كۈنى

ئۇ نىمگە كەلدى؟!مىنى كۆرگىلىمۇ؟!ياق!ئۇ مىنى ئەمەس، ئاتا-ئانىسىنى كۆرگىلى كەلدى!يۈرەك پارەممۇ مىنى تونىمىدى، ئاھ!دەردىما......

كۈزگە مەرسىيە

كۆز ئالدىمدا كۈز شامىلى، ئۇچۇپ يۈرۈيدۇ خازان،
شۇ مىسكىن مەنزىرىدىن، كۆڭلۈم بولىدۇ ۋەيران.
بەلكىم ھەممە ئاخىرىدا، بولۇر مۇشۇنداق ھامان،
كار قىلمايدۇ ئۆتسە بارچە، قىلساڭ قانچە پۇشايمان.
دىمە«تەتۈر ئايلىنىدۇ، مۇھەببەت چاقى نىچۈن؟!
قانداق كىلىپ، قانداق كەتتى؟ئاجايىپ سىرلىق تۈگۈن» .
بارسا كەلمەس يول مۇھەببەت، ئەقلىڭدىن ئازغاندىكىن،
ماڭمايمەن دەيسەن ئىزىدا، ئەمەل قىلماق بەك قىيىن.
ياشمۇ تۆكمە ئۈن-تۈنسىزلا، ئۆتكەن-كەچكەنلەر ئۈچۈن،

بولدى قىل ئۆتتى تۈنۈگۈن،سەۋدائىي بولما بۈگۈن.
گۈلگە بەكمۇ بېرىلمىگىن،توزۇيدۇ ئۇمۇ كىيىن،
كۆر باھاردا سايرار بۇلبۇل،كۈز پەسلىدە قېنىكىن....

بۇ بەلكىم بىگىمنىڭ ئايالى ۋەتەنگە بىر قېتىم قايتىپ كىلىپ يەنە كەتكەن چاغدا يازغان خاتىرىسى بولۇشى مۇمكىن.ئىچ-ئىچىدىن ھەسرەت ۋە پىغان ئۆرلەپ تۇرغان شىئىرنى ئوقۇپ،بىگىمنىڭ ئەينى چاغدا نەقەدەر ئازاپلانغانلىقىنى چوڭقۇر ھىس قىلدىم،كۆزلىرىم ئىختىيارسىز نەمدەلدى....
بىگىمنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈندىلىك خاتىرىسى بىز مەتسىلىمنىڭ ئۆيىگە كەلگەن بىرىنجى كۈنى يېزىلغان ئىكەن.

2***- يىلى
غوجامنىڭ مىنى توساتتىن ئىزدەپ كىلىشىنى ئويلاپمۇ باقماپتىمەن،مەن يەنە كەلدىم تەكلىماكان!قوينۇڭنى ئاچ!

ئاشىقلىق،ئۇ ئەسلى كىسەللىك ئەمەس،
مۇپتىلا بولساڭ گەر،ساقايمىقىڭ تەس.
چىن دوستلۇق،ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى دورىسى،
بىرەر ئۇ كۈچ-قۇۋۋەت،پۈتمەس-تۈگىمەس....

بىگىمنىڭ كۈندىلىك خاتىرىسىنى ئوقۇپ بولغاندىن كىيىن،ئايرىم-ئايرىم چىگىلگەن رەسىملەرنى چۇۋۇپ كۆرۈپ باقتىم.تۆت پارچە رەسىم ئاساسەن ئوخشاش،بەشىنجى پارچە رەسىمدە بۈك-باراقسان ئورمانلىقتا ھەرخىل قىياپەتتە ئولتۇرغان،ياتقان،ئۆمىلەۋاتقان ئادەملەرنىڭ تەسۋىرى بار ئىدى.لىكىن ئۇلارنىڭ بەزىلىرى

كۆلۈۋاتقان،بەزىلىرى يىغلاۋاتقان،بەزىلىرى ھېسسىياتسىز ھالدا قېتىپ قالغان ئىدى.

ئالتىنجى پارچە رەسىمنى كۆرۈپ تىنىم بىرخىل شۈركىنىپ كەتتى.چۈنكى رەسىمدە سىزىلغان قۇملۇق ئۇتتۇرىسىدا بىر ياغاچ ئۆي ۋە تولىمۇ غۇۋا سىزىلغان تۆت ئادەمنىڭ ئۇتنى چۆرىدەپ ئولتۇرغان سىماسى ماڭا ناھايىتى تونۇش بىلىنىپ كەتكەن ئىدى.شۇنداق تولىمۇ تونۇش ئىدى.چۈنكى ئۇ ئۆي دەل يارمەمەتنىڭ ئۆيى،ئوت گۈلخاننى چۆرىدەپ ئولتۇرغان ئىككى ئوپمۇئوخشاش گەۋدە ئىككى يارمەمەت،تولىمۇ كىچىك بۇ گەۋدە غەييۇر،ماۋۇ ئۇزۇن چاچلىقى بولسا دەل ھېلىقى قۇمقىز ئانىكام ئىدى!بۇ رەسىملەرنى مەتىسلىم سىزغان،دېمەك مەتىسلىم مەن بارغان يەرلەرنىڭ ھەممىسىگە بارغان،مەن كۆرگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى كۆرگەن!

ئۇ نېمىشقا بۇنداق رەسىملەرنى سىزىپ قالدۇرىدۇ؟ئۇ بۇنى كىمگە كۆرسەتمەكچى؟ئۇ ھەممە يەرنى بىلىپ تۇرۇپ نېمىشقا يالغاندىن ھېچنېمىنى بىلمىگەن قىياپەتكە كىرىۋالىدۇ؟....مىڭەمنى سوئال قاپلاپ كەتتى،رەسىمنى ئاۋايلاپ قاتلاپ،مەخسۇس رەسىم ساقلاش ئەسۋابىنىڭ ئىچىگە سىلىپ قويدۇم.چۈنكى بۇ رەسىملەر مەن ئۈچۈن ناھايىتى موھىم بولغان يىپ ئۇچى ئىدى....

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

32- باپ خىزمەت ۋە ئارخىپ

بىر ئايدىن كېيىن ئۇرۇمچىگە بېرىپ،مەدەنىيەت نازارىتىدىكى جاۋ شۇجىنى ئىزدەپ تاپتىم.ئۇنى كۆرۈپلا ھەيران قالدىم.چۈنكى ئۇ كىشى دەل مېنى دوختۇرخانىغا يوقلاپ كەلگەن ھېلىقى كىشى شۇ ئىدى.

-كىلىڭ،كىلىڭ.تۆرەم!

-مېنى ئەغزەم دەپ تولىسىلىرى بولاۋىرىتى.

-يەنىلا تۆرەم دەي.

-ھە.بۇنى ئەيىندىن ئەپەندىمنىڭ ھاۋالىسى بىلەن سىلىگە تاپشۇرۇپ بەگىنى كەلدىم.تەپسىلى قايلاپ ئۆتكۈزۋاسىلا.

جاۋ شۇجى سومكىنى قولىغا ئېلىپ ئىچىدىكى نەرسىلەرنى ئاستا ئېلىشقا باشلىدى.ئاق رەڭلىق چوڭ خاتىرىنىڭ ئىچىدىن بىرپارچە خەت چىقىپ قالدى.جاۋ شۇجى خەتنى قولىغا ئېلىپ ئۈنسىز ھالەتتە كۆرۈشكە باشلىدى.بىردەمدىن كېيىن ئۇنىڭ كۆزىدىن تارام-تارام ياش قۇيۇلدى.

-تۆرەم!مەن رايونىمىزغا،بارلىق مۇشۇ ساھەدىكى خىزمەتداشلارغا،بىگىم،خوجاملارغا ۋاكالىتەن،سىزگە رەھمەت ۋە ئېھتىرام بىلدۈرىمەن!

خەتنى ئوقۇپ بولۇپ،ئورنىدىن تۇرۇپ كەتكەن جاۋشۇجى،مىنىڭ قولۇمنى ئىككىنجى قېتىم چىڭ سىقتى.مەنمۇ ئۇنىڭ قولىنى چىڭ سىقتىم.

-مەن ھېچنىمە قىلمىدىم جاۋ شۇجى!رەخمەتنى بىگىم بىلەن ئەيىندىن تاغامغا،مەتسىلىمكامغا ئېيتىڭلا.خوش،مەن كەتتىم!

-توختاڭ!سىز خىزمەتكە قوبۇل قىلىندىڭىز!

-نىمە؟!قاسى خىزمەتكە؟

-ئالاھىدە تۆھپە كۆرسەتكەنلىكىڭىز ھەم نەتىجىڭىز كۆرۈنەرلىك بولغاچقا،ئىمتىھانسىز قوبۇل قىلىندىڭىز.

-ئىمتىھانسىز؟!خا-خا!دۇنيادا ئىمتىھانسىزمۇ خىزمەت باكىنا؟

-شۇنداق.مەن بىلەن نازارەتتە قالامسىز ياكى....

-ۋوجۇ!ئەخى ئورۇن تاللىسامۇ بولامدا؟
-بولىدۇ.
-مەن قەشقەگە كىتىمەن.بىگىم بىلەن غوجام نەدە ئىشلىگە بوسا مەنمۇ شۇ يەدە ئىشلەيمە!
-بولىدۇ.سەل توختاڭ.
جاۋشۇجى بىرەيلەنگە تىلىفۇن قىلدى.ھايال ئۆتمەي يوغان كۆزئەينەك تاقىۋالغان بىر ئايال مىنىڭ كىملىكمنى ئىلىپ چىقىپ كەتتى.يىرىم سائەت ئۆتكەندىن كىين،ئۇ قولۇمغا كىملىكىم بىلەن بىللە بىر خىزمەت ئورنىغا تىزىمغا ئالدۇرۇش ئۇقتۇرۇشىنى تۇتقۇزۇپ قويدى.ئۇنىڭ ئۇستىدە«قەشقەر ۋىلايەتلىك قەدىمي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزى» دەپ يىزىلغان ئىدى....
مەن ئاخىرى خىزمەتكە ئىرىشتىم.كۇرمىڭ قىتىم ئىمتىھان بىرىپمۇ،يول مىڭىپمۇ،تىلەپمۇ،يىغلاپمۇ،كۇلۇپمۇ ئىرىشەلمىگەن خىزمەتكە ئاخىرى ئىمتىھانسىز ئىرىشتىم.ئۆيدىكىلەر بەك خۇشال بولدى.ئەمما مەن تازا رازى بولمىغان ئىدىم.چۇنكى ئۇلار مىنى ئارخىپ خىزمىتىگە مەسئۇل قىلىپ،يوغان بىر ئارخىپ ئۆيىنى بىشىمغا كىيدۇرۇپ قويدى.بىر پور سىمىز خىزمەتداش مىنى ئارخىپ ئىشخانىسىغا باشلاپ كىرگەندىن كىيىن«ھازىر ئۆتكۇزەپ بىرىدىغان خىنىم چىرىدا!» دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى.ئىشخانا ئىچىدە ئۇياق-بۇياق ماڭغاچ،تامدىكى رەسىملەرگە كۆزۇم چۇشۇپ قالدى.ئۇ خىزمەت كۆزنىكى بولۇپ،بىر-بىرىدىن گۇزەل تۆت قىزنىڭ سۇرىتى ۋە قىسقىچە تەرجىمھالى تۇراتتى.كۆڭلۇمدە«مۇشۇنداق گۇزەل قىزلار بىلەن ئىشلىسەم ئارخىپچى بولسامۇ مەيلى ئىدى» دەپ ئويلاۋاتقاندا،بىرەيلەن ئىشكنى ئىچىپ كىردى.
-ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم!
-ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام!
-سىلە ئەغزەمجان بولاملا؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

-شۇندا.

-ھە،ئىشخانىنى ئۆتكۈزۋاسىلا ئەمسە!

ئالدىمدىكى بۇ تولىمۇ،تولىمۇ سىمىز قىزچاققا قاراپ ھەيران قالدىم.چۈنكى بۇ قىزچاق رەسىمدىكى ھېچقايسىغا ئوخشىمايتتى.بەلكىم بۇ قىز ئۆز رەسىمنى چاپلاشنى خالىمىغاندۇ دەپ ئويلاپ ئۇنىڭ بىلەن ئۆتكۈزۈپ بېرىش-ئۆتكۈزۈپ ئېلىش خىزمىتىنى داۋاملاشتۇردۇم.ئويلىمىغان يەردىن ئۇ قىز چىكىتىدىغان ۋاقتتا«رەسىممنى ئەچكىتەي» دەپ ھېلىقى تۆت قىزنىڭ رەسىمىنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ چىرايلىق بىر رەسىمنى يىرتىشقا باشلىدى.

-ۋوجو!ئاشۇ رەسىم سىلىنىڭما؟

-ھەئە، سوراپ قالدىڭىزغۇ؟

-ياق ئەمدى دەيمىنا.سىلە شۇنداق تولغان،چىرايلىق تۇسىلىرى،ئىي رەسىمگە جىن تېپپەتكەن ئاۋاقتەك چىقىپ قاپلا....

-بەك ماختىۋەتلە....

قىزچاق مىنىڭ زاڭلىق ئەتكىنىمنى بىلمەي،خۇشاللىقىدىن پىخىلداپ كۈلۈپ كەتتى.ئۇ چىقىپ كەتكەندىن كىيىن مەن بارلىق رەسىملەرنى تولۇق ئىلىۋەتتىم.چۈنكى مەن، جىسمى سۈرىتىگە زىنھار ماس كەلمەيدىغان يەنە ئۈچ قىزچاقنىڭ كىلىپ مىنى قورقۇتۇشىنى زادىلا خالىمايتتىم....

يىڭى خىزمەت ئورنۇمدا مىنى ئەڭ خۇشال قىلغان ئىش شۇ بولدىكى.مەن ئارخىپلارنى ئاختۇرۇپ يۈرۈپ،بىگىم-غوجاملارنىڭ ئارخىۋىنى تېپىۋالدىم.

ئىسمى-ئاتىسى:ئەيىندىن غوجا

تۇغۇلغان ۋاقتى: *194-يىلى10-ئاينىڭ9-كۈنى

خىزمەت تارىخى*196:-يىلىدىن*198-يىلىغىچە ئاپتونوم رايونلۇق قەدىمي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزىدە خىزمەت قىلغان،90-يىلىدىن

ھازىرغىچە ۋىلايەتلىك قەدىمىي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزىدە ئىشلەۋاتىدۇ.

ئوقۇش تارىخى:*198-يىلى7 -ئايدا ياپونىيە توكيو ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ مەدەنىي يادىكارلىقلارنى قېدىرىپ تەكشۈرۈش ئىلمىدە بىلىم تەھسىل قىلغان....

ئالاھىدە ئەسكەرتىش:مەزكۇر يولداش*197-يىلىدىن باشلاپ تەكلىماكاندىن تېپىلغان مومىيالارنى باھالاش تەكشۈرۈش خىزمىتىگە يېتەكچىلىك قىلىپ،يۈكسەك زور ئۇتۇق قازانغان.يولداش پىلك جىيامۇنى ئىزدەش ئەترىتىنىڭ يېتەكچىلىكىنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان.ئۇنىڭدىن سىرت،ئۆز مەبلىغى بىلەن نۇرغۇن تارىخى ئەھمىيىتى زور بولغان بويۇملارنى قوغداپ قالغان ۋە مۇزىيخانىغا بەدەلسىز تاپشۇرۇپ بەرگەن....

ۋەزىپىسى:مەملىكەتلىك مەدەنىي يادىكارلىقلار جەمىيىتىنىڭ ھەيئەت ئەزاسى،ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىي يادىكارلىقلار جەمىيىتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى،ۋىلايەتلىك مەدەنىي يادىكارلىقلار جەمىيىتىنىڭ رەئىسى

ئۇنۋانى:دۆلەتلىك ئالىي قىرىدىپ تەكشۈرگۈچى،قەدىمىي بويۇملارنى باھالاش مۇتەخەسسىسى

ئېرىشكەن شان-شەرەپلىرى:

....

....

ئىسمى-ئاتىسى:بىلال سەردار بىگىم

تۇغۇلغان ۋاقتى:*194-يىلى3-ئاينىڭ7-كۈنى

خىزمەت تارىخى:*197-يىلىدىن*198-يىلىغىچە ئاپتونوم رايونلۇق قەدىمىي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزىدە خىزمەت قىلغان،90-يىلىدىن ھازىرغىچە ۋىلايەتلىك قەدىمىي يادىكارلىقلار تەتقىقات مەركىزىدە ئىشلەۋاتىدۇ.

ئوقۇش تارىخى: *198-يىلى7 -ئايدا فىنلاندىيە چوڭلار

ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ قەدىمي بويۇملار تەتقىقاتى ئىلمىدە بىلىم تەھسىل قىلغان، پىسخولوگىيە ئىلمىدە، تىباپەت ئىلمىدە پەخرى دوكتۇرلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن....

ئالاھىدە ئەسكەرتىش: مەزكۇر يولداش*196-يىلى، دۆلەت تەشكىللىگەن تۇنجى قېتىملىق تەكلىماكانىنى قىدىرىپ تەكشۈرۈش زەربىدارلار ئەترىتىگە تاللانغان. يولداش پېك جىيامۇنى ئىزدەش ئەترىتىنىڭ ئەزاسى بولغان*197-يىلىدىكى قىدىرىپ تەكشۈرۈش جەريانىدا، سەپداشلارنى قۇتقۇزۇش ئۈستىدە قاتتىق يارىلىنىپ، پۇراش سېزىمىنى تولۇق يوقاتقان....

ۋەزىپىسى: مەملىكەتلىك پىسخولوگىيە جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى، ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىي يادىكارلىقلار جەمئىيىتىنىڭ ھەيئەت ئەزاسى، ۋىلايەتلىك مەدەنىي يادىكارلىقلار جەمئىيىتىنىڭ ھەيئەت ئەزاسى

ئۇنۋانى: دۆلەتلىك1 -دەرىجىلىك پىسخىك مەسلىھەتچى، قەدىمي بويۇملارنى باھالاش مۇتەخەسسىسى

ئېرىشكەن شان-شەرەپلىرى:

....

....

ئۇلارنىڭ ئارخىۋىنى ئوقۇپ يەنە بىر قېتىم قاتتىق ھەيران قالدىم ھەم ئۆزۈمنىڭ نادانلىقىدىن ئۆكۈندۈم. مەن شۇنچە ئىسىل كىشىلەر بىلەن شۇنچە ئۇزۇن ۋاقىت بىللە بولۇپ ئۇلارنىڭ قەدرىنى بىلمەپتىمەن، ئۇلارنى ھۆرمەتلىمەپتىمەن، ھەتتا ئۇلارنىڭ يوقاپ كېتىشىگە سەۋەپچى بولۇپتىمەن....

كۆز ياشلىرىمنى سۈرتۈپ تۇرۇپ، قولۇمغا يېڭى ئارخىپ خالتىسىدىن بىرنى ئالدىم ۋە تولدۇرۇشقا باشلىدىم:

ئىسمى-ئاتىسى: مەتسلىم (ئاتىسىنىڭ ئىسمى ئېنىقلىنىۋاتىدۇ)

تۇغۇلغان ۋاقتى: ئېنىقلىنىۋاتىدۇ.

خىزمەت تارىخى:تېرىك تەكلىمان خەرىتىسى،يەرلىك يېتەكچى
ئوقۇش تارىخى:ئېنىقلىنىۋاتىدۇ.
ئالاھىدە ئەسكەرتىش:مەزكۇر يولداش*200-يىلى 1-2-ئايدا يولداش بىلال سەردار بېگىمنى قۇتۇلدۇرۇش يولىدا پىشكەلىككە ئۇچرىغان،ھايات-ماماتلىقى تېخى ئېنىق ئەمەس.
ۋەزىپىسى:ھازىرچە بېكىتىلمىدى.
ئۇنۋانى :ھازىرچە بېكىتىلمىدى.
ئىرىشكەن شان-شەرەپلىرى:
ئېنىقلىنىۋاتىدۇ.
شۇنداق،مەن مەتىسلىمىنىڭ ئارخىۋىنى تۇرغۇزۇپ قويۇش قارارىغا كەلدىم.مەيلى ئۇ ھايات بولسۇن ياكى پىشكەلىككە ئۇچرىغان بولسۇن،شۇنداق بىر ئادەمنىڭ بولغانلىقى،بىز ئۇچۇن نۇرغۇن سىرلارنى ئېچىشقا كۈچ چىقارغانلىقىنىڭ ئۆزى كۇپايە.....
كۆنلىرىم ئارخىپ كۆرۈش،تۇرلۇك مۇناسىۋەتلىك ماتىرىياللاردىن تارىخى بىلىملەرنى ئوقۇش،ئىككەيلەننىڭ كۆندۈلۈك خاتىرىسىنى قايتا-قايتا ئوقۇش،ھېلىقى ئالتە پارچە رەسىمنى تەھلىل قىلىش بىلەن ئۆتتى . بىرقانچە قېتىم مەسئۇلىمىز بىلەن تاكاللىشىپ قالدىم.
-مىنى بۇندا خىزمەتكە قويساڭلا بومايتى.
-نىمىشقا؟
-مەن قىدىرىپ تەكشۇرۇپ ئەتىرىتىگە چىكەتسەم مۇۋاپىق كىلىتى.
-قىدىرىپ تەكشۇرۇپ ئەتىرىتى دىگەن شىككى-ئۇچ يىلدا ئاران بىر قىتىم تەكشۇرۇشكە چىقىدا،مەيلىما؟
-ۋىيى؟ئۇندا ئەمەستۇ؟
-دەل شۇندا!سىلىزە كۆڭەللىرىدە بۇ يەدىكى ئەدەمىلە خالىغان چاغدا قۇملۇق،خارابىلىق تەكشۇرىدۇ دەپ ئويلاپ قاپلىدە!
-شۇندا ۋوسىمۇ مىنى ئارخىپ ئۆيىگە قايىلىتىپ قويساڭلا قايدا

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

ۋولىدا؟مىنى جاۋ شۇجى ئالايىدە خىزمەتكە تەكلىپ قىلغان تۇسا؟

-دىمەي دەپتىم،دەل ئاشۇ جاۋ شۇجى سىلىنى ئارخىپ ئۆيىگە قايىلىغاچ،نەزەرىيۋى بىلىمىنى ژۇقىرى كۆتەسۇن،قالايمىقان بىژيەگە بامىسۇن دەپ ئورۇنلاشتۇغان.چۈشەنلىمۇيا؟ماگسا ئەمدى چىقىپ ئىشلىرىنى قىسا!

مەسئۇلىنىڭ ئىشخانىسىدىن سالپىيىپ قايتىپ چىقتىم.لىكىن مەن ھەرگىز باشقىلارنىڭ دىگىنى بويىچە ماگىدىغان ئەغزەمجان ئەمەستە.مۇشۇ بىرىيىل ئىچىدە خوتەنگە ئۈچ قىتىم بىرىپ كەلدىم.كۈندە دىگۈدەك ئەيىندىن غوجامنىڭ «ئاسارە-ئەتىقە دۇنياسى» غا بىر قىتىم بىرىپ كىلىشنى ئادەتكەن ئايلاندۇردۇم.كۈنلەرنىڭ بىر كۈنىدە بۇ دۇككاننىڭ ئىچىلىپ قىلىشنى،ئەيىندىن تاغامنىڭ «كەسە ئەكەك،تەخى توي قىمماي ژۇرىۋەلىما؟» دەپ چاقچاق قىلغان پىتى دۇككان ئىچىدىن چىقىپ قىلىشنى ئۈمۈد قىلاتتىم.

مەتىسلىمنىڭ ئامانىتىنى ئىگىسىگە بىرىش ئۈچۈن ئۇ قالدۇرۇپ قويغان قەغەزدىكى نومۇرنى ئۇرۇپ زادىلا ئالالمىدىم،ھەرقىتىم بۇنداق نومۇر مەۋجۇت ئەمەس دەپلا چىقاتتى.بىر تۇرۇپ بۇ تىلىفۇن نومۇرى ئەمەسمىدۇ دەپمۇ گۇمانلىنىپ قالدىم،كىيىن ئۇنىڭ كيۇكيۇ نومۇرى ئىكەنلىكىنى جەزىملەشتۇردۇم.ئۇ نومۇرنى قىتىۋالدىم.ئىسمى «قۇملۇق ئوغلى» ئىدى.لىكىن بۇ كيۇكيۇ مەن قاتقاندىن بىرى زادىلا يورۇپ باقمىدى،مەن كۈندە دىگۈدەك ئۇنىڭغا خەت قالدۇرۇپ تۇردۇم.

-دادىگىز مەتىسلىم ئەپەندىنىڭ سىزگە قالدۇرغان پۇلىنى مەندىن ئىلىۋىلىڭ!نومۇرۇم*******:

ئىككى يىل ئۆتۈپ كەتتى.دۇككان ئىچىلمىدى.مەتىسلىممۇ قايتىپ كەلمىدى.بەزىدە تۇرۇپلا ئۈمۈدلىنىپ قالىمەن.بەلكىم مەتىسلىم ئۇ يەردىن ئاللا بۇرۇن قايتىپ چىقىپ،بىزگە ئوخشاش يەنە بىر توپ قىدىرىپ تەكشۈرگۈچىلەرنى باشلاپ،مازارمۇمازار ئايلىنىپ يۈرگەندۇ.غوجاممۇ ئۇ

يەردىن قايتىپ چىقىپ ىىگىمنى يوقلاش ئۈچۈن كەتكەندۇ...

تۇرۇپلا مىنىڭمۇ ماڭا ئادەم بولۇشنى ئۆگەتكەن، ۋەتەنپەرۋەرلىكنىڭ نىمە ئىكەنلىكىنى چىن مەنىدىن بىلدۇرۇپ قويغان غوجام، ىىگىملەرنى، ماڭا چەكسىز سىرلارنى قالدۇرۇپ كەتكەن مەتسىلىمنى، بولۇپ ئۆتكەن بارلىق ئىشلارنى خاتىرلەپ قويغۇم كىلىپ، قولۇمغا قەلەم ئىلىپ، بىرىنجى بەتتىگە «مەن، قۇملۇق ۋە قەبرە» دەپ ماۋزۇ قويدۇم. كىيىن ئويلىنىپ بىقىپ، ئۇ ماۋزۇنى چىجىۋىتىپ، قايتىدىن «قەبرە ئىزدەش خاتىرىسى» دەپ يازدىم. بەلكىم بۇ خاتىرەمنىڭ باشلانمىسىدۇر ۋەياكى خاتىمىسىدۇر....